AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI

Tunc ve Nunquam

LAWRENCE DURRELL

İngilizceden çeviren: Aslı Biçen

LAWRENCE (GEORGE) DURRELL (1912-1990)

(Charles Norden ve Gaffer Peeslake takma adlarıyla da yazmıştır) Hindistan doğumlu İngiliz romancı, şair, oyun yazarı, kısa öykü yazarı, çevirmen, editör ve eleştirmen.

Durrell öncelikle, yirminci yüzyıl edebiyatının en önemli romanlarından biri olarak kabul edilen *İskenderiye Dörtlüsü*'nün yazarı olarak bilinir. Durrell modernist geleneğin etkisiyle deneysel bir roman yapısı geliştirmiştir. Yapıdan gerçekliğin doğası ve cinsellik hakkındaki, kısmen Einstein ve Freud'un kuramlarına dayanan gözlemlerle yoğrulmuştur. Örneğin *İskenderiye Dörtlüsü*'nde Durrell hakikatin ele avuca sığmaz yapısını ve aynı malzemeye sonsuz sayıda yoldan yaklaşabilme potansiyelini araştırmak için Einsteincı bir zaman-uzay anlayışından yararlanır. Barok, duyumsal düzyazı üslubu ve gözalıcı doğa betimlemeleri övgüyle karşılanmıştır.

Hindistan'da doğup büyüyen Durrell on iki yaşında eğitimi için İngiltere'ye yollandı. 1930'larda erotik romanlarından çok etkilendiği Henry Miller'la yazışmaya başladı. İlk romanı *The Black Book* İngiliz muzır yasasını aşamayınca Miller'ın tavsiyesiyle Paris'te basıldı (1938). İkinci Dünya Savaşı'nı Mısır'da geçirerek Kahire ve İskenderiye'de İngiliz basın ataşesi olarak görev yaptı. Savaştan sonra Belgrad'da basın ataşeliği, Yunanistan ve Arjantin'de İngiliz Kültür Kurulu Başkanlığı yaptı. Kıbrıs'ta öğretmen olarak çalıştı. Diplomasi deneyimlerini mizahi bir dille anlattığı Antrobus hikâyeleri *Antrobus Complete* (1985) adlı kitabında bir araya getirilmişti!. Durrell *Prospero's Cell* (1945: Prospero'nun Hücresi). *Refletions on a Marine Venus* (1953: Bir Deniz Venüsü Üzerine Düşünceler) ve *Bitter Lemons (*1957: Acı Limonlar çev. Hüseyin Aşuroğlu. Belge Y.. 1992)'da üç adayı anlatır. Bunlar karısıyla 1937-38 yıllarında yaşadığı Korfu, 1945-46'da Müttefiklere bağlı Yunan hükümeti adına basın görevlisi olarak çalıştığı Rodos ve 1952'den 1956'ya kadar yaşadığı Kıbrıs'tır.

Durrell aslında şair olarak kendini kabul ettirmek istemesine karşılık, yazdığı çok sayıda şiir (bazı eleştirmenlerce beğenilmesine rağmen) genellikle çok başarılı bulunmamıştır. Durrell *Collected Poems 1931-1974* (1980) adlı kitapla toplu olarak yayımladığı şiirlerinde, kendi deyişiyle "tutkuyla netliği birleştirmek" için Akdeniz dünyasının duyumsattığı ile Batı'nın geleneksel lirik formlarını iç içe kullanır. *Sappho* (1959), *Acte*

(1962) ve *An İrish Faustus* (1963) adlı nazım oyunları mit ve efsanelere dayanır ve klasik dramatik ilkelere bağlı kalarak geleneksel inançların bilgi arayışını nasıl engelledikleri temasını işlerler.

Durrell'ın ilk romanı *The Black Book* hakkında T.S. Eliot "yeni bir İngiliz yazarın yazdığı ve romanın geleceği konusunda herhangi bir umut beslememe yol açan ilk yapıt" demişse de, Durrell romancı olarak ilk büyük başarıyı *Justine* (1957), *Balthazar* (1958), *Mountolive* (1959) ve *Clea* (1960)'dan oluşan *The Alexandria Quartet* (İskenderiye Dörtlüsü, çev. Ülker İnce. Can Yayınları. 1984, 85) ile kazandı. Yapıttaki öznel anlatım biçimi, yapıtın ana temalarından biri olan gerçekliğin göreceliğini yansıtır. Dünyanın hemen her yanında eleştirmenlerin ve okurların büyük övgüsünü kazanan roman İngiltere'de sınırlı bir övgüyle karşılanmıştır. *The Revolt of Aphrodite* (Afrodit'in Başkaldırısı) adıyla bilinen *Tunc* (1968) ve *Nunquam* (I970)'da Durrell bilim-kurgu tekniklerini kullanarak kapitalizm ve teknoloji ile ilişkili modern kültürel değerleri sorgular. Yayımlandığı ilk yıllarda eleştirmenlerin "mesafeli" davrandığı *Afrodit'in Başkaldırısı* son yıllarda "yeniden keşfedildi" ve birçok incelemenin konusu oldu. *Monsieur; or, The Prince of Darkness* (1974) Monsieur ya da Karanlıklar Prensi, çev. Seçkin Selvi. Can Yayınları, 1992), *Livia; or, Buried Alive* (1979; Livia ya da Diri Gömülen). *Constance; or, Solitary Practices* (1982, Constance ya da Yalnızlık Alışkanlıkları); *Sebastian; or, Ruling Passions* (1984: Sebastian ya da Güçlü Tutkular) ve *Quinx: or, The Rippers Tale* (1958; Quinx ya da Sökücünün Hikâyesi)'nden oluşan *Avignan Quintet* (Avignon Beşlisi)'de ise Durrell Doğu ve Batı din ve felsefeleriyle ilgili temaları, cinselliği ve yazma sanatı konusundaki düşüncelerini işler.

Ayrıntı: 94
Edebiyat dizisi: 33

Afrodit'in Başkaldırısı
Tunc ve Nunquam
Lawrence Durrell

İngilizceden çeviren
Aslı Biçen

Yayıma hazırlayan
Tuncay Birkan

Faber and Faber/1986
basımından çevrilmiştir.

Kitabın özgün adı
The Revolt of Aphrodite
Tunc/Nunquam

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Basıma hazırlık
Renk Yapımevi (0212) 516 9415

Baskı
Renk Basımevi (0212) 518 43 36

Birinci basım
Mayıs 1994

ISBN975 539-067-7

AYRINTI YAYINLARI
Piyer Loti Cad. 17/2 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel:(0212)518 76 18 Fax: (0212)516 45 77

Lawrence Durrell

AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI

Tunc *ve* Nunquam

BİRİNCİ KİTAP

TUNC

CLAUDE-MARIE VINCENDON
için

deux fois deux quatre, c’est un mur

Dostoyevski, *Voix Souterraine*[1]

YAZARIN NOTU

Tunc'un iki ciltlik bir romanın ilk cildi olması tasarlandı. Dikkatli okurlar metnin çeşitli yerlerinde *İskenderiye Dörtlüsü'nün,* hatta *Kara Kitap*'ın tuhaf yankılarını fark edeceklerdir; bu özellikle yapılmıştır.

I

Hepsi siyah iş takımları giymiş masadaki üç adamdan ikisi herhalde körkütük sarhoştu. Sitemkâr Nash değildi, o değildi tabii. Ama yayıncı (habire geciken) Vibart sarhoştu: Bir de aciz kulunuz Charlock, düşünen ot: Yine istim üzerinde. Felix Charlock, hizmetinizde. Aciz kulunuz Hanfendi.

Tatsız tuzsuz, kestanelerle doldurulmuş bir sülün, Londra'daki bir şarap mahzeninde -insanların birbirlerini, birbirlerini seyrederken seyretmeye gittiği Pogio'da- boş varillerin arasına dökülmüş yağlı bir şarap. Habil'in işlevlerini açıklamaya çalışıyordum -hayır küreleri olan bir bilgisayar yapamazsın: Ama sezginin gerçeğe bu kadar yaklaşabileceği yanılsaması ürkütücü. Kahrolası bir yıldız falına benziyor, sadece daha gerçek, daha somut; kristal küreden ya da kutsal asadan iyidir. "İşte bebekliğimizden beri burnumuzun dibinde duran," (gürültüyle boğazlarını temizlediler) "koca bir kültür, bir kazığa bağlanmış, döve döve kör edilmiş, çoban köpeklerine parçalatılmış. Gırr! Ve işte biz siyah paltolar içinde üç adam, meşe ağacının tepesindeki şomağızlı kehanet kuzgunları." Korkunç bir sesle iki kere hırladım. Kafalar sessizce ama ürkek bir edayla bize çevrildi. "Hâlâ sarhoşsun Felix." (Bu Nash) "Hayır, ama artık insanların yazgıları neredeyse matematiksel olarak öngörülebiliyor. Habil'e sor."

"Neredeyse."

"Neredeyse."

"Tuhaf ama bana ilginç geliyorsun" dedi Vibart uykusunun arasında. Cesaretlenen Charlock devam etti: "Ben buna pogonometri diyorum. Pogon'dan (6yov) geliyor, var olmayan bir kelime. Konuşmanın algılanabilir en küçük anlam birimi; milyonlarca pogon bir sesbirimin milyonda birini oluşturuyor. Habil'e bir iççekiş ya da bir bebeğin doğum çığlığını ver sana her şeyi anlatsın."

Vibart çatalını yere düşürdü, ben de peçetemi. Aynı anda eğilip kafalarımızı küt diye birbirine çarptık. (Gerçeklik en çok yokluğuyla göze çarpan şeydir.) Acıdı, sersemledik. "Derdinin ne olduğunu söylerim söylemesine de," dedi Nash sofuca, bir vecize söyler gibi "psikolojide açıklama tedavi demek değildir."

Beni kadınlar büyüttü -o insana rehavet veren, gevşeten Eastbourne'daki yaşlı iki teyze. Annemle babamı pek hatırlamıyorum. Yabancı kıtalarda güzel renkli pulların arkasına saklanmışlardı. Çoğu tatili sessizce otellerde geçirirdim (teyzeler Baden'e gittiğinde). İçgözlemi bir sanat haline getirdim. Süte batmış bir cid, bir ribo nükleik cid.[2]* Annem neredeydi? Gelse nasıl görünürdü? Bunları bana Habil söyleyebilirdi ama o zaman daha doğmamıştı. Ya!

"Peki," diyor Nash kibirle beni süzerek "Habil *bana* ne söyleyebilir ki, hı?"

"Bir sürü şey Nash, bir sürü. 15 sün kadar önce yakaladım seni. Telefonla konuşurken sesini bol bol kaydetmiştim. At kılı divanında gözleri kapalı yatan bir kadınla ilgili bazı şeyler; günahlarını sayıp dökerken seni o kadar heyecanlandırıyor ki birden kendini mastürbasyon yaparken buluyorsun. Gerçek bir psi deneyimi. Bağışlanmak için en küçük bir bahaneyi bile kaçırmayayım diye hücrede öne eğilip günah çıkaran, dizlerine kadar sperme batmış dindarlar gibi. Kızın ismini öğrenmeye uğraşmadım ama Habil biliyor. Hipokrat yeminine ne oldu? Aktarım sürecini bozmasına ses çıkarmadın çünkü orada ve o anda seninle yatmak istiyordu. Baba! Çığlıklarını ve soluklarını kaydettim; ama hakkını vermek lazım sonunda yemin ettin, ağladın, odayı arşınladın durdun."

Nash bir papağan gibi haykırıyor, ayakta, kıpkırmızı, çenesi mafsallarından aşağı sarkmış. "Yalan," diye bağırıyor.

"Tamam, sen yalan de; ama Habil yalan söylemez. Olayı şöyle düşünmeye çalışmalısın: Habil'in o şaşmaz fotoelektrik içgözüyle gördüğü gibi. O zamanın bile röntgenini çeker, akımın jelatin yüzeyi üzerinde kişiliğinin fotoğrafını çıkarır. Bak, bir düğmeye basıyorum veee adın ve sesin tost makinesindeki ekmekler gibi dışarı fırlıyor. Çizgili alev mavisi, topaz, yeşil, beyaz. İbreleri döndürüyorum ve yaşam, öyküsü gibi bir şeyin sabit noktalarından geçiyorlar. Üç temel nokta doğum-aşk-ölüm."

Vibart isterik bir kahkaha atıyor; gözlerinden yaş geliyor. Şimdi şimdi bizi kovarlar.

"Şimdi basit bir geometrik diziyi ele alalım, bir şema, grafiği iğnenin sonsuz sayıda noktadan geçebileceği şekilde ayarlayabilirsin: Neyi koymak istiyorsan -söz gelimi, iş, beceri, büyüklük, renk, zekâ, mizaç, inançlar...

anladın mı? Hayır iş ‘cogito’da ya da ‘sum’da değil, başa bela olan o kahrolası, zavallı ergo. Tanrısı Mobego olan Tunc’un dizisel dünyası. Hadi, muhallebi çocukları gibi davranmayalım, somurtmayalım.”

Birden midem bulandı. Soğuk alnımı pisuarın daha da soğuk porselen yüzeyine dayayıp kustum. “Bana gelince, bilimsel olarak ifade edersem aşkım ölüme karşı duyduğum dehşetin ürünü değildi. Ah Nash oğlum, bezlerim az çalışıyordu.” Ah Benedicta, diye eklemeliydim fısıltıyla. Nash ben kusarken kafamı tutuyor: Ama hâlâ mesleki hatalarının böylesi can sıkıcı bir biçimde teşhir edilmesinden duyduğu öfkeyle titriyor.

Zorla güldüm. Bu hile dikkatle hazırlandı, yani Habil’le ilgili olan. Aslında bunları kızın kendisinden öğrendim. Sonunda midem tekrar huzura kavuşuyor. “Her şeyi veren firma, her şeyi alan firma, firmaya şükürler olsun,” dedim monoton bir sesle.

“Bak” dedi Nash telaşla. “Allah aşkına herkes gibi bir hezeyan sistemi geliştirme sen de. Yalvarırım.”

“Şşşş! Habil bütün psifaktörlerini eşgüdümledi. Her köşeyi gören bir bilgisayar, düşünsene bir! Prospektüsünde açıkça ‘Bütün hezeyan sistemleri çözülmüştür’ yazıyor; hem bizim uygarlığımız... ribonükleik asidin biraz fazla kaçırılmasından başka ne ki? Habil sana edebiyat için bir değerlik ölçütü bile verebilir. Gırç, gırç, gırç, sen döner koltuğunda, kız divanda.”

“Sana bunun yalan olduğunu söyledim,” diye bağırıyor.

“Peki, tamam.”

Benim sevilmeye ne çok ihtiyacım vardı ama başıma gelenlere bakın. Polis’te[3*] dolunayda kediler “olmak” fiilini çekerken, minarelerin soğuk termometrelerine ayın tırmanışını izleyerek bin ikinci geceyi beceriksizce kollarıma aldım. Ah! Bütün bu saçmalıkları küçük çırağım yazıcıya söylüyorum, küçük makine sadakatle bunları derliyor. Amaç ne? Firmanın eline geçmesini istiyorum, Julian’ın onunla boğuşmasını istiyorum. Tabii ben öldükten sonra, daha önce değil.

Iolanthe bir keresinde, işte bu odada beni öpmek için -bir zeytin kavanozunun kapağını açar gibi- gözlüğü burnumun üzerinden kaldırmıştı. Yıllar sonra benim için gizemli bir anlam kazanmaya başlıyor, yıllar sonra. O benimken, ona sahipken beni sevdiğinin pek farkında değildim. Benedicta’dan başka kimseyi gözüm görmüyordu. Onunla her şey farklıydı, bir afyon sükûnetinde yüzmek gibi. Bir şeyler iç düzenini allak bullak

etmişti, hiç âdet görmüyordu: Acaba beyni zehirlenmeye bu yüzden mi başlamıştı? Bilmiyorum. Ama bazı şeyleri ben başlattım. “Artık,” diyor “sonunda kan geliyor, bol bol geliyor: Senin sayende sevgilim Felix, senin sayende. Artık bir çocuğum olabilecek.” Peki sonuç ne? Bunun cevabını verin bana jüri üyeleri. Vibart’a katılmak için yuvarlana yuvarlana içerlek masaya giderken aklım bir kez daha iki kadın arasında gidip geliyor. Iolanthe sinemacı kocasını anlatıyor: “Beni hep onu sevmemekle suçluyor, *uğraşmamakla;* ama tam başarmak için var gücünle uğraşırken olmadık bir düşünce takılıyor aklına, donup kalıyorsun: Eğer fırını kapamayı unuttuysam, o güvercinler kömür olacak.”

Nash ceketimin kolunu tutarak yanımda tırıs tırıs yürüyor. “İçimde öyle bir his var ki kurtulmaya çalışacaksın, kaçacaksın. Söyle Felix öyle mi? Allah aşkına yapma. Firma seni mutlaka bulur biliyorsun.” Ona baykuş gibi baktım. “Firma bana izin verdi” dedim sakin sakin. “İki yıllık hastalık izni.”

“Aa güzel. Böylesi daha iyi.” Nash müthiş rahatlamıştı.

“Meşru bir izinle Güney Denizlerine gidiyorum.”

“Neden orası?”

“Çünkü şu sıralar başka yerlerden bir farkı yok. Hem neden olmasın?”

Bu yüzden mi Atina’dayım? Evet, onların işlerini biraz daha zorlaştırmak için. Kinci Felix. Biraz bu yüzden biraz da bütün çizgilerin fışkırdığı noktaya dönmek için duyduğum ani istekten, birleşme noktası olan bu kokuşmuş oteldeki Yedi Numara’ya geldim. Bir mum. Ve Tanrım, döküntüyle dolu bir bavulda bu yakınlarda bulunan küçük tahta takunyalar - Iolanthe’nin takunyaları. Nesnelerin kalıcılığı beni her zaman şaşırtıp büyülemiştir. Evet insanlar da tekrar tekrar ortaya çıkarlar ama belli bir süre için. Ama eşyalar onlardan bıktıklarında sahiplerini sessizce ya da *tout court*[4]* değiştirerek yüzyıllar boyu süreklilikleri korurlar. Korkunç yorgunum. Habil’e yüklediğim önceden kaydedilmiş ve işlenmiş konuşmaların çoğu -çünkü bilgisayar muazzam bir zihin kütüphanesinden başka bir şey değil-, bunların çoğu benim yazıcı adını verdiğim bu küçük makinelerden geçti. Sizce bütün yaşamı yazgı olarak sürdürmek olası mı? Ben kendi yaşamımı o kadar çok kurcaladım ki bir düğmeye basınca karşınızda bir ölüm ilanı beliriyor. İki kadın; biri esmer, öbürü açık sarışın;

iki erkek kardeş; biri karanlık öbürü ışık. Sonra geri kalan oyun kâğıtları, olay katalogları, mütevazı olasılıklar. Simsiyah bir tarih! Evet onu bu noktaya kadar getirdim. Şimdi onu Habil sürdürüyor olmalı. Sadece üzerinde kraliçenin mührü olan kolu çekip olasılıklar yazan şeride çeviriyorsun. Her aklı başında adam bir vasiyet yazmalı... Ama ancak şöhretin, mali başarının kavurucu havzaları arasında uzun, boş ve yıkıcı bir tur attıktan sonra. Ben Felix Charlock, aklen ve bedenen sağlam olarak ha ha, işbu falan filan. Bırakacak fazlaca şeyim olduğundan değil; son buluşum olan şu yazıcılar gibi birkaç küçük özel hazine dışında firma her şeye e! koymuş durumda. Onlara duyurmadan prototipleri çıkarmanın bir yolunu buldum. Bir kadının makyaj çantasından biraz daha büyük, bir sıkışıklık harikası, tüy kadar hafif. Peki nedir bu?

Yaklaşın, anlatayım size. Yazıcı hiç durmadan kendi kendine konuşanlar için yapıldı, herkes için yani. Aynı zamanda benim gibi kalem kâğıttan tiksinen tembel adamlar için. Sen konuşuyorsun o kaydediyor; bu kadarla da kalmıyor, bir de kopyasını çıkarıyor. Alçak perdeden bir kadın sesi (bunu seçmeme sesin frekansı neden oldu) kelimeleri kodluyor ve bir Buda rahibinin dua çarkından daha büyük olmayan küçücük bir ses alfabesi tatlı tatlı mırıldanmaya başlıyor. Üzerinde A yazan çıkıntıdan kâğıdın ucu fırlıyor ve bütün sayfa hatasız olarak yazılıp bir hışırtıyla makineden atılana kadar kâğıt yavaş yavaş yukarı doğru itiliyor. Peki bu nasıl yapılıyor? Ya, bütün firmaların öğrenmek isteyeceği şey de bu işte. Hem yazıcı hiç durmadan çalışabiliyor, tabii kâğıdı ya da pili bitmediği sürece. Bu oyuncağın neden bu kadar değerli olduğunu anlamak çok kolay -dünyadaki bütün stenografları bir hafta içinde işsiz bırakabilir. Dahası makine bir insanın sesine karşı o kadar duyarlılaşabiliyor ki düğme yerine belli bir ses tonuyla açılıyor. Bu ton tabii kişiye göre değişiyor. Ben *“Konx”* deyince açılıyor, “*Om*” deyince de kapanıyor. Yazı yazmanın zahmetli anakronizmiyle dalga geçiyor. Yine de patentini kendi adıma almaya cesaret edemedim; çünkü firma Patent Bürosu’nu çok sıkı takip ediyordu. Yeni bir şey ortaya çıkar çıkmaz hemen haberini alırlar... en azından Julian.

Çekip gitmek istememin nedenleri çok ve karmaşık; yüzeysel olanlar oldukça açık ama derinde gömülü olanları açıklamak anlatılamaz ölçüde zor, hem de kelimeler konusunda göreceli olarak tecrübeli olmama karşın. Ne de olsa kitaplar mekanik, elektronik ve benzeri şeylerden söz etseler de nezih bir dille yazılmışlardı. Ama eğer kendi içimde biraz kazı yapsaydım

belki de benim ben olmamı sağlayan daha derinlerdeki eğilimlerin gömülü kültürlerine rastlardım. Bir yandan da bir top ince tel ve iki boş sigara tabakasıyla temsili bir telefon yaptığım andan itibaren yarım yamalak da olsa var olmaya başladığımı söyleyebilirim. Ding dong! Bu pek de ilginç değil diyeceksiniz; bizim Bell sistemi bir ilkokul öğrencisi için bile gün gibi açık. Madem öyle bari başka bir konuya atlayayım. İcat etmeyi yaratmakla bir tutmaya başladım zamanla -belki biraz fazla küstahça? Yine de semptomları aynı değil mi? Endişe, ateş, migren, iştahsızlık, manik-depresif bir psikoz (Anne!)... evet, sara krizinin tüm o güzel müjdecileri. Şiddetli bir gerilme, dağılma hissi. Sonra, birden ateş ve düş düğümünden çözülen yeni fikir -Dan! Bende böyle oluyor. Bu kahrolası şeyin mayalanmasını, zihinde şekillenmesini beklemek veriyor acıyı. Gençliğimde bu işaretleri tanıyamıyordum. Dişlerim birbirine vurmaya başladığında sıtmaya tutuldum zannediyordum. Kendimi sinir buhranının rahatlığına bırakmayı öğrenememiştim daha. Ne saçmalık!

Evet, birkaç gündür Atina'da çırağımla baş başa inzivaya çekildim, bu otobiyografik notlar yoluyla her gün zaman doldurmak için biraz mesleki terapi yapıyorum. Koepgen'i bulma ümidim suya düştü; onun nerede olduğunu söyleyebilecek yegâne kişi Atina'da değil, kim bilir ne zaman gelir. *Om.*

Nash'e gayet resmi bir ziyarette bulundum: Aramız hep iyi olmuştur. Bir şaka yapıldı mı havada kapar hep, hop! Bütün ruhçözümlemecileri gibi hayli nörotiktir, isterisini küçük sırıtmalar, esnemeler ve, her şeyi bilir havalarıyla kontrol altında tutar. Gözlükleri çıkarmalar, öksürmeler, parmaklarını masaya vurmalar, ceketinin iliğindeki kâğıt çiçeği düzeltmeler. Sanırım onu biraz huzursuz ediyorum; şüphesizler şeyin ne kadarını bildiğimi merak ediyor, Benedicta'nın doktoru değil mi, işte! İyi eğitim görmüş, fazlasıyla nazik İngilizler gibi zarafetle tartıştık. Tatile çıktığımı duymak onu hiç şaşırtmadı. Firmadan söz etmedim ama bu düşüncenin kafasının bir yerlerinde kırpıştığını görebiliyordum. Firma nereye gittiğimi biliyor muydu? Evet, nereye gittiğimi biliyordu -bütün arkadaşlarıma nereye gittiğimi söylemeyi ihmal etmemiştim: Tahiti. Şüphesiz oradaki acentemize çoktan haber gitmişti. Limanda utangaç utangaç beni bekleyen iri yarı, pembe tenli, çilli. Panama şapkalı bir adam bulacaktım. Oraya

varışım sessizce, kibarca ve tevazu ile kaydedilip rapor tutulacaktı. “Herhalde yorgunsundur” dedi. “Yine de gereksiz bence. Aylardır hiçbir şey yapmıyorsun, Wiltshire’a kapandın kaldın. Şanslı bir adamsın, Charlock. Benedicta’nın hastalığı dışında. Her şeyin var.” Alayla ona baktım, kızarma inceliğini gösterdi. Sonra sahte bir içtenlikle bir kahkaha attı. Nash’le ben birbirimizi o kadar iyi anlıyorduk ki. Ona Habil’i anlatana kadar bekleyin, bekleyin hele.

“Tasımlayarak mı konuşacağız Nash, yoksa öylesine mi? Nedensellik dünyayı ipnotize edip ona bir çeşit anlam kazandırma çabasıdır. Onun kayıtsızlığına katlananlayız.” Gözleri yaşardı, acılaşmış bir kahkahadan geriye kalan gülünç ve dokunaklı gözyaşları. “İşinden bıktığını ve en az benim kadar hasta olduğunu biliyorum, tabii eğer ben hastaysam.” Dudak büküp kurnazca yan yan baktı. “Sanki R.N.A.’yla oynuyormuş gibi bir halin var. Tehlikeli bir şey bu. Charlock. Bir basamakta ayağın kayacak ve o arketip simgelerin arasına serileceksin. Sana Paulhaus’da bir oda ayırmamız gerekecek.” Bu, firmanın özel akıl hastanesiydi. “Doğru,” dedim, “uyandığımda yüzüm gözyaşlarıyla ıslanmış oluyor, bazen gülmekten, bazen öylesine yaşlar.”

“Gördün mü?” dedi zafer kazanmış gibi. Bacak bacak üstüne attı sonra bacağını indirdi. “Hemen bir şeyler yapsan iyi olur, kendine bir dinlenme kürü uygula, yeni bir bilimsel kitap yaz.”

“Tahiti’ye gidiyorum. Gauguin de öyle yapmıştı.”

“Güzel.”

“Mucitler mutlu, güleç bir soydur.” Bir hıçkırığı bastırıp esnedim. “Nash, kahkahan bir yardım çığlığı mıydı?”

“Herkesinki öyledir. Ne zaman gidiyorsun?”

“Bu gece. Sana bir öğle yemeği ısmarlayayım.”

“Pekâlâ.”

“Bir yanımdaki bütün salgı bezleri şişti -mizah duygusu iyice iltihaplanmış. Hadi Poggio’ya gidelim.”

Nash kendisine bir bardak İtalyan şarabı dolduruyordu ki Vibart çıkageldi -yayıncım, refah içinde yaşamaktan morarmış: Ne zaman onun için yazmamı istediği kitaptan söz etse baştan çıkarıcı bir tatlılık takınırdı. “Otobiyografi çağı.” Bu konuda Nash’ten yardım talep etti. Yıllardan beri bir sürü kayıt cihazı üzerine çalıştığımı o da biliyor. Yirmi yıl önce ilk kez burada, evet Atina’da tanıştığım bir arkadaş: Kuş yumurtası koleksiyonuyla

birlikte küçük bir elçilik görevine saplanıp kalmış sevgili, yaşlı bir atlı tramvay, şoförü. Bir de zavallı Felix'i radyo dalgalarını bırakıp anılara açılmaya ikna etmeye çalışan Vibart. Durmadan şarap içiyor ve soytarıca bir suskunlukla iki dostuma gülümsüyordum. Onları ne yapacaktım?

"Lütfen Charlock." Korkunç sarhoştu.

"Bırak ilk taşı, bir sanat eserine hastalıklı adam muamelesi yapanlar atsın."

"Nash onu sen ikna edemez misin?"

"Küstahlık bir yabancılaşma şeklidir," dedi Nash beni oldukça şaşırtarak; yine de sevgili Vibart'a "Yayıncının Sandal Sefası Şarkısı'nı bir kez daha söyletmekten alıkoyamadım kendimi. Ne zaman bunu yapsak kovulurduk. Çatalımla tempo tutuyordum.

Tanrım istersen al her şeyimi
Onlarsız da yapabilirim
Tek bir şey kalsın yeter ki
Pompe â *merde'im*[5]* *benim*

Kaypakların sınavından geçer kitaplarım
Baki kalır şöhretim
Yeter ki sen bana bırak Tanrım
Pompe â merde'*im benim*

Şaşılacak şey, kızgın bakışlara rağmen bu galeyanı da atlattık. Vibart, Sanatçılar Derneği tarafından daha yeni Yılın Yayıncısı seçildi; başarısını nefes kesici basitlikte bir fikre borçlu. Bradshaw'ı Fransızca'ya çevirtmek başka kimin aklına gelirdi? Kitap Fransız romanı üzerinde ani bir etki yarattı. Tek vücut halinde, ihmal edilmiş bu İngiliz dâhinin yardımına koştular. Vibart masaya vuruyor ve neredeyse kendinden geçerek şöyle diyor: "Harika! *Olayları hadiselere* indirgediler. Bu, şu senin kahrolası bilimine de uyuyor Felix. Belirlenimcilik dışı. Nash buna katıksız katatoni derdi. Hurra. İyileşmek istemiyoruz. Kastrasyon kompleksiyle ilgili bu kadar roman yeter. İbrahim'in Tanrısı'nın elinde altın bir orakla üzerine gelip senin o küçük, o küçücük ökse otu parçanı kesmesi fikri hoşuna gidiyor mu?" Ürpererek geri çekilen Nash'e o korkunç parmağını uzattı.

“Bu kadar yeter,” diye sürdürdü dostum kalın sesiyle. “Artık gulaş düşkünü bir Macar yazar daha istemiyorum, ne de başka *ihtiyar Yahudi*, sizin o ürkek, çilli küçük kafalarınıza tüküreyim. Zenginim! Hurraa. Şimdiye kadar yalnızca insanın kanını donduran seks pisliğiyle dolu olan kitapçı tezgâhları artık benim kitaplarımı sergiliyor. Bu kadar seks yeter, çünkü çok sıkıcı. Herkeste bir tane var. Müstehcenlik gerçekten tahrik edici -ama zavallı dürüst seks ölüm gibi kişisel bir mesele olmalı.”

Sesi alçaldı ve titredi; gözlerinin altındaki kocaman halkaları gördüm. Karısı geçen ay intihar etti; bu bir erkek için gurur kırıcı bir şeydir herhalde. Kimseyi suçlamamak lazım, gerçekten de öyle. Yine de. Hemen konuyu değiştir.

İçsıkıntısından, ip üstündeki ıslak çamaşırlar gibi dalgalandığını hissedebiliyorduk. Nash kabaca “Felix’in dinlenmeye ihtiyacı var, evet öyle,” dedi.

Evet bu doğruydu.

Evet bu doğruydu.

Koepgen’in dolaysız görü, Autopsia adını verdiği şeyden söz ettiğini hatırladım. “Gökgürültüsünün geçerliliği” adlı şiirde. Rusça. “Her şeyin boş olması temel bir veri olabilir pekâlâ: Ama ölüm edimine şaşırmak tümüyle uyanmanın bir yoludur belki de, değil mi?” Vahşi bir hırıltı daha çıkardım. Garsonlar sıçradılar. Hıh! En sonunda bize yöneldiler.

Sonra taksinin penceresinden sarkarak derin etkileyici bir sesle, “Claridges’de erkekler tuvaletinin duvarına sizin için bir mesaj bıraktım. Lütfen oraya gidip okuyun,” dedim. İki dostum birbirlerine baktılar. Anason tohumu yiyip kafayı bulmuş o yaşlı tilki, ben, birkaç saat önce özenli el yazımla “Bence belleğin kontrolü insan türünün gelecekte herhangi bir ilerleme sağlayabilmesi için zorunludur. Mesele aldatıcı zamanın tasfiye edilmesidir,” diye yazmıştım. Ama kumbarayı nasıl açacaklarını belirten herhangi bir talimat bırakmadım. İnsan, Nash gibilerle ayrıntıya inmese de olur. Kendimi böylesi sağlıklı hissetmek ateşimi yükseltmişti, onlara el salladım.

Güney doğrultusuna gitmekte olan trende *The Times*’daki Piyasa Raporu”nu bir ilahi gibi tonlayarak (yüksek sesle) okudum, Merlin’in durumu göğsümü kabarttı.

MİLANO

Borsa dün durgun açıldı ama yükselen alım satım komisyonu cıva, emlak, tekstil, sigortayı da kapsayan bir grup sektörde de etkili oldu, bu da daha istikrarlı bir trende yol açtı. Kapanışa doğru Viscosa ve Merlin başta olmak üzere alımlarda canlanma gözlendi.

AMSTERDAM

Philips, Unilever ve Royal Dutch düşük açıldı ama sonradan ülke içinden ve İsviçre’den talep gördü.

BRÜKSEL

Vadeli yatırımlar piyasası durgundu ve fiyatlar çok az değişme gösterdi.

FRANKFURT

İlk temettülerdeki düşme trendi aksine bir gelişme gösterdi ve sonraki kazançların büyük bölümünü oluşturdu: Yedi puana varan kazançlarla iyi bir kapanış oldu.

PARİS

Genel hava metalürji, özellikle de sağlam olan Merlin hisselerinin önderliğinde oldukça yumuşadı.

SİDNEY

Durgun ama istikrarlı.

TOKYO

Fiyatlar yükseldi. Demiryolları dahil bütün önemli endüstriyel gruplar bu yükselişe katıldı. Hareketli bir yaz beklentisi içinde olan piyasa çevrelerinin bu umutları büyük ölçüde desteklendi. Net gelir artışı bildiren kuruluşlar arasında şunlar var: Bethlehem Çelik, Phelps Dodge, Standart Oil, Merlin Grubu.

Merlin binasının büyük toplantı salonundaki panoya üzerinde görüş teatisinde bulunmaları için esrarlı bir not düştüm, şöyle:

sıkıştırılmış kâğıttan yapılmış arabalar

sıkıştırılmış arabalardan yapılmış kâğıt
sıkıştırılmış ideallerden yapılmış gövde
sıkıştırılmış içtepilerden yapılmış fikirler.

Hepsini çok ciddiye alacaklar. Öyle. Öyle. Geçekten öyle.

Ağaçların yanımızdan geçişini ve direklerin öne atılıp geri düşüşünü, öne atılıp geri düşüşünü seyrederken Merlin'i ve S'lerin S'sini düşündüm. Sermayelerin sermayesi, hepimizin yaşam amacı olan Kızıl Elma. Nash son zamanlarda habire: "Umarım firmadan kaçmayı düşünmüyorsundur Charlock. Bunun işe yaramayacağını biliyorsun değil mi?" diyordu. Neden? Benedicta'yla evlendiğim için mi? *Vagina Vinctrix!*[6]* Bir insan hangi noktada yaşamın artık *duraksamadan* yaşanması gerektiğine karar verir? Herhalde geri kalan her şeyi tükettikten sonra -benim konumumda ise bilimsel modları: Bilim, ürkmüş bir kertenkele gibi kuyruğunu bırakıp kaçıyor. ("Bildiğimiz yassısolucanın gölgeye verdiği tepki biyologlar tarafından hâlâ aydınlatılamadı. Sonra, gelgitin çekim gücü bütün doğal süreciyle laboratuvarda mühürlü bir test tüpü içinde bile gözlemlenebiliyor.")

Evet haklıydı kendimi kurtarmaya çalışacaktım. "*Başla*" derdi Koepgen yüzünü ekşiterek, sert bir sesle, sonradan gece yarısı, şiirlerin birbirine eklenecek kopuk sinir uçlarını barındıran ucuz karalama defterine küçük uzo damlaları dökerek bardağını kaldırırken. "Tık, tık, civciv kendisini dışarı atabilmek için kabuğa vurur -edebiyat! Bellek ve kimlik. Om."

Ama yola çıkmadan önce eskiden çok sık yaptığım bir şeyi yaptım -saatin altında bir süre durmak için Victoria İstasyonu'na gittim. Bu duygusal bir zaafımdı, çünkü annemle babam hakkında bildiğim tek insani gerçek burada karşılaşmış olmalarıydı. İkisi de başka birilerini bekliyormuş. Saat benim kaderimi belirlemiş. Yani burası, âdeta benim başlangıç eksenim. (İlk saatler yumurta şeklinde yapılırmış.) Cidden, bunu sık sık yapardım, birkaç dakikalığına burada durup sessizce düşünmek için: Belki de bu belleksel noktadan sürekli geçip giden solgun yüz gelgiti arasında onları tekrar bulabilmek için. İnsan burada cıvık bir Wimpy yiyip, doğmuş olmanın

anlamı üzerine kafa yorabiliyor. Aslına bakılırsa bu düşüncelerden, bu umutsuz soruşturma anlarından hiçbir sonuç çıkmıyor. Kalabalık hâlâ etrafımda, ama kasvetli Viktoryen yüzlerini seçemiyorum. Ama eminim her ankette çıkan “yüzde doksan kararsızların ideal bir örneği olan kararsız oyların ve kararsız yüzlerin özünü oluşturan o şekilsiz, solgun topluluğa aittiler. Bir aralar foyalarını meydana çıkarmak için bir makine icat etmeyi düşünmüştüm, eskiden söyledikleri şeyleri tekrar edebilecek bir makine. Hem aslında sönmüş olan yıldızların ışıklarını da yıllar sonra görmüyor muyuz... Ama bu biraz fazla iddialıydı.

Belki de (Nash böyle derdi) bellek aygıtları yapmak konusundaki saplantımın kökeni, bağlantı kurmak için duyduğum bu anlamsız istekti? Tabii şimdi çok yaygınlar; ama seksenlerde gramofon ilkel kabileler için ne kadar yeniyse ben onları ilk yapmaya başladığımda da kayıt aletleri o kadar yeniydi. Hippolyta da onları keşfetti, basit teller ve mıknatıslardan oluşan biçimsiz, eski, siyah kutularımı. Belleğin gelişimi! Bu beni stenografı gibi ilginç alanlara itti. Beni tümüyle ele geçirdi ve koskoca *Kayıp Cennet'i* ezberlemek gibi tuhaf şeyler yapmama neden oldu. Sadece kısa bir süre hafif hafif kemanımı çalmak ya da sarı çalışma defterlerine özenli notlar düşmek için ara vererek, bütün gece bu yıkık başkentin musallat ettiği korkunç yaz terleri içinde böyle şeylerle uğraşırdım. Kuşlarda bellek, memelilerde, kemancılarda. Bellek ve içgüdüler. Ama şimdi düşünüyorum da bunlar beni hiçbir yere götürmedi; kendimi bir ses mühendisi gibi donatmam için daha erkenmiş. Savoy Hill ve BBC arşivlerini genişletmem için bana az miktarda para önermişlerdi -mesela Balkan halk şarkıları; bir İskoç üniversitesi sesbilim konusundaki çalışmalarını ilerletmek için değişik lehçelerdeki Balkan aksanlarını topluyordu. Sonra bir ses kumbarası olarak insan kulağının yapısını incelerken firmaya tosladım. Güm. *Om.*

Victoria, evet; sonra da hesabımı Tahiti'ye aktarmak için bankaya. Sonra mektuplarımı almak ve bütün o göstermelik rotaların düzgün ayarlanıp ayarlanmadığını kontrol etmek için kulübe gittim: Yazışma rotaları, ardından yaprak dokulu İtalyan göğündeki uçak rotaları. Sonra Aigina Körfezi'nin üzerinden sekerek menekşe rengi, yıldızlı bir gecenin içinde pamuk ipliğinden bile daha hafif bir halde süzülmek. Charlock tüketim dünyasından teskere aldı. İkinci pasaport Smith adına.

“Selam. Ey Tüketim Çağı” dendi gümbürtüyle.

Ama tüketilen ne, tüketen de kim böyle?

Bekleneceği üzere havaalanında firmanın temsilcilerinden biri sözüme çarptı ama ya gece yolcularıyla ilgilenmiyordu ya da başka birini bekliyordu, böylece pek zorluk çekmeden gıcırtılı küçük otobüsün beni kuzeye, başkente götürmek için beklediği loş ambara süzülmeyi başarabildim.

Bu sınırlı özgürlük bana hâlâ garip geliyor; belirsiz bir şaşkınlık hissediyorum, uzun süre içerde yattıktan sonra serbest bırakıldığında arkasından hapishane kapısının kapandığını duyan bir mahkûm da böyle hisseder herhalde. (Eğer zamanın da kâğıdın üzerindeki saydam izlere benzer izleri olsaydı onu da ışığa tutabilirdik belki?) Alıntılıyorum.

Yine de küçük otel hâlâ burada. Oda da -hem de hiç değişmemiş. Bakın işte kirli mermer şöminede bıraktığım mürekkep lekeleri. Yatak tozlu çarşaflarıyla hâlâ kambur zumbur. Yataktaki çukurluklar Iolanthe'nin kalkıp banyoya gittiğini gösteriyor. Yer yer dökülmüş emaye bir tabuta benzeyen küvette oturup bembeyaz göğüslerini sabunlayacak. Geçmişi gözden geçirmek, geleceği planlamak, zamanı belirlemek için bundan iyi yer bulamazdım. Çok sevindim.

Iolanthe, Hippolyta, Caradoc... sıcaklığı hissedilmeyen ama hâlâ ışık veren uzak yıldızların aydınlığı. Yedi Numara'dan bakınca yaşayanlar ve ölülerle ilgili şu küçük sorun ne kadar göreceli geliyor insana. Belleğin göbek bağı kopmadığı sürece ölmüşsün ölmemişsin hiç fark etmiyor. Iolanthe'yi düşünürken klasik bir nostaljiye kapılmaya bile izin yok; beyaz perdeye üflenen yüzü kıtalar aştı; Truvalı Helen kadar muhteşem bir simge. Oysa burada, bu yatakta, gençliğin karanlık yıllarında... Beş metrelik bir gülümseme artık o.

Akdeniz büyüsünün genç kurbanlarıydık biz; yaşamın ham cürufunu nasıl eriteceğimizi öğreniyorduk. Evet, sanki kasten "sözlerin o muazzam alacakaranlığını aydınlatacak ama bir türlü ortaya çıkamayan o satın" arar gibi bir o yana bir bu yana yalpa vurarak geliyor ona dair bazı anılar.

Paskalya mumlarının beyazını andıran aklıktaki narin tenine oyulmuştu omurgasının yivleri. Saçları ensesindeki bir noktaya, küçük bir tutam bukle halinde dökülüyordu. Pontusluların ve Trakyalıların renkleri genellikle kentli Yunanlarınkinden daha açıktır -o kuzguni karalığı ve zeytin gözleriyle Hippolyta'ya baksanıza. Yoo, Io'nun Çerkezistan'dan miras

grimsi yeşil gözleri ve kül sarısına çalan saçları vardı. Sultanlar haremlerini işte böyle oyuncaklarla doyuruyorlardı; işte en gözde renkler, ıhlamur yeşili gözler ve sarı yumuşak bukleler. Eh her neyse, geçmişin o koca barajından sızan bu küçük damlalar ona dokunamaz artık -destansı Iolanthe bunları unutmuştur bile, yeni dünyadaki ıssız stüdyoların montaj odalarında bir kenara bırakmıştır. Mesela ona bir türlü koltukaltlarını tıraş ettiremezdim; kendi sınıfından olan bütün Atinalı orospular gibi koltukaltındaki tüylerin erkekleri uyardığına inanırdı. Belki de öyleydi. Ama şimdi perdede, yaprakları dökülmüş bir badem ağacı gibi kollarını kaldırdığında, koltukaltlarındaki çukurluklar bir penguen yumurtası kadar pürüzsüz görünüyor.

O zamanlar genç adam (ben) ona belli bir ikiyüzlülükle davranmaktan alamıyordu kendini; narsisizminin dizginlerini koyverip onu küçümsüyordu. Bilmiyorum, bir sürü etken vardı. Bu küçük meleğin ayak parmakları pek kirliydi, hem de eli biraz uzundu “galiba. Charlock’un o zamanlar bile âdeta dünyevi yaşantısına paralel giden inatçı bir içgözlem damarı olduğunu tutarsızlıklarda kanıtlayan o döneme ait notlar buldum. İkincinin, sarı çalışma defterinin -kulak salyangozu çizimleri ve ses yükseltici cihaz taslakları ile dolu olanın- içinde daha değişik ipuçları vardı.

Geceleyin Atina’da dolanırken aklından şöyle bir şeyler geçerdi: “Karıncalanma, o ürpertici tadın verdiği baygınlık... Aslında cinsel organların yapısı böylesi bir duyuma özellikle uygun Bolsover. (Bolsover benim Kingsley’deki öğretmenimdi. Kafamın içinde hâlâ mektuplaşırım onunla.) Beyaz bir elin en ufak teması yoğun damarlı yapısıyla bütün sinir sistemini ayağa kaldırır. Etki karın boşluğu, altkarın boşluğu ve bel ya da kasık bölgesindeki otomatik sinir sisteminin alıcı merkezlerine yayılır... Hmmm. Öpücük burada devreye girer. Iolanthe’nin tek bir öpüşünün otobiyografisi. Şunu da belirtmeliyim ki Bolsover, embriyolojide organ, oluşan ilk hücrelerin gelişimi sonucu aşama aşama ortaya çıkar- bu da organın nihayet oluşmaya başladığını gösteren ilk hücre yığılması olarak tanımlanabilir. Bu hemen hemen gidilebilecek en son noktadır; ama bu bile benim için yeterli değil. Herhalde daha da önce bizim ihtiyarın testislerindeydim, erbezinde, *orada* mıydım?

Bu sorular aşkıma hüzün ve tereddüt katıyordu. Bir mum yakar, gizemli tarihini düşünerek bu uyuyan şekli incelerdim; zevk ve acının gizli

anlamlarının kökenini bulmak olasıymış gibi gelirdi bana, pek makul bir istek olmadığını ancak şimdi anlıyorum. Eşek. Maymun. Solucan.

Dişleri küçük ve güzeldi; dizilişlerinde hafif bir yamukluk vardı -gülüşünü aynı anda hem kederli hem de yırtıcı yapmaya yetecek kadar. Profesyonel açıdan gayret gösteremeyecek kadar kendisine gömülmüştü -ya da belki hizmet vermeyi istemeyecek kadar dürüsttü. Cinselliği kolayca öldürülebilir, kendisi de ölümü andıran aşırı bir bitkinliğe düşebilirdi. Zavallı Iolanthe, hiçbir zaman yeterli beslenemediği için iyi beslenen bir adamın onu arka arkaya orgazma ulaştırarak çökme noktasına getirmesi çok kolaydı. Bizde olay mükemmel işliyordu -o kadar ki bu onu bile şaşırtıyordu; iyi kurulmuş makineler gibi birbirimizi ateşlerdik. Tabii bu tamamen teknik meselesi -mükemmel bir fizik ve zindelik-, yazık ki bunun bilimi yok, ne de bunu deneysel olarak ölçebilecek bir okul. Eğer cinsel alışkanlıklara, diyelim ki bir tornacının yaptığı oyuncaklara verdiği o kesinliği kazandırabilseydik aşk mutsuzluklarının çoğu engellenebilirdi. Bu ileri teknoloji çağında böylesi sorunlara hiç ilgi gösterilmemesi şaşırtıcı. Evet, bitkin düşmemek için gözleri kapalı sofuca başka şeyler düşünmeye çalıştığı zamanlarda bile; o zamanlarda bile dalga onu diğer kumsala atar, solmakta olan anın kutsal anonimliğine fırlatırdı. Arada bir genç adam yalnızca gözlerine bakmak için onu sarsarak uyandırırdı. Ama böyle anlarda kız ona ne düşündüğünü sormuş olsaydı vereceği cevap şu olurdu: “Schmidt’e göre gerçek kanser hücresi son tahlilde oksijensiz kalmış bir hücredir, güç soluk alan bir hücre. Sen öksürdüğünde birden aletin camında iyozin yüzünden kızarmış bir tüberküloz basili parçacığı gördüm -bir Yunan tarlasındaki laleler gibi. Doğru düzgün yapılanmış bir çocukluktan yoksun olan insanlar dünyaya verdikleri tepkilerde her zaman boş, verimsiz bir şeyler bulacaklardır. Temel eksikliği açıklamak için ikimizi de bununla itham edebilirsiniz. Öz zayıflığı. Koşturan bir kalp. Tabii diğer etkenlerin de yardımı oldu; ortam, dil, yaş gibi. Ama bu tür durumların ana belirleyeni, kendini duygusal güçsüzlük hissiyle duyuran o gizli açlıktır. *Om.*

II

Parthenon, zavallı bir dulun çenesinde kalmış işe yarar son azı dişi gibi orada tek başına duruyordu. Antik keder, benim Yunanistan'ım! "Gerçek bilim sanattır." Güzel, güzel, insanların kadın cinsel organı şeklinde ballı çörekler yaptığı yer. Ya, ama o zamanlar Akropolis bizim arka bahçemizdi - sevişmediğimiz tek bir köşesi kalmamıştı neredeyse. Oranlarının küçüklüğü ona anıtsal bir samimiyet veriyordu. Berrak, sert, mineli havada insan sesi o kadar uzaklara taşınıyordu ki, o aşağıda Plaka sokaklarında yürürken ona tepeden bağırıp el sallamak mümkündü. "I-o-lanthe!" Farkındaysanız vurgu ikinci hecede, üçüncüde değil, o da *omega* gibi söyleniyor. Şimdi bütün dünya onu üçüncü hecenin vurgulandığı o çirkin Erasmusvari telaffuzla tanıyor. Aslında bu onun gerçek adını özel mülküm haline getirdiği için pek de umursamıyorum. O zaman Yedi Numara'ya ait oluyor, Una'ya ve mucizevi bir biçimde anıların dışında hâlâ yaşamayı sürdüren ölümsüz Atina'ya. Şu karşıki aynada çok gür çıkmaya meyilli kaşlarıyla didişirdi. Onları şimdi görmelisiniz -saf kehribardan, yumuşak, ince çizgiler. Oda mermerlere bakmasına karşın alacakaranlık çökene kadar panjurları açmaya cesaret edemezdik; serin bir havuzdaki sazanlar gibi bütün gün koyu gölgede yaşardık. Günbatımına kadar.

Günbatımı! Üzerinde batan güneşin ışıkları oynaşan duvarın karşısında birden uyandın mı bütün mermer yapının alev aldığı ve tutuşmuş bir mukavva gibi yukarı kıvrıldığı izlenimine kapılırsın. Çirkin duvar kâğıdına elini bastırıp bu yansımanın gerçek ısısını hissedersin -ya da öyle hayal edersin. Bütün gün güneşte yanan dışarıdaki balrengi mermerler gece indikten çok sonra bile ısıyı yankılarlar, memelilerin vücut ısısını. Yavaş yavaş gündüz terleri kurur... mideler ıslak yapraklar gibi birbirine yapışırdı. Fısıltılar arasında esneyerek ve sigara içerek uzanırlardı. Kızın pek sınırlı bir kelime hazinesi ve bir adalı aksanı vardı.

Un beyazlığına bürünmüş mermerler hâlâ ölmekte olan günün parıltısını yansıtıyorlardı. Iolanthe yavaş yavaş alabora olur, döner, batar. Ayın çok geçmeden yeniden aydınlatacağı adaları kor gibi parlarken bırakan güneş, Hymettus'un öte yakasına ve oradan da kocaman duyulmaz bir tıslamayla denize kayar. (İki bacak gibi sessizce birbirlerinin yanında uzanırlar; hiçbir öpüş olgunlaşmamış düşüncenin kabusunu kıramazdı.)

Terli koltukaltlarını ve göğüsleri ferahlatan akşam serinliğinin taşıdığı pişmiş ekmek, kavun, nikotin kokuları Salamis'ten yavaş yavaş yükselir.

Pontus'tan göçmüşler ve Girit'e yerleşebilmek için ayılarıyla birlikte öküz arabasında uzun bir yol kat etmişler. Ayı (tek ekmek kapıları) öldüğünde pençelerini yağda pişirip gözlerinde yaşlarla yemişler. Küçük arazileri ailesini geçindirmeye anca yetiyormuş. Yüklerini hafifletmek için Atina'ya iş aramaya gelmiş -sonuç malum, çünkü yapabileceği başka bir iş yokmuş. O günleri anlatırken ayağa kalkıp ayıyı taklit ederdi, pençesiyle çıngırağını çalmasını, gürültüyle solumasını. Demir halkalı burnu köpüklenirmiş. Yarı körmüş, kamçı bir gözünü çıkarmış.

Çarşafın üzerinde ruj lekeleri olurdu, bir de diş fırçası kabı; ayakkabılarımız balıklar gibi yan yana yatarlardı. Ama neşeliydi, dost canlısı, dürüstlüğü ve basitliğiyle neredeyse erkek gibiydi. Adanın birinden gelmiş küçük, rengârenk bir papağan. Bütün o yaz arkadaşları ve meslektaşları arasında siyah ojeleri *de rigueur*[7]* olmuştu. Gomalağa benzeyen bu pis şey soyulup çarşaflara dökülürdü. Erkek kardeşi "kötü yola düşmüştü"; dudakları bu sözü köylü değer yargılarının katı dikdörtgenine kapatırdı. Yani kendisi "iyi yolda" mıymış? Bu onu neşelendirmek için söylenmiş bir latifeydi ama ters etki yaptı; uzun altdudağı titredi, gözyaşlarına boğuldu. Habil'in mikro-alan testleri sırasında alanın içine bu maddeden bol bol döktüm ve bilgisayarların kralı başka bir alandan, sanırım Koepgen'den alınmış, kehanetvari bazı laflarla çıktı karşıma. Bütün grafikler aşkla ilgiliydi. (Io çıktıktan sonra gidişini pencereden izliyorum. Akropolis yakınlarına çıkan eğri büğrü keçiyolunda sanki biraz çakırkeyifmiş gibi hafiften sallanarak, eli kalbinin üzerinde yürüyor.)

Habil şöyle diyor: "Eğer bütün zamanı gerçeğe yakınlaştırabilseydik tereddütlerimizin nedenini biraz daha iyi kavrayabilirdik; kesişme noktası çifte sessizlik vaadiyle hem erkeğin hem de kadının erişebileceği bir uzaklıkta. Eğer kendi alanlarındaki güçleri birleştirirlerse, aşk, sınıflandırılamayan bir hayvan için kullanılan bir terimden daha fazla şeyler ifade edecek. Bu olay meydana geldiğinde anlaşılmaması mümkün olmayacak çünkü dünya yavaşça deprem merkezini değiştirmiş gibi gelecek herkese. Ne acıdır ki biz, yavanlığın imgeleri, kendimize ilişkin garip tasarımlar uydurarak geçiriyoruz zamanımızı, mükemmel bir arzunun temsili imgeleriymişiz gibi. Mistik grypus,[8]* İskenderiye psikolojisinin

“mükemmel gövdesi” telenoetik alanda bir denemedir. (Uzam madde için neyse, ruh da zihin için odur). Bazı azizlerin “basiretleri bağlanmıştı.” (Gırç, gırç, ama bir şey çıkmıyor; arzudan geri kalan imgelere giden “acılı yolu” seçmek.) Zavallı kulamparalar yenilenmiş bir anlatımın ya da bir Tanrı tarafından evlat edinilmenin peşine düşmüşler. Ne yazık ki bu tür durumların yükünü kelimeler taşımıyor, bütün sözsel alanlardaki gerçeklik eksiğinin nedeni de bu. İşte sanatçı burada devreye girebilir. “Sanat bir dildir, dil bir anahtar, anahtar bir kilit.” Öte yandan bir sistem yalnızca zavallı bir matematikçinin duvağını açması için gelini ikna edeceğini umduğu utangaç bir kucaklamadır.” Koepgen onunla hiç karşılaşmadı sanırım, yine de yazdığı en güzel şeylerde ondan söz ediyor sanki.

Benim eski, siyah, narin kayıt cihazlarım, hantal donanımlarıyla büyük merak konusu olmuşlardı; köy otobüslerinde, kayıklarda, hatta katır üzerinde benimle birlikte sarsılarak yolculuk ederlerdi. Geçimim onların düzgün çalışmasına bağlıydı, bu noktada Said devreye girdi. Bu ufak tefek saat tamircisi Io’nun arkadaşıydı. Misyoner okuluna gitmiş, tek gözlü bir Hıristiyan Arap; böylesi olağanüstü incelikte iş çıkarabilen bir sanatkârdan çok farelere yaraşan küçük, döküntü kulübesi Plaka’daydı. Toprak zemindeki pireler samanların arasından sıçrayıp ayak bileklerimizi dişlerken, bazen gece yarılarına kadar küçük atölyesinde otururduk. Çizimini gördüğü her şeyi yapabilirdi. Bir çark, zemberek ve lif yığını arasında Said iyi seçemeyen tek gözüyle yağ-rengi bir varilin üzerine eğilirdi, İnvarin[9]* kullanımı gibi ticari konularda tartışırken istekli ve alçakgönüllü davranırdı. Benim yankı amplifikatörlerimi iki haftada yaptı. Dışı güzelce sedef kaplanmış, bir bezelye tanesi kadar küçük aletler. Artık Graphos’un oldular! Ama o konuya sonra geleceğim.

Benim Hippolyta’nın ilgisini çekmemi sağlayan da bu kayıt cihazlarıdır. Kafasında bir su güğümüne benzeyen şatafatlı şapka, narin bacaklarını birbiri üzerine atarken kara kutunun sırlarını öğrenmeye çalışarak şehrin en iyi otelinde bana çay ve kek ikram etmiş, yüksek makam sahibi bir misafirin konuşmasını kaydedip edemeyeceğimi sormuştu. Benim ilk izlenimim de daha sonra onun hakkında duyduklarıma tıpatıp uyuyordu. Atina’nın tipik çekememezliği yüzünden kötü bir ün salmıştı; aslında tuhaf

cömertlikleriyle dikkat çeken bir saflık ve inatçılık karışımıydı Hippolyta. Derin tonlamalı sert sesi ve kara gözlerindeki o zarif cüret, yoğun sosyal hayatının bile tümüyle alıp götüremediği utangaçlık gibi özellikleriyle bağdaşmıyordu. Yeşil eşarp ve kan kırmızısı tırnaklar ona modası geçmiş ama hoş bir vampir havası vermişti. “Hadi lütfen, bunu benim için yapar mısın?” O kadar yüksek bir rakam söyledi ki yüreğim hopladı, bu beni bir ay idare ederdi; bu yüzden de resmiyetin kaldıracağından daha uzun bir süre sıktım elini. İnsanın başına tatlı dertler açan, sıcak birisiydi. Etkileyici mücevherlerine ve orkidelere rağmen kadından çok oğlana benziyordu. Tabii hemen kabul ettim ve biraz avans alıp sevinçten uçarak Plaka’ya geri döndüm. Söz konusu adam -konuşmacı- geldiğinde bana haber yollayacağına söz verdi. “Hafiften isterik kadınları sevmekten alamıyorum kendimi” diye itirafta bulundum Parthenon’a.

Spiro’nun tavernasında, asma çardak altında bir şeyler içmek için durdum, gözüme boş bir masada duran tanıdık bir nesne ilişti; Koepgen’in ilahiyat ve benzeri konularda ilham geldikçe yazdığı küçük, sarı karalama defteri. Kalemi ve günün gazetesiyle birlikte orada duruyordu. Herhalde tuvalete gitmişti. O zamanlar rahipliğin amansız yoluna henüz adımını atmış bir ilahiyat öğrencisiydi Koepgen. Beyaz Rusya’nın tipik bir ürünüydü, dört dilde de aynı kolaylıkta konuşur ve yazardı. Bana Yunancayı o öğretmişti ve bu kılçıklı dilin fonetiğinin pek bilinmeyen yönleri, Tsakonya lehçesi ve hâlâ yarı-antik sayılabilecek Dorca gibi şeyler konusunda paha biçilmez bir hazineydi. Ben de oturup beklerken biraz sayfaları karıştırdım.

“*Hubris,* kibir, her zaman vardır; ama bu bir ölçü meselesidir. Yunanlılar onun izini doğru yoldan gittikçe daha fazla saparak sürmüşler ve onun *ate’ye* -yanlışlıkla kötünün iyi olduğuna inanılan noktaya-ulaşmasını izlemişlerdir. İşte biz de bu upuzun yolun sonundayız -sahte siyasetin büyüsüyle insanlıktan çıkmış kuşaklar.” Koepgen yine Rusya için ağlıyor. Hep “kes şunu!” diye bağırmak istemişimdir. En sonunda baştan aşağı dindar bir kayıtsızlıkla karşıma dikildi. İplikleri sökülmüş cüppesine ve o gülünç, pis pis kokan botlarına rağmen temiz görünmeyi başaran ufak tefek, çevik bir adamdı. Bir topuza hapsedilmiş uzun saçları hep temiz olurdu. Silindir şapkasını çok az giyerdi. Meraklılığım yüzünden beni azarlayarak başıma konan talih kuşunun öyküsünü dinlemek üzere yanıma oturdu. Hippolyta için, “Hayran olunacak biri” dedi, “ama başka bir sürü şeyle

bağlantısı var. Geçenlerde paralı çeviri yapmıştım -yalnızca iş mektupları- bir kuruluş için, galiba Selanik'teki bir firma, onunla karşılaştım. İşleri o ayarlıyordu. Nedense bir şeylerden tedirgin oldum. İşi sürdürmem için bana büyük miktarda para teklif ettiler, ama bıraktım. Neden bilmem. Belki de özgür olmak istedim. Gittikçe daha az paraya ve daha çok zamana gereksinim duyuyorum."

Güneş ışığında yüzen tozlar gibi yerlerini bulmayı bekleyen başka veriler de var: Kürtajcının deri çantasındaki aletler. Saray aşklarının öfke saçan trubadorlarını alaya alan ince boyunlu müştemilat. Bir aşk şarkısı fetüsü. ("Bir yolu da" diye yazmış Koepgen 'Plutarkus'un Melisponda düşüncesini kabul etmek olabilir. Bu herkesin elinin altında olmalı.' Moruk Mara, araba aküsünü maşayla tamir etmişti. Filozoflarla simyacıların *mare pigrum*'una Pire kerhanelerinde erişmiştir herhalde. Burada insan, cinselliğini bütün coğrafyaya açıyor -bomboş bir denizin dip manzaraları, siyah mercan, ağarmış ağaç dalları, kül suyuyla yakılmış zeytuni çukurlar. Dalgaların yumuşak eğrilerinin kabarıp, kat kat yosunların içine batmış sarayların huzursuzluğuyla kumsalı suya boğduğu adalar (her biri birer yürek, birer beyin). Bellerine ağır taşlar bağlamış, arayış simgesi dalgıçlar. Süngerler!

Sonra kendi kayıtlarımı karıştırırken sunaklara ve mezarlara benzeyen çok değerli anılara rastladım; aralarına bazı dehşet verici mutluluk anıları sıkışmış. Heybetli Pausanias kentin gövdesini genç bir kaldırım orospusunun gözleriyle görebilseydi katalogları daha hayat dolu olurdu herhalde. O zaman gerçek kurmacalar isimlerle taşlar, gerçekliklerse biz olurduk. Karanlık bastırınca genellikle yıkık dökük çiti aşıp Propylaca'nın altındaki mağaraya tırmanıyoruz. Tozlu sandaletler içindeki ayakları benimkiler gibi korkunç kirli, ama saçları daha yeni yıkanmış, kokusuz. Orada pek yalnız kalmıyoruz. Etrafımızdaki birkaç sigara ateşi diğer sevgililerin nerelerde dolaştığını ya da yatıp yıldızları seyrettiğini gösteriyor. Kışın bu kayalıklarda Afrodit'in kutsal martılarının güney fırtınalarıyla taşman uzak çığlıkları duyulur; oysa baharda kahverengi taftadan bülbüller Itys'in sesiyle sevimli şakımalarını yineleyip dururlar: *"İtü, İtü, İtü."* Sonra ayışığıyla birlikte küçük baykuşlar gelir. Evcildirler. (Artık değiller!) Boyunlarını tuhaf bir tempoyla çevirirler, belli ki eski Yunan maskeli dansı bunlardan çıkmış.

Aşağıda oyunun son perdesini oynayan mezarlar acıklı diriliş vaatleriyle doğuya bakarlar. Yeni kent bir dalga gibi hepsinin üzerine devrilir. Şosede yedi renk parlayan yağ lekeleri; sarmaşıklara gömülmüş, kahverengi varillerle dolu, pis pis kokan tavernaların ve çay bahçelerinin dışında parlayan çöpler (balık kılçıkları). Eskiden ancak altın bir elmayla yeraltı dünyasına girilebiliyormuş, oysa şimdi ona bir elma şekeri alabiliyorum sadece; şerbete batırıp uysal bir geyik gibi yalıyor.

Gerçek bir Atinalı olduğundan bütün bu antik zırvalardan çok uzak, kendi şehri hakkında hiçbir şey bilmiyor ve onu hiç umursamıyor; ama öyle oturup elmasıyla öpüşlerini şerbetlerken bazı hikâyeler onda kaçamak bir hayranlık uyandırıyor. Halk dilinin teleskobik fiil şemaları arasında batıp çıkarak böyle çene çalmak çok hoş; ona Styx Irmağı'nın suyunun kutsal olduğu kadar zehirli de olduğunu ve sadece bir atın tırnağından içilirse insanı zehirlemeyeceğini anlatmak. İskender'i böyle zehirlemişler. Sonra Anthonius'un Parthenon'u nasıl meyhaneye çevirdiğini anlatıyorum, gerçi onunkisi farklı bir tür zehirlenmeydi, kronik bir narsisizme yakalanmıştı, diyorum (Iolanthe dini bütün bir Ortodoks'un yapması gerekliği gibi bağnazca haç çıkarıp yine bağnazca bana sokuluyor). Sonra... cesetleri balla mumyalamaktan sözediyorum -insandan elma şekeri: Ya da hasta çocukları bala bulanmış fare yutturarak tedavi etmekten. Öğk! Ama o da aşka gelip, 'mide bulantısı ve iktidarsızlığa neden olan ve ancak kutsal rahiplerin hazırladığı tılsımlarla etkisiz hale getirilebilen büyüler ve cadılardan söz ediyor bana. Bütün bunları öylesine ciddi anlatıyor ki, ikimizi de kem gözlerden uzak tutmak için ayıp olmasın diye ben de Bizans haçı çıkarıyorum, arkadan öne. ("Gerçeklik ile hakikat arasında hiç fark yok -istediğin şaire sor" diye buyurur Koepgen ısrarla gözleri uzo sarhoşluğuyla parlarken.) Sakin rüzgâr tozlu tozlu tepelere doğru esiyordu. Biyolojik duyum eğrisinin o lanet düşünce takıntısından uzak olduğu hayvanlar âlemine has bir resimli roman dünyasına onları geri döndüren, önceden tasarlanmamış yalınlıkta bir hareketti bu ılık, ekşi havada sevişmek. Tembel, ılık ağız, güçlü kollar, usta gövde -insan denen yaratığın ihtiyaç duyduğu tek ruhani ders bu sanki. Ancak her şey olup bittikten sonradır ki insan seriye fırlatılıp içgözlemin ve şüphelerin yanına seriliyor. Iolanthe'den önce daha kaç kişi? Kuru havanın kavurduğu gırtlaklarımızla kutsal kaynaktan kana kana içiyoruz. Dudaklarından şekeri akıtıyor, oralarını yıkıyor, benim eski, ipek eşarbıma kuruluyor. Yo, Atina başka

yerlere benzemiyordu; yüzlerce yıllık düşünce biçimleriyle bezeli karmaşık dili onun bu garipliğini yabancı gözlerden saklardı. Sonradan iki bardak renksiz rakı ve bir tabak zeytinin önünde parmaklar birbirlerine değerken ağzına kadar dolu, sessiz bir tavernanın teneke masasında birbirimize bakarak oturmak. Her şey orada, mezarların arasında, bir parafın lambasının ışığında sona ermeliydi belki. Belki de öyle oldu?

Güzel bir pazar ikindisi Caradoc'un gelmiş olduğu haberini Hippolyta'dan aldım; tekrar çaya davet edildiğimde onu, her an kullanıma hazır bir dairesinin bulunduğu Bretagne'nin bir köşesinde, palmiyeler arasında sabırla beklerken buldum. Günün modasına göre giyinmiş olmasına rağmen bu kez daha az tehditkâr göründüğünü düşündüm. Yine mücevher takmıştı ama bu sefer pek savaş boyası sürünmemişti. Dahası gözlerinin iyi görmediğini fark ettim; ben ona doğru yaklaşırken gözlüğünü takıp gülümsedi Gözlük o kartalsı, zeki yüzünü değiştirmiş, çocuksu hatta masum bir ifade vermişti ona. Biraz kibirli olsalar da gözlerinde asalet vardı. Bu sefer bir önceki kadar güzel görünmemesine rağmen daha canayakındı. Kafamda, aşırı davranışlarıyla yaptığı ünle karşılaştırdığımda onda sosyetenin çizdiği portreden daha farklı bir şeyler yakaladım. Aslında içten içe çok naif biriydi -politika ve sosyete hayatına bulaşmış bir kadın için kötü bir niteliktir bu.

“Ne konuştuğumuzu hatırlıyor musun? Adam geliyor -adı Caradoc, mimar, duymuşsundur belki? Duymadın mı? Neyse...” Sanki bu isim ona saçma bir anıyı hatırlatmış gibi birden gülmeye başladı. Azı dişinin üzerindeki küçük, altın dolgu görünene kadar güldü, sonra da ciddi, fesat bir havaya büründü. “Konferans Akropolis'te olacak -ne dersin senin makine...?” Kuşkuluydum. “Eğer esinti olursa sesi pek de net almayabilir. Ama belki açık havada bazı testler yapabilirim. Arada bir çok ufak şeyler, mesela takırdayan takma dişler ses kalitesini bozuyor, tekrar çalındığında da konuşmanın anlaşılması zorlaşıyor. Tabii ben elimden geleni yapacağım.”

“Eğer Naos'a, şehir dışındaki evime gelirsen, bahçede... Aletinle deneme yapabilirsin. Caradoc oraya gelecek. Bir dahaki cuma sana arabayı yollarım.” Ona adresimi vermek için kaleme uzandım ama gülerek beni durdurdu. “Nerede yaşadığını biliyorum. Senin hakkında araştırma yaptım. Daha önce ne iş yaptığını bilseydim sana yardım önerirdim. Sana çifti bir

peniye halk şarkıları bulabilirim.” Doğuluların uşaklarını çağırmak için yaptıkları gibi beyaz parmaklarını şıklattı. “Kır evimde köylü şarkıcılarım ve dansçılarım var... Belki sonradan ilgini çekebilir.”

“Elbette.”

“O zaman ilk önce şu konuşma işini halledelim.” Bir kez daha güldü. “Sana akşam yemeğine kal derdim, ama bu akşam saraya gitmem gerekiyor. Şimdilik hoşçakal.”

O akşam donanma gelince Iolanthe beni Said’le birlikte çalışmaya bırakarak Pire’deki denizci genelevine gitti. Küçük, Doğulu incilerimin üçü tamamlanmıştı bile, onları deneyecek sağır bir adam bulmak için can atıyordum. Yanıt verirken bir pot kırmamak için mekanik bir tedaviyi sevine sevine kabul edebilecek sağır bir papaz yardımcısı tanıdığını söylemişti Koepgen. Ama Koepgen neredeydi? İlahiyat okuluna ve her zaman takıldığı tavernaya mesaj bıraktım.

Hippolyta’nın Atina’daki kır evi Naos, ilk bakışta yeşil bir vahanın ortasına ustalıkla yerleştirilmiş küçük bir manastır izlenimi verecek kadar büyüktü. Bu, Atika düzlüğünün profilini çizen kel ve kayalık tepelere tezat oluşturuyordu. Burada, denizden dört yüz metre ötede ağaçlar ve fundalarla dolu bahçeler vardı. Sırrı iki ırmağın üzerine kurulmuş olmasındaydı -bu kurak düzlüklerde pek rastlanmayan bir şey: Zakkumlar, palmiyeler ve serviler ihmalkârlık ve hava şartları yüzünden zengin tabakası sürüklenmiş menekşe-grisi kıraç tepelerin önünde sırıtıyordu. Kuşakların birbiri ardına eklemiş oldukları bir dizi mimari hatayı çiçeğe durmuş gül bahçeleri ve kendiliğinden çıkmış yeşillik topakları fazlasıyla telafi ediyordu. Ahırlar birbiri içinden geçiyor, küçük kiliseler kırlangıç yuvaları gibi birbirlerine eklenerek inşası tamamlanmamış kulelere bağlanıyorlardı. Havada asılı duran tamamlanmamış koskoca bir payanda doğanın gözünü çıkarıyordu, ikinci katta üzerinde WC yazan kapıdan yanlışlıkla bir adım atarsanız altı metre aşağıdaki bir balık havuzuna düşüyordunuz.

Derme çatma iki kat oluşturacak biçimde merkezi bir haç şeklinin etrafına karmakarışık fırlatılmış olan bir dizi kasvetli, ama vakur oda, tepelerin büyüleyici, leylak rengi yamaçlarına bakan çürük balkonlarda son buluyordu. İnsan buranın tarihini kuruyordu hemen kafasında Belli ki Hesiodus burayı hayvanları için bir çiftlik evi olarak inşa etmiş; Türkler,

Venedikliler, Fransızlar, Yunanlılar, şöyle kafalarını bile çevirip bakmadan bütün malikâneyi genişletip atmosferini karmaşaya çevirerek işi sürdürmüşler. Otho'nun krallığı sırasında abuk sabuk düzenlemelerle onu modaya uydurmaya çalışmışlar. Bir tarafı yapılırken öbür tarafları harabeye dönmüş. Son olarak da ailenin Fransa'da öğrenim görme şansına erişmiş üyeleri sanki yirmilerdeki St. Remo'ya duydukları özlemle -Marsilya çinileri, İkinci imparatorluk dönemine ait mobilyalar, plastik melekler, uyuz, geniş pervazlar-malikâneye çirkin dökme demir öğeler ve hantal pencereler eklemişler. Yine de bütün bu öğeler kendi zamanlarının ve türlerinin en kötü örnekleri olduğu için binanın bütünü, onu görmeye ya da kalmaya gelenlerin hepsine kendini sevdiren bir homojenliğe, hatta kırsal bir soyluluğa sahipti. İşte Hippolyta'nın erkânı burasıydı, burada eski dostu, mahcup Kont Banubula boş zamanlarını, kuşaklar boyu öğrenimlerinden çok tuhaflıklarıyla ün yapmış basiretsiz asilzâdelerin toplamaktan ziyade üst üste yığdıkları koskoca kütüphaneyi düzenlemekle geçiriyordu. Kitap kurtları, tahtakuruları; hepsi büyük bir hamaratlıkla çalışıyorlardı, ama gıcırdayan balkonlarda parmak uçlarında yürüyen ve küflenmekte olan bir Ariosto ya da Petrarch'ı kurtarmak için raflara çürük merdivenler dayayan Kont'tan başka kimsenin umurunda değildi bu.

Hippolyta (Kontes Hippolyta, bizim "Hippo"muz) yurda döndüğünde -ki bu pek sık olmuyordu- işte burada kalıyordu; genellikle Paris ya da New York'u tercih ederdi. Ailenin (pek de görüşmediği) diğer üyeleri de arada bir habersizce gelir, tozlu kanatlardan birinde kalırlardı. (Çok yaşlı, neden burada olduğu konusunda hiçbir açıklama yapılamayan yarı kör bir kadının bir koridoru geçtiği ya da bir balkonda gözden kaybolduğu görülürdü.) Saray erkânının nedimeleri olan iki genç kuzen de arada sırada karga burunlu kocaları ya da sevgilileriyle ortalıkta boy gösteriyorlardı. Hippo kendi ziyaretleriyle onlarınkilerin çakışmamasına büyük özen gösteriyordu; genellikle onlarla karşılaşan biz olurduk -çünkü Naos'ta hep birileri kalırdı; hepimize orada yazı ya da kışı geçirme izni cömertçe verilmişti.

İşte o sıralarda, fevkalade bir yaz akşamı Naos'ta, şeytani makinelerimle evin hanımına takdim edilmiştim. (Yunanistan anlamına gelen Y harfiyle işaretlenmiş A70'ten A84'e kadar olan kasetlerin hepsi Habil'e yüklendi.) İnce şantuktan bir Çin pantolonu giymiş, üzerine de bir Bizans kemeri ve yarık kollu tuhaf bir Rus gömleği geçirmişti, kaba saba köylü susuzluğumuzu viski ve cin'le giderirken o nilüfer havuzunun

etrafındaki bir şezlongla uzanıyordu. İnce bir puro içiyordu ve etrafı moda dergileri ve -bir kitabın başlangıcı olabileceğinden korktuğum batınî Yunan S'leri içeren- renkli dosyalara toplanmış notlarla çevrilmişti. İki kocaman evcil kaplumbağa patikalardan gelip, sandalyelerimizin ayaklarına toslamışlar, beslenmek istiyorlardı. Banubula bir tabaktaki parçalanmış kıvırcık salataları ciddi ve titiz bir özenle onlara atma görevini üstlenmişti. Küçük oyuncağım coşku ve biraz da alayla karşılandı; onlara daha önce kaydetmiş olduğum pürüzlü ama anlaşılır kısa bir konuşmayı dinlettiğimde Hippolyta ellerini çırparak bir çocuk gibi çığlık attı; Banubula'ysa şaşkınlıkla boğazını temizleyip böyle bir makinenin tehlikeli olup olmayacağını sordu. "Yani birisi özel konuşmaları kaydedebilir, edemez mi?" Tabii edebilir; Hippo' nun gözleri parladı. Ağır, tunç bir gongu andıran sesiyle Kont: "Caradoc kızmaz mı?" dedi. Hippo omuz silkti. "Bu makineleri biliyor, hem yazmaya üşeniyor, madem doğaçtan konuşmayı tercih ediyor... iyi, o zaman kendi bilir."

Bir sessizlik oldu. "Bugün Graphos'u gördüm," dedi, yüzünde ani bir üzüntü ifadesi belirmişti. Herhalde şu politikacıdan söz ediyordu. Bir şey demedim, onlar da demedi. Bunu izleyen sıkıntı anında bir arabanın yukarı doğru tırmandığını duyduk ve Caradoc zakkumlar arasında belirdi –küt gövdesi sarhoşumsu, meydan okuyan bir tavırla kamburlaşmıştı; koltuğunun altında yıkanmaktan eskimiş bir İskoç ekosesi, elinde de yaklaşırken cesaretlenmek için demlendiği deri kılıflı bir şişe tutuyordu. Hiç selamlaşma olmamasına şaştım; Hippolyta öylece yatıyor, Kont da yalnızca bakıyordu. Gür beyaz kaşları altından sert ve tehditkâr bakışlar fırlatıp, derinden gelen sesi bölük pörçük bir şevkle havayı çiğneyerek yaklaştı büyücü mimar. İlk bakışta kendinden çok emin görünüyordu ama yaklaştıkça ifadesi neredeyse masum bir utangaçlığa dönüştü. Kollarını açıp Gal ozanı aksanıyla bir deyiş söyledi: "Şu hali vakti yerinde Farisiler için çalışmak nedir ki!" Havlamaya benzer hüzün dolu bir kahkaha atıp, şişeyi son bir kez düşünceli düşünceli parmakları arasında çevirerek ceketinin cebine koydu ve havuzun kenarına oturdu. Topluluğun üzerine ağır, sıkıntılı bir hava çökmüştü, bunun nedeninin ben olduğumu anladım; benim yanımda rahatça konuşamıyorlardı. Makineyi kapatıp izin istedim. Ama zemin kattaki yıkık dökük tuvaletin penceresinden sanki Hippolyta'nın hafif bir çığlık atıp "Ah Caradoc, Parthenon! Bunu ancak Graphos alt edebilir" dediğini duydum. Caradoc Yüce Han aksanıyla inanılmaz biçimde

kükredi. “Bana hiçbir şey söylemediler, hiç söylemezler zaten. Sadece hemen gelmemi ve masrafları hesaplamak için Pulley’i getirmemi söylediler. Jocas’a bir saray inşa edeceğimi umuyordum. Ama bu... yo, buna inanamıyorum.”

“Evet. Evet.” Bir deniz kuşunun çığlığı gibi. Hepsi buydu. Ben döndüğümde tablo tamamen değişmiş, sıkıntı yok olmuştu. Alıp veremedikleri şey her ne idiyse halletmişlerdi; gözlerinde hâlâ yaşlar olmasına rağmen Hippolyta Han’ın söylediği bir şeye canı yürekten gülüyordu. Dahası yardımcısı Pulley de onlara katılmıştı -kocaman elleri ve dişleri olan upuzun boylu, sarı benizli bir Kuzey çocuğu. Çok az konuşuyordu. Ama arada bir güneş tutulması gibi esniyordu.

Yakınlardaki teraslardan birinde zakkumların arasında bir yemek masası kurulmuştu; durgun hava gümüş şamdanlar içindeki mumları bile zar zor titretiyordu. Şarap çok geçmeden konuşmanın menteşelerini yağladı. Han kısa süre durakladıktan sonra bana içtenlikle elini uzattı.

“Charlton mu demiştiniz?”

“Charlock.”

“Evet Charlton, işte elim.”

Sonra görevdeymiş gibi döndü ve bir yandan yüksek ve kendinden emin bir sesle konuşurken bir yandan da yemeğini gayretle püre haline getirmeye koyuldu. Benim işlevim hakkında hiçbir şey söylenmedi, ben de ihtiyatla yemeğimi çiğneyerek bu konudan kaçındım; ama yemeğin ortasında Hippolyta beni kayda davet eden bir hareket yaptı; Caradoc tek silindirli, gırıldayan monologunu sürdürmekteyken onun bu isteğini uysallıkla yerine getirdim. Anlaşılan kararsızdı, içkinin onu neşelendirmesine izin mi versin yoksa kararsız ve hırçın mı davransın bilemiyordu; büyük olasılıkla Hippolyta’nın ona anlatmış olduğu şey hâlâ canını sıkıyordu çünkü iki arada bir derede: “Tabii firmaya her zaman minnettar kalacağım, insan nasıl olmaz ki? Deyim yerindeyse, bütün katedrallerini benim yapmama izin verdiler. Ama insan dindar olmadan da katedral yapabilir, öyle değil mi? Her neyse Jocas’ın kafasında tam olarak ne olduğunu öğrenmeden canımı sıkmak istemiyorum” dedi birdenbire. Sonra sanki metaforu sürdürmek istiyormuş gibi bana döndü ve “Merlin’den söz ediyorum oğlum. Girmesi kolay ama çıkması zor. Yine de gün gelir...” diyerek Hippolyta’nın elini tuttu ve derin derin iç geçirdi. “Şimdi,” dedi “bu gece eğlenmek için canımızı dişimize takmalıyız.

Endişelenmek bir şey kazandırmaz. Una'ya bir sefer düzenlemek niyetindeyim ve buradakilerin hepsi davetlim. İsa'nın göbek bağı üzerine yemin ederim ki muhteşem dakikalar geçireceğiz. Hı? Una'yı biliyor musun Charlton?"

"Mavi Tuna mı? İsmen."

"O bizim için evlerin hasıdır, değil mi Pulley?"

Bunu haykırır gibi söylerken çevresindeki mumla aydınlanmış yüzlerden oluşan halkaya baktı. Göründüğü kadarıyla bu laf umduğu etkiyi yaratmamıştı. Yaralanmıştı. Mavi Tuna'ya gelince, kötü ün salmış evlerin müdavimleri arasında pek meşhurdu. Neonlarla yazılmış adı, rüzgâr ve yağmurun etkisiyle Una'ya dönüşmüştü; harfler ya çerçevelerinden düşmüş ya da lambaları bozulmuştu. Oradan geçen bir yolcu gece göğünde yalnızca artık bir efsane haline gelmiş Una ismini okuyabilirdi, .ans. .abare. "Gelmek isterdim," dedim, Han sırtıma dostça vurdu. Bir yerlerden destek almak onu çok sevindirmişti. Keyfi yerine geldi. "Sahibi tapılacak birisi, bir Rus Grandükünün kızı ve bir İngiliz viskonsülünün sabık karısı, hem bu unvanı da hak ediyor, kendini Bayan Henniker adıyla tanıtıyor." Hippolyta gülümseyerek "Bütün Atina onu tanır," dedi. Caradoc başıyla onayladı. "Hem hakkını vermek lazım, Atina'nın en temiz kızları orada; hele Fatma diye bir Türk var ki." Fatma'nın ebatlarını göstermek için havada kollarıyla kocaman bir daire yaptı. "Fatma tam bir kahraman."

Bütün bunlar gittikçe daha anlaşılmaz bir hal alıyordu. Caradoc hepimize birer maşrapa kırmızı Nemean sunarak bizi kehanetleriyle yatıştırdı. "Göreceksiniz," dedi "Graphos bizim postu kurtaracak." Hippolyta onaylayan, hüzünlü bir bakışla gülümserken kafasını kuşkuyla salladı. "Size büyük arabayı vereceğim," dedi. "Ama ben gelmem. Belki beni arar ya da görmeye gelir. Ama sanırım Sipple dahil bütün dostların orada olacak. Bugün geldiğini biliyor." Caradoc bu haberden hoşlanmıştı, kesmekte olduğu peyniri bana tavsiye etti ("Bu Camembert[10]* İbrahim'in koynunda olmasa da o kahraman Türk'ün kıllı koltukaltında çok uzun süre bekledi") ve dolu ağızla ekledi: "Sipple soytarısını bir ele geçirsem." Pulley Sipple'in istenmeyen adam ilan edileceğini söyledi.

"Ama karşı konmaz biri, benim en sevdiğim *numero*" diye üsteledi Han. "On parmağında on marifet."

“Ayak parmaklarında,” dedi Pulley. Yüzünden anlaşıldığı kadarıyla çok şiddetli ama bastırılmış bir hoşnutsuzluk içindeydi. Artık iyice kafayı bulmuş olan Caradoc, tiksintiyle yana döndü ve kötü ün salmış bir evden söz edilmesiyle yüzü acılı bir panik ifadesi almış olan yumuşak ve temkinli Kont’a, deyim yerindeyse, birinci derecede önem taşıyan düşüncelerini açtı. Belli ki Kont âleme katılmayacaktı. Caradoc belki de hissettiği ama açığa vurmadığı bir çekingenlikle Kont’u, hoşgörülü davranarak düşük yaşantılar için de bir erdem payı bırakmaya ikna etmeye çalıştı. Şöyle şeyler söylüyordu: “Una içgözlem için bulunmaz bir yer, kiliseden bile daha iyi. Hem neden olmasın ki? Ölüme en çok, onun geçici bir suretini oluşturan orgazm sırasında temsili olarak yaklaşılıyor.” (“Ayy!” diye bağırdı Hippolyta bağnazca bir tiksintiyle.) Artık iyice ateşlenmiş olan Han’ın sesi Gal ilahileri gibi tınlıyordu. “İşte bu yüzden dua, şiir, kefaret ve tabuyla çevrilmiştir. Yunanlılar bu ilişkiyi açıkça görebildikleri için kerhaneyle tapınağı birleştirmişlerdi. Bizde bu hayal gücü yok. Aptallar! Papazlar güçlerini hep, dinamo gibi, kafaları bulandırmak için kullanmışlar. Hepimizin suratından iğrenç bir bastırılmışlık okunur. Ona bak, ona, ona. *Bana bak!* Doğu’da onun kalıbı kırıp gümüş insan heykelini ortaya çıkardığı söylenir. Ama Batı’da ne yaptıysak başarısız olduk -insan beyninin o sersem ağı, kendi üzerimizde değil de madde üzerinde güvenilmez bir hakimiyet kurmamıza izin veren kısır bir simgeler ve kavramlar karmaşası yaratabilir ancak.”

Pulley bu ozansı laf kalabalığından duyduğu hoşnutsuzluğu bir yandan göğsünü ve kollarını yumruklarken bir yandan da hayvan sesleri çıkarıp maymun taklidi yaparak gösterdi. Bu işten çok hoşlanan Han, bir Gal papazının yalvaran aksanıyla çıkışarak onu yatıştırmaya çalıştı. “Şimdi hangisi daha akılcı, dostum Pulley, doğayı bir takım elbise gibi üzerine geçirmek mi yoksa ırzına geçip onu evcilleştirmek mi?”

Pulley tiz bir sesle uluyarak “Kes şunu Carry, yeter artık. Bütün gün uçakta bu zırvaları dinledim” dedi. Destek almak için bana döndü. “Kahrolası bir Druid[11]* gibi davranmaya başladığında ona nasıl katlanıyorsunuz?”

“Neden katlanmasınlar ki?” dedi Caradoc heybetle, hâlâ konuşmak için tetikteydi. “Biraz zor oluyor,” dedi Hippolyta.

“Ben yere batası titreme nöbetleri geçiriyorum,” dedi Pulley.

“Çok güzel.” Caradoc otururken sallanıyordu. “Çok güzel pis zevk yoksunu. Çok güzel.” Elimi tutarak bir şiir okumaya başladı.

Eğer anıtsal bir duvarcı
Anıtsal bir bok oysa taşa
Dua eden insanı simgelesin diye
Dökerdik onu bronzla
Dağıtırdık dekanlara
Masa üstlerini süslesinler diye

Buna verdiğimiz tepkiler onu mutlu etmiş olmalı ki hemen bir balad söylemeye başladı.

Ne asık yüzlü, ne kafasız
Akademinin kodamanları
Aynı batan gemideki suaygırları
Duruyorlar kıçkıça kayıtsız

Ama bunu daha fazla sürdüremeyerek Hippolyta’nın şakadan kınamalarına sahte bir pişmanlıkla boyun eğdi. Hippo sandaletlerini fırlatmış, siyah kemik bir ağızlıkla Türk sigarası içiyordu. Caradoc masanın üzerindeki kadehten güçlükle doğruldu. “Bu gece ay gecikti,” dedi ters ters. Ayın çıkış noktasını belirleyen ufuktaki beyaz lekeyi seyrediyordu. Yani burada daha önce de mi bulunmuştu? Herhalde.

Titreşmeyen mum alevleri, ağır ağır yer değiştiren ılık koku akımlarıyla gece, bahçeye kımıltısızca çökmüştü. Sonra mumu söndürerek bizi yarı karanlıkta bırakan bir esinti çıktı.

“Yemeğimiz için uygun bir son” dedi Caradoc. “Hem de kendi işimize bakmamız gerektiğini gösteren bir işaret. Planımız nedir?”

Hippolyta kalıyordu; “eğer büyük bir kavis çizmeyi göze alıyorsak” Banubula Atina’da indirilecekti. Böylece geriye üçümüz kalıyorduk. Kutsal kutularımı, ilerde gelip almak üzere güvenli bir yere bırakıp, onlara katıldım. Direksiyona Pulley geçmişti, yanında, bu gece işinin uzun süreceğini bildiği kuşkulu bakışlarından okunan şoför oturuyordu. “Dikkatli kullan” diye bağırdı ev sahibemiz kapıdan.

Caradoc parmağıyla tempo tutarak kendi kendine şarkı söylüyordu.

İçki, kumar ve fuhuş
Kumar, içki ve fuhuş
Sen ne dersen de çok hoş
Sen ne dersen de çok hoş

Artlarında hiçbir şey olmayan yüzler
Ya da önlerinde hiçbir şey olmayan geriler...

Pulley az kalsın farları sönük bir arabaya çarpıyordu, hepimiz oradan oraya savrulduk. Banubula hindi gibi sesler çıkardı. Belli ki korkak bir adamdı, başkentin eteklerine bırakılmak onu o kadar rahatlattı ki gümüş saplı bastonunu almak için bir an duraklayıp şatafatlı bir hoşçakal selamı verdikten sonra bir saniye bile durmadı. Sonra denize doğru inmeye başladık, gecikmiş olan yeni ay artık yükseliyordu; bütün o uzun duvarlar ağı boyunca bize eşlik etti, kısır palmiyelere sığınmış kirli villa yığınları, bira fabrikası ve çöpe gömülmüş Ilysos boyunca. Akropolis'in altındaki zeytin koruluğu ufak demir yoluna doğru eriyip gidiyordu. Ufuk falan belirmemişti önümüzde daha, yalnızca yıldızların karanlıktan çıkıp kırpışmaya başladığı bir nokta vardı. Sahil yolunun son virajı çiçeğe durmuş bir dal gibi uzanıyordu; ayışığı ve sakin denizin gümüş pullarıyla aydınlanmıştı. Sunion'a doğru inişe geçmeye başlayana kadar gaza bastı Pulley -yıldızlar suyun kemirdiği parlak bir kayaya tutunmuş yosunlar kadar soğuktu artık. Caradoc'un gülü siyahtı. Gece durgun ve güven verici. Caradoc bir süreliğine ağzı kalabalık şarlatanı oynamayı bırakmıştı; hafif cilalı gece göğü onu da uyuşturmuş gibiydi. Dalsın dalgın avucunda ayışığı yakalamaya çalışıyordu.

Çok geçmeden anayolun çukurlu şosesinden çıkıp sert toprak yola girdik: Oradan da ince kum tepeciklerine çarpıp savrularak Una'nın bakımsız bahçesine kayarak Bayan Henniker'ın inzivaya çekilmiş korkunç bir Juliet edasıyla bizi beklediği tek balkonun altında durabildik sonunda. Elektrikli tabela solgun solgun yanıp sönüyordu: Ya tasarruf yapmak için ya da estetik nedenlerden içeride elektrik yoktu, aydınlatma kandil ya da mumla yapılıyordu. Caradoc geldiğimizi duyurdu ve Bayan Henniker bir anda ortadan kaybolarak bizi karşılamak için açılmış kollarıyla ön kapıda belirdi. Yer yer pembeleşmiş uzun, at suratı güven veriyordu. Birinci sınıf bir sayfiyenin ev sahibesi gibi etrafa dürüstlük ve güven saçıyordu. Sesi

mayhoş ama sertti, sırtı kaya gibi dimdik. Hem tehditkâr, hem sevecendi. Tipik müşterilerinin örselenmiş kapasiteleriyle uğraşarak geçirilmiş uzun ve nankör yaşamını sezebiliyordu insan. (“Çarpım tablosu gibi taleplerini yineleyen, belki de gerçek bir benliğe kavuşmak için durmadan daha yüce bir iktidar mertebesine ulaşmaya çalışan bir Seks İlahesi.” Hangi şeytan söyler bunu? Evet, Koepgen.)

Herhalde insanlığın -yürek ağrıları ve ağır bunalımlarla dolu- yüklü bavulunu ardından çekip ayaklarını sürüyerek geldiği yerdi Una. Bayan Henniker’ın kızları tüm bunları bir büyüyle defediyorlardı. Doğrusu biz o tayfadan değildik, çünkü samimi ve oyuncul bir havamız vardı -Caradoc’un ses tonundan böyle anlaşılıyordu. Beni Bay Chilton olarak tanıttı ve tatlı tatlı ekledi: “O da bizim gibi halden anlar bir adamdır.” Her şeyi korkunç ciddiye alan Bayan Henniker bir kuş gibi tüylerini kabarttı ve sağ elimi sert avuçları içine alarak büyük bir içtenlikle “Ohlum, Ohlum!” dedi. Her şey çok resmi, çok nezih, çok rahattı. Pulley bir Alman profesörü gibi selam verdi.

Curè d’Arles’nin -şehvetle bakan bir Fransisken rahibi- büyük, tahta heykeli önündeki geleneksel törene katılmak için belli etmemeye çalıştığımız bir şevkle Una’ya girdik. Bu benim için sürpriz oldu. Caradoc, Saint Fountain diye bağırarak içtenlikle heykele sarıldı. Sonra heykelin omzundaki bir drahmi geçecek büyüklükteki deliği gösterdi: “Hadi ne duruyorsun?” diye bağırdı neşeyle, bana elindeki parayı uzatarak. Para Curè’nin gövdesinde tıngırdadı, bir uğultu sonra da bir çıt sesi duyuldu. Birden cüppesindeki kapak açılıp, özenle elde boyanmış, bir vaaz kadar uzun penisi dışarı uzandı. “Dur, niye çekmiyorsun?” dedi Caradoc ayıplarcasına. “Elini üzerine koy ve bir dilek tut.” O anda orada bulunmayan Io’yu düşünerek, pek de belirgin olmayan ama bir sabun köpüğü gibi narin ve yanardöner bir dilek tutarak bu emri yerine getirdim -Pulley de beni izledi. “Hiç şaşmaz. Ne istersen yapar. Bir Fransız şarap tüccarı tarafından duyduğu saygının ve aldığı derin hazzın bir nişanesi olarak armağan edilmiş Una’ya.” Böyle günah çıkardıktan sonra tozlu perdeler arasından geçerek mumla aydınlanmış iç bölüme girdik; kızlar esneyerek bekliyorlardı -ayaklarında bol Türk şalvarları, üstleri çıplak yarım düzine kadın. Biraz bakımsız olsalar da sevimli ve uysal görünüyorlardı; sıkıntıdan patlamak üzereydiler.

Anlaşılan müşteri olmayınca Una'da zaman çok yavaş geçiyordu. Bir gramofon vardı evet, ama plaklar az ve cızırtılıydı. Bir sürü film dergisi, ama hepsi fi tarihinden kalmış. Bu yüzden şatafatlı bir biçimde sahnede belirmemiz aniden samimi bir hareket ve neşe yarattı.

Ama bir dakika, tümüyle yalnız değildik. Ayağında donundan başka bir şey olmayan kızıl saçlı bir adam, odanın öbür ucundaki masanın üzerinde ölü gibi yatıyordu. İri yan, duygusuz görünüşlü bir Kelt. Nefes alırken burnundan çıkan hırıltılardan hâlâ canlı olduğu anlaşılıyordu. Demek ölmemişti. Kızlar, kolunu havaya kaldırıp küt diye bırakarak, bulanık gözlerine, burnuna bakarak onu bir böcek türü gibi incelerken kıkırdıyorlardı. "Kim olduğunu bilmiyorum," dedi Bayan Henniker sıkıntıyla. "Kendine gelene kadar beklememiz gerekecek." Kızlardan birisi cesedin gözlerinin nasıl bir oyuncak bebeğinkiler gibi yuvalarında döndüğünü anlatıyordu; korkunç bir biçimde bunu taklit etti. Caradoc bir tıp adamı edasıyla yaratığa yaklaştı ve "Evet, Cheyne-Stokes solunumu. Benim teşhisim Ticaret Filosu. Giysilerine baktınız mı?" dedi.

"Hiç giysisi yok. Elinde bir tomar para ve bisikletle geldi. Ayağında sadece bu donu vardı."

Caradoc anlayışlı bir ifadeyle dilini şaklattı. "Görüyor musunuz," dedi Bayan Henniker üzüntüyle, "bütün gün nelerle uğraşıyoruz? Yani saygıdeğer bir ev yönetebilmek için. Yarın büyükelçiyi arayacağım."

Ceset üzerinde birkaç denemede daha bulundular; mahrem yerlerini bir tüyle gıdıklamak, yanaklarına vurmak, kolonyayla ovmak gibi -ama faydası olmadı. Sonunda iç geçirerek üzerine boncuklu bir perde çektiler ve Bayan Henniker, tozlu divanlar arasında duran içki şişelerinin ve yemek tabaklarının bulunduğu başka bir bölmeye götürdü bizi. Caradoc burada tam bir paşa gibiydi, Fatma kaybettiği aşkını onda çoktan bulmuştu. Ona hem acıdım hem de takdir ettim, çünkü çiçek bozuğunun ona kazandırdığı sevimliliğe rağmen kadın kara, korkunç bir gulyabaniydi. O neşeli, anaç gülüşünü bir dizi altın ve teneke diş süslüyordu.

Kızlar çevremizdeki yastıklara sokak kedileri gibi tırmanarak konuşup gülüşmeye başladılar. İnsan kendini evinde gibi rahat hissediyordu. Miki uzak bir köşedeki küçük bir piyanoda çok uzaktaki soluk şeyleri hatırlatan bir melodi çalıyordu. Kimse acele etme eğiliminde değildi, "Bakalım hâlâ meyve kalmış mı?" diyerek Han'ın orasını burasını mıncıklayan Fatma dışında. Pulley beceriksiz bir buruklukla, "Hâlâ umudu

var, hâlâ” dedi; çünkü gerçekten de Caradoc en büyük hazzı konuşmaktan alıyordu. Kendi sesini duymak onu otomatik olarak sarhoş ediyordu. “Bana hep,” dedi biraz üzüntüyle “evli olup olmadığımı, kaç çocuğum olduğunu soruyorlar. Eskiden onlara bu medeni halin beni hiçbir zaman çekmediğini anlatmaya çalışıyordum. Ama en sonunda canıma tak etti, ben de sırf onlarla dalga geçmek için bir cüzdan dolusu çocuk resmi taşımaya başladım. Bakın.” Cüzdanından her yaştan, bir sürü gülünç çıplak çocuk resmi çıkardı. “Bu en küçükleri,” diye açıkladı en çirkinini göstererek “şimdi kırk yaşlarında olmalı; ama şu zavallı kızın bundan haberi yok tabii.” Fatma resimlere bakıp bir şeyler mırıldanıyordu. Resimler sonra bebekleri görmek için hevesle bekleyen kızlara uzatıldılar. Bu, coşkuyu iyice artırdı. Eğlendirmeye hevesli birisi mandolin çalıp şarkı söylemeye başladı. Diğerleri bebeklere tapınma krizine kapılıp örgülerini çıkardılar ve hayali bir yedi aylık cenin için çalışmaya koyuldular. Tina üzerinde *Phul* yazan bir şişeden hepimize koku sürerek *kephi'ye,* neşeye davet etti bizi. Bayan Henniker'ın da rahatlayarak Demetra'nın kucağına yatması, sert saçlarını taratıp şakaklarına masaj yaptırması beni çok şaşırttı. Ayakkabılarını çıkardı ve diğer iki kız uzattığı ince kollarını ovarken kendinden geçti. Yanıma kibar ve kayıtsız, hoş, şişman bir köylü kız geldi. Tabii henüz frengi ilacının bulunmamış olduğu o günlerde, insan frengi fobisine kapılmaktan alamıyordu kendini. Schopenhauer'in *“Obit anus Abit onus*[12]*”* sözünü düşünerek içki kadehime bakıp iç çektim. Bayan Henniker aklımdan geçenleri okudu sanki, bir bukalemun gibi tek gözünü açarak, “Sağlamdır; buraya rastgele kız almayız; müşterinin güvenliğini garanti ederiz,” dedi. Kendimi, kürdana takılmış güzel kokulu işkembe parçalarıyla evcil bir kuş gibi beslemeye bırakıp, böyle bir teminata hiç gerek duymuyormuş gibi davrandım. “Sipple'ı görmek istiyorum.” dedi Caradoc “demir eldiven içindeki o kadife kamışı, o kirli arzular uzmanını.” “Sonra,” dedi Bayan Henniker “hep daha geç gelir”; sonra sanki bu kelime ona bir şeyler hatırlatmış gibi saatine baktı ve izin isteyerek kalktı. “Birkaç yeni kız alacağım” diye açıklamada bulundu. “Doktor onları muayene etmeye gelecek.” Böyle diyerek bir perde duvarının içinden geçip kayboldu. Yavaş yavaş yüzlerce yörüngeye dağılırken düşte gibi Caradoc'un uyaran sesini duydum: “Charlton umarım, sen de Arapların giysilerinin altına hiçbir şey

giymeden dolaştığı, etrafı palmiye çevrili bir oğlancılar prenslisi hayaliyle yaşayan İngilizlerden değilsindir.”

Sessizlik, mülksüzlük, bolluk. Villanın birinci katındaki odalar tertemiz ve çok sadeydi. Ovulmuş tahta döşemeler ve gövdelerimizin çukurlaştıramadığı döşekleriyle yük develeri gibi yere çökmüş eski moda kocaman yataklar. Dışarıda deniz kumsal boyu iç çekiyordu. “Harpalus’un ümitsizliğini gören bir barbar büyücü onu Pythonice’nin ruhunu yeraltından çıkarabileceğine inandırdı. İşe yaramadı, hem de bronz defne ağacından yayılan sese rağmen.” Adalardan değil, çelikten ses telleri olan kadınların yaşadığı ve Vardar’ın suladığı dut bezeli platolardan gelmişti. Tek okulu Selanik balık pazarı olmuştu. Bu düşünceli şahsiyeti bir budalanın zavallı siyah gözleri süslüyordu. Yeni yıkanmış saçları sert olmalarına rağmen mis gibi nane kokuyordu. Ama sonra, kumun gür saçlarını tarayan dalgaların sesiyle baştan çıkan düşünceler uykularında dönüyorlar, uykunun ve düşlerin soğukkanlılığına kayarak onlarla birlikte sen de dönüyorsun. Mezar taşlarının arasında Harpalus’u yine gördüm. “Harpalus, İskenderiye’nin zenginliklerini çalıp Atina’ya kaçan Makedonyalı; orada soylu fahişe Pythonice’ye âşık oldu ve varını yoğunu ona harcadı. Onun cenazesi gibisi o zamana kadar hiç görülmemişti, sanatçılar, korolar, sergiler, çalgıcılar. Hele mezarı! Eleusis’ten kutsal yol boyunca Atina’ya giderken tam kalenin göründüğü noktada, sağ tarafta heybetiyle geri kalanların hepsini gölgede bırakan bir anıt göreceksiniz. Durup bu kimin diye soracaksınız -Miltiades mi, Cimon mu, Pericies mi? Hayır. Kölelerin kölesi ve orospuların orospusu Pythonice’nin “

Aşağı inerken yanlış bir yere sapıp yolumu kaybettim. Sonunda da normal bir meskenden villanın mutfağı olduğu anlaşılan kiler gibi bir yere geldim. Kirli tavanda yükselip alçalan gölgelerin iyice acayipleştirdiği tuhaf bir manzarayla karşılaştım orada. Üzerinde bir kızın yattığı bir servis masasının etrafında bir grup karaltı duruyordu. Uzun bacaklı bir örümcek gibi tavana vuran da onların gölgeleriydi: Büyüleyici şekiller, sıradan hareketlerin aşırı büyütülmüş komik kopyaları. Bu Goya temsilinin ön planında Bayan Henniker vardı. Arkadaşı olan doktor, açık bacakları bir meyve ağacının desteklere bağlanmış dallarına benzeyen masadaki kızın üzerine dikkatle eğilmişti! Kenarda, tahta bir sıranın üzerinde ışığın merkezinden uzaklaştıkça sararıp solan, ucuz çantalı yarım düzine aday

oturuyordu. Bir provadaki yedek oyuncular gibi pişman ve umutlu görünüyorlardı.

Utanç ve merakla kapıda durakladım. Elinde büyük bir gaz lambası tutan Bayan Henniker kayıtsızca bana döndü ve “Gel ohlum, biz de bitirmek üzereyiz zaten,” diyerek beni çağırdı. Doktor lamba yardımıyla eski tarz bir sonda aletini ya da ucuna eczalı pamuk sarılmış bir çubuğu oraya sokarken domuz gibi hırıldıyordu. Onun eğik kafası, tuzağa yakalanmış bir atmaca gibi orada yatan Iolanthe’nin yüzünü benden saklıyordu. Bayan Henniker kızın adını ve geldiği yeri yüksek sesle söyleyerek birtakım kâğıtları incelerken lambayı elime tutuşturdu. “Samious Iolanthe, Megara’da hizmetçi.” Doktor aletlerini toplarken açıkta duran yerlerin üzerine bir havlu fırlattı. “Bu da temiz,” dedi. Kız birden doğrulunca benim ürkek yüzümle karşılaştı. Yüzü dilsiz, yalvaran bir ifade almıştı, ellerini dudaklarına götürecekti neredeyse. Doktor başparmağını tutup ucuna bir iğne batırdı. Parmağından bir çay kaşığı dolusu toplardamar kanı çekip küçücük bir tüpe doldururken kız iç çekip dudağını ısırdı. Bayan Henniker sıkıntıyla mırıldanarak bana daha önce yapmış olduğu işleri sayıyordu. “Onların başka yerlerden, yani kötü yerlerden gelmemelerine dikkat etmem gerekiyor. Özellikle de Pire’deki denizci genelevinden. Demek istediğim, elimden geleni yapıyorum.” Onun ne demek istediğini anlamıştım -çünkü Iolanthe’nin geldiği yer tam da orasıydı; zaten bu gerçeği benden saklamamıştı: çünkü gizlimiz saklımız yoktu. Tam aksine, onun sayesinde filo gittiğinde orayı görebilmiştim.

Bir yaz ikindisi çene çalarak küf kokulu, loş metroya inmiştik; Pire’ye -siren, fabrika ve martı çığlıklarıyla bir uçtan bir uca yankılanan o pis kasabaya- pek uzak sayılmazdı. Gittiğimiz yer kasabanın dışında. 88 Paris sergisinden kalma gibi görünen eski, mavimsi sokak lambalarıyla aydınlatılmış karanlık ve rezil bir bölgeydi. İçinden geçen tramvay yolu o kadar dolambaçlıydı ki zaten seyrek geçen tramvay felçli gibi titreyip duruyordu. Müessese merakımı fazlasıyla doyurdu. Orta yeri çeşmeli, taş döşeli, geniş bir avlunun üç yanına kışla usulü inşa edilmişti, daha çok çöl kenarındaki bir hanı andırıyordu. Ağzına kadar dolu, gösterişli çeşmeden düşen damlalar yeşil balçık ve yosunla kaplı bir havuza sızıyordu. Uzun, alçak blokların üç yanında da kızların plaj kabinlerine benzeyen odaları vardı; müşteri olmadığı için müessese boştu, tabii bütün kapılar da açık. Hücrelerden bir iki tanesinde zeytinyağı kaplarına batırılmış fitiller hâlâ

yanmaktaydı -sanki sakinleri sipariş alıp çıkmışlar da hemen döneceklermiş gibi. Ama geriye yalnızca yaşlı bir kapıcı kalmıştı -neşeyle kendi kendine konuşan üşütük bir kocakarı. Io “kafadan kontak” anlamına gelen bir hareket yaptı.

Her kapının eşiğinde bir çift nalın ya da takunya duruyordu. Etrafta bir masal kitabının olağanüstü güzelliği vardı -koyu gölgeler, sarı, büyülü ışık, yukarıda koyu, kadifemsi gökyüzü. Müşterilerin seçimlerini yapmadan önce içeride, aydınlıkta duran kıza bakabilmeleri için açılmış Yahuda oyukları vardı kapılarda, ama bunlar kalp şeklindeydi. Dahası bütün kapıların üzerine kaba harflerle kızların adları yazılmıştı -bütün hepsi Yunan antolojisinden, anonimliğin mükemmelliği! Barakalardaki eşyalar hep aynıydı, hantal demir yatak, küçük tuvalet masası ve bir sandalye. Süslemeler kişiseldi: Kaplumbağa kabuğu aynalar, bisküvi kutularından kesilmiş teneke şeritler, uzak limanlardan atılmış kartlar, yanında bir şişe taze zeytinyağı duran bir ikon. Yağ hem dini hem de bedeni ihtiyaçlar için kullanılıyordu -çünkü tek doğum kontrol yöntemi, ona batırılmış bir parça Kalymnos süngeriydi. Böylece kutsal sıvı hem sıradan insanları hem de azizleri ateşleyerek tarihi mirasını ikili bir yanmayla kutluyordu. Arka duvarda bir papaz okulunun duvarına asılmış bir diploma kadar masum duran sağlık karnesi vardı, üzerinde de son muayene tarihi. Burada kızın gerçek adı yazılıydı.

Onun hücresinde (Antigone), belgeden anlaşıldığı kadarıyla Euridice Bakos adlı biri kalıyordu artık. Ama anlaşılan o da gizli bir çağrıya uyup gitmişti, yine de bir girintide duran St. Barbara’nin önündeki fitil yanıyordu. Herhalde bu ikon Iolanthe’nindi -çünkü fitili söndürüp ikonu aldı. Temizliği şüphe götürür bir tarak ve fırça ile birkaç partal giysiyi ararken üzerinde iğrenç bir muşamba duran çürümüş tuvalet masasının çekmecesini altüst etti. Son olarak da yatağın altındaki teneke oturağın yanında bir yerlerden bir tomar ucuz dergi çıkardı -*Bouquetto, Romanzo* gibi şeyler- takip ettiği bir dizi varmış; bir de Fransızca bir dilbilgisi kitabıyla İngilizce deyimler sözlüğü vardı.

Ama kendisine ait olmasına rağmen takunyaları almak istemedi; bu hantal şeyleri orada bırakmaya gönlüm razı olmadığı için birini bir cebime ötekini de öbür cebime atmadan edemedim. Sonradan ikonu Yedi Numara’daki şöminenin rafına koydular. Önünde pahalı bir mum yakıp çiğ elektrik ışığını kapatıyorlardı. Takunyalar da kitapları desteklemeye yaradı.

Sonra yok oldular. İşte şimdi yine buradalar. Nesnelerin kalıcılığı ve insanların geçiciliği; genç adam yattığı yerden Plaka tavernalarındaki müziği ve yanıbaşındaki saatin nabzını dinlerken hep bunu düşünürdü. Kız o kadar hafif uyurdu, solunumu o kadar zayıftı ki arada bir ölmüş gibi gelirdi, kalbi durmuş gibi. Sonra gölgeli tavanın altında yeniden içgözleme dalıp aklını düşüncenin tortusuyla dolmaya bırakırdı -zinanın o esnek pedalıyla hiç alakası olmayan şeyler düşünür ama yine de aklının aylak tarafı kâğıt üzerindeki bir aslanın ya da kaplanın noktalarını birleştirir gibi meseleden meseleye atlardı. Herhalde günün birinde farkına varmadan bir simyacı, bir aslan adam olabileceğini düşünüyordu. Ama yo, soluk anılardan yola çıkarak fikir yürütmek sapkın bir çaba. Cinsellikle mi ilgili? Hayır. Ya ölüm? Asla. Bu genç adam bir kere bile bir miras yazmayı düşünmedi. Hayır, o. alanları düşünürdü, Habil'in günün birinde bağ değerlerini ortaya çıkaracağını umduğu alanları. Bir belge! Bütün herkes gibi bir gün onun da bir yere konması, zaptedilmesi ya da örneğin elektriğin ampul içindeki boşalımı veya bir kaldıracın altındaki makaranın hareketi gibi, pratik bir kullanıma dönüştürülmesi çok zor olan, içtepi merkezlerindeki değişmeyi, sıradan beğenilerin çöküşünü göğüslemeye başladığını kaydederdi böylesi bir belge.

Koepgen insan yaşamının bir durumlar antolojisi olduğunu, kronolojik ilerlemenin bir yanılsama olduğunu söylerdi. Ve insanın rüyasından başka bir yerde hatırlayamayacağı bir şey için cezalandırılmasının Yunanlıların icat ettiği trajediye bizim getirdiğimiz bir yorum olduğunu.

Şiir şerdedir, derdi Caradoc!

Güneyden ölgün müzik sesleri geliyor; erkenci horozlar o cehennemi ilahilerini besteliyorlar. Ciytemnestra ağır uzuvlarını gevşeterek parmaklarını dikkatle orasının tüylerine siliyor. O korkunç ifade hazineleriyle eşsiz beyaz parmaklar. Platon'un mağarasındaki gölgeler Şimdi Bayan Henniker'ın zindanının duvarlarına vuruyordu. Temsil artık sona ermişti. Gülüşümdeki dostane suç ortaklığı Iolanthe'yi rahatlatmıştı. Birden tuhaf bir kıskançlığın beni dürtüklediğini hissedince çok şaşırdım. Bilim adamı ortaya koyduklarının kalktığını, silkelendiğini ve yürüyüp gittiğini görmekten hoşlanmaz. Kendi kendime yeni bir Yunan şafağı ziyareti sözü verdim ama bu bile o saçma duyguyu yatıştırmaya yetmedi. Kirli duvarda. Platonik biçimlerine bürünmüş diğer aşk-nesnelerinin

hareketli ideogramlarını seçer gibi oldum -"insan", "gül", "ateş", "yıldız". Koepgen'in şiirlerini donatan "edimler, düşüncenin dış kabuğu" diye adlandırdığı şeyler. Uzanmakta olan Charlock'un kafasından işte bunlar geçiyordu; kaçan ilmeği yakalamak için gelmişti buraya, yani Habil için onu tekrar örmeye. Bütün bu ham veriler bilgisayarın işaret birimlerince "işlendikten" ya da (altın arar gibi) "elendikten" sonra bizzat dilin tayfından süzülmek suretiyle vurgulanıp değerlendirilecek, sonunda da sıradan dokumalara pek benzemeyen kesif bir doku ortaya çıkacak. Artık her şeyin tamir edilebilir olduğunu biliyorum, bir zaman, bir şekilde belleğin tümüyle yakalanabileceğini. O zaman zihnin yüzeyine küçük saf bilinç kabarcıkları halinde fırlayan bu düşünceler Aslan için taze et sağlayacak -Habil için çiğ besin.

Yaşam bir imgedir (Koepgen), her şey onun yansımasıdır. Bütün nesneler yavaş yavaş birbirine dönüşür-ölü adam ölü ağaca, ölü kayaya, üzüme, humusa, esmer kuma, suya, buluta, havaya, ateşe... Bir çözülme değil bir bütünlenme hareketi. (Gerçekleştirmek tamamlamaktır.)

Hepimizin bir diğerinin farklı parçaları haline gelmemizi sağlayan kimyasal ruh sıçramaları -İncil yankısının kusuruna bakmayın. Habil kükreyip duruyor. Günümüzün kâhini de eskisi gibi bu çelik hayvan -bronz boğa, çelik aslan. Teşhisi şöyle: "Bu genç adam Empedokles'i yeniden okumalı. Karmaşıklık arada bir gerekli olsa da her zaman güzel değildir; ama yalınlık hep güzeldir. Evet, ama son soru sorulup cevaplandıktan sonra bile sanatın ya da doğanın yapıtlarında hep gizemli bir yan kalacaktır. Ne kadar uğraşırsan uğraş *la dive bouteille'i*[13]* bitiremezsin.

Gördüğünüz gibi Habil'in amacı hiçbir zaman sahte bir edebiyat yaratmak olmadı, hayır; onun amacı insanı "kendini-yakalama" konumuna getirmek için duyumları tadilattan geçirmekti. Bunu başardığında böylesi kelimeler aynı şairlere olduğu gibi yeni bir tür kalp atışı halini alacaklar. "Gerçek" hayatta, Koepgen şiirlerine "benim küçük dua sifonlarım" demez miydi hep? Kaybettiğim yolumu tozlu perdeler arasında yavaş yavaş buldum...

Caradoc önünde içkisi, düşüncelere dalmış oturuyordu, sanki çabalamaktan kamburlaşmıştı; Fatma bir manikür seti çıkarmış köşeli tırnaklarını törpülüyordu. Caradoc "içindeki düşünce çiçek açana dek iç oğlum" diyerek bana bir şişe uzattı. Onun çoktan çiçek açmış olduğunu

düşündüm. Kafasında kopuk düşünceler uçuşuyordu. Gulyabaniyi okşayarak “o kocaman bolluk balonlarını” övdü. Üff! Ona bize kanun çalmasını emretti ama onu beklemeden yavaş ve bıkkın bir sesle şarkısına başladı:

Götür beni bir daha
Basmakalıp Düşüncenin
O saf nevroz cennetini bulmaya
Emzirmeye evrensel kalleşliğini insanın
Hatta büyütmeye daha da

Belirsiz çağrışımlar aklına Sipple’ı getirdi. “Sipple bir zamanlar palyaçoydu, profesyonel bir palyaço. Öyleydi! Onu çorba kâsesi gibi ayakkabılar ve lingam[14]* burnuyla Oiympia’da seyretmişim. Pantolonu yelken gibi yukarı toplanmıştı, sanki adamın parçalarını bir arada tutan tek şey bir panjur gibi kıvrılıp onu yere yıkan plastron yakaydı. Diğer palyaçonun meşaleyle mahrem yerlerini ateşe verdiği an süslerinin en heyecanlı bölümüydü. Latimer’in çilesini anlatıyordu: Kadınların çığlıklarını duymalıydınız. Ama pek zarif eğilimleri yoktu. Davranışları haşindi. Bir skandal koptu ve işi bırakmak zorunda kaldı. Şimdi Atina’da şerefli bir emeklilik yaşıyor -değirmenin suyu nereden geliyor diye sormayın. Bunu firma bile söyleyemez.”

Durup şaşkınlıkla bağırdı, çünkü odanın öte ucundaki yastıklara tümüyle gömülmüş yatmakla olan birisi aniden kalkmış ve ürkekçe esnemişti. Bu tam da Sipple’ın tiyatro merakını doyuracak dramatik bir girişti -çünkü bu adam Sipple’ın ta kendisiydi. Uzun, mahzun yüzü uykudan kırışmıştı; küçük, kan oturmuş gözlerinde bir sokak çocuğu bayağılığıyla sersemce odayı şöyle bir taradı. Açık kollarıyla üzerine yürüyen Caradoc’u görünce yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Tatsız tatsız “Demek buradasın” dedi ince sesiyle ve boru gibi pantolonunun sarkık askılarını hızla çekerek *kıh kıh* diye güldü. Yüzü –sanki hangi ifadeyi takınacağına karar veremiyormuş gibi- tikler ve seğirmelerle çalkalanıyordu. Yo bunun nedeni uyku buruşuğu yüzünü germe gereksinimiydi. Arkadaşının sert hoşgeldin kucaklamalarına boyun eğdi ve çeneleri çıkana kadar esnerken odanın bu tarafında oturmaya razı oldu.

Birkaç tahtası eksik, armut şeklinde, kürklü bir kafası olan uysal bir miskin diye düşündüm.

Han onu kedi enceğiyle oynar gibi itip kakıyordu. Tanıştırılınca nemli, ahtapotumsu elini sıktım; tuhaf biriydi, biraz da itici. “Şu çocuğa,” dedi Caradoc “neden anayurdunu bırakmak zorunda kaldığını anlatıyordum” Sipple tam bir komedyen tuzağı olan bu yemi yutup yutmayacağına karar vermeye çalışarak bana şüpheli ve kurnaz bir bakış fırlattı. Gözleri birbirine çok yakındı; bir Yunan görse “anahtar deliğinden bakmak için yapılmış” derdi. Sonra yemi yutmaya razı oldu. “Hep Bayan Sipple’ın suçu bayım” diye sızlandı, tek açığı titreyen alt-dudağıydı. “Evet,” diye devam etti muzipçe dudaklarını nemlendirip, ürkek ve kaçamak bir havayla bana yan yan bakarak. “Benim gösterilerimden hoşlanmıyordu. Ayrılmak zorunda kaldık.”

Ağzından çıkan hiçbir şeyi kaçırmıyor gibi gözüken Caradoc, babacan bir tavırla dizine vurdu. “Kanlar hiç hoşlanmaz. Cehenneme kadar yolları var,” diye bağırdı Jüpitervari bir edayla. Sipple kafasını sallayarak hataları üzerine kara kara düşünmeyi sürdürdü.

“Hem de pansiyonerle” diye açıklamada bulundu Sipple özenli bir fısıltıyla. “Ben sadece özel koşullarda yapabiliyordum, o zaman da her şey bir çırpıda olup bitiyordu.” Kederli görünüyordu, kendine acımaktan altdudağı kabarmıştı. Yine de yaban gelinciği gözleri beni tartmaya çalışarak üzerimde dolaşıyordu. Onu komik bulmaya karar verip gülünce rahatladığını gördüm -bunu daha çok Caradoc’a ayak uydurmak için yapmıştım. Yine de cesaretlenip kendini rolüne verdi -belli ki anlatıla anlatıla iyice yerleşmiş bir hikâyeydi. Dostunun yeteneğinin fazlasıyla etkisi altında olan Caradoc kendi tumturaklı sözleriyle hikâyeyi sürdürüyordu. “Sen haklıydın!” diye bağırdı. “İyi ki onu şerefinle bıraktın Sippy. Onun hakkında anlattığın her şey beni tiksindiriyor. O ucube! Her yeri yumrularla kaplanmış. Tanrım, onun Grantchester’da mehtaba karşı kalçalarını titretişini seyretmek, ıyy. Yo, yerden göğe kadar haklıydın. Bir Sipple’ı bağlayıp kol demiriyle dövmeyen kadın bu adı hak etmiyordur.”

Sipple aralarında geniş boşluklar olan iri, sarı dişlerini göstererek sırıttı. “Yürümeyecekti Carry,” diye onayladı. “Ama burada Atina’da, kutsal kitapta da yazdığı gibi, sen ne yaparsan sana da aynısı yapılır. Herhalde ‘kasık bağı ötesi algı’ denebilir buna.”

“Bir daha anlatsana,” dedi Han bu tür birkaç vecize daha duyma hevesiyle, bunun üzerine armut vızıldamaya başladı. “Bu hale gelmem çok uzun sürdü,” dedi Sipple elleriyle havayı döverek. “Hem de çok uzun. İlk başta bir papaz çırağı kadar normaldim, arkadaşlarıma sorun. Elini veren kolunu kurtaramazdı. Ve asla oğlanlara ilgi duymadım Carry, o zamanlar bile. Ama birden tiyatrocu yönüm ortaya çıktı. Zamanından sonra açan bir çiçek gibiydim Carry, geç çiçeklenmiş gibi. Belki de palyaço olduğum içindir, büyülü sahne ışıklarından, bilmem.”

Doğru, komikti ama bir yandan da insanı içten içe huzursuz ediyordu. Kafasını yana yatırıp sağ gözünü kırptı. Ayağa kalktı, parmaklarını birbirine geçirip meleksi bir üzüntüyle konuşmaya başladı: “Bir gün gerçekle yüz yüze gelmek zorunda kaldım. Bunu hiç beklemiyordum. Birden kuşumun kalkmadığını görünce eşekten düşmüşe döndüm. Dehşete kapılmıştım! Gittiğim doktor bana: ‘Bak Sipple seninle açık konuşacağım, erkek erkeğe. Sperm sayın çok düşük, meninde hiç hareket yok’ dedi. Sersemledim. Daha çok genç, çok tasasız, çok cahildim. ‘Sipple,’ diye devam etti doktor ‘bütün bunlar çocukluğundan kaynaklanıyor. Bahse girerim doğru düzgün meme emmemişsindir sen. Ne anneninkini ne de başkasınınkini.’ Haklıydı, ama o zaman, soranın sana hangi küçük oğlan ileride başına iş açılmaması için memeye nasıl muamele etmesi gerektiğini bilir ki; daha öğrenecek çok şeyi vardır.”

Görünmez bir gözyaşını silip görünmez bir tabibin önünde gülünç-acıklı bir tavırla dikildi, “içim parçalandı,” dedi Caradoc, sarhoştu ve sahiden etkilenmişti. Güçlükle yutkundu. Sipple daha yüksek ve ağlamaklı bir sesle konuşmayı sürdürdü: “Ama bu kadarla da kalmadı, Carry. Doktor o kahrolası tıbbi tanısıyla özgüvenimden eser bırakmadı. Ama en acımasız darbeyi sona saklamıştı. ‘Sipple’ dedi, ‘tam bir açmaz içerisindesin. Kasık basıncı diye bir şey kalmamış sende.”

“Ne haksızlık,” diye bağırdı Caradoc içi cız ederek.

“Neyse ki doğru değil,” diye gıcırdadı Sipple. “Sahne düzeni adam gibi kurulduğu zamanlar bunun edepsizce bir yalan olduğu ortaya çıkıyor.”

“İşte bu iyi.”

“Sana kanıtladım değil mi?”

“Evet.”

“Ve bu gece tekrar kanıtlayacağım. Henniker nerede?”

“Sana güveniyorum Sippy.”

Sipple kendine kuvvetli bir içki hazırlayıp, seyircilerin üzerindeki etkisine duyduğu güvenle hikâyeye iyice ısındı. Anlaşılan bir zamanlar çok büyük bir palyaçoydu; çünkü aynı ifade içine hem gülünç hem de uğursuz şeyleri sığdırabiliyordu. "Bir gün aşk hayatımı kendi bakış açımdan yazacağım. Uyanışımın şafağından başlayarak. Bir gün at gözlüklerim düştü. Aşkı yalnızca bir palyaçonun görebileceği bir biçimde görmeye başladım; bana en çarpıcı gelen şey buydu: Bir kere *pozisyon komikti*. Birazcık espri duygusu olan birisi bile buna gülmeden edemez. Peki bunu kim uydurmuş? Eğer Bn. Arthur Sipple'ı sonsuz bir güvenilirlikle kızın bukleleriyle oynayarak sabırsızca orada yatarken görseydiniz, bahse girerim içinizden gülmek gelirdi. En sonunda dayanamadım, kendimi tutamayıp yüzüne karşı güldüm. Aslında tam da yüzüne karşı sayılmaz. Hatun o kadar ağırdı ki döndürmek için kürek gerekirdi. Ancak geceliği alev aldıktan sonra her şeyin bittiğini anlayabildi. Artık kahkahamı tutamadım, bu da onu ağlattı. 'Elveda Beatrice dedim topuklarımın üzerinde dönerek. Uzaklara yelken açtım ve aylarca ruhun karanlık gecesinde yuvarlandım. Düşündüm. Yavaş yavaş düşüncelerim berraklaştı, daha teatral bir hal aldı. Bir çıkar yol bulmuştum.

"Bunun üzerine tümüyle doyuma ulaşıp, yeni yöntemlerimi anlatmak için doktora gittim, adam yerinde zıplayıp benim yukarıdan gelen bir uyarı olduğumu söyledi. Bir uyarı! 'Bu İngilizliğe aykırı,' dedi. Ben bunu hiç düşünmemiştim. Onun çok sevineceğini sanmıştım. Benim gelecek kuşaklara ihanet ettiğimi söyledi. Benimle, ben zavallı Sipple'la ilgili bir rapor yazacağını söyledi. İtiraf etmeliyim ki bunun üzerine biraz geriledim. Ama Horozöttüren'e kadar o yolu aşağılanmak için gelmemiştim. Bana anormal olduğumu söylemesi son darbe oldu. Ona sıkı bir yumruk atıp gözlüklerini kırdım." Sipple attığı yumruğu şöyle bir gösterip kendini tekrar divana bıraktı. "Ben de," dedi ağır ağır "kafamı dinlemek için buraya Atina'ya geldim; rahata da erdim. Bayan Henniker'ın kızları ve süpürge sopaları sağolsun, artık kendime geldim. Artık iktidarsızlığa paydos."

Caradoc kısa süreli neşe krizlerinden birine tutulmuştu; içki onun üzerinde tuhaf, gelgitli bir etki yaratmıştı, parçalı bulutlu bir sarhoşluk. Bunlar ancak büyük bir irade gösterisiyle geçiştirilebildiği anlaşılan geçici hayal bulutlarıydı. "Bir keresinde," diyordu dalgın dalgın, "bir krala saray inşa etmek için firma beni Burma'ya göndermişti, erkekler orada dalgametrelerine küçük çıngıraklar iliştiriyorlar -inanın, küçük çıngıraklar.

Her harekete tatlı, gümüşi bir şıngırtı eşlik ediyordu. Karanlık orman yollarından yükselen sesler imalı, şiirsel ve melodikti. Neredeyse ben de kendime bir çan kulesi ısmarlayacağım...

Gel katıl kabaran iffetsiz müziğe
Koca bir takım çıngırak al kendine

Ama bunlardan bir şey çıkmadı. Zaten ben de çok geçmeden fikirden caydım."

Perdenin arkasında bir yerlerde büyük çaplı, eğlenceli bir faaliyet vardı; Pulley şaşkın ve boş bir ifadeyle içeri girdi, arkasından da Sipple'ın çığlıklarla karşıladığı Bayan Henniker. "Hazırlıklar ne âlemde Bn. Henniker?" diye bağırdı. "Size bugün burada dostlarımın gözleri önünde işkence görmek istediğimi söylemiştim." Bn. Henniker ağzını şaklatıp istifini bozmadan ufak bir gecikme olduğunu ama "işkence odasının" hazırlandığını ve kızların giyindiğini söyledi. Palyaçomuz rolü için hazırlanması gerektiğini, ama hemen döneceğini söyleyerek kendinden emin bir tavırla izin istedi. "Sakın uyumasına izin vermeyin," diye ekledi esneyen Pulley'i göstererek, "izleyicilere ihtiyacım var, yoksa hepsi boşa gider."

Zaten sahnenin hazırlanması pek uzun sürmedi. Bn. Henniker önünde kavuşturduğu kollarıyla gelip, bizi bir kez daha gölgelerin hâlâ titreyip kaydığı o korkunç mutfağa götürdü -ama bu sefer gölgeler değişikti; dahası mahzen şimdi hüzünle şıngırdayan zincirlerle doluydu. Işıklar çoğalmıştı -orada her şeyin ortasında Sipple çırılçıplak duruyordu. Onu ortaçağ çirkinliği taşıyan küçük bir yatağa henüz bağlamışlardı. Hiç kimseyle ilgilenmiyordu. Çok düşünceli bir hali vardı. Bacaklarına çirkin, modası geçmiş, yatalakların kullandığı cinsten demirler takmıştı. Ama en tuhafı, deyim yerindeyse, parti kamçılarıydı. Ona "işkence" etmekle görevlendirilmiş üç kız kepler ve kirli kürk yakalı cüppeler giymişlerdi. Bunların bol Türk şalvarlarıyla oluşturduğu tezat müthişti. Hepsinin elinde uzun süpürge sopaları vardı. Tavernacıların toprak zeminleri süpürmek için kullandıkları birkaç drahmilik süpürgelerden. Biz içeri girerken kızlar, onları ilk kez görmüş gibi yaparak sıçrayan ve yere diz çöken Sipple'a doğru kötü niyetle yürümeye başladılar.

Titreyip ter dökmeye başladı, dışarı uğramış gözlerle kaçacak bir yol arayarak etrafa bakıyordu. Kasvetli şakırtılarla tekrar olduğu yere çöktü. Kendi kendime onun rol yaptığını hatırlatmak zorunda kaldım -ama gerçekten de rol mü yapıyordu? Bu travmatik davranışın ne kadarının gerçek, ne kadarının sahte olduğunu söylemek olanaksızdı. Bn. Henniker kollarını kavuşturmuş gururlu bir gülümsemeyle seyrediyordu. Şimdi bu üç kutsal doktor, yarımyamalak İngilizceleriyle, “Arthur, yaramazlık yine yaptın. Ceza olmalısın!” diyorlardı. Sipple büzüldü. “Haaayır!” diye bağırdı acıyla. “Bana dokanmayın. Yemin ederim hiçbir şey yapmadım.”

Kızlar da rollerinde oldukça başarılıydılar, surat asmalar, siyah kaşlarını çatmalar, beyaz dişlerini gıcırdatmalar, İngilizceleri büyüleyiciydi -sanki bir sürü çanak çömlek kırılıyormuş gibi, yüzlerce lehçe birbirine karışmıştı- çatlak bir Giritçe, şarkı söyler gibi bir lonca. “İtiraf et!” diye bağırdılar. Sipple hıçkırmaya başladı. “İleri!” dedi Bn. Henniker, Yunanca fısıltısını yoğun Rus tonlamasıyla süsleyerek. “İleri çocuklarım, kekliklerim.”

Acımasızca Sipple’ın üzerine eğildiler ve kulak tırmalayıcı bir sesle hep bir ağızdan bağırdılar: “Yine yatağını ıslatmışsın.” Ve daha fazla karşı koymasına meydan vermeden süpürge sopalarıyla üzerine çullanıp, “Pis, pis!” diye bağırarak ahmağı acımasızca dövmeye başladılar.

“Ah!” diye bağırdı Sipple bu ilk saldırını acılı zevkiyle. “Ah!” Kıvrandı, titredi ve tabii ki yalvardı; hatta onlara karşılık veriyormuş, mücadele ediyormuşçasına birkaç gelişigüzel hareket bile yaptı. Ama bu yalnızca onları daha sert bir saldırıya kışkırtmak içindi. Ne olursa olsun bu köylü amazonlar takımı karşısında pek şansı yoktu. Şakırdıyor, gıcırdıyor, inliyordu. Gürültü biraz çoğalmıştı. Bn. Henniker gürültüyü hafifletmek için köşeye süzülüp bir Mavi Tuna plağı koydu. Her tarafta sopalar uçuşuyordu. Caradoc bu sahneyi izlerken boğa güreşi izleyen birinin ağırbaşlılığını takınmıştı. Ben endişeyle karışık bir şaşkınlık hissediyordum. Ama bu sırada hiçbirimizin farkında olmayan Sipple, ilacını bir palyaço gibi içiyordu -hayır, yalayıp yutuyordu.

Bu keskin hücumun altında çökmüştü; çözülmeye başlamıştı, erimeye. Solgun kolları ve bacakları ölüm sancıları çeken bir ahtapotunkiler gibi kıvranıyordu. Merhamet diye bağırıp hıçkırırken gittikçe nefesleri sıklaştı, sapık bir zevkle iç çekip yutkunuyordu. En sonunda son bir çığlık atıp kolları bacakları açık taşların üzerine yığıldı. Kızlar onu, hiç yaşam

belirtisi kalmayana, nefesleri tükeninceye kadar dövdükten sonra durup isterik kahkahalar atmaya başladılar. Sipple'ın cesedi çözüldü, zincirleri çıkarıldı ve sevgiyle külüstür yatağa kaldırıldı. "Aferin," dedi Bn. Henniker, "artık uyur." Gerçekten de Sipple çoktan derin çocuksu bir uykuya dalmıştı. Başparmağını ağzına sokmuş, düzenli olarak hafifçe emiyordu.

Acımayla karışık bir hayranlık ve merakla yatağın çevresine toplandılar. Sipple unutuşun koynunda uyuyordu. Kol ve bacaklarındaki izleri fark ettim -yağlı bir ciltteki siyah noktalardan büyük değillerdi; ama belli ki şırınga delikleriydi bunlar. Gölgeler etrafımızda savruldu. Lambalardan birisi tütmeye başlamıştı. İşte tam bu anda uzaklarda bir yerlerde bir kapının sertçe yumruklandığı duyuldu. Bn. Henniker eşekarısı sokmuş gibi sıçrayıp koridora fırladı. Bütün herkes bir tablo gibi yatağın çevresinde toplanıp o gelene kadar bekledi -bir dakika sonra, "Çabuk, çabuk," diye bağırarak son hız içeri daldı.

Tanımlanamaz bir karışıklık hâkimdi. Kızlar paniğe kapılıp silah sesinden ürkmüş tavşanlar gibi dağıldılar. Pencerelerle kapıların sürgüleri açıldı, uyuyanlar acele etmeleri için uyarıldılar. Ev, içindekileri gürültüyle kustu. Kendimi Pulley ve Caradoc'la birlikte solgun yıldız aydınlığında kumlar arasında koşarken buldum. Yolda park lambaları yanan bir araba vardı, ama bizimki değildi. Evden iyice uzaklaşıp gelişmeleri beklemek üzere kendimizi soluk soluğa bir çukura attık. Sonradan her şeyin bir yanlış anlama olduğu ortaya çıktı; gelenler baygın arkadaşlarını almak isteyen iki denizciydi yalnızca. Ama artık kendimizi ürkek öğrenciler gibi hissediyorduk. İç çeken denizi dinleyerek kum tepeleri arasında yatarken Caradoc'un düşünceleri arasında en büyük yeri uyumakta olan palyaço tutuyordu. Sonra, gerilimin azalmasıyla birlikte sırtüstü yatan Han'ın düşünceleri de yön değiştirdi. Herhalde şoför, Hippolyta'nın başı kanunlarla belaya girip adına leke düşmesin diye kaçmıştı. Geri dönecekti, dostlarım bundan emindiler. Esneyerek otları çiğniyordum. Caradoc başka şeyler düşünmeye başladı, buna rağmen yalnızca o ve Pulley *au courant*[15]* durumdaydı. Benimse gözlerimin önünde yalnızca belirsiz karalamalar yüzüyordu. Hippolyta'nın uzun süreli bir ilişkiye girerek yaşamını mahvetmesiyle ilgili bir şeyler, Graphos'a ömrü boyunca çılgınca âşık olması. "Şu kahrolası Acropolis'te, dağın tepesinde bir vaaz vermemin ne halta yarayacağını düşünüyor acaba?" Kimse âlimlerin ne düşündüğüne

önem vermiyor. Graphos şimdilik idare ediyor, ama mesleğinin en kötü devresinde. Sürekli sinir krizleri geçiriyor ve herkesin düşündüğü gibi bu kış hükümet düşse bile partiyi yönetecek durumda değil. Hepsinin de nedeni yavaş yavaş *sağırlaşması.*

Başımı kaldırdım. “Hitabet geleneğinde yetişmiş bir politikacının kaderi bundan daha kötü olabilir mi sence? Şüphesiz sonu geldi.”

“Sağır mı dedin?”

“Sağır!” Birden kelime çok çok hoşuma gitti, kendi kendime yavaş yavaş tekrarlamaya başladım. Kelime bana çok güzel gelmeye başlamıştı.

“Şimdi benim de dağda vaaz vermem gerekiyor,” diye tekrarladı Caradoc tiksintiyle. “Sağıra kulaklarını geri verecek bir şeyler, kıçının ucuyla verilen selamlar ve vıcık vıcık aşk kokan bir şeyler. İşte böyle. Sanki bu kötü sonu engelleyecek.”

“Hangi kötü son?” diye sordum; günlerdir hiç kimsenin cevaplamadığı ya da cevaplayamadığı sorular sormaktan başka bir şey yapmıyormuşum gibi geldi bana. Caradoc silkindi ve “Nereden bileyim? Ben basit bir mimarım” dedi.

Yolda ışıklar göründü. Hippolyta’nın arabasıydı. El sallayıp ona doğru koştuk.

Buralarda bir yerlerde süreklilik tekrar kopuyor ya da dağılıyor. “Ben karışık bir serabın meyvesiyim” demişti Caradoc, bir grup süslü, paragöz hödükle Chez Vivi yerken. Yaka çiçeğini şarap kadehine düşürecek kadar gülmüştü. “Zengin azınlığın mutluluğu için çalışmalıyız.” O zamanlar parlak incilerimi Graphos için Hippolyta’nın gözetimine bırakmıştım. Bu zaman dilimine tuhaf bir kişilik incelemesi hâkimdi. Örneğin, bir gün çok erken gelip o Graphos’u arabasına geçirirken gül bahçesinde beklemiştim. Graphos’u yalnızca gazetedeki bir resminde görmüştüm, bir de gümüş rengi bir arabanın arkasında kalabalığa el sallarken. Ayağının topalladığını fark etmemişim; onlar kol kola patikadan inerken, sürünen kısa bacağının sesini duydum ve artan sağırlığından çok daha büyük yükleri olduğunu anladım. Gümüşi saçları ve dar ağaçkakan kafasındaki hüzünlü, kayıtsız gözleri, Almanya’dan ithal edilen gümüşi kravatlarla daha da vurgulanıyordu. Bütün kurnazlığına rağmen kendini paranın rahatına bırakmış gibi bir hali vardı. Bir erkek sevgili için yazılmış eski bir Yunan şiirinde onun yarattığı türden çılgınca bir aşka rastladım.

Büyülerin kokusunu taşır
Yürüyüşü bir kalça dansıdır
Dışkısı susamlı kek
Salyası elma tadındadır.

İş aşka geldi mi kavrayış tam bir kusura dönüşüyor. (Rakibi onu uzun bir okla öldürdü.) Tuvaletin duvarına birisi klasik formüle göre insanın üç safhasını yazmıştı:

doygunluk
kibir
ate

"Ghaphos için en büyük tehlike, kendini üçüncü tekil şahıs olarak düşünmeye başlamış olması," demişti Hippolyta çok sonraları. Bütün bu veriler şimdi, gerektiği zaman ortaya çıkmak üzere Habil'in komut kondansatörlerinin ekranlarında titreşiyor.

Caradoc'un sesiyle yaptığım deney de başarılı olmuştu; cızırtılara ve konuşmanın genel gürültüsüne rağmen büyük bir zevkle dinlenen ve yüzyıllar sonra çantamın bir köşesinde bulup H.'e yüklediğim, Fatma'nın cilvelerini öven kısa bir bölüm vardı. "Bir tanrıça olmayabilir" diye, hafiften bir savulma havasıyla başlıyor, "ama soylu bir aileden geliyor. Çok erken yaşta gelenekler yüzünden sünnet edilmiş. Sonradan Arnavut doktorlar şerefli bir birleşmede bulunabilmesi için kızlık zarını on iki numara paket ipliğiyle tutturmuşlar. Herhalde kocası böylesi ateşli ve uzun bir halayından sonra neye uğradığını şaşırmıştır. Ne yazık ki doktorlar kendilerini mesleki heyecana kaptırıp gitar teli kullanmışlar. Bacaklarını açtığında bir müzik kutusu gibi bütün arpejleri çalıyormuş. Kocası kendini biraz toparladıktan sonra bakire olmadığını göstermek için elbisesine açtığı delikle onu ailesine geri yollamış. Davanın yankıları hâlâ sürüyor şüphesiz. Peki bu arada Fatma ne yapacaktı? Diğerleri gibi o da sahte aşkın yolunu seçti. Deri fallusu, kutsal *olisbos'u* elinde muzaffer bir edayla tutarak Bn. Henniker'ın geçit törenindeki yerini huzur ve neşeyle aldı. Mahrem yerlerin eski Yunanlılar için *aidoion* 'kutsal bir huşu uyandıran' şeyler olduğunu unutmamalıyız. Eski Yunan'da iffet için kullanılan özel bir kelime yoktu. Biraz endişeyle, biraz da sapıkça *Agneia* kelimesini bulup ortaya çıkaranlar Papalardı. Ama, inan bana, Fatma şimdi bile bunu bilmiyor. Öldüğünde tasviri bütün tavernalara asılacak. Una'daki mezarı adak defneleriyle

kaplanacak; gelecek kuşaklar için *bir noblissima meretrix*[16]* olacak. Fatma'ya bir yer açmak için biyoloji zorlanacak."

Ama gerisi diğer konuşmalar yüzünden dağılmış, bir el çırpmada dağılıveren ürkek kuşlar gibi. Athenaeus kataloglarından kalma isimlerin kullanıldığı Pire genelevi hakkında bir şeyler kalmış aklımda –"erkek ezen" anlamına gelen Damasandra gibi: ufak tefek, sıska, bir deri bir kemik, faltaşı gibi gözlü olanlara da hâlâ "ançuez" deniyor. Iolanthe'nin, bunun bir yerlerine sıkıştırılmış aynı eskilikteki ahlaki dünyası Yunan zamanının dışında. Frengi çıbanlarını saklamak için beyaz iskandil sürülmüş deriler, dut suyuyla lekelenmiş çeneler, rüzgârda dönmüş zeytin yapraklarının altına benzeyen ama onların yarısı kadar bile saygıdeğer olmayan, griye çalan dağınık saçlar. Lidyalılar kadınlarını kısırlaştırır, kendilerini flüt sesiyle tahrik ederlerdi. Umutsuzca yaklaşan yaşlılıkla savaşan ziftten kıl dökücüler... Fısıldayan çeşmenin ve boşalan deri kaplı bir şişenin sesleri. Sonra C.'un "Türlerin Çökeni" adlı bir şiiri esnemeler arasında okuması:

Rabbın sillesini yiyen bir dönme
Işığı görmek için torbalarını kesse
Heyecanı ölmese bile
Karşılar her sertleşmeyi derin bir iç çekme ile

Koepgen'in oraya buraya dağılmış sözleri için de bir yer açmak lazım -defterleri hep yanındaydı, tek bir damlayı bile harcamazdı. İçinde mandolinlerin miyavladığı, asmadan bir çadırın altında bir Plaka akşamından bazı kayıtlar: "Önce şarabını eline al; sonra içine damla damla, özene bezene reçinenin canlı menisini kanat. Sonra burada, gök kapağının altında kendisiyle uzlaşamayan bir zihnin tüm ikonografisini tamamlamak için bardağına doldur ve iç. Bu alçakgönüllü, teneke kavanozlar farkları kısa süreliğine de olsa uzlaştırabilir." Geri kalanını şarkı sesleri bulandırmış, yine de ara ara, taştaki mika parıltısı gibi kulağa net bir yankı geliyor. "Hiç ölüm anında insanın iki burun deliğinden birden nefes aldığını fark ettin mi?"

Aşırı kaygı, hızlı nabız, kendini tutamama, hareket düzensizliği (devrilen şarap sürahisi, dağılan çiçekler, kırılan vazo) gibi basit belirtiler bebekliğin ilk senesinde elde edilen reflekslerin kaybına dayanıyor hep.

Iolanthe'nin suçu yok. Ürkek bir dul gibi uyuyor, saçları ağzında, siyah tırnakları komik el basmaları gibi yastığın üzerine yayılmış. Sıcak ve ekşi kokulu gövdeler.

Yine bu kayıtlar arasında bir yerlerde, eski kayıtlardan toplanmış parçalar arasında, Habil Hippolyta'nın sesinin özsuyunu yakalamış; canlı, kesik kesik, kuru bir dere yatağında akan bir çay gibi. O güzel kokulu saçlarının karası, toplandığında oymalı ve perdahlı kömüre benzerdi -ya da karanlıkta bile parıltısını koruyan Çin mürekkebine. Arabanın anahtarlarını bulmak için farkında olmadan çırılçıplak balkona çıkar, sonra Graphos arkasına bile bakmadan arabaya binip gittiğinde patikadan yalınayak bahçenin ucundaki küçük Bizans kilisesine gider, ikonların havada asılı Drakonyalı gözlerine ve St. Barbara'nın imalı gülüşüne bırakırdı kendini. Lambaları yakıp geleneksel duaları okurdu.

Bütün bu süre boyunca Benedicta'nın haberim olmaksızın, cılız kaynağı bir Alman şatosundaki küçücük bir yarıktan fışkıran heybetli Tuna'dan aşağı kayarak yaklaşmakta olduğunu düşünmek beni hâlâ şaşırtıyor. Nibelung'lar ona ninni okurken o, akan sudaki yansımaları üzerine kuluçkaya yatmış kocaman, yıkık şatoları seyrediyor. Ağaçlar Durnstein üzerinde kemerleniyor: Sonra Viyana, Budapeşte, Belgrad, ardından da Bulgaristan'ın Karadeniz sahilini keşfetmek üzere sigara kadar ince bir Romen gemisiyle Demirkapı geçidinden geçiyor; ve oradan da camilerin ve minarelerin girintili çıkıntılı profilinin onu, bir de Charlock'u beklediği Boğaziçi'ne.

Bu geziyi ona firma ayarlamıştı; genç dullar acılarını bir şekilde unutmalıydı.

Sütunlar arasında topak topak kekik ve biberiye anaforları yatıyor; birisi aralarına daldı. Hiç esinti yoktu. Güneş o zorlu hamallığını bitirip karanlığa yuvarlanmıştı. Eğin Körfezi menekşe, Hymettus topaz, mermerler leylek rengi. Yaklaşan gece alacakaranlık çiylerinin vaadiyle tazeleniyordu. Hemen hemen iki yüz kişi işte burada toplanmıştık. Parthenon'un kuzey ucunda. *Tenue de ville,*[17]* koyu renk takım elbiseler, kokteyl giysileri. Tipik bir dinleyici kitlesi -akademi ve fen bölümü üyeleri, profesörler ve bu takımın diğer elemanları. Bu serin ve durgun havada herkes rahat, samimi, hatta hafiften neşeliydi. Çok sinirli olduğu için birbiri ardına kediotu kanepeleri yiyen Hippolyta dışında. Sütunların arasındaki en yüksek sütun

ayağı üzerinde ışıklandırılmış bir konuşmacı kürsüsü duruyordu. İşte Caradoc buradan konuşacaktı. İzleyicilerin oturduğu iskemleler hoş bir teklifsizlikle dizilmiş, kırık molozların arasına kümelendirilmişlerdi. Her şey güzeldi ya da bana öyle geliyordu. Kuşkusuz bu duygunun yegâne sebebi mekânın kendisiydi, hem kim şu kahrolası Parthenon'u günbatımında izleyip de onu kucaklamaya can atmaz ki? Hele mehtap vaadiyle yaklaşmakta olan bu bal tatlısı gecede, yamaçlarda tek tük yanıp sönen ateşböcekleri ve baykuş çığlıklarıyla?

Mazgalların altında o büyülü değerli taş dizisi parlıyordu; geceleyin Atina: Devrilmiş bir mücevher kutusu. Tövbeliler gibi tıraş edilmiş tepeler etrafımızda eğiliyor, dikkatli bir sessizlikle her şeyi çevreliyorlardı. Evet, ama ya konuşmacı?

"Ona bütün gün ulaşamadım. Sipple'la çıkmış, deli gibi içiyorlarmış. Bu akşamüzeri Phaleron'da bisiklete binerken görülmüşler, ikisi de zikzak çiziyormuş. Her yeri dolaştım. Eğer beş dakikaya kadar gelmezse her şeyi iptal edeceğim. Kadınların benim böyle aşağılanmamı görmekten nasıl zevk alacaklarını tahmin edebiliyor musun?' Koluna girip onu yatıştırmaya çalıştım. Ama endişe ve öfkeden titriyordu. Aslında izleyiciler arasında da hafiften bir çalkalanma başgöstermişti. Konuşmalar azalmış, geriye sadece havadan sudan konular kalmıştı. Kadınlar birbirlerinin giysilerini inceleme işini bitirdiklerinden sıkıntıyla etraflarına bakıyorlardı. "Ona zaman tanı," dedim dördüncü defa. İnsanlar öksürüp bacak bacak üstüne atıyorlardı.

Tam o sırada birisi hayal meyal uzak sütunların arasında belirdi ve ağır, aksi adımlarla bize doğru gelmeye başladı. İlk başta gölgeli bir karalamaya benziyordu, ama yaklaştıkça şekli belirginleşti. Sol elinde bir şişe tutuyordu. Kafası öne eğik, ağır, düzensiz adımlarla yürürken çok derin düşüncelere dalmıştı sanki. "Bu Caradoc," diye tısladı Hippo, rahatlama, korku ve kuşku karışımı bir sesle. Adam durdu ve sanki bizi ilk kez görüyormuş ve bunu da hiç beklemiyormuş gibi dönüp herkesi şaşkınlıkla süzdü. "Sarhoş," diye tiksintiyle ekledi Hippo kolumu tutarak. "Aman Tanrım, konuşma yapacağını unutmuş."

Caradoc'un soylu ama hafifçe kaymış hatlarında kolgezen ifadelerden bunu okumak gerçekten de çok kolaydı. Kendi kendine umutsuzca, bu saatte böylesi bir yerde ne halt etmesinin beklendiğini soran birinin yüzüydü bu. Yavaş yavaş olgunlaşan bir şaşkınlıkla bir kürsüye bir de önünde toplanmış olan kalabalığa baktı. "Eğer burada ne yaptığımı

biliyorsam,” dedi yüksek sesle. Tam o sırada Hippo umutsuzca alkışlamaya başlayarak durumu kurtardı. Herkesin bu alkışı yankılamasıyla oluşan ses dalgası konuşmacının belleğinde saklı boşluklardan birinin derinliklerindeki bir teli titretti sanki. Bu kaçak anıları yakalayıp dalgın dalgın gruplandırırken kaşlarını çatmış, dudaklarını emiyordu. Bu gayretli alkış kabardı ve ima ettiği şeyler onu yavaş yavaş kendine gelirdi. Bütün bunlar onun içindi! Evet, ufak bir konuşma meselesi vardı. O kahraman yüz çizgilerini geniş bir gülümseme aydınlattı. “Konuşma tabii,” dedi belirgin bir rahatlamayla ve şişeyi yanındaki sütun başının üzerine koydu -yavaşça ama aşırı bir dengesizlik göstermeden. İzleyicilere de bize olduğu kadar sarhoş görünüp görünmediğini anlamak olanaksızdı. Belki de diğerleri onu o kadar iyi tanımadıklarından tavırlarında hoş bir gösteriş buluyorlardı yalnızca -büyük, yabancı bir âlimin gevşekliği. Dahası darmadağınık yelesi ve buruşuk giysileri toplantıya hiç uygun değildi. Orada sütunların arasında bir bilge, bir peygamber gibi duruyordu -acaba bir kehanette mi bulunacaktı? Hepimizi bir ilgi dalgası sardı. Dramatik nutuklara karşı fazlasıyla duyarlı olan Yunanlılar, bu girişin, tarihi anıtların en gizemlisi hakkında konuşmak üzere olan bir adam için özellikle hesaplanmış olduğunu düşünmüşlerdir herhalde. En azından geç de olsa konuşmayı hatırlaması gayet iyi olmuştu. Bu fikir herhalde durmadan bilinçaltını kemirmişti: Ama ya hiçbir şey hazırlamadıysa? Hippo yaprak gibi titriyordu. Ortak bir panikle ellerimizi kenetleyerek onun ileri doğru iki adım atışını ve azı dişi çekmeye hazırlanan bir dişçi gibi kürsüyü kuvvetle kavrayışını izledik. Çatık kaşlarının altından bir aslan gibi bakıyordu. Sonra sertçe elini kaldırdı ve alkışlar sessizliğe çekildi.

“Bütün gün,” dedi sert ve boğuk bir sesle, “kapanıp, burası hakkında size ne anlatacağımı düşündüm.” Koluyla arkadaki sütunları gösterdi. Hippo biraz daha rahatlayarak içini çekti: “En azından tümüyle devre dışı değil.” Tam aksine. Konuşması boğuk ama düzgün ve netti. Hızla kendine geliyordu, hızla. “Bildiklerimin,” diye devam etti aynı kulak tırmalayıcı sesle, “ne kadarını açıklamaya *cesaret edebileceğimi* düşünerek”

Farkında olmadan harika bir açılış hilesi yapmıştı. Gizem ve sır mekân için olduğu kadar toplantı için de uygundu. Bir merak kıpırtısı oldu. Caradoc başını salladı ve çenesini göğsüne dayayıp uzunca bir süre düşündü. Biz arkadaşları onun pekâlâ uyumuş olabileceğinden korkuyorduk -ama ona haksızlık etmişiz. Bu arada o aslansı kafasını bir kez daha kaldırıp

çok hafif bir hıçkırık sesiyle kehanetini sürdürdü: “Zaman burada yüzen anıların belagatiyle kızıştırmalı bizi. Bir kere kimdi onlar, sizin atalarınız yani? Kim? Ve insanın güzellik, sallantılı tarih ve özetlenmiş sonsuzluk kavramlarındaki gücünü ortaya çıkarmayı nasıl başarmışlardı? Belki yakararak; ama öyleyse bile kime, neye?” Zevkle dudaklarını yalayıp parlayan gözlerle dinleyicileri taradı. Hippo bana bir dirsek altı. “Bu çok iyi.” diye fısıldadı. “Buradakilerin çoğu İngilizce bilmiyor, söylediklerinin hiçbir anlama gelmediğini anlayamazlar. Ama ses tonu harika değil mi?” Öyleydi; belli ki güçsüzlüğünü büyük bir başarıyla yenmeye başlamıştı. Bu kehanet havasını sürdürdüğü sürece ne dediği pek önemli değildi. Yüreklerimiz ferahladı.

“Herkes taşları üst üste koyup bir yapı inşa edebilir, ama kim böylesi bir sanatın o dev gayrişahsiliğine erişebilir? Sadece insan kafa yormayı kestiği anda ortaya çıkan o klasik kayıtsızlığın serin özenine? Çağımızda bu sorun hâlâ değişmedi, yalnızca bizim tepkilerimiz değişti. Sezgiyi aklın yardımıyla ve onun meyvesi olan teknikle saflaştırmaya çalıştık: Ve başaramadık -yapılarımızdan belli. Yine de hâlâ buradayız, hâlâ özsuyu doluyuz, hâlâ deniyoruz, bu antik mermer köklere aşılanmışız. Bizi henüz reddetmediler. Hâlâ yatmış bizi, maddenin bencil ve kayıtsız fidanlarını bekliyorlar; işte mimarileri bizlere onları tanıtan meyvedir. Bütün devirlerin kahramanı odur. Bir zamanın, varlığın, yerin, maddenin kaderini, doktrinlerini ve eğilimlerini ondan okumak mümkün. Ama bu fragmanlar çağında, etki ve onun güçlerine ilişkin doğru bir kozmik kavrayışın olmadığı bu çağda bocalamaktan, uydurmaktan, duraklamaktan başka ne yapabiliriz? Bir yapı bize bütün bunları anlatan bir dildir. O bizi kandırmaz.”

“Tek sorun,” diye tekrar fısıldadı Hippo, “bunun bizim işimize yaramaması. Bütün bunlar deli saçması, kahretsin.”

“Boş ver. En azından burada.”

Caradoc’un kendine güveni gittikçe anıyordu. Şişeyi çaktırmadan tekrar yanına çekip, önüne, kürsüye koydu. Arada bir şefkatle ona bakarak cesaret kazanıyordu sanki. Konuşmasını isabetli ve etkili jestlerle sürdürdü.

“Size onun hakkında ne söyleyebilirim ki, bu ganimeti inşa eden o adam, o adamlar hakkında? Aslında her şeyi anlatabilirim. Dahası bunlar sizin de bildiğiniz halde belki de farkına varamadığınız şeyler. Çünkü biz bunların hepsini ana rahminde öğrendik, öyle değil mi? Hepimiz bir

zamanlar tarihöncesinin sakinleriydik, hepimiz bu sözde dünyaya kıvranarak çıktık. Eğer size bu anıtın özgeçmişini anlatabiliyorsam bunun tek nedeni benim doğumumla başlamasıdır; size onun şeceresini kendiminkini anlatarak sunacağım.

“Doğumdan sonraki ilk yirmi dört saatte söz konusu yaratığın tümüyle, bir deniz hayvanından bir kara hayvanına dönüşmesini hissediyoruzdur herhalde. Hiçbir tırtılın kelebeğe dönüşümü bu denli radikal, bu denli bütünlüklü, bu denli korkunç olamaz. Örneğin daha önce etrafı çevrili bir iç organ olan deri, sert ve aşındırıcı iklime açık bir dış organ halini alıyor. Bu küçük çilekeşin gövdesi dış ısıdaki müthiş düşüşle başa çıkmak zorunda. Işık ve ses gözlerle kulakları burgu gibi deliyor. Çığlık attığıma şaşmamak lazım. (Bu sırada Caradoc kısa ama insanın kanını donduran bir çığlık attı.)

“Eğer daha ileri safhalara bakacak olursak çocuğun bir kâşif gibi kendi oksijen kaynaklarını bulmak zorunda olduğunu görürüz. *Bu* özgürlük mü? Ona bakarsanız bu çelimsiz makinenin uyaranlarla başa çıkması da az usandırıcı değildir -ölümcül karbonmonoksit solukları, o önüne geçilemeyen hafif solunum güçlüğü. *Ingaaa!* Tek isteğimin o koruyucu ana kesesine, babamın sadece bir aracısı olduğu o ilkel maymunun testislerine dönmek olması sizi şaşırtmaz herhalde? Bütün bunların Caradoc için hiç de eğlenceli olmadığını söyleyebilirim. Solunum sistemim deliler gibi çalışıyordu. O kının içinde, ölümsüz yaşamımın o ölümlü kını içinde, kızartma tavasında titreyen bir vatoz gibi yattım. Gerçi bu kadarı bile yetip artmıştı ama birkaç saat sonra bundan daha da korkunç bir değişime maruz kalacaktım. Ana rahminin o sosyalist devleti içinde büyük rahatlıkla kurulmuş ve dengelenmiş olan dolaşım sistemim, plasentanın o tekdüze ancak cömert girdilerini pompalayan basit bir düzenekten yeni bir düzene, koskoca bir sisteme dönüşecekti. Bundan böyle oksijen alabileceğim en önemli, hatta yegâne kaynak ciğerlerimdir. Düşünün ve o titreyen çocuğa acıyın.” Bu noktada konuşmacı birkaç örnek titreme hareketi yaptı ve bu korkunç anılar karşısında biraz ısınmak ve rahatlamak istiyormuşçasına şişeden bir yudum çekti.

“Doğumda ısıyı ayarlayan merkezler ne yazık ki olgunlaşmış değillerdir. Motorların doğru düzgün çalışmaya başlaması haftalar alır. Daha önce de söylediğim gibi doğumda felaket bir ısı düşmesi olur, ama insanın birbirine vuracak dişleri yoktur daha. Bütün bunları yenmek

gerekiyordu, ben de nasılsa başardım. Poikilotermik durumuna girdim -dış ısıya uyum sağlamak için iç ısının ayarlanması. Doktor daha kelimeyi duyar duymaz sevinçten deliye döndü. Poikilotermik! Kıçıma bir dinamometre sokup parmağıyla tempo tutarak vücudumun verdiği tepkileri ölçmeye başladı. Ama ben bu haksız dövüşten çekilmek, bu kavgayı bırakıp gitmek istiyordum. İtiraf etmeliyim ki daha rahimdeyken biraz yutkunma deneyimim olmuştu. Mide ve bağırsaklarımda da hafif birkaç hareket gözlenmişti -tabii uyduruk şeyler. Ama tıpkı yoğun talimatların ne işe yarayacağını bilmeyen bir asker gibiydim bunlar karşısında; hatta daha da kötü, çok daha kötü. O tahmin edebilir; ama ben edeceğimi nasıl tahmin edebilirdim ki?

“Deyim yerindeyse, daha emecek bir şey yokken bile birtakım emme hareketleri vardı. Ah meme ucu geldiğinde -o ne tarifsiz bir rahatlamaydı öyle! Teslimiyetim karşılısında aldığım teselli ödülü!

“Parthenon hakkında ciddi ciddi düşünmek istiyorsak bütün bunları göz önünde bulundurmak büyük önem taşıyor dostlarım. Doğumda bir bebeğin içi mikropsuzdur; ya birkaç saat sonra... ölümlü çağdaşlarımız arasında yaşamı yaşamamaya değer kılan bütün mikroplan içine alır. Tahmin edebileceğiniz gibi bütün bunları çok tatsız buldum ve sahip olduğum bütün ses tellerini kullanarak bunu belirttim. Bu arada deri de buharlaşmayla sıvı dengesini bozmaya başlamıştı. Ama bütün bunlar çok tehlikeliydi -kılcal damar sistemi çok kolayca büzülüp gevşiyordu. Yine de pes etmedim -bilinçli olarak, kendi istemimle değil ama biyolojik gölgem tarafından itilerek. Yavaş yavaş solunum düzene girmeye başladı! Çocuklukta sistolik kan basıncı ne kadar da yavaş yükselir. Doğumda çok yüksek olan nabız yavaş yavaş erişkin ortalaması olan dakikada 72’ye düşer. Bir yandan da kuyruğu titretmemek için alınması gereken çeşitli kimyasal maddeleri sindirebilmek için gerekli olan enzim sistemini geliştiriyordum bu sırada. Hem ne kadar yavaş! Proteinleri uygun bir biçimde filtre edebilmek için gövde zarının evrimleşmesinden söz ediyorum. Doğumda sindirim sistemi, daha karmaşık proteinlerin kan dolaşımına sindirilmeden katılmasına izin veren yetersiz bir engelden ibarettir ne yazık ki. Sonradan ortaya çıkan alerjilerin nedeni budur belki; şimdilerde bile eser viskiyle terbiye edilmemişse yengeç yiyemem. Aynı zamanda böbreğin filtre etme ve yoğunlaştırma gücü de doğumda acınacak ölçüde yetersizdir.

“Bu vahim olaydan itibaren yirmi altı hafta boyunca tamamen değişik kimyasal yapıdaki bir hemoglobine geçiş yapmak için uğraştım. Görüyorsunuz solunumumu ciğerlerden çok diyafram yönetiyordu. Onu ayarlamak için sabırlı olmak zorundayım. Oldum da. Bunun için bana teşekkür eden çıkmadı. Kuşkusuz rahimdeyken biraz kas dokusu vardı. Böbürlenmiyorum Bu normal. Doğumda bebek zamanla gelişecek olan aşırı bir esnekliğe sahiptir. Benimki öyleydi. Şehirler ve tapınaklar inşa edebilecek kadar yaşamayı umabilmek için üzerinde ustalaşmam gereken diğer becerileri uzun uzun anlatmayacağım: Bağırsakları kontrol edebilme, beslenme, kendi kendini besleme. Bebekliğin ileri safhalarından sonlarına doğru fizyolojimin homeostasisi öyle ya da böyle kurulana kadar bu safhalardan geçtim. Emmenin yerini ısırma ve çiğneme aldı -ama ne zorluklarla. Altıncı aydan sonra çıkmaya başlayan dişler, iki yıl boyunca yavaş yavaş dökülecek olan ilk dizinin normal büyüklüğüne ulaştılar. Tabii o sıralarda memelerini, uçlarını defalarca iltihaplandıracak kadar ısırarak anneme kişiliğimi belli etmiştim bile.

“Burada şunu da eklemeliyim ki henüz bir kelime söylememişken anne şefkati üniversitesini bitirmiş ve değiştirmenin ve nesnelleştirmenin yarım yüzyılımı alacağı, tamamlanmış, hatta fazlasıyla tamamlanmış bir kültürel tavrı -onun sesinden, tadından, kokusundan, suskunluklarından- alarak içime sindirmiş olacaktım. Onun kendi endişeleri, tiksintileri, tercihleri, ahlaki ve mantıki önyargılarının her kıvılcımından derlenmiş bir kültürel duruş. Bütün bunlar bana sanki masaj yapılırcasına, radyo dalgalarıyla iletildi -akıl yürüten önbeyinden bağımsız bir biçimde. O zaman kalıptan çıkmış gibi ve ereksiyon halindeki o klasik penisle rolümü oynamak için -dikkate değer, özel bir rol- kendilerinin özgür olduklarına inanan o insan denen bilmeceler arasında hoplayıp zıplamaya başladım. ‘Kadın,’ diye bağırdım taklit ederek ‘senden bana ne?’ Cevap vermesi gerekmiyordu bile.

“Ona tümüyle bağımlı olduğum bu ilk birkaç ayın gizli yakınlığında bir iz, bir kalıp izi, belki hiç silinmeyecek olan bir mühür aldım. Şu gövdeyi ona borçluyum -derbederliğimi, hantallığımı, çirkin yürüyüşümü, içkiye düşkünlüğümü. Beni uzun süre ağlamaya terk ederek, evden çıkıp beni yalnız bırakarak içime saldığı tepkiler bunlar... Ona nasıl teşekkür ederim? Bütün kentlerim onun imgesi üzerine yapıldı. Bütünleşmeyi simgelemek için gerekli olan dört kapıdan fazlası yoktur hiçbirinde. Giderilmiş zıtlıklar

dörtlüsü -hem de bir dairenin ya da elipsin serbestliği içinde yaratıcı olarak yapı inşa etmenin bir dikdörtgenden daha kolay olmasına rağmen.

“Ve hâlâ, o kadar kavgadan sonra burada bile, başardığımı söyleyebilir miyim? Hem bir gencin, hatta bir yetişkinin eğitimi, insanların taş ocaklarından çıkardıkları mermerlere olduğu gibi akıllarına da kanca izleri bırakan bu ilk etki okulunun gücüyle kıyaslandığında nedir ki? Bildik anlamda kullanılan eğitim kavramı kuşkusuz anlamsızdır. Belki bir zamanlar bu zincirden; bütün annelerin oğullarının cinsel süngüler almasını istediği ve onları bu yolda cesaretlendirdiği, bütün babalarınsa kızlarının yalnızca annelerinin verimli uzantıları olmasını istediği bu hapishaneden kurtulabilmek için yapılan bir çeşit fiziksel eğitimi hedefliyordu. Ama süngülerin sonu savaşlar ve derin mezarlardır çevrenize bir bakın ve kadınlar da doyumlarını saklamak için, güzellik adına dikilmiş matem elbiseleri giyen acılı okullara dönüşürler.

“O zaman böylesi bir düzen oluşturulması ne küstahça bir harekettir tanrım ve ne denli zayıf bir doğrulama edimidir! Bir gün bu adam her şeyi karşısına alıp annesinin gölgesinde doğruldu ve bu korkunç kâgir düşü keşfetti. Başka bir gölgenin, özgür bir şeyin, ruhun varlığını kavramaya henüz cesaret edemiyordu. Anlamsız ama verimli bir placebo.[18]* Ah! Çünkü ölülerin ruhu olduğu konusundaki böylesi erken bir kavrayış ilk önce dünyadaki yaşamın yeraltında sürmesini gerektiriyor ve tabii türbe inşasına yol açıyor... cesaretlerin bir tek barınağa ait olduklarını simgeleyen taş devrine özgü biçimde defni. Nasıl o ilk gerçek ev (akciğer gibi soluyan pencereleriyle) bir korunaksa, ilk ev yani mezar da ruh için öyle bir korunaktı -aynı annesinin gövdesinin suda yüzen embriyoyu barındıran bir korunak olması gibi. Ama bütün bunlardan yola çıkıp bir tapınak yapmak ne yaratıcı bir hamle! Ölüler diyarının ötesine kanat açmasını sağlıyor; çünkü en azından burada bir otobüs durağı, ölümsüz ve kutsal için bir barınak vardır.

“Her nasılsa bir anda bu fikrin genetiğini kavrayıp, bu ensesi bağını koparmayı başardı. Yaşasın, diyebilirsiniz pekâlâ; iyi ama ölüler diyarından kaçmak başka şey, (sana yardım edecek annen olmadan) kendi yok oluşunu göğüslemek başka. Mezarı onu yeraltı dünyasının karanlık suları üzerinde taşıyan bir kayık halini alır. Zavallı küçük embriyo, zavallı şamar oğlanı. Bu yinelenen kavrama anı sonsuza dek bir görünür bir kaybolur, bir görünür

bir kaybolur. O öldükten sonra dikilen anıtlar bile bunun gibi harabeye dönüştü.

“Ama beraberinizde götüremeseniz de mirası tümüyle arkada bırakamazsınız. İşte o büyük tarihi ikilem. Plastik duygusu duygusal ve nesnel olarak bildiği şeylerin biçimini almalıdır artık. Bakış açısı her ne kadar geçmişi, şimdiyi ve geleceği kapsasa da insani kalmalıdır. Görüyorsunuz kavgasının ve ikileminin meyvesi bu taştan şemada bir ölçüde çözümlenmiştir. Bu hikâyeyi bize Vitruvius anlatmıştır -lon Ege Denizi’ndeki 13 koloniyi kurmaya başladığında göçmenlerin belleklerinin zayıflamış olduğunun ve iyice bulanıklaştığının farkına varmış. Yeni tapınaklar yapmak için görevlendirilmiş olan işçilerin taklit etmek istedikleri eski tapınakların ölçülerini unuttukları ortaya çıkmış. Hem zarif hem de sağlam sütunlar yapmanın yollarını tartışırken birden akıllarına bir adamın ayağını ölçüp boyuyla kıyaslamak gelmiş. Ayağın bir adamın boyunun ortalama altıda biri olduğunu bulunca, sütun ayağının çapının altı katını alarak sütun başı dahil sütunları dikmişler. Böylece Dor sütunu tapınak inşasında erkek vücudunun oranlarını ve sıkıştırılmış güzelliğini taklit ve temsil etmeye başlamış. Ya kadın? İkisi birbirinden ayrı düşünülemez. İş Diana’nın tapınağının inşası yüzünden çıkan sorunlara gelince, kadın gövdesinin o muhteşem narinliğini simgeleyecek bir şeyler düşündüklerini anlatıyor yazarımız. Bu sefer sütun ayağının çapı yüksekliğin sekizde biri olacaktı. O zaman en altta o narin topuğu temsil eden bir ayak bulunacaktı. Sütun başına maşayla kıvrılıp başın sağına ve soluna bırakılmış buklelere benzer kıvrımlar yaptılar; alna saç yerine meyve dalları ve kümeleri kazıdılar ve sütun boyunca kadın giysisindeki kıvrımları andıran ince kanallar oydular. Böylece bu iki sütun şeklinden birisi çıplak erkeği, diğeriyse tepeden tırnağa giyinmiş kadını temsil ediyordu. Tabii bu ölçü zamanla ortadan kalktı, sonradan gelen ve daha ince zevkleri olan diğer kuşaklar daha az hacimli yapıları (ya da daha uzun kadınları) tercih ettiler ve Dor sütununu çapın 7 katı, ton sütununuysa 9 katı olarak belirlediler.

“İnsan gerçeği açıklamaktan nasıl alıkoyar kendisini -sorun bu, işin zor yanı. İnsan geometrisine mucizeyi nasıl tekrar kazandırmalı -her şeyin başı bu. Sanmam ki bu mermerler bizi daha iyi bir bilimin ya da daha doğru bir mühendisliğin ürünü oldukları için etkilesinler, onlar bizi daha saf bir ruhun ürünü oldukları için etkiliyorlar. İşin özü burada. Bizi yanıltan

aletlerimiz değil pelteleşmiş bakış açımız. Yine de ne yaptıklarının ne kadar farkındaydılar ki? Belki onlar da bizim gibi o ölümcül kusuru hissedip, çöküntünün inşaat sırasında temellere sızdığını görmüşlerdir. Bunun yanıtını hiç öğrenemeyeceğiz -artık çok geç. Ama biz de onlar gibi buraya, büyük olasılıkla uğraşıp sonsuzluğu genişletmek için yollandık. Yoksa bütün bunları şu hırpalanmış mermerden neden okuyalım? Bizim bilimimiz, maddenin kısır ebesi -onun kısırlığını geçirebilir miyiz?

"Peki ya ölümlü insan? Onun meskeni ne olacak? Tabii hanenin, o en yararcı haliyle onun gölgeli narsist imgesini taşıdığını görebiliriz. Baş, mide, göğüs. Oturma odası, yatak odası, mutfak. Bu konuyu daha fazla açmayacağım. Bütün boşluklar aynı. Daha ziyade köyden, biçimi hem ticaret hem tapınmayı kapsayan küçük köyden söz edeceğim. Şimdi Vitruvius, klasik düşünceye katılarak, göbeği gövdenin merkezi kabul ediyor. Bana göre *gerçek* merkezin cinsel organlar olduğu savı, aklı şeyinde olanlara daha çok hitap ederdi. Ama buna yalnızca bir kere rastladım ve o da bayağı rezil bir metindi -Varro![19]* Ama bu belki yalnızca bir Roma politikasıydı; Delfi göbeğinin dünyanın gerçek merkezi olmadığını gösterme çabası. Derin kökleri olan anaerkil ilkeyi atıp devletin iktidarını güçlendirmek için babaerkini kurmak tam Romalılara özgü, çok incelikli bir şey. Her neyse. Gelin küçük köyün kendisi üzerine enine boyuna düşünelim.

"Köy inşa ederken özellikle Akdeniz milletlerinin uyguladığı yöntemi hatırlıyor musunuz? Köy daha önceden belirlenmiş *mundus* adı verilen bir merkezin çevresine kuruluyor. Bu merkez içine kutsama töreninin ilk meyveleri ile hediyelerinin boşaltıldığı yuvarlak bir çukur. Daha sonra töresel çiftçiliğin merkezi olan *mundus* çevresine köyün dairesel sınırları çiziliyor. Alt tarafı ölülerin ruhları ve yeraltı tanrıları için kutsal *(dis manibus)* olan basit çukur *(fossa)* doldurulup yuvarlak bir taşla *(lapis manalis)* kapatılıyor. İki fikir arasında oluşan bağlantıyı görebiliyor musunuz *-urbs* ve *mundus?*

"Sonra belki de eski yarı-unutulmuş saplantılardan doğan başka etkenler var. Örneğin, inşaat sırasında tanrıların öfkesini yatıştırmak için verilen kurban gibi -bugün hâlâ yapılıyor. Evinize dönerken Pancrati'de yapılan yeni spor salonunun iskeletine bir bakini İşçiler bugün bir horoz kesip kanını direklerin üzerine serptiler. Hatta daha da yakına gelelim: Şu

karşıdaki karyatidler[20]* de böylesi bir kurbanın göstergesi değil mi? Birisi açılsa ya da yıkılsa içinden bir kadın gövdesinin kalıntıları çıkmaz mı? Sık rastlanan, köklü bir gelenek. Arta köprüsü üzerine yazılmış o müthiş destanınızda da bu törenden söz edilir -köprünün ayaklarına bağlanıp üzerine duvar örülen kız. Bu gelenek büyük bir inatla sürüp gitmiştir. Aptallık bulaşıcıdır ve toplum bu salgının önlenmesine izin vermez.

“Şimdi sıra yön tayini sorununa geliyor; önemli bir sorun bu, çünkü köy sakinlerinin ya da tapınanların kendilerini yıldızlardan boşanan kozmik etkilerin (bugünkü deyişle) manyetik alanı içinde bulabilmeleri var işin ucunda. Tapmak ya da köy inşasında astrolojinin de söz payı var. Eskiler için, bu tapınağı yapan bilgelerden çok daha önce yaşamış insanlar için Spika, belirleyici yıldızdı. O zamanlar bu işlem sorumlu kişi yani kral tarafından bir kordonla bağlamış iki kazık ve altın bir tokmakla yapılırdı. Rahibe daha önceden kutsanmış bir noktaya kazıklardan birini saplar, sonra kral boğa takımyıldızına gözlerini dikerdi. Kordonu, rahibenin tuhaf başlığının siperliğinden görüldüğü kadarıyla boğanın ayağına ve böylece Spika’ya hizalayıp tapınağın eksenini belirleyecek toprağa saplardı.

“Mobego, günümüzün tanrısı bizi böylesine yormuyor. Yine de belki yenilgi ve çöküş bilinçdışı bir tasarının bir parçasıdır? Ne de olsa yarattığımız kahramanlar hep bize benzer. Bir Caligula ya da bir Napoleon tarihimizin yağlı, bozuk dokusunda kocaman, acılı bir doğum lekesi bırakırlar. Daha doyuma ulaşmadık mı? Bütün bunları hak etmiyor muyuz? Bilimsel görüşe gelince; geçici geçerlilikleri alıp onların evrensel doğrular olduğunu söyleyen görüştür bu. Ama fikirler kadın giysileri ve zengin hastalıkları gibi *modaya* göre değişirler. İnsan, tıpkı şempanze gibi bir şey üzerinde uzun boylu yoğunlaşamaz; esner, hava değişikliği ister. İşte bir Descartes ya da bir Leibniz onun ilgisini başka yöne çekmek için doğmuştur. Bir film yıldızı adayı yetebilirdi ama yo, zavallı doğa daha fazlasını vermek zorunda kaldı. Bizden seyyah olmamız beklenir, arayış içinde olmamız; ama aslında çok azımız öyledir. Çoğumuz sebzeyiz, kaytarıcılar, yol kenarına düşüp kalanlar. İnsan miskinliği yüzünden bütün büyük kozmolojiler geçerliliklerini yitirip malul hastaneleri, zayiat temizleme istasyonları halini almışlardır.”

Bunların çok azını anlayan Hippolyta rahatlamayla karışık derin bir sıkıntı içindeydi. Ama uçuşan saçları ve gürleyen sesiyle Caradoc devam

etti. Benim tek düşüncem kahrolası kutumdu. Hafif rüzgârın mikrofonda hem uğultuya hem de hışırtıya neden olacağından endişeliydim.

“Hiç şüphem yok ki binalarımızda kullandığımız geometri biyolojinin izdüşümüdür; aynı biçimlenmeyi diğer hayvanların, böcekler, kuşlar, örümcekler ve yılanların yaptıkları yuvalarda da görürüz. Madde biçimi belirlemez ancak onu örümceğin ağı sineği tutacak, kuşun yuvası yumurtayı barındıracak şekilde değiştirir. Ve bunun cinsel etmenlere ne kadar bağlı olduğu da karanlık bir nokta. Örneğin kalamar ve ahtapotların erkeklerinin, spermatoforu hanımefendinin manto ya da pelerinine boşaltarak meninin dişiye iletilmesini sağlayan özel bir kolları vardır. Kabuklu deniz helezonlarında dişi kolu yakalar ve koparır. Örümceklerde durum daha değişiktir; pedipalp ucu spermi emmek ve taşımak için kullanılır; ama daha önce erkeğin spermini bu iş için özel olarak ördüğü bir ağa boşaltması gerekir. Aslında dişi orada olmasa da olur. Axolotl’un dişisiyse sperm kesesini arka ayaklarıyla tutar ve içine iter -Bn. Henniker’ın genç hanımlarının daha yaşlı müşterileri için uygulayabilecekleri, tasarruflu bir yöntem. Bazen kuşlarda bir yumurta kazara yarı erkek yarı dişi, tuhaf çift cinsiyetli formlar oluşturabilir. Ya! İnşa ettiğimiz en küçük şeyde bile yüzyılların birikimi vardır.

“Bütün bunları hatta daha fazlasını genç bir mimar adayıyken, Canberra’nın temellerinde Sullivan’ın adamlarından biri olan Griffin’le oynarken keşfetmiştim. Türkiye’den gelen göçmenlerin bir gecede diktikleri Yeni Ionia gibi Atina’yı çevreleyen gecekondu mahallelerinde bütün bunlar yine aklıma geldi. Bu geçici ve gelişigüzel yapılarda az önce konuştuğumuz temel eğilimlerin birçok izini bulabilirsiniz. Bu yapıları örümcek gibi yağ tenekelerinden, enkaz tahtalarından, bambu ve yosun parçalarından, kaba hasırlardan, kumaş ve kilden örmüşler. Yapılarının içerdiği çeşitlilik ve yaratıcılık övgüye değer. Kelimenin bizim kullandığımız anlamıyla plansız olsalar da bu yapılar birbirlerini tümüyle tamamlıyorlar, kuruldukları yere de çok uygunlar, onların yok olduğunu görmek beni çok üzer. Onlarda bir sistemin değil bir canlının mükemmelliği var. Sokaklar sakinlerin gereksinimlerini karşılamak için sarmaşıklar gibi doğallıkla büyümüşler, su işleri ve sağlık hizmetleri gayet hesaplı bir biçimde, tantanasız halledilmiş. Gerekli bütün mesafeler bırakılmış, gereksinimler sınıflandırılmış ve ilintilendirilmiş, ama hepsi amatörce, göz kararı. Bir kentin köklenebileceği bir mikro ortam oluşturulmuş. Sidik,

şarap ve kurbanlık kuzuların kanlarıyla, akla gelecek her türlü sıvıyla sulanmış, yumuşak, pişmiş toprak yollar. Her yerde, benzin teknelerinden çıkıp teknelere ya da kameriyelere sardırılmış, gecekonduların sıcak parlak duvarlarına gölgeler düşüren çiçekler açmış. Hasır döşeli bir balkonda Pontus ezgileri şakıyan bir kafes dolusu ötücü kuş. Bir keçi. Kırmızı takke takan bir adam. Halta mavi tenekelerin fıçılara dalıp çıktığı küçük bir taverna bile var. Bahisçilerin nice pazarlıktan sonra uykuya dalabileceği, kâğıt oynayanların şakalaşabileceği gölgelikler. Bu kahramanca çabayı bu gece üzerinde düşündüğümüz diğeriyle kıyaslamalısınız. Birçok ortak noktaları var. Gördüğünüz gibi şehir bir hayvandır ve hep hareket eder. Biz bunu unutuyoruz. Örneğin eğer bir engel yoksa bütün insan yerleşimleri kuzeye ve doğuya doğru genişler. Bundan sorumlu olan gizli bir yerçekimi yasası mı var? Bilmiyoruz. Karınca yuvası kanunu mu? Bu soruya cevap veremeyeceğim. Sonra mahallelerin nasıl toplaştığını düşünün, aynı türden kuşlar gibi. Binalar onları kuşanan insanlar gibidirler. Bir genelev, iki, üç derken bir mahalle olur. Bankalar, müzeler, ticarethaneler korunmak için birbirine tutunmaya yatkındırlar. Her yeni gelen bütünü değiştirir. Yeni bir sanayi işbölümünü değiştirir, bütün mahalleyi zehirleyebilir. Ya da diyelim bir tabakhanenin yok olması, bütün banliyöyü bir diş gibi çürütebilir. Şimdi Güney Afrika'da olduğu gibi, boğa kanı kırmızısı, cilalı bir zemini olan Idean Zeus tapınağı hakkında bir şeyler okuduğunuzda bunu düşünün.

"Rahim-yapılanması ve kabir-yapılanması üzerinde uzun uzun konuştuğumuza göre artık sıra alet-yapılanması hatta velet-yapılanması hakkında konuşmaya geldi."

Burada ses bulanıyor ve konuşma anlaşılmıyor, çünkü o konuşurken tuhaf bir şey olmaya başladı, hiç beklenmedik bir şey.

Caradoc'un tam arkasındaki sütunun üzerinde tırnaklarında gülünç boyalar olan kocaman, beyaz bir el belirdi. Yılan gibi duraksayıp duvardaki oyukları yoklayarak ilerledi. Bu görüntü karşısında dinleyicileri arasında başlamış olan dalgalanmayı fark eden ve herkesin baktığı yöne bakan konuşmacı kendi gözlerini de bu tuhaf nesneye çevirdi. "Demek sensin Mobego," diye mırıldandı fısıltıyla. "Güzel."

Elin, bileğine gereksiz bir selüloit manşet iliştirilmiş, üzerinde siyah bol bir gömlek olan bir kola dönüşmesini hepimiz yoğun bir dikkatle izledik. Hippolyta dehşetle nefes alıp veriyordu. "Bu Sipple," dedi korkuyla; gerçekten de öyleydi ama şimdiye kadar hiçbirimizin görmediği

bir Sipple; çünkü yaratık o ilk mesleğinin ıskartaya çıkmış giysisini giymişti. Hayalet yavaş yavaş tapınağın sütunları arasında belirdi, kendine özgü görüntüsünün oraya gösterdiği vahşi uyum sersemleticiydi -tıpkı Caradoc'un kelimelerinin gümbürtüsüyle canlanmış eski Yunan şölenlerinden kalma boyalı, tahta, gülünç bir maske gibi. İlk önce yüz, macundan yapılmış gergedanvari burnuyla, göz alıcı burun delikleri bir çocuğun tahta atınınki gibi boyanmış: Yanından fırlayan sert saç kümeleriyle içeri göçük kel kafası: Kriket sopasına benzeyen bir kravat; patlak ayakkabılar içindeki büyük penguen ayakları: Yırtık koltukaltlarından fışkıran gür kıllar...

Bu yarı-komadaki küçük şekil yumuşak ışıkta gözlerini kırpıştırarak utangaç bir adım atınca hepimiz endişeyle silkindik. Hippolyta'nın silkinişi doğal olarak sosyal endişedendi; gülseler mi ağlasalar mı karar veremeyen izleyicilerden çıt çıkmıyordu. Orada burada hemen bastırılan kıkırtılar duyuluyordu ama bunlar tümüyle sinirsel tepkilerdi. Sandalyelerimize perçinlenmiştik.

Sipple komik gözlerini kırpıştırarak şaşkınlık ve kararsızlıktan donup kalmış Caradoc'a doğru yavaşça ilerledi. Sonra biz böyle yaşamı askıya almış, solumaya bile cesaret edemezken Sipple birden şişeye doğru atıldı. Kendine gelen Caradoc bunu engellemek için güçsüzce soytarının bileklerini kavradı. Ama Sipple, böylesi tuhaf bir kurbağadan beklenmeyecek bir ustalıkla ağır şişeyi kaptı ve vahşi bir sıçramayla izleyicilerin arasına atlayıp sandalyeleri ve üzerlerinde oturan kadınları sağa sola saçarak, bir tavşan gibi kuzeydeki mazgallara koşmaya başladı.

Büyü bozulmuştu. Yuvarlanan kadınlar çığlıklar atıyorlardı. Geri kalanlar ayağa fırlamışlardı. Bazıları gülmeye başladı ama bunlar pek azdı. Caradoc dengesini kaybetmiş ve hâlâ elinde tuttuğu kürsüyle birlikte sütundan aşağı düşmüştü. Yarı baygın bir halde tarihi taşların arasında yatıyordu. Gaz lambası alev aldı ve bir sandalyeyi tutuşturdu; neyse ki ateş hemen söndürüldü. Birkaç ilgili profesör, heyecanla konuşmacının gövdesini kaldırmak için öne atılırken, izleyicilerin çoğu kafasının üzerinde şişeyi şemsiye gibi tutarak koşan şeklin dramatik yörüngesini seyrederek hâlâ bağırıyorlardı. Kaçış sürati şaşırtıcıydı; dış duvara ulaştığında durmayı nasıl başaracağını merak ediyordu insan.

Ama Sipple'ın düşüncesi başkaydı. Çıldırmış bir deniz kuşu gibi vahşi bir çığlık attı, sıçrayıp havada asılı kaldı ve... çok aşağılardaki ışıklı

şehre çakıldı. Korkunç akrobatik bir sıçramaydı, dizleri neredeyse çenesine yapışmış, ceketinin kuyruğu yarasa kanadı gibi gece göğüne yayılmış. Altında parlayan yanar döner başkentin üzerinde uzun bir an durdu: Ve sonra ardından yankılanan korkunç çığlığıyla çekül gibi düşüp yok oldu. Bir sürü cırlak çığlık duyuldu, seyircilerin yarısı mazgalların bulunduğu yüksek köşeye koşup aşağılarda yamyassı olmuş gövdeyi görecekleri beklentisiyle aşağı baktılar. Ama tezyin duvarının hemen altında epey geniş bir çıkıntı vardı; rahatlama ve şüphe duyguları birbirine karışmaya başladı; izleyicilerin görüş menzilinden çıktığında kuşkusuz buraya düşmüştü. Yoksa onu tutturamayıp gerçekten de Atina'ya mı yuvarlanmıştı? Aşağıdaki trafiğin derin uğultusunu ve klaksonların yumuşak seslerini dinleyerek bir süre orada oyalandılar. Görünüşe göre çıkıntıdan aşağı inen bir yol yoktu. O zaman hangi cehenneme gitmişti? İzleyiciler aşağıya uzanıyor, şaşkın yüzlerle birbirlerine bakıyorlardı. Bütün her şey o kadar çabuk olmuştu ve o kadar tuhaftı ki insan bütün bunların bir yanılsama olduğunu düşünüyordu. Sipple'ı düşte mi görmüştük? O kadar çabuk ve tümüyle yok Olmuştu ki. Herkesin kafası durmuştu.

Ama çok geçmeden bekçiler ve hatta şoförlerin bir kısmı, soytarının gövdesini bulmak için Akropolis'in eteklerini taramakla görevlendirildi. Fenerler de devreye sokuldu. Tepenin yamaçlarında bir dizi ateşböceği belirdi. Ama bütün bunlar boşa çıkacaktı, çünkü soytarı sarp bir keçiyolundan aşağı kayıp firar etmişti.

Dikkatler, alnını hafifçe kesmiş ve ödü kopmuş olan Caradoc'a çevrildi. Hâlâ olay hakkındaki soruları cevaplayacak kadar kafası yerinde değildi, kendine gelememişti ve hafiften sarhoş olduğu anlaşılıyordu. Hippolyta ise kızgınlıktan neredeyse ağlayacaktı. Ama kendine ustalıkla hâkim oldu ve birkaç kişiyi onu merdiven ve rampalardan dikkatle indirip arabaya götürmekle görevlendirdi. Sürekli alkışlar arasında bir kahraman gibi çıttı Caradoc. Bu arada Hippolyta gözyaşlarını bastırmaya çalışarak misafirlerini uğurluyordu. Ama hayretle -bütün tuhaflığına rağmen ya da belki bu yüzden- gecenin büyük sükse yarattığını fark etti. İnsanlar heyecanla toplanmış, gördükleri şeyi tartışıp değerlendirmeye çalışarak, hâlâ yıldırım çarpmış gibi oldukları yerde duruyorlardı. Kimsenin söylediği birbirini tutmuyor, tartışmalar çıkıyordu. Her nasılsa hasara uğramamış kutularımı topladım ve uzun merdivenlerden Hippolyta'yı izledim. O kadar hızlı yürüyordu ki bileğini burkacağından korktum.

Kanatlı zafer takının altındaki çalılarda birisi ona yaklaşıp fısıltıyla bir şeyler mırıldandı. Yırtık pırtık giysilerine bakarak onun sadaka isteyen bir dilenci olduğunu düşündüm. Ama yo, ona bir mektup verdi. Hippo onu alınca olanları hemen unuttu sanki. Zarfı yırtıp arabanın ışığında notu çabucak okudu ve remzi solgunlaştı ya da ışık yüzünden bana öyle geldi. Aletlerimi bagaja koydum. Caradoc ön koltukta sızmıştı. Arabaya bindik, Hippolyta hâlâ titreyen parmaklarını omzuma koydu. "Bu gece benim için bir şey yapar mısın lütfen? Çok acil. Sonra açıklarım."

Araba bizi, döne döne, kır evine götürüyordu. Caradoc'un gümbürtülü sesini dinleyerek sigara içtim ve uyukladım; anlaşılan konuşmasını uykusunda da sürdürüyordu. Hippolyta düşüncelere dalmış, köşesinde dimdik ve kaskatı oturuyordu.

Naos'ta bütün ışıklar yanıyordu, Hippo gül bahçelerinden hızla geçerek, eve girdi. Kont telefon yanında uyukluyordu. Ona kâğıt parçasını uzattı ama anlaşılan Kont *au courant*'tı. "Evet, burayı aradılar," dedi ve ekledi: "Ne yapacağız?"

"Türkiye'den vize aldın mı?"

"Evet."

"O zaman arabanı Selanik sınırına çek; eğer zaman kaybetmezsek onu çıkarmak kolay olacak."

Kont ağır ağır esnedi ve yüzüklü parmaklarını birbirine bastırdı. "Çok güzel," dedi uysallıkla. "Çok güzel."

Hippolyta bana döndü ve "Onun için Sipple'ı bulabilir misin? Nerede yaşadığını biliyorsun," dedi.

"Onu Atina'dan mümkün olduğunca çabuk çıkarmak zorundayız. Eğer sen onu bulup da çabucak toplanmaya ikna edebilirsen, Kont onu Selanik'e götürecek."

"Sipple ne işler karıştırdı ki?"

"Sana sonra her şeyi anlatırım." Ama hiç anlatmadı.

Banubula, içinde bir kat giysi bulunduğunu sandığım bavulunu bagaja koyduktan sonra büyük arabanın direksiyonuna geçti; en az bir gece dışarıda kalacaktı. İyi ve hızlı bir sürücü olduğunu görmek beni Şaşırttı, hemen başkentin sokaklarında bulduk kendimizi. İşbölümü yapmaya karar verdik; ben Plaka'yı geçip Sipple'ı ararken, o da Kandili'ye gidip benzin alacaktı. Sonra da olabildiğince çabuk Rüzgâr Kulesi'nde buluşacaktık. Pek de çabuk olmayacak diye düşündüm kendi hesabıma, çünkü çok yorgundum

ve iyice geç olmuştu. Doğuda, denizin üzerindeki soluk ari leke, yazları çok erken söken şafağın yakın olduğunu gösteriyordu. Bu arada... Sipple. Aydınlatılmamış köşelerden geçerken el fenerimi kullanarak Plaka'yı hızla geçtim.

Sipple'ın mahallesine daha önce hiç Bitmemiştim; ama Atina'da yürüyüş yaptığım gecelerden birinde birisi bana orayı göstermişti. Bizanslılardan kalma sevimli, viran bir binanın ilk katında kalıyordu. Uzun, dar, tahta balkonları rasathaneye ve tiyatroya bakıyordu -hoş bir konum. Sokaktan birinci kata iki uzun tahta merdiven uzanıyordu; benzin tenekelerinden fışkırmış çiçekler ve yosunlarla kaplanmıştı bu merdivenler. Aralarından güçlükle geçilebiliyordu. Yukarı çıkarken balkonun sonundaki cam kapının açık olduğunu ve birbirine geçmiş kasvetli odalardan birinden solgun bir ışığın dışarı sızdığını gördüm. Bu beni biraz cesaretlendirdi, kapıyı çalıp bütün komşuları uyandırmam gerekmeyecekti.

Birinci odada çürümüş birkaç bambu mobilyadan başka bir şey yoktu. Duvarları, flamalar, bir sürü milletin bayrakları ve Sipple'ın poz poz fotoğrafları gibi içrek nesneler süslüyordu. Işıktan korumak için yeşil bir şalla sarmalanmış iki büyük kuş kafesi pencerede asılı duruyordu. Bütün bunlar cep fenerimin beyaz, oynak ışığına yakalandılar. Yarı fısıltıyla adını söyledim ama içerideki odadan hiç ses gelmedi, kısa bir beklemeden sonra açık kapıyı iterek içeri girdim.

Düşündüğümden daha da solgun olan ışık, tuvalet olduğu anlaşılan bir yerin kapısının üzerindeki camdan geliyordu. Odanın öte tarafında buruşuk ve dağınık bir yatak vardı. Sipple'ın doğanın çağrısına uyarak ışıklı kapının ardına gittiğini sandığımdan yatağa ilk anda dikkatle bakmadım. Nefes alışını duyabiliyordum. Zaman geçirmek için ucuz servis masasını fenerimle taradım. Üzerinde yarı kapalı bir bavul ve Alfred Mosby Sipple adına hazırlanmış bir pasaport vardı. Demek zaten hazırlanıyordu! Çekmecelerin üzerinde duran çerçeveli fotoğrafa bakmak için uzandım ve sonra bir şey beni yatağa bakmaya zorladı sanki. Daha sonra yaşayacağım şoka hazır değildim. Yatakta, çarşafları çenesine kadar çekmiş, yüzü duvara dönük birisi olduğunu, fark ettim birden. Bu Iolanthe'ydi! Ya da ilk anda bana öyle geldi. lolanthe'nin yüzü uyuyan kişinin yüzüne o kadar benziyordu ki. İnsan onun ikiz kardeşi olduğunu sanırdı. Saç kesiminden anlaşıldığı kadarıyla erkekti. Merakla üzerine eğildim; yüzün -bu Iolanthe yüzünün- sessizliği ve solgunluğu karşısında merakım belli belirsiz bir

korkuya dönüştü. Kanı çekilmiş dudaklar arasından bir dizi beyaz diş görünüyordu. Sonra çarşafı tulup çekerken kanımın donduğunu hissettim; çünkü çocuğun boğazı bir dananınki gibi kesilmişti. Uyku değil ölüm sessizliği ve solgunluğuydu üzerindeki. Pek kan izi yoktu, çünkü hepsi yatağa akmıştı. Demek yapacaklarını çocuk böyle uyurken yapmışlardı. Dehşetle geri sıçradım ve bu sırada el yapımı sifonun hantal uğultusunu duydum. Sipple'ın ardında durup pantolonunu iliklediği açık kapıdan içeri sarı bir ışık huzmesi düştü. Uzun bir süre birbirimize baktık, eminim yüz ifademden o lekeli ve buruşuk yatakta neler olduğunu bildiğimi anladı. Yüzü sarı ışıkta kocaman bir yumurta gibi yüzüyordu. Gözlerinin ve çenesinin çevresinde hâlâ biraz boya vardı. Parmakları kübik muzlar gibi çıkıyordu bileklerinden. Hıçkırık ve kıkırtı karışımı bir ses çıkardı; sonra bana doğru bir adım atıp ellerini yalvarırcasına kaldırarak fısıldadı: "Yemin ederim ben yapmadım. O benimdi, ama yemin ederim ben yapmadım." Sanki yüzyıllarca öyle kalakaldık. Bir yerlerde bir saat fıkırdıyordu. Şafak söküyordu. Sonra Sipple'ın kuşlarının örtüleri altındaki ilk uykulu cıvıltılarını duydum. Boğazım kurumuş, ağrıyordu. Dahası kafamın bir yerlerinde huzursuz edici bir şeyler vardı. Çarşafı kaldırdığımda, yatağa ve yastığa dökülmüş birkaç kırıntı görmüştüm; ilk başta, parlak grafit tozu olduğunu düşündüm. Ve sonra Iolanthe'nin sert ve parlak olan ama aynı zamanda da çabuk dökülen gomalak karışımını hatırladım. Bu fikrin ya da gözlemin üzerine pek fazla gitmedim -aklım ürkmüş bir tavşanınki gibiydi. Ama o kaldı ve dürtükledi durdu. Dahası karşımda özür dilercesine askılarını kısaltan ve iftiraya uğradığı için gözyaşlarını güçlükle tutan bir adam gibi somurtan Sipple vardı. Arkasında, uyuyan kentin üzerindeki gökyüzü beyaza dönüyordu. Çok uzaklardan İlahiyat Fakültesi'nin öğrencilerini sabah dualarına çağıran çanların titrek sesi geliyordu. Kuşlar yarı uykulu kımıldandılar. Sipple kırık ama alçak bir sesle kendi kendine "En çok da kuşları bırakmak koyuyor" dedi. O sırada tapınağın yanındaki dik yamacı tırmanan büyük arabanın uğultusunu ve manevra seslerini duydum.

Üzerime çullanmış olan yorgunluk bir anda yok oldu. Bir saati aşkın bir süre kentte dolanıp durdum. Ürünleriyle yuvarlana yuvarlana kente gelen pazar arabaları için hazırlık olsun diye şafak vakti açılan birkaç tavernada rakı ve uzo içtim. Sipple'ın boş yatak odasında, köşedeki yatağa uzanmış yatan o sessiz bedeni bir türlü aklımdan çıkaramıyordum. Cinayet

yerine geri dönen bir katil gibi geri dönüp sessiz pencerelere bakarak ve bir şey yapmam gerekiyor mu, gerekiyorsa ne, diye düşünerek mahalleden bile geçtim. Sonunda bir bankta uyuyakalmışım, güneş yükseldiğinde giysilerimi sırılsıklam yapan çiy yüzünden romatizma sancılarıyla kaskatı olmuş bir halde kalktım.

Sendeleye sendeleye otele döndüm, hantal ön kapıyı çoktan açılmış bulunca rahatladım: hâlâ iç çamaşırlarıyla dolaşmakta olan komi Nick, küçük bir cezvede Türk kahvesi pişiriyordu. Uykulu uykulu kafasını salladı. Bu, hem selamlama hem de lolanthe'nin yukarıda 7 numarada olduğunu gösteren bir hareketti. Bitkinlikle esneyerek kendimi yukarı sürükledim. Odanın ve banyonun kapısı açıktı. Çantası ve giysileri yatağın üzerindeydi, kapının ardında kımıldadığını duyabiliyordum. İçeri girdiğimi duymamıştı. Aralık duran kapıya yürüdüm ve kalbim bir kez daha hopladı. Tepeden tırnağa taze kana bulanmış, kuru teneke küvette yatıyordu -sanki vahşice öldürülüp lime lime doğranmış gibi. Tam çığlık atıyordum ki sakin ve mutlu yüzünü gördüm. Alçak, genizden gelen bir sesle kendi kendine bir şarkı mırıldanıyordu, o sırada çok moda olan bir ada şarkısının sözlerini yakaladım: "Babam zeytin ağaçları arasında." Şarkı söylerken bir yandan da güçlü ay hali kanını yanaklarına, alnına, göğüslerine sürüyordu -kendini tam anlamıyla onunla boyuyordu. Beni görmeden geri çekildim ve parmaklarımın ucunda koridora çıkıp 7 numaraya o bildik tipik gürültüyle tekrar girdim. Bana seslendi. Banyonun kapısı birden kapandı ve vanalar şıkırtıyla açıldı.

Ayakkabılarımı çıkardım ve işi bitene kadar yatakta uyukladım. Üzerinde benim eski yeşil bornozumla çıkageldi, yüzü meydan okuyan bir tavırla parlıyordu. "Haberlerim var." dedi heyecanla. "Bak!" Şöminenin rafından bir anahtar alıp onunla havayı dövmeye başladı. "Bir villanın anahtarı!" Neşeyle mırıldanarak ayaklarımın yanına oturdu. O saçma gazete Yunancasıyla şunları ekledi: "Sonunda! Çok önemli bir şahsiyet beni kanatları altına aldı! Düşün Charlock! Bir maaş, giysiler, Plaka'da bir villa." Bu onun gibi düşünen kızların en büyük düşüydü, zengin bir adamın metresi olmak. Kutlamalarım ona biraz soğuk geldi -oysa gerçekten de içtendiler; yalnızca uykuluydum ve bir gece öncenin olayları kafamda yüzüyordu, sersem gibiydim. Kayıtsızlığımı yanlış anlayarak o anlayışlı patisini kalçama koydu: "Biliyor musun, eğer gerçekten isteseydin seninle

kalırdım. Eğer suratıma bir tokat atıp sadece senin olduğumu söyleseydin... Ama şimdiki gibi dost kalmamız daha iyi, değil mi?"

Samimiyeti insanı öylesine güçten düşürüyordu ki neredeyse şu "önemli şahsiyetin" 7 numaradaki masum, toy yaşamımıza karışmasına üzülmeye başlayacaktım. Atina'nın tümüyle onun düşünceli rehberliği sayesinde gördüğüm, âdeta hızla birbiri üzerine atılmış -ya da rengârenk kartlar gibi açılmış- binbir görüntüsü geçiyordu gözlerimin önünden. Onu balık, Paskalya kurdelesi, içinde gölge oyunu metinleri olan küçük renkli kitaplar alırken ya da ardında yelpaze gibi açılan uzun saçlarıyla bir koyda yüzerken görüyordum. "Gerçekten de müthiş bir haber." Rahatlayarak gülen gözlerini havaya kaldırdı: "Hem bana başka şeyler de kazandırabilir. Bu adam çok nüfuzlu." O zamanlar böylesi bir işin ona ne kazandırabileceğini hiç anlayamamıştım.

"Kim bu adam? Tanıyor muyum?"

"Daha değil." Belli ki bu bir yalandı.

Belleğin ve onun o uzun kendini besleme sürecinin en kötü yanı, geçici bir nedensellik hareketini gördüğümüz ya da gördüğümüzü sandığımız kesişme noktalarını ıskalayabilmesi. Bunu saç tarar gibi çözüp atmak istemek şımarıklık mı? Türk ajanlarının, sergilemek için özenle hazırlanmış kesik kellelerini hatırlatıyor bu -ödü kopmuş Yunan berberleri tarafından yıkanıp kıvrılmış saçlar, pomatlanmış bıyık, kremle ovulmuş göz altları. Ya da Yüce Boğa burcundaki tılsımlar gibi hâlâ büyük rağbet gören içki şişeleri içindeki buruşmuş kafalar. Aklımda kalmış bu kaçak şipşaklar arasında Io'dan da bir tane vardı, adasında babasının mısır toplamasına yardım ederken. Tek bir işaretle kenti ve onun o sahte inceliklerini bırakıp sağlıklı köy yaşamına dönebilirdi. Bir kere tatilde, onu tepeden tırnağa kızıl toza batmış, dişlerinin arasında bir papatya, yalınayak yolun yumuşak tozlarında yürürken görmüştüm. Onun kafasındaki ilerleme fikri de buydu; cayır cayır yanan bir tepede, çizgili engerekler arasında, ceviz kırışığı yüzlü ufak adama yardım etmek. Pancrati'deki görkemli villanın anahtarı onu eve döndürecek olan susamdı; ama önce bir kişinin malı olmanın yaşamına getireceği değişimlere ve yoksunluklara katlanması gerekiyordu. Aylar sonra gideceğini söylemek için ortaya çıktığında -büyük olasılıkla Nil'de yaşayan zengin bir müşteriye satılmıştı- üzerinde metreslere özgü kocaman eşarp ve kara bir gözlük vardı. Yo, başına çok daha iyi bir şey gelmişti. Sonra Atinalıların yaşamının o komik yanına -Aristofanes basitliğine-

uygun düşen bir ses tonuyla, “Uf, oturamıyorum; bu seferki kamçıya düşkün biraz,” diyor.

Bir iki hafta sonra yine çağrılana kadar Naos’a gitmedim; bilinçdışının o şaşılası kimyası sayesinde de Sipple ya da odasına yaptığım ziyaret hakkında hiçbir şey söylemedim. Hippolyta da bu konuda konuşmadı. En şaşırtıcı olanı, yerel kütüphanenin okuma odalarında harıl harıl okuduğum gazetelerde de olay hakkında hiçbir şey bulamamamdı. Ne bir ses, ne bir nefes. O zaman bütün bunlar kötü bir düş müydü yalnızca? Hippolyta evde tek başınaydı, pembe yanakları, zaferden uçları kırılmış sesiyle neredeyse boğazına kadar gazeteye gömülmüş uzanıyordu. Bana görülmemiş bir saygı, sofuca bir şefkatle sarıldı, tıpkı Ortodoks köylülerin bir ikonu selamlamaları gibi. “Graphos!” diye bağırdı, karakuş gözlerinde yaşlar toplanmıştı. “Şuna bir bak. Okudun mu?” Okumamıştım. Basın onunla kaplıydı. “Bu şimdiye kadar yaptığı en iyi konuşmaydı, bütün Atina’yı titretti. Yeniden kendini buldu.”

Atina’nın politik hayatındaki iniş çıkışlarla ilgili olan bu anlaşılmaz konular ilgimi çekmiyordu; ya da o zaman bana öyle geliyordu. “Ama anlamıyorsun. Partisi bir anda yenilendi. Sonbahardaki seçimi kazanacağı kesin, paçayı kurtardık.”

“Kim kurtardı? Neden kurtardı?”

“Hepimiz, sersem.”

Manşetlerinde Graphos’un adı olan, onun karikatürlerini, fotoğraflarını basmış gazetelere dalıp giderek titreyen elleriyle bana içki sundu. “Teşekkür etmek için seni görmek istiyor. Seni ne zaman istersen kabul edecek.”

Gerçekten de cilalı parke döşemeli, güzel Belucistan halılarıyla kaplı, yüksek tavanlı bakanlık odalarından birinde beni kabul etti - dahası üzerinde boş bir defter ve kendi gümüş çakmasından başka hiçbir şey olmayan gülağacından muhteşem çalışma masasında kabul etti beni. Yalnızca sıradan anlaşmaları imzalamak için kullanılan sıradan bir masaydı. Yakından bakınca düşündüğümden daha solgun, ince ve oldukça da hüzünlü görünüyordu; ama ince adam bir çeşit coşkulu parıltı yayıyordu etrafına. Kısmen minnettarlıktandı ama merak da ediyordu. İnce parmağıyla kulağını göstererek hiç kimsenin buluşlarımı bilip bilmediğini ve onlardan kazanç sağlamak için herhangi bir girişimde bulunup bulunmadığımı sordu. Bu konuyu pek derinlemesine düşünmemiştim -ilk iş fikri

mükemmelleştirmekti... “Hayır. Hayır.” dedi vurgulu bir sesle, heyecandan ayağa kalkmıştı. “Sevgili dostum, şansınızı yitirmeyin. Bu size büyük bir servet kazandırabilir; kendinizi bir şekilde korumalısınız.” Hızlı ve akıcı Fransızcası heyecanını İngilizceden daha iyi iletiyordu; sanırım ona kendim hakkında yanlış bir izlenim verdim; çünkü görünüşteki bu kayıtsızlığım onu gücendirdi. “Lütfen,” dedi “sizi, bütün her şeyi düzgün bir tabana oturtmakta size yardım etmekten mutluluk duyacak arkadaşlarımla tanıştırarak minnettarlığımı göstermeme izin verin rica ederim. Eminim bu size bir şey kaybettirmez. Yoksa sizi ikna etmesi için Hippolyta’dan yardım mı isteyeyim? Düşünün.” İtiraf ediyorum ki biraz abarttığını düşünmüştüm ama kaybedecek ne vardı ki? “En azından onların önerilerini değerlendirebilirsiniz; eğer kabul ederseniz sizi sonuna kadar korurlar. Bu alet büyük servet getirebilir.”

Teşekkür ve kabul ettim. “İzin verin sizi onlarla görüşüp anlaşmak için birkaç günlüğüne Polis’e göndereyim. Hiçbir zararı olmaz; ama en azından benim vicdanım rahat eder. Size borçluyum, bayım.”

Aslında bu konudaki kararsızlığıma kendim bile biraz şaşırmıştım. Kuşkusuz bir gün aletin patentini, halta belki lisansını almayı aklımdan geçirmiştim; ama burada işin içine başka şeyler giriyordu, ilk başta işin eğlencesi kaçıyordu, sonra buna benzer başka aletlerin yapılıp yapılmadığından emin değildim -ilke çok basitti. Ama bu endişeler, bir hafta içinde araştırma yapıp işi mesleki temellere oturtacağını söyleyen Graphos için pek bir şey ifade etmiyordu. Ben de işleri oluruna bıraktım ve ayrılmadan önce onu okumadığım konuşması için biraz da dalkavukça kutladım. Utanıp kızardı ve birden, toplum meseleleriyle uğraşmanın bu utangaç, suskun ve düzenli kafa için ne kadar büyük bir çaba gerektirdiğini anladım. Onda bir demagog değil dilbilimci ruhu vardı. Mesela konuşmasında keşfettiğimi söylediğim şiirsellikten söz ettiğimde elini kulaklarına götürüp itiraz etti. “Belagat, şiir değil. Yalnızca şiirle kimseyi ikna edemezsin. Doğrusu Rimbaud’nun Londra’da ısrarla silindir şapka siydiğini okuduğumdan beri şiire biraz kuşkuyla bakıyorum. Hayır, hedeflerimiz sınırlı. Eğer yeniden başlarsak bunun tek nedeni politik hayvanın anahtarının yüce gönüllülük olduğunu kanıtlamaya çalışmak olacak. Zayıf bir umut olduğunu kabul etmeliyim.” Yılana benzer diliyle dudaklarını nemlendirerek, solgun, üzgün gülüşüyle bana baktı. Küçük düzgün dişleri bir ıstakoz sepetinin kancaları gibi içe kıvrıktı. “Demek seni

göndermeme razı olacaksın?" Kafamı salladım, samimi bir rahatlamayla iç çekti ve ayağa kalkıp şaşırtıcı bir minnettarlıkla ellerimi sıktı. "Sizi dostlarımı görmeye yollamanın beni ne kadar mutlu edeceğini bilemezsiniz; hiçbir şey çıkmasa bile size karşı olan görevimi yerine getirdiğimi hissedeceğim. Kuşkusuz firmadan asla şikâyetçi olmayacaksınız."

Atina'nın mavi günışığı benim huzursuz düşüncelerime o kadar sağlam ve durgun bir fon oluşturuyordu ki bir karar verdiğimin, hele hele çok önemli bir karar verdiğimin bilincine varamamıştım. Hippolyta rekor kırmış bir cirit atıcısı gibi gülümseyerek, dilinin ucu dışarıda, üzerine düşmüş zafer gazetesinin altında hasır koltuğunda uyuyordu. Yanında duran Caradoc parmağını dudaklarına götürüp gülümsedi. Hâlâ erkendi, arılar çiçeklerden çiy-şapkalarla çıkıyorlardı. "Dünya denen hanın kapısına iğnelenmiş bir zeytin dalı." Çok uzakta, limanda, sirenler bir çelik yüzeyden diğerine yayılan suların kıçına şaplak atar gibi düt diye ses çıkarıyorlar, yankıları da düt düt diye yanıt veriyordu. "Türkiye'ye gidiyorum." Caradoc "Şşşş!" dedi.

Biz de sessiz sessiz güneş ışığında oturduk, sonra üzerimize yavaş yavaş -karmaşık konuşmaların taze anılarından çıkan pasajlarla bütünleşmiş- bir uyuşukluk çöktü. Issız kavşaklardan kükreyerek geçen ekspres trenlerin makas değiştirmesi gibi. Hippo mesela, kaydedilmiş bir konuşmada: "Tek başıma yatamıyorum ama kimseden de hoşlanmıyorum. Tam bir ikilem." Döner platform uykuya doğru gidiyor, dudaklar aralık. Sonra yine aniden Sipple'ın odasında daha önceden gördüğümün farkında olmadığım bazı eşyalar: Kırık dökük bir çorba kâsesinde soğuk erikler ve krema, mavi emaye bir çaydanlık ve kocaman bir terzi makası. Sonra Antolojiden belirsiz çıplak bir kadın, ''pek işveli, pek sokulgan." Klasik bir klavyede ölü notalar -yoksa daha o zamandan Benedicta'nın habercisi mi? İşte bir aşk mektubu. "Benedicta, seni seviyorum. Yüzlerce ışınımdan toplanmış delta aralıkları, hedef kirlenmesi ya da K alfa ışınımının yetersiz filtre edilmesi sonucu ortaya çıkan yanlış koordinatların belirlenmesini sağlıyor. Sevgiler, Felix." Evet, Habil gibi asi bir makinede bile bir gün çarpık bir gülümseme doğacak. Tüylü bir devedikeni tohumu gibi tembel tembel salınan Koepgen ve onun "gerçeklik adına yazılmış bonoları" çıkageliyor. Derileri cerahat toplamış, kafaları tıraşlı keşişlerin deri ciltli kitaplarda yazdıkları osuruktan şeylerle alay ediyor. "O zaman içlerinden birisi Tanrıyla görüşmek zorunda mı?" diye bağırıyor tuhaf tuhaf; sanki

nerede olduğunu tam anlayamadığı bir dikeni arar gibi -ben bu konuyla ilgilenmiyorum. Birkaç küçük kuzey rüzgârı tutamı gelip gülleri karıştırıyor. Caradoc, andaç dediği bir şey yazarak uyanık kalmaya çalışıyor. Birbirimize *Yemekteki Bebekler* adında korkunç bir piyesi birlikte yazma sözü verdik. Yine aniden ama belli belirsiz Fas'taki yakıcı beyaz gül yağmuru geliyor aklıma -kefaret ya da arzu devirleri. Caradoc ciddiyetle K hakkında konuşuyor! "Bir parça haber alacağım diye doğuştan sahip olduğu ayrıcalıkları satarak Gnostikler arasında dolaşıyordu. Ya Ortodoks bir Proust ya da mutlakiyetçi bir trappist[21]* olacaktı sonunda. Bütün rahipler gülünç laik figürlerdir, dehşet figürleri."

Sonra uzaklara, Sunion Burnu'nun ardına, Müslüman ölülerinin bizi özenli bir kayıtsızlıkla beklediği Leandros'un anılarına, suların ötesindeki uzak acı fenerlerine. Kadınların, İslam yasasının ruhsuz kadınlarının mezarlarının, yumuşak, kıvrık, nihai katafalkları. İnsan mermerde hiçbir öteki dünya vaadi taşımayan anlamlı bir ölüm özü görüyor -ruh ya da yeniden dirilme rahatlaması yok. Benim hafif horultum Caradoc'unkine ve Hippolyta'nın o Atina güneşindeki yumuşak düzgün soluklarına karışıyor.

III

Evet, küçük Polybus taze bir kuzey rüzgârının tokatladığı dalgalı ama güneşli Ege'yi kâh inip kâh çıkarak aşmaya çalışıyordu -parçalara, deniz sodyumundan uzun buklelere ayrılmış bir deniz. Küçük, kirli buharlı gemi buna, hatta daha kötüsüne alışıktı -kirli serenlerine yağan şarapnel parçalarına. Plastik bir ördek gibi dalıp çıkarak yolumuza devam ettik. Sersemlemiş yolculara dışkı ve kusmuk tepeleri eşlik ediyordu, boğaza ulaşıp da üzeri fundalarla işlenmiş kahverengi burnu -iç denize uzanan bu besleyici kanalın habercisini- dönene kadar deniz yatışmadı. Burada güç bela hızımızı biraz artırdık. En sonunda yukarı, sisli bir körfeze ve oradan da sola doğru geniş bir kemer çizerek *(pratique* olsun diye) kayıkla Kebir Kavağa. Orada, denizciler sarı bir bayrağı aşağı yukarı sallayıp karşılıklı bol bol palavra atarlarken, gözüme çarpan ilk şey beni karşılaması kararlaştırılmış olan Bay Sacrapant oldu. Süslü kartvizitini elime ilk aldığımda yüzümde beliren ifadeyi seyredip tatlı bir ruhanilikle bana bakarak, karantina gemisinin sert sıralarında oturuyordu. Gemiye bir denizciyle yollanmıştı kail ve üzerinde şunlar yazıyordu:

Elias Sacrapant

B.Sc. İktisat Londra (dış)

Başımla selam verdim, o da karşılık verdi; o solgun memur yüzünü hafif bir gülümseme aydınlattı. Makinelerin cehennemi gürültüsü daha fazlasına izin vermiyordu. Ama sonradan güverteye çıkmasına izin verildi. Merdivenleri çekingen ama ağırbaşlı bir çabuklukla çıktı. Elleri sıcak ve narindi, gözleri heyecandan yaşarmış. “Sizi bekliyorduk,” dedi neredeyse sitemli bir sesle “sabırsızlıkla. Bay Pehlevi hafta sonu için adalara gitti. Benden o gelene kadar sizinle ilgilenmemi rica etti. Bundan duyacağım keyfi anlamam mümkün değil. Bay Charlock.” Bu laflar, biraz abartılıydı, ama yine de Bay Sacrapant beyaz pamuklu takımı, lastik kenarlı ayakkabıları ve beyaz hasır şapkasıyla çok sevimli görünüyordu. Kocaman bir kravat iğnesi, yakasının iki ucunu sıska boynu üzerinde birbirine tutturuyordu. Gözleri soluk maviydi. Bir zamanlar çok güzellermiş herhalde, dişotu gibi. Yakındoğu'nun ticaret okullarında öğretilen tarzda bir İngilizce konuşuyordu, bir anglo-tüccar gibi; ama çok doğru ve sevimli bir

aksanla. “Rahatlayın Bay Charlock, çünkü benim ellerimdesiniz. Bütün sorularınızı cevaplayabilirim. Firmanın baş danışmanıyım.”

Ve o muazzam ataletin -Türkiye’yi bir deri bir kemik bırakan illetin- denizin nemiyle taşınıp ruhuma dokunduğu Haliç’in ağzında salınmaya başladığımızda, yanımda Sacrapant vardı. Şifre, evet güneşte pişip şişkin şekillere dönüşen şu azametli sıvı dışkı duvarları. Her şeyin hoş, nefis bir çekiciliği vardı -ayartıcı palmiyeler, penis minareli kubbeler, kâbusa dönüşen bir düşün, uçuk, solgun renkleri. Bay Sacrapant bir muhasebeci kusursuzluğuyla, ama kibarca ve arada bir de ağzını şaklatarak görülmeye değer yerleri gösterip, dikkatli açıklamalarda bulunuyordu. Dahası pasaportlar ve biletlerle oraya buraya girip çıkmak, memurları ikna etmek, denizcileri ve hamalları ayarlamak gibi konularda da müthiş becerikliydi. “Bu gece Pera Oteli’nde,” diye açıklamada bulundu “dinlenebilirsiniz. Her türlü lükse sahiptir. Yarın gelip sizi Pehlevi *danglion’una* götüreceğim; bir su köşkü. Sizin için hazırlandı. Çok rahattır. Sizin için iyi olacak, iyi.” iki elini birbirine yapıştırıp sıkarak, kelimeyi o tipik, sofuca coşkunluğuyla yineliyordu: “Çok iyi.”

Oraya ulaştığımızda ona en azından bir akşam yemeği teklif etmem gerektiğini düşündüm, teklifi büyük bir istekle kabul etti. İtiraf ediyorum ki o ıssız ama güzel terasta gün battıktan sonra yanımda birisinin olmasından çok mutluydum; çünkü Türk gecesinin ölüm pençesinin üzerime çökmekte olduğunu hissediyordum -Polis’i üzerlerindeki kan kuruyup kararmış eski yaraların ezik dokusu gibi saran kale ve surların zincirleme mazgallarından ve aşağıdaki bahçelerden rüzgârın taşıyıp getirdiği yasemin kokularına karışan adını koyamadığım bir panik duygusu içindeydim. Sacrapant’ın muhabbeti bayağı iyiydi -ama ancak yemek işini ayarladıktan sonra. Yemeklere de aynı şevkle girişti; çatal bıçağını eline almadan önce kol saatini çıkarıp güvenli bir yere koydu. Ayrıca geleneksel mutfağın inceliklerini bana iyice anlatabilmek için de burnunun üzerine bir kelebek gözlük yerleştirdi. Küçük bir şişe vermut yanaklarını kızartmıştı. Ama sonunda yiyecekler sayesinde biraz yatışarak arkaya yaslandı ve ceketinin düğmelerini açtı. “Firmaya gireceğinizi düşünmenin” dedi “bana verdiği zevki tahmin edemezsiniz -oh evet, Bay Pehlevi’yle yalnızca konuşmaya geldiğinizi biliyorum.” Hangi konuda konuşacağımızı bildiğini göstermek için parmağını kulağına götürdü. “Eğer onunla anlaşmaya varırsanız asla, asla pişman olmazsınız Bay Charlock. Merlin için çalışmak -ya da onun

sizin için çalışması- harika bir şeydir.” Ağzını şaklatıp gözlerini yukarı kaldırdı. “Harika,” dedi. “Kölesi mi yoksa efendisi mi olduğun hiç fark etmez.” Daha fazlasını öğrenme hevesiyle yüzüne baktım.

Bay Sacrapant konuşmaya devam etti: “Duygularım size çok abartılı geliyorsa kusura bakmayın, ama size baktığımda hep eğer bir oğlum olsaydı sizin yaşlarınızda olacağını düşünüyorum. Onun Merlin’e girdiğini görmek beni nasıl mutlu ederdi kim bilir.” Firmadan sanki dini bir mezhepmiş gibi söz ediyordu. “Bu yüzden.” Elime utangaçça dokunarak şunu ekledi: “Ama Bayan Sacrapant’la benim sadece kızımız oldu, beş kız. Burası, İstanbul da kızlar için...” İmalı imalı başparmağıyla işaret parmağını birbirine sürttü ve alçak sesle “Drahoma,” diye tısladı. Sonra kendini yeniden çocuksu bir coşkuya kaptırarak konuşmayı sürdürdü: “Firma burada da devreye girdi, Allah firmadan razı olsun. Bu konuyu halledecekler. Hiçbir ayrıntı o kadar küçük değildir ve Yakındoğu’da hiçbir kuruluş bu kadar mevki ve kazanç sağlayamaz. Günümüzün yüz yıl ilerisindeyiz.” Kendine bir yüksük şarap döktü ve onu bir kahraman gibi içti.

Bu vaaz biraz şaşırtıcıydı -sanki Bay Pehlevi ile görüşmeden önce beni kandırsın diye gönderilmişti. Ama yine de... Sacrapant çok dürüst ve çok cana yakındı. Peçetesini düşüldü, eğilip alırken kazara baldırı ve çorabı ortaya çıktı. O ince bacağına, ancak bir kız izcinin kavanoz kapağı açmakta kullanacağı türden bir izci bıçağı bağlamış olduğunu görmek beni çok şaşırttı. Nereye baktığımı gördü. “Şşşş!” dedi Bay Sacrapant. “Hiçbir şey söylemeyin. İstanbul’da ne olacağı hiç belli olmaz Bay Charlock. Ama Müslümanın biri bana saldırırsa ben de elimden geleni yaparım -bundan emin olabilirsiniz.” Kızarıp kıs kıs güldü ve sonra birden ciddileşip daldı gitti. “Bana firmayı biraz daha anlatın.” dedim, çünkü bildiği tek konu buymuş gibi görünüyordu. İç çekti. “Ah firma!” dedi. “Ona hep minnettar kalacağım. Ama daha iyisini yapacağım, onu sana göstereceğim. Bunun için talimat aldım. Ya da en azından burada gösterebileceğim kadarını -çünkü biz yalnızca Yakındoğu ucuyuz. Biliyorsunuz firma dünya çapında iş yapıyor: Londra, Berlin, New York. Bay Pehlevi’nin kardeşi Julian Londra ucunu yönetiyor. Evet, kendi gözlerinle göreceksin. Bay Jocas pazar günü adalardan dönene kadar zaman geçirmeye yarar.” Zaman geçirmek ve biraz da kenti görmek için iyi bir yolmuş gibi geldi. Onu cır-cır böceklerinin ötüp durduğu nemli bahçede uğurlarken samimi, daha doğrusu dokunaklı bir sesle konuşmayı sürdürdü: “Yakındoğu’da insanın bir

güvencesi olmasının ne kadar zor olduğunu bilirsiniz -belki de bilmezsiniz- Bay Charlock. Eğer çocuklarınız varsa namusunuzla para kazanmak çok zordur. İşte benim bu kadar mutlu olmamın nedeni bu. Firma benim için karım ve sevdiklerime huzur vermek anlamını taşıyor. Evet, aynı zamanda garanti de, hepimiz korunuyoruz. Emin olun firma olmasaydı... bugünlere gelemezdik, sanırım siz böyle diyorsunuz. Bugünlere gelemezdik."

Etraftaki tek külüstür taksiye binmeden önce, akşamı bitirmek istemediği için çene çalarak bir süre daha oyalandı; beni bekleyen ıssız odayı düşündüğümden kalması beni de sevindirdi. Okuyacak bir şeyler getirmeyi unutmuştum. Sacrapant her türlü sosyal yaşamdan uzak birileriyle birlikte olmaya aç birisi gibi davranıyordu. Yine de yalnızca tek bir şey biliyordu, firma. "Görüyorsunuz her yere yayılmış durumda. Yaşlı Merlin tek bir pazarı ele geçirmenin işe yarayacağına inanmıyordu; yayılmayı tercih etti." Elini okşar gibi gövdesinde gezdirdi. "Biz uzun olmaktan ziyade genişiz. Bir sürü holding var ama pek azı sadece bize ait. İşte bu yüzden firma çok geniş, bu yüzden içinde herkese yer var -yani neredeyse herkese." Sustu ve suratını astı. "Bazı istisnalar var. Size Kont Banubula'nın da bu otelde kaldığını söylemeyi unuttum. O giremeyenlerden biri. Yıllardır firmaya katılmaya çalışıyor, ama boşuna. Davranışlarıyla ilgili bit şey değil, gerçi İstanbul'dayken biraz... biraz tuhaf davranıyor. Sanırım onu tanıyorsunuz."

"Evet, tabii. Peki ne yaptı?"

"Bilmiyorum," dedi Bay Sacrapant dudaklarını büzüp bana kaçamak bir bakış fırlatarak. "Eminim firma biliyordur. Ama ne olursa olsun onu kabul etmiyorlar; yalvarmaktan sinirleri bozuldu, ama Bay Jocas kararlı. Onun gibi bir iki kişi daha var. Firma başkalarına ibret olsun diye onları almıyor. Onun için çok kötü olmalı, çünkü o bir beyefendi, hoş İstanbul'da yaptıklarını bilseniz öyle düşünmezsiniz."

"Ama çok sessiz, sakin bir adam."

"Ah," dedi Bay Sacrapant sitemli bir sesle.

"Peki Merlin hayatta mı?"

"Hayır," dedi Bay Sacrapant, ama bu sefer fısıltıyla, sanki kendi dediğine kendisi de inanmıyordu. Bu konuda kuşkuları varmış gibi geldi bana. "Tabii ki hayır." diye ekledi ağzında yuvarlamaya çalışarak; birden korkmuş bir tavşan gibi ürkek ve şaşkın bir hal aldı. Elimi tuttu ve "Yarın gelip sizi yazıhanelere götüreceğim. Şimdi Bitmeliyim," diyerek sıktı. İşte

böylesi bir belirsizlik içinde ayrıldık. Otele geri döndüm, hâlâ birkaç ışığın yandığını görünce rahatladım -özellikle de barın. Hele orada, oranın lekeli aynalardaki yansımalarına hüzünlü hüzünlü bakan tek sakini olan Kont Banubula'ya rastlamak beni sevince boğdu.

Görünümü, odaya girdiğimde pek de belirgin olmayan hafif bir değişime uğramıştı. Nasıl söylemeli? Savurgan, şımarık, biraz da kösnül görünüyordu. Yüksek binalar gibi çok hafif, neredeyse görülemeyecek kadar hafif salınıyordu. “Alı,” dedi beni görünce, yeni, biraz küstah bir tavırla. “Ah Charlock!” Büyük bir şaşkınlıkla onun “Ah”ını yankıladım, çünkü belli ki bu benim tanıdığım Kont Banubula değildi. “Bir içkiye ne dersin?” dedi sert sert. Bu aslında bir emirdi, ben de seve seve yerine gelirdim. Yeleğinin düğmeleri açıktı ve tekli gözlüğü önünde düğmelerine çarpıp şıngırdıyordu. Bu ışıkta seçmek olanaksızdı, ama bana gözleri ve dudakları boyanmış gibi geldi. Kuşkusuz bu. Doğu'da her berberin istek halinde yapacağı bir şeydi. Banubula kalın kaşlarının üzgün kıllarını kaldırdı ve burnundan hafif bir soluk alarak gözlerini kapadı. Evet, sarhoştu.

Barmen iki viski hazırladı ve bir kapıdan süzülüp ortadan kayboldu. Kont gözlerini açmadan: “Geleceğini biliyordum. Bir süredir buradayım. Ah Tanrım bir bilseydin. Artık perşembeye kadar gidemem.” Bir topaç gibi isteksiz bir ecri çizerek son anda bir sandalyeye oturmayı başardı. “Otur.” dedi otoriter bir havayla. “Böyle daha iyi.” Yüzüne bakarak karşısına oturdum. Çok uzun bir sessizlik oldu, o kadar ki sızıp kalacağını düşündüm ama hayır, kafasında konuşacağı konuyu tartıyordu. “Caradoc'un benim için ne dediğini duydun mu?” diye sordu Kont ağır, üzgün bir sesle. “Benim tostoparlak bir enginara benzediğimi ve bir sün bir Türk hamamında viskiden kaskatı kesilmiş bir mumya gibi öleceğimi söylemiş.” Çığlık gibi bir kahkaha attı ve sonra çözlerini kısıp bana bakarak o sinsi hüznüne gömüldü. “Acımasız herif,” dedi. “Onların hepsi acımasız. Yıllarca onların pis işlerini yaptım. Onlardan beklediğim küçük ödülleri hiçbir zaman vermediler. Hiçbir şey. Umutsuz. Devam ettim hep. Ama artık sabrım taştı. Umudumu kestim, Charlock. Benim yaşıma gelince insan daha fazla devam edemiyor...” Sesi bir mırıltıya dönüştü. “Peki kim bu adamlar?” dedim.

“Özel biri değil, yalnızca firma.”

“Merlin mi?”

Üzüntüyle başını salladı. “Aman Tanrım,” dedim, “bu şehirde konuşulacak başka bir konu yok mu?”

Kont benim lafıma aldırış etmeyip kendi özgeçmişine daldı. “Sevgili karımı seviyordum,” dedi “ona saygı duyuyordum. Ama artık bütün gününü saçlarına bir eşarp sarıp teosofistlere Tanrı hakkında uzun mektuplar yazarak geçiriyor. Ben de tuhaflaştım, anlıyor musun Charlock? Ama isteyerek değil. Bu sıcak iklimlerde bir şeyler olmadan insanın elinden hakları alınamaz. O kendini dine verdiğinden beri her şey bitti; yine de rezalet çıkmasın diye onu boşayamıyorum. Köklü bir ailenin adını taşıyorum ben.” Burnunu ipek bir mendile gürültüyle sildi ve kulacını temizlemek için parmağını içine soktu. Sonra kafasını, beynini temizlemek ister gibi vahşice salladı. “Sonra bütün o görüşmeler, o yalvarmalar. Bütün bunlar beni batıl inançlı biri yaptı Charlock. Beni bekleyen korkunç kaderi önlemeye çalışmalıymışım gibi geliyor -tabii onlar yumuşarsa, o zaman başka. Bak!” Yeleğini açarak tombul beyaz göğsüne iliştirilmiş tentürdiyot madalyonunu gösterdi yorum yapmam için. Yorum yapmamı bekledi ama ben söyleyecek bir şey bulamadım; tentürdiyot madalyonu boyalı basında bol bol reklamı yapılan çok revaçta bir tılsımdı. Çok ucuza sağlık vaat ediyordu. “Ama sağlık hiçbir işe yaramıyor,” dedi Banubula üzüntüyle, “insanın kaderi kötü olunca. Senelerdir Abraxas’ın öğrencisiyim ve kaderimin kötü olduğunu öğrendim. Kendimi nasıl koruduğumu biliyor musun?” Hayır anlamında kafamı salladım. Anahtarlığından küçük, bronz bir Kaldean yaprağı çıkardı, üzerinde muska gibi yazılar vardı:

SATOR
AREPO
TENET
OPERA
ROTAS

Banubula bir mandarin gibi başını salladı. “Bunu sana her şeyi denediğimi kanıtlamak için gösteriyorum. Eşimin üzerinde aşk iksirleri bile denedim ama onu yatağa düşürmekten başka bir işe yaramadılar. Niyetim kötü değildi. Herhalde bu kadarına inanırsın.” inandığımı göstermek için başımı salladım.

“Tanrım,” dedi Banubula kana kana içerek. “Acım dipsiz, dipsiz.” Bu sözcüğü seçmiş olması bana tuhaf geldi, ama yorumda bulunmadım. “Her şey ne kadar farklı olurdu, yalnızca... yalnızca şu görüşmeler başarılı olsaydı.” Geniş, tüysüz yüzünün ifadesi hemen değişti, ateşli bir coşkuyla canlandı. “O zaman her şey farklı olurdu, anlamıyor musun? Ona dahil olmalıyım!”

İşgüzar barmen kapıyı ve kepenkleri çarparak kabaca barın kapandığını ima etti; bize başka içki vermedi. “Gördün mü?” dedi Kont, “İşte bütün yaşamım böyle -her yerden geri çevriliyorum, her şeyden, sürekli.” Kendine duyduğu acımadan altdudağı kıvrıldı, neredeyse ağlayacaktı, ama kendine erkekçe hâkim oldu. “Herhalde yatacaksın,” dedim toplayabildiğim bütün sevimliliğimle. Olabildiğince neşeli. Kont*un rotadan çıkmış o koca gövdesini odasına yönlendirebilmek için elimden geleni yaptım. Yatağının üzerine düşerken neşeli neşeli “Soyunmaya uğraşmayacağım,” dedi. “iyi geceler.”

Kapıya kadar gidip geri dönünce onun bir sürü tahmin yürüten küçük bir karga gibi tek gözüyle beni süzdüğünü gördüm. “Biliyorum ki onun hakkında bir şeyler öğrenmek için ölüyorsun. Ama ben de pek bir şey bilmiyorum,” dedi.

“Sipple da Merlin’de mi çalışıyor?”

“Elbette. Zaten Hippolyta’ya telefon edip onu Polis’e olabildiğince çabuk getirmemizi isteyen de onlardı.”

“Tanrı aşkına Sipple ne yapabilir ki? Casusluk mu?”

Banubula esneyip serindi. “Senin bulduğunu söylediğin... oğlana gelince; onun bu konuyla hiç ilgisi yok. Yani demek istediğim bu firmadan bağımsız bir olay. Bu Sipple’ın kendi meselesi.”

“Peki bu nereden biliyorsun?”

“Sipple anlattı. Bu konuyla ilgili olmadığını söyledi.”

“Gazetelerde hiç sözü geçmedi; birileri cesedi bulmuş *olmalı*. Olayı kim örtbas etti?”

“Ortadoğu’da,” dedi Banubula iç çekerek, “Londralı bir dedektif işsiz kalırdı; çok acayip itkilerle hareket eden o kadar çok adam var ki... Yani, mesela. Sipple’ın ev sahibi, içinde bir ceset bulunursa odayı bir daha kiraya veremeyeceğini düşünmüş olabilir. Ne yapacak? Onu bir çuvala koyup lağıma atacak ya da Hymmetus’un tepesine çıkarıp bir yardan aşağı atacak -bazıları yüzlerce metre derinliğinde, dimdik inerler, içlerine hiç

girilmemiştir.” Banubula boğazını temizledi ve daha mahcup bir ses tonuyla devam etti: “Bir keresinde karımı elde edebilmek için bir rakibimden böylesi bir yolla kurtulmak zorunda kalmıştım; ama benim durumum tehdit ve şantaj yüzünden iyice karışmıştı.”

“Adam mı öldürdün?” dedim hayranlıkla.

“Evet... yani... öyle sayılır,” dedi Kont alçakgönüllülükle.

Gözlerini kapayıp serinkanlı bir edayla soluk alarak sırtüstü yattı. Sonra kehanet savurur gibi şunları söyledi: “Charlock, hayatta birçok şeyin insanın görüş açısı dışında meydana geldiğini hiç fark etmedin mi? insanın onları gözünün ucuyla yakalaması gerekiyor. Ya en ufak bir şeyin bile bir sürü şeyin sonucu olabileceğini. Demek istediğim her olgunun bir düzine tümüyle doğru açıklaması varmış gibi görünüyor. Bizim şu mantıklı kafalarımızı bu kadar doyumsuz yapan da bu işte; yine de sahip olduğumuz yegâne şeyler onlar, bir parça partal alet.” Kuşkusuz söyleyecekleri bu kadarla kalmıyordu, ama uyku onu fethetti, çenesi düşüp horlamaya başladı. Işığı söndürüp kapıyı yavaşça kapadım.

Sacrapant sözünün eriydi, ertesi sabah dakikası dakikasına geldi -ama bu sefer kanlı bir kasap önlüğüne benzer bir giysi giymiş olan bir Türk’ün kullandığı büyük bir Amerikan arabasıyla. Bu sözde modernleştirilmiş ülkenin sakinleri tarafından giyilen Avrupa yapımı, korkunç, ikinci sınıf giysiler yüzünden renksizleşmiş sokaklardan sarsılarak ve hızla geçerek şehrin deniz kıyısındaki bölümlerine giderken, adam hiçbir canlılık ve sevimlilik belirlisi göstermiyordu. Başkentin Türkleri en hatif tabirle uyuşturucu bağımlısı ya da dövülmekten hissizleşmiş gibi duruyorlardı; giysileri zihin karışıklıklarının mükemmel bir göstergesiydi. Tabii duygularımı bu kadar açık dile getirmedim ama bazı ipuçları Bay Sacrapan’la bu konuda neler düşündüğümü iletmeye yetti. Onun da bariz bir hoşnutsuzluk sergilemesi beni çok şaşırttı. “Çirkin olabilirler,” dedi. “Ama onlar sayesinde en büyük vurgunlarımızdan birini vurduk. Mustafa’nın partisi hâlâ gizli bir örgütken firmayla ilişkisi vardı. Firma onun planlarını, iktidarı ele geçirdiğinde fesi ve Arap alfabesini kaldıracağını biliyordu. Bekledi. Ustalıkla verilen rüşvetler sayesinde bir anlaşma yaptık ve ferman verildiği gün altı gemi yükü bez şapkayı satışa sunduk! Pazarı kaptık. Pul ve tren bileti basımıyla ilgili sözleşmeleri de biz

kaptık -aylardır baskı makineleri ithal ediyorduk. Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Yakındoğu'da iş yapmak özel bir şeydir." Kendini tuttu, yüzü gururla kızarmıştı. Gayet iyi anlıyordum, evet.

Pis kokulu tabakhaneler arasındaki eski moda muhasebe ofisi oldukça etkileyiciydi; üç büyük fabrikanın iç duvarları yıkılmış, yerleri mermerle kaplı koca bir alan elde edilmişti. Merlin memurları burada neredeyse birbirine yapışık masalarda burun buruna çalışıyorlardı. Arı kovanı uğultusuna benzeyen sürekli bir gürültü vantilatörlerin genizden gelen yankısıyla iyice derinleşiyordu. Burada uykuya yer yoktu. Yunan, Ermeni, Yahudi, İtalyan, Kıpti ırkına ait olmayan tek bir yüz bile yoktu. Sanki dramatik bir elektrik akımı oluşuyordu kendi kendine. Sacrapant, neredeyse kutsanmış bir yurttaşlık gururuyla sağa sola selam vererek masaların arasından geçti. Bu karşılamadan ne kadar sevildiğini anlaşılıyordu. İkide bir durup bir çiçek kopararak bahçesiyle gösteriş yapmaya çalışan bir adam gibi yürüyordu. Birkaç kişiyle tanıştırıldım, deyim yerindeyse türlerinin iyi örnekleri; İngilizceyi hepsi gayet iyi biliyordu, karşılıklı şakalaştık. Aynı zamanda bir köşede -paravanla ayrılmış tek bölmede- İsviçreli aksanı ve tavırlarıyla konuşan üç tane yaşlıca adamla tanıştırıldım: Hepsi de kendinden emin ve otoriterdi. Yazın dayanılması herhalde çok zor olan resmi, eski moda fraklar giymişlerdi. "Bütün dillerimizi konuşurlar," dedi Bay Sacrapant. "Görüyorsunuz burada herkes kendi bölümünün başında. Yönetimi olabildiğince ademimerkezileştirdik. İşimizin çeşitliliği buna izin veriyor." Bir masanın üzerinden bir tomar konşimento ve C.I.F. telgrafı alıp hızla "Beyrut, Mozambik, Halep, Kahire, Antananarivo, Lagos" kelimelerini okudu.

Doğu'nun geleneksel koyu kahvelerini içerken bu dikkate değer faaliyetlerini övdüm; sonra gözlerimizi kırpıştırarak gün ışığına çıktık. Sacrapant bana biraz şehri göstermek için izin almıştı, en seçkin anıtları görmek için akıllıca dönüşler yaparak şehri yanlamasına katettik. Kapalıçarşı'nın o tatlı loşluğunda, içten içe, döndüğümde Hippolyta'ya vermeyi düşündüğüm birkaç bozuk para ve Yemen'de yapılmış, dövme gümüşten bir zincir aldım, içi Hint *gramı* dolu kesekâğıtlarından güvercinleri beslemek için duraklayarak aylak aylak güneşte kavrulan cami avlularında gezindik. Oradan da güvercin ve pilavdan oluşan harika bir öğle yemeği yemek için Al Quadt'a. Otele dönmeye başladığımızda akşam olmak üzereydi ve artık İstanbul'un ne kadar büyük bir mezarlık olduğunu

ya da öyleymiş gibi göründüğünü anlamıştım. Mezarlıklar her yere yayılmış, belirli kareler ya da dikdörtgenler içine toplanmamışlardı. İnsanlığın ardında bıraktığı her mezar taşının çevresinde şimşir ağacı gibi mezarlıklar türemişti; burada ölüm son derece keyfi biçimde her yere yayılmış gibi görünüyordu. Bu boş, güzel anıtların üzerine ağır bir hüzün, ağır bir sıkıntı çökmüştü sanki. Türkiye'yi öğrenmek zaman alıyor.

Doğruyu söylemek gerekirse buradan kurtulup Atina'nın gürültülü ama daha serbest havasına dönmek için can atıyordum. "Tabii kulunuzu getirdiniz, değil mi?" diye sordu Bay Sacrapant. "Eminim Bay Pehlevi onu görmeye can atıyordur." Ama tabii onu bir yirmi dört saat daha göremeyecektim; evet kutumu getirmiştim. Bay Sacrapant çay içip tost yemeyi kabul etti ve o sırada bana İngilizceyi öğrendiği İzmir ticaret grubundaki anılarını anlattı. Ve laf arasında şunu da ekledi: "Bu arada Bay Pehlevi, burada bir ticari danışman olduğunu ve yapabileceğimiz herhangi bir anlaşmanın onun tarafından görülmesinde ısrar edeceğini size bildirmemi istedi. Yani eğer bir danışmanınız yoksa. Bay Pehlevi her şeyin açık ve net olmasını istiyor. Bu bizim politikamız. Bay Vibart'tan rica ettim, o da size danışmanlık yapmayı kabul etti. Yani her şey yolunda." Nedense bu söz pek hayra alametmiş gibi gelmedi bana. İçini çekti ve akşam yemeği için birine söz verdiğini söyleyerek büyük bir isteksizlikle izin istedi. Bana gelince, böylesi uzun ve yorucu bir yürüyüşten sonra odama gidip biraz kestirmenin gayet iyi olacağını düşünüyordum. Öyle de yaptım, yalnız uykuyu biraz fazla kaçırmış olmalıyım ki uyandığımda karanlık çökmüştü, el yordamıyla akşam yemeğine indim. Yemek odasında Banubula'dan eser yoktu, görünümleri zaman öldürmelik konuşma vaat eden birkaç konuk vardı yalnızca. Ona daha sonra basık bilardo odasında rastladım, küçücük bir piyanoda hüzünlü İran ezgileri çalıyordu. Önünde kocaman viski bardakları duruyordu -içkilerin en gerekliği zamanlarda barı kapatmak gibi huyları olan kaprisli barmene karşı alınmış bir önlemdi bu. Bir önceki geceden daha az sarhoş olduğunu söylemeliyim ama önünde duran viskiler bunun pek de uzun sürmeyeceğini gösteriyordu; bir tanesini alıp yanına oturmama izin verdi. Huysuz, geçimsiz bir hali vardı ve habire yanlış notalara basıyordu. En sonunda kapağını çarpıp piyano çalmayı bıraktı. "Bu gece," dedi dişlerini emerek "Sipple'ı teslim edeceğim, ondan sonra hoşçakal Polis."

"Teslim mi edeceksin? Hapiste mi?"

“Olmalı,” dedi Banubula vahşice. “Hepsi orada olmalı.”

Başını önüne eğip bir süre homurdandı. “Herhalde Pehlevi’yi görmüşsündür, hı? Domuz!” Böylesi sakin, kibar, okumaya düşkün bir adamdan beklenemeyecek kadar sert bir tepkiydi bu.

“Yarın.” Banubula iç geçirerek başını hüzünlü bir ifadeyle salladı.

“Yarın sen de ona *dahil* olacaksın, bunu hiç anlayamıyorum.”

Bu ısrarlı ve anlamsız yinelemeden, bu sonsuz mélopéé’den[22]*, sonunda benim de sinirlerim bozuldu. “Bana bak,” dedim yeleğine yapışarak “hiçbir şeye dahil değilim, dışında da değilim ve olmayacağım da. Bu yalnızca bana para getirebilecek küçük bir oyuncak üzerine yapılmış ticari bir anlaşma, hepsi bu. Duyuyor musun?”

“Göreceksin,” diye homurdandı.

“Hem benim anlaşmalarım ticari bir danışman tarafından kontrol edilecek,” diye ekledim ciddiyetle.

“Ha ha.”

“Neden ha ha?”

“Kimin cesedini çiğneyerek?” dedi Banubula durup dururken. “Benimkini oğlum. Sen gireceksin, ben dışarıda kalacağım.” Koskoca bir bardağı kafasına diktikten sonra abartılı bir dikkatle masaya koydu. Sonra birden üzerindeki bulutlar dağıldı sanki. Gönül almak istercesine gülümsedi ve yan yan bana bakarak bir süre çenesini okşadı. “Caradoc bizim gibi zayıf değil” dedi.

“O da mı firmada?”

Banubula inanmayan gözlerle bana baktı. “Elbette,” dedi tiksintiyle. “O her zaman *firmadaydı;* ama artık *çıkmak* istiyor!”

“Kahrolası bir kız okuluna benziyor,” dedim.

“Evet,” diyerek bana hak verdi. “Haklısın. Ama daha güzel şeyler hakkında konuşalım. Eğer görevli olmasaydım sana şehri gezdirirdim. Çoğu insanın görmediği şeyleri. Mesela sarayın odalarından birinde, Abdülhamid’in dünyanın her tarafından toplanmış dildo koleksiyonu var; dikkatle etiketlenmiş ve tozu alınmış. Dediklerine göre iktidarsızmış ve bu da zevk aldığı çok az şeyden biriymiş.”

“Yaşlı Merlin hâlâ yaşıyor mu?” diye sordum birden. Banubula bana sert bir bakış fırlatıp oturduğu yerde dikleşti. Sonra dediğimi hiç duymamış gibi konuşmaya devam etti: “Umutsuzca ona yaranmaya çalışan İngiliz

hükümetinin armağanı olan uzun pipo raflarında korunuyorlardı. İsimleri o kadar güzeldi ki *passiatempo*[23]* İtalyanca, *godemiche*[24]* ya da *bientateur*[25]* Fransızca. Hayır mı? Ulusal tavırları her şeyden daha iyi açıklıyorlar, isimler. Almanya'dan gelenin adı *phallus phantom*'du[26]* ölüm çiğiyle kaplanmış korkunç, metafizik bir makine. Ne yazık ki oğlum sana bunları ve daha nice hazineyi gösterecek kadar vaktim yok."

"Çok yazık."

Banubula saatine bakıp dudaklarını büzdü. "Yarım saat sonra onlar devreye girecek ve ben özgür olacağım. Ama önce Sipple'ın iyi olduğundan emin olmalıyım. Benimle gelmek ister misiniz?"

"Hayır."

"Hiçbir şeye bulaşmayacağız."

Ona baktım, biraz kuşkuluydum; burada tek başıma başka bir gece geçirme düşüncesi her ne kadar canımı sıksa da Kont'un çılgınlıklarına bulaşmak istemiyordum. Aynı zamanda onun güvenliği için de endişeleniyordum. Onu yalnız bırakmak pek akıllıca gelmiyordu. Herhalde hissettiğim kadar kararsız görünmeliyim ki ayartıcı bir sesle, "Hadi. En fazla on beş dakika sürer. Yalnızca Denizciler Dinlenme Kulübü'nün perdesinden şöyle bir bakacağım, sonra görevimizi yerine getirmenin mutluluğuyla geri dönebiliriz," dedi.

"Tamam," dedim "önce düzgün yürüyebiliyor musun bir bakalım." Banubula'nın gururuna dokundu bu. Zorlukla ayağa kalkıp, odada dikkate değer bir iki tur attı. Bu kadar düzgün yürüyebilmesi kendini bile şaşırtmıştı. Kendine bu kadar kolay hâkim olabildiğine inanamıyordu sanki. "Görüyor musun?" dedi. "Ben gayet iyiyim. Zaten taksiyle gideceğiz. Önce şu viskileri güvenlikte olmaları için odama göndereyim, sonra gideriz. Hı?"

Garsonu çağırmak için zile bastı ve emirlerini öylesine hatasız bir Türkçeyle verdi ki onu kıskandım.

Bir kere daha tramvayın şaşkın bir domuz gibi bağırdığı iyi aydınlanmamış sokaklardan geçtik. Banubula üzerine kabataslak bir planın çiziktirilmiş olduğu cep defterine bakıyordu. Neden bir pusula almamış yanına diye düşündüm. Aynı bir kâşif gibi davranıyordu. Taksiyi sokağın köşesinde bırakıp pazarın yanından geçerek doğuya doğru yürümeye başladık. Kont arada bir durup, sanki izlenip izlenmediğimizi anlamak için geriye bakarak, ihtiyatla yürüyordu. Belki de bana hava atıyordu.

Mahallede ağır bir deri ve çöp kokusu vardı. Bir dizi küçük meydanı geçip camilerin dış duvarlarının yanından yürüdük. Şehir gittikçe daha ıssız ve biraz da sinsi bir havaya bürünüyordu. Neyse ki sonunda dillerin tıslayıp gaydaların çaldığı bol ışıklı ve gürültülü bir yere çıktık. Gökyüzünün bir kısmı alevlerle kesilmişti. Kuşkusuz burası şehrin Yunan mahallesiydi. Cehennemi hareket ve neşe krallığı. İçi aynalar, kuş kafesleri ve domino oynayanlarla dolu olan geniş bir kahveye girdik ve içinden geçerek loşluğunda "Denizciler Dinlenme Kulübü" yazan levhanın ancak okunabildiği bir avluya girdik. Banubula gıcırtılı basamakları çıkarken homurdanıyordu. "İnsan bir denizciyi nasıl dinlendirebilir ki?" diye sordum, ama Kont cevap vermedi.

Birinci katta duman, ayak sesi ve iskemle gıcırtısıyla dolu büyük bir toplantı salonu vardı; aynı zamanda bol miktarda kahkaha ve alkış da vardı, sanki bir gösteri sahneleniyordu. Banubula kirli bir kapının ardında durup boncuklu perdeden içeri baktı. "İçeri girmeyeceğim" diye tısladı, "yalnızca bakacağım. Sanırım onlara budalayı oynuyor." Neşeli denizcilerin gürleyen kahkahaları arasında Sipple'ın burundan gelen monoton sızlamasını duyunca buruk bir şeyler hissettim. "Evet gülebilirsiniz sayın baylar, gülebilirsiniz. Ama bir trajediye gülüyorsunuz. Bir zamanlar ben de sizin gibiydim, belli bir açıdan takardım şapkamı. Sonra o lanet gün geldiğinde gücümün kalmadığını anladım. Toprağa doğru sarkmıştım. O zamana kadar dalga motorum normaldi, tansiyonum asude. Bayan Sipple'la birlikte ön bahçesinde bakalit cinler olan cici bici bir banliyö evinde yaşıyorduk. Horozkaldıran'dan pek uzak değildi. (Kahkahalar!) Her gün uykuyla saflaşmış olarak kalkıp banyo yapar, saçlarımı kıvırır ve temiz bir elbise giyerdim. Bir cellat gibi giysilerimi torbada taşıyarak yeşil bir otobüsle Olympia'ya giderdim. Palyaçoluk çok zor bir iş değildi -osuruktan teyyare. Ama bizim klarnet güçten düşünce kendime duyduğum bütün güveni kaybettim. (Alkışlar.) Ya, gülebilirsiniz ama klarnetiniz yumuşak bir hicve dönüşünce geriye yapacak ne kalıyor ki? Mantığım tökezlemişti baylar. Kaplan suyu içmeye başladım. İmbikten geçmişe dönmüştüm. Çuvallamaya başlamıştım. Doktora gittim, bana ne dese beğenirsiniz: "Sipple senin testin kırık."

Bütün bunlara muzır bir şov eşlik ediyor olmalıydı çünkü izleyicilerden gürültülü kahkahalar yükseliyordu. Durduğumuz yerden Sipple'ı göremiyorduk; balkon onu kapatıyordu. Tam altımızdaydı;

görebildiğimiz tek şey, âdeta, onun haşin bir zevk taşıyan barbar yüzlerdeki yansımasıydı. Banubula saatine baktı. “Dört dakika daha,” dedi. “Sonra yok olacak. Hafifledim sanki!” Loş ışıkta gerinip esnedi. “Hadi gidip bir içki içelim, ne dersin?” Tekrar alt kata inip avluyu geçtik; aydınlık kahveye ulaştığımızda dışarıya büyük siyah bir araba geldi, iki adam esneyerek içinden çıktılar ve hiç etraflarına bakmadan yanımızdan geçtiler. Banubula onları bir gülümsemeyle izledi. “İşte bu heyet,” diye fısıldadı. “Artık özgürüz.” Ve uzun bacakları birbirine dolanarak hızla meydandaki taksilerin beklediği köşeye doğru yürümeye başladı.

“Ne kadar hafiflediğimi anlatamam,” dedi arka koltuğun minderlerine gömülüp kaşlarını çatarak. Gerçekten de yüzü neredeyse çocuksu bir sakinliğe kavuşmuştu. “Şimdi istersen gelip bavullarımı toplamamı seyredebilirsin, ben de viskimi seninle paylaşırım.” Kendi sükûnetim, birbiri ardı sıra gelen bu şaşırtıcı (hatta huzursuzluk verici) olayları bu kadar kolay kabul etmem beni şaşırtmıştı. “Artık hiç soru sormuyorum,” dedim yüksek sesle. Banubula beni duyunca hafifçe kıkırdadı. “En azından boşuna nefesini sarfetmiş olmuyorsun,” dedi.

Yatağın üzerinde oturup bu korkunç hantal, ayıya benzeyen adamın bir pantolonu katlayıp bavuluna tıkıştırmaya çalışmasını izledim. Yine biraz çakırkeyif olmuştu, hareketleri palyaço Sipple’ı andırıyordu biraz. “Dur,” dedim “sana yardım edeyim.” Banubula minnettarlıkla bir sandalyeye çöküp beyaz kaşlarını kaldırdı. “Giysiler konusunda ne yapacağımı bir türlü bilemiyorum,” dedi. “Beni atlatmayı her zaman başarırlar. Sanki onların da kendi yaşamları var da benim yaşamımla hiç çakışmıyormuş gibi. Buna rağmen onları büyük bir zarafetle giyerim ve şıklığımdan da gurur duyarım. Bu ayakkabılar Bond Sokağı’ndaki Firpo’dan alındılar.” Onlara dostça baktı.

Ceketini katlarken içinden bir tomar kâğıt düştü. “Şu hale bak,” dedi Kont “ne kadarda unutkanım.” Kâğıtları alıp kültablasının içinde tutuşturdu ve kâğıt tükenip küller dağılana kadar bir kibrit çöpüyle karıştırarak bir çocuk gibi ateşi seyretti. Sonra iç geçirerek şunları söyledi: “Yarın Atina’ya ve sevgilime kavuşacağım. Eski yaşamımı sürdürmek için.”

“Peki Sipple?” diye sordum merakıma yenilerek. “Ona ne olacak?” Banubula şans muskasıyla oynayarak bir süre düşündü. “Değişik bir şey olmayacak,” dedi. “Dramatik tahminlerde bulunmaya hiç gerek yok. Hippolyta birilerinden onun değerli taş uzmanı olduğunu öğrenmiş; bu

Merlin’in işine yarayabilir. Başka birileri de onun hükümet tarafından politik istihbarat sızdırmakta kullanıldığını söylemiş. Yine başka biri... Atina’nın genelevlerinde her şeyi öğrenebilirsin. Politikacılar birbirlerinin zaafları hakkında dosyalar tutuyorlar, ama hepsinin de kendilerini politik baskıya ya da şantaja boyun esmeye mecbur bırakacak küçük bir sapıklıkları var. Dediklerine göre Graphos onları giydirip hafif hafif kırbaçlıyormuş; diğerlerinin daha incelikli gereksinimleri var. Pangarides ille de ‘Araba’da ısrar ediyormuş...”

“Araba’ mı, o da ne?”

“Sanırım bu gerçekte bir Türk buluşu. Bir çeşit *en brochette*[27]* etkisi. Ben hiç denemedim. Ufak bir oğlan bir kızı becerirken onu becermek. Eğer iyi bir zamanlama yapılırsa... Aman Tanrım sana bunları neden anlatıyordum ki? Genelde çok sıkı ağızlıyımdır.”

Derin bir nefes aldı. Çok geçmeden Atina’da saygınlığın inceliklerini yerine getirmesi gerekeceği için derin bir üzüntü duyduğunu görebiliyordum. “Neden burada kalıp bir hamamda yaşamıyorsun?” diye sordum, iç geçirdi. Sonra ifadesi değişti: “Ya Kontes, karım? Nasıl yapabilirim ki?” İçi ona duyduğu şefkatle dolmuştu; gözleri yaşardı. “Bana çok bağlıdır,” dedi fısıltıyla. “Hem dünyada ondan başka hiç kimsem yok.” Ses tonu bana dokunmuştu.

“O zaman iyi geceler” dedim, içtenlikle elimi sıktı.

Ertesi sabah geç uyandım, aşağı indiğimde Kont’un Galata’ya gitmek üzere ayrıldığını öğrendim; beni üzerinde Kont Horatio Banubula ve kurşunkalemle çiziktirilmiş birkaç kelime yazan bir kartvizitle son kez olarak onurlandırmıştı. “En önemlisi sıkı ağızlı olmaktır,” diye yazmıştı. Ama ne halt söyleyecektim ki -hem kime?

Sacrapant günbatımından önce gelmeyecekti, ben de güneş en yüksek noktasına erişirken ufuk çizgisindeki pusun yoğunlaşıp yeğinleşmesini izleyerek o sıcakta, parlayan ıhlamur ağacının altında tembel tembel yattım. Güneş tepe noktasını geçip de aşağı doğru inmeye başlayınca kubbe ve minare ordusu yeniden berraklaşmaya, jöle gibi katılaşmaya başladı. Boğaziçi’nden gelen hafif deniz rüzgârları nemli havayı yukarı, şehre iterek Haliç’i işgal ediyorlardı. Herhalde bir festival falan vardı, çünkü gökyüzü uzun kuyruklu, oynak uçurtmalarla renklenmişti -benim için yollanmış buharlı tekneye binmek için Galata Köprüsü’nün altına indiğimizde bütün

ufuk çılgın bir çocuklar karnavalına hazırlanmıştı sanki. Bu ışıkta ve günün bu saatinde karanlık, şehrin kubbelerinin ve duvarlarının yaklaşan gece önündeki karaltılarını ortaya çıkararak kentin sefaletini ve çirkinliğini gözlerden saklıyordu; hem böylesi bir saatte insan denize açıldı mı birden bütün duyularının yükseldiğini hisseder. Denizin nemi yok olur. Tanrım ne güzeldir. Hafif rüzgârlar Boğaziçi'nin altın yeşil sularını kırıştırır; sarayın o heybetli hüznü kameriyeleri ve yalın koruları arasında çürümekte olan bir balık gibi parlar. Karadan uzaklaşıp, bir yarım daire çizerek Boğaz'a açıldığımızda Bay Sacrapant'ın Kız Kulesi diye bilinen deniz fenerini ve son sultanlardan birinin görüş alanına giren kullarını okla vurduğu saraylardan birinin duvarındaki delik gibi şeyleri bana göstermesine ses çıkarmadım. Bunlar geçmiş zamanlarda saray yaşamının hoş yanlarıydı. Ama artık dümen suyumuz kalınlaşmış, ekmeğe sürülen yağ gibi iki yana ayrılmıştı, Boğaz'dan yukarı doğru aylak aylak ilerleyen iki Amerikan transatlantiğinin düz alınları ve kocaman gözleri önünden kıvrılarak hızlanırken, Sacrapant panama şapkasına yapışmak zorunda kaldı. Işık soluyordu, İstanbul'un o tipik günbatımlarından biri bütün hararetiyle yanıyordu; şehir yaklaşmakta olan karanlığı yakıt olarak kullanarak geceyi yakıyordu sanki. Sacrapant kolunu ona doğru salladı ve anlamsız bir zevk çığlığı attı -sanki böylesi bir manzaraya gidebilecek sözleri aniden unutmuş gibi. Ama artık öteki kıyıya yaklaşmıştık ve hızla ilerliyorduk; taş iskeleler ve boyalı ahşap evlerden oluşan köyler bir rulo gibi önümüzde açılıyor, sonra da aşağı kayıyordu. Burada yükselen yoğun yeşilliğin arasında yer yer duvar çevrili bahçeler, şaşkın çarkıfelek çiçeklerine gömülü köşklerin profilleri, mermer balkonlar, beyaz zambaklara bezenmiş bahçeler göze çarpıyordu. Sonra yine yukarılarda, sakız çamları ya da servilerin sivri tepelerinin yumuşak çizgileriyle belirlenmiş doruklara uzanan, dev çınar ağaçlarının gölgesindeki çayırlar, unutulmuş bir dildeki bir ç harfi gibi insanın gözüne çarpıyorlar. Küçük tekne filoları büyük bir gayretle günbatımının göbeğine, Galata'ya doğru yanımızdan geçtiler. Buralarda bir yerlerde, yüksek tepelerin dibindeki kumlu koylardan birinde Merlin'in 'Avalon' adını verdiği krallığın girişini belirleyen tahta iskele vardı. Sacrapant, Merlin aldığında buranın bir harabe olduğunu anlattı -bir kısmında Bizans surları, bir kısmında gözden düşmüş ve Osmanlı ailesine ait olan bir saray varmış. "Sultan hepsini öldürtmüş," dedi Sacrapant

üzüntülü bir hazla. "Bu ismi ona Bay Merlin kendisi taktı." İnce eliyle bir hareket yaptı.

Küçük bir grup uşağın bizi beklediği iskeleye geldiğimizde hava hâlâ aydınlıktı, ama ikisinin elinde yaklaşmakta olan geceye karşı yakılmış fenerler vardı. Başları şişman, kel kafalı, besi horozuna benzer bir adamdı, hadım olduğunu hemen anladım. Birincisi yağ rengi, sağlıksız bir derisi vardı: İkincisi o şişman gövdesinden tiz bir kız kurusu sesi çıkıyordu. Tam bir teslimiyetle selam verdi. Üç tarafında asma çardakları ve boğaza bakan güzel bir balkonu olan küçük villanın bahçesine çıkan dik patikada yürürken, Bay Sacrapant onu benim bavulumla önden yolladı. Anlaşılan burada kalacaktım, bavulum açılıp yatağın üzerine koyulmuştu bile; kel kâhyanın denetiminde iki uşak giysilerimi asıyordu. Sacrapant etrafa iyice bakıp ayrılmadan önce her şeyin yolunda olduğundan emin olmak istedi. "Ben tekneyle döneceğim," dedi. "Yarım saat içinde fenerli bir adam gelip seni Bay Jocas'ın -daha doğrusu ikisinin birden- seni beklediği villaya götürecek."

"İki erkek kardeş mi?"

"Hayır. Dün akşam Bayan Benedicta geldi. Birkaç günlüğüne öteki villada kalacak. Onunla da tanışacaksınız."

"Anlıyorum. Burada ne kadar kalacağım?"

Bay Sacrapant şaşırmıştı. "Şeye kadar... bilmiyorum efendim... Bay Jocas'la işiniz bilene kadar. Onu görür görmez her şey açıklığa kavuşur."

"Hiç Sipple adını duydun mu?" diye sordum.

Sacrapant dikkatle düşünüp başını salladı. "Bildiğim kadarıyla hayır," dedi sonunda.

"Kont Banubula'yı tanıdığına göre onun bir tanıdığı olan Sipple'ı da tanıyorsundur diye düşünmüştüm."

Sacrapant üzgün üzgün baktı sonra birden yüzü aydınlandı. "Eğer Başdiyakos Sipple'dan söz ediyorsanız. Tabii! İngiliz din adamı."

Bu araştırmadan bir şey çıkmayacağını anlayınca işin ucunu bıraktım. Onu buram buram çiçek kokan -menekşe miydi acaba?- patikalardan iskeleye kadar geçirdim. "Bir şey daha," dedim kendimi tutamayarak, "tekne yanaşırken bizi seyreden kadın kimdi? Yukarıda ağaçların arasında. Arkasını dönüp şuradaki küçük koruya girdi."

"Ben kimseyi görmedim," dedi Sacrapant. "Ama Bayan Benedicta'nın villası orada; ama biliyorsunuz Bay Charlock haremden biri

olabilir. Orada hâlâ bir sürü yaşlı teyze ve mürebbiye yaşıyor. Bay Merlin hem uşaklara hem de akrabalara karşı oldukça cömert davranırdı. Bayan Benedicta'nın İngilizce ya da Fransızca öğretmeni de olabilir. Hâlâ orada yaşıyorlar."

"Genç, alımlı, esmerdi."

"O zaman Bayan Benedicta değildir."

Kendini belli eden bir isteksizlikle bana veda etti, Pehlevi'lerin masasına davet edilmenin onu ne kadar mutlu edebileceğini hissettim. Ama böyle bir şey olmayacaktı; iki kere derinden iç geçirdi ve tekrar teknedeki yerine döndü. Mürettebat Türk'tü ama kaptan Yunan'dı, çünkü Sacrapan'la rüzgârın tazelendiğini anlatırken ana dilinde konuşuyordu. Dostum, şapkasını yanında güvenli bir yere yerleştirerek sabırsızca ona cevap verdi. Aramızdaki uzaklık artarken bana kibarca el salladı.

Işığın Asya yakasının leylek rengi tepeleri ve çukurlukları arasından çekilişini seyrederek bir iki dakika orada durdum. Sonra küçük villaya geri döndüm. Birisi gaz lambalarını çoktan yakmıştı ve beyaz cızırtılı alevleri çevrelerindeki boşluktan gölgeler oyuyorlardı. Banyonun aynasındaki titrek yansımamı tıraş edip yanımda getirdiğim tek yazlık takım elbiseyi giydim. Ağaçlar arasından ağır ağır bana gelen lambayı gördüğümde yan terasta büyük bir huzur içinde oturuyordum. Lambayı iskelede bizi karşılayan kâhya taşıyordu. Bana selam verdi, hiçbir şey söylemeden ev sahibim Jocas Pehlevi'nin (nasıl olacağını hayal edemediğim) bir odada akşam yemeği için beni beklediği yere doğru bahçeler ve korular arasından onu takip ettim.

(Eğer bütün bunların dökümünü yapmak bana belli belirsiz bir zevk veriyorsa bunun tek nedeni yüz yıl önce olmuş gibi gözükmesi, sevgili yazıcı.)

Boyutsuz ve ayrıntısız binaların karaltılarını ortaya çıkaran tek bir ışık konisiyle böylesi yürümek hem güzel hem de esrarengizdi. Baykuşlar çalıların arasında bağırıyor, kokular ağır gece havasına ısrarla asılıyorlardı. Ardından bir dizi köpek kulübesine benzer barakanın geldiği bir meydanı geçtik; bir kemerin altından dolanıp harap bir kulenin yanından yürüdük. Anık ışıklar ve büyük evin gövdesi ortaya Çıkmıştı. Ortasında çeşme olan bir avlu etrafına yapılmış büyük Türk kervansaraylarını hatırlattı bana; katırların ya da develerin kıpırdanmalarını ve çoban köpeklerinin havlamalarını duydum ya da bana öyle geldi. Kocaman bir ana kapıdan

yukarı çıktık ve muhteşem incelikte gaz lambalarıyla aydınlatılmış bir koridordan geçtik. Jocas benim girdiğim kapıya doğru dönmüş, gözlerimin içine bakarak uzun bir meşe masada oturuyordu.

O orantısız kocaman ellerinde bir ip oyunu için hazırlanmış bir parça ip tutuyordu. Ciddiyetle birbirimize bakarken ani bir değişik izlenimler bombardımanına tutuldum -neredeyse bir ok yağmuru gibi. İlk önce çok erdemli, ne bileyim, çok iyi birinin huzuruna çıkmış gibi hissettim kendimi; aynı zamanda kafamdaki her şeyin incelenip gözden geçirildiğini ve sanki bütün ceplerimin talan edildiğini hissettim. Bu insanın arada bir, bir medyumla birlikteyken ulaştığı huzursuz edici bir durumdur. Ama bunun yanı sıra heyecandan neredeyse etkisiz hale gelmiş saf hatta aptal bir adam izlenimi de verdi bana. Kim bilir neden geleneksel üç etek ve yün kalpak giyinmişti. Böylesi bir gecede onları giymek bir işkence olmalıydı. Belki de bir yabancıya karşı resmi davranmak istediğindendi? Bilmiyorum. Tepesindeki o kıvırcık perukla ve kulaklarındaki korsansı küpelerle bu tuhaf yüze baktım ve kendimi çok güvende hissettim. Ayağa kalktığında yapılı olmasına rağmen kısa olduğu ortaya çıktı; ama son derece uzun kolları ve kocaman elleri vardı. Elimi kavrayan eli heyecandan -ya da belki tuhaf giysilerinin verdiği sıcaklık yüzünden- sırılsıklam olmuştu. İki tane nişan takmıştı -bir Légion d'Honneur ve tanıyamadığım başka bir nişan. Hiçbir şey söylemedi; yalnızca el sıkıştık. Bana boş bir iskemle gösterdi. Sonra kafasını geri atıp, ondan hoşlanmamış olsaydım çok sinsi gelebilecek bir kahkaha attı. Köpek dişlerinde, gülüşüne kana susamış bir hava katan altın kaplamalar vardı. Ama dişleri güzel ve düzgün, dudakları kırmızıydı. Yüzü esmerdi –"isli" bir yüz: Zinde, orta yaşlı bir adam olmasına rağmen saçları iyice beyazlamıştı. "Demek," dedi "sonunda bize geldin." İşi uzatma alışkanlığımdan ve neden olduğum gecikmeden dolayı özür diledim. "Biliyorum yapacak başka şeylerin var, parayla ilgilenmiyorsun." Ona yanlış düşündüğünü söyledim. "Graphos öyle diyor," dedi, elindeki ipi çöpe atıp parmaklarından birini kıtırdatarak. Bir an düşünceye dalmış gibi gözüktü, sonra yüz ifadesi değişti. Yumuşadı. "Gördüğün gibi o haklıydı Charlock, kaybedecek zaman yok, bu konularda hep böyledir. Bunları isteyen herkese veriyordun değil mi? Ben de bir tanesini kopya edip patent almak için çizimlerini yaptırdım. Tabii senin adına. Bu demek oluyor ki ne olursa olsun -belki bizimle anlaşmazsın- buluş senindir ve çalınamaz." Yüzüme üzgün üzgün bakarak uzun bir süre bekledi. "Kardeşim Chewlian

bunu senin için yaptı. Firmanın Avrupa tarafını Londra'dan yönetiyor. Chewlian Oxford'ludur." Gözlerine tuhaf, dalgın bir bakış geldi. "Ben İzmir'den öteye geçmedim hiç. Belki bir gün..." Benim yararıma böylesi bir şey yaptığı için ona büyük bir içtenlikle teşekkür ettim; böylesi bir şeyin patentini kendi başıma almayı beceremeyeceğimi gayet iyi biliyordu. Titreyen bir lamba fitilini düzeltmek için ayağa kalktı, bir yandan da konuşuyordu: "Sevinmen beni çok mutlu etti. Chewlian aynı zamanda gözden geçirmen için bir anlaşma taslağı hazırladı. Benedicta onu yanında getirmiş, bu gece alacaksın. Bana kalırsa tek hatası biraz fazla cömert olması, ama bu Chewlian'ın işi!" Kardeşine duyduğu hayranlıkla iç geçirdi. Yüzünde aşırı duygulu bir şefkat ifadesi belirdi. "Bir işadamı gibi değil de bir prens gibi davranır." Sonra birden gerginleşip ciddileşti ve "Bu sözüm seni kuşkulandırdı. Neden?" dedi. Bu tamamen doğruydu; âdeta aklımı okumuştu. "İş anlaşmalarını anlamakta ne kadar başarısız olduğumu düşünüyordum, umanın düşünebilmem için bana zaman tanırsınız," dedim kırık bir sesle. Tekrar bir kahkaha atıp çok komik bir şaka yapmışım gibi dizine bir şaplak attı. "Tabii ki zamanınız olacak. Zaten gerekli önlemleri çoktan almadınız mı?" Herhangi bir şeyi imzalamadan önce Vibart'a danışacağımı biliyordu demek.

Kafamı salladım. "Hadi buna içelim," dedi neşeyle, odanın tabaklar ve süratlilerin parıldadığı köşesine gitti. Bana bir bardak sert mastika döküp koltuğumun kenarına bir peynir tabağı koydu. "Ama bu küçük şeyden daha büyükleri de var. Chewlian bütün buluşlarını üzerimize almak için seninle anlaşma yapmaya çalışmamız gerektiğini söylüyor. Kafanda başka şeyler de var değil mi?" Sabırsızca ayağa kalkıp, bu sefer sıkıntıyla, odayı bir aşağı bir yukarı arşınlamaya başladı, "İşte! Seni yine kuşkulandırdım. Her zamanki gibi çok hızlı hareket ediyorum." Acayip bir İzmir aksanı vardı, kelimeleri yalnızca duymuş, kâğıt üzerinde hiç görmemiş gibi söylüyordu. "Hayır," dedim. "Yalnızca bu fikir bana çok yeni geldi."

Somurttu ve "Eminim kardeşim bunu çok daha... kibarca ortaya koyardı. Benim bir halı satıcısına benzediğimi söyler hep," dedi. Siyah, kuyruklu cüppesi içinde çok üzgün ve tuhaf görünüyordu. "Her neyse bize bir taslak yollamış -anlaşmanın maddeleri- senin bakman için." Çenesindeki gamzeye dokunup gözlerini kısarak bana baktı. "Hayır," dedi sonunda. "Pek de kuşku değil. Yavaşsın. Anlamakta."

"Kabul ediyorum."

“Boşver. Anladığın zaman bize katılıp katılmayacağına karar verirsin. Koşullar çok cömert, hem şimdiye kadar firmadan memnun olmayan kimse çıkmadı.”

Bu, insanın elini kolunu bağlayan kararlı adam, düşüncelerimi okumasın diye Caradoc’u ve yakınmalarını düşünmemeye çalıştım. Ağırbaşlı görünmeye çalışarak başımı salladım. Kapıya gidip, hem alçakgönüllü hem de buyurgan, tiz, öksürür gibi bir sesle bir kez “Benedicta!” dedi. Sonra geri döndü ve ayakkabılarına bakarak odanın ortasında durdu. Odaya bir depo havası veren mobilya ve dekorasyon karmaşasını izleyerek etrafıma bakındım. Duvarda pahalı bir kronometre. Oymalı gümüşten düello tabancaları kutusu. Sonra çürük etin o hafif hastalıklı kokusunu fark ettim. Köşedeki yüksek bir tüneğin üstünde yumuşak kadife filesi içinde uyuyan bir şahin vardı. Ara sıra kımıldanıyor ve üzerindeki zilleri hafifçe şıngırdatıyordu. Biz böyle beklerken kapı açıldı ve elinde çanta tutan esmer bir kız belirdi, çantayı bir koltuğa yerleştirdi. Onu tekne sahile yanaşırken tepedeki korunun ağaçları arasından bakan kıza benzettim. Lambanın ışık dairesinin tam dışında durup küstah bir tavırla, “Neden böyle giyindin?” dedi. Ses tonundaki o soğuk küçümseme Jocas Pehlevi’vi titretti; başını öne eğip ellerini yalvarırcasına önünde kavuşturunca neredeyse yarıya indi. “Onun için,” dedi Jocas. “Bay Charlock için. “ Benim selamıma sert bir baş hareketiyle karşılık verip kayıtsızca beni tartarak şöyle baktı. Gevşekçe topuz yapılmış parlak siyah saçlarla çevrili soğuk, güzel bir yüzü vardı. Geniş, beyaz biralın ona sakin bir hava veriyordu; ama başını bir insandan diğerine çevirirken gözlerini kapadığında insan öldüğünde nasıl görüneceğini hemen anlıyordu. Dudakları biçimli ve dolgundu ama çoğunlukla kibir ya da küçümseme taşıyordu. Ancak zengin birinin kızının cüret edebileceği kadar buyurgandı: Bütün bunlar gözümde onu ilginç kılan ani bir nefret duymamı sağladı.

Onun gelişi Jocas’ı ortaçağdan kalma küçük bir oyun kâğıdı karakterine dönüştürmüştü; yün kalpağın üzerinden kafasını kaşıdı. “Git de bir an önce üstünü değiştir” dedi sertçe, Jocas’ın kendine güvenini iyice sarsarak; bana samimi bir selam verip, ikimizi baş başa bırakarak odadan çıktı. Benedicta bir adım daha atsaydı gözlerinin o çok özel mavisini görebilecektim. Ama böyle yarı gölgede küskün mavi mıknatıslar gibi parlıyorlardı. Benimle ya da yaptıklarımla ilgilenmek ona çok zor geliyormuş gibi bakıyordu bana. Sonra alçak bir sesle izin isteyip, kürsüye

oyulmuş bir kartal gibi duran büyük şahinin yanına, odanın karanlık köşesine gitti. Deri ya da süetten yapılmış uzun bir elbise giyiyordu. Sonra bir kolluk takıp elini de zırhlı bir eldivene soktu. Gölgelerin arasında bir yerlerden küçük bir kuşun, belki bir bıldırcının, ölüm çırpınışları duyuldu, onun kuşu parmaklarıyla küçük parçalara ayırışını tiksintiyle seyrettim. Birden anlaşılmaz bir mırıltı, kuş sesine benzer bir ses çıkarmaya başladı. Bu sesi durmadan yineleyerek uzun bir tüyü hayvanın bacaklarına sürüyordu; sonra eldivenli elindeki kanlı etle kocaman makas gagayı tahrik etti, kuş eti kapıp yuttu. Kuş eti yerken o, tek bir kelimeyi mırıldanarak yineliyordu. Yavaş yavaş, büyük bir dikkatle şahini koluna alıp bana döndü, artık gülüyordu. “Eğitmek için son aldığımız şahin bu,” dedi. “Onu yetiştirmeyi başaracağımdan pek emin değilim. Göreceğiz bakalım. Avlanır mısınız? Babam büyük bir şahin yetiştiricisiydi. Ama onlara boyun eğdirmek yılları alıyor.”

O anda odanın ucundaki büyük kapılar açıldı ve geniş bir balkona kurulmuş uzun yemek masası ortaya çıktı. Jocas üzerini değiştirdikten sonra masadaki yerini çoktan almıştı. Artık ipek gibi yumuşak bir malzemeden yapılmış rahat bir Rus gömleği giyiyordu. Yeleye benzeyen saçları kulaklarının üzerinden seriye doğru taranmıştı. “Işıklar,” diye bağırdı Benedicta sert bir sesle, uşaklar mumların yarısını söndürerek bu emri hemen yerine getirdiler. Böylece bir uçta iki kişilik küçük bir aydınlık alan kaldı. “Lütfen kıpırdamayın.” Hâlâ mırıldanmakta olan kız balkona doğru yürüyüp, yemek boyunca hiçbir şey yemeyip yalnızca arada bir şahini besleyerek oturacağı gölgeli köşeye geçti. Jocas ve ben masanın öteki ucuna oturduk, servisi ifadesiz yüzlü bir hadım yapıyordu. Küçük adam profesyonel bir ilgiyle, yan gözle kıza bakıyordu. Kız kısa aralıklarla şahinin başlığını çıkarıp tekrar takıyordu. “Sabır taşı olsa çatlar,” dedi Jocas. “Ama Benedicta iyidir. Eğer istersen bir gün ava çıkarız, çulluk ve üveyik avlarız. Ne dersin Benedicta?” Ama kız önündeki bir tabak kanlı öteberiye dalmış oturuyordu, bakmaya ya da cevap vermeye tenezzül etmedi. Sonra ayağa kalktı -bu da usuldendi herhalde- ve şahini “dolaşmaya çıkarması” gerektiğini söyledi; bize iyi geceler diyerek mermer basamaklardan bahçeye inip gözden kayboldu. Bana öyle geldi ki o gittikten sonra Jocas yemeğini daha rahat yemeye başladı -ve daha bir dillendi.

“Merlin avcı kuşlar konusunda bir harikaydı,” dedi. “Biz hepimiz ona çektik -en ufak şeylerde bile. Bu arada kâğıtları aldın mı? Benedicta’nın getirdiği çantadalar.” Fırlayıp anlaşmayı getirdi. “İşte buradalar, iki ayrı taslak. Birisi yalnız işitme aleti için; diğeri daha detaylı bir taslak -bütün buluşları kapsıyor. Sabit bir maaş, primler falan filan. Kısacası firmanın bir parçası oluyorsun.” Belgeleri dikkatle çantaya yerleştirip elini üzerine koydu. “Boş vaktin olduğunda bakarsın. Patent güvencede -gereken tek şey senin imzan. Ama önce danışmanını görmelisin. Yarın seni Polis’e yollayacağım, tamam mı?”

“Bana firmadan söz edin,” dedim, Jocas bana biraz Sacrapant’ı hatırlatan bir tavırla, gurur ve zevkle gözlerini kırpıştırdı. “Evet,” dedi “nereden başlamalı? Bir düşüneyim.”

“Merlin’den başlayın.”

“Tamam. Merlin bir ticaret prensiydi, kendi kendini yetiştirmiş bir prens. İstanbul’a herhalde geçen yüzyılın seksenleri başında, bir İngiliz yatının güvertesinden çıktı. Tayfaydı. Gemiyi bıraktı, İstanbul’a yerleşti ve işe koyuldu. İş neredeyse zaptedilemeyecek kadar büyüdüğünde kardeşimi ve beni buldu, ortaklık teklif etti. O güne şükrediyorum.” Kocaman ellerini birleştirdi ve yüksek sesle gülerek eklem yerleri çatırdayana kadar sıktı. “Gerçek bir dâhiydi -biliyorsun Abdülhamid devrinde bütün anlaşmaları başarılı oldu, fermanları hep başarıyla atlattı. Abdülhamid’in delirdiğini biliyorsundur herhalde -öldürülme korkusundan delirmişti. Yıldız Sarayı’nda tam bir dehşet içinde yaşıyordu. Her köşede, her masanın üzerinde dolu tabancalar bulundurur, ani bir hareketle irkildiğinde hemen ateş açardı. Bir keresinde uyuklarken küçük yeğeni koşarak odaya girmiş, adam çocuğu öldürmüş. Merlin bu çılgın adamı görmeye gittiğinde önlemler alırmış -yavaş yürür, yavaş konuşur, sakince otururmuş. Ayrıca çok ince dalkavukluklar yaparmış. Ona gerçek boyutlarda krema ve dondurmadan yapılmış heykelini yollamak gibi. Zürih’te özel olarak tasarlanmış, olağanüstü işçiliği olan saatler hediye edermiş ona. Ustalıkla çıkardığı söylentilerle firmanın diğer hedeflerini gerçekleştiren de odur. Abdülhamid’in batıl inançları vardı, her gün falına baktırırdı. Firma saray falcısına para yedirdi. Böylece Merlin bir bakıma Türkiye’deki en önemli adam halini aldı. Ama ileri görüşlü olduğu kadar akıllıydı da. Başkaldıranlara, Jön Türkler’e durmadan para veriyordu. Sonra donanma var: Merlin, Abdülhamid’in korkaklığı ve saflığından yararlanarak, ona

donanmanın düşmanın işine yarayacağı konusundaki söylentileri anlatınca, gemiler çürümeye terk edilmiş. Ya, yaşamım boyunca orada paslanan gemileri seyrettim. Güvertelerde çiçek yetiştiriyorlardı. Böylece firma, o kötü devirde bile yavaş yavaş büyüdü. Tabii artık devir değişti, bizim işimiz daha kolay. Sonra Merlin... bizi bıraktığında biz iki kardeş Benedicta'nın sorumluluğunu üstlendik. Onun amcaları olduk." Gözlerini koluna silerek büyük bir içtenlikle güldü. "Ya karısı?" diye sordum. Jocas birden apışıp kaldı. Yüzü ciddileşti. Sakallı çenesini kaldırıp bu konuda yeterli bilgisi olmadığını gösterir biçimde kollarını iki yana açtı -sanki bu soruya doyurucu cevap verecek güçte değilmiş gibi. "Bir sürü ödün verildi," dedi savunurcasına. "Öyle olmak zorundaydı. Mesela Merlin elli yaşlarındayken Müslüman olmak zorunda kaldı. Kaçınılmaz olarak karıları ve... cariyeleri hakkında çeşitli söylentiler yayıldı; ama açık ve net bir şey yok. Burası duvarlarla çevrilmiş bir şehir gibi, *â la turque* yaşarsan haremin sırlarını başkalarından gizlemen gerekir. Benedicta ilk önce haremde, yabancı mürebbiyelerden ders aldı: Sonra birkaç sene İsviçre, bu yüzden bütün dilleri çok iyi konuşur." "Ama İngiliz değil mi?" Jocas hızla başını salladı. "Evet. Evet. Ama bu konuyu onunla hiç konuşmadım, Chewlian da konuşmadı. Merlin bize özel hayatından hiç söz etmezdi. Çok ketum bir adamdı. Chewlian da bu konuda hiçbir şey bilmiyor, çünkü bir keresinde bana sormuştu."

Halılar ve minderlerle döşenmiş bir çeşit taraçaya taşındık, kahveler, sigaralar ve brendi bizi orada buldu, konuşmamızın yönü burada, Atina'da Hippolyta'nın hizmetine sunduğum kayıt aletine döndü. "Graphos'tan öğrendim," diye itirafta bulundu Jacos "ve Chewlian'dan pekâlâ bana bir tane bulup göndermesini isteyebilirim; ama sanırım işletilmeleri çok zor, hayır mı? Ve çok hassaslar. Ben de seninle konuşmak, bu konuda sana danışmak için bekledim."

"Onu ne için kullanacaksınız?" diye sordum, genel kurul toplantısı gibi şeyler düşünerek. Jocas dudaklarını büzüp, abartılı bir kurnazlıkla yan yan bana baktı. Düşünüp taşındı, "Sana anlatacağım. Biliyorsun biz politikaya karışmıyoruz, ama politika genellikle bize karışıyor, bu yüzden neler olup bittiğini bilmemiz gerekiyor. Şu sıralarda Jön Türklerin bir kolu gizli toplantılar yapıyor. Onların konuşmalarını kimseye gammazlamayacağım, yalnızca çok iyi tanıdığım bir sesi arıyorum. Eğer onlara katıldıysa o zaman gerisi aşikâr. Böyle bir toplantının kısa bir

bölümünü kaydedecek bir kutu istiyorum. Bunu benim için yapar mısın? Başka şeylerle hiçbir ilgisi yok.” Kabul ettim, ama bir sürü koşul öne sürerek. Küçük mikrofonlarım kalın duvarlar ardından ya da yüz metre öteden kayıt yapacak kadar güçlü değillerdi. Kafasını salladı. “Odalarında bir şömine var; büyük sarnıçlardan birinin üzerinde. Senin aleti koyabilmen için bir tuğlayı çıkarttırırım.”

“Öyleyse olur.”

“Sacrapant’a seni oraya götürmesini söylerim o zaman,” dedi, açık, samimi bir rahatlamayla elimi tutarak. “Çok iyi oldu bu.”

Ayağa kalkıp karanlık bahçeye baktı. Biz konuşurken yoğun bir sis gelip Boğaz’ın sularına çökmüştü; aceleyle şehre akan deniz trafiğinin boğuk sirenleri duyuluyordu. Hava biraz serinleyip nemlenmişti. Ev sahibimden izin istemenin tam zamanı olduğunu düşündüm ama o. avcı kuşları için bir “kafes” haline getirilmiş olan eski karanlık ahırı görmeden gitmeme izin vermedi. Kibarlıktan bu öneriyi kabul ettim: Aslında görecek hiçbir şey yoktu, çünkü ahır zifiri karanlıktı. Tahta tünekleri üzerinde kımıldanan kuşları hayal meyal görebildim. Jocas uzun süreli tanışıklığın verdiği güvenle onların arasına girdi. Onları tüneklerine bağlayan ipleri kontrol ederek birinden diğerine geçerken dilini dişlerine dayayarak tıslama sesi çıkarıyordu. Çürük et kokusu dayanılmazdı; pirelerin kirli taşlardan ayaklarıma zıpladığını hissediyordum. “Bu hafta sonu onlarla biraz avlanacağız,” diye bağırdı neşeyle. “Eğer ilgileniyorsan.”

Kabul ettim, çünkü her ne kadar kişisel olarak bu spor ilgimi çekmese de, kolunda şahin tutan esmer kızın görüntüsü gelmişti aklıma. Beni bir şekilde rahatsız ediyordu. Belki de sadece merak kıvılcımları. Her neyse, yalnızca at sürmek için bile olsa onlarla gitmek ilginç olacaktı, ben de böyle söyledim. “Güzel!” diye bağırdı. “Güzel!”

Terasta son bir viski daha içtim ve sonra kâhya beni konuk evine götürmek için elinde fenerle belirdi. Kafam yerindeydi, ama bacaklarım çapraz gidiyordu. Ertesi günü danışmanlarımla görüşerek Polis’te geçirmeme ve akşamüzeri tekneyle geri dönmeme karar vermiştik. Yaşlı hadım hızını benimkine uydurarak, beni ağır ağır ve dikkatle tepe aşağı indirdi, ta ki küçük terasa tekrar ulaşana kadar. Lambaları yakmak için eve girdi. Nemli, sisli gece havasını soluyarak orada durdum. Gökyüzü, su, yıldızlar yoktu. Sala binmiş gibi küçük balkonumun üzerinde siste yüzüyordum. İşi bitince uşak selam verip tepe yukarı çıktı. Bir kepengin

kapanması gibi aniden sis tarafından yutulmuştu. Evin üzerindeki küçük korudan gelen kızın sesini de işte o zaman duydum. Karanlıkta onu göremiyordum, ama onun, sözlerin tekdüzeliğini küçük tonlama değişiklikleriyle bozmaya çalışarak kolundaki kuşa *"Geldik gel ulalum*[28*]*"* derkenki alçak sesli mırıltısını duyabiliyordum. Bu gövdesiz ses tepede yankılanıp kulakta yitiyordu. İçimden onun adını söylemek geldi -böyle bir şey düşünmeme çok şaşırdım. Yatağa girip, sesin bir kadından değil de kocaman bir kuştan geldiği bölük pörçük rüyalar görerek nemli bir yorgan-çarşaf yığını arasında yattım. Nargile çekilirken şişedeki gül suyunun içinden geçen kabarcıkların sesine benzer bir mırıltı; hem şefkatli hem saldırgan bir ses. Hem kumruların sesi kadar tatlı hem bir yılan tıslaması kadar keskin. Karanlık gökyüzünden üzerime kocaman kanatlar indi; büyük demir pençeler omuzlanma girdi, çığlık attım. Sonra toprağa doğru uzun, sersemletici bir düşüş. Ama sarayın köşklerinden birine düştüm ve karanlık koridorlar ve ıssız salonlarda üç kör adam tarafından kovalandım. Sese göre hareket ediyorlardı; ben kımıldamayınca ellerinde palalarıyla şaşırıp kalıyorlardı. Sonra nefes alışım onları harekete geçiriyor ve tekrar üzerime saldırıyorlardı. Terin ve korkunun neden olduğu bir ateşle uyandım. Sis biraz yükselmişti, suda soluk bir yeni ay yüzüyordu. Rüyanın korkunç batağına bir kez daha saplanmadan önce bir süre uykusuzlukla boğuşarak yatakta yattım.

Gözlerime siren ışıkla uyandım. Terastan ve küçük odanın pencerelerinden içeri doluyordu. Dahası Benedicta Merlin de oradaydı, beni uyurken seyrederek verandanın taş tırabzanı üzerinde oturuyordu, şaşırdım, kafam karıştı. Yanında dün akşam unuttuğum çanta duruyordu. Yüzünde ciddi, neredeyse yoğun bir ifade vardı; uyumamı seyrederken derin düşüncelere dalmıştı sanki. Ellerimle saçlarımı düzelterek şaşkın şaşkın "Günaydın" dedim, o da başını salladı. İfadesi hâlâ ciddiydi, neredeyse biraz kuşkulu. "Uyurken beni seyrediyordun," dedim sıkıntıyla. "Neden beni uyandırmadın?" İç geçirip, "Yüze kadar sayıyordum. Sonra uyandıracaktım," dedi. Ayağa kalkıp ellerine bulaşmış olan çiçek ya da yaprak tozlarını silkeledi. "Sana bunu getirdim," dedi çantayı göstererek. "Tekne çoktan geldi, seni bekliyor."

"Sen de bizimle Polis'e geliyor musun?"

Başını salladı: "Hayır. Bugün değil. Neden?"

“Bilmem, konuşurduk.”

“Konuşmak mı?” dedi daha yüksek bir sesle, sahiden şaşırmış gibi görünüyordu -sanki birinin onunla konuşmak istemesi fikri onun için çok büyük bir yenilikti.

“Neden olmasın?”

Neredeyse utangaççça topukları üzerinde döndü ve fısıltıyla “Gitmeliyim,” dedi. Patikayı geçip yavaşça tepeyi tırmanmaya başladı. Pijamalarımla orada durup onu seyrettim. Korunun kenarına geldiğinde dönüp bana baktı. Onu selamlamak için elimi kaldırdım, o da karşılık verdi, ama tuhaf bir biçimde -hareketi kısaltarak, yarıda keserek. Sonra dönüp ağaçlar arasında gözden kayboldu.

Çantaya yeniden kavuşmuştum, sabırlı Sacrapant’ın, *Imogen’*in sert sıraları üzerinde zarifçe, ama bir peygamberdevesi ya da rıhtımdaki uzun boylu bir turna gibi kaskatı, beni beklediğini bildiğimden aceleyle giyindim.

Onları beklettiğim için uygun bir biçimde özür diledim ve içtenlikle affedildim; çok geçmeden mermer denizi yarıp ardımızda beyaz kırıntılardan bir dümen suyu bırakarak Boğaziçi kıyılarını çınlatmaya başladık. Her şey -şehrin önümüzde açılan o kocaman tiyatro perdesi- bir serabın kıyısında gibi durgun, bulanık, uçucuydu. Cilalı yüzeyin yanımızdan kayışını izleyerek, âdeta dikkatli bir edilginlikle metrelerce suyun içinde oturmak çok güzeldi. Böyle zamanlarda düşünceler uyuklayan aklın içinde yıldız takımları, bulut kümeleri gibi savrulurlar. Jocas’ın akıl okuma gücünü düşünüp kendiminkiyle kıyasladım: İkisi de pek içrek değildi. Eğer bir insan üzerinde yoğunlaşılırsa, gerçekten yoğunlaşılırsa o zaman geleceğine doğru açılıp ilerleyen yıldızsal şekli görülebilir, ona ne olacağı sezilebilir. Yüzümü ekşiterek, şimdi de küçük Faustus olduk, diye düşündüm. Söyleyin *cher maître,*[29]* yaşamım üzerinde böylesi tuhaf bir etki yaratacak kutsal çantayı tutarak yanınızda oturan Bay Sacrapant’ın o yumuşak dindar görünüşü altında neler seziyorsunuz? “Sacrapant mı?” diye karşılık verdim kendi kendime. “Hım. Dur bakayım.” Bütün bunlar o gökyüzünden düşmeden önceydi. Sözcükler dizginsiz döküldüler. “Vaka 225 Elias Sacrapant. Bütün yaşamı boyunca Türk müziği dinledi -o aşkın tekdüzelik müziği. Karısının sevgisi o kadar sofucaydı ki onu bir bunalıma itti.” Ama Bay Sacrapant turistik önem taşıyan yerleri göstererek konuşuyordu. (Yolculuk aklı ne kadar daraltıyor!) Kafamı sallayıp

makinelerin uğultusuna sığındım. Sonra yine Faust kimliğime bağlı olarak başka birinin deyim yerindeyse röntgenini çektim: Benedicta! Bu konuda kendime pek de güvenemiyordum. O soğuk yüzün bir dizi şipşak fotoğrafı geldi gözlerimin önüne -çizgilerinin, yüzeylerinin, ifadelerinin güzelliğinin farkında olmayan bir yüz. Yani vaka 226. “Mutlak bir dehşet içinde yaşıyor ve bunun hiçbir nedeni yok. Şunu fark etmemiş, nasıl sanat herkesin harcı değilse, sevişmek ya da matematik gibi diğer konular da yalnızca uzmanlarının elinde verimli olabilirler. Durumu o kadar ümitsiz ki birisi onu sevmeli, mutlaka sevmeli.” Bu düşünceler beni o kadar korkuttu ki tüylerim diken diken oldu.

Vibart, Pera’nın arkasındaki çoğunlukla işadamlarıyla ilgili olan işinin büyük bölümünü yürüttüğü, bahçesi palmiye dolu bir villada oturuyordu. Ön oda birkaç dosya ve şişe dolu konuksever bir içki dolabıyla ofise çevrilmişti. Çantadaki belgeleri dikkatle ama hızla gözden geçirirken ağzı şaşkınlıktan açılmıştı. Sonra kenarı burmalı bardağını kafasına dikerek, “Aman Tanrım, bunları okudun mu?” dedi. Başımı salladım ve ekledim: “Ama ben avukat değilim, tuzakları anlayamam.”

“Tuzaklar!” diye güldü, sesinde bir çileden çıkmıştık ve hayret tonu vardı, odada asabi bir tur attı. “Sevgili dostum! Kaydırmalı telif ücretini görmediniz mi, ya maaşın büyüklüğünü? Bu anlaşmayı *hemen* imzalamalısın, beni duyuyor musun? Yalnızca yaptıklarına telif ücreti ödemekle kalmıyorlar, onları pazarlıyorlar da; üstüne üstlük bu kadarı yetmiyormuş gibi bir de gönlünün dilediği gibi deney yapabilmen için her türlü olanağı sağlıyorlar.” Oturup ellerini havaya kaldırdı. “Ne diyeceğimi bilemiyorum. Eğer istiyorsan bütün ayrıntıları incelerim, ama doğrusu görünüşe göre...”

“Gerçek olamayacak kadar iyi olduğunu düşündüm, sanki işin içinde bir iş varmış gibi.”

“Merlin? Hile? Deli olmalısın Charlock. Firma kaya gibi sağlamdır, bir o kadar da saygın. Bu yaşta ve bu işkolunda ona girebildiğin için çok şanslısın. Senin yerinde olsam hiç durmazdım. Aslında Merlin hakkında çok şey bilirim, çünkü bir keresinde *The Times* için Yakındoğu’daki tüccarlarımız hakkında bir yazı dizisi hazırlamam istenmişti, ben de onun hakkında araştırma yapmaya başladım. Ama bir şekilde safdışı edildim, yeterli malzeme toplayamadım; Pehlevi bazı önemsiz itirazlarda bulundu -yok, o değil, Julian, Londra’yı yöneten. Üzülmüştüm, çünkü hikâye tam da

çok romantik bir hamallıktan milyonerliğe öyküsüydü. Savaş gemisini terk edip Polis'te karaya çıkan küçük bir bahriyelinin alçakgönüllü hikâyesiyle başlıyor her şey. Sonra yavaş yavaş karargâhını bir şarap dükkânına kurarak gerçek bir İskoç mantığıyla işler çevirmeye başlıyor: Deri, kömür, mısır, Lübnan'dan haşhaş, Yemen'den kenevir, tütün, belki Kızıl Deniz'de biraz esir ticareti... Yavaş yavaş ama istikrarlı bir şekilde bir deve dönüştü, işleri tek başına yürütemiyordu. Sonra da Pehlevi kardeşler, kim bilir Merlin onları nereden buldu; huy ve yetiştirilme açısından daha farklı iki kişi daha yoktur herhalde, Jocas... onu zaten gördün. Julian'ı ben de hiç görmedim, yalnızca hakkında anlatılanları duydum. Oxford'da muhteşem bir öğrenim, İngiltere Bankası'nda staj ve sonra Merlin'in Londra yöneticiliği. Merlin'in ortadan kayboluşuyla firma sanki mitoz bölünmeye uğradı -Doğu ve Batı kiliselerinin ayrılması gibi: Tabii kardeşler işbirliği yapıyor. Julian tümüyle para idaresi, yatırım şemaları, üretim, depolama ve dağıtım gibi şeylerin adamı: Oysa bu tarafta ticaret, pazarlanabilir hammaddeler üzerine yapılıyor. İstanbul Karadeniz'den Akdeniz'e giden her şey için hâlâ stratejik bir antrepo. O kadar endişeli durma Charlock. Kaleminin bir hareketiyle dostum, yalnızca maddi bağımsızlığını değil, *zenginlik* ve işini huzur içinde yapma güvencesi de kazanıyorsun. Şansını düşündükçe çılgına dönüyorum.

"Ya Benedicta Merlin, esmer kız?"

"Esmer mi? O sarışın -ya da ikimizden biri renk körüyüz. Yo, şimdi hatırladım, değişik renklerde peruklar takmaya çok düşkün. Ama yemin ederim ki sarışın ve çok alımlı. İşte oğlum uğraşmaya değer bir ödül daha. Sanırım dünyadaki en zengin kadınlardan biri."

"Ama dul. Yine de kocasının adını hiç kullanmıyor."

"Evet, öyle görünüyor. Kocasını hiç görmedim."

Ayağa kalkıp düşünceli düşünceli şerimi bitirdim. "İyi o zaman " dedim, "daha iyi bakabilmen için kâğıtları bir süreliğine sana bırakıp gidiyorum. Ondan sonra eğer hâlâ... bilmiyorum." İçimdeki anlaşılması güç ama inatçı bir duygu kendimi böylesi bir kesinlikle bir yere bağlamama karşı çıkıyordu; ancak bunu hiçbir şekilde açıklayamıyordum.

"Tamam," dedi Vibart hayal kırıklığıyla. "Herkesin ödün verip bir işe girdiği böylesi bir dünyada karnını doyurmaya uğraşmıyor; insan böyle bir teklifi kıskanmadan edemiyor."

"Yapabilseydin ne yapmak isterdin?"

“Her şeyin yaşamdakinden çok daha küçük olduğu diplomasiden kurtulmak isterdim ve... yo o kelimeyi söylemeyeceğim Charlock, söylemeyeceğim.”

Bütün bu sızlanmaları daha önce duymuş olduğum için derin bir nefes aldım. “Biliyorum,” dedim “yazmak istiyorsun.” Vibart inleyerek elini sarı saçlarının arasına soktu; o etkileyici gülüşüyle gülüp utanarak söylediğimi kabul etti. “Sevgili Charlock,” dedi, “her zaman bir kitaba gebe oldum ama UYANMADIĞIM sürece hiçbir zaman yazamayacağım onu.” Uyanmadığım derken bağırıp masaya öyle hızlı bir yumruk atmıştı ki yerimden sıçradım. “Özür dilerim” dedim. Karısı içeriki odadan seslenip her şeyin yolunda olup olmadığını sordu. “Tabii ki her şey yolunda” diye bağırdı öfkeyle. “İşte sorun da bu zaten.” Bu maskaralığın altında gerçek bir öfke ve hüsran olduğu belliydi. Vibart eğitiminin kurbanıydı. “Diplomatik şehvete yakalanmadan kaçmalıyım,” diye devam etti. “Her şey, sonsuza kadar bir tedbirsizlik yapma korkusuyla yaşamaktan iyidir.” Gülerek bu kötü halden kurtulması için onu benimle yürümeye davet ettim, o da beni Sacrapant’la buluşacağımız yere kadar götürmeyi hemen kabul etti. Uzun, karman çorman ifşaları sırasında yanlış olduğunu -yanlış olmasa bile benim doğru olarak kabul etmeyeceğim- düşündüğüm kulaktan dolma bazı şeyler anlattı. Mesela Sacrapant eşsiz bir atıcıymış ve bir sürü kupa kazanmış; Julian Merlin malikânesi için korent sütunları sipariş etmiş ve Yunan tapınağı havası vermesi için onları kırdırıp etrafa dağıtmış. “Ama dur da kendimden söz edeyim” dedi Vibart, hâlâ iç dökme isteğiyle yanarak. “Bu benim tek gerçek konum. Ben Tudor zamanlarından beri hovardalıkları, soysuzlukları, basitlikleri ve bencillikleriyle tanınmış ilginç bir aileden geliyorum Charlock. Peki bütün bu özellikler nerede? Soyun özellikleri gittikçe bozulmuş, çünkü ben iyi ve akıllıyım. Bana da kala kala miskinlik, pespayelik, kendini kandırmak ve sofuluktan başka bir şey kalmadı. Yeterince kötü diyebilirsin; ama hep olumsuz şeyler. Ya ne, bütün hayatımı bir elçinin karısıyla boğayılanı dansı yaparak bir cüceler ülkesinin desteğini kazanmaya çalışmakla mı geçireceğim?”

“İyi o zaman neden başlamıyorsun?” diye sordum.

“İşte sorun da bu ya,” dedi üzüntüyle. “Ancak mükemmel bir şeyle doyuma ulaşıyorsun. Ve bana öyle geliyor ki sadece sevimli ve iyi davranışlarla, kafanda bir sürü fikir biriktirmekle bunu yapamazsın -ama neden? Ailem beni Winchester’a göndermekle bana çok pahalı bir el

arabası aldı sanki -ve ben burada bahçıvanlık yapamayacak kadar tembelim. Rezillik bu." Bastonuyla baldırına vurup bir küfür savurdu. "Öte yandan insan edebiyata nasıl inanabilir? Şu anki manzara yeni gelen biri için pek de içaçıcı değil. Birinci sınıf ravent çelenkleri, kekik, adaçayı, sedefotu. Acemiler için duvak telleri. 'İspinoz tarlasındaki ardıç" gibi şerefli unvanların dağıtılması. Bunlar yalnızca cesaret kırmakla kalmıyor."

"Ne önerebileceğimi bilmiyorum."

"Tabii bilemezsin: Ben de bilmiyorum. Zaman geçip gidiyor ve ben de şişmanlıyorum. Bu gidişle yalnızca Kral Adipose'un[30]* hikâyesini yazacak duruma geleceğim -özür dilerim."

En sonunda Sacrapant'la buluşacağımız yol kavşağına geldik. Vibart hazır bir dinleyici bulmuşken bırakmaya pek niyetli değildi.

"Kendimi kaybettim," dedi bastonuyla Kapalıçarşı yönünde büyük bir daire çizerek. "E quindi uscimmo a riveder le stelle[31]* -ama nereye tanı oturuyorum ki, söyler misin? Kendime sulugözlü sosyalistler arasında bir yer mi bulmalıyım -arka kapı şarkıcıları arasında? Ya da eleştirileriyle, o en iyi zehirleme yöntemiyle sözleşme mi imzalamalıyım. Radikal Protestan olarak mı tanıtmalıyım kendimi -hiçbir zaman evet cevabı alamayacak biri? Ya da kahramanlığın büyüğü sıkı ağızlı olmak mı? 200 tavşan gücündeki gözlerimi gelecekte odaklandırıp hiç kımıldamadan durmalı mıyım?"

Sinirlerini biraz yatıştırmak için benimle bir kahveye girip mastika içmeye onu ikna etlim; orada da bitmek bilmez iç gözlemini sürdürdü: "Edebiyat hayatımın nasıl olabileceğini defalarca planladım. Hakkımda çıkacak yazıları bile. 'Mükemmel bir üslup, fırtına gücüyle yazılmış. Bu Vibart da kim? Öğrenmeliyiz.' *(Sheffield Clarion):* Ya da 'Ustalıklı, düşündürücü, hoş inceliklerle dolu' *(The Times):* Ya da 'Sayfaları yutarcasına okuyacaksınız' *(Vogue).* Çoktan mesleğimin zirvesine ulaşmışım. Bu aşkın duruma nasıl ulaştım? O kadar zayıflıyorum ki bana Nobel olmasa da İncebel Ödülü ve Edebi Ayin'de koskoca bir sayfa veriyorlar..."

"Bu işe yaramaz Vibart."

"Biliyorum. Yakışıklı adamdı ama bir tarla faresi yüreği taşıyordu. Kahretsin. Kahretsin."

Tabii bütün bunlar gerçek bir ikilemi gizliyordu; kendini kibir, bencillik ve narsisizmle suçlaması savunudan daha öte bir şeydi; bu bir

yandan dürüstlük ve iç gözlem açısından ona saygınlık kazandırıyor, öte yandan onu bu konuda bir şeyler *yapmaktan* alıkoyuyordu. Aslında öte yandan neden bir şeyler yapsındı ki? Ben onu bu haliyle seviyordum. Hem bir gün silkinip dürüstçe yaşamaya başlayabilirdi. "Denemeye devam," dedim. "Anlaşmalarla ilgili olarak bir iki gün içinde seni ararım." Üzüntüyle başını sallayarak ayrıldı, bu uzun boylu atletik gövdenin karışık sokaklarda kayboluşunu izledim. Ve tam o sırada gökten zembille inmiş gibi, tam dibimde o tipik dindar havasıyla Sacrapant belirdi. Yaşlı gözlerle bana bakarak ellerini kavuşturdu: "Bize katıldınız mı Bay Charlock? Kâğıtları imzaladınız mı?" Nedense bu ardı arkası kesilmez ısrar sinirlerime dokunmaya başlamıştı. "Hayır," dedim cesurca, inatçı bir ifadeyle. "İyice incelenmeleri için bıraktım. Bir iki gün alacak."

Hayal kırıklığıyla iç çekip omuz silkti. Anlatılamaz ölçüde üzülmüş ve kırılmış görünüyordu -sanırım benim firmaya girmekteki kuşkulu kararsızlığım yüzünden. Onu birden şöyle gördüm: Dağılmış Frigya mermerleri arasında sonsuza kadar o hüzünlü bakışla duracak olan ak saçlı, kanatlı, küçük bir adam, ama artık sessizdi; post gibi, yağmur gibi sessiz. Elias Sacrapant Esq. Birbirine geçen kemerlerin çizdiği eksen üzerinde sessizce ve dostça duruyordu. "Başka şeylerden konuşalım," dedim. "Kaydetmek istediğiniz şu politik konuşmadan ne haber?"

Sacrapant hemen kendini toparlayıp bir işbirlikçi gibi davranmaya başladı; etrafa şöyle bir bakındıktan sonra bana doğru eğildi ve "Ben de bu konudan bugün söz edecektim. Sana anlatıldığını biliyorum. Yalnızca bir iki dakika alır. Bu hafta boyunca her akşam altıda buluşuyorlar. Zamanı sen seç," dedi. Biraz düşündüm. "Biliyorsun," dedim "kutularımdan birini Pera'daki odamda bırakmıştım. Eser istersen işi hemen bu akşam halledebiliriz. Ne dersin?"

Sacrapant'ın gözleri parladı. "Güzel. Harika. Bay Pehlevi gerçeği ne kadar çabuk öğrenirse firma için o kadar iyi olur. Aşağıya inip teknedekilere bizi beklemelerini söyleyeceğim, sonra bir taksi tutar otele, sana gelirim. Herhalde sen yürüyeceksin, iyi, zamanımız var, zamanımız var."

İsteklerini kabul edip dalgın dalgın otele yürüdüm, orada makineyi ve yedek mikrofonu kontrol ettim. Sonra yatağa yatınca kendimi tutamayıp uyumuşum. Rüyamda çocuksuz, bilmiş kadınların Vibart'a roman hakkında ders verdiklerini gördüm.

Küçük bas bleu
Gel çal kornamı
Bir de takla ar
Mısır tarlasında bakalım
Benim güzel bilmişim
Adı güzel, tadı güzel

Üçkağıtçım
Fondangle yapalım gel seninle.

Sıçrayarak uyandığımda burnuma dayanmış bir namluyla karşılaştım. Elimde olmaksızın bir çığlık attım ve Bay Sacrapant neşeyle tiz bir kahkaha attı. “Tabii ki dolu değil,” dedi. “Ama ben bunu nasıl bilebilirdim ki.” Birden çok pişman oldu. “Özür dilerim. Ama yanıma bir silah almam söylendi. Gerekebilir.”

“Ne için gerekebilir?”

“Kim bilir.”

Kızmaya başlamıştım. “Bana bak, bu işin tehlikeli olduğu bana söylenmemişti.”

“Teorik olarak öyle değil. Hiç değil.”

Silahı utanarak iç cebine koyup ceketini ilikledi. “Biraz sonra başlayabiliriz,” dedi.

Şehir inşa edilmeden çok daha önce yapılmış gibi duran muhteşem bir bal peteğine benzeyen sarnıçları ilk görüşümdü bu. Sonradan daha ayrıntılı bir keşif yapmak için seri döndüm. Bu kez Yerebatan Sarayı’na girmiştik: Basilica’nın revası altına Justinian tarafından yaptırılan yeraltı sarayı. Girişi sizliydi; bir höyüğe açılmış bir hava bacası gibi. Deri ve tahtadan yapılmış ve tellerle (utturulmuş bir kapı dimdik suya inen yüksek basamakların girişini belirliyordu. Hiçbir şeyi unutmayan Bay Sacrapant iki tane cep feneri çıkardı. Bu su katedraline aniden dalmak huşu vericiydi. Simetrik sütun sıraları ışık ve gölgeyi aynı anda kavrayarak olağanüstü görünümleriyle her yöne uzanıyorlardı. Ayak seslerimizin derinlisi, hüznü, tınısı gizem duygusunu daha da artırıyordu; üstelik daha karanlık köşelerden birinde -ağır kubbeli tavana oynaşan gölgeler düşüren karanlık suyun uzun koridorlarında-bir ışık gördüm. Bay Sacrapant çok hafif bir ıslık çaldı; ve kısa bir aralıktan sonra aynı sesin yumuşak ve tatlı bir tekrarıyla ıslığına cevap aldı. Işık gittikçe yaklaşıyordu, onun fesli, yaşlı bir Türk tarafından kullanılan küçük bir kayığın burnunda olduğunu gördüm... “Gel.” dedi Bay Sacrapant fısıltıyla ve aletle birlikte binebilmem için kayığın burnunu sıkıca tuttu. Sonra kertenkele kıvraklığıyla kendisi de bindi ve uzun, karanlık su koridorlarında yol almaya başladık. Kayıkçı dimdik oturup kürekleri suyun yüzüne hiç çıkarmadan hatif hafif oynatarak, büyük bir sessizlikle sürüyordu kayığı. Korkunç nemliydi; en ufak bir ses bile -

oyuklardaki suyun şıkırtısı, tavandan dökülen kumlar- büyüyor, birbirine geçiyor, yankılanıyordu. Hiçbirimiz konuşmuyorduk. Kayıkçı gideceği yönü biliyordu herhalde. Bay Sacrapant feneriyle önümüzdeki karanlığı aydınlatarak önde oturuyordu. Dudakları kımıldıyordu. Sütunları sayıyor gibiydi, çünkü fısıltıyla bir sayı söyleyip Türk'ün omzuna dokununca, adam yan koridorlardan birine ani bir dönüş yaptı. Deyim yerindeyse sarnıcın boğazına giden bir dizi alçak basamağa -bir tür su kapısına- geldik sonunda; çürük tahtalar tavanı delip geçiyordu. Hedefimiz burasıydı ya da en azından öyle görünüyordu. Sacrapant sessizlik konusunda oldukça özenli davranıyor, anlatmak istediklerini hareketlerle anlatıyordu. Merdivenler yeterince sağlamdı ama ağır kayıt aleti o kadar hantaldı ki zorlukla taşınıyordu, hele küçük fenerlerin zayıf ışığında. Neyse ki bu işi bir terslik çıkmadan hallettik; bu ip gibi ince adamı izleyerek örümcek ağıyla kaplı bir koridordan geçtim, sonra yukarı çıktık. Duvarda bir yer arıyordu. Beyaz ışık kasvetli taş kaplamaların üzerinde zıplayıp göz kırpıyordu -terk edilmiş bir yeraltı Venedik'inin zemin katı diye düşündüm onu izlerken, artık iyice korkmaya başlamıştım. Kör adamın parmakları. Pehlevi kayıt aletim hakkında konuştuğunda böyle bir serüven yaşayacağımı düşünmemiştim hiç. Ama artık geri çekilip beyaz bayrak göstermek için çok geç kalmıştım. Duvardaki işaretli taşa gelene kadar Sacrapant kertenkele gibi koridorlardan kayıp gitti. Bana sessiz olmamı işaret ederek cebinden bir çakı çıkarıp taşı kaldırmak için kenarındaki çatlağa soktu. Taş hemen çıktı, delikten bakınca oranın büyük bir şöminenin bacası olduğunu gördüm. Ustalıkla gizlenmiş olan delik yerden yaklaşık bir buçuk metre yukarıdaydı.

Belli ki odada bir toplantı yapılıyordu; iskemleler gıcırdıyor, uğultu bir yükselip bir alçalıyordu. Ben gırtlaktan gelen anlaşılmaz seslerden başka bir şey duymuyordum tabii. Yapmam gereken tek şey mikrofonu olabildiğince aşağı sarkıtmak ve bu ses karmaşasını kaydetmekti. Sebatkâr Bay Sacrapant korkudan kıvranıyordu; ağırlığını bir bir bacağına bir ötekine veriyordu. Neden ki? İşlem çok basitti, çok geçmeden mavi kontrol ışığı karanlıkta yanıp sönmeye başladı, makinenin “kayıt” sırasında çıkardığı uğultu duyuluyordu. Aşağıdaki toplantı odası, subay yemekhanesi ya da her neyse oradan yeni sesler yükselmeye başladı. Bir çeşit açılış konuşması yapılıyordu; bir yazıdan okunduğu anlaşılan yan cümlesiz tumturaklı ve ölçülü cümleler. Kayda başlayalı on dakika olmuştu ki Sacrapant kesmemi işaret etti. Bunun yeteceğine karar vermiş olmalıydı; ben de acemi bir

balıkçı gibi kabloyu çekerek aletimi toplamaya başladım. O sırada birden bir çıtırtı koptu. Kablo bacanın içindeki küçük bir taşı ya da çakılı yerinden çıkarmış olmalıydı; çünkü bir şey gürültüyle şömineye düşüp oradan da önündeki demirlere sıçramıştı. Bu sesin aşağıdaki odanın sakinlerini harekete geçirdiğini hemen anladım. Bacanın içinden sesler geliyordu, yukarı doğru bakmaya çalışıyorlardı. Deli gibi toparlandım, oyalanacak zaman yoktu. Sacrapant hoplayıp beni telaşlandırdı. Küçük adamın korkusu o kadar bulaşıcıydı ki taşı yerine koymaya bile uğraşmadım. Aletleri palas pandıras yerleştirip kayığa atladım; Sacrapant da peşimden geldi ama o sırada küçük tabanca cebinden kayarak şapırtıyla karanlık sulara düştü. Kharon'a[32]* benzeyen Türk'ün bizi oradan son sürat uzaklaştırması gerekiyordu; ama ağırkanlı, telaşsız ırkının tipik bir örneğiydi, sütunlar arasında dik açılar çizerek aynı cenaze alayı temposuyla ilerlemek zorunda kaldık biz de. Kayığın ışığını söndürmüştük, yolumuzu Sacrapant'ın arada bir yaktığı fenerle görebiliyorduk ancak. Mağaranın mürekkebimsi sularında ağır ağır ilerliyorduk. Birden, sağ tarafta uzaklarda sarı bir ışık demeti belirdi -aniden açılmış bir kapıdan geliyordu sanki- ve uzaktan gelen sesler duyuldu. Bir anlık duraklamadan sonra -herhalde karar vermek için durmuşlardı- kemerlerden sekip suya düşen mermi seslerini duymaya başladık. Bizi hedef alıp almadıkları pek kesin değildi ama sesler çok uğursuzdu. Bay Sacrapant büyük bir basiretle kayığın tabanına yatıp kendisini deniz tuttuğundan şikâyet etmeye başladı. Türk kımıldamamıştı bile, bindiğimiz yere doğru kürek çekiyordu. Saldırganlardan korunabileceğim şekilde oturmaya çalıştım, ama nerede oldukları ve nereye ateş ettikleri belli değildi. İskeleye ulaşıp çarparak durmamız yüzyılları aldı sanki. Artık tedbirli olmamız gerekmiyordu, fenerlerimizi yeniden kullanabilirdik; yaşlı adama parasını verip yukarı tırmandığımızda şaşkınlığa uğradık, çünkü şehrin üstüne karanlık çoktan çökmüştü. Bu erken saatte bile taksi bulmak mümkün olmadığından at arabasına binmeye razı olduk, bizi hoplata zıplata, kaptanı sabırla sigara içen teknenin bizi beklediği Galata Köprüsü'ne götürdü.

O gece yemeği karanlık bahçeye bakan aynı balkonda ama daha geç yedik, bu sefer akşamki harekâtımızın başarısından dolayı ev sahibimin keyfi yerindeydi; Sacrapant da yemeğe davet edilmişti. Gece boyunca kendi kendini kutlayarak huşu içinde oturdu. Birkaç kere "Bize ateş etliler," diye

tekrarladı şaşkınlıkla. “Bav Charlock’Ia bana ateş ettiler.” Onun kendini kayığın içine nasıl attığından ya da benim kahramanca kayıkçının arkasına saklanma çabalarımdan hiç söz etmedim. Biz kahramanlardık. Bravo Felix! Yalnızca gizemli Benedicta’nın bütün bu ihtişamı paylaşamamasına üzülüyordum; ama Asya yakasına geçmişti ve ertesi sabah şahinle avlanmak için bize katılacaktı. “Çok hasta olduğunu biliyorsunuz değil mi?” dedi Bay Pehlevi, konuştuklarımızla hiçbir ilgisi yoktu bunun. Ses tonunun bir uyarı mı yoksa basit bir bilgi aktarımı mı taşıdığına karar veremedim. Ama bu sözler yeni bir bakış açısı kazandırdı bana. Düşününce o çarpıcı ve çılgın bakışın nedenini anladım -güzellik adını verdiğim şeyin kaynağını. Yalnızca hatlarının düzgünlüğü değildi, hastalığının hüznü ve içe dönüklüğüydü -sinir hastalığının bölük pörçüklüğü- ona dalgın dalgın bir iç konuşmayı, kişisel bir müzik partisyonunu dinleyen biri havasını veren şey. Şeyin... bütüncül tekbenciliği, ama o kelimeyi söylemeyeceğim: Doktorları neden gücendirelim ki? Ama eğer onda bu olmasaydı, yüzlerce güzel, sarışın kız kadar sıradan görünecekti; bu ona sanki efsanevi bir özellik katıyordu: Deri ve kemikten yapılmış bir heykele yerleştirilmiş hastalıklı bir ilham perisi. Bu kavrayışla kendimi ona o kadar yakın hissettim ki Jocas’ın “Artık kayıtları dinleyebilir miyiz lütfen?” dediğini zor duydum. Sıçrayarak kendime geldim. “Evet, tabii.”

Kaydın kalitesinden kuşkuluydum ama yine şansım yardım etti. Kayıt temizdi. Jocas kafası öne eğik sigara içerek büyük bir dikkatle dinliyordu; ama dördüncü tekrardan sonra rahatlayarak: “Mahmut değildi değil mi?” dedi. Sacrapant neşeyle başını salladı. “Öyleyse şu an için bir şey yapmamız gerekmiyor,” dedi Jocas. “Güzel. Güzel.”

Konuşma beni ilgilendirmeyen daha özel konulara kayınca dikkatim dağıldı, düşüncelerimin Benedicta’ya dönmesi beni hiç şaşırtmadı, sanki her parçada onun efendisi haline gelmiş hastalıklı güzelliğin bir örneğini bulmak için hallerinin, tavırlarının her anını tekrar hatırlamaya çalışıyordum. Sabah şafakta yola çıkacağımız için o akşam erken izin istedim ve su kenarındaki kulübeme döndüm. Bütün giysilerimi çıkarıp aynada daha iyi görebilmek için ışık tutarak gövdemin her yerini iyice inceledim. Bunu neden yaptığımı bilmiyordum -kendime de sormadım. Ama sonradan ümitsizce yatağa oturdum ve yüksek sesle. “Böyle mi yani?” dedim. Neden söz ediyordum? Bilmiyorum. Herhalde güzelliğimi çok yetersiz bulmuştum! Dahası bu korkunç dağılma ve yetersizlik duygusuna

ek olarak bir de ikizi geldi -çok kötü olduğu kadar geri dönüşsüz de olan bir tercih yaptığım inancı! Ama Tanrım, o yüzü ne kadar net görüyordum! Buna rağmen bu kavrayış havayı temizlemişti âdeta. Çünkü o gece rüyasız bir çocuk uykusu uyudum. Iolanthe rüyasında beni görüyordu herhalde.

Benedicta’ya gelince, bir bakıma onu daha önce de görmüştüm. lolanthe’nin halıya otururken ve bir paket yağlı oyun kâğıdını önüne açarkenki hareketi hep uzun bir kehanete delaletti, onun ve benim geleceklerimizin değerlendirilmesi; kim bilir hangi hüzünlü hesaplarla o zaman bile ikimizin geleceklerini ayrı tutardı. Bense genç, bencil ve hödüktüm, onun “Bizim hikâyemiz artık sona eriyor. Yakında ben gideceğim ve öteki gelecek, o dul kadın. Benden daha hüzünlü olacak. Çok daha hüzünlü. Etrafında bir sürü kapı görüyorum, hepsi de kapalı.” diyen sesindeki kırıklığı anlayamamıştım. (Caradoc’un lafıyla) *“des femmes de toutes les catégorilles*[33]**”* tanıyan biri edasıyla esnedim tabii. Biz bilimsel adamlar kaderi aslar ve maçalarla görmeye inanamayız bir türlü. “Benim hikâyemde zenginlik var, ama bir sürü tatminsizlik, bir sürü de mutsuzluk. Sonra bak, başka bir ülkede tekrar buluşuyoruz, ama yeni bir başlangıç için çok geç oluyor. Bu arada dul kadın seni tutuyor. Sarışın. Onu sağ ayağından anlayacaksın, sağ ayağında bir bozukluk var.”

“Sakat mı? Topallıyor mu?”

“Hayır. Seninle çok güzel dans ettiğini görüyorum.”

lolanthe’nin şefkatle baktığı o sıcak ve buruşuk kâğıtlardan tiksinirdim. Şimdi düşününce her şey çok uzak geliyor. Bütün bunlar benim için hiçbir zaman içime sızamayan, o çok beğendiğim sanılarımın benmerkezli akışını bozamayan basit zevklerdi yalnızca. Büyük harfli bir yalnızlık ve fazlasıyla kahrolası bir eğitimle beslenen iç gözlem sanatı. Hissedebilen varlıklar benim için hâlâ gerçeğe yakın kuklalardı, hepsi bu. O zaman sıradan mıydım? Büyük bir sevginin göstergesi olan binlerce küçük ayrıntıyı ıskaladım. Ama bellek sonradan onları alıp mızraklara dönüştürüyor. İnsan uykusunda çığlık atıyor, küfrediyor. Yani, mesela -beni öpmek için- gözlüklerimi güneş yanığı burnumun üzerinden bir zeytin kavanozunun kapağını kaldırır gibi kaldırması. O kadar bilgiden serseme dönmüş olduğum için onu olduğu gibi, yani doğal haliyle göremezdim; onu ancak o yapay benliğini, sinema yıldızını yarattıktan sonra “görmeye” başladım. Sonra beni tam iki kaşımın arasından vurdu. Ama insan

geçmişteki birini sevmeye başlayamaz -yoksa başlayabilir mi? Çok küçüktün Felix, sonra da çok geç oldu. Kederin oyunu mu yoksa oyunun kaderi mi? Benedicta'yla birlikleyken bir bilinmezlik bulutu içinde kendi kuyruğumun peşinden koştum. Bilmem iyi bilmem kötü. Ama durun. O kadar da belirsiz değildi, çünkü ikide birde düşündüğü derin ve acılı deneyimleri vardı ve tuhaf, sapkın bir sezme gücüne sahipti, bir keresinde ilk cinsel deneyimlerinden söz ederken, "Eğer tutkuyu aşırıya kaçırırsan basit bir mistisizme yuvarlanmaya mahkûm olursun" demişti. Basit kelimesini kullanmak için ne tuhaf bir yer! Ama biraz bekleyin.

Sarsılarak uyandırdığımda daha şafak sökmemişti, Jacos elinde bir mum, köpek gibi sırıtarak, uzun çizmeleri ve mahmuzlarıyla tepemde duruyordu. "Sis," dedi kehanette bulunur gibi, aşağıda görünmeyen teknenin ısınan motorlarının tıkırtısı duyuluyordu. Kolunun üzerinde çeşit çeşit giysiler ve çizmeler tutuyordu. Bütün gün at sürmek için benim getirdiklerimden daha uygun giysiler. Onları karıştırıp aralarından iyi bir çift çizme, üstüme pek iyi oturmayan bir sürücü pantolonu, boş bir fişeklik ve amaca hizmet edeceğini düşündüğüm başka aksesuarlar aldım. Sonra tekneye gitmek için yokuş aşağı inmeye başlamadan önce ikimize de bir yudum nefes kesen mastikayla desteklenmiş iki küçük fincan sıcak adaçayı döktü. Limandan çıkıp saçlarımız ve kaşlarımız üzerinde yoğunlaşan sarımsı kurşuni sisin içine daldık. Neşeleri kaçmış olan köpekler muşambalar arasında uyuklayıp esniyorlardı. "Yaşlı şahincilerle önden gitti," dedi Jocas. "onunla bugün buluşacağız. Hey! O da ne?"

Kanal bu erken saatte bile uyarı çanları çalarak telaşla Haliç'e doğru giden gemilerle doluydu, sis sirenlerinin yumuşak, ıslak dudakları vs. Küçük teknelerde dikkat işareti bir tavaya vurularak veriliyor, konum belirtmek için de arada sırada bağırılıyordu. Çok güçlü motorlar ve hüzünlü sesi köpekleri ulutmaya yeten bir sis düdüğüyle donatılmış olmamıza rağmen Asya yakasına ulaşmak için bu trafiğin tam ortasından geçmemiz gerektiğinden tekne son derece hassas manevralar yapmak zorunda kalıyordu. Jocas kısa bir pipo tüttürüyor ve ateşi bu karanlık su yolunun belirsiz şekilleri ve sesleri arasında hızla yanıp sönerken sabırla bekliyordu. Bu cenaze alayı temposu yaklaşık bir saat sürdü ve sonra gayet dramatik bir biçimde sis aceleci rüzgârla bir kenara süpürüldü; dümen suyumuzun dalga dalga uykudaki köylere ulaşıp ıssız iskelelerdeki renkli kayıkları bir indirip bir kaldırdığı karşı kıyının alçak, mor burunları boyunca ilerleyen erken

gündoğumunun ışığına boğulduk. Hâlâ her şey sisin neminden yapış yapıştı, Jocas güneş iyice yükselene kadar silahları kılıflarından çıkarttırtmadı. Köpekler samanla kurulanmalardı. Teneke kaplarda kahve içip, sarı Bizans ışığının kromatik gamının gökyüzünün doğu ucunu sarmalamasını seyrettik, ta ki gölgeli mavi vadilere dökülüp tepelerin belirsiz çizgilerine dokunarak her yerde dağılana kadar. Gündoğuşu. Keçi boynuzu, kestane, meşe -ve öten küçük kederli baykuşlar.

Avlanacağımız araziye bakarak kıyının tırtıklı burunları boyunca yol alıyorduk. Salman kamış kümeleri sığ derelerin körfeze döküldüğü yerleri belirtiyordu. Arazi yumuşak kıvrımlarla tepelerin yamaçlarına kadar uzanıyor, birbiri içine geçmiş sığ vadiler fundalıkları ve yeşil kayaları büyük bir gösterişle taşıyorlardı, oradan buradan bir servi ağacı ya da bir zeytinlik baş gösteriyordu; ama çoğunlukla bodur meşe, ardıç, mersin ve kocayemiş -bir av köpeğinin peşinden birbirine geçmiş kök ve dikenlerin çengeline dalana kadar gayet rahat geçilebilir olan (öyle görünen) klasik birleşim. Jocas mutlu mırıltılar çıkararak araziyi güçlü dürbünüyle taradı; sonra terk edilmiş bir tapınağın yıkık bir köşesini ya da yıkılıp, aşındırıcı suyun altında bir moloz yığınına dönüşmüş olan bir deniz fenerini göstermek için dürbünü bana verdi. Ama küt parmağını kuzey yönünde izleyince küçük bir iskele, atların bizi beklediği şiste oyulmuş küçücük bir liman gördüm. Sonra daha sağa kayan parmağı, gölgedeki hareket ve parıltıdan bir kamp yeri olduğu anlaşılan yüksek meşeler altındaki büyükçe bir tümseği gösterdi. “Benedicta orada” dedi. “Kuşlarla avlanacak. Bugün silah kullanmayacağız, tabii eğer... yaban domuzu saldırmazsa. Ama şu sıralar pek fazla yok.”

Çirkinlikleri ve tuhaf giysileri, uzaklarda yaşayan Tatarları hatırlatan küçük bir grup seyisi karşıladı bizi orada. Yünden yapılmış yağlı giysiler ve kabaca dikilmiş ince deriden yapılmış çizmeler giymişlerdi. Tüfekleri antikaydı, ağızdan dolmalı. Kısa kenarlı küçük yuvarlak şapkaları badem gözlerini daha da ortaya çıkarıyordu. Jocas’ı dağlıların utangaç tavırları kadar kaba olmayan beceriksizce bir sertlikle selamladılar. İçlerinde gülen bir tek kişi bile yoktu.

Atlarımıza binip güneşin sıcaklığını sırtlarımızda hissederek kırlara açıldık. Uzun süredir ata binmemiştim -aslında ünivesitedeki birkaç kiralık at gezintisi dışında hiç ata binmemiştim- ve bu bana çok değişik geldi. Jocas da iyi biniyordu ama incelikten uzaktı: Atın üzerinde bir mısır çuvalı

gibi oturuyordu. Ama kocaman elleri ve dizginleri kavrayışı huysuz bir ata yüz vermeyeceğini gösteriyordu.

Nemli bir çayın geçip tepeye tırmanmaya başladık. Burada güneş ıslak toprağı buğulandırıyor, yükselen buğu ağaçların arasına giriyordu. İşte tam görüş mesafesi böyle daralmıştı ki açık bıraktığı sarı saçları uçuşan Benedicta bakır rengi aygırın üzerinde dramatik bir edayla çıkageldi. O kalp yüzlü esmer kız gitmiş, yerine başka bir kadın gelmişti; bu kadın hükmediciydi, kararlı, halta çatık kaşları altındaki o koyu mavi gözleri düşününce (menekşe mavisi, kocaman, vahşi, biçimli) acımasızdı da. "Çok geciktiniz" dedi Jocas'a. yanımıza gelebilmek için dizginleri çekip atın üzerinde hoplayarak yönünü değiştirdi. Sonra yine gülümsemeden uzanıp beni selamlamak için bileğimi sıktı, çok şaşırdım: Bunun Doğu'ya özgü bir selamlama biçimi mi yoksa kişisel bir yakınlık ifadesi mi olduğunu anlayamadım. İçimden bileğimi dudaklarıma götürmek geldi ama kendimi tuttum. Belki de hareketin kendisinin hiçbir anlamı yoktu; ama benim için bir şeyleri aydınlatmıştı. Bir gece önceki tuhaf davranışımın ne anlama gelebileceğini anlamıştım: Yani kendimi aynada öyle dikkatle inceleyip, bana yansıyan adamın yüzündeki kendi narsisizminin derecesini ölçerken, şöyle bir şeyler düşünmüş olmalıyım: "Evet, ama o zaman kafataslarımızın içindekiler, düşündüklerimiz, bizi aktif olarak değiştiriyor. Bu bilim saçmalığı senin kendini doğrulama yeteneğini azaltıyor. Sen, böyle bir meydan okumayla karşılaşınca -kendini hedef tahtasının önüne atan bir kızdan söz ediyorum- her şeyi bilinçli aklına konumlandırdığın boş önermelere çeviriyorsun. Onu taze bir elmayı ısırdığın gibi ısıramıyorsun. Ham ham. Ve eğer duygularını daha cömertçe canlandırmaya çalışırsan yumuşarsın, duygusallaşırsın. Fazlaca bilimsel düşünmen duyguları zehirledi, deyim yerindeyse nabzını düşürdü. Ya sana sarılırsa ne yapacaksın?" Atımdan düşerdim herhalde.

İşte o olağanüstü hüzne o anda kapıldım. (O anda kalbim patlayacak gibi atıyordu, kanım cıvaya dönüşmüştü. Sonra onu bir efsane kahramanı gibi gördüm -sarhoş bir Buzlar Kraliçesi gibi atıyla üzerimize gelen narin kadın.) Bir gece önce aynadan yansıyıp kendi kendine: "Belki de aşk, yolculuk, oyun arkadaşı olarak seçmek zorunda kaldıklarımız iç çirkinliğimize -yetersizliklerimizin toplamına- en uygun olanlardır" diyen hüzünlü özneydi bu. Hayır, bunu o zaman bilmiyordum. O zaman değil.

Dudağının üzerinde ve şakaklarında ter vardı; yanağı kırmızıydı, küçük sarı tüyleri parıldıyordu. Gözlerinde belli bir ifade yoktu -belki biraz kibir. Ama bana döndüklerinde yepyeni bir dünya dolusu duygu kararttı onları. İnanılmaz gibiydi, ama bana âşık olduğuna yemin edebilirdim. Öyle sis içinde ala binerken birden bayılacak gibi oldum, eyerden düşüp çalıların arasına yuvarlanacak gibi. Bu baş dönmesi pek uzun sürmedi, ama bütün hislerimi değiştirdi. Birden bazı şeylerden emin oldum, nerede olduğumu biliyordum; oltadan kurtulmaya can atan bir balık gibi kaçmak istiyordum. İnsan böyle konulara mantıksal bir sistem uygulayabilseydi ne kadar iyi olurdu. Oysa insan hep olabildiğince eğreti ve şiirsel bir dille konuşmak zorunda kalıyor. Ama kahretsin Charlock bir bilim adamı; yalnızca akılla hareket eden bilim adamları da kendilerini böyle müşkül durumlara sokmazlar. Bilimin müdafi ölçümler, sanatınsa teskin etme üzerine kurulduğunu söyleyen Koepgen miydi?

“Bana gelmek zorunda kalacağını biliyordum,” dedi alçak sesle. Korkutucu bir ses, biraz fazla derin: Bundan hiç hoşlanmamıştım. Şimdi bunu söylemek gereksiz. Parmaklarıyla bileğime dokunduğunda, doğalarımızın birbirini tutuşturduğu zaman içindeki o bağlantı noktasına yavaş bir daire çizerek bir kez daha dönmemi istediğini farkettim. Tanrım, böyle mi ifade edilir bu! Ama düşündüklerimiz bizi aktif olarak değiştirir. (Charlock, zihnini kerrat cetveliyle serinlet.) Benedicta ona cevap vermemi bekledi, ama ona sevişmenin o ölüme benzeyen serüveni hakkında ne anlatacaktım ki? Modern insanın ruhu galvanizlenmiş demirden yapılmış. Dudaklarını ısırarak başını çevirdi. Duygularımızın belirlendiği, toplandıkları, yalnızca şerefle onaylanmayı ve tanınmayı bekledikleri böylesi bir anda suskunluğum ve beceriksizliğimle onu karalamak beni üzdü. Atlar bayırı tırmanırken tutarsız ve dağınık düşünceler uçuşuyordu kafamda. Mesela (nedense?) Sipple’ın sesini duydum: “Parthenon’da kültüre dair en ufak bir şey görüyorsam Arap olayım. Benim için yalnızca mermerden bir kuş kafesi. Eski olduğunu söylüyorlar, ama nereden bilecekler? Mermer kurtlanmaz ki.” Ama eğer o gün onu o kadar net görebildiysem, bakışını, tavırlarını biraz genişleterek aynanın karşısında parmağı dudaklarında, gözleri korkuyla açılmış saatlerce oturan Benedicta’yı da görebilmeliydim; maskeli balo giysileriyle dolu olan dolapları, maskeleri. Kuklalar! Rahip ve şeytan giysileri arasında asılı duran ucu düğümlü kırbaçlar. Evet, Benedicta’yı hep özenli giysiler ve pelerinler

içinde görürdüm; eldivenli sol elinin bileğinde inanılmaz ölçüde pahalı bir bilezik olurdu. Bir zamanlar babasının yaptırmış olduğu Zürih'teki sanatoryumun beyaz duvarları ve camlı balkonları arasında beni karşılamak için Infanta[34]* gibi giyinen Benedicta. Eğer o zaman "Benedicta, seni seviyorum" diyebilecek cesaretim olsaydı bir silah patlamış gibi olurdu, insanın kafatasının tepesini uçuran bir ateşli silah patlamış gibi. Yeni komedinin kahramanı kendi ihtirasının çift cinsiyetli şekilleriyle boğuşan âşık bilim adamı olacak. Ne dersiniz?

Ama artık düz, yeşil, çalılık araziye iyot rengi dökülen tepenin öte tarafına, ağaçlar arasındaki gölgeli bir alana gelmiştik. Burada yaşlı şahinciler en gözde kuşlarını barındıran hantal tahta kafesler çevresinde toplanmışlardı. Onlar da bütün diğer uzmanlar gibi görünüyorlardı -bowling kulübü üyelerinin, zanaatkârların, sanatçıların göründüğü gibi. Bütün vakitlerini ucuza bir şeyler kapatabilmek için -atmaca yavrusu, doğan, bozdoğan (Benedicta'nın babasının adının da Merlin, yani bozdoğan olması ne tuhaf?)- İstanbul'daki şahin pazarının çevresinde dolanarak geçiren yaşlı, buruşuk suratlı şahinciler. Babası da kuş gibi mi görünüyordu acaba? Küçük gruptakiler alçak, gamlı seslerle konuşuyorlardı, kımıltısız kuşların arasında dolaşırken bir hasta yatağının yanındaymış gibi ciddiydiler. Tek bir sigara elden ele dolaşıyordu. Silahtarlar neşesizce etrafla dolanıyorlardı, ama bizim gelişimizle her yer canlandı; atlar eğedendi, kolanlar kontrol edildi. Jocas gözdesi olan en büyük şahini uçurmayı seçerken kız daha küçük, kısa kanatlı bir kuşu seçti -tüfekle ateş eder gibi av görüldüğü anda bilekten havalandırılabilecek bir hayvan. Fazla ileri gitmemeleri için özellikle eğitilmiş köpeklerle avlanacak kuşları havalandıranlar bizden ayrılmadan önce tek sıra halinde dolana dolana tepeyi indik. Tepeyi indikten sonra Jocas yerleşip yerleşmediğimize baktı ve gözlerinden kaputu kaldırarak şahinini tiz, melodik bir çığlıkla bıraktı. Etrafa şöyle bir baktıktan sonra büyük kuş mıknatısla çekilir gibi havalandı, gökyüzünde konumunu almak için bir kavis çizerek yukarı çıkarken kanatları havayı aşağı itiyordu. Bu kuş uzaklara uçan avlar üzerinde üstünlük sağlamak için yükseklerde "bekleyecekti". Ama tam güneşi sırtımıza alıp ilerlemeye başlamıştık ki iki tane çulluk bir hışırtıyla havalanıp gökyüzünün aşağılarındaki aceleci yörüngelerini çizmeye başladılar. O anda şahincilerin büyük şahini cesaretlendiren tiz bağırışları yükseldi: Bu sesler eski kentteki bir

minareden insanları namaza çağıran müezzinin sesine benziyorlardı ara ara. Böylece savaş başladı. Çulluklardan biri tahrik olmayı reddederek eğreltilerin arasına girdi ama diğeri korkunç bir hız ve kusursuzlukla savaşmaya koyuldu. Şahinin ne zaman dalışa geçeceğini hissediyor gibiydi; gizlenmek için hemen dalışa geçiyor ama yaklaşan adamlar onu tekrar havalandırıyorlardı. Üçüncü ya da dördüncü tekrardan sonra bu taktik onu yormaya başladı; uçuşları daha kısa ve düzensiz bir hal almaya başladı, saklanmak için dalışları daha ümitsizleşti. Av artık değişik gruplara ayrılmış, dikkat yeni avlara, gökyüzüne bırakılan yeni kuşlara dağılmıştı. Meşelerin arasından bir şeylerin yükseldiğini gören Benedicta'nın kısa kanatlı atmacayı havaya saldığını gördüm. İnanılmaz ölçüde hızlıydı - sapanla atılmış gibi.

Ama Jocas'ın şahini ile çulluk arasındaki mücadele bizi diğerlerinden daha çok cezbediyordu. Yorulmaya başlayan çulluğu düz arazide takip etmek çok heyecan vericiydi. Yaklaşık iki kilometre sonra şahin dönüşlerini kısaltarak kendisiyle avı arasındaki mesafeyi kapatmaya başladı. Onu neredeyse bir balıkçının ağıyla balıkları kuşatması gibi kuşatıyordu. Çulluk yorgunluğuna rağmen gözüpekti, yeniden, yeniden yükseliyordu ama bocalayarak. Belli ki sonu pek uzak değildi. Rüzgârın yönündeki hafif bir değişimden faydalanan şahin kendini yine dengeledi. Dikkatle nişan aldı ve o korkunç ağırlığına iyice hız katarak inanılmaz bir süratle birden çekül gibi düşmeye başladı. Çulluğun düşerken kenara çekilerek bu hamleyi bir hileyle savuşturmaya çalışması boşunaydı. Şahin yıkıcı darbeyi arka tırnaklarıyla vurdu -herhalde onu anında öldürmüştü, ikisi de şaşkın gökyüzünde yavaşça süzülen tüylerden bir iz bırakarak bir kanat yumağı halinde aşağı düştüler. Atlılar o anda bir çığlık atıp bağrışarak avı almak için dört nala gittiler. Jocas'ın kırmızı ve terli yüzü neşeyle parlıyordu. "O rüzgâr değişimi sayesinde." dedi. "Av atmacanın altında rüzgâra karşı uçamaz. Ne zarafet değil mi?"

Gün böyle geçti; av verimli geçti, çeşit çeşit hayvan avlandı, avın safhaları da oldukça ilgi çekici. Eyerin verdiği acıyı bile unutmuştum. Jocas'ın yaptığı en uzun ve inatlı mücadele, tuhaftır, en yavaş kuşlardan biriyle, bir bataklık balıkçılıyla oldu. Bu uyuşuk kuşun eğitilmiş bir avcı şahini yaya bırakması inanılmazdı, ama neredeyse öyle olacaktı. Gerçekten de balıkçıl o kadar kurnazdı ki Jocas bile hayranlıkla küfrediyordu. Yanlamasına uçuşlarda çok yavaş olmasına rağmen, büyük içbükey

kanatları onu bir balon gibi diklemesine yukarı kaldırıyordu; bu arada şahin dalışa geçme yüksekliğini kazanmak için daire çizmekle meşguldü. Bizim balıkçıl bu özelliğini o kadar iyi kullanıyordu ki savaş millerce devam etti. İki kere avcı mesafeyi tutturamadı ya da balıkçıl aniden yana çekildi: Çünkü şahin avı kaçırdığında yüksekliğin ona kazandırdığı üstünlüğü kaybediyor ve gerekli konumu alabilmek için yeniden zorlu bir daire çizmek zorunda kalıyordu. Ama sonunda -iki kuş da yorulmuştu- şahin konumunu ayarladı ve dalıp balıkçılı “yakaladı”; ikisi birden çatırtı ve çığlıklarla aşağı düştüler.

Avlanmayı bıraktığımızda güneş en yüksek noktasını çoktan geçmişti, bütün gruplar doğu tarafındaki sık ağaçlığın arasında terk edilmiş, mermer bir çeşmenin bulunduğu tepede toplanmışlardı tekrar. Burada kayaların arasından şıkırtıyla bir kaynak fışkırıyordu; hava nemden tatlılaşıp yoğunlaşmıştı. Oraya yerleşip kapaklı hasır sepetlerle tekneden gönderilen yiyecekleri yedik. Serin gölge çok rahat ve uyutucuydu. Bir haberci kampa dalıp da onu acil bir iş için şehre çağırdığında Jocas kestirmeye başlamıştı bile. Akşam bizi alması için tekneyi geri yollayacağına söz vererek sakin bir boyun eğişle hemen ayrıldı. Benedicta’yla yalnız kalmıştım. Bir sigara içip onun şahinciler arasında dolaşmasını izlerken, sisten çıkıp atını bana doğru sürdüğünde hissettiğim kalp sıkışmasının aynısını hissettim. Bir de tuhaf bir tedirginlik: Belki de beni sadece özyargımı ve özgüvenimi zedeleyerek ödüllendirecek bir davranış yönüne sürüklenmekte olma hissi. Saçmalık. Yine de içten içe sihirli bir öz vardı; çünkü beni tereddüte düşürecek başka hiçbir olasılık yokmuş gibi geliyordu. Gözlerin hırsı ve onun çarpıcı, soyut güzelliğini durmadan düşünen akıldan başka bu konuda bir tür iç buyruk vardı -sanki çok önceden bunu yapmam emredilmişti. Evet, kendimi bu olağanüstü, bu büyüleyici pisliğe bulaştırmak için doğmuştum. Öyle ki, “Bu akşam herkesi aşağı, tekneye yollayacağım ama ben gece seninle, burada kalacağım. Tamam mı?” dediğinde tam bir mutluluk inancıyla kafamı salladım sadece. “Tamam mı?” lafı gereksiz ölçüde istekliydi; şimdi o narin parmakları alıp sıkarak tekrar yaşama döndürmekle yaptığım gafletin acısını çekiyorum. Toplanan kampın gürültüsü ortasında nar yiyerek çimlerde yan yana öylece oturduk. Bize uyku tulumu, yiyecek ve şarap bırakacaklardı; fener, sigara ve atlar. Toparlanmaları saatler aldı. Kafilenin vadiden denize inişini seyrederken yeşil akşam ışığında yan yana olurduk. Sonra dalgın dalgın giysilerini

çıkararak yavaşça suyun uğuldadığı kırık mermer sarnıca döndü, köpüklü fıskiyelere ellerini tutup, içe işleyen soğuğundan neşeyle bağırarak içine girdi. Yuvarlanarak gövdemize masaj yapan buz gibi kaynağın içinde yattık, sonra titreyerek nefes nefese dışarı çıkıp balıklar gibi sırılsıklam birbirimizin kollarına uzandık. Ama sevişmeden ya da herhangi bir cinsel temasta bulunmadan önce, böyle suyun soğuğundan hâlâ titreyerek büyülenmiş yatarken, benim bulanık zihnime o zaman karşımızdaki mermer tastaki suyun sesi kadar normal ve doğal gelen uyarıcı bir cümle söyledi: “Bana kendim hakkında hiçbir şey sorma olur mu? Eğer bir şey bilmek istiyorsan Jocas’a sormalısın. Benim bilmediğim bir sürü şey var. Korkutulmamam gerekiyor, anlıyor musun?”

Bu bana oldukça mantıklı geldi ve anlaşmayı orada mühürleyerek sözlerini kabul ettim, hem de kendi kendilerini mükemmelleştiren, kanda oksijen kabarcıkları gibi patlayan nefes kesici öpücüklerle. İşte böyleydi, güneş parlıyor, su şırıldıyordu; her şey apaçıktı. Bu, acıdan da derin bilgisizliğe gömüldük. Ve yine (her fiziksel sevişmemizde olduğu gibi) çok büyük bir acıyla dişlerini kenetleyip “Yardım et, lütfen yardım et, bana yardım etmelisin,” dedi. Hantal bir Galahad[35]* doğmuştu. Ona yardım edeceğime yemin ettim -gerçi bunu nasıl yapabileceğimi bilmiyordum. Ve içimden ona cevap verdim -o zamandan beri hep yaptığım gibi- “Tabii sevgilim, tabii. Ama neye karşı, kime karşı?” Bu sorunun aramızda büyüyüp duran acıdan başka bir cevabı olmadı hiç; sanki onu aramızdan söküp atmak için daha sıkı sarılırdı, sanki çok büyük bir yaranın acısını hafifletmek ister gibi. Bu yüzden cinselliğimizde bir çeşit bilinçdışı zalimliğin gölgesi olurdu -yani öpüşlerimiz zevkten çok acı verirdi. “Yardım el,” demesi iyiydi hoştu da sonradan dudakları masmavi, kalp çarpıntısından soluk alamaz bir halde, *rigor mortis*’in[36]* hayaleti gibi bütün kasları serilmiş öylece yattı. Ama artık onu saran dehşet gözlerindeki bulutları süpürmüştü. Bir anlığına bile olsa cinsellik beyni temizliyor. Nefis bir düş gibi zihnimde zonkluyordu.

Geveze bir kuş sürüsü, herhalde sığırcıklar, tam üzerimizden geçip yakınlardaki bir ağacın dalına kondular. Benedicta atlarla birlikte bıraktıkları küçük karabinayı bulup onlara ateş etmeye başladı. Makyaj yapan bir kadın gibi becerikli ve tasasızca ve şaşmaz bir kesinlikle ateş ediyordu. Kuşlar olgun meyveler gibi yere düşmeye başladılar. Sıcak silahı

uyku tulumuna atmadan önce şarjörünü boşalttı. Beni ne kadar kolay iğrendiriyordu. Bu zıtlık güzeldi. Sonra köpürerek dökülen küçük şelaleye neredeyse dudaklarını değdirerek yüzükoyun yattı. Orada sigara içip onu izlerken onun insanın gönlünün çektiği bir şey olduğunu düşündüm ve duygularımın derinliği beni korkuttu. Daha önce bir kadından ayrılmak beni hiç bu kadar endişelendirmemişti; bu yenilik kahrediciydi. Yarın Pera'ya gitmeliyim diye bir karar aldım; en azından bu boğucu belirsizliklerden kurtulmak için. Ne de olsa onun zenginliğiyle vs., vs. Benim metresim olamazdı... Düşünceler bir silah atışıyla havalanan kırlangıçlar gibi bulutlar arasında yükseliyorlardı. Daha onlar yerlerine oturmamışlardı ki onun "Bunun kesin olduğunu hissediyorum, beni hiç bırakmayacağının. Daha önce hiç böyle hissetmemiştim," dediğini duydum. Bunu hep söylerdi: erkeklerin bunu beklediğini düşünüyordu. Bütün iç gözlemlerim artık verimsiz bir zihinsel ahlaksızlık gibi geliyordu. Zihnimi kapatıp çılgınca o uysal ve artık ürkekçe titreyen ağzı aradım. Japon kılıçları gibi birbirimize oturuyorduk.

Kalçama yapışmış iki büyük sülüğü çekip aldım; ben onların ısırıklarının neden olduğu hafif rahatsızlığı hissedene değin, onlar patlayacak kadar kan emmişti bile. Benedicta sepetten bir tuzluk buldu ve emdikleri kanı bırakıp kıvranarak yere düşene kadar onları tuza bastırdı. Bundan hoşlanmışa benziyordu. Kaynakta yıkanmaya gittim. Şimdi oturup beni seyretme sırası ondaydı ve bunu huzursuz edici bir dikkatle yaptı.

Sonra kendi kendine başını sallayıp yanıma oturmaya geldi, o uzun bacaklarını mermer korkuluğun üzerinden sarkıttı. Etrafa -sanki ağaçlar arasında onu görebilecek hiçbir meraklı olmadığından emin olmak ister gibi- uzun hırsızlama bir bakış fırlattıktan sonra sağ ayağına eğildi. Küçük parmağının belki de bir yarayı korumak için hamlanmış olduğunu zaten fark etmiştim. Benim görmem için ayağını kaldırarak hızlı bir hareketle bantı çıkardı. İki tane küçük parmağı vardı! İkisi de birbirinin aynıydı ama yapışıktılar. Kafasını yana eğmiş ona bakışımı seyrediyordu. "Seni iğrendirdi mi?" dedi. İğrendirmişti ama iğrenmediğimi söyledim; onu öpmek için eğildim. Hem onu neden yörenin batıl inançlı insanlarından gizlediğini de anladım; çünkü bu yaygın Doğu inancına göre bariz bir cadılık işaretiydi. Fazladan bir parmak ortaçağ inancına göre, "şeytanın meme ucu"ydu. Ayağını esnetti, gerindi, sonra suratını asıp dalgın dalgın dolaşarak bir ağacın altına oturdu. "Ne düşünüyorsun Benedicta?" Vakur,

sabit dalgınlığı eriyip gitti; dişlerinin arasına bir ot alarak “Öğrendiklerinde ne düşüneceklerini merak ediyorum. Ama zaten ne yapabilirler ki?” dedi.

“Kim?”

“Julian, Jocas, firma; neye karar verdiğimi öğrendiklerinde. Yani senin hakkında.”

“Bunun onlarla ne ilgisi var?” Bu soruya şaşırmış gibi görünüyordu, başını kararan ufuk çizgisine döndürerek kaşlarını çattı. “Hem,” diye devam ettim, “sen neye karar verdin?”

Buna tek yanıtı beni, uykuyla uyanıklık arasında rahatça yattığımız battaniyelerin üzerine çağırmak oldu. Gecenin büyük bölümünü uyku arasında konuşarak geçirdik. Polis’te geçirilmiş bir gençlikten söz etti -ama gelişigüzel, rasgele. Ve bu üstü kapalı konuşma parçalarından benimki gibi yapayalnız geçmiş bir çocukluğun resmi ortaya çıkıyordu; ama sarayın karanlık bahçelerinde, sığ dişi tenselliğinin egemen olduğu haremin parıltılı boşluğunda harcanmış bir çocukluk. Eski başkentin yaz sıcaklarında cinsel istekler hakkında öğrenilebilecek her Şeyi daha ergenlik çağına ulaşmadan öğrenmiş. Öğrenilip unutulmuş Şeyler. Belki de bu yüzden onun için sevişmek boş, göz açtırıcı bir özellik taşıyordu? Bilmiyorum. Sanki duyguları ve zihni uygun olmayan bir soruyla hemen kırılıveren, yumurta kabuklarının o en incesiyle kaplıydı. Mesela ona babasının hâlâ hayatta olup olmadığını sordum; bu sıradan soru onu endişeyle kaskatı etti. Ürkmüş bir tavşan gibi dikildi ve beni onun koyduğu kuralı bozmakla suçladı. Jocas’a sormam gerektiğini söyledi. Onu yatıştırmak için bayağı uğraşmam gerekti.

Şafakta ya da hemen sonra teknenin tıkırtısını duyduk ve limana doğru uzanan beyaz izini gördük. Aceleyle parmağını bağladı. Eşyalarımızı toparlayıp gitmenin zamanı gelmişti. Atlar tepenin alçak yamacını inerken Benedicta derin düşüncelere dalmıştı. En sonunda “Anlaşmayı ne zaman imzalayacaksın?” diye sordu. Onların varlığını tümüyle unutmuştum, soru beni tedirgin etti. “Daha karar veremedim. Neden, imzalamamı mı istiyorsun?” Çatık kaşlarının altından ciddiyetle bana baktı. “Bizden kuşkulanman çok tuhaf,” dedi. “Ama kuşkulanmıyorum ki,” diye karşı çıktım, “tereddüt etmemin nedeni anlaşmanın geçerliliğinden kuşkulanmam değil, hayır. Hatta fazlasıyla cömertler. Yo, bu başka bir şey. Görüyorsun kolay değil, çünkü sana âşığım.” Kırbacını kaldırıp bileğime vurdu. “Düşün,” dedi, “düşün.”

“Bakacağım” dedim. Bana merakla baktı ama başka bir şey söylemedi. Geriye dönüş sakin ve olaysız geçti. Jocas konukseverce hazırlanmış bir masayla beni bekliyordu; ama Benedicta öğle yemeğini haremde yiyeceğini söyleyerek ortadan kayboldu. Orayı gözümün önüne getirmeye çalıştım. Sakin, Boğaz’a bakan cam ve pembe satenden bir *bonbonnière,*[37]* ışık özenle oyulmuş tahta paravanlardan süzülüyor; bunlara kafes içinde hüzünlü şarkılar söyleyen kuşları, hepsi karalar giymiş bir kısmı da Paris ya da Londra’dan kötü seçilmiş biçimsiz giysiler giyen birkaç yaşlı, sağır kadını ekledim. Bir sürü altın kaplama ve aynalar. Modası geçmiş vals ve caz plaklarıyla eski bir gramofon ve tomar tomar resimli dergiler... Bunların ne kadarının doğru olduğunu merak ettim. Mesela etrafta hiç kitap yoktu. “Yanılıyorsun,” dedi Jocas sertçe. “Saten ve altın süslemelerle gayet şık döşenmiş bir çift odası var; parlak avizeler, elektrikli bir piyano, iki siyah kedi ve Loti ve şürekâsının yazdığı güzel ciltli bir kitaplık dolusu kitap.”

‘Teşekkür ederim,” dedim alayla, o da alaylı bir selam verdi.

“Emrinizdeyim,” dedi. “Ne yazık ki aynı yeteneklere sahip değiliz. Herhalde pazarlarda falcılık yapsam daha iyi olurdu. Kardeşim Chewlian böyle der. Çocukken çok kafasızdım; şimdi bile öyleyim, biliyor musun hâlâ güçlükle okuyup yazıyorum. Gözlüklerimi unutmuş gibi yapıyorum. Bu beni çok engelledi. Chewlian bir ticaret devi haline gelirken ben basit bir tüccar olarak kaldım. Ben burada çakıldım ama o parlak bir eğitim yaptı. Bir hami buldu, yetimhaneyi yöneten rahiplerden biri onun eğitimini karşılayacak zengin bir adam buldu. Ama ben hep hastaydım, yirmi yaşıma kadar yatağımı ıslattım. Kafasızın tekiydim, kalem kâğıtla işim yoktu. Ancak orta yaşlarda düzelmeye başladım, Merlin bizi bulduğunda.”

“Yetim miydiniz?”

“Evet.”

“Ve *kardeş,* nereden biliyordunuz?’

“Sadece bir varsayım, hatta bir şaka; aynı akşam aynı kapı eşiğine bırakılmışız. Zaten kardeş dediğin daha başka nedir ki? Ben Chewlian’ı severim, o da beni sever.”

“Sanırım bu akşam Pera’ya döneceğim.”

“Tabii neden olmasın?” dedi uysalca kolumu sıkarak. Çok sevimli bir adamdı. “En azından iki gün Benedicta’yı göremezsin. Tedavisi var. Ama

isterse seninle temas kurar. Sanırım gelecek hafta Zürih’e dönmesi gerekiyor.”

Bu fikirden hiç hoşlanmadım. “Hiçbir şey söylemedi mi?” dedim kendimi tutamayarak.

“Ben Benedicta’nın bakıcısı değilim,” dedi kaşları çatık, azarlar gibi.

Bu konudaki konuşmamız duvara toslamış gibiydi; belki de farkında olmadan onu kırmıştım, konuşmayı sürdürürken gönlünü almaya çalıştım. “Yarın Vibart’la son bir kere görüşüp anlaşma hakkında karara varacağım. Küçük işitme aletiyle ilgili olanı kesinlikle imzalayacağım -ona ‘bebek’ diyorum. Diğer buluşları da kapsayan bölümü düşünmem lazım.”

“Neden tereddüt ettiğini biliyorum,” dedi ve birden gülmeye başladı. ‘Tümüyle haklısın. Sana bir şey söylediğimde yüz ifadenden şaşırdığını anladım, çünkü senin Atina’da bıraktığın kâğıtları birinin karıştırdığını gösteriyordu. Yeni elektrikli Braille aleti hatırladın mı?”

Gerçekten de öyleydi. Kemerli burnuna ve gülen gözlerine baktım. “Bizim karıştırdığımızı düşündün, değil mi? Biz değildik. Graphos’tu, adamlarından biri senin kâğıtları karıştırmış; ne bulmayı umuyorlardı, bilmiyorum. Ama her şeyin fotoğrafını çekmişler -bütün el yazılarının ve matematiksel hesapların. Bu fikir ortaya çıktıktan sonra Graphos’a senin hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmek istediğimi söyleyince bana bu fotoğrafları yolladı -üzerinde çalıştığın şeyler. Hemen bizim sana ihtiyacımız olduğu kadar senin de bize ihtiyacın olduğunu anladım. Eğer sana gerekli aletleri verirsek yıllar kazanabilirsin, yıllar. Mesela yanında bir kimyager olmadan ateşböcekleri üzerinde nasıl çalışacaksın, büyük bir laboratuvar olmadan? Böyle bir yerimiz var; Lunn Eczacılık bize ait. Anlıyor musun?’

“Ateşböceği ısı yaymadan ışık üretiyor,” yazmıştım bir keresinde öylesine. “Not. Eğer kimyasal olarak nasıl yeni bir ışık kaynağı bulabileceğimizi bilirsek belki.” Ama tabii haklıydı, insan Yedi Numara’da böyle deneyler yapamazdı. Jocas hâlâ gülümseyerek dikkatle beni izliyordu. “Titreşim fitili, iyot ve sodyum banyosu deneyi. Bunları nasıl yapacaksın?” Birden bu işe karşı içimde büyük bir istek -evrenin işlerine karışmak ve hareketlerine kısa devre yaptırmayı denemek- kabardı ve beni gırtlağımdan yakaladı. Büyük bir susuzlukla şarabımı içip bulanmış zihnimle ona baktım. Tanrım! Öylesine uydurulmuş bu spekülasyonları, benim haberim olmadan yaymaları da mümkündü, böylece olanakları daha iyi olan başka yetenekler

beni gölgede bırakabilirdi. Bu düşünceden utanmıştım ama olabilirdi de! Saf bilim! Hinlik nereden geliyor? "Neden yarasaların karanlıkta yönlerini bulmalarına rağmen, körlerin ışıkta bulamadıklarını sorduğun bir bölüm var sonra, hı?"

"Şşş," dedim "düşünüyorum." Düşünüyordum, böyle karmaşık çelişkilerle kuşatılmış otururken çılgınca Benedicta'yı düşünüyordum.

Jocas yavaşça: "Benedicta meselesinin pek bir şey değiştireceğini sanmıyorum." O zihinsel dudak okuma işini yapıyordu yine. Bu sefer hatalıydı; bütün bu düşler ve karmaşalar üzerinde bir hayalet gibi asılı duruyordu Benedicta, bir *ignis fatuus.*[38]* O uzun kobra yüzü bir büyük dâhiler kuruluşunun temsil ettiği her şeyi simgeliyordu. O gözlerde ün ve servet görüyordum ve yine aynı gözler tüm zenginliklere bir de aşk vaadi katıyordu. "Evet." dedim sonunda kendi sesimin sertliğine kendim de şaşırarak. "Evet ben bir aptalım. İmzala*malıyım*."

Bütün bu sahneleri, bu devreyi sonradan tekrar gözden geçirmek, hatırlamak beni çok şaşırtmıştı: yani her şey yıkıldıktan sonra, hastalık ve karmaşa döneminde, şiddetli suçlamalar, kavgalar, geçici hafıza kayıpları döneminde. Bir keresinde mantığın en uç köşelerinde gezinirken bana: "Seni yalnızca firmadan bağımsız kalmaya kararlı olduğun zaman gerçekten sevmiştim. Çünkü bu bana kendi özgürlüğümü vaat ediyordu. Ama sonradan senin de herkes gibi olduğunu gördüm." Büyük bir öfkeyle ona bağırmıştım. "Ama bana onları sen imzalattın, Benedicta. Israr eden sendin hatırlamıyor musun?" O kızgın kafasını sallayarak cevap verdi: "Evet yapmak zorundaydım. Ama silahlarını elden bırakmayabilirdin ve bu her şeyi değiştirirdi. İkimiz için de."

"Peki madem bunu biliyordun neden ille de çocuk istedin? Hiç gerek yoktu, öyle değil mi?"

"Bir sürü neden vardı. Biraz Julian ve Nash istedikleri için, aynı zamanda tedavi için de. Sonra veraset, miras meselesi. Sonra ben. Bütün o düşükler karşı koymam gereken bir meydan okumaydı. Her şeyden önce de kendimin olan bir Merlin istedim, sadece kendimin." Susup, sanki sadece içindeki bir kulağın duyabildiği çok alçak bir sesi dinler gibi etrafına baktı. "Görüyorsun," dedi ifadesiz bir ses tonuyla "babamı bedenen gören hiç kimse yoktur neredeyse, ama herkes Julian'ı öyle ya da böyle görmüştür.

Sonra firma, ah Felix, Benedicta yalnızca bir kadın, her zaman adil olmaya çalıştı.” Neredeyse ağlıyordu.

“Kendinden bir *ürünmüş* gibi söz ediyorsun.”

“Öyleyim. Öyleyim.” *Tu quoque*[39]* buydu işte!

Sonra ona aşktan söz ettiğimde yakıcı bir öfkeyle: “Ama aşk bir gerçektir, reçete değil,” diyebilmişti. Sanki aşkımı başka bir kılığa sokup ona öyle sunarak onu kandırmışım gibi. Kadın!

Ama o gün Jocas beni o düzensiz ağır yürüyüşüyle iskeleye kadar geçirdiğinde bütün bunlar geleceğin çok uzak köşelerinde yatıyorlardı. “Atina’ya dönüp bekleyeceksin,” dedi sesinde sevinçli bir rahatlamayla. Samimiyetle bana sarılıp “Benedicta çok yakında sana gelecek,” dedi. “O senin için her şeyin anahtarı olabilir. Sacrapant anlaşmanın ayrıntılarıyla ilgilenecek. Ben bir haftalığına adalara gidiyorum. Felix!”

“Evet Jocas?”

“Çok mutlu olacaksın.”

Ama kendimi hâlâ sersem gibi hissediyordum, kendi seçimim beni sarsmıştı. Sacrapant gözlerinde yaşlar, şefkatle bana bakıyordu; anlaşılan imzalamayı kabul ettiğimi ona kimse söylemeden anlamıştı ama incelikten sesini çıkarmıyordu. Bir bataklığa batmış gibi zamana gömülmüş şehrin yarı uykuda yattığı bulanık ufka doğru yanar döner su üzerinden ilerliyorduk -yaşamını uykuda geçiren Doğulu Venedik.

Vibart her zamanki masasındaydı, yalnızca bugün koleksiyonuna katmak için yeni bir yumurtanın içini boşaltıyordu. Mavi yumurtanın tepesini bir toplu iğneyle delmiş, küçük delikten yumurtanın içine hava veriyordu; yumurtanın sarısı öbür uçtaki delikten şapırtıyla çöp kutusuna dökülüyordu. “Tamam” dedi rahatlayarak, bu narin nesneyi diğerlerinin arasındaki kadife bir oyuğa yerleştirdi. Saygıyla kutuyu kapatıp parmaklarını birbirine geçirerek bana baktı. Anlaşma diğer kâğıtlarıyla birlikte masanın köşesinde duruyordu. Hiçbir şey söylemeden dolmakalemi mermer ayaklığından alıp gereken yerleri imzaladım. “Yaa” dedi büyük bir neşeyle, “ben de böyle düşünürdüm. Ün ve şöhret oğlum, hem de hepsi bir imzaya. Bazıları şanslı oluyor.” Ortadaki boşluğa bakarak hâlâ şaşkın ve nedense korkunç üzüntülü öylece oturdum. Nasılsa bunu hissetmiş olmalıydı (o uçan dış görünüşünün altında ince sezgili bir genç adam vardı)

çünkü sesi anlayışla doldu; olayı kutlamak için koyduğu içki sertti ve benim de buna ihtiyacım vardı ya da öyle olduğunu hissediyordum. Ama neden?

Sacrapant'ın sesini duyar gibiydim: "Firma muhteşemdir Bay Charlock, efendim. Karımın rahmi için hiç kimseyi bulamayınca firma birini gönderdi."

Telefon cırlak bir sesle çaldı. "Sana," dedi Vibart. Jocas'ın uzaktan gelen cızırtılı sesini hemen tanıdım. "Felix, unutmuşum. Atina'daki dostun Koepgen'e iletmen için bir mesajım var. Senin dostun, değil mi?"

"Evet. Onu tanıdığınızı bilmiyordum."

"Kişisel olarak tanımıyorum. Ama onu gördüğünde aradığı ikonu bulmuş olduğumuzu söyler misin?"

"Ikon mu?"

"Evet. Hangi manastırda olduğunu biliyoruz."

"Söylerim."

"Çok teşekkürler Felix."

Derin bir nefes alıp, "Jocas anlaşmayı az önce imzaladım," dedim.

"Biliyordum" dedi. "Hissettim. Emindim."

Vibart içkisini içip bana bakarak oturuyordu. "Sanırım," dedi "neşelenmeye ihtiyacın var. Seni yemeğe davet edip edebi hayatımın bütün ayrıntılarını anlatacağım. Gerçekten de ilerleme var. Hem laf aramızda iyi bir *Fransız* tavernası buldum. Biliyorsun Fransızlar her şeyi yiyebilirler. Eğer gökyüzünden ölülerin bacakları yağsaydı bir an bile düşünmeden yamyam olurlardı. Dahası bedava olduğu için bu daha da hoşlarına giderdi. Gelecek misin?"

"Elbette. Ama önce bunları firmaya götürüp biraz para çekmeliyim."

Kalabalık ve gayrisıhhi sokaklarda hırlayan köpek sürüleri arasından geçerek bunu da gerektiği gibi hallettim. Bay Sacrapant beni bekliyordu: Aman ne ağırbaşlı ne nazikti, en iyi tavırlarını takınmış bir cenaze levazımatçısı yardımcısı gibi. Belgeleri aldı ve bana ince cüzdanıma buz gibi parmaklarla yerleştirdiğim ve o zaman çok büyük bir miktar gibi gelen bir senet verdi.

"Kuşkusuz Atina'ya gideceksiniz," dedi. "Sizin anlaşmanızı hep hatırlayacağım, Bay Charlock."

"Teşekkürler. Bir iki güne kadar gideceğim sanırım." Gerçekte Benedicta'yı bir kez daha görmeden şehri terk etmek istemiyordum; ama bunun hiçbir çıkar yolu yokmuş gibi görünüyordu. Belki de ona bir mesaj

yollayabilirdim? Belki de hâlâ Polis’te olduğumu... “Bana ihtiyacın olursa sanırım bir hafta daha burada olacağım,” dedim ona. “Her zamanki gibi Pera’da.”

Edilgen aşkın o habis tümörü! Birden kasvetli, buğulu şehir hayaletlerle dolmuş gibi geldi. Bir hamlede sıradan insanları bağlayan bütün o küçük sıkıntılardan kurtulmanın sersemliğini yaşıyordum hâlâ - maddi bağımlılık, iş, vs. Şaşkındım da çünkü benim yerimde başka biri olsa sevinçten uçardı. Hiçbir şey hissetmiyordum. İğrenç otele gitmek için bir taksi tuttum, rezervasyonumu yeniledim ve bahçede bir öğle yemeği ısmarladım. Ne yazık ki hiç tanıdık yüz yoktu. Beklerken Vibart’ın dostluğuna muhtaç kalacaktım. Beklemek! Peki ya Benedicta gelmezse? Pekâlâ Zürih’e gidebilirdi.

Günbatımında Vibart beni almaya geldi, yeni keşfettiği aşevine doğru yürümeye başladık şehrin içinde. Karısı bize sonradan katılacaktı. Her zamanki gibi başlamak konusunda çok tereddütlü olduğu hayali meslek yaşamını düzenlemeye dalmıştı; durmadan kendini azarlıyordu. Her zamanki sırayı değiştirip işe kendi eleştirilerini yazmakla başlamıştı bu sefer. “Neden ölüm ilanı vermiyorsun?” diye bir öneride bulundum. “En sıcak eleştiriler o zaman yazılıyor. Ölümün en büyük avuntusu, herkesin ardından iyi konuşmak zorunda olması.”

“Bunu hiç düşünmemiştim.” dedi Vibart kemerini bağlayan biri gibi peçetesini boynuna iliştirirken. “Sanırım artık çok geç. Romanım *Kuşkonmaz Ağacı* bu hafta çıkıyor (“üstün itaatin romanı”). Bütün basın karışacak. Fikirlerle beyinleri uyuşmuş cahillerin kıskançlıkları edebi övgülerin en büyüğüdür diyerek avutuyorum kendimi. Yine de iyi bir satış ayarladım. İlk hafta için otuz bine ne dersin? Fiyatlarda bir ayarlama yaparsak rahat yüz bini bulur, bulmaz mı?”

“Fazla iyimser,” dedi karısı bir saplantıyla birlikte yaşamak zorunda olan birinin boyun eğmişliğiyle. Mahcup yeşil gözleri olan esmer, alımlı bir kadındı. Adı Pia’ydı.

Yemek nefisti. “Bütün bunları bırakıp,” dedim, “eleştiriye başlamalıyım. Kinini haftalık dergilerde kus. Üne kavuş. Kendi kendine kötü bir adam olmadığını, sadece biraz ilkesiz olduğunu söyle.”

“Karıma,” dedi Vibart kıskanç bir sesle, “senin korkunç vurgunundan söz edebilir miyim, yeni işten?”

“Elbette.” Hemen uzun uzadıya anlattı. Pia neşesizliğime şaşırarak bana merakla bakıyordu. Herhalde suçlu görünüyorum. Açıklamaya çalıştım. “Görüyorsun Vibart bir bakıma ben de seninle aynı yolun yokuşuyum. Yalnızca mucit olarak kalmak istemiyorum, soyutlamalara ulaşmak istiyorum: Hesap kitap işini bir tramplen olarak kullanmak istiyorum. Senin gibi benim de yeteneğim yok. Şiirsel soyutlamalar, yeni evrenlerle ilgilenmek yerine cıvata ve somunlarla lehim yapmak zorunda kalacağım. Hem asrın küçük Kopernik’i olmayı *o kadar da* isterken. İşte eleştirdiğiniz hissizlik bu. Ben değişik tür bir bilim adamıyım. O kusurlu beş duyuyla küçük çapta bir şeyler yaparak doyuma ulaşmam gerekecek.”

Vibart sayıp dökmeye başladı: “Kartal gözleri, erkek geyik kulakları, örümcek dokunuşu, maymun dili, köpek de burnuyla.”

“Kendi alanımda sanata eş bir şeylere ulaşmak isterdim. Dostum Koepgen bunu disiplinli serkeşlik olarak tanımlıyor. Ama insan beceremeyince?” Tanrım, kafayı buluyorduk.

“Şu işe bak,” dedi karısı, “etrafımı başarısızlıklar sardı.” Ama kendimi kocasının özel mitiyle özdeşleştirmeme minnettar kalmıştı.

Vibart artık iyice neşelenmişti ve kahve gelene kadar kendini azarlamayı bırakmaya karar verdi. “Yemekler,” dedi, “zehirleyemeyecek kadar iyi, hem bir çeşnicinin tek metafizik sorunu, salamdan sonra da yaşam olup olmadığıdır.”

Büyük bir fırtına kopmuştu, damlalar kasvetli kemerleri dövüyordu; yağmurun dinmesini bekleyip brendi içerek uzun süre oturduk -o tüketici huzursuzluk bir kez daha beni ele geçirdi. Kol saatim o yorulmak bilmez, iç gıcıklayıcı, tekdüze sesiyle tıkırdayıp duruyordu. Benedicta’yı ve yalnızca onun çözüp ayırabileceği bu yeni belirsiz ilişki tarzını düşündüğümü fark ettim. Eskimeyen tek şey zaman. “Sanırım büyük olasılıkla yarın Atina’ya gidiyorum,” dedim, çünkü Vibart hafta sonu pikniğe çıkmayı düşünüyordu ve birden, ondan bıkmıştım. Yağmur artık azalmaya başlamıştı, kahvelerin tentelerine taze bir rüzgâr vuruyordu. Şans eseri bizi Pera’ya götürecek bir taksi bulduk, otelin önünde indim. Odama girince bütün kuşkularımdan kurtuldum, çünkü şöminenin üzerinde bir vazo içinde yanmakta olan bir tütsü ve Jocas’ın kartvizitinin üzerine sonradan çok tanıdık gelmeye başlayacak çok şekilsiz, kesik kesik bir el yazısıyla -Benedicta’nın el yazısıyla- yazılmış birkaç kelime buldum. Ertesi gün öğleyin beni görmeye gelecekti. O anda -rüzgârın fırtına bulutunu bir üfürükte dağıtması gibi-

kaygılarımın bütün ağırlığının yükselip dağıldığını hissettim. Yatar yatmaz uykuya daldım, ama Doğu'nun bütün zenginliklerini Jocas'ın yönettiği kocaman ambarlara aktaran uzun firma kanallarıyla ilgili, Vibart'a yaraşır karmakarışık rüyalar gördüm -kürkler, deriler, haşhaş, havyar, tuz, balmumu, kehribar, değerli taşlar, porselen ve cam: O kadar gerçekdışı rüyalar ki onları görürken bile bu manzarayı değiştirmek, Slovenya'dan kereste, Rusya'dan petrol ve buğday, alüminyumtaşı, kalay ve kömür gibi pek romantik olmayan mallar ekleyerek onu daha güncel kılmak zorunda kalıyordum. Ve bu cafcaflı düşlerin ortasında bir yerlerde sanki yükseklerdeki bir pencereden Benedicta'nın bana bakan solgun yüzünü gördüm: Ve dudaklarımda bir soruyla sıçrayarak uyandım: "Verdiğin kararda onun zenginliğinin hiç payı olmamalı." Ama zenginlik bir kenara anlamaz; bir tavşandudak gibi hep göze batar. El yazısını kuşkuyla inceledim. Bir yazı uzmanı bezesel dengesizliklerin farkına varabilirdi. Ama ben ona âşıktım, âşıktım, âşıktım.

Sonra sabahleyin, uykuma sızan düşünce silsilesini gizliden gizliye izleyerek çok büyük miktarda para harcamanın nasıl bir his olduğunu anlamak gibi bilimsel bir amaçla Pera'nın şık alışveriş merkezine gittim. Bir av tüfeği, kol saati ya da görülmemiş güzellikte bir dolmakalem alabileceğimi düşünüyordum. Her ne kadar bana yetse de kıt kanaat yaşamaya alışık olduğumdan, sıklıkla gereksinimlerimden olmasa da zevklerimden mahrum kaldığımdan, hakkımla kazandığım altınlarımı bir tüccarın kasasına dökmenin nasıl bir şey olacağını görmek istiyordum. Ama onları görür görmez bu gereksiz nesnelere duyduğum istek çekilip gitti. Bir silahla ne halt edecektim? Ne zaman istesem Hippolyta'dan ödünç alabilirdim. Bir kol saati? Yüzerken çıkarmayı unuturdum. Bir dolmakalem? Alındığı gibi kaybolurdu. Karamukların beni çekiştirip dil dökmelerine ses çıkarmadan umutsuzca sokakta yürüyordum. O zamanlar değerli taşlar hakkında yeterli bilgim yoktu (tabii şimdi yaptığım sahte elmaslar bütün dünyaya yayıldı). Kokulardan da anlamazdım. Ama sonunda Benedicta'yı düşünerek küçük, sevimli bir halının cazibesine kapıldım -etikete göre gerçek bir Şiraz halisiydi. Kolumun altında halıyla otele girmiştim ki hamal sürüsünü gördüm -başkentin o gülünç, ineğe benzeyen hamalları- sonradan çok iyi tanıyacağım altın armayla işaretlenmiş bir dizi siyah bavul ve şapka kutusu taşıyorlardı. O çoktan gelmişti, bir moda dergisinden fırlamış gibi eldivenli elleri kucağında, terasta oturuyordu.

Eldivenler! Geniş, ince hasır şapkası yüzüne kehribar rengi çiller düşürüyordu.

Eldivenlerine bakıyordu ve dudakları dua ediyormuş ya da kendi zihniyle gizli bir şeyler konuşuyormuş gibi kımıldanıyordu. Her şey beni uyarıyordu sanki, ama ona doğru gidip ellerine uzandım -onları gözlerinin önünden çekmek için, onları ve onlarla birlikte onun ilgisini de talep etmek için. Karşı koydu, adını mırıldandığımda da bana dalgın bir bakışla baktı -sanki beni ilk kez görüyordu. “Herkes kabul etti,” dedi yavaşça -âşık bir adamın işitebileceği en umut kırıcı kelimeler. “Ama herkes, istisnasız, Julian bile. Hepsi bizim tarafımızdalar.” Birbirimize sarıldığımızda birazcık titredi; ne olduğunu anlayamadığım güzel bir koku sürmüştü, narin ve kırılgandı. “Adımı söylemeni istiyorum; kulağa nasıl geldiğini duymak istiyorum -daha önce hiç dikkat etmemiştim.” İki kere tekrarladım. İç geçirip, “Evet, tam düşündüğüm gibi,” dedi. Sanki bir şeyler kanıtlanmış gibi. Yanına oturup hediyemi açtım. “Sana küçük bir Şiraz halısı getirdim,” dedim, aldığım şeyden duyduğum gururla. “Afgan halısı. Seni kandırmışlar.” diyerek gülünce allak bullak oldum. Çok komik bir şaka yapmışım gibi ellerini çırpıp bir kahkaha attı.

Bütün eşyalarım odamdan ikinci kattaki çok büyük bir süite taşınmıştı; onun parlak valiz koleksiyonu yanında çok sönük kalıyorlardı. Bir Türk hizmetçi onun giysilerini asmakla meşguldü. Balkonda bir yemek masası hazırlanmıştı. Kocaman dört direkli bir karyolası ve kadife brokarları olan odayı gözden geçirirken gözlerini kısmıştı. Sonra birden bana dönüp, “Bu sefer yalnızca üç gün kalabileceğim. Sonra Kuzey’e gitmem gerekiyor. Ama sonradan senin yanına, Atina’ya ya da Londra’ya gelirim, tamam mı?”

“Tamam.”

Takvime göre üç gün üç gece; kendinden geçenler için (ki bu *karşılıklıydı)* üç asır, dökülen her saniye o ve tarihi geç kalmışlıkların hüzünlü şehri hakkındaki görüşlerimi o kadar muhteşem bir biçimde değiştirdi ki: Çocukluğunun ve anılarının bir uzantısı halini aldı şehir, tutarlı bir mülk. Bütün durgun güzellikleri, hastalık ve pislik dolu iğrenç köşeleri, Bizans’ın çürümekte olan cesedinin çıkardığı bataklık gazı, hepsi belirli bir şekle dönüştü. Onun içinde uzun süreli bir tanışıklığın bilinçdışı güveniyle dolaşıyordu. Bir kadına âşık olmak için çok kötü bir yerdi, cesaret kırıcı bir yer: Yoksa bunun tek nedeni Benedicta ve tatlı ezan

seslerine ve Haliç'ten gelen vakur sirenlerin uğultusuna karışan zihnimin çok gerilerindeki inatçı bir uyarı çıngırağının sesi miydi? Diyelim ki o seste onun yansımalarını görüyordum -olmaları gerektiği gibi mutlu ve özgür değil de yoğun, sapkın, büyülü olan öpüşlerin altındaki imago damgası. O muamma bugüne değin çözülmedi; eğer deneseydim o zaman bile onun sevilmek için doğmuş, ama sahipsiz bir hayvan gibi tek başına ölmeye yazgılı biri olduğunu görebilirdim. Yine de ben çok şanslıydım -çünkü teslim olabiliyordum ve bu bana onun aramıza koyduğu mesafeyi aşabileceğim yanılsamasını veriyordu. Pozitif bilimin zaferleri! Ona Iolanthe'den öğrendiğim her şeyi verdim! Bir anlığına aşkın o büyük yürüyen merdivenini durdurduğuma inanmıştım, tik karşılaşmada görmüş olduğum şeyin, âdeta daha büyük boyutlu bir yabancılaşmanın ilk karalamaları olduğunu görmemeye çalıştım inatla. Öyle mi yaptım? Bilmiyorum. Soluksuz bir boyun eğişle sevişmek ya da zehir kana karışmadan önce oku etinden çıkarmaya çalışan biri gibi umutsuzca. Nasıl tahrik edeceğini bilirdi; peygamberdevesi, "bileklerimi bağla" gibi, ya da akla daha az yatan "Oh çok büyük, ortadan ikiye ayrılacağım." Saldırgan bir kadını seven erkeklerin boşta kalmış öfkelerini tahrik eden şeyler. Bu kadar mükemmel çiftleşmek, buna rağmen her türlü yakınlığı reddetmek! Öpüşler farkına varamadığım uyarılardı; ama o doyum hissi nefisti, baş döndürücü -zaten başka türlü olamazdı değil mi? Sayın jüri üyeleri gerçekle biraz gülerek uğraşmalıyız, yoksa onu ıskalarız. Hiç de ciddi değildir, o bir *oyundur!* Zavallı Felix'e şimdi anlatırsınız tabii; olan olduktan sonra onun da aklı başına geldi. Elektrikli sandalyeyi romantik bir simge haline getirdiğimizi düşünebiliyor musunuz? Eğer tavşanın koklama duyusunu yok ederseniz onu iktidarsızlığa mahkûm edersiniz; çiftleşirken bir semenderin kafasını koparın, hiçbir şey hissetmez; sanki hiçbir şey olmamış gibi kendini o kutsal ritme kaptırmıştır. Belki de hiçbir şey olmamıştır? Benedicta! Biz hızla soğuyan dünyalar, birbirimizin kollarında uyurduk. Sırlar o kadar da önemli değildi. Onu bir gözyaşı seli içinde balkonda otururken buldum. "Neden Benedicta?" Bilmiyor, yaş yüklü kirpikleriyle bana bakıyor, yaşlar ince burnundan aşağı kayıyor. "Bilmiyorum." Ama on dakika sonra bir laterna üzerindeki maymunun numaralarına canı yürekten gülüyor.

Evet, dediğim gibi şehri onun renklerini almaya başlamıştı; gezintiler alışık olmadığımız bir zevk halini almaya başladı; Sacrapant ve Vibart gibi

diğer rehberlerin gözlerinden kaçan veya zevklerine uymayan kuytu köşeleri biliyordu. Şimdi Polis'i ne zaman düşünsem içinde ne varsa -cami, mezarlık, Haliç'teki hızlı tekneler- Benedicta'nın yüzü üstlerine yansıyor. Aynı Atina'ya Io'nun yüzünün yansıması gibi. Kuşkusuz tuhaf ve görülmedik şeyler de vardı: Nereye gitsek bizi karşılayan birileri oluyordu -mesela bir caminin kapısında anahtarlarla bekleyen biri gibi. Küçük camilere girebilmek, anahtarları ve bekçiyi bulmanın zorluğu Polis'in ünlü bir özelliği; bütün ziyaretçiler bundan yakınıyor. Yine de bu meşum çift nereye gitse -çoğunlukla da yürüyerek- bekçi onları bekliyor oluyordu. Ona haber mi vermişti ya da birilerinin bunu yapmasını mı sağlamıştı diye soruyorum? "Hayır, yalnızca çok şanslıyız, hepsi bu."

Sonra yine aynı belirsizlikle -neredeyse gururla karışık bir acı ifadesiyle- beni Eyüp'teki sarıklı ve çiçeklikli mermer mezar taşları olan, güzel mezarlığa götürdü. Etrafı parmaklıklarla çevrilmiş bir mezarın yanına gittik. O akışkan Arap harflerini okuyamıyordum ama onun altında Romen harfleriyle Benedicta Merlin yazıyordu. Hiç tarih yoktu. "Bu kim, annen mi?" diye sordum; ama o birden dönüp kopardığı bir otu dudaklarına sürerek yokuş yukarı inmeye başladı. "Benedicta lütfen söyle." Bana dikkatle baktı ve sonra tekrar dönüp mezarlar arasında ağır ağır ilerlemeyi sürdürdü. Onu sıkıştırmak boşunaydı. Mezarlığın köşesinde birden döndü, sanki geçmişteki çok kötü bir anıyı söküp atmak ister gibi beni tuhaf bir öfkeyle kendine bastırarak sımsıkı sarıldı. Ama hiç konuşmadan, anlıyor musunuz? Ve sonra yumuşacık, yoğun bir ilgiyle ağzımdaki dudak boyalarını silmek için mendilini çıkardı. O ana kadar kimse bana bu denli taşkın bir sevgiyle, bu denli savunmasız bir şefkatle bakmamış gibi geldi; sırları olmasının ne önemi vardı ki? O sert rahibe maskesi düşmüştü. Karşımda gerçek bir kadın duruyordu.

Böylece zaman, fiziksel sahiplenmenin o çok özel doyumlarıyla yoğunlaşarak geçti gitti; onun -o yavaş Şark Ekspresi ile şehrin yüksek duvarları arasından Zürih'e çekilerek- yine Avrupa'da yok olması fikrini aklımdan çıkaramıyordum. Sonra her şeyin tam ortasında -ya da daha ziyade sonunda, çünkü son akşamdı- en tuhaf olay meydana geldi: Sacrapant'ın ölümü. O kadar ani, o kadar beklenmedikti ki kafam durdu -tabii sonradan doyurucu açıklamalar yapıldı. Bu tür olaylara dönüp yeniden baktığımızda onların hep sahte bir nedensellik içine sarılmış olduklarını görürüz. Bu da öyle miydi?

Günbatımı en güzel saattir; güneş yoğun sisleri yukarılara, muazzam renk ve şekillere sürerek ufukla tutuştuğu o aslan güreşini sürdürürken, şehir kendini yavaşça karanlığa atar. Sakin sakin bir içki içerek otelin kararan bahçesinde oturmak ve kör müezzinin binalar arasındaki tüneğine çıkıp inananlara o baykuş çığlısını yollamasını beklemek. Bu saatleri geçirmenin en iyi yolu buydu: Taksim'de kırpışmaya başlayan ışıkları seyretmek ve kararan sulardaki tekne seslerini dinlemek.

O özel anlamlı akşam çok sessizdik; ekspres tam gece yarısı hareket ediyordu, bavulları toplanmıştı. Orada iki dünya arasında oturuyorduk, ne mutsuz ne mutlu. Geleceğin böylesi kesin olmasının verdiği tuhaf bir dalgınlık içinde. Zihnin bir tarafı birazdan camiden gelecek olan o sakin çağrıya yönelmiş –Ebed'in genizden gelen gaklamasını mırıldanan bir kuşun yaşlı kör yüzü. Çökmekte olan karanlığın içinde beyazlar giymiş, ince bir adamın uzaktaki ağaçlar arasında yürüdüğünü gördüm; sanki önceden tayin edilmiş bir sona doğru gitmenin kararlılığıyla, biraz sendeleyerek yürüyordu. Dostumu tanıdım ama bu konuda hiçbir şey söylemedim; sanırım bakışlarımı izleyerek Benedicta da onu gördü. Bunda hiçbir anormallik yoktu; ama sonra hayretle onun durup gökyüzüne baktığını ve caminin dönen merdivenlerine girdisini gördüm. Ama artık hızı değişmişti; sanki büyük bir yükün altında iki büklüm olmuş gibi ağır ağır ve bıkkınlıkla yürüyordu. Onu minarenin ortasındaki pencerenin kenarında görünce şaşkınlıktan nefesimi tuttum. “Bu da ne, bizim Sacrapant...” Benedicta bir saatine, bir havaya baktı.

Müezzin için hâlâ çok erkendi. O ince şekil en sonunda tırabzanlarda belirdi, kulenin çevresinde kararmakta olan dünyaya yakarır gibi eğreltiotuna benzeyen parmaklarını havaya kaldırdı. Gerçekten de bir Yakarıştı, ama çok cılız, çok anlamsız; kelimeler nemli gece havasının kalın katmanlarına işlemedi bile. Sanki “firmada gerçekleştirilir. Ona elinden gelenin en iyisini ver, sana yüz katı geri döner,” gibi bir şeyler duydum. İnsan tabii kesinlikle emin olamıyor, ama titreşen sihir sözleri arasında sanırım yeterince çok şey duydum. Sonra ayağa fırladım, çünkü ince şekil öne eğilerek aşağı düşer gibi oldu. Bay Sacrapant gece göğünden karanlık toprağa doğru yavaşça düşmeye başladı. Bir palmiye hışırtısı, sonra kırık cam ve bozuk paraların dağılma sesiyle izlenen o aşikâr sonun gelişi. Bütün bunlar o kadar ani oldu ki olduğum yere mıhlanıp kaldım. Sus pus olmuştum. Ama çoktan koşuşma ve bağrışmalar başladı; açık bir

atardamarın çevresinde toplanan sinekler gibi hemen bir kalabalık belirdi. “Tanrım,” dedim. Benedicta kafasını öne eğmiş, kıpırdamadan oturuyordu. Ona dönüp adını fısıldadım; ama hiç kıpırdamadı.

Çalışmayan bir saati sallar gibi onu omuzlarından tutup yavaşça sarstım, bana koyu, sabit bir üzüntüyle baktı. “Çabuk gel,” diyerek elime yapıştı. Uzakta ağaçların arasında sesler daha anlamlıydı -somunları ve balıkları topluyorlardı. Mermerin üzerindeki kan. Titredim. Karanlık bahçeyi el ele geçerek otelin ışıklı teraslarına ve salonlarına doğru yürüdük. Benedicta: “Jocas onu kovmuş olmalı. Tanrım, insanlar aşırıya kaçmak zorunda mı?” Gerçekten de öyle mi? Sacrapant’ın akşam göğünde ışıldayan solgun, alçakgönüllü yüzünü görür gibi oldum. Tabii böyle bir açıklama durum için uygundu, yine de... Akşam bir yıkıntı halinde uzanıyordu çevremizde. Sessiz akşam yemeği, bavulların ofisten gönderilen arabaya konulması -bu işlemler bu ani ölümün üzüntüsünden uyuştuğumuz için otomatik olarak yapılıyordu. Aklım durmadan kuleden aşağı eğilen o solgun yüze takılıyordu; Sacrapant, bıçak ya da uyuşturucuyla yapılmış bir deney sonucu kişisel psikolojisi dikkatle elinden alınmış birine benziyordu. Bir anlığına ceketinin kuyrukları düşüşünün rüzgârıyla açılarak ona bir kargı görünümü vermişti; düşen bir yabanördeği gibi. Ama deyim yerindeyse şap diye duygularımızın ortasına düşmüştü; ölümünün genişleyen halkaları bizi birbirimize yabancılaştırarak zihinlerimizde yayılıyordu.

Neredeyse tiksintiyle birbirimize sarılıp ayrıldık. Tırtıklı tosbağa suratlı Türk sürüsüyle istasyon veda konuşmaları engelliyordu neyse ki. Vagon bulunup bavulları yerleştirilene kadar ellerini tutup yanında durdum. “Ya da,” dedi hüzünle, bir iç monologu sürdüren birinin ifadesiyle, “birden kanser olduğunu öğrenmiştir ya da karısının bir âşığı olduğunu ya da en sevdiği çocuğunun...” Bu durumun bir sürü açıklaması olduğunun ve hepsinin sonsuza kadar yalnızca varsayım olarak kalacağının farkına vardım birden.. Yoksa bu hepimiz için, bütün davranışlarımız için doğru muydu? Evet, evet. Onu seviyor olmanın ne kadar faydasız olduğunu sonunda fark ederek yüzüne kaygıyla, panikle karışık bir dikkatle baktım; vagona çıkmıştı ve açık pencereden bana tereddütlü bir acıyla bakıyordu. Bundan daha uzak olamazdık; bir endişe bulutu bütün coşkuyu gölgelemişti. Kendi palamarını sürüyen ağır çaresizliğimi hissettim. Ertesi gün Atina’ya dönecektim, herkesten kurtulacaktım, Benedicta’dan bile.

Tanrım önemi olan tek şey, o üç harfli kelime! Tren hareket etmişti. Yanında bir iki adım attım. O da rahatlamış, ferahlamış gibi duruyordu. Ya da belki bana öyle geldi. Belki de benden emin olduğu için -benim üzerindeki etkisinden? Pencereyi kapadı ve ani bir itkiyle üzerine hohlayıp küçük buğu kümesinin üzerine “Yakında,” yazdı. O anda ayrılık acısı tekrar çöktü.

Düşüncelerim dağılsın diye o asık, özelliksiz yüz kalabalığına döndüm. Araba beni otele geri götürmek için bekliyordu. O gece yalnız uyudum ve ilk kez, Benedicta’yı bir daha göremeyeceğim sanısıyla birlikte üzerime çöreklenen boğucu bir yalnızlık hissine kapıldım. Bütün bu dönem diğerlerinden bağımsız olarak özenle çerçevelenmiş ve asılmış bir şekilde belleğimde kalacak: Hem yaptığım ya da başımdan geçen herhangi bir şeyle ilgisiz ve bağımsız olarak. İstanbul’dan biranı!

Rüzgârlı güverteden Sunion’un beyaz direklerini gördüğümde bile bu his beni tümüyle bırakmadı. Mevsim dönmüştü, sonbahar oradaydı, mermerler soğuktan mavileşmişti: Yaşamımın dönüm noktasındaydın!. İçimi kaplayan kararsızlık hissi çok şaşırtıcıydı; beni uyuşturanın bu yeni yaşamın getirdiği yenilik olduğunu düşünüyordum -yalnızca o. Yalnızca o.

Hippolyta heyecan ve neşeyle cıvıldayarak beni arabasıyla rıhtımda karşıladı. “Kurtulduk,” diye bağırdı ben bavulumla merdivenlerden inerken. “Hadi gel Charlock; bunu kutlamalıyız, hepsi senin sayende. Graphos! Bütün seçim bölgelerini aldı. Tümüyle değişti. Kesinlikle iktidarı ele geçirecek.” Belli ki bu büyük adamın yeniden dirilişi ve seçimlerdeki başarısı çok şeyi değiştirmişti. İçindekileri döküşünü dinleyerek yanında oturdum. Hemen kır evine yöneldik, çünkü hepsi beni “kutlamak için bekliyorlardı.” Konuksever kır evine bir fatih gibi dönüyordum. “Dahası,” dedi elimi tutup yanağına bastırarak, “firmaya girdin. Artık bizden birisin.” Zihnimin derinliklerinde birden Benedicta’yı bakımsız bir bahçenin uzak bir köşesinde, her adımda giysilerine sessiz silahlar gibi tozlarını boşaltan ender bulunur çiçekler ve fundalar arasında tek başına dolaşırken gördüm. Evde büyük ateşler yanıyor ve şampanya bardakları çınlıyordu. Caradoc oradaydı, Pulley de; ve Banubula’nın o saf, masum hali. Herkes bir kutlama konuşması seline kapıldı. Bütün bu insan ışıltısıyla sarılıyken geçen haftaların duygularını içerek unutmaya çalıştım. Ancak sonradan hatırlamış gibi, “Bu arada, Benedicta Merlin’le evleniyorum,” dediğimde büyük bir sessizlik çöktü. Olağanüstü icra edilmiş bir senfoninin sonundaki yarım

saniyelik sessizliktendi, bir alkış fırtınasını önceleyen büyülenmiştik kesintisi. Evet. Öyle bir sessizlik ve yalnızca yarım saniye, sonra alkışlar ya da daha doğrusu nedense yanlış anlamlara çekmeye pek eğilimli olduğum bir kutlama fırtınası. Ama hayır. Çok samimiydiler; aslında Caradoc bu haberden çok duygulanmışa benziyordu, ayı gibi kucaklayarak canımı acıttı. Yeni bir güven duygusuyla istila edilerek kendimi kutlamalara bıraktım. Sonunda çantamı toparlayıp Atina'ya gitmek için arabayı aldığımda çok geç olmuştu; Yedi Numara'yı tekrar görmek, defterlerimi karıştırmak için can atıyordum. Ama şaşırarak Benedicta'nın değil de Iolanthe'nin yokluğunun ağır bastığının farkına vardım. Herhalde o karanlık çağırışım yasaları iş başındaydı; onu İstanbul'da bir kere bile düşünmemiştim, oraya uygun değildi. Benedicta da Atina'ya uymazdı. Gölgeli ışığın altından kapıya bakarak onun her zamanki gibi bir nabız dakikliğiyle odaya girdiğini düşledim. Bu duygusal kutuplaşmalar bana yabancıydı; bundan hiç hoşlanmadım. Kaşlarımı çatarak yazılarıma döndüm. Göreve çağrıldığımda firma için yapacağım çalışmaların kabataslak bir şemasını çıkardım. Sonra şöminenin üzerindeki adıma gönderilmiş mektubu fark ettim. Julian'dan geliyordu, zarif, eğik bir el yazısıyla yazılmıştı; beni bu harika haber için büyük bir nezaketle kutluyor ve bir süreliğine Atina'dan ayrılmama gerek olmadığını yazıyordu; ama bir çalışma planı hazırlayıp ona göndermeliydim. İşe araştırmamın mekanik bölümüyle mi başlamak isterdim? Firmanın hafif makine işleri için Merlin Aletleri adında bir limited şirket kurulacaktı. Düşündüğüm her şey için elimin altında teknikerler ve araç gereç bulabilecektim. Bu harika bir olaydı. O gece, üzerine notlar, formüller ve şemalar yığılmış battaniyemin altında, dağmadağınık odamda mutlu bir uyku çektim.

Yedide kapıcı kahvemi getirdiğinde, gayret şık giyinmiş Koepgen de topuklarına basa basa onu izleyerek içeri girdi ve koltuğa oturup o her zamanki temkinli havasına büründü. Cin perçemli, parlak gözlü Koepgen. Günün o saati için olağanüstü düzenli ve güvenliydi. "Hadi." dedi saklayamadığı heyecanıyla. "Ne olduğunu anlat." Bir an ne olduğunu unuttum. "Jocas bana telgraf çekip seninle bir mesaj yolladığını iletti." Ondan sonra hatırladım. Uykulu uykulu ona mesajı söyledim. Tıslayarak uzun derin bir nefes aldı, yüzü hem hüzünlü hem mutluydu. "Kurnaz köpek, domuz," dedi hayranlıkla ve dizine vurdu. "Firma için yalnızca bir iki hafta

çalıştım, ama bu bile, zayıf noktamı bulmalarına yetti. İnanılmaz adamlar.” En gürültülü kahkahasını attı.

“Bütün bunlar ne demek oluyor?” diye sordum; şöminenin üzerinde küçük bir uzo şişesi vardı; Koepgen izninizle der gibi bakıp mantarı çıkardı ve bir maşrapanın içine biraz içki döktü. Onu hızla içip “Beni fidye ödemeye mecbur bırakıyor, yaşlı şeytan. Moskova’ya dönüp firma için anlaşmalarla ilgilenmemi istiyor; reddetmiştim, beni ilgilendirmiyordu. Eğer o kahrolası şeyi ele geçirmek istiyorsam sanırım gitmem gerekecek.”

“Hangi kahrolası şey?”

“İkon.”

“Peki sonra ne olacak?” Bana sanki firma antika ticaretiyle uğraşıyormuş gibi geldi; ama Koepgen hayır dedi, öyle bir şey yokmuş, komünist hükümetle makineye karşı buğday ve petrol değişimini içeren bir anlaşma yapma peşindelermiş. Ya ikon, o nerden çıktı? Tekrar bir kahkaha atıp, “Sevgili Charlock, bu Rus folklorunun sana çok sersemce gelecek bir parçası; ama yine de bu bana senelere ve millerce yol yürümeye patladı” dedi. Birden pat diye sandalyeye oturdu.

“Peki bu tehlikeli olmaz mı, yani komünistler filan?”

“Hayır. Amcalarımdan biri ticaret bakanı. Hayır, sorun o değil. Yalnızca firma için çalışmak istemiyorum; ama onlara peri masalımı anlatma gafletinde bulundum, tabii bu da onun sonucu. Anlayacağın dinsel âleme adımımı attığımda kendime büyük mistiklerden birini seçtim, bana rehberlik edecek ulu bir Rus rahibi. Biliyorsun, insan aptallık sayılabilecek bir işe giriştiyse bile tam bir teslimiyet gerekir. Ben de öyle bir şey seçtim ki beklenmedik bir biçimde yayan gidilen bir hac yolculuğuna dönüştü. Annemin özel kilisesinde bir zamanlar bir ikon vardı; malikâne elden çıkarıldığında ortadan kaybolmuştu. Onu bulmam gerektiğini söyledi, yoksa.”

“Yoksa ne?”

Koepgen sırıttı, “Yoksa ilerleme olmayacaktı, anlıyor musun? Aşağı kademelerde çakılıp kalacaktım. Sırmalarıma ulaşamayacaktım. Gülme.”

“Ne hayal.”

“Tabii sen böyle düşünüyorsun; ama tek bir doğru yoktur Charlock.”

“Aman,” dedim, “bu teolojik numaraları bana çekme bari.”

“Her neyse, ondan sonra da Rusya’dan Athos’a uzanan bu kahrolası uzun yürüyüş... Onun orada izini sürdüm. Ondan sonra bir süre ara verdim.

Çok özel bir Saint Catherine'di. Tabii bütün taşra onlarla dolu -Saint Catherine'lerle. Olimpus'ta yol kenarındaki bir tapınakta ya da Meteora'da büyük bir manastırda olabilir. Aldığım onca yardıma rağmen her yerden elim boş döndüm. Ortodoks Kilisesi kötü bir örgüt, hatta örgüt bile değil; yani mesela din adamlarının yarısı okuma yazma bilmeyince Papa'dan gelen bir mektubun ne önemi kalır ki?"

"Ödül koy."

"Hepsini yaptık. Küçük büyük yüzlercesini elden geçirdim, ama anneminkini bulamadım. Anlıyor musun? Şimdi firma işe el atıp onu buldu ve nerede olduğunu şartlı olarak söyleyecekler..."

"Hayatımda böyle saçmalık duymadım," dedim. Koepgen neredeyse ağlayacaktı. "Ben de." dedi "ben de." "Ben olsam gitmeyi reddederdim."

"Belki ben de öyle yaparım. Düşünmem gerek. Öte yandan o kadar da külfetli bir görev değil sanırım; bana Moskova'da bir iki aya mal olacak ve sonra en azından onu bulup yaşlı *staretz* Demetrius'u memnun edeceğim. Tanrım!" Şişeden bir yudum daha çekti ve bu sıkıcı olasılıkları kafasında evirip çevirerek ağır hüzünlü bir sessizliğe gömüldü. Onu koltukta kara kara düşünürken bırakarak küveti doldurup içinde bir süre yattım. Henüz elime geçen servetin verdiği güçle bana ait olan her şeyi şehirdeki en iyi otele taşımaya karar verdim -rahat bir oda tutmaya. Daha geniş yere ihtiyacım yoktu, ama bir sürü para harcama düşüncesini sınamak için can atıyordum. Evet, tabii yemekler çok daha iyi olacaktı. Koepgen kapıda belirdiğinde yavaş yavaş kurulanıyordum. Hâlâ düşünceliydi, bana dalgın gözlerle bakıyordu. "Biliyor musun," dedi sonunda yavaşça "sonunda Julian'a boyun eğmek zorunda kalacakmışım gibi bir his var içimde. Ne de olsa insan hayatta bir yere gelmek istiyorsa özveride bulunmalı değil mi?"

"Hım," dedim, kendimi ağırbaşlı ve tarafsız, ama kayıtsız hissederek.

"Göreceksin," dedi "göreceksin oğlum. Senin de sıran gelecek. Julian'a hiç rastladın mı?"

"Hayır." Yavaş yavaş giyindim; güzel güneşli bir gündü, asma çardaklarının altında mezeyle içki içmek için orada burada durarak Atina'da dolaştık. Koepgen ikonundan daha fazla söz etmediği için memnun oldum; bütün bunlar bana sıkıcı bir peri masalı gibi geliyordu. Yani kırk yaşlarında, böylesi keskin bir zekâya sahip olan bir adam, firmanın kendi çocuksu boş inançlarıyla oynamasına izin veriyorsa bu onun bileceği bir şeydir. Ama onun acılı, biraz süzülmüş yüzüne bakınca böyle düşündüğüm için utandım.

Onu çok sever olmuştum. Ben yeni yerime taşınma işini ayarlamak, o manastıra dönmek için ayrılırken fısıltıyla: “Korkarım başka yolu yok. Gitmek zorundayım. Jocas’a bugün telgraf çekeceğim,” dedi.

Dolambaçlı yoldan aşağı inmeye başladı ve sonra aniden arkamdan koşup kolumu yakaladı. Alçakgönüllü, yalvaran bir sesle, “Charlock eğer gitmeye karar verirsem defterlerimi sana bırakabilir miyim?” dedi. Tavrı bana dokundu. ‘Tabii.” Ve o akşam bu tür çevrelerin ihtişamına ayak uydurmak istiyorsam partal gardırobumu değiştirmem gerektiğini düşünerek yeni otelime gittiğimde o tanıdık okul karalama defteri tomarını şöminenin üzerinde buldum. Bir lastikle bağlanmışlardı. Ama üzerlerine tek bir kelime bile yazılmamıştı; firmanın isteklerine boyun eğmişti herhalde; belki çoktan Kuzey’e yollanmıştı ile. Tuhaftır bu yolculuğu kıskanıyordum. Yemeğim çardakta beni bekliyordu. Onu saran yumuşak ve pahalı peçetelere dokunmaktan kendimi alamadım. Atina’da böylesi güzel ve pahalı, ütülü peçeteler pek ender bulunuyordu. O akşam kristallerim üzerinde çalışmaya karar vermiştim, beyaz porselen tepsilerimi banyoya yerleştirdim. Ama telefon çaldı, açtığımda Benedicta karşımda duruyordu âdeta; sesi o kadar netti ki alt kattan aradığını düşündüm. Ama hayır, İsviçre’deydi. “Sevgilim,” bu sevgi sözcüğü yüreğimi hoplattı. Bütün kuşkular, tereddütler o an sönüp gitti ve içimde canlanan acıyla birlikte nasıl yanımda, tam burada olmasını istediğimi fark ettim. Kelimelerin muazzam yetersizliği beni susturdu. “Hiç kimseyi bu kadar çok özlememiştim. Bu her şeyi doğruluyor.” Orada yüzümü buruşturmuş siyah telefonu sımsıkı tutarken bana da öyle geliyordu. “Nisanda evleneceğiz. Julian her şeyi ayarladı. Londra’da. Kabul ediyor musun?” “O kadar beklemek niye Benedicta?”

“Mecburum. Emir altındayım. O zamana kadar hareket özgürlüğüm olmayacak. Seni ne kadar özledim, ne kadar.” Net manyetik ses tanıdık bir umutsuzluğa büründü. “Julian evlilik sözleşmesinin maddelerini ayarlıyor.”

“Ne sözleşmesi?” dedim allak bullak.

“Benim firmadaki payımla ilgili. Aşkta tam bir eşitliğe sahip olmalıyız sevgilim.” Birden hat kesildi ve bağlantıyı tekrar kurmak isteyen binlerce ses girdi araya. “Benedicta!” diye bağırdım, ne dediğini anlamasam da sesini hâlâ duyabiliyordum. Bir memur onu hattan çıkardı ve beni tekrar arayacağına söz verdi. Gidip karma karışık bir kafayla yatağa yattım -öfke ve hoş bir heyecan karışımı bir şey.

Sayın jüri üyeleri, hiç konuşmadan, sol elinin yenmiş tırnaklarını bir eldiven içinde saklayarak, sayısız kadın özgürlüğü komitesine katılan bir kadına âşık olduğumu söyleyebilirim artık size. Gerçekte kadınların ihtiyacı olan şey ölesiye dövülmek, tutsaklık ve karnı burnundayken yemek yapmaya zorlanmak. Onu ensesinden ısır Wilkinson, onu süngüle, artık sonsuza kadar senindir. Körüklemek istedikleri tek Şey dipsiz bir mazoşizmdir; penis de bir tür silahtır düşünülürse. Hayır, bu yaratığın özgürleşmesi bir şakadır. (Benedicta, gözlerime bak.) Doğuştan kararsızdırlar, doğuştan köle; yine de aralarında bir yerlerde değişik olan, işi hakkıyla yapan biri, yalnızca *bir kişi* olabilir. Ama hangi işi Felix, aşkım? Onu ne daha önce ne de o zamandan sonra gördük, demek istiyorum. Gark! Parahelion'umu bağışlayın.

Aşkta tam bir eşitlik, diye düşündüm. Tanrım! Yarın gidip kendime dünyanın en pahalı mikroskobunu, bir Stradivarius, çilek ve bir araba alacağım... Ama aşkta hiçbir zaman yeterli eşitlik yoktur. Kadınlarla erkekler arasında eşitliği sağlamak için sözleşmeye oturmamız gerekir - daha alçakgönüllü bir hedef. Benedicta sızlayıp duruyordu içimde. Yarım saat boşuna bekledikten sonra kesilen bağlantıyı kendi tarafımdan kurmaya çalıştım, ama olanaksızdı. Onun beni hangi numaradan aradığını bulamıyorlardı. Garson bana bir şişe viski ve bir sifon getirdi. Kristaller, bu değerli konu hakkında düşünmeye devam etmeye çalıştım -kafamda oluşan bu zayıf düşünceler seneler sonra Merlin'i laser alanında tekel yapacaktı. Benedicta karalamaların arasına girip duruyordu. ("Atomlarının dizilişi hiçbir zaman çok düzenli değildir, aksi halde yapılanamaz, büyüyemezlerdi.")

Sonra telefon tekrar çaldı, hemen üzerine atladım. Ama yalnızca Caradoc'tu, sarhoş ve kararsızdı, beni Una'dan arıyordu, boğuk sesi mandolinle çalınan bir ezgiye sarmalanmıştı. "Charlock," dedi o her zamanki şikâyetçi haliyle "seni burada bekliyoruz. Neden gelmiyorsun?" Ama Benedicta beni bir kılıfa sokmuştu, bir doyumsuzluk zarına. Yapış yapış Una, o tozlu perdeler son derece tatsız bir fikir gibi geldi. "Bir telefon bekliyorum, hem de biraz çalışıyorum," dedim, bizim konuşmamızın hattı meşgul ettiğinden korkarak. Caradoc sitemle kükredi. "Ah siz âşık bilim adamları! Yakında doğanın ahlaki bir düzen olduğunu da söylemeye başlarsın. Çüş!"

“Sana çüş,” dedim. “Şimdi Allah aşkına şunu kapa da beni rahat bırak tamam mı?”

Dediğimi yaptı ama büyük bir isteksizlikle. “Tamam, patron,” dedi bitirme darbesi olarak ve birden gözümün önüne masanın üzerine eğilmiş, ağırbaşlılıkla bana bakan ve “Tedbirli davranmakta haklısınız Bay Charlock,” diyen Sacrapant’ın o canlı görüntüsü geldi. Ya öteki ifade hangisiydi? Evet, “Belgeyi hatasızlaştırdım efendim.” Herhalde hataları bulmak için onu gözden geçirdiğini söylemek istiyordu. Ah, parklara dökülen sonbahar yaprakları gibi gökyüzünden düşen solgun Sacrapant. Telefon yine çaldı, bu sefer de bir tanrıçanın kulağından geliyormuş gibi Hippolyta’nın net, taze sesi fışkırdı telefondan. “Charlock taşındığını duydum. Gerçekten sevilmek nasıl bir şey?”

“Beni rahat bırak,” diye bağırdım acıyla, çok şaşırdı. “Kapat. Telefon bekliyorum.”

Ama Benedicta bir daha aramadı.

Aslında ondan aylarca hiçbir haber alamadım. Yine de *gai savoir*[40]* içinde Londra’da tek başıma yöneteceğim küçük Merlin yan firması için planlar yapmaya giriştim. En azından tek başıma yöneteceğimi düşünüyordum. Şirketin henüz varsayım düzeyindeki yönetim kurulundan iki kişi, Denison ve Broad benimle tanışmak için geldiler; ikisinin de iyi yetişmiş, deneyimli kimseler olması beni sevindirdi. Şirket kanunu, patent hakları ve benzeri anlaşılmaz konular hakkında hiçbir şey bilmediğimi söylemek yersiz olur, işlerin bu yanını onlara bırakmak beni memnun etti; her şey hazır olduğunda bir sepet dolusu ön fikirle Londra’ya geçecektim. Bu küçük ara faydalı oldu; hedeflerimin daha açık bir dökümünü yapıp onları kâğıda dökmeme olanak sağladı. Dahası böylesi sıcak ve rahat bir yerde otururken, Atina kışından korkmama hiç gerek yoktu.

Yalnızca kâğıtlarımı değil büyük kaset, fragman ve lehçe koleksiyonumu da gözden geçirip matrise dönüştürdüm; çoğu arkadaşlarımın konuşmalarından seçtiğim hoş sözlerdi (Sipple’ın hüzünlü sesi: “Beni kalantor sanabilirsiniz. Şimdi Bayan Sipple vakasına gelince -gerçi bunu çok sonra anladım- her çarşamba Bar’la birlikte Özel Hizmet’ten birinin kocaman orgunu çaldığı Broadstairs’ten gelirdi.”)

Yeni bir göreve gönderilmeyi beklerken zaman dolduran Caradoc’la sık sık görüştük. Söylediğim gibi bir edebi tarz olduğunda ısrar ettiği ve

“andaç” adını verdiği şeyi icat etti. -Özgür Freud’la tekbenciliğin evlenip herkesi şenlendirdiği bir sanat biçimi. *Times*’taki kişisel ilanlar kılığına girmiş pamuk gibi yumuşacık bir söz oyunu.” Aslında hafiften gerçeküstücü kişisel ilanlardı bunlar, birkaçını yaratmasına yardım etme zevkini paylaşmıştım. Onları gerçekten bastırması beni çok şaşırtmıştı, kuşkusuz ya tümüyle gözden kaçmışlar ya da gizli bir şifre, dini bir tarikata çağrı oldukları düşünülmüştür.

Romford’lu Yahudi beyefendi, vibrafon
uzmanı, acil baba figürü arıyor.

Ufak tefek pegamoid adam, hafif tıbba düşkün,
elle tutulur plastik zirve arıyor. Fişi var.

Herhalde hiçbir şair yazdıklarının basıldığını görmekten bu kadar zevk almamıştır, Caradoc bunlar için epeyce para harcıyordu. Sonra altmışıncı doğum günü gelip de sabah uyandığında kendini kutlama telgraflarına ve gazetelerden kesilmiş yazılara gömülü buldu. Çalışmaları hakkında her yerde uzun makaleler vardı. Hoarah Köprüsü ve Tobago Üniversitesi’nin fotoğrafları ve akıl almaz dehasının diğer başyapıtları. Ama bütün bu pohpohlamalar onu üzüp kederlendirdi ve yine firmadan ayrılacağını söylemeye başladı. “Yaşamında yaklaşık iki kere her şeyi değiştirme fırsatını yakalarsın, öte tarafa atlama fırsatını; ama bir anlık duraklama yüzünden elinden kaçar. Artık benim için çok geç ama kim bilir? Yine de bir şansım daha olabilir. Gözlerimi dört açıyorum.” Bu sırada firma ona karşı koyamayacağı yeni bir iş verdi: Cook Adaları’nda yeni bir üniversite ve senato. Her şey onun istediği gibi olacaktı. Parmakları, yanlarında bir kalem olduğunda kaşınmaya başlamışlardı bile, zamanının çoğunu bir çocuk gibi kendinden geçerek alçıdan modeller yapmakla geçiriyordu. “En baş döndürücüsü hacim oyunudur oğlum. Alanın havadan çekilmiş fotoğraflarını göndereceklerine söz verdiler, sabırsızlıktan ölüyorum. Hele şu yeni ortamı bir düşün, palmiyeler, volkanlar, dalgalar.”

“Ne zaman gidiyorsun?”

“En kısa zamanda. Burada yapacak bir şey kalmadı.”

Mevsim geçiyor, küçük grubumuz yavaş yavaş dağılıyordu; Hippo yelken açıp Paris’e dönmüştü ve yalnızca arada bir kart atıyordu. Banubula

yeni yıl partisine Edward tarzı tuhaf, eski moda bir giysiyle gitti, o akşam tıpkı bir vampire benziyordu. “Kara aşıboyası, kahrolası Kont,” dedi, arkadaşının nazik ve keskin İngilizcesini taklit etmekten hoşlanan Caradoc. Ne zavallı Kont ne de ben Türkiye’deki aşırılıklarından dem vurmadık. Atinalı kişiliğine bürünmüştü. Kontes hâlâ sabahlığı, terlikleri ve saçlarını bağladığı mor eşarbı içinde günün çoğunu tek başına; sabır gösterisi yapıp Gurdjieff e mektuplar yazarak geçiriyordu. “Horatio bu kış çok tuhaftı,” diyebilirdi uzun, zayıf parmaklarını kahve fincanına uzatarak. “Çok tuhaf.” O da Kont’u o en derindeki sırlarını bilmeyen bizler gibi mi görüyordu? Yani koyu kahverengi ses, ağır plastik sopasıyla gümüş saplı baston, mühür yüzük, tentürdiyot muskası, resimli bilmece... Söylemesi zordu. Benedicta huzursuz edici bir mektup yazmıştı: “Hastayım, küçük bir hafıza kaybı atlattım.” Bu sefer Fransızca.

Sonra Caradoc yeni proje için adam toplamak üzere Londra’ya çağırıldı, onsuz çok yalnız kalacağımın farkına vardım. Daha da kötüsü bir daha hiç karşılaşmayacağımızı hissedemedim -buna rağmen düşününce böylesi bir duygunun mantığını anlayamıyorum. Veda partisini Una’da verdik, yatak odası zevklerinden kendimi kurtarmak için hasta rolü yaptım. Sanırım bir budalalıktı -ama devede kulak. O sırada Sipple işe karıştı ya da en azından anısı, çünkü Caradoc arkadaşının yeteneğini övüyor ve ayrılmadan önce onu göremediği için çok üzülüyordu. Ona oğlanın ölümü hakkında sorular sordum ama onun da benden pek fazla bir şey bilmediği ortaya çıktı. Herhalde şantajla ilgili bir şeydi. “Sanırım Sipple biri için çalışıyordu, belki Graphos için, kim bilir?” “Kuşkusuz kalantorlar içindir,” dedim.

“Öte yandan Banubula bunun yalnızca bir aile sorunu olduğunu düşünüyordu -namus meselesi. Oğlanın babası aile şerefini kirlettiği için onu cezalandıracağını söylemişti. Ne de olsa Balkanlar’dayız.”

“Hippo ne düşünüyor?”

Caradoc bardağını boşaltarak “Hayattaki diğer şeyler gibi, bir şey bilen hiçbir şey söyleyemez,” dedi kehanet savurur gibi.

O anda Bayan Henniker bir polo midillisi gibi sıçrayarak ve kızların okuduğu yıpranmış bir dergiyi sallayarak odaya girdi; bir film dergisiydi. “Bakın!” diye bağırdı Bayan Henniker, zafer dolu bir sesle onu burnuma dayayarak. “Kızlarımdan biri.” Orada onu, Iolanthe’yi görünce çok şaşırdım, kahverengi beyaz, kenarı tırtıklı kâğıttan dünyaya umutsuz,

şehvetli bir gülümsemeyle bakıyordu. Doğulu bir huriyi canlandırıyordu, elindeki tepside bir Baptist'in başı vardı. Yazılar bir Fransız tarafından Mısır'da çekilen yeni bir filmle ilgiliydi. Belli ki kendine küçük bir rol ayarlamıştı. Böylesi başarılı bir meslek hayatının başlangıcına şahit olduğumuzun farkında olmadan sevinip neşelenmiştim. Bayan Henniker zevkten kendinden geçmişti. "Kızlarımdan biri." deyip duruyordu huşu içinde. Genç Samoslu'nun tüyleri ürpertici, deneyimsiz yüzüne bakarken içten içe etkilendim. Neden "deneyimsizdi" ki? Caradoc bir şaşkınlık homurtusuyla dergiyi kenara koydu. "Keşke hepsi ilerlese," dedi sonunda. "Ufaklıklar."

Pulley kocaman bir saati sallayarak içeri girdi. Eve dönme zamanıydı. Arabanın içi dondurucuydu. Attic Ovası kırağı altında parıldıyordu; lağımlar Stadyum Caddesi boyunca ızgaralardan gayzer gibi tütüyorlardı. Caradoc elimi iterek alışılmadık bir kararlılıkla son bir içkiyi reddetti. "Eşyalarımı toplamanın tam zamanı." dedi "ve sonra ver elini Bakir Adalar. Beni orada güneşlenirken düşünsene bir? Ve bütün mükemmelleşmiş kültürlerin yüksek bir saflık ahlakına dayandıklarını unutma." Hayır sarhoş değildi: Ayrılmanın hüznüyle doluydu. "Sana gelince Charlock, şimdi her şey senden yana. Tek yapacağın yelkenlerini biraz açmak. Çok mutlu olacaksın. Evet. Gerçekten çok mutlu olacaksın. Sperm dolu bir gelecek oğlum."

Bu önermede hiçbir mantıksızlık göremiyordum, ama yine de birden yalnız, yoksul günlerim için tedirgin edici bir özlem duydum, firmanın beni almasından önceki günler için. Ama sonra Benedicta'nın anısı bir toprak kayması gibi üzerime çullandı; o her şeye değerdi. Artık onunkinden ayrı bir varlığım yoktu.

"Caradoc Tanrı seni korusun."

"Hoşçakal."

Om.

IV

Konx. Ah! Charlock'un evlilik Londra'sının o cesur, krizalitvari dünyası! Bölüştürülmüş acımalar, sırlar, büyük başarılar dünyası. Yolları merhem gibi yumuşatan pahalı arabalar; insanın üstüne ikinci bir deri gibi oturan giysiler. Ve hepsinin ortasında o beyaz değnek, kör bir adamın bastonu, Benedicta. Bu konuşan ben değilim. Tanrım: Konuşan kültürüm. Bu ilk seferi diğerlerinden ayrı tutmak çok zor -Çünkü hep gidiyor sonra tekrar geri geliyordu. Paulhaus'ta her şey düşünülmüştü -altı mezhep için kiliseler, insanlar hiçbir zaman dua edemeyecek kadar hasta olmazlardı. Ya matem giysileriyle havaalanlarında boy gösterir ya da iyileşmiş, gülerek, sürücüyle şakalaşarak beyaz bir ambulansla eve getirilirdi: Dik basamakları koşarak çıkıp kollarıma atılırdı. Ne kadar uğraşırsan uğraş, delilik, mutluluk ya da ölüm için bir açıklama bulamazsın, tik başta sıkıcı sezgilerden kararmış ruhlardan, tuhaf ışıklarda yıkanan konuşmalardan söz etmek sersemce olurdu. Tabii sonradan aşk fikrinin ölümcül metastazlarını inceleyecek dünya kadar zamanı oluyor insanın.

Duygularımı yeni, kendini alçaltmaya varan iğrenç bir alçakgönüllülükle incelediğimde anladım ki ona çok fazla güvenmişim. Bir ayrıcalık tanıyıp, geri kalmış bir bölge gibi beni kalkındıracaktı belki. Kocasının adını bile bilmiyordum: Kime sorabilirdim ki? Ve sonra, en sonunda nerede karşılaşsak beğenirsiniz, Victoria'daki geri kalmış saatin altında. Bir posta pulu kadar parlak olan Türk imgesi yerini bir başkasına bırakmıştı; artık çok incelmişti, çok gerginleşmiş. Kollarımda bir yüksek gerilim kablosu gibi titriyordu; gözlerindeki aşırı makyaj solgunluğunu artırıyor, yanağındaki gamzeyi derinleştiriyordu. Ama böylesi bir ayrılıktan sonra öylesine bir rahatlama, öylesine ihtirasla. "Bütün bu süre boyunca hiç yazmadın, Benedicta." "Biliyorum." (Ama sonradan haftalar boyu her gün o ayna yazısıyla şöyle şeyler yazacaktı: "Yine kar yağıyor. Beni aynı iskemleye bağladılar.") Ama orada birbirimizin gözlerine dalmak için güçlükle ayrıldığımızda yalnızca küçük, tatlı bir inilti çıkardı. "Felix!" Adımı yakalayıp kendi malı yapmayı başarmıştı; adım baskıdan henüz çıkmış gibi geliyordu kulağa. Adımı hiç bu kadar çok sevmemiştim: Onu durmadan tekrarlamasını istiyordum. "Sonunda bitti." Sonunda başlamıştı:

Ben zaten yaklaşık bir aydır Mount Sokağı’ndaki güzel evde, görkemli, kişiliksiz eşyalar arasında tek başıma yaşıyordum. Geleceğini önceden bildirmemişti. Bağnazca bir korkuyla odamızdaki aynalı dolabı dolduran giysileri düşündüm -benim kendi yeni giysilerim. Kahretsin! Jocas’ın özel bir ayrıcalık olarak kendi terzisinin ölçülerimi almasını istediği o çok uzun zaman önceki gün geldi aklıma: Şaşırmakla birlikte razı olmuştum. Bir sürü kafa karıştıran olay arasında bu çok basit bir şey gibi gelmişti. Yeni anlıyordum. Dudaklarımı ısırıp kendi ihtişamımdan hem büyülenip hem de utanarak aynanın karşısında kendimi inceledim. Gümüş saplı fırçalar kafa derisine çok iyi geliyordu; banyo pahalı losyonlar ve sabunlarla doluydu. Yeni, o muazzam yeni maaşıma ve işlerdeki yeni rolüme yaraşır biçimde giyinmem gayet makul, dedim kendi kendime. Firma için olduğu kadar Benedicta için de... yine de. Çok erken de sayılmazdı, çünkü şehirdeki Merlin binasındaki ofislerimi çoktan teslim almıştım: herkesle de tanışmıştım -tabii dışarıda olan Julian dışında. Her şey karşı konmaz bir hızla hareket etmeye başlamıştı. Evet, dişli Shadbolt’u da görmüş, akla sığmaz evlilik sözleşmesini imzalamıştım. Ve onun Victoria’dan aramasıyla bütün bu dağınık parçalar birbirine geçmiş ve sonra tekrar çözülmüştü. “Nihayet buradayım. Lütfen bir an önce bana gel.” Kuşkusuz tanıdık bir yaratıktı, kokusu aynıydı. Onun hakkında hatırladığım her şey aynıydı. Yine de belki aradan bu kadar zaman geçtiği ve koşullar oldukça değiştiği için farklı bir şeyler vardı -bu sisli, isli, pislik deposu istasyon. Ve sonra bizi ikinci bir takside hizmetçileri ve uşağıyla birlikte takip eden korkunç çeşitli bavul kalabalığı. Koepgen’in bazı satırları mantar gibi çoğalan kış bulutları misali aklımın bir köşesinde dolaşıyorlardı, “insan yüzü yalnızca belirli bir tepki türünü sürekli kılar; gülerek ya da ağlayarak ölmek arasında, doğru ya da yalan, bir nefes arasında kırpışan mutluluklar ya da üzüntüler o kadar azdır ki.” Benedicta manikürlü elimi tutup, Londra’nın yanımızdan yavaşça ve gürültüyle geçen o yapışkan film şeridine görmeyen gözlerle bakarak yanımda oturuyordu. “Shadbolt’u gördün, değil mi?”

“Evet.”

“O açıkladı sen de kabul ettin. Artık gerçekten ikimiz biriz.” Bu sözün kulağa bu kadar acayip gelmesinin tek nedeni bağlamıydı.

“İçten içe pek razı olmasam da belgeyi imzaladım. Çok cömert, sevgilim. Neden her şeyi bütünüyle paylaşıyorum ki?”

“Aman Tanrım!” diye bağırdı öfkeyle, “anlamayacağından korkuyordum.”

“Çok cömert; ne de olsa artık kendi yaşamımı kazanıyorum. Neden kendi servetin sana kalmasın ki? Bir *seperation des biens*[41]* anlaşması yapabilirdik.”

“Hayır. Asla. Hem sana firma dışında özel bir servetim olmadığını söylemedi mi? Firma benim sahip olduğum tek şey. Sevgilim tümüyle benim olmanı istiyorum, kayıtsız, şartsız. Başka türü kendime inanamam.” Tamam ben de öyle, ben de öyle. “Ama aynı zamanda kendini biraz özgür hissetmeni de istiyorum. Biraz nefes almanı.”

Fısıltıyla mırıldanmaya başladı, sanki *sotto voce*[42]* küfrediyormuş gibi. Elimi sıkmaktan eklemleri beyaza kesmişti. Tuhaf, oldukça uğursuz bir yanlış anlama beklentisi gölgesini üzerimize düşürdü. Kucaklaşarak onu defetmek, ortadan kaldırmak mümkün olabilirdi. Onu öperken Shadbolt’u düşündüm. Firmanın işlerini yürüten beş avukattan biriydi; başvurmam için firmanın mallarını ve yan firmaları sıralayan kalın bir el kitabı verdi bana. Zorlukla nefes alan, kuru erik rengi yüzlü ufak tefek bir adamdı, gözlüğü klapasına kalın siyah bir kurdeleyle bağlanmıştı. Onu o kadar saygıyla takıyordu ki matemde sanırdınız. Sesi tükürük dolu bir borazanın sesine benziyordu. Evlilik sözleşmesi eğitimli kafamı devre dışı bırakan süslü bir dille yazılmıştı. Onun dini bir görevliye benzer tavırları o kadar gözümü korkutmuştu ki ayrıntıları öğrenmek için uzun uzadıya soru soramadım. Ezici, neşesiz sesi kulaklarımı tırmalıyordu. “Merlin’de çalışan herkes sözleşme saplantısına kapılmış sanki,” dedim aksi aksi. Shadbolt gözlüğünü çıkarıp sitemle bana baktı. “İnsan başka nasıl iş yapabilir ki?” diye sordu şaşkınlıkla, neredeyse müşfik bir sesle.

“Aman bu iş değil,” dedim.

“Açıkçası,” dedi küçük adam pencereden bakmak için sonsuz bir yavaşlıkla kalkarken, “Bayan Benedicta’nın yerinde olsam biraz düşünürdüm. Açık konuşabilirim, değil mi? Ama ısrar etti. Sizin açınızdan kaybedecek hiçbir şey yok, Bay Charlock, aksine her şeyi kazanacaksınız. Bu çok cömert bir hareket, bir sadakat, güven ve en sade anlamında bir aşk göstergesi. Sizi bütün servetine ortak ediyor. Ama isterseniz belgeyi yırtabilirsiniz.”

Penguene benzeyen hantal yürüyüşüyle odayı arşınladı. Uzun bir süre ne yapacağımı bilemeden bekledim. “Nedense ilişkileri, evliliğimizi böyle düşünmek hoşuma gitmiyor.” Evet duraksamamın tek nedeni buydu. Avukat soğuk soğuk güldü. “Bu duygu saygı uyandıracak bir şey. Ne hissettiğinizi anlıyorum. Öte yandan bir evlilik sözleşmesi yapmak o kadar da tuhaf bir şey değil. Birçok insan yapıyor. Beni sizinkinden çok onun durumu ilgilendiriyor. Bütün bunlar,” beyaz kâğıtları dizine vurdu, “gerekse bile kolay kolay feshedilemez. Bir bakıma hem kendini hem de firmayı tümüyle sizin insafınıza bırakıyor.”

“Beni düşündüren de bu; hiç gereği yok.”

Ama bütün hepsi onun bir kaprisi olduğuna göre... Yeni altın dolmakalemimi çıkarıp belgeyi imzaladım. Shadbolt kurutma kâğıdını ıslak mürekkebin üzerine bastırırken yavaşça iç geçirdi. “Şanslı bir adamsınız,” dedi “çok şanslı bir gençsiniz.”

Benedicta yanımda, ince kolunu koluma atmış otururken bu sözün çok hafif kaldığını düşündüm. O sinirli, yumuşak, mavi gözler bulutlardan süzülen ışıkta griye dönüşerek öyle büyük bir içtenlikle bana baktılar ki bu sözleşme konusundaki kuşkularımdan utandım.

“Ne oldu, Benedicta?” Ama bana bakmayı sürdürerek kendi duygularını araştırmaya devam etti -dişindeki bir boşlukla oynayan biri gibi dalgındı. İşte böyle bir esrime içinde Mount Sokağı’ndaki eve geldik sonunda. Baynes bizim için kapıyı açıp onu karşılamak üzere merdivenleri koşarak indi; ama Benedicta onu fark etmedi bile, dalgın olduğu bu kadar belli olmasaydı küstahlık sayılabilecek bir havayla yanından geçip hole girdi.

Eldivenlerini masaya fırlatıp büyük aynada hoşgörü ve dikkatle kendine baktı. Duvarın yanındaki masada, kartvizitlerin ve faturaların durduğu gümüş tepsinin yanında koca bir vazo çiçek vardı. “Evde çiçek kokusu sevmediğimi size kaç kere söyledim,” dedi buz gibi bir sesle kâhyaya. “Hemen çıkarın.” Aslında çiçekleri ısmarlayan bendim; ama düşünceli Baynes bana bir bakış fırlatıp yutkunduktan sonra suçu üzerine almaya karar verdi. “Tamam, hanımefendi.”

Benedicta parıl parıl bir gülücükle bana döndü, “Şimdi evi gezelim, olur mu? Buraya dönmeyi seviyorum,” dedi. Ve böylece mülklerinin en seçkinlerini selamlamak için oda oda dolaşmaya başladık mesela küçük bir Niobe heykeli ve altından muhteşem Yunan ve Roma tanrıları başları, *cire*

*perdue'*yle yapılmış modern bir çalışma. Ancak merdivenleri tırmanmaya başladığımızda "Burada başka kimse yok değil mi?" diye sordu.

"Tabii ki. Yalnızım."

Ama artık bütün odalara ondan önce girip perdeleri açmamı bekleyerek tuhaf bir temkinle giriyordu. Tatmin olmuş gibi gülümseyerek, başını sallıyordu; böyle böyle kalın halılarla kaplı yerleri çiğneyerek sonunda benim kaldığım güzel yatak odasına geldik. Oraya geldiğimizde sonunda rahatladı, ellerini yüzüme doğru çırpıp onları yakaladığımda bir kahkaha attı. Evet, her neyse bunun da üstesinden gelmiştik. Dolapları açarak, adam kıskandıran giysilerimle dolu dolapları açarak, yatağın üzerinde zıplayarak odayı dolaştı. Sonra birden durup, "Tanrım, yorgun ve kirliyim. Banyo yapmalıyım," dedi.

Kapıyı kilitleyip, içine tutam tutam tuzlar atarak kırmızı banyomun küvetini doldurdum; büyük bir sadelik ve rahatlıkla soyunup içine girdi ve birden uzaklardaki Türkiye'de "Bolluk Çeşmesi'nin" o köpüklü sarnıcına giren Benedicta'yı hatırladım; dalgınlığından eser kalmamıştı. Soluk omuzlarına parmaklarımla dokunarak yanında oturdum. Sonradan kocaman bir bornoza sarınarak kendini yatağın üzerine attı, sıcaktan kızarmıştı. "Şimdi anlat bakalım." Ve ben de sesimdeki o saklayamadığım zafer ve heyecanla, ona Charlock'un Londra'daki nefes kesici etkinliklerini anlattım. Arada sırada başını sallayarak beni dinliyordu, ama bunun tek nedeni yaptıklarımı onaylaması değildi -her an uykuya dalacakmış gibiydi. Benim "aletlerimden" ikisini üretmek üzere Slough yakınlarında kurulmuş iki küçük fabrikadan; daha belirsiz deneysel şeyleri araştırmak için toplanan çalışma grubundan söz ettim. Gözkapakları ağırlaşıp düşseydi onu gerçekten de suçlayamazdım. "Julian gelir gelmez onunla bağlantı kuracağım ve..." Ama birden ayıldı. Bir an ciddi ciddi bana baktı ve sonra esneyerek tuhaf bir biçimde -küçük oğlunun henüz anlayamadığı konularda böbürlendiğini duyan bir annenin o çok hafif acımasıyla- saçlarımı okşadı. "Demek Julian," dedi, önünde küçük mermer bir plaka ve hiç kullanılmamış bir defter duran toplantı odasındaki boş sandalyeyi düşündüm. "Gerçekten de müthiş biri," dedim "New York'ta olmasına rağmen bütün toplantılarımızı dakikası dakikasına kaydettirip üzerine notlar düşüyor ve yirmi dört saat içinde onları geri yolluyor. Çalışmaya doymuyor anlaşılan. Boş sandalyeye rağmen insan onun varlığını bütün gücüyle hissediyor."

Esneyerek telefona giderken kapıyı da açtı; mutfaktaki Baynes'ın boğuk sesi duyuluyordu. Ona kova içinde bir şampanya getirmesini ve operadaki locasını kullanacağını ofise bildirmesini emretti. "Ne dersin?" dedi omzunun üzerinden bakarak. "Bu kadar zaman sonra Londra'da ilk gecem. Bir de bize *The Times'ı* getir Baynes. Bakalım ne varmış; ve bir de araba lütfen." Sade bir soyluluk, hem buyurgan hem sevimli. Saatime baktım. Bir sürü zaman vardı. Gizli bölmeden kendi aynalı odasına geçerek uzatmalı hazırlıklarına başladı. Çok geçmeden Baynes yanında şatafatlı bir yaşamın bütün ganimetleriyle birlikte odaya geldi, boş boş gazeteye baktım. "Hah!" dedim. "Bu kesin Caradoc'un andaçlarından biri! Acaba şimdi nerede?" Yüksek sesle okudum: "Mazbut bir İngiliz ailesi kıta tarzı orji arıyor, Hornchurch bölgesi. Aracısız"

"Ofise sor; söylerler," dedi ve nefes bile almadan ekledi: "Biliyor musun, halayımız için bizi dünya turuna göndermek istiyorlar? Düşün, dünya turu."

"Kim?"

"Firma. Julian. Herkes." Bir an bunu düşündüm. "Harika bir fikir öyle değil mi?" Bana şöyle bir baktı.

"Evet," dedim kuşkuyla, ses tonum onu şaşırtmış olmalı ki saçlarını tararken önümde kalakaldı. "Yani, öyle değil mi?" diye sordu ısrarla. Bir sigara yakıp "Evet, son derece nazikler. Ama biliyorsun ben, iki öğrenci gibi yapayalnız olacağımızı umuyordum, tek başımıza. İtalya ve Yunanistan'da yalnız kalabileceğimiz, herkesten uzak olabileceğimiz bir sürü küçük kasaba biliyorum -hatta firmadan bile. Hem onları neden masrafa sokalım? Maliyeti bir düşünsene!"

"Maliyet mi?" dedi soğuk, sorgulayan bir ses ve yüzünde tuhaf bir ifadeyle. "O da ne demek, 'maliyet'?" Yüzündeki acayip ifade o kadar çarpıcı olmasaydı belki gülebilirdim. Bunun ne anlama geldiğini sonradan, evlendikten sonra başdöndürücü bir keşifte bulunduğumda anladım: Masraflarımızı kısmamızı gerektiren belirli bir reel gelirimiz yoktu. Demek istediğim hiçbir tavan, hiçbir bütçe, hiçbir sınır yoktu. Su gibi para harcıyordu. Firmanın sahip olduğu dört bankanın hepsi de çeklerini kabul ediyordu; yönetim sekreteri Nathan el yazısını -bir kartın ya da bir adres defteri sayfasının üzerine yazdığı en basit karalamayı bile- kabul edip ödüyordu. Sahip olduğu evlerin herhangi biriyle ilgili bir tek fatura bile görmemişti. Bu da onun parayla olan ilişkisine başdöndücü bir özellik

katıyordu. Ve artık servetlerimiz Shadbolt'un belgesiyle birbirine katıldığı için ben de onunla aynı durumdaydım. "Kendime ait" hiç param yoktu -ama bu kahrolası söz ne anlama geliyordu ki? Evet masrafları düşünmemek ilk başta tabii baş-döndürücüydü; ama sonradan (sağlığının bozulduğu dönemde yani) bunun ondaki o genel kafa karışıklığını artıran bir şey olduğuna karar verdim. On bin pound'a bir bilezik alıp onu bir takside unutabiliyordu. Onun sağlık durumundan iyice endişe duymaya başlayıp sırra kadem basmış Julian'ı da yüz yüze göremeyince ona, sonunda Nash'in masasını boylayacak uzun, özenli bir muhtıra yazdığımı hatırlıyorum. Kraliçenin bile parlamento tarafından belirlenen bir bütçe tavanı olduğunu, ama Benedicta'nın olmadığını vurgulamıştım. Şaşkınlığının ve sıkıntısının nedeni paranın ne demek olduğunu kuramsal olarak bilmemesiydi. Julian muhtırama güzelce daktilo edilmiş ve taklit edilemez bir biçimde imzalanmış bir başkasıyla cevap verdi: "Doktorlarına ve aynı zamanda firmanın yöneticilerine danışıldı. Şimdilik bir değişiklik yapmaya gerek yok." Ama o sırada yüzünde yalnızca çocuksu ve sevimli bir şaşkınlık ifadesi görüyor ve onu öpmek istiyordum. Zengin kadınların kaprislerinden daha sevimli ne olabilirdi ki? Çok tatlıydı. Cevabı zaten belli olan bu soruyu şimdi sorsalar çok başka şeyler söylerdim sanırım. Tanrım, daha çapraşık konularla birlikte bu sorunu da kurcalayacağım sekiz yılım daha vardı -kocaman akik kutusundan çıkardığı altın dolmakalemle deftere bir şeyler çizerek Merlin binasındaki heybetli masasında oturan Charlock. Renkli tebeşirlerle bir tahtaya yazılar yazan.

İç geçirerek beyaz omuzlarını bana döndürdü. "Elbisemin arkasını kapatır mısın lütfen?" Ve ben de iyi günde ve kötü günde, hastalıkta ve sağlıkta, beyaz tenine dudaklarımı dokundurmak için eğilerek istediğini yaptım. Böylece her sahanlıkta birbirimize hayran bakışlar fırlatarak el ele merdivenlerden indik. Baynes benim tarihöncesi giysilerimi kahverengi bir kâğıda sarmıştı, gri bol pantolonlar ve kollarında deri parçalar olan ekoseli ceketler ve benzerleri: Fakir bilginin üniforması! Saygıyla onları ne yapmak istediğimi sordu. Ona tam onları en yakındaki kermese hibe etmesini söyleyecektim ki Benedicta kararlılıkla araya girip, "Yak onları, Baynes," dedi. Baynes bu kutsal iradeye boyun eğdi, bir şey söylemek ister gibi ağzımı açmama rağmen ben de onun gibi yaptım. Ne önemi vardı ki? Ceplerimden birinde eski bir Fransız piposu bulup onu bir kenara ayırmıştı. İyice kararmış olmasına rağmen onu görmek beni mutlu etti; yine de

tuhaftır, Benedicta'nın soğuk bakışları altında onu tekrar sahiplenemedim. Çalışma odasındaki güzel kokulu puroları düşündüm. Bundan sonra Charlock'un dudaklarına en seçkin Juliet'lerden aşağısı dokunmayacaktı. Şöminenin üzerinde çoktan doldurulmuş bir deri çanta vardı. "Herhalde onu da atsak daha iyi olur, bayağı eskidi," diyerek Baynes'a ihanet ettim. Yine başını eğdi. "Çizmelerle ayakkabıları bahçıvana verdim," dedi, "ona tam geldi."

Böyle kendimizi paltolara ve kürklere sarıp ön kapıdan uçarcasına çıktığımızda ofis Rolls'unun -yeni Charlock'un abartılı statü simgesi- demir atmış bizi beklemekte olduğunu gördük.

Belleğim o gecenin ayrıntılarını hatırlamayı reddediyor. Her şey Busoni'nin müziğinin parmaklıkları ardında; yalnız sabaha doğru tükenmiş bir halde birbirimizin kollarında yatarken birden sıçrayarak uyandım, uykusunda Türkçe konuşuyordu -onun bir zamanlar şahiniyle konuştuğunu duyduğum o tuhaf, mırıltılı, melodili dil. Ateşi çıkmıştı, uykusunda acılı bir düşün görünmez bağlarını koparmaya çalışıyormuş gibi dönüp duruyordu yatakta. Ama sabah, ateşiyle birlikte gecenin gölgesi de çekip gitmişti, keyfi yerindeydi yine. Parkların yeşilinde, çimenlerin üzerindeki ince kırağı tabakasında cümbüş yapan güneş ışığıyla bahara mayalanan şehrin içinden geçerek ofise giden yolun yarısını yürüdüm. Yoğun bir mutlulukla dolmuştu içim -zavallı bilim adamı neşesinden bir fil gibi bağırabilirdi. Kapıcı Jevons parlak pirinç düğmeli yeşil paltosu ve melon şapkası içinde, ayazdan ayaklarını yere vurarak her zamanki gibi görevinin başındaydı; büyük şemsiyesi yönetici asansörünün yanında duruyordu. Beni her zamanki gibi içtenlikle selamladı, hatta yanından kendi siyah şemsiyemle geçerken bana imalı imalı göz kırpacak kadar ileri gitti. Şehir giysilerine pek yakışan şemsiyeyle küçümseyici hareketler yapmaya insan ne de kolay alışıyor, hayret. Ve bir melon şapka! Asansör beni görkemli bir biçimde üçüncü kata, görünmeyen nehir çizgisinin solunda kalan St. Paul'ün bir köşesinin gözüktüğü sessiz ve rahat ofise götürdü. Bayan Tee evrak çantamı çoktan getirmiş, içindekileri benim için metal bir tepsiye dizmişti. Yeni ampul projesi konusundaki toplantının kayıtları. Julian tarafından kontrol edilmiş ve o burada olmadığı için sekreteri tarafından imzalanmış olarak gönderilmişti bile. Bunu nasıl başarıyordu acaba? Sanırım bütün ayrıntılar ona teleksle gönderiliyordu. "Bu projenin gerçekleştiğini görmek için sabırsızlanıyorum," diye yazmıştı cesaret verici bir tonda, "çünkü şimdiye

kadar kalkıştığımız en yaratıcı işlerden biri bu. Lütfen üretim bölümü pazarlamaya hazır olana kadar bunu kimseye söylemek Tek bir pürüz var. O da 35 kiloluk bir birim cıvanın 150 pound gibi fahiş bir fiyatı olması. Bu bağlamda cıva temin etmek için Moskova'da sürdürülmekte olan anlaşmalardan kısa zamanda iyi haber geleceğini umuyorum. Eğer bu yeni pazarı ele geçirir ve böylece de bu maddenin kıtlığı ve fiyatının yüksekliğinden sorumlu olan klor fabrikalarını safdışı bırakırsak, tek başımıza başarıya ilerleyeceğiz. Lütfen ilk beş yüz ampul prototipini hızla yap."

Büfedeki uşağı çağırıp on birdeki arada, bir kâse kremalı çilekle birlikte en iyi şenden bir bardak istediğimi söyledim. Corbin bu tür isteklere iyice alışmıştı; çilek bulması için hemen ofisboyu yollayacağını söyledi. Mühendislik bölümünün yeni ampul teli testlerinin ilkinde ne bulduklarını öğrenmek için Slough'a telefon ettim. Her şey yolundaydı; yükün büyüklüğüne rağmen hiçbir bozulma olmamıştı. İnanılamayacak kadar güzeldi, her şey o kadar hızla ve rahatlıkla ilerliyordu ki. Bugün ne toplantı ne de yazma çizme işi vardı, ben de gazetemi açıp Benedicta ve gelecekle ilgili hayaller kurmaya başladım -bu hayaller o kadar çeşitli şeyleri kapsıyordu ki hepsini tutarlı bir bütüne yerleştirmek olanaksızdı. En azından o zaman için.

Sonra telefon edip beni özlediğini söyledi. *Beni özlemişti!* Yenik düşmüştüm. Benedicta hakkında bu kadar az şey bildiğim için onu daha da fazla seviyordum; bu etken ona, tek başımızayken baygın kokulu bir manolya gibi kendini belli eden o tuhaf içedönük kişiliğine gizemli bir şeyler katıyordu. Bu yüzden her şey şaşırtıcıydı. Benimle paylaşabileceği şeyleri bile bile benden gizlediğini hissetseydim kuşkusuz daha farklı olurdu; ama ketlemeleri ve tekrar tekrar paniğe kapılması durumun böyle olmadığını gösteriyordu. Fazlaca duyarlı, hatta biraz nörotik insanların tartışmaya açamayacak kadar derinden hissettikleri deneyimler karşısında geliştirdiklerine benzer savunma mekanizmaları geliştirmişti. Tabii en başta tabuları biraz şaşırtıcıydı, ama sonra düşündüm de insan neden babası, eski kocası ya da başka şeyler hakkında konuşmamak istemesin ki? Pekâlâ olabilir; kuşkusuz birbirimizi daha iyi tanıdıkça bu savunma mekanizmaları eriyip yerlerini yeni bir anlayışa bırakacaklardı. (Çilekler sulanmıştı, şeri sıradandı ama hiç umursamadım. Bir kuyrukluyıldızın ucuna takılmıştım.) Ve akşamları Mount Caddesi'ndeki eve döndüğümde, ona sarılmam için

büyük bir açlıkla Baynes'ı iterek merdivenlerden koşup bana sarılmasında, kapıyı açışındaki istek ve sıcaklıkta kuşku uyandıran hiçbir şey yoktu. Böyle kol kola kalplerimizde çıtırdayan ateşin içine yürüdük, parıldayan şişelere ve tabaklara ve baş başa getirilecek koskoca bir geceye. "Julian telefon edip sana en içten selamlarını yolladı." Herkes beni seviyordu.

Daha ilk günlerde bile onun adına gönderilmiş bir beyaz zarf sürüsünün hol masası üzerinde güvercinler gibi biriktiğini fark ettim. Sabahleyin ofis ona bu tür yazışmalarla ilgilenmesi için özel bir sekreter gönderdi, eve döndüğümde aynı büyüklükte bir zarf tomarının adreslenmiş ve pullanmış olarak masanın üzerinde beklediğini gördüm. Biraz üzülerek onlara şöyle bir göz attım. "Tanrım, Londra'da dikkate değer herkesi tanıyorsun."

"Onların hepsi red cevapları," dedi. "Hem artık hiç kimseyi görmüyorum. Seni kendime ayırdım. Asırlardır böyle bir şey yapmıyorum. Hem sen de etrafta boy göstermek istemiyorsun, öyle değil mi?"

"Aman, hayır."

"Ve nisandan sonra hiç kimsenin gelmediği kır evinde olacağım. Anlıyor musun? Sen de hafta sonları ya da bir fırsatını bulduğunda oraya geleceksin. Eğer kabul edersen orada evleneceğiz. Julian her şeyi ayarladı. Yani hiç kimse olmayacak, yalnızca ikimiz."

"Yani benimle birlikte kaçmak istemiyorsun, öyle mi?"

"O yüzden değil Felix. Öylece ortadan yok olamam. Bağlantılarımı koparmamam gerek biliyorsun."

"Kiminle, neyle?"

Sanki umulmayacak ölçüde aptalca bir soru sormuşum gibi, sanki bunu benden hiç beklemezmiş gibi şaşkınlıkla bana baktı. "Demek istediğim," diye sürdürdüm "hiç kimse için çalışmıyorsun; gerçekte hiçbir zorunluluğun yok, öyle değil mi?"

"Hem de hiç yok." Şöminenin yanında otururken tiz, kısa, hüzünlü bir kahkaha attı, sonra bacaklarını toplayıp çenesini dizlerine dayayarak yanan kömürlere bakmaya başladı. Sonra birden bunun doktorlarıyla ilgili olduğunu anladım, düşüncesiz bir salak gibi davranmıştım, kollarımı omuzlarına sararak yanına çömeldim. "Özür dilerim, Benedicta," dedim. Gözünün kenarında bir gözyaşı izi vardı, ama hâlâ gülümsüyordu. "Hiç önemi yok. Gel yanıma otur ve firma için neler yaptığını anlat. Olur mu? Her şeyi paylaşmak istiyorum."

Bunu yapmak çok daha kolaydı, ruh halime de uygundu; ama yine de Merlin'in hemen üretmeye başlayacağı ilk üç aletten konuşmaya başladığımda, olduklarından daha ilginç ve daha değişik görünmedikleri için bir tür çaresizlik duymaktan alıkoyamadım kendimi. Yararlı olmalarına, ihtiyacı olan insanlara yardım etmelerine rağmen yalnızca mekanik aletlerdi. Zihnimin derinliklerinde daha soyut vektörler boyunca düşünmeye başlamıştım. Habil'in şu an bile sığ bir prototipi olduğu bir şeylere doğru ilerliyordum el yordamıyla. Sinir sisteminin en ufak titreşimlerine bile yanıt verebilecek, tepki kalıplarından oluşan davranışsal bir abaküs -hem ileri hem geriye yönelik kehanetlerde bulunacak bir şey... Henüz hiçbir şey açıklığa kavuşmamıştı; matematiksel olasılık teorisi üzerinde yapılacak çok şey vardı. Bunu düşünmek başımı döndürüyordu. Ama bu sırada *alter Felix*'im firmanın sorumluluğunu alacağı oyuncakları inceden inceye anlatmayı sürdürüyor; Benedicta başı hafifçe arkaya atılmış, gözleri kapalı, bir melodiyi dinler gibi istekle dinliyordu her şeyi. Bitirdiğimde -hatta ona bir ameliyat izini gösterir gibi küçücük ampul tellerinden birini, şişe içinde bir kalkulüsü gösterdiğimde- derin derin iç geçirip bana sarıldı, sanki bu sıkıcı resital onu cinsel olarak uyarmış gibi beni kendine sıkı sıkı bastırıyordu.

"Muhteşem olacak," dedi. "Göreceksin."

Zaten bundan şüphe bile etmiyordum; ateşten yarı esrimiş başı dizlerime gömülen bu olağanüstü, altın yaratığa karşı duyduğum ezici minnettarlıktan başka hiçbir şey yoktu zaten aklımda. "Seni mutlu etmeye kararlıyım," dedim "mutlu ve endişesiz." O kadehi bırak Felix!

Birden irkilip sıçrayarak. "Endişeli olduğumu da kim söyledi?" dedi. Kapıya gitmek için hamle etti ama ellerini yakalayıp onu yavaşça şöminenin yanına çektim. "Julian mı bir şey söyledi?" dedi sertçe, ben de aynı tonda cevap verdim: "Hiç kimse söylemedi; hem Julian'la hiç karşılaşmadım. Arada bir endişeli göründüğünü düşünmüştüm, hepsi bu. Ama artık bu sona erdi. Bana güvenebilirsin." Birden aynada kendi yüzümü gördüm ve kendimi çok aptal hissettim.

Artık sona erdi! Beceriksiz savunmam sonunda işe yaramıştı; rahatlayıp sakinleşerek yeniden yanıma oturdu. O akşam yatağın yanında yeşil marokenle güzelce ciltlenmiş bir çift deneme kitabı buldum. "Onları Julian'ın dairesinden aldım," diye açıklamada bulundu. Ne zaman aldığını söylemedi. Her biri üzerinde sahibinin baş harfleri ve bir de resim olan -nar

ağacına tırmanan bir maymun- bir etiket taşıyordu. Kitapların bazı bölümlerinin, büyük olasılıkla sahipleri tarafından altları çizilmişti. “Geleceği şimdiyle üretiriz; bugünün düşleri yarının gerçeğidir. Bütün felaketler tedbirsiz düşlerden doğar. Uyduruk, saflıktan uzak düşler geleceğin yapısını tam anlamıyla çürütürler. Ancak yeğin bir psişenin düşleri gerilimleri çözmeye ve iyi kaynaklar yaratmaya yardım eder.” Esnedim, o çoktan uyumuş, kafasını kanadının altına sokup yanıma kıvrılmıştı. Gözlerim kapanmak üzere, düşüncelerim ondan yana kayarken o büyük an hakkında bölümümün kibar ve itaatkâr üyelerine bir konuşma yaptığımı hayal ettim. “Hayal gücünün yelkenleri beyler, talihin rüzgârıyla şişer.” Sesimi nasıl yükselteceğimi, kelimeleri hareketlere göre ayarlamayı, nutuk çekmeyi öğreniyordum.

Böylece perdahlanmış günler geçti gitti. Anlaşılan Julian gezisinden geri dönmüştü ama hâlâ ortalıkta görünmüyordu, yine de çalışmalarımız üzerine yaptığı yorumlar gayet yerinde ve etkileyiciydi. İşinin çoğunu evinde yürüttüğü ve ofise pek uğramadığı görüşüne vardım. Sadece elimi sıkmak için olsa bile hiçbir kişisel bağlantı kurmaması tuhaf geliyordu bana. Aslında onunla tanışmayı dört gözle bekliyordum. Hatta Benedicta’ya onu bize yemeğe davet etmesini bile söyledim, ama o kuşkuyla başını sallayarak: “Sen Julian’ı bilmezsin. Acayip utangaçtır,” dedi, “herkesten saklanır. Eminim buraya gelmez. Son anda bir bahane uydurup bir raf dolusu çiçek gönderir. Bilirsin şimdiye kadar ofiste onu pek gören olmamıştır. Onlarla telefonda konuşmayı tercih eder.” Bu en azından şaşırtıcıydı, ilk başta Benedicta’nın abarttığını düşündüm, ama öyle değildi. Sonra bir gün Julian bir şeyleri tartışmak için bana telefon etti -ama şehirde değildi. Tüyler ürperten, soğuk bir sesi vardı. Ağır ağır, sakin ve hülyalı, dünyadan bezmiş gibi konuşuyordu -sanki Disraeli’nin bir hükümet bildirisini hayal kırıklığına uğramış bir sesle sekreterine dikte ettirmesi gibi. Onunla görüşmek için ne kadar istekli olduğumu söyleyince, bana teşekkür etti ama: “Evet, her şeyin bir zamanı var Charlock. Elbette bir gün karşılaşacağız, ama şu anda benim başımı kaşıyacak vaktim yok, zaten senin de işin başından aşkın -Benedicta’yla evlenmeden söz ediyorum. Bu hepimizi ne kadar sevindiriyor anlatamam.”

O sırada onun bu kaprislerine boyun eğmekten başka yapacak hiçbir şey yokmuş gibi geliyordu bana. Ama bir sabah ofisteki özel telefonum çaldı, bu sefer sesinin tınısından beni binanın içinde bir yerlerden aradığını

anladım. Gerçekten de Julian'dı. Birbirimizle sık sık konuştuğumuz için onu artık tanıyordum; dahası koridorun sonunda, genel müdür sekreteri Nathan'ın yazışmaları yürüttüğü ofisi vardı. Hem koleksiyonum için sesini bir iki kere kaydetmiştim bile. Birden karşısına çıkarak onu şaşırtmayı düşündüm, muzipçe. O konuşmasını sürdürürken telefonu defterimin üzerine bırakıp koridora süzüldüm ve söz konusu ofisin kapısını birden açtım. Ama orada, masasında yalnızca Nathan oturuyordu; telefona dayanmış küçük bir teyp hâlâ çalışmaktaydı. "Demek telefonu kapadınız Bay Charlock," dedi Nathan yumuşak bir sitemle, teybi kapadı. Kendimi aptal gibi hissettim. Nathan düğmeyi açtı ve "Bu sabah çok erken gelip beş on tane konuşma kaydetti. Genellikle böyle yapar" dedi.

Bu olayı biraz üzüntüyle Benedicta'ya anlattım; ama o sadece gülümseyip başını salladı. "Julian'ı hiçbir zaman gafil avlayamazsın," dedi. "Kendisi istemediği sürece."

"Peki görünüşü nasıl, Benedicta?" diye sordum. Bir süre düşünceli düşünceli bana baktı ve sonra, "Hiçbir özelliği yok. Herkes gibi herhalde," dedi.

Dayanamayarak birden sordum: "Onu hiç gördün mü?" Bunu gayri ihtiyari sormuştum ve sorduğum anda da ne kadar saçma olduğunu hissettim. Ama Benedicta yutkundu ve "Elbette," dedi. Ama ses tonunda acayip bir şeyler vardı. Eğer bunu emsalsiz Nash gibi "yorumlasaydım" şu anlamı çıkarırdım: "Sanırım gördüğüm kişi Julian'dı, ama tam anlamıyla emin değilim." Bu düşünce kafamdan geçerken biraz sadakatsizlik yapıyormuşum gibi geldi, ben de onu bir kenara bırakıp konuyu değiştirdim. "Neyse," dedim, "umarım onu düğünümüzde görürüz." Ama yine yanılmıştım, çünkü evin hediyeler ve tebrik telgraflarıyla dolup taşmasına rağmen ne Julian ne de başka biri düğüne gelmedi.

Düğün! Bundan daha tuhaf ne olabilirdi ki? Tabii hiç soru sormamıştım; ama öte yandan bana da hiçbir soru sorulmamıştı. Hazırlıkları ben yapmamıştım ama Benedicta'ya en azından danışıldığını varsayıyordum (tabii eğer hepsini kendisi yapmadıysa). Büyük bir giz içinde evlenmek istediğini düşünüyordum, hepsi bu. Hepsi bu, başka bir şey değil. Zaten benim de çağırmak istediğim hiç kimse yoktu. Bir ailem bile yoktu. Amerika'da bir amca, Hindistan'da birkaç kuzen, hepsi bu.

Ama bu "Cathay"a, bizim yuvamız halini alacak o kasvetli, akla sığmaz kır evine, ilk gidişimdi; üstüne üstlük geceleyin, çünkü düğün gece

yarısı yapılacaktı. Sözde “Cathay”! Kuleleri, balık havuzları, büyük parkı, sırmalı odaları, Basset’den gelmiş devasa orguyla. Resmi iş gününün biliminde yönetici arkadaşlar birer birer gelip bana iyi şanslar ve mutlu bir balayı dilediler -o alışılmış yuları kaptırma esprilerinden yaptılar. Bu canayakın kutlamalardan sonra akşam yemeğini erkenden yemek üzere eve bir taksi tuttum, ama gittiğimde hol ağzına kadar bavul doluydu, ofisin arabası da gelmişti bile. Arabayla şehirden uzaklara taşınmak ilginç, gizemli, hatta heyecan verici bir şeydi. Yılın bu karanlık vakti portakal çiçeği ve aşk kaçamağı kokuyordu. Julian, onun iş arkadaşları ve iyi ve kötü güçleri dengelemek için orada bulunan birkaç hanımın katıldığı büyük bir parti geldi gözlerimin önüne. Aslında Julian’ın en azından nikâh şahidimiz olacağını düşünüyordum. Araba kayıp giden banliyöler arasından geçerek ağır ağır Hampshire’a doğru giderken pek fazla konuşmuyorduk. Benedicta eldivenli eli elimde, solgun ve biraz da pişman bir yüzle yanımda oturuyordu. Törenden hemen sonra doğrudan Southampton’a *Polaris’e* -Merlin’in yolcu gemisi- gidecektik. Tabii evlilik dini törenle yapılmayacaktı. Kilise çanları Charlock için çalmayacak.

Ormanın ve çalıların yeşili içine iğne gibi düşerken farların beyaz ışığında parıldayan küçük yağmur taneleri altında uzun, soğuk bir yolculuk oldu. İlk başlardaki sevincim yerini müşfik bir ağırbaşlılığa bırakmıştı. “Benedicta,” diye fısıldadım ama o elimi kuvvetle sıkarak “Suss! Düşünüyorum” dedi. Koyulaşan karanlığa bakarak neler düşünüyor olduğunu merak ettim. Yoksa kimseye açmadığı bir geçmişi mi düşünüyordu?

En sonunda uzun, yeşil tünellerin ucunda parıldayan altın ışık topuna uzanan bulvarlara ulaştık. Evin bütün ışıkları yanıyordu, içi de insan doluydu. İçeride bir yerlerde telefon durmadan çalıyordu. O “kalabalığın” hepsini uşakların oluşturduğunu görmek beni çok şaşırttı. Rokoko tarzı orkestra balkonunda bir beşli neredeyse kendilerinin bile duyamayacağı bir sesle Burne-Jones havasında bayat, berbat bir hafif müzik çalıyordu. Uşaklar ve hizmetçiler evin her tarafında klinik bir telaşsızlıkla dolanıyorlardı -yine de sanki çok büyük bir balo için hazırlık yapıyorlarmış gibi bir halleri vardı. Bu büyüklükte bir kadro en az dört yüz kişilik bir düğün davetinin altından kalkabilirdi. Ne var ki misafirlerden eser yoktu. Ama holdeki mermer masaların üzerinde bir telgraf dağı duruyordu. Boşlukları bir kat daha artarak birbirlerine bağlanan akıl almaz Edward

tarzı odalar hediyelerle dolup taşıyordu -kuyruklu piyanodan tut da gümüş tabaklara kadar çeşitli boy ve çeşitte bir sürü ıvır zıvır. Bu uğursuz boşluk ve pervasız bolluktan serseme dönmüştüm.

Ama Benedicta bu yığının içinde ateşli bir coşkuyla, yüzü zevk ve gururla ışıldayarak, uçarcasına dolanıyordu. Şamdan ormanı ve parıltılı Venedik avizeleri karşısında başı dikti. Ne kadar yabancı olduğunu görmek o zaman beni aptala çevirmişti. Hantal, kasvetli yapısıyla bu eski evin İstanbul'la bir çeşit zihinsel bağlantısı olduğu hissine kapılmıştım -donuk çerçevelere yerleştirilmiş aynalarla oradan oraya yansıtılarak durmadan çoğaltılan *style pompier*,[43]* çürüyen saraylar. Baden de Pau'nun gölgeleri -evet, onun kendisini bu kadar rahat, her şeyle bütünlük içinde hissetmesinin nedeni de buydu. "Burada hizmetkârlardan başka kimse yok mu?" diye sordum. Gülen gözlerle bana bakıp sarışın kafasını salladı. "Sana söylemiştim sersem. Yalnızca ikimiz." Yalnız ikimiz! Ama geceyarısı yemeği için hazırlanmış korkunç uzunlukta bir masayı daha yeni geçmiştik: Anlaşılan ızgara etler hizmetkârların sofrasını süslemek için yapılmış (diye düşündüm şaşkınlıkla). Muhteşemdi, korkunçtu. Bir deste telgrafla -Jocas, Julian, Caradoc, Hippolyta'dan gelen tebrikler- bize doğru yaklaşan zavallı Baynes'a karşı bir yakınlık dalgası sardı içimi: Onunki tanıdık bir yüzdü. Atina ve İstanbul'un kayıp dünyasından gelen bu kısa mesajlar bana acı verdi -amansızca neşeliydiler. Baynes: "Sizi kütüphanede bekliyorlar, Hanımefendi," dedi. Benedicta bir kraliçe gibi başını sallayıp önüme düştü. Beşlinin sesi özür diler gibi bizi izliyordu. Her yer çiçek doluydu -ama profesyonelce hazırlanmış büyük çelenkler: Ağır kokuları mum gölgelerinde göllenmişti. Ama buna rağmen... aynı film gibi diye düşündüğümü fark ettim. Baynes önümüze geçip yeni bir kapı daha açtı.

Kütüphane! Tabii gerçeği çok sonra fark ettim, ama küreler, atlaslar, usturlaplar, coğrafya sözlükleriyle süslemiş olan, koridorlu, dökme köşebentti, deniz yeşili kubbeli bu kocaman oda bir yalandan ibaretti: İçindeki bütün kitapların sayfaları boştu. Ama kitap isimlerine şöyle bir göz atıldığında, odanın bütün Avrupa kültürünü kapsadığı zannediliyordu. Ama kitapların hepsi aldatıcı taklitlerdi, boş ciltler ve yaldızlar. Descartes, Nietzsche, Leibniz... Evin geri kalanının aksine burayı yalnızca şömine ve mumlar aydınlatıyordu, gizemli, hatta biraz kasvetli. Yo, o kadar da değil. Yeşil çuhayla kaplanmış büyük bir masa üstündeki çiçekler, mumlar ve açık

defterlerle sunak izlenimi veriyordu. Shadbolt kürek biçimli sırtını ateşe vermiş Weymouth'dan gelen memurun arkasında duruyordu; kâtipler gerekirse şahitlik yapmak üzere oradaydılar-birbirinin aynı, şekilsiz tipler. Birbirimizi resmiyet ve sahte bir içtenlikle selamladık. Ben yüzüğü bulabilmek için ceplerimi altüst ederken Benedicta imzasını attı.

Resmi nikâhın sıkıcı formalitelerinden oldukça etkilenmiş görünmesi beni şaşırttı. Pek uzun sürmedi. Bir işaret üzerine Baynes bir tepsi şampanya bardağıyla titreyerek içeri girdi, hepimiz iyice rahatlamıştık. Shadbolt içtenlikle şerefimize kadeh kaldırdı; Benedicta kendisine karşılık verebilmeleri için ellerine birer parça içki tutuşturulmuş hizmetçilerle kadeh tokuşturmak için ağır ağır evin içine doğru yürüdü. Sanki her şey göz açıp kapayana kadar olup bitmişti. Bir saat geçmemişti ki kendimizi Southampton'ın uzun sokaklarında bulduk. Yağmur vardı. Yağmur vardı. Akdeniz göğünün o saydam mavisini düşündüm özlemle. Benedicta uykuya dalmıştı, uzun kartalsı burnu kolumda aşağı doğru duruyordu. Ona özenle sarılmıştım. O kadar ince görünüyordu ki. Arada bir hafifçe horluyordu.

Sarı ışıkları titreşen limana varıp da A güvertesindeki balayı dairesini aramak üzere uyuyan geminin uzun yolcu iskelesine tırmanmaya başladığımızda şafağın eli kulağındaydı. Benedicta bitkinlikten suskunlaşmıştı, ben de; bavulları istif edemeyecek, düşünemeyecek kadar yorgun. Kendimizi yataklarımıza atıp uykuya daldık; uyandığımda su üzerinde hafifçe kayan bir geminin verdiği iç hoplatan duyguyu, bizi deniz üzerinde iten güçlü makinelerin yumuşak mırıltısını hissettim. Arada bir gemi yükseliyor, sular hışırtıyla güvertede dağılıyordu. Bir duş alıp güverteye çıktım -üzerine yağan hafif yağmurun altındaki rüzgârlı güverteye. Kara, sabah sisinin ardında çok geride kalmıştı, tepesi bulutlu gri bir hiçlik lekesi. Dünya gezimize başlamıştık. İngiltere şafak sislerinde kaybolmuştu. Yaşamak çok güzeldi.

Kamaraya dönüp Marchant'ın bana verdiği peygamberdevesini incelemenin tam zamanıydı. "Rabaud ve diğerlerinin yaptığı fizyolojik deneyler sonucu yeni bir teori oluşturuldu; deneylerde üst sinir merkezlerinin refleks sistemini ketlediği ya da sınırladığı ortaya çıktı. Kafanın koparılmasıyla bu kontrol zayıflıyor. Görünürdeki sonuca göre, kafasız erkeğin refleksiv-jenital aktivitesinin daha şiddetli ve bu yüzden de biyolojik olarak daha etkili olduğu anlaşılmıştır." Benedicta uykusunda iç geçirdi ve yastıklara iyice gömülerek döndü. Aynı şey kafası koparılan

kurbağalar için de geçerlidir, aynı zamanda bütün cellatlar kırılan bir omurganın ani boşalıma neden olduğunu bilirler. Kitabımı bir kenara koyup yeşil denizi yaran geminin beşik gibi sallantısına kendimi bırakarak sigara içtim. Sonra yeniden uykuya yattım, kalktığımda yanımda kahvaltım ve karşımdaki sandalyede gülümseyerek oturan çıplak Benedicta vardı. Yeniden Polis'e doğru kayıyorduk, belki de bu yüzden -şimdi çok uzaklarda geçmişte yatan o ilk yakınlığa doğru. İçinde bulunduğu ülkeye göre mi sevişiyordu? Şimdi yatağımın ucunda bağdaş kurmuş otururken o asırlık öpüşleri ve küçük cezaları düşündüm -su işkencesi, mum işkencesi, sözsüz sofuluklarıyla çılgın, ateşli öpüşler; hepsi parlak vaatlerle dolu bir geleceğe taşınması gereken geçmişin parlak yapısının bir parçasını oluşturuyorlardı. Ve işte o yaratık buradaydı, dokunabileceğim kadar yakında. Dahası belirli alışkanlıkları, kişisel inisiyatif kullanımını gerektirmemesiyle gemi yaşamından daha güzel ne olabilirdi ki? Bununla birlikte yalıtılmışlık, her tarafın suyla çevrili olması. Kendimizi akıp giden bulutlara ve hak ettiğimizden çok daha mavi bir suyun hafif akıntısına bırakarak Cebelitarık'tan daha sıcak denizlere geçerken daha çok az zaman geçmiş gibi geldi. Tatil ruhuna çok iyi yaraşan kinetik bir tembelliğe kapılmıştı. Tek müdahale Julian'dan arada bir gelen, endüstriyel bir operasyonun küçük ayrıntıları hakkındaki telgraflardı; ama onlar bile sessizliğe karışıp gidiyordu.

Üç ay! Ağır çekim bir düş gibi geçti; gemideki tembel yaşam bizi çoktan sersemletmiş, esrik bir bilgisizlik durumuna sokmuştu. Kalipso adası konuşmaları; not tutmayı, çizim yapmayı bile unuttum. Nekahat devresindeki bir hasta gibi okuyordum. Her zaman günlük yaşamımın *leitmotiv'ı* olmuş olan yarı bilinçli düşünce zincirlerinden bile kurtulmayı başarmıştım -öyle ki bu zamana kadar kişisel düşüncelerime tümüyle dalmadığım bir tek an bile geçmemişti diyebilirim. Lastik çizmeler giymiş görünmez bir sansür memuru Charlock'un bilinçaltının eşiğinde bir aşağı bir yukarı geziniyordu -gri sakallı Freud'unkinden çok daha ehil birisi. İlkel, biyolojik, bir sansürdü bu. Londra kulesinin bekçisi gibi.

Sevgili karımla birlikte içine kapandığımız bu tembellik, içimdeki öteki Charlock'un beni dürtüklemesi, ortalıkta boy göstermem için zoraki bir gayretkeşliğe itmesiyle arada bir kesintiye uğruyordu tabii. Mesela Monte'de o kadar canlanmıştım ki oyun masalarını bile fark etmiştim. Çarklardan çıkan numaraların kayıtlı olduğu o uzun kâğıt tomarlarından

epeyce biriktirdim. Bu kâğıtlar belli bir sistem kurarak kasayı iflas ettirmek isteyen gafil şahıslar arasında pek revaçtaydı. Ben de az gafil değildim hani, basit bir analizin -matematiksel olasılıkları araştırıyordum- işe yarayacağını düşünmüştüm, sefil mucit! Ama Benedicta'ya öneriyle gittiğimde bana büyük bir kararlılıkla "Yok hayatım. Unuttun mu, firma gazinonun neredeyse bütün hisselerine sahip. Yoksa balayımda kaybetmeme göz yumacaklarını mı zannediyorsun? Bir servet kazanırız Felix -ama bunun ne anlamı olur ki?" Gerçekten de! Uzun kâğıt şeritlerini rüzgârlara savurup solgun sularda dinlenmeye çekildim.

Firma her yerde hazır ve de nazırdı ama tuhaf, incelikli bir biçimde; yalnızca kaptanın ve mürettebatın kim olduğumuzu bilmelerinden ve bizimle özel olarak ilgilenmeleri için emir almış olmalarından söz etmiyorum. Bundan da ileriydi. Her konuklama noktasında o bölgenin temsilcisi tarafından sessizce karşılanıyor, kraliyet ailesinden konuklar gibi onların rehberliğinde bölse turuna çıkıyorduk. Bu dilini ve yerlilerinin geleneklerini bilmediğimiz ülkelerde çok hoşumuza gidiyordu -mesela Kamboçya, Hindistan. Yine de bu alçakgönüllü himaye uzun vadede sıkıcı olmaya başlıyordu. Arada bir öyle debdebeli törenler oluyordu ki Floransa'da sıradan bir otel odasında olmak için can atıyordum; bazı yerlerde valiler bizi yemeğe davet ediyorlardı: Renkli basmalar, dev bilardo masaları, çirkin resimlerle dolu, berbat yemeklerin sunulduğu kocaman, kasvetli vilayet konaklarında. İç geçiriyordum -ikimiz de iç geçiriyorduk- ama kabul edip gitmekten başka çaremiz yoktu. Tabii bu Süveyş'in doğusunda daha belirgindi: Akdeniz'e yabancı değildik ne de olsa, Atina'da ya da yıkık dökük minareleriyle Jocasya'da kimsenin yardımına ihtiyacımız yoktu. Ama tuhaftır. Atina çok sessizdi, herkes ya dışarıya ya da adalara gitmişti anlaşılan. Ne kadar uğraşsam da ne Banubula ne de Koepgen hakkında bir şeyler öğrenebildim. Plaka'yı hatta Yedi Numara'yı görmek için kaçamak bir istek vardı içimde, ama çok kısa zaman olduğunu düşünerek bundan vazgeçtim. Ama İstanbul'da Jocas'ın kullandığı küçük, beyaz motorun suları yararak bizi karşılamaya gelmesi beni hiç şaşırtmadı -sisler aralanıp da lale şeklindeki kale burçları üzerinde titreyen şehri açığa çıkarmadan çok önceydi bu. Jocas'ın kocaman güçlü eli bir derin deniz ahtapotu gibi kayarak iskelenin ipinde belirdi; sonra da utangaç gözleriyle kendisi. Bizi selamlaması, bağrına basması o kadar şefkatliydi ki. Gazeteler, Karadeniz havyarı, Türk sigaraları ve B. için nadide mücevherler gibi

küçük hediyeler getirmişti. Biz de günü şehrin yüzeye çıkışını izleyip beyaz bir tente altında dedikodu yaparak geçirdik. Yemeğimiz güverteye getirildi. Jocas birlikteliğimizi kutlamak için basmakalıp laflar söyleyerek şampanya kadehini şerefimize kaldırdı. Benedicta yeni esmer teniyle büyüleyiciydi; şakaklarından yanaklarına dökülen yumuşak saçları ipek sarısına dönmüştü. “Onun bu kadar sakin, bu kadar iyi göründüğünü hiç görmemiştim” dedi Jocas bana eğilerek, gerçekten bana da öyle geliyordu. Malikâne ve tabii kuşlar hakkında bir sürü haber vardı. Benedicta büyük bir hevesle sorular soruyordu. Bir ara bir hafta kalmak istedi, ama yolculuk programı zaten çok doluydu... Başşahinci Ömer ölmüştü ama yerini alan Sait işi gayet iyi yürütüyordu. Yeni bir tuzak bulmuştu. Falan filan. Ama bu heyecanlı hadise alışverişi arasında dostlarla ve tanıdıklarla ilgili haberler de çıkıyordu - mesela Caradoc yeni macerasına hazırlanarak New York’ta beklemekteydi. Graphos bir fahişeyle yaşadığı aşk yüzünden neredeyse gözden düşecekmiş, ama şimdi gittikçe güç kazanıyormuş. Ya Koepgen? “Moskova’da keyfi yerinde; daha bir iki yılı var. Defterlerinin senden olduğunu biliyordum.” Gerçekten de yanımda bir tane vardı. “Peki ya sonra?” Jocas parıltılı bir gülümsemeyle göz kırparak ellerini ovuşturdu. “Yüklü bir çek alıp çalışmalarını sürdürmekte özgür olacak.”

“Ya o ikon?”

“Evet, onun aradığını bulduk; güven içinde onu bekliyor. Ama firma önce gelir,” diye kıkırdadı Jocas. “Bu bir tuzak, değil mi?”

Geminin yalnızca birkaç saat konaklaması planlanmıştı; bu kadar kısa bir süre için karaya çıkmaya değmezdi; bir turist sürüsü alelacele kıyıya çıkarılmış, bir otobüse doldurulmuş ve dumanı tüten gübre yığınının koca duvarlarını görmeye götürülmüştü. Ama biz onlar geri dönüp de uyarı sireni gökyüzünde yankılanana kadar uyuşuk uyuşuk konuşarak güvertede oturduk. Benedicta korkuluklara yaslanmış suya bakıyordu. “Eskiden,” diyordu Jocas dalgın dalgın “Orta Avrupa’nın her yerinde kuş fuarları yapılırdı -ötücü kuşları kastediyorum. Babası ünlü bir ötücü kuş yetiştiricisiydi, gösterileriyle her yerde ödüller kazanmıştı. Şakımalarını güzelleştirmek için kuşları kör etmeyi ilk düşünenin o olduğunu söylerler. Kor halindeki bakır telle, bilirsin. Kolaylıkla ve acısızca yapılırmış derler. Bir zamanlar kafes kuşları ticaretini o başlatmış, ama iş onu aşmış. Artık yalnızca birkaç uzman ilgileniyor; fuarlar tarihe karıştı. Modern dünyada onlara yer yok sanırım.”

“Daha mı güzel şakıyorlardı?”

“Kim olsa daha güzel şakır; bir duyu diğerini telafi etmek üzere gelişir, bunu bilirsin. Neden müezzin yapmak için kör adamları seçerler sanıyorsun? İlle de kör olması gerekmez. Mesela hadımların sesi.” İyice bir esnedi, neredeyse uyumak üzereydi. “Benedicta!” diye seslendi. “Artık gitmem gerek, hayatım. Gelmek isterdim ama gelemem.”

Cüppeleri sosislerle dolu iki rahibin kılavuzluğunda şehri gezmiş olan yolcular soluk soluğa güverteye çıkmışlardı yine. Benedicta dalgın dalgın yanımıza gelip birden: “Jocas, Bay Sacrapant’ı kapı önüne mi koydun?” diye sordu. Jocas şaşkınlıkla gülümseyerek, “Tabii ki hayır,” dedi.

“Peki neden?” diye sordu şaşkınlıkla kaşlarını çatarak.

“İntihan mı? Ama nedenleri sıralayan bir mektup bıraktı, çok sudan şeyler bence. Yine de üst üste geldiği düşünülürse anlaşılabilir. Tanrım, firmanın bu işle hiçbir ilgisi yok.” Sarsılmış görünüyordu. Benedicta rahatlayarak iç çekip oturdu. “Ne öyleyse?” diye sürdürdü Jocas, bu bilmeceyi çözmek ister gibi kaşlarını çatarak. “Her şeye yanlış bir bakış açısından bakıyoruz. Yani yaşamayı sürdürmek için kaç neden sayabilirsin? Liste sonsuz olurdu. Hiçbir zaman tek bir neden yoktur, nedenler vardır. Komik, sigorta fikrine hiç alışamamıştı, sanki karısı primi alsın diye acele ediyordu.” Tuhaf, yarı hüzünlü bir havayla gülerek bacağına vurdu. “Ah! Yaşlı Sacrapant!” diyerek kafasını salladı. “Yeri doldurulamaz bir adamdı!” Gözlerimin önüne aşağı düşen ufak gövde geldi.

Bir zil telaşlı telaşlı çaldı ve birileri kaptan köprüsünden el salladı. Jocas isteksizce ayağa kalkıp küçük teknenin içindeki yerini aldı, bize bakarken yüzünde tuhaf bir ifade vardı -sevgi dolu ama hüzünlü bir bakış. “Mutlu olun!” diye bağırdı aramıza giren suyun öte tarafından, sanki aramızdaki gizli uyumsuzluğun kokusunu almıştı: Küçük tekne birden harekete geçip karaya doğru ilerlemeye başladı.

“Gel,” dedi Benedicta kolumu tutarak “bir süreliğine aşağıya inelim.” Okumak ya da yatıp sohbet etmek için -ya da büyük olasılıkla sevişmek için- kamaraya gitmek istiyordu: Ta akşam yemeğine kadar. Karanlık çökerken Boğazlardan geçiyorduk, dünyanın en uzak köşelerine doğru. Kolomb Charlock! İnsanın çözümleme yapmadan sevebileceğine inanıyorum -yine de fazla çözümleme yapmak sevgiyi sekteye uğratabilir: Ama burada yalnızca doyuma yer vardı; benliğin, ölümü çok uzaklarda gösteren o görkemli teslimiyetine. İşte ölüm buydu!

Bu krallara yaraşır yolculuğun fotoğrafları albümün birinde hâlâ duruyor: Kendimizin değil de bütün maceralarımız boyunca bize özenle çobanlık etmiş olan kaptan ve mürettebatın çektiği fotoğraflar. Sonradan üzerlerine tarih düşülmüş ve güzelce paketlenmiş olarak, gemi şirketinin de teşekkürleriyle birlikte hol masasının üzerinde belirtiler. Seylan'daki kutsal dağa çıkmak için kahrolası filler üzerindeyken, kafalarımızda güneşten korunmak için takılmış küçük şapkalar. Sonra Hindistan'da kaplan avlarken, -Benedicta lavanta çiçeği gibi solgun ve de ince, küçük botunu zaferle hayvanın üzerine koymuş: Kaplanın hırıltısı son savunu hareketinin sessizliğine dönüşmüş. Şak! Hong Kong, Sidney, Tahiti -bu uzun ayin bizden hiçbir şey talep etmeden sürükleyip götürüyor bizi.

Tabii bu yüzeysel kayıtlar her şeyi kapsayamıyor, her şeyi belirtemiyor. Mesela ikimiz de Iolanthe'nin gemide olduğunu bilmiyorduk -daha doğrusu, halka mal olmuş olan, selüloit üzerindeki görüntüsünün. Hint Okyanusu'nu geçerken bize gösterilen filmler arasında, önemsiz, melodramatik bir Mısır filmi de vardı. Iolanthe'nin bunda küçük bir rolü olması beni şaşırttı. Aniden perdeden dışarıya yüzüverdi, yakın çekimde iyice büyümüş olan yüzü, şekli değişmiş gözleriyle kucağıma yansıdı neredeyse. Şaşkınlıktan bir çığlık atarak Benedicta'nın elini sıkıp yerimde dimdik oturdum.

"Aman Tanrım."

"Onu tanıyor musun?"

"Bu Iolanthe."

Rolü çok kısaydı, yarım dakika filan sürdü. Ama bu süre bir zamanlar benim tanıdığım kişinin üzerine çizilmiş bu yepyeni insanı görmeye yetmişti. Çünkü en küçük bir hareket bile insanın iç dünyası hakkında bir ipucu verir -yürüyüşü, ellerinin duruşu, başını eğişi. Tamam. Burada yiyecekleri kesip tabağa koyması; sonra da elinde tabakla kumu geçmesi, selam vererek servis yapması gerekiyordu. Bu çok kısa hareketler ve jestler sırasında -bazıları çok tanıdıktı- yepyeni birini gördüm. "Sıradan, küçük bir yüz." dedi Benedicta şeyhli dansözlü bu gülünç filmin aslında hak ettiği bir küçümseme ve tiksintiyle. "Evet. Evet." Tabii haklıydı; ama Iolanthe benim tanıdığımdan çok daha kibar, çok daha sıradışıydı. Tam aksine bu fotoğraflarda yepyeni bir olgunluk vardı; hareketleri ölçülüydü, zarifti; eskisi gibi düzensiz, fevri, akıcı değildi. Bunlar. Benedicta'ya anlatmaya çalıştım ama beni dinlemedi; esrarlı gülümsemesiyle bana dönüp güvenle

elimi sıktı. “Ama *metteur en scène*[44]* tarafından yönetilip, çalıştırılıyor sevgilim. Ve büyük ihtimalle adam onu bunları yaptırabilmek için onunla yatıyordur da.” Tabii bu doğruydu ama yine de... sahteydi. Bu değişim benim için çok önemliydi. Şaşırmıştım; nedense kendimi yaralanmış hissediyordum, sanki kandırılmışım gibi. Yoksa küçük metresimin en ilginç yönünü basit bir dikkatsizlik sonucu görmeden mi geçmiştim? O kısa, önemsiz sahne yüzünden şaşkınlığa kapılmıştım. Dahası kendi tepkimi daha iyi çözümleyebilmek için, ertesi öğleden sonra Benedicta öğle uykusundayken filmin bir kez daha gösterilmesini rica ettim. Hayır, şaşkınlık devam ediyordu. O kabalık, sokak çocuğu ukalalığı, kendisini en basit insani deneyim kadar kolay ifade edebileceği bir çıkış noktası bulmuştu. Kafasının o yeni duruşunu, o bildiğim dudaklardaki bildiğim -ama daha önce hiç fark etmemiş olduğum- gülümsemeyi çok anlamlı bir hale getiriyordu bu. Yoksa bunlar o zaman yok muydu? Iolanthe! Tanrım! Attica’nın doymak bilmez göğüne uzanan pas lekeli mermerler geldi gözümün önüne. Bu yeni kişiyle paralellikler bulabilmek için, bütün anı depomu altüst ettim âdeta -ama boşuna. Perdedeki kişilik gerçeğinden o kadar farklıydı ki beni bir şekilde aldatmış olduğunu düşündüm. Bu şaşkın dalgınlık akşam yemeğine, Benedicta onu fark edene kadar sürdü -çünkü gözünden hiçbir şey kaçmıyordu. “Ben uykudayken kız arkadaşını ziyaret ettiğini duydum,” dedi acımasız bir gülümsemeyle, dudaklarının köşelerini hınzırca kıvırarak. “Sadakatsizliğe biraz erken başlamadın mı?” Tabii şakaydı, öyle düşünülmesi gerekiyordu.

Ama ben ciddi olmak, bu doğa parodisinin beni ne kadar şaşırtıp sersemlettiğini anlatmak istiyordum. Evet, öyle. Ama Benedicta’nın buna tahammülü yoktu. “Bana ayrıntılarıyla anlattığın sürece istediğin kadınla birlikte olabilirsin,” dedi, gözlerine aniden amansız bir parıltı gelmişti. Bu çok can sıkıcıydı, çünkü konuyla hiç ilgisi yoktu. Ayrıca, iğrenç başkent banliyölerinde yaşayan ortasınıf çiftçilerinde pek yaygın olan ortasınıf atışmalarına girmekten daha tatsız bir şey olamazdı. Onun bu bayağılığı beni çileden çıkarmıştı. “Yalnızca şakaydı,” dedi.

“Birkaç film karesi üzerine kavga etmek büyük aptallık.”

“Kavga etmiyorum. Felix, bana bak.”

“Ben de.” Boyun eğmiştim. Zorla öpüştük. Yanlış olan neydi? Ama yemeğimizi sessizce bitirdik ve sonra güverteye çıktık, sigara içip

düşünerek yan yana oturduk. “Bu kızı ne kadar tanıyorsun?” diye sordu sonunda; aksi aksi cevap verdim. “Doğrusu seni tanıdığımdan çok daha iyi tanıyorum, hem de geçen bunca zamana rağmen.” Benedicta öfkeyle gözlerini kıstı, bu halde olduğu zamanlar kulaklarını ürkmüş bir kedi gibi geri yatırırdı.

“Bana soracağın her soruya cevap verebilirim”

“Bana cevap vermen konusunda hiçbir zaman ısrar etmedim.”

“Nasıl *ısrar* edebilirsin?”

“Soru bile sormadım. Seni olduğun gibi istiyorum, tam şu dakikada olduğun gibi; hâlâ gizemli olman umurumda bile değil.”

Sert, mavi gözlerini daha önce hiç görmediğim, ama tuhaf bir küçümseme diyebileceğim bir ifadeyle bana çevirerek esmer parmakları ardından esnedi. Öyle bir ses tonuyla “Zavallı Felix” dedi ki ona bir tokat patlatmamak için kendimi zor tuttum.

Yatağa yatıp bir kitap okumaya başladım, ama geceyarısı olmasına rağmen Benedicta ortalıkta gözükmeyince giyinip onu aramaya çıktım. Boş bara abanmış uyukluyordu. “Tanrı’ya şükür geldin,” dedi dili dolanarak, “ayağa kalkamıyorum.” Körkütük sarhoştu. Bu gerçekten de çok şaşırtıcıydı, çünkü genelde çok az içerdi. Onu güçlükle güverteden kamaraya taşıdım, başını iki eli arasında tutup hafifçe sallanarak yatağına oturdu. “Perşembe günü Makao’ya varacağız,” dedi. “Max orada tifodan ölmüştü. Karaya çıkmak istemiyorum,” dedi. Hiçbir şey söylemedim. Konuşmaya devam etti: “Müzisyendi, ama iyi bir müzisyen değildi. Ama o zamana kadar var olmayan bir makine icat etmişti, partisyonları kopya eden bir makine. Daha tamamlanmamıştı, pazarlanabilmesi için firmanın en müthiş beyinleri seferber oldu. Bilmek istediğin başka bir şey var mı?”

“Onunla da evlilik sözleşmesi yaptın mı?”

Gözleri şeytani bir pırıltıyla aydınlandı, viski buğusunun ardında parlayan tuhaf zaferin közleri vardı gözlerinde.

“Hayır” dedi; ama ses tonundan şu kelimeleri çıkardım: “Buna hiç gerek yoktu.” (Böylesi haince bir şey düşünebildiğim için suçluluk duyarak titredim.)

Sonra çukurlaştırdığı ellerini yalvarır gibi bana uzatarak, “Ama yaşasaydı bile onu senin için terk ederdim.”

Bu halde olduğunda ona karşı koymak olanaksızdı; kendi acıları içine gömülerek hüzünlü bir yapı gibi çöktüğünde. Kendi sitemlerimin ağırlığı

altında ezildiğimi hissediyordum. Onu sabırla sıcak suya soktum, kusturdum ve kendine gelir gibi olana kadar sırtını kuruladım; sonra gün doğana kadar, solgun ve bitkin kollarımda yattı, ta ki artık sloganımız haline gelen o küçük cümleyi söyleyecek gücü kendinde bulana kadar. Her sevişmemizden sonra bunu söyleyecekti: “Bunu hep yapalım, Felix.”

Makao da böylece gelip geçti, onunla birlikte sıkıntılarının bir kısmı da; sıkıntısı hafifleyip yerini yeni bir neşeye, canlılığa bıraktı. Anık gemiye ve gemideki yaşam biçimine iyice alışmıştık. Sanki hiç karada yaşamamış gibiydik. Hatta yolculuğun sonuna yaklaştıkça ilk haftalarda uzak durduğumuz saçma yemeklere ve maskeli balolara bile katılmaya başladık. Hele Southampton’a ulaşmadan bir gece önce iyice azıtıp geminin büyük gardırobundan giysiler ve maskeler ödünç aldık. Ben Mefisto’ydum, kaşlarım kömür karası; o kocaman, kolalı, beyaz, keten başlığıyla bir rahibe olmuştu. Aynaya bakarak makyaj yaparken neredeyse dehşet dolu bir sesle, “Belki de hamile olabilirim, Felix. Bunu hiç düşündün mü? Ne yapmalıyım?”

“Ne demek istiyorsun?”

Şu kan konusu. Pek düzenli değildi.

Suskun bir panikle kocaman açtığı gözlerine bakarak aynanın önünde oturuyordu. Sonra titreyerek uzun uzun iç çekip anlık dalgınlığından kurtulmak için silkindi ve lanetli bir hücreden kurtulmak isteyen biri gibi kapıya yöneldi. O gece boyunca hiç konuşmadı; arada bir onun tarifsiz bir hüzünle bana bakan gözlerini yakalıyordum. “Ne oldu, Benedicta?” Ama yalnızca kafasını salladı ve titrek bir gülümsemeyle bana baktı; danstan sonra odaya gittiğimizde başlığı kafasından çıkarıp altın saçlarını sallayarak acılı bir sitemle bana döndü: “Anlamıyor musun? Her şey değişecek, her şey” dedi.

O son gece gözlerimiz karanlığa dikili, uyumadan yan yana yattık, tuhaf yolculuğumuz sona ermek üzereydi.

Gri menevişli ipekten bir sisin içine adım attık, araba bizi limanda bekliyordu. Birileri bavulları almak için gemiye çıkmışlardı bile; iskeleyi aşıp şoförün bizim için tuttuğu siyah şemsiye altına sığınmaktan başka çaremiz yoktu. “Hoş geldiniz!” Hayalet gibi çevremizde dönen manzarayı izleyip anlayışla birbirimizin elini tutarak, sessizce arabanın arkasında oturduk. Fırtına yüksek ağaçları eğip büküyordu; birbirine geçen fundaların arasında yer yer sırılsıklam olmuş vahşi taylar görünüyordu. En sonunda,

artık eskisi kadar kalabalık gözükmeyen büyük eve geldik; ama her yerde ateşler yanıyordu; ortalığı eski moda merkezi ısıtma sisteminin sersemletici kokusu doldurmuştu. Bizim için bir öğle yemesi masası hazırlanmıştı. Yeniden karada olmak tuhaf bir duyguydu; kulak salyangozumda hâlâ denizin hareketini hissediyordum. Baynes mahzun bir incelikle karşıladı bizi; mükemmel kokteyllerinden birini yapmıştı bize, Benedicta kendisininkini yukarıda aldı. Telefonun çaldığını duydum. Baynes telefonu birinci katın sahanlığına bağladı. Benedicta'nın keskin ve canlı bir sesle konuştuğunu duydum. Aşağı indiğinde yüzünde güller açmıştı. "Julian'dı. Bize sevgilerini yolluyor. Ofise gittiğinde seni bekleyen hoş bir sürpriz bulacağını söyledi. İlk iki cihazın bize büyük başarı kazandırmış."

O öğleden sonra Londra'ya, bana arlık yabancı gelen masamın başına gittiğimde Julian'ın sözünü ettiği iyi haberlerle karşılandım. Congreve ve Nathan bana bütün reklamları ve promosyonları kapsayan bir dosya getirdiler. "Bu ezici bir zafer. Charlock." dedi Congreve mutlulukla, ellerini görünmez bir sabunla yıkayarak. "Sıkı dur, şu telif ücretinin yükselişine bak; dur durak bilmiyor. Alman ve Amerikan rakamları daha kesin değil, buna rağmen şu satışlara bak."

Bütün bunlar son derece memnun ediciydi. Ama dosyanın arkasında, üzerinde üstü kapalı "Dr. Marchant'ın ampul telini silahlara uyarlaması" sözleri yazan başka bir dosya vardı. Ne Congreve ne de Nathan beni bu konuda aydınlatabildiler. Onlar gittiğinde telefonu açıp santraldan bana Julian'ı bulmalarını rica ettim; bu uzun zaman aldı ve en sonunda onu bulduğumda da sesi çok uzaklardan geliyordu, sanki şehir dışından. Beylik selamlamaları ve kutlamaları kısa keserek hemen dosya konusuna girdim; Julian: "Evet, seninle bu konuyu konuşmak istiyordum. Marchant Slough'daki elektrik bölümünü yönetiyor. Onunla karşılaşmışındır belki, bilmiyorum. Ama biz üretime başladığımızda hemen senin cihazını alıp kendisinin üzerinde çalıştığı başka bir şeye uyguladı -çok geliştirilmiş bir nişan sistemi. Gerçekten de umut vaat ediyor; servisler çok heyecanlandı. Henüz prototip aşamasına geçemedik, ama bir iki ay içinde ne yaptığımızı görmek için orduyla birlikte deneme atışları yapacağız. Yapabileceğimiz anlaşmaların önemini söylemeye gerek bile duymuyorum; ve tabii senin patentin de tümüyle korunacak. Bu hisse senetlerimizde büyük bir sıçrama demek. Umarım sevinmişsindir."

Sessizliğim ona bu fikrinin yanlışlığını göstermiş olmalı ki son cümleyi hızla yineleyip konuşmasını sürdürdü: ‘Tabii belki sana danışmalıydım, ama sen o zaman okyanuslardaydın ve Marchant da bu kızıl-ötesi elektrik cihazınıza başlamak için sabırsızlanıyordu...” Sesi yavaş yavaş azaldı. “Sanki.” dedim “buluşum ellerimden alınmış gibi hissediyorum.” Halden anlayan bir gülümseme, bileğe hafif bir dokunuş hissini telefonda iletmeyi başarabilmesi muhteşemdi. “Öyle düşünme, Charlock. Durum böyle değil. Yalnızca senin cihazının değişik bir alana uygulanması, hepsi bu.”

“Neyi değiştirir,” dedim inatla, gözlüğüm burnumun üzerinde. “Neyi değiştirir, Julian.” Dilini anlayışla şaklatıp iyice tatlı bir sesle konuşmasını sürdürdü. “Lütfen en içten özürlerimi kabul et; sana sormalıydım. Ama artık olan oldu, herhalde beni bağışlarsın, değil mi?”

Buna boyun eğmekten başka yapılacak bir şey yoktu. “Marchant nerede?” dedim. “Yukarı, sana çıkıyor,” dedi Julian, sesi birden cızırtılar arasında kayboldu. Bir tıkırtı duydum ve bağlantı kesildi. Kafamı kaldırdığımda hüzünlü bir çoban köpeği gibi bana bakmakta olan Marchant’la karşılaştım; saçları karman çormandı ve çelik çerçevelerine izolebantla tutturmuş olduğu şişe dibi gözlüklerinin ardında gözlerini kısmıştı. Parmakları asit ve nikotinle lekelenmiş, ince uzun, yumuşak elini bana uzattı. “Benim,” dedi sızlanan, çirkin sesiyle, ıslak sigarası altdudağına yapışmıştı. “Tabii karşılaşmıştık.” “Oturun” dedim elimden geldiğince yumuşak davranmaya çalışarak. Bir taşra üniversitesinin koku laboratuvarından fırlamış gibiydi -kırış kırış olmuş ekoseli bir ceket, gri pantolon -düğmeleri eksik, son derece pis, buruşuk bir gömlek. Masamın üzerine bir tomar çizim fırlatıp açıklamalarda bulunmak için kendine bir iskemle çekti, gümüş saplı bir kalemle çekinerek bazı şeyler gösterdi. Ceketi nem kokuyordu. Niyetim ona karşı sitemli, kaba bir tavır takınmaktı ama kâğıtlarına şöyle bir bakınca, yeni sodyum-başlıklı cihazı, montajını hafifçe değiştirerek, silahın nişangâhına ne kadar muhteşem bir incelikle uyguladığını gördüm. Elimde olmayan bir hayranlıkla akıcı açıklamalarını dinliyordum. “Ama silah için!” dedim en sonunda, kendimi tutamayarak. “Ne kadar üzücü. Oyuncaklarımın insan ırkına yardım edeceğini... Ne bileyim en azından kavgalarına karışmayacağını umardım.” Eleştiren, soğuk ve biraz da küçümseyen bir bakışla bana baktı. Sonra bir sigara yakıp: “Ben bunun tam tersini düşünüyorum. İnsan ırkından nefret

ediyorum. Onun için işleri ne kadar zorlaştırsam o kadar iyi, sen de bana yardım et," dedi. Vahşi bir sırıtmayla çarpık, sarı dişlerini ortaya çıkardı.

"Yine de," dedim gizlemeye uğraşmadığım bir tiksintiyle, "sanırım seni kutlamalıyım."

"Daha çok erken," dedi. "Önce şu kör olası aletin çalışıp çalışmadığını bir görelim. Sen de kendini o kadar üzme Charlock; firmanın üzerinde çalıştığı bazı şeylere kıyasla, bu... zararsız sayılır." Masamın altındaki küçük haberleşme paneli yanıp vızıldadı. Nathan'ın sakin sesi, "Bay Charlock iyi haberlerim var. Bay Pehlevi size cıva anlaşmasının sağlama alındığını söylememi istedi; fiyatları düşürebiliriz artık."

Marchant ağır ağır planlarını toparlayıp karton bir kutuya koyuyordu. Sigarası dudağından sarkıyordu. "Marchant Julian Pehlevi'yi gördün mü hiç?" diye sordum merakla; son zamanlarda bu soruyu bir sürü kişiye sormakta olduğumu fark ettim sonra. Pek azı evet diyebiliyordu. Nathan bu ayrıcalığa kavuşmuş ender kişilerden biriydi. Marchant sırıtarak yanaklarını çukurlaştırdı ve kafasını salladı. "Gördüğümü söyleyemem." dedi. "Telefonla bağlantı kuruyor."

Sanki bu konuda söylenmesi gereken her şey söylenmemiş gibi ağırlığını tek bacağına vererek bir an duraksadı. "Şunu söylemeliyim ki," dedi bir kahkaha atarak, "bu ulaşılmazlığı sabrımı taşırmaya başladı. Kahrolası bir hayalet gibi." Marchant burnunu kaşıdı. "Yine de," dedi şaşkınlıkla, "bir yerlerde olmalı. Bugünkü gazeteye bir baksana." Tepsimde açılmamış bir gazete duruyordu. Marchant biraz aradıktan sonra ekonomi sayfasını açıp okumam için gazeteyi elime tutuşturdu. Julian, Yöneticiler Enstitüsü'nde gazetede tümü aktarılan bir konuşma yapmıştı. "Görüyor musun?" dedi Marchant, "yüzlerce kahrolası yönetici dün bir saat boyunca onun konuşmasını dinlemiş olmalı."

Bütün cephelerdeki ardı arkası kesilmez zaferlere rağmen o akşam şehir dışındaki eve giderken ezik bir melankoli hissediyordum. Benedicta çoktan uyumuştu. Gece lambasının pembe ışığı altında göğsünün inip çıkışını, hüzünlü bir sadelik ifadesine bürünmüş, uykudan gevşemiş yüz hatlarını izledim. Ona anlatacak, soracak binlerce şeyim varmış gibi geldi bana; ama hepsi bilinç eşiğinin altında bir yerlerde kilitliydi. Onları dışarıya çıkarıp açıklayamıyorum. Neydiler? Gerçekten de bilemiyordum -ama ters dönmüş bir arı kovanından çıkan arılar gibi içimde oğul veriyorlardı. Onu öyle bir süre izledikten sonra arkamı dönüp sessizce kapıya doğru yürüdüm.

Kapının tokmağına elimi koymuştum ki sesini duydum: “Felix.” Ona döndüm ama gözleri hâlâ sımsıkı kapalıydı. “Beni seyrediyordun,” dedi.

“Evet.”

“Nash’i ve Wild’ı gördüm. Doğru olduğunu düşünüyorlar, öyleyim.”

“Gözlerini aç.”

“Hayır.”

İki gözyaşı kapalı gözkapaklarının altından çıkıp o kartal burnuna döküldü. “Benedicta!” dedim sertçe. Derin derin iç geçirdi. “Ama bir çocuk istediğini *söylemiştin.”*

“Evet. Ama böyle olacağını bilmiyordum.”

Burnunu mendilimle silip dudaklarını öpmek için eğildim, ama o yastığın üzerinde geri çekildi. “Bana dokunulmasına dayanamıyorum, anlamıyor musun? Lütfen bana dokunma.”

Bu sözlerle birlikte ilişkimizde yeni bir sayfa açıldığını şaşkınlıkla fark ettim. “Git. Şimdi uyumalıyım.” Ses tonu şu anlama geliyordu: “Senin her şeyini itici, iğrenç buluyorum.” Artık gözleri açılmıştı ve dudaklarının söylediğinden çok daha fazlasını söylüyorlardı. Holde bir iskemleye oturup, büyük bir sersemlik ve şaşkınlıkla dik dik karşı duvara baktım. “Umarım geçer.”

O akşam tam yemeğimi bitirmiştim ki dışarıdaki şosede bir araba sesi duydum. Daha önce yalnızca bir iki kere görebildiğim Nash’ti gelen -ufak tefek, tıknaz ve pembe suratlı: Viski içip topuklarının üzerinde hafifçe yaylanarak şöminenin önünde duruyordu. Benedicta hakkında konuştuk. “Sık sık hafif karmaşa, yani isteri durumuna girer -ama bunu sen herhalde biliyorsundur. Yapılacak hiçbir şey yok, boş yere telaşlanma. Ona bir iki tane uyku ilacı getirdim; eğer izin verirsen yukarı çıkıp ona bir iki çift laf etmek istiyorum. Bu arada Caradoc’un başına çok kötü bir şey gelmiş.”

“Caradoc’a ne olmuş?”

“Evening Standard’ı görmedin mi? Bir uçak kazasında ölmüş. Gözlerime inanamadım.” Caradoc ölmüş! Beynimin ortasına bir çekiç inmiş gibiydi. Nash çantasından gazeteyi çıkardı, kafasını sallayıp kendi kendine konuşarak uzun merdivenlerden çıkmaya başladı.

KIL PAYI

Sidney

Bir Avustralya yolcu uçağı dün öğle üzeri Sidney açıklarına düşmüş olan bir Eastern Overways DC 7'yle çarpışmadan kıl payı kurtulduğunu bildirdi. Federal Havacılık Yayınları, uçak ve kontrol kulesi arasındaki bağlantının bir kopyasını yayınladı. DC 7 kalkıştan kısa bir süre sonra 3700 fite ulaştı, bu sırada yolcu uçağı aynı zamanda olmamakla birlikte 3500 fitte seyrediyordu. Bağlantının metni şöyle: "Kıl payı çarpışmadan kurtulduk. Şimdi üç altı sıfıra dönüyoruz. Aynı noktada başka bir uçak var mıydı? Siz döndüğünüz sıralarda?"

'Tamam, Southbound, doğrulandı. Ama şu an görüş alanımda değil."

"Hâlâ alanda mı?" "Hayır efendim."

"O zaman körfeze düştü herhalde, çünkü onu gördük. Bize çarpmamak için yukarı manevra yaptı, biz de ona çarpmamaya çalıştık, bir dakika sonra parlak bir ışık gördük. Bayağı üzerimizdeydi ve sonra aşağı doğru çakılmaya başladı sanki."

"Japon Havayolları suyun üzerinde büyük bir yangın bildiriyor. Trafik kontrolden Eastern altı otuz üçün nerede olduğunu soruyor. Artık onu göremiyorum."

"Çakılan uçakta kırk yolcu vardı, ama yalnızca dördü kurtarılabildi, birisi ağır yaralı. Şimdiye kadar on iki ceset ele geçirildi. Avustralya Donanma birlikleri yardım için olay yerine gittiler. Kayıp olarak bildirilenler arasında... *Profesör Noel Caradoc"*

Ad felç eden bir güçle metinden dışarı yüzüp beni iskemleme perçinledi, içkime dokunamamıştım bile.

Nash tekrar aşağı inip içkisini eline aldı ve uzun bir süre anlayışla yanımda durdu. "Hepimiz İçin büyük bir talihsizlik," dedi sonunda. "Yaşlı piçi özleyeceğim." Sonra bardağını tekrar doldurup yeniden diğer konuya döndü. "Aslında Charlock, düşününce doğru yaptığıma karar verdim; ona böyle hissettiği sürece buradan uzaklaşmasını söyledim; yani Zürih'te kendine gelmesini. Senden uzaklaşmasını, ne dersin? Boş yere telaşlanıyor

değilim ama, ne de olsa bayağı bir tıbbi geçmişi var. Bilirsin kadınlar çocuk sahibi olacakları zaman tuhaf ve isterik olurlar."

"Ama bu kesin bile değil, öyle değil mi?"

"Hayır."

"Hem eğer onun dengesini bozacaksa o kahrolası çocuğu doğurmak zorunda değil, öyle değil mi? Onun bu hale gelmesinden sorumlu olmak istemiyorum."

"Onu aldırmayı aklından bile geçirmiyor."

"Emin misin?"

Nash oturdu ve her zaman çok beklenmedik olan ve ona aniden bir maymun ifadesi veren o hüzünlü gülüşü yüzünü kırıştırdı.

"Evet."

"Ben emin değilim."

"Sen yine de onu hoş tut."

"Tabii."

Başka yapacak bir şey varmış gibi görünmüyordu zaten; kayıtsızca ve hissizleşmiş bir halde küçük adamı arabasına kadar geçirip farların uzun yaprak tünelinde kayboluşunu izledim. Sonra Caradoc'un yaşayanlar ülkesinden aniden gidişini düşünerek yavaş yavaş eve yürüdüm. Birden o koskoca ev bana çok basık, çok kasvetli geldi. Gazeteyi alıp yatmaya gidiyordum ki ikinci sahanlıkta bir şeyler beni yukarı bakmaya itti. Benedicta keskin yüz hatlarına kurt havası veren tuhaf, çılgın bir bakışla bana bakıyordu. Dudaklarını ıslatıp, "Nash gitti mi?" dedi. Başımı salladım. "Bir süreliğine buradan gitsem, olur değil mi?" Yine başımı salladım. "Tanrı'ya şükürler olsun," dedi rahatlayarak. O anda arkasını dönüp kayboldu, kapısında dönen anahtarın tıkırtısını duydum.

Ertesi akşam eve döndüğümde o çoktan gitmişti bile, ama bana üzerinde sevecen kelimeler yazan bir kart bırakmıştı, şu cümleyle bitiriyordu: "İnan bana, uzun sürmeyecek. Ve sonra yeniden mutluluk."

V

Aniden tepe taklak olan değerleriyle eskisinin yerini böylesi büyük bir hızla alan bu yeni yaşam, sadece Benedicta'nın kaderi için duyduğum kaygının renklendirdiği yavan bir hal almıştı. Ama Nash çok anlayışlıydı ve bana haber iletiyordu; görünüşe göre Benedicta iyiydi ve Zürih yakınlarındaki Paulhaus topraklarında bulunan küçük bir dağ kulübesinde kalıyordu. Kar manzarası onu hep yatıştırırdı zaten -bulutlar, çam ağaçları, kar; çocuğu doğurmaya karar vermişti bile, hatta bu fikir çok hoşuna gidiyordu. Ona her hafta yazıp yaptıklarımızın bir dökümünü yolluyordum, ama mektuplar bana korkunç boş geliyordu; zorlukla oluşturabildiğimiz o ortak yakınlık ve güven iskeleti yıkılıp gitmişti. Herhalde bu yeni, çiğ yapının, varını bırakılmış bir inşaat gibi, aşkımın zayıf, hatalı yanlarını sergilediğini hissediyordum içten içe. Evet, bu türden bir şeyler. Aynı zamanda, yerimi doğrudan bir masaj iletmeksizin bana ondan haber getiren bir sürü kuryenin aldığını düşünmek biraz aşağılayıcıydı. Julian da tepeden tırnağa nezaket kesilmişti, olayları ne kadar yakından takip ettiğini göstermek istercesine düzenli olarak beni arıyordu. Haftalar, aylar geçti; yine de zaman çok ağır geçiyor, hatta hiç geçmiyor gibiydi. Kır evinden ayrılıp işe daha yakın olabilmek için şehirdeki eve taşınmıştım ama pek dışarı çıkmıyordum. Londra'da pek tanıdığım yoktu; bu süre zarfında sık sık gördüğüm Pulley'e karşı derin bir dostluk geliştirdim -gerçi tuhaf bir biçimde, Caradoc'u kaybetmekten doğan ortak acı sayesinde. Han aramızda bulunmamak şöyle dursun, biz geriye bıraktıklarını sınıflandırıp, o karmakarışık yazı yığını arasından yayınlanabilir olanları yaklaşmakta olan yayına hazırlarken kendini bize iyice hissettiriyordu. Defterlerine dağılmış bir sürü müstehcen şiir, tekerleme filan vardı ve bunların pek de uygun bulunmayacağını düşünüyorduk -yine de bizim için büyük bir eğlence ve zevk kaynağıydılar: Sanki o aramızdaymış gibi. Tuhaftır, mimari tarihi konulu denemelerin esrarlı yayıncısının -dünyada tahmin edemezdim- Vibart olduğu ortaya çıktı. Bir gün büroma dalıp gülümseyerek elimi sıktı, bir koltuğa kendini bıraktı ve “Kurtuldum,” dedi. “Kurtulmak mı?” diye yineledim; kelimeyi din değiştirmiş gibi vurguluyordu. “Hepsi senin sayende Charlock Holmes,” dedi şapkasını sallayarak ve büyük bir gösterişle bir sigara yaktı. Bu gerçekten de çok şaşırtıcıydı. “Evde kalmış kızlar için yazılan öykülerde de

söylendiği gibi, kendimi *buldum;* Dış İşleri Bakanlığımdan ayrılarak Sofya’ya gönderilmekten kurtuldum ve şimdi, işte buradayım, sana bir kartımı vereyim.”

“Yayıncı!” dedim dikkatle karta bakarak. “Bu nasıl oldu?”

“Jocas Pehlevi” dedi mahcup bir edayla yüzünü kırıştırarak. “Sen gittikten bir süre sonra beni görmeye geldi ve senin ona benim tutkularımdan söz ettiğini söyledi.”

“Ama ona senden hiç söz etmedim ki.”

“Sevgili dostum bazı konuşmalarımı bana kelimesi kelimesine söyledi.” O zaman galiba bir aralık Vibart’ın konuşmalarını kaydetmiştim. Bu olay belleğimde yer almıyordu, ama genellikle kütüphanem için herkesin sesinden örnekler alırdım, beş sesli vs. (Buna benzer şeyler.) Belki de Jocas kendi işini kendisi görmüştü. “Allah canımı alsın “

“Ama daha da ileri gitti; ona göre benden yazar değil de iyi bir yayıncı çıkacağını söyledi. Firma Norveç kâğıt stoğunun yarısına sahip olduğuna göre...”

“Öyle mi? Bilmiyordum, ama bugünlerde hiçbir şey beni şaşırtmıyor.”

“Öyle, öyle. Bana burada, Londra’da genç bir Fransızla birlikte işin başına geçmemi teklif etti. Hemen! İlk on beş kitap belirlendi bile. Aralarında, neydi adı, senin şu arkadaşınla birlikte eşelediğiniz yığın da var, Caradoc’unki. Anlıyor musun?”

“Hiçbir bağlantı yapmadan mı?”

“Firma hiçbir zaman bağlantı yapmaz,” dedi Vibart titreyerek, aktörvari bir sesle. “Neden yapsın ki?”

“Beni gerçekten de şaşırtıyorsun. Ama sevindim.”

Sigarasını üflerken en sevimli ve alçakgönüllü ifadesini takınarak birden ciddileşti. “Ben de. Sevinmek mi? Tanrım bundan öte bir şey. Gerçekten de doyuma ulaşacağımı hissediyorum. Bu gerçekten de her şeyi kurtardı. Biliyorsun, benim bitmek tükenmek bilmez sızlanmalarım yüzünden evliliğim yıkılmak üzereydi. Gün geçtikçe daha da beter oluyordum. Hayatım düşük yapmıştı; bir de şimdi bana bak! Müthiş bir adam değil miyim, bir yayıncı? Kalın purolar, hafif bir *embonpoint.*[45]*” Ayağa kalkıp, elbisesini gösteren bir manken gibi ceketinin eteklerini kaldırarak önümde döndü, ikimiz de güldük, ölünün bu sürpriz dirilişini

kutlamak için şeri istedim. “Anlayacağın,” dedi, “sana teşekkür etmek ve metnin ne zaman hazır olacağını sormak için uğradım.”

“Ama bütün malzeme evde, biz de hâlâ üzerinde çalışıyoruz; bak, Pulley ve benimle birlikte bir akşam yemeği yiyip onları sınıflandırmamıza yardım etmelisin. Ne de olsa bu aslında senin sorumluluğun; hem bazı konularda karar vermek gerekecek. Bazı bölümler de bekleneceği üzere çok komik.”

Değişiklik. Bu karşılaşma, Mount Caddesi’ndeki evde o koskoca kâğıt ve defter tomarını okumak, ayırmak ve eskileri hatırlamakla geçen muhteşem güzellikteki akşamlara yol açtı en azından. Dahası bu malzemeyi değişik zamanlarda yapmış olduğum bir dizi kayıtla zenginleştirme olanağı buldum -evet, ses kalitesi pek iyi değildi, ama yazıya geçirebilecek kadar netti. Sanki Caradoc canlanmış da homurdanıp gürleyerek, nutuk atarak gözlerimizin önünde ateşin aydınlık çemberine düşmüştü. Pulley’in gözleri kimi zaman gülmekten, kimi zamansa ağlamaktan yaşlarla doluyordu. “Pulley-orada memeleri sütten şişmiş bir inek gibi, insanlığa karşı duyduğu o soyut, yüce aşkın, din haline gelmiş hizmet duygusunun sağılması için bekliyor. Pulley, Allah belanı versin! Etik, metafizik üzerine temellendirilemez –işte sorun bu.” “Yaaa.” diye cevaplıyor mıymıntı.

Kek kadar pişkin
Bir bilge kadar sakin
Bu koca adamın yaşı yok
Okul çocuğundan genç
Tosbağadan yaşlı
Bu koca adam valla doğuştan şanslı.

Bu herhalde Una’da söylenmişti; mandolin mırıltılarına, müzik hecelerine, St. Foutain’ın boyalı penisinin tıngırtısına karışmış. Sonra ani bir yer değişikliği, varillere çarpan maşrapaları ve ağaçlar arasında fısıldayan rüzgârla bir taverna. Burada, şaşırtıcı bir biçimde Koepgen’in sesi öfkeyle yükseliyor -kime bağırdığı belli. “Ama en nefret ettiğin şeye dönüşüyorsun, en korktuğun şeyi cezbediyorsun.” Keskin ıslıklar atışmayı boğuyor.

Han kükremeyi sürdürürken öylece dinledik, Vibart bir kâğıda not alıyordu; belli ki bunların çoğunu kâğıda aktarmamız gerekiyordu, ama tek

sorun bu işi yüzü kızarmadan yapabilecek bir sekreter bulmaktı.

Kapı çaldığında saat on bire geliyordu; Baynes yatmıştı. Kapıda elinde bir mektupla ofisin habercisi duruyordu. Mektup o akşam gelmişti. Benedicta'nın yazısını hemen tanıdım. Ama aynadan yazmıştı; başka birisi üzerine bir çizgi çekip mektubu bana, ofise postalamıştı. Çocuğa bahşiş verip izin isteyerek yukarı banyoya çıktım, orada mektubu açıp yazılanları çözebilmek için bir aynaya tuttum. "Oğlum," diye başlıyordu titreyerek, kelime üç kere yinelenmişti. "Burası çok karanlık, burası. Üç gecenin en karanlığı ve henüz tren gelmedi. Beklediğin zaman çok yavaş geliyor, ama gözler hep aynı, izliyorlar. Eğer varlığımı sürdüremeyecek kadar sıkılmazsam yazıları sonradan kıyaslarız. Öyle olursa hoşçakal. Julian neler hissettiğimi biliyor."

Ateş aydınlığına, içinden bütün neşe çekilmiş gibi duran odaya geri döndüm. "Ne oldu?" dedi Pulley, "Solgun görünüyorsun." "Uğursuzluk," dedim. "Hadi bir içki içelim."

Ayrıldığımızda vakit geç olmuştu, ama benim için gecenin bütün keyfi uçup gitmişti; yerini ağır bir endişe almıştı -çünkü yapılacak, söylenecek, değiştirilecek hiçbir şey yoktu. Yalnız kalmamak için Vibart'ı Londra'nın öte tarafındaki, Red Lion Meydanı'ndaki evine kadar yürüyerek geçirme fırsatını kaçırmadım; ayrıldıktan sonra da dönüp dolaşıp aynı yerlerden geçerek kararsız, plansız yürüyüşümü sürdürdüm. Boşu boşuna kahve içebileceğim açık bir yerler bulmayı umuyordum; ama ya çok geçti ya da yeterince erken değildi. Oxford Caddesi'nde afişçiler gelecek hafta oynayacak olan filmin afişlerini yapıştırmaya başlamışlardı bile. Panolardan birinde bir boz-yapın eksik bir parçası gibi ikizini bekleyen yarım bir afiş vardı; üzerinde siyahlar giymiş ama ortadan ikiye ayrılmış bir kız vardı. Yarım yüz, yarım göğüs, yarım bacak. Iolanthe'ydi ya da belki bana öyle geldi. Adının yıldızlar arasında olup olmadığını görebilmek için gözlerimi kıstım. Evet, yansının yapıştırılmış olmasına rağmen oradaydı; ama yazının büyüklüğü onun şimdiden önemli bir yıldız olduğunu gösteriyordu. Şafak oğul vermeye başlamıştı; rüzgârda titriyordu, yanar döner. Hayaletsi adımlarla yürüyüp, kadavraya benzeyen erken-vakit yüzleri taşıyan birkaç insan vardı sokakta. Postere bakarak dururken bir polis beni kuşkuyla süzdü; hatta beni kovmaya niyetlenmişti, ama ondan önce davrandım. Bond Sokağı'nın köşesinde uyumakta olan bir taksiyi uyandırıp halsiz halsiz eve döndüm. Sabah gazeteleri onun Hollywood'un en çok gişe yapan yıldızıyla

yaptığı kaçak evliliği duyuracaktı dünyaya. Reno. Artık onun için özel yaşantı diye bir şey kalmamıştı. *The Times'*ta neşeli görünüyordu, ama akşam gazetesinde ağlıyordu, muhtemelen sevinçten.

Birkaç gün sonra Marchant beni arayıp yeni nişan aletinin denenmek için hazır olduğunu söyledi. Öbür güne her şey hazır olacak, erkenden, Salisbury Düzlüğü'nde. "Seninle birlikte gelebilir miyim? Yanımıza bir termos bir de alıştıracak bir şeyler alsak iyi olur. Peki, şunu biliyor musun? Julian geleceğini söyledi, yani sonunda onu görebileceksin." Görmek! En sonunda şu son günlerin monotonluğunu yok edebilme, -sıkıntımı giderebilme umudu doğmuştu.

Kararlaştırıldığı gibi geceyarısı yola koyulduk. Deneme sahasına yedide ulaşmamız gerekiyordu. Ama hedefimize yaklaşırken dünyanın üzerini kalın bir sis bürümeye başladı, arabanın gösterge panelinden çıkan sarı ışığın oluşturduğu soğuk bir tas içinde salyangoz hızıyla ilerliyorduk. Ara sıra sisin bir köşesi yükseliyor, şoför de beyaz kalın perde kapanmadan önce biraz yol alabilmek için güçlü farlarımızı kar havuzlarına daldırarak gaza basıp ileri atılıyordu. Neyse ki durumumuzu daha da güçleştirecek bir trafik yoktu. Yine de, kararlaştırılan noktada beklemekte olan jiplere ve mühimmat arabalarına neredeyse çarpacaktık. Bu nemli perde üzerinde kımıldanan telaşlı şekilleri görmek çok tuhaftı; farlar belirsizliğe esniyorlardı. Şoför düzlükte çamura saplanmaktan korkuyordu; ama Marchant'ın keyfi yerindeydi. "Bundan daha kör ne olabilir?" diye tekrarlayıp duruyordu. "Şartlar mükemmel." Uzun boylu biri ürküten bir hızla etrafımızı saran duvağın içinden fırladı; su yüzüne çıkmakta olan bir yüzücü gibiydi. "Tuğgeneral Tanner?" diye seslendi Marchant, uzun boylu adamın cevap vermesi onu rahatlattı. "Gelebilmenize sevindim," dedi. "Kılavuzluk etmesi için bir personel arabasını görevlendirdim. Herkes tepenin yamacında mevzilendi..." Boşluğa doğru işaret ettiğini anlayınca sinirli sinirli güldü. "Sanırım Bakan da geliyor; Allah bilir o da bu pisliğin içinden yolunu bulamaz şimdi. Siz ne zamandır içindesiniz?" Sıkıntılı sıkıntılı sisten konuştuk. Hava birden soğumuştu. Marchant onu her zamankinden de fazla tüyleri fırçalanmamış bir çoban köpeği havası veren koyun postundan eski bir ceket geçirdi üzerine. Onu tümüyle kaybetme korkusundan arabadan pek fazla uzaklaşamıyorduk. "Julian Bakanla

birlikte," dedi Marchant. "Ama ben pek fazla oyalanmak istemiyorum; atışımızı yaparız, yemekten sonra da şehre geri döneriz, ne dersin? Her an gelip orduyu denetleyebilirler."

Tuğgeneral ilk başta bu fikri benimsemedi ama Marchant belki de sisin onları esir almış olduğunu ve hiç gelemeyebileceklerini söyleyince o da bu fikre razı oldu; eğer gelirlerse onlara kılavuzluk yapması için ana yola bir gözcü bırakacaktı. Biz de düzlük boyunca bu ateşböceği dizisini izleyecektik; batma tehlikesi yoktu, yerler kuru ve güvenliydi.

Motorlarımız birinci viteste hırıldarken konvoy halinde ilerliyorduk; bu tempoda gidersek yolun sonuna varamazmışız gibi geliyordu. Keşif arabaları doğru yolda olduğumuzdan emin olmak için sık sık duruyorlardı; arkadaki ışık taşıyan aracın pusulası keşif aracınınkine uymuyordu. Birkaç kişi birbirlerine iğrenç şakalar yapıp daha da iğrenç küfürler savurdular. "Kahrolası şeyin mıknatıslığı bozuldu," dedi aksanlı bir ses. Sabah rüzgârlarından korunmak için sarmalanmış, bu beyazlık içinden ne idüğü belirsiz bir hedefe doğru ilerleyen Taş Devri insanlarına benziyorlardı. Arada sırada perdenin bir ucu kalkıyor, bütün konvoy birkaç yüz metre boyunca, deyim yerindeyse dört nala ileri atılıyordu. Sis gittikçe hafifliyordu; beyazlığın üst kısımları pembemsi bir renk almaya başlıyordu -sanki göğün yukarılarında bir yerlerde ölümcül bir yara kanıyordu. Bakış açısındaki çeşitlilik hareketlere su altında ya da ağır çekim filmlerde görülen bir yavaşlık katılıyordu; odaktaki değişimler gözleri yanıltıyor, akılları karıştırıyordu. İnsanlar bir an uzakta; sonra birden topla fırlatılmış gibi çok yakında görünüyorlardı. Esinti biraz daha fazlalaşmıştı, etrafta yer yer çalılar vardı; çakıla dönüşmüş olan zemin üzerinde tekerleklerimiz tatlı tatlı tıkırdıyordu. Şoför rahatlayarak mırıldandı. Tuğgeneralin yerlerin çamur olmadığı yollu hikâyelerine inanmamıştı. "Orduya güven olmaz efendim," dedi Marchant'a. "Ben de askerdim. Bilirim." Marchant kıkırdadı ve mide bulandıran sigarasını söndürerek arabayı yakıcı bir dumanla doldurdu. "Ben de öyle," dedi Marchant.

En sonunda onlara ulaşabilmiştik; birden büyük bir gizemle hafif eğimli bayırın üzerinde beliriverdiler -hortumları havaya dikilmiş biçerdöverleri andıran üç büyük silah. Aletlere bekçilik eden yer cüceleri âdeta bir tablo gibi kim olduğumuzu anlamak için bize doğru eğilmişlerdi -sanırım ezilmekten korkuyorlardı. Sert sesler emirler yağdırıyor, birbirlerine karşılık veriyorlardı; Tuğgeneral hiçliğin içinden fırlayıp arabanın kapısını

açtı. Onu izleyerek örtülere sarınmış askerlerin dolanıp durduğu alana geldik -tipik bir duyarsızlığın sonsuz kayıtsızlığıma hareket ediyorlardı. Bir başçavuş değirmen taşının gıcırtısına benzeyen sesiyle ağır küfürler ve şakalar savurarak onları canlandırmaya çalışıyordu. Ama onlar uyurgezer gibiydiler. Marchant'ın oyuncağı kocaman, hantal bir laternaydı, panelleri rengârenk düğmelerle ışıldayan bir alet.

Kollarını açıp yalpalayarak ona doğru yürüdü, sanki bir kızı karşılıyordu; sonra abartılı bir özenle bazı yerlerine dokunup düğmelerini kontrol ederek aletin üzerine eğildi, onu okşuyor, gökyüzünden bir işaret bekler gibi gözlerini kısarak yukarılara bakıyordu. Onu böyle savunmasızca bütün o saf hareketlerini, endişesini, güçsüz umutlarını sergilerken görünce ona karşı yakınlık hissettim; o anda onun yalnızca bilim adamı değil, bir dâhi olduğunu düşündüm. Uyanık zihninin tümü, kendi doğal ortamında dolaşan bir balık gibi soyutlamalar içinde dolanıyordu şimdi. Elimde olmadan kendi yeteneğimle onunkini kıyasladım -sicimler ve teller arasında debelenme, ikinci sınıf bir yeteneğin işgüzarlığı: Marchant gibi olabilmek, onun kabilesine dahil olabilmek için her şeyimi verebileceğimi fark ettim. Mucit dostumun büyük bir heyecanla kendinden geçmesi yanında benim yaptığım üç beş basit alet ne kadar önemsiz görünüyordu; kanı gövdesinde tuhaf bir ateşle dolaşıyordu sanki -baştan aşağı elektriklenmişti. “Tabii bütün zırhı değiştirmemiz gerekecek,” dedi. “Fazlasıyla ağır. Ama önce nasıl çalıştığını görelim, hı?”

Birkaç kişi daha geldi, pencere kenarındaki bitkileri sulayan birinin gösterdiği özenle makinenin üzerine eğildiler. Sefil kültürümüzün sert okbaşlarıydı bunlar!

Bütün bu değişik hareketleri yorumlayamadığım için etkinliği şaşkın bir tarafsızlıkla gözlüyordum; baleye ya da boğa güreşine ilk kez gitmiş biri gibiydim. Tek bildiğim aydınlanmakta olan gökyüzüne doğru uğursuzca kalkmış olan bu küt burunların bir anda alev tüküreceğiydi. Tuğgeneral sayıyordu; sağ elinde uzun bir kabloya bağlanmış bir şey tutuyordu. Hastasının nabzını ölçen bir doktor edasındaydı. Bir uçak uyuşuk uyuşuk tepemizde asılı kaldı, telsiz bağlantısı kurdu ve çekip gitti. Sisin içinden bir sürü sert emir ve yağlanmış çeliğin kayma sesi geldi. Marchant havayollarının yolcularına verdiği cinsten, içinde kulak tıkaçları olan bir kutu çıkardı ve benim de elime bir tane tutuşturdu. Sonra atış başlayana kadar yine sonsuz gibi görünen bir beklemeye girdik.

Atış yapıldığında pek de hazırlıklı değildim; korkunç bir sarsıntı ayaklarımızın altından geçip kabaran bir dalga gibi hızla ufka ilerledi. Burunlar tıslayarak büyük bir ahenkle yavaş yavaş geri çekildiler; sonra hemen ileri çıkıp tekrar ateş ettiler. Ateş, geri çekil; ateş, geri çekil. Sisin bize en yakın olan bölümü kanayan parçalara ayrılmıştı; aletin üstü yaşlarla kaplamıştı, biraz asılı kalıyor sonra yavaşça aşağı kayıyorlardı. Marchant elleri kulaklarının üzerinde kendi kendine mırıldanarak laternasının yanına diz çöktü. Güçlü bir ışık huzmesi, üzerinde gövdesiz bıyıkların asılı olduğu büyük ölçekli bir haritayı aydınlattı. Sonra ateşli bir telsizcinin kulaklıkları yardımıyla sihirli kutusunu cızırdatarak görünmeyen birileriyle konuştuğu bir sessizlik çöktü. Kendimi tıkaçlardan kurtarıp paltomun yakasını kaldırdım. Marchant büyük bir coşku içindeydi, "İşe yarayacak; üç beş değişiklik, o kadar," deyip duruyordu. Askerin koluna yapışmıştı, adam kibarca kendini kurtarıp göstergelere döndü. Tekrar. Bir anlık kararsızlığı anlaşılmaz bir askeri argoda söylenen bir sürü laf izledi. Tuğgeneral Marchant'ın elini sıkarken atlı biri sol tarafımızdan, sisin içinden umulmadık bir biçimde çıkıp atını topa doğru sürdü. "Bu Orgeneral," dedi Tanner ve vekâleti sırasında neler olduğunu anlatmak için onun yanına gitti. "Çok iyi," dedi atlı boğuk bir sesle. "Artık toparlanabilirsiniz. Bakan yolda mahsur kalmış, sisin kalkmasını bekliyor. Bekleyip ne diyeceğini göreceğiz. Sanırım bir dahaki haftaya erteler."

"Evet, hepsi bu kadar," dedi Marchant. Yeniden arabaya bindik; gösterge panelinden çıkan ışıktan yararlanmak için şoförün yanına oturmuştu, zira hemen eline bir defter alıp anlaşılmaz yazı ve çizimlerle doldurmaya başlamıştı bile. "Kusura bakma," dedi omzunun üzerinden. "Ama bunlar yazılmadıklarında yok olmayı âdet edindiler."

Sis gözle görülür derecede azalmıştı. Böylece şoför şose yolu tekrar görmeye başladı; bizi anayola götürmekle görevlendirilmiş olan jipi geri gönderdik. Bizi kendi başımıza bırakarak bir hırıltıyla geri dönüp belirsizliğe tekrar daldı. Farlarımızı yakmış ağır ağır ilerliyorduk; şoför arada bir hüzünlü kornayı çalıyordu -yalnız bir bataklık kuşunun umutsuz çığlığı gibi. Sonra yeniden kaybolduk; çakıl zemin yerini otlara bırakmıştı. Marchant ardı ardına bir alay küfür savurdu, ama "Tanrı'ya şükür yiyecek bir şeyler getirdik," diye ekledi. "Sonsuza kadar sürecek değil ya. Hadi biraz daha hızlanalım mı? Hem en kötüsü ne olur? Kendimizi Cornwall'da buluruz, hepsi bu."

“Henüz çamur yok, efendim.”

“Jipi geri göndermek senin suçun.”

“Özür dilerim, efendim”

Ama daha biz konuşurken bir mucize oldu; nereden geldiği belli olmayan bir rüzgâr büyük sis şeritlerini neredeyse kütle halinde kaldırıp ıslak gazete parçaları gibi birbirlerinin üzerine sararak esmeye başladı. Etrafımızda kocaman anaforlar, helezonlar, halkalar belirdi. Beyaz perdenin köşeleri küvetten boşalan köpükler gibi kaymaya, çöldeki toz cinleri gibi etrafımızda titreyip dönmeye başlamıştı. Üzerimize kocaman görünürlük dilimleri itiliyordu, güneş opak bulutlar arasından ışıldıyordu artık. Bir ordunun sürünerek geri çekilişini izlemek gibiydi. Arazi bile daha sağlam ve umut verici görünüyordu; neşelenerek ikinci vitese geçip yumuşak eğimi kavrayarak gaza bastık. “Allah kahretsin, pusula yok; bir tane ödünç almalıydık,” dedi Marchant, ama ben soluksuzca, bizden kaçan sisin büyüleyici fosforlanmasını izliyordum. Boşluklar gittikçe daha da büyüdü ta ki sonunda küçük bir darbeyle güneşte parlayan vadi ve üzerlerinde yoğunlaşan sisin parıldadığı yeşil otlar gözlerimizin önüne serilene kadar. Tam önümüzde parlayan Stonehenge’in hüzünlü ve gizemli sütunları teatral etkiyi bir kat daha artırıyordu. Elimizde olmadan üçümüz de hayretle bağırdık. İki kilometrekare güneş ışığının içinde tek başımızaydık. “Muhteşem,” diye bağırdı Marchant. “Yemeğimizi burada yiyeceğiz. Gemiyi terk edin dostlarım.” İki kere şanslıydık, çünkü şoför taş anıtlara bakarak yönünü belirleyebilecekti, gitmemiz gereken yönü dik açı yapmıştık. Artık sis, bütün manzarayı parça parça gözlerimizin önüne sererek büyük bir hızla yok oluyordu. Biz de büyük bir coşku içinde yiyeceklerimizi alıp bu gizemli bloklar arasında mideye indirdik.

Bu hafif gün ışığı bile soğuğu kırmıştı. Marchant tavuğa yumulup iştahla yerken, bir yandan da konuşuyordu. “Eee işler iyi gitti Charlock, değil mi? Tek aksaklık Julian’ı görememiş olmamız.” Şeytanca dil şaklattı. “Ama bunu zaten beklemiyordum. Hem de hiç. Neyse, sen kimyadan pek anlamıyorsun değil mi? Yanlış anlama, sadece merak ediyorum.” Üzüntüyle kafamı salladım. Ne yazık ki. “Bu da senin şu tahmininin ne kadar dâhiyane olduğunu gösteriyor. Ama sanırım cevabı sodyum değil; geliştirmek için elimden geleni yapacağım. Kıskanç biri olmaman harika.”

“Ne yazık ki öyleyim.”

Faltaşı gibi açtığı gözlerle bana baktı, ağzı kırıntı doluydu.

“Tanrım,” dedi dehşetle, “öyle olmadığını ummuştum.”

Yemeğimizi yiyip buharı tüten kahvemizi içerken bir süre sakin sakin tartıştık; şoför yolunu şaşırmış olduğu için *amour propre*’si[46]* yaralanmış, yıkıntıların arasında dolaşıyordu, “Julian’a gelince... Cehenneme kadar yolu var. Artık onunla karşılaşmak *istemiyorum.*” Dilini şaklattı. “Aslında bir keresinde onu gördüğümü zannettim -öyle boş hayallere kapılan birisi değilimdir. Ama bir keresinde dairesine bazı çizimleri götürüp bırakmamı istemişti. Asansörde tuhaf görünüşlü bir herife rastladım, garip bir çarpıcılığı vardı. Derin çizgili bir yüz, ölü salyangozlar gibi gözler, orta boylu, borsa tellalı gibi giyinmişti, benekli bir kravatı vardı. Kahverengi bir mühür yüzüğü vardı. Beni asansörde bekliyordu. Onu konuşturmaya çalıştım, çünkü konuşursa sesinden tanıyacaktım, ama boşuna. Ben de sadece ‘ikinci kat’ deyip düğmeye basmasını istedim. Ona bir soru sordum, ama hiç konuşmadan kafasını sallayıp hüzünle gülümsedi -yitik bir dünyadan fırlayan bir gülüş. Ben dışarı çıktım o da en üst kata çıktı. Zili çaldım, ama uşağın kapıyı açması çok uzun sürdü. Orada beklerken o herifin tam tepemde asansörün içinde olduğunu duyabiliyordum; yani nefes alışını duyuyor, sigarasının kokusunu alıyordum. Asansörden çıkmamıştı, orada durmuş bekliyordu. Kapı açılıp içeri girdiğimde -kapı kapandıktan sonra holde beklerken- asansörün yine aşağı indiğini duydum. Uşak: ‘Bay Pehlevi az önce çıktı, onu kaçırdınız,’ dedi. Onu gerçekten de kaçırdım mı? Acaba.”

Yine bir okul çocuğunun neşesiyle güldü. “Yani canın sıkılmadı, değil mi?”

“Hayır.” Aslında canım sıkılmıştı, şaşırmış, aptallaşmıştım. “Julian’a gelince,” diye sürdürdü konuşmasını, “dediğim gibi ümidimi çoktan kestim. Bir trappist gibi inatla kendini göstermekten kaçınmasının bile dedikodulara yol açması çok tuhaf. Hiçbir zaman kaynağını bulamazsın tabii, hep kulaktan dolma. Birileri onun deri veremi olduğunu, çok çirkinleştiği için toplum içine çıkmaya utandığını duymuş; ofisteki çocuklardan biri de onun bir dizi yüz ameliyatından geçtiğini duymuş. Belki bunda gerçek payı vardır. Yöneticiler Enstitüsünde alnında kocaman bir sargı olan, kara gözlüklü bir adam konuşma yapmış. Sanırım bu biraz tuhaf, ama ben artık alıştım. En tuhafı da Bolivar, acayip bir ressam; Julian onun yaptığı bazı şeyleri firma için satın aldı. Görmelisin. Adam. Julian’ı gördüklerini iddia

edenlerin ifadelerine dayanarak onun karmakarışık bir portresini yapmış - robot resim dedikleri şeyden sanırım. Tabii gizlice. Bolivar ayyaşın teki, Campden Hill'de bir bodrum katında, iğrenç kedi mamaları yiyerek yaşıyordu. Ama öldü zavallı; hastalığı sırasında beni arayıp portreyi bana bırakacağını söyledi, odasındaki masanın gözündeymiş. Hemen gittim, ama çoktan sayıklamaya başlamıştı, çekmece de boştu. Yani, Charlock, neşelen biraz. Bir medeniyet başını kuma gömmeyi seçmişse kıçını bir tüyle gıdıklamaktan başka ne yapabiliriz ki?" Marchant solgun ve kirli parmağını kaldırıp eski çağ bilgelerine seslendi. "Ey Aristoteles, senin medeniyetin de kölelik ve sefahat üzerine temellenmişti."

Geri dönmek üzere toparlanıp arabaya bindiğimizde neredeyse öğlen olmuştu, artık bütün manzara pırıl pırıl görülüyordu. Sis kuzey batıya yığılmıştı, ama bulunduğumuz yerde görüş açıktı. Arabanın sonunda beşinci vitese geçtiğini hissetmek ve yandan akıp giden çitleri seyretmek çok hoştu. Çok uzaklarda, geriye kalan sisin son kıvrımlarında ordu arabaları bir karınca sürüsü gibi vınlayarak düzlüğü aşıyorlardı; biz de iyice hız kazanmıştık, tekerleklerimiz düzgün asfaltın üzerinde tıkırdıyordu. Arkaya iyice yerleştim, paltomun yakasını kaldırıp uyuklamaya başladım. Ne kadar uyuduğumu bilmiyorum, ama uyandığımda çok şaşırdım. Daha önce gördüğümüz sisten çok daha koyu bir sisin içinde, zifiri karanlıkta, bir ormanın tam ortasında ilerliyorduk; dahası bir anayol trafiğinde, uç uca, ağır, kasvetli bir kafile içindeydik. "Geri döndü," dedi Marchant öfkeyle. "Bu hızla gidersek Londra'ya haftalar sonra ulaşırız." Gerçekten de öyle görünüyordu.

Ölçülü aralarla yavaşça ve dikkatle ilerliyorduk: hayalete benzeyen polisler bazı kavşaklarda ellerinde fenerler sıraları birbirinden mümkün olduğunca ayrı tutmaya çalışıyorlardı. Uzun, anlamsız beklemeleri kısa ilerlemeler izliyordu, sonra yine beklemeler. İşte bu duraklamalardan birinde, farlarımızın beyaz ışığı altında önümüzdeki arabanın plakasını gördüm: Julian'ın Rolls Royce'uydu! O kadar yakınlaşmıştık ki neredeyse arabanın arkasına deşiyorduk. "Tanrım bu Julian." diye bağırdım Marchant'a. "Geri dönmüş olmalı." Bu konuyu tartışmaya bile fırsat vermeden -gerçekten çok ani oldu- kapıyı açıp kendimi yola attım. "Julian," diye bağırıp parmaklarımla yan cama vurarak Rolls Royce'un yanından koşuyordum. Ama arabanın her yeri bizimki gibi buğulanmıştı. Yalnızca silecekler şoförün önünde üçgen bir görüş alanı yaratıyordu. Şoförün

dikkatini çekmeye çalıştım ama önüne, yola bakıyordu ve beni görmedi. Yeniden bağırarak yan camı denedim ve bir el camı bir karış kadar kaldırdı. Julian'a ait olmayan bir ses: "Kim o?" dedi. Dışarıdaki buğuyu silip, "Bay Pehlevi orada mı?" dedim; ses -büyük olasılıkla bakanın- içeriden aksi aksi cevap verdi: "Evet, kim istiyor?" Cam yavaşça alçaldı, aptalca "Julian, benim Charlock" dedim. Limuzinin karanlık derinliklerine gömülmüş iki kişi vardı, ikisinin de yüzlerini tam olarak göremiyordum. Yalnızca iki kara şapka. "Seninle karşılaşmayı sabırsızlıkla bekliyordum," diye devam ettim safça. Şapkalardan biri diğerinin buna cevap vermesini bekleyerek ona döndü; ama Julian konuşmadı. Kornalar çalmaya başlayıp şaşkın bir trafik polisi, "İlerleyin lütfen," diyene kadar merakla orada takılıp kaldım. Yakınlarda bir yerde bir fener parladı. "Julian." diye bağırdım, haykırdım. Ama Rolls Royce ilerlemeye başlamıştı -bütün sıra çözülüp belirsizliğe akıyordu. Cam tak diye kapandı; öfke ve düş kırıklığıyla arabadaki Marchant'ın yanına dönmek zorunda kaldım. "Gerçekten de onun arabası." dedim, "kendisi de içerde. Bir daha durduğumuzda..." Ama ortasında bir ada olan bir dörtyol ayrımına gelmiştik, görüş mesafesi biraz daha çoğalmıştı; önümüzdeki arabalar sağa sola dönüp duruyorlardı; sıra kalınlaşmış sonra da sayısız yollara dağılmaya başlamıştı. Hafif hafif ışıldayan işaret lambalarına geldiğimizde Julian'ın arabası yok olmuştu, her tarafı küçük arabalarla sarılmış bir otobüsün arkasına düşmüştük. Yaslı korna sesleri ortalığı doldurdu. Marchant bir kahkaha atıp dizine bir şaplak indirdi. "Herhalde onları yakalayamazsın." dedi şoföre; ama cevap belliydi. Dört yoldan herhangi birine sapmış olabilirdi. Bir kez daha bizi atlatmıştı.

Beklendiği üzere sis bir saat içinde dağıldı, hafif, berrak bir yağmurda Londra'ya doğru yol almaya başladık. Şoför, eğer bu yolda -Londra'ya giden ana yolda- ise Rolls Royce'u yakalayabilmek için gaza basmıştı. Ama ne kadar uğraşırsak uğraşalım ona benzer bir şeye rastlayanındık. Marchant benim düş kırıklığımı biraz komik buluyordu, bir iki kere onu acımasız gülüşüyle bana bakarken yakaladım. Mount Sokağı'na ulaştığımızda bir banyo alıp içki içmek için kendi kendini davet etti; bizi bir sürü mesaj bekliyordu. Ofisten gelen kutlamalar, herhalde Marchant'ın tatbikattaki büyük başarısı için; Pulley'den, akşam yemeğinden sonra geleceğini belirten bir not -Caradoc'un bazı çizimleri karaya vurmuştu. Ama en şaşırtıcı ve cesaretlendirici olanı Benedicta'nın notuydu, büyük bir tutarlılık ve özenle her şeyin yakında sona ereceğini ve bana döneceğini yazıyordu.

Müjdeyi vermek için Nash’i aradım ama o zaten *au courant*’tı. “Evet, harika bir dönem geçiriyor, tümüyle değişti, durumu çok iyi. Bu arada, çocuğun erkek olacağından emin. Genelde kadınlar nasıl istiyorlarsa öyle oluyor, hiç fark ettin mi?”

Marchant banyo yaptı, yine de beceriksizce geriye taranmış ıslak saçları dışında bunu gösteren hiçbir şey yoktu. Ateşin yanında birer kadeh yuvarlamak için bir araya geldik; gitmeden önce birkaç dakika piyano çalıp çalamayacağını sordu. “48”in prelüdlerine ve füglerine büyük bir azimle ama tam bir duyarsızlıkla saldırdı, üzerlerinde bir ağaçkakan ya da ayakkabı tamircisi gibi çalışıyordu. “Zavallı Bach!” dedim. “Biliyorum,” dedi neşeyle, “biliyorum.” Ama bu tuhaf işlemden büyük bir zevk alıyor gibi bir hali vardı; çalarken başını sallıyordu. Bir sigara yakmak için durduğunda, “Hiç evlenmedin değil mi, Marchant?” diye sordum. Elleri çalmaya hazır, muzipçe bana baktı. “Tanrım ne soru. Hayır. Neden?” Bardağını tekrar doldurdum. “Öylesine bir soruydu,” dedim. “Neden evlenmediğini merak ettim.” “Neden?” diye yineledi, sanki bu yepyeni soruyu kendi üzerinde ilk kez deniyordu. “Hiç gereksinim duymadım. Sanmam ki gerçek bir bilim adamı, o çekici, geveze mumyalara ihtiyaç duysun. En azından ben her şeyden mahrum bırakılmış bir kabileye ait olduğumuzu düşünüyorum, bütün duygusal yaşantımız kafamızda; işte bu yüzden kırk yaşını geçtik mi çağdışı olduğumuzu ve kimsenin bizi anlamadığını hissetmeye başlıyoruz. İçinde bulunduğumuz bu çağ senin için gerçekten de önemli mi? Yani bir zamanlar kahramanımız genç bir kızı kurtarmak için bir canavarın işini bitiren St. George’du; ama şimdiki kahramanımız canavarları kaçabilmek için kızın işini bitiren bir casus. Dünyaya kuşkunun dehası girdi oğlum. Hem zaten gençlerin yüzünde ne görüyorsun ki? Sanki seksin o koskoca sefertasının kilidini kırmış ve içindeki her şeyin küflü olduğunu görmüşler gibi. Seks bir kralın içki içmesi gibi olmalı, domuz yavrularının meme emmesi gibi değil.”

“Aman Tanrım.” dedim neşeyle, “sen eski moda bir romantiksin, Marchant. Dünyada tahmin edemezdim.”

“Bir zamanlar küçük bir dişi kasaba âşık olmuştum, tatlı bir dul. Ama etle uğraşmaktan küçük patilerine yağ işlemişti. Beyaz, küçük ölü parmakları. Bana dokunduğunda o sallanan leşleri nasıl tuttuğunu düşünürdüm. Düzeldim, ama bunun için onun üzerinde bazı önemli bilimsel deneyler yapmam gerekti. Lund’daki eczacı çocukları biliyorsun, firmanın

parfümleri üzerinde çalışıyorlar. Yeryüzündeki en sert ve çatlak derili kişi olan yaşlı Robinson için bir krem yapmayı başardım. Ama söz konusu kızı da terk etmem gerekti.”

“Hüzünlü bir hikâye.”

“Belki; ama bu oyunla ilgili olağanüstü bir gerçeği ortaya çıkarıyor. En iyi buluşların hiçbir zaman bulamadığın bir şeyi ararken kazara karşına çıkan yan ürünler oluyor; bir şeyi avlamak için acele yola çıkıyorsun; karşına başka şey çıkıyor, beklenmedik bir şey. Sana şişelenmiş ter projemizden söz etmiş miydim -şaka olsun diye böyle söylüyorduk. Hâlâ deney aşamasında, yani yok. Gülünç ama ilginç. Biliyorsun Toller parfümler üzerinde çalışıyor; Nash bir Çek psikiyatristin ortaya attığı bir fikirle çıkageldi, buna göre bütün parfümlerin özünde insan terinin bir yankısı vardı ve bazı ter çeşitleri, erkek teri, kadınların karşı koyamadığı bir uyuşturucu içeriyordu. Kedilerin kediotuna karşı koyamaması gibi. Karışık ve uzun bir denemeydi, ama Don Juan’ın bakışları ya da çekiciliği yüzünden değil, kokusu yüzünden dayanılmaz olduğu fikrini ortaya atıyordu. Bütün Don Juan tiplerin çirkin ve bodur olduğunu söylüyor bu adam, bir kaçına psikanaliz yapmış. Ama hepsinin tehlike telkin eden bir kokuları varmış. Bu kulağa aptalca geliyordu tabii, kadınların koltukaltları için bir şeyler yapan takım gülmekten öldü buna. Ama Toller’la ben bu konu üzerinde biraz düşündük; boş zamanlarımızda ter üzerinde bir araştırma yapmaya başladık, her çeşit ter: Âdet gören bir kadınınki, yarıştan sonra bir sporcununki, güneş teri, korku teri. Kokunun durum, ısı ve diğer koşullar karşısında ne kadar değiştiğine inanamazsın. Seneler boyunca bu düşünceyle uğraştık; çok ciddi olduğumuzu söyleyemem. Koku işinin bir yan ürünüydü. Kadınları hangi kokunun dayanılmaz yaptığını bulmaya çalışırken dinlenmemizi sağlayan bir değişiklikti; kendi kendimize soruyorduk, erkekleri dayanılmaz kılan nedir?

“İşin kimyası, analizi korkunç karışıktı, tam bir meydan okuma; bir koku kataloğu hazırlamak zorunda kaldık. Kokular hakkında bildiğimiz her şeyi kullandık -sarmısaktan manolya çiçeğine kadar. Sonra bir gün kafamda bir kıvılcım çaktı; esasen kadınlar kendilerine tecavüz edilmesini, zorla sahip olunmasını istiyorlar diye düşündüm; Taş Devri’nden beri pek fazla değişiklik olmadı. Öte yandan kabileye çocuk doğurma sorumluluğuyla, çiftleşmenin biyolojik zorunluluğuyla ağır bir vicdan yükü geliştirmişler. Buna gerçekten boyun eğebilmek için bu işi günahı tamamen ortadan

kaldıracak biçimde yapmaları gerekiyordu. Başka bir deyişle vicdanlarını rahatlatabilmek için hissizleşecek derecede *korkmaları* gerekiyordu. O zaman bizim varsayımsal Don Juan'ımız hu uyuşturma yeteneğine sahipti. Kokusuyla onları korkutup, teslim olmalarını sağlıyordu. Tamam istediğin kadar gül; ama arada bir bu çılgın fikirler insanı bir yere götürüyor. Peşinde olduğumuz bir tecavüz karışımıydı. Peki bir koku laboratuvarını nerede bulmalıydı? Birden (şizofrenlerin, saralıların kokularını bilir misin?) krallığın baş tecavüzcülerinin Broadmoor'a tıkılmış olduğunu düşündüm! Nash onların arasına küçük bir takım yollayıp araştırma yapabilmemiz için gerekli şeyleri ayarladı. Yaklaşık dört yıl süren bir çalışmadan sonra kesin olmasa da bu can alıcı salgıyı oluşturan bir şeyleri ayırmayı başarabildik. Kadınlar kendinizi kollayın! Paranoyakların terlerinden kösnüllüğünüzü ortaya çıkarıp vicdanlarınızı huzura erdirecek bir şey sağdık. Şimdilik bir adı yok, miktarı da çok az; ama deniyoruz."

"Yani Londra'da bir sürü aynasızın keçiler gibi kokarak ortalıkta dolaşıp kadın şoförlerin başlarını döndürdüğünü mü söylemek istiyorsun?" Marchant her zamanki gibi kıkırdadı: "Tabii ki hayır. Hiçbir zaman hasara yol açacak kadar yakına gidemezler: benim gönüllü deney takımım on beş yerel berber kadından oluşuyor, hepsi de altı ay boyunca bu maddeden başka bir şey sürmemeyi kabul ettiler. Sürekli müşterilerinin üzerine eğiliyorlar. Dahası dükkânların havasız olması da işe yarıyor. Bakalım nasıl bir etki gösterecek, tabii gösterirse. Belki de Norwood ve Finchley'in zavallı sakinleri arasında bir lezbiyenlik dalgası başgösterir. O zaman bizim küçük esansın esaslı bir şey olduğu ortaya çıkacak."

Piyanonun kapağını kapatıp ayağa kalktı, çantasından kirli bir mendil çıkarıp burnunu sildi. "Sana da biraz verirdim," dedi. "ama ihtiyacın olmaz, ne de olsa aklı başında, evli barklı adamsın." Sesinde hiçbir burukluk yoktu -şen bir nükteydi sadece: Ama nedense içimi yaktı. Her şeyi silip süpüren bir boşluk ve yetersizlik hissine gafil avlanarak: "Evet. Ne de olsa ben Bay Benedicta Merlin'im," dedim, korkunç alaycı bir sesle.

Marchant zekice ve anlayışla bana baktı. "Bir şey ima etmek istemedim," dedi özür diler gibi, "gerçekten de."

"Biliyorum."

"Güzel."

Kırgın olmadığımı göstermek için ona son bir içki hazırladım. "Baksana," dedim, "acaba bir ara senden feyz almama izin verir misin; onu

yapmama yardım edebilirsin. Ses kütüphanemi bir düzene soktuğumda -bu asırlar sürecek. Sesbilim üzerine temellendirilmiş bir ses bankası kurmak istemiştim. Şimdilik bir çeşit ses bankası sayesinde bazı sesleri oluşturabiliyordum -sesli harfler temel. Bir tür dil embriyolojisi. Bir kemikten yola çıkarak hayvanın ne olduğunu anlayan Cuvier gibi; bir süre sonra onu geliştireceğim, ama pratikte yardıma ihtiyacım olacak -elektriksel dalga mekaniği konusunda. Şu anda diğer projeler yüzünden başımı kaşıyacak halim yok."

"Benim de. Ama tabii yardım ederim."

"Ama bu bana ait bir şey, firmanın dışında. Mesela Julian'a bundan söz etmeyeceğim."

Derin derin düşünerek yavaşça kapıya doğru yürüdü. "Charlock acaba," dedi, "sen de bir zamanlar benim düştüğüm yanılgı içinde misin? Yani firmayı onun mu yönettiğini sanıyorsun? Biliyorsun o yönetmiyor. Arada bir işlerin nasıl yürütüleceği konusundaki fikirlerini savunmak için dişini tırnağına takıp savaşıyor ve genellikle kendi yönetim kurulu tarafından reddediliyor. Doğruyu söylemek gerekirse firmayı hiç kimse yönetmiyor; kendi ivmesiyle ilerleyen bir kartopu gibi şu kahrolası kuruluş. Aslında Julian'a acıyorum; aynı zamanda hem çok güçlü hem de çok güçsüz."

"Aslına bakarsan ondan hoşlanmamaya başladım," dedim.

"Ah! Baba figürü" dedi esrarlı esrarlı. "Bence bu enerji kaybı. Sen de onun içindesin, onun bir parçasısın, hepimizle birlikte sen de kürek çekiyorsun. Ben, firma olmasaydı hiçbir yere gelemezdim; beni bir taşra üniversitesinde buldular. Eğer onlar olmasaydı bütün yaşamımı bir sınıfta Rutherford hakkında bir şeyler anlatarak geçirecektim. Yapabileceğimin en iyisini yapmakta serbestim; bir keresinde geziye çıkmam için bana üç yıllık bir izin verdiler. Yo, Merlin'i Allah gönderdi -en azından bana."

Benim için de öyle olurdu, diye düşündüm, eğer Benedicta'yla evlenme hatasını yapmasaydım. Ama gerçekten de tek neden bu muydu? Benedicta sorunu bir dalga gibi yükselip başımdan aşağı geçti. Kuşkuyla başımı salladım. "Evet," dedi, Marchant elimi sıkarak, "dürüst davrandığın için teşekkürler; ne zaman bir şeye ihtiyacın olursa bana gelebilirsin."

Bu ince şeklin tuhaf, eğri yürüyüşüyle sokakta kayboluşunu izledim. Telefon çalıyordu. Telefon çalıyordu.

Hep bir kerede bir tek şey düşündüğümüzü zannederiz, çünkü onları dilsel bir sıraya sokmamız gerekir; sanırım bu bir yanılsama. Telefonda ofisle konuşurken bir yandan da ellerim Iolanthe'nin "Cathay"ın bazı bölümlerine çok benzeyen kuleli bir Hollywood malikânesindeki yeni evliliğini anlatan haftalık bir dersinin renkli sayfalarını çeviriyordu. Yüzme havuzu, yatak odası, pahalı kokular, ağzına kadar dolu dolaplar, gazetelerden kesilmiş kupürler, ayna dünyasının boşluğu. Kendisi solgun ve yorgun görünüyordu; binici çizmeleri giymişti. Artık bu dünyada yeri olmayan, ama perdenin hâlâ kalabalıklara seslenmek için kullandığı hafif, eski moda bir kendini adamışlık ifadesi. Kocası hoş ama boş görünüyordu. Ona iyi şanslar diledim. Evet, gerçekten.

Yaz geçti, sonbahar geldi; onunla birlikte de Benedicta'nın Mark adı verilecek olan, istediği erkek çocuğu doğurduğu haberi (pek çok konu gibi çocuğun adı konusunda da bana danışılmamıştı). Uçan balıklar gibi telgraf sağanakları, şampanya kasaları. Dahası yılbaşında dönmeyi planlıyordu. Nash sağlığının harika olduğunu müjdeledi; ama bana hiçbir harekette bulunmamamı, her şeyi onun ritmine bırakmamı öğütledi. "Bu durum seni hem çıldırtıyor hem de endişelendiriyor, biliyorum," diye ekledi anlayışla, "ama eminim her şey zamanla yoluna girecek." Bu arada yapılabilecek tek bir şey vardı, kendimi işime gömmek -o klasik tepki. Zaferler listem kabardıkça kabardı, başarılar birbirini izliyordu; ama nedense bir yanılsama boşluğu taşıyan bir kolaylık ve hızla. Bu yanılsamanın sarmalları arasına kısılı kalmışken özlemle geçmişin bir zamanlar bana sunmuş olduğu vaatleri ararken buldum kendimi, kalbim sıkıştı -sanki sis tüllerine sarılmış İstanbul. Zaman içinde bütün bu olaylar yarı-kurmacanın (belleğin neden olduğu) parıltılı renklerine bürünmüş oldukları için her şey daha da yakıcı geliyordu. Değişik bir Benedicta'yla, artık bana sonsuza kadar gerçekdışı görünebilecek bir kadınla geçen günlerin ışıltılı perdesinden kopmuş küçük parçalar; doğal olarak korku yanlış anlamayı getiriyor, endişe, ayrılık, kopukluk duygusunu. Ancak. Ancak ne? Bu sonsuz süreci dışarıdan birinin değiştirme şansı varsa.

İşte Hyppolyta kırık ayak bileğini tedavi ettirmek için Londra'ya o sıralarda geldi. Yanında koltuk dernekleriyle ateşin karşısında otururken Iolanthe'nin, renkli bir derginin kapağını süsleyen yüzüne acıyla bakıyordu. Ne kadar yaşlandığını görmek çok ürkütücüydü -belki de koltuk değnekleri

böyle bir çağrışıma neden oluyordu. Yo. şakaklarında beyaz saç tutamları vardı. Kaz ayağı, yakın gözlükleri, böyle şeyler. Hem tek değişen de o değildi; zira “Charlock değişmişsin.” diye bağırdı; ve yüzü, güvercin otundan yapılmış bir maskeyi delip geçer gibi yeniden o coşkun, kartalsı Atinalı ifadesine kavuştu. Evet, tabii. Kilo almıştım, saç kesimim kötüydü, saçlarım donuk ve cansızdı, giysim ütüsüzdü. “Bol sigara, az yaşam.” Ama o bacasının acısından geri çekilene kadar birbirimize sarılıp öylece durduk. “Daha olsun! Daha hüzünlü? Bu yeni yüzü hiç gördün mü?” Hüzünle yıldızı gösterdi. (“Gövde kurur, akıl renksizleşir, ruh kozaya çekilir; her şeyi sağlayan o tek güç dogmatik teolojiden bağımsız olarak yaşamayı sürdürür. Eskimeyen tek şey zamandır.” Böyle buyurmuş Koepsen.) Bir mumya gibi bize gülümsüyordu, Hippo gözlükleriyle Iolanthe’nin yüzüne vurarak aynı kederli ifadeyle “Kıskançlığım gittikçe büyüyor; durmadan aşama kaydediyor Felix. Artık gerçek bir kişiliği var. Yeni filmini gördün mü? Özellikle onun için geldim. Öfkeden boğulabilirim ama onu görmek zorundayım, hepsini görmeliyim. Bir saplantı halini aldı. Onun yüz ifadelerinde Graphos’un izlerini arıyorum.”

“Graphos mu?”

“Evet. Ah bütün o süre boyunca şu sıradan, küçük şeytanın işin keyfini çıkardığını düşünmek yok mu?”

Sigarasını vakarken elleri hiç titremiyordu, hınçla sigarasının dumanını savurdu. “Graphos şimdi herkesten uzakta yavaş yavaş ölüyor. Şimdilik hiç kimse bilmiyor, hâlâ politika yapıyor. Ama kendisi biliyor.” Değneklerinden biriyle ateşi karıştırdı. “Graphos,” dedim nezaketle. Gülümsedi. “Bana anlattı. İlk bakışta nefret de denebilir -bilebildikleri tek sevgi tarzı; değerleri aynıymış, ikisi de duygusal açıdan tükenmişler. Ama birbirlerine *numara yapmak* zorunda kalmıyorlarmış. Böyle sürüp gitmiş, seneler, seneler boyu. Ne küçük düşürücü, hiç haberim olmadı. Bilen var mıydı? Onun meslek hayatını kurtardım, zavallı, şaşkın ben.” Yunanca korkunç küfürler savurdu; gözleri yaşardı. “İşte bu yüzden şimdi o kız saplantım halini aldı. Ama ne fark eder, şimdi cinselliğini pahalı bir parfüm gibi taşımasına rağmen o da zamanında hatalar yaptı. Ya, şimdi evlendiği adam dökülüyor, *dökülüyor.* Mutluyum. *Ondan* zevk alması mümkün değil. Belki şeytanca ama bu hoşuma gidiyor.”

“Hayır. Bu sen değilsin Hippo.”

“Benim. Benim. En çok canımı sıkan da artık benim için *gerçeklik kazanmış olması;* Graphos’u yazdığı mektupların bazılarını çaldım, insanın ne kadar alçalabildiğini görüyor musun? Bazı bölümleri tümüyle hatırlıyorum: ‘Bana gelince çok genç yaşlarda bir çeşit aşk kliniğine kapatıldığım ve koşutlar tarafından yaşlı ya da genç herkesle yatmaya zorlandığım için her şeyi ıskaladım. Kavrayışım uyanamadı. Psişeden hiç ses gelmeyince seks ediminin ateşi sönüyor: Bir zarın yırtılması gerekiyor, zihinsel bir zarın, kızlık zarı bunun sadece bir parodisi. Yoksa insan kavrayamıyor, algılayamıyor. Çok az erkek bir kadın için bunu yapar. Sen, Graphos, bunu benim için yaptın. Sana âşık olamadım ama minnettarım.”

Değneğini yere vurup derginin yüzünü çevirdi. Io’nun yüzünü.

Tabaklar dizlerimizde, orada, ateşin önünde yemeklerimizi yedik; artık benim için tarihöncesi halini almış olan geçmişten konuşmak bir çeşit lükstü -Akropolis ve Bizanslıların Polisinden sararmakta olan görüntüler. Yemekten sonra Pulley ve Vibart şöyle bir uğradılar, konuşmalarımızın yüzeydeki canlılığına rağmen Caradoc’un beklenmedik ölümünün karaltısı hâlâ üzerimizdeydi. Onu fiziksel bir varlık gibi çok derinden hissediyorduk -bunun tek nedeni de kâğıtlarının dolapta duruyor olması değildi. Makinelerimde onun sesini çalmak sıkıntıyı daha da artıracağından böyle bir şeye hiç kalkışmadım. Banubula’dan haberler vardı, prostatını kontrol ettirmek için Londra’ya geliyordu. “Hâlâ her sabah uzun saplı toprak piposu ve bir tas sabunlu suyla banyoya kapanıp bir saat orada kalıyor. Koskocaman, yanar döner balonlar şişirip onların Atina üzerinde süzülüşlerini seyrederek kendinden geçip sessizce orada oturuyor. Kendisiyle barışık. Sadece hâlâ Merlin’e giremediği için yakınıp duruyor. Başkaca bir değişiklik yok.”

Vibart düşüp kalçasını kırmış olan Jocas’ı ziyaretten yeni dönmüştü. Onu kocaman bir ateşin önünde, yatakta, eski moda bir çorba kaşığından balık yağı içerken canlandırdım gözlerimde; ayak tırnaklarını hadıma kestiriyordu. Sıkıntıdan çıldırmak üzere olduğundan ve okumayı bilmediğinden başka bir çözüm bulmuştu: Oyuncak tren. Küçük trenleri bütün evde, bahçenin de yarısında işleyip duruyordu. Bir tahtırevan içinde oradan oraya taşınarak zamanını böyle geçiriyordu.

Ama sonunda konuşma tavsadı: Caradoc çürük bir diş gibi sızlıyordu. Şarap sürahisi boşalmıştı. Geceyi öylece bırakmak istemiyorlardı, ama onu

kurtaramayacaklarının farkına vardıkları için izin isteyip kalktılar. Hippo dedikodu yapmak, düşüncelere dalmak için kaldı.

“Benimle gelir misin? Onun filmlerinin oynadığı dört yer daha tespit ettim. Burada bir hafta kalacağım -Londra için çok kısa.” Kabul ettim, fikir beni tuhaf bir biçimde heyecanlandırmıştı; aşk gemisindeki o kısacık parça dışında Iolanthe’nin hiçbir filmini görmemiştim. Hippo elimi sıktı; başka şeylerden konuştuk, Sipple’ın yatağındaki ölü oğlandan da bahsettim. Bu işten kim sorumluydu, olayı kim örtbas etmişti? Bilmiyordu; gerçeği söylediğini hissedebiliyordum. “Oğlan ona şantaj yapıyormuş, bu yüzden Sipple onu öldürmekle tehdit etmiş. On beş on beş berabere. Ama sonradan onun kendisi dışarıdayken öldürüldüğünü söyledi. Otuz on beş. Evet Iolanthe’nin erkek kardeşiymiş ve o hafta sonu Atina’da bulunan babası da oğlanı cezalandırmakla tehdit etmiş. Otuz otuz berabere.” Hafif bir inilti çıkarıp saçlarını düzeltti. “Her olayın yüzlerce nedeni var sanki. Sonuçta insan birini seçmekte kararsız kalıyor. Yaşam gittikçe daha gizemli bir hal alıyor.”

“İtiraf etmeliyim ki Iolanthe’nin kendisinin yapmış olabileceğini düşündüm...” Dünya çapındaki yıldızın dişi bir geyiği andıran yüzüne afallamış bir ifadeyle baktım. “Acaba firma biliyor mu?”

“Julian’a sormalısın.”

Sonradan sordum tabii. Bana şöyle bir cevap verdi: “Biliyorsun çoğu soru daha mikro ya da makro bir hal alıyor, daha Kopernikçi ya da Batlamyusçu: Oldukları yerde durmuyorlar, sarkaç durmadan sallanıyor. Onları seyrederken değişiyorlar. Ve cevaplar, özellikle de firma gibi bir kurum tarafından verilmişse, geçici, kısa süreli oluyor. Bunu kabul etmek zorundayız.” Sesinde engelleyemediği bir hüzün vardı. Onun üzüntüsünden o kadar etkilendim ki boğazıma bir yumru takıldı.

“Sorular ve cevaplar,” dedi Hippo buruk bir sesle. “Senin Benedicta Merlin’e âşık oluşunu nasıl açıklayabilirim?”

“Kolay. Nefes almak gibiydi.”

“Ya şimdi?”

“Hâlâ öyle. Kafam iyice karıştı.”

Küçük acımasız bir kahkaha attı. “Dur,” dedim sitemle, “hâlâ devam ediyor, en azından benim için.”

“Hiçbir kadın çekemez bunu,” dedi, “bilirsin.”

Tabii ki biliyordum. Benedicta'nın beceriksiz bilgini üzerinde sahip olduğu o uyuşturucu nüfuzu açıklamak kolay değildi. "Bir tür histeri sanırım; ortaçağlarda buna cin çarpması derlerdi herhalde."

"Dediklerine göre firma onun korkunç harcamalarını sigortayla telafi etmek için düzenli olarak bazı şeylerini çaldırıyormuş!"

"İftira." dedim.

"Tamam öyle olsun."

Kapı çaldı; onun için bir taksi çağırmıştım. Onu yavaşça ve isteksizce taksiye kadar geçirdim. Sokakta dönüp bana: "Yarın öğleden sonra olur mu? Lütfen." dedi.

"Tabii olur." Iolanthe'nin filmini kastediyordu. Beyaz eldiveninin sahnımı ve titrek bir gülüşle uzaklaşıp gitti.

Birden ev, mezar hırsızlarının uğramayı ihmal etmedikleri boş bir mezar gibi çok eski ve korkunç köhne göründü gözüme. Firmanın takvimlerinden birini çıkardım -sömürgelerin kocaman cafcaflı fotoğrafları- ve Noel'e kadar olan günleri işaretledim. Onu karşılamak için bazı hazırlıklar yapmam gerekeceğini düşündüm. Yoksa işleri oluruna mı bırakmalıydım; bir odadan birkaç dakikalığına çıkmış birisi gibi, (eğer böyle bir şey varsa) ortak yaşamımızın çemberine doğalca girmesine izin mi vermeliydim? Acaba. Acaba.

Ama aşk tanrıçanın tapınaklarına yaptığımız hac seferleri bu düşüncelerimi böldü. Zavallı Hippolyta'nın kendine işkence yapma ve hayranlık haftası; kutsal maskenin, büyük bir hızla ve olağanüstü bir yaş, durum, yer çeşitliliğiyle birbirini izleyen bir dizi ayinsel rolde sergilendiği Finchley ve Willesden'deki banliyö sinemalarını dolaşmak beni de ipnotize etmişti. Çürük koltuklarda oturmak, ayaklarımızın altında çıtırdayan fıstık kabuklarıyla tozlu zeminleri arşınlamak: Salaş sinemalarda Hippo'nun beyaz eldivenini tutarak yüreğim ağzımda, filmi seyretmek -yo hayır, artık adını belleğimi güçlendirmek için kullanamıyordum. Iolanthe artık benden çok uzaklara gitmişti. Yedi Numara'nın, Atina'nın, Una'nın çok uzağına. Bu yeni gümüş yaşamına ağırbaşlılık, otorite, seçkinlik, hatta insanı büyüleyen hafif bir muziplik katmıştı; hareket ve ifade potansiyelini köklü bir biçimde aramıştı. Hayır. Hayır. Bu yaratığı hiç tanımıyordum. Adını bir iki kere fısıldadım ama hiçbir yankı uyandırmadı. Yine de Iolanthe'nin devleştirilip, bozularak bir dünya fetişine dönmüş bu yansımasını onun gerçek benliğine duyduğum katıksız bir ilgiyle izledim. (Hippo müthiş bir

sahneden sonra “Harika!” diyerek iç geçiriyor, kendinden geçmiş.) Ama Tanrım, üzerine aldığı sorumluluk korkunçtu. Bu taklit sanatının gerektirdiği gibi yaşıyor, toplum içinde geçen sözde bir yaşam: Biz nasıl firmanın tutsağıysak o da kendi görüntüsünün tutsağıydı. Kılık değiştirmediği sürece bir mektup atmak için sokağa bile çıkamıyordu. Birden yeni yaşamının hüzünlü yörüngesini kavradım, hiçbir yeni bilginin değiştiremeyeceği açıklıktaki bir rahibe yaşantısı. Her şey ortadaydı âdeta. Hatta bana sonradan kendisinin anlattıkları yalnızca birkaç ayrıntı ekledi. En kötüsü bile, yalnız kalmak, basın mensuplarının bakışlarından uzak olmak istediği zamanlarda giyinip “gerçekten rol yapması” gerektiği gibi. Mesela yılda iki kere bankadaki hesaplarını kontrol etmek -kocasının ısrarla tekrarladığı bir ayin: Kendine güven duymasını sağlıyormuş. Sonra bir gün çocuğun nasıl kasada kilitli kaldığı, boğulduğu, ölüsünün çıkarıldığı, bu tür şeyler; hastaneden çıkıp gözyaşları içinde sokakta koşmaya başlayınca bir sokak fotoğrafçısı resmini çekip eline tutuşturuyor. “Resminizi almaz mısınız hanımefendi?” Kara gözlüklerin altındaki gözyaşlarını fark etmemiş. Sonra uzun, alçak tavanlı bir odayı, büyük acılarla bir balerinden öğrendiği yeni ürkek yürüyüşüyle arşınlarken acınacak halde soruyor: “Neden bu yaşamı sevemiyorum Felix? Şimdiye kadar yaşadığım en gerçek yaşam bu.”

Gerçekten de. Sonra Hippo’nun vahşice şöyle dediğini duyuyorum: “Eğer bu bir sanat biçimi olsaydı gerçekten bir numara olurdu. Nevse ki değil. Daha da kızardım.”

“Nerden biliyorsun?”

“Sürüye yönelik.”

“Eeee?”

“Eeee!”

Daha sonra küçük bir kafede iğrenç bir çayla birlikte yağlı tost yerken daha ayrıntılı bir açıklamada bulundu: “Görüyorsun ki çoğunluk, çağımızda kendisini elde etmek zorunda hissettiği sanat gibi yüksek zevklerden her zaman mahrum edilmelidir. Bu bir ayrıcalık meselesi değil, hayatım. Aynı okuma bilmenin insana gerçekten okuma yeteneğini kazandıramaması gibi -yani biyolojik olarak çoğu, Iolanthe tarafından taklit edilen ender zevklere uygun düşmüyorlar; sevişme, sanat din, bilim- her biri bütün yaşamları kapsıyor, bir biçim içine hapsedilmiş gümüş yaşamlar. Kendilerini yapanlar ve onların birkaç uyruğu için varlar. Iolanthe’yse herkes için var.

Birethos'un ya da bir uygarlığın yok oluşundan söz ettiğimizde sürünün onu keşfedişinin etkilerinden söz ediyoruzdur. Sürü onu ister ama önce hoş bir hale sokulmalıdır. Doğal olarak etki seyrelmiş oluyor. İşte Iolanthe."

Bütün bunlardan pek de emin değildim. Kıravatıma yağ bulaşmıştı. Ama lolanthe'yle hiç karşılaşmamış olduğum için içimde sızlayan bir hüzün vardı.

Noel'den bir gün önce Nash'in o çok neşeli sesini telefonda duyana kadar hiçbir haber alamadım. "Sonunda geldi," dedi sahte bir samimiyetle. "Sağ ve esen."

Çiçekler! Hep onun Mount Caddesindeki eve döneceğini düşünmüştüm büyük bir saflıkla; ama Nash bu yanılsamayı ortadan kaldırdı. "Hayır, kır evinde. Mümkünse Baynes'ı ona götürmeni istiyor -bu akşam gideceksin değil mi?" Gideceğimi söyledim ama yine de Benedicta'nın ne gelmeden önce haber vermek için, ne de nerelerde olduğunu bildirmek için beni arama zahmetine girmemesinin yarattığı açık kırgınlığı gizlemek zorunda kaldım. Yine bu zehirli düşünceyi olabildiğince sineye çekip mevsime uygun düşecek hediyeler almaya çıktım. Sulusepken yağıyordu, taksi şoförü biraz gevezeydi; her zamanki gibi Benedicta'ya verebileceğim hiçbir şey yoktu -yani gerçekten değeri olan hiçbir şey; resim ya da kitap gibi şeyler ona hediye gibi gelmiyordu- çünkü her şeyi vardı. Dizginsiz bir Noel yortusu olacaktı. Bütün dükkânlar ticaretin din üzerindeki zaferini gösteren çirkin, yapay renkler ve şekillerle dolmuştu. Hoparlörler her yerde "Sessiz Gece"yi çalarak, orgların ve ksilofonların yükseltilmiş mırıltılarıyla çocuk İsa'nın ruhunu her şeyin üzerine boca ediyorlardı: Mucizenin sembollerini almakla meşgul, mor burunlu tüketici rahipler kalabalığının koşuştuğu ıslak sokaklara dökülüyordu. Zavallı sol eğilimli, boşa kürek çeken sosyalist sürü. Soğuktu, tnsanı ısıran bir soğuk vardı. Kızgındım. O sırada pek tutulan caz parçası sık sık yinelenen nakaratıyla sisli havayı törpülüyordu:

She's as sweet as a tenderized steak
And I'll conquer the world for her sake

Bütün bu uğultunun arasında Charlock, Koepgen'in masalındaki "kendine eziyet eden" adam, mevsim adağı olarak ne alacağını düşünerek yürür. Bir parça mutluluk umudu vermeyen bir felsefede hatalı bir yan

vardır. İnsanın (trajik?) duruşuna rağmen çevremizdeki havadan mutluluk kazımamız en azından biraz garantilenmeli. Selfridges'de hava, gövdelerimizin ısısı ve soluklarımızla Yüklenerek üzerimize çöküyordu. Sardalya konservesi gibi tıkış tıkış her yerden itilerek kendimi yavaşça halı kaplı koridorlardaki akıntıya bıraktım. Eğilimlerimiz kendilerini *moeurs'*ümüzde[47]* gayet net bir biçimde açığa vururlar. Neyse. Bazı pahalı hediyeler alıp onları zarif bir biçimde paket ettirdim; sonra edindiğim bu ganimetleri hışırdatarak, âdet gören bir kadın gibi yalpalaya yalpalaya dışarı yöneldim. Kalabalıklar her şeyi öğütüp içlerine çekiyorlardı. "Artık kurtulduk ya ekonominin kamçısından, çıkarırız kahrolası geminizi yoldan." Başka bir taksi de bulamadım. Görevli arabanın beni beklediği ofise kadar neredeyse bütün yolu yürümek zorunda kaldım. Mount Caddesi'nde Baynes beni bekliyordu; eşyalarımı çoktan hazırlamıştı. Akvaryumundan halıya düşmüş kırmızı bir balık gibi hızlı hızlı soluyarak bir şeylerin unutulup unutulmadığına baktım.

Akşamleyin ısının düşmesiyle beraber her şey fazlasıyla gerçek bir hal almıştı. Yumuşak, yoğun bir kar yağışı vardı, farların beyaz ışıklarını içlerine çeken beyaz taneler sonsuz karanlığın görünmez kemerlerinden konfeti gibi boşalıyorlardı. Görüş alanı ve hız birbirine kilitlenmişti; Putney'e kaydık, oradan da anayolun, bizi gittikçe büyülü bir orman, Malory'nin eserlerine ortaçağda yapılan ilüstrasyonlardan biri gibi görünmeye başlayan o yerin daha da derinliklerine taşıyan uzun şeritlerine. Zaman geçirmek için koleksiyonuma girmeye yazgılı son birkaç kayıt üzerinde oynadım; Marchant'ın hatif gıcırtılı sesini dinlerken karı seyrederek oturmak tuhaftı... "Oğlum, savaş erkekler için her şey demekti; iş, kanlardan ve çocuklardan kurtulma, kurgusal bir amaç duygusu. Kendi bunalımın için komşunu suçlayıp cezalandırmak. Tümüyle gerçek, gerekli ve üstüne üstlük hayal de değildi. Herkesin savaşı sevmesinin çok basit bir nedeni vardı: Daha ivedi olan diğer sorunu düşünmek için zamanı yoktu yani: 'Neden yaşamımı mahvediyorum?' Benim zamanım olmuştu ama değerlendiremedim. Yalnızca toptan kan dökmenin verebileceği o muhteşem bellek kaybına fırlattım kendimi. Susamış Tanrılar! Öküz katliamı. Hey!"

Bütün ışıkları yakılmış ve boş odalarda yanmaya bırakılmış tuhaf eve, beyaz bulvarlardan sessizce geçerek ulaştığımızda geç olmuştu: Kim gidip

yakıyordu bütün o ışıkları, ne zaman? Buz kaskatı donmuştu, tam ortasında, adanın yakınlarında meşe kütükleriyle yakılmış koskoca bir ateş çıtırdıyordu, sıkı sıkı sarınmış bir sürü insan ateşin çevresinde paten kayıyordu. İçinde insanların renkli, dumanı tüten içkiler içliği ışıklı, renkli bir çadır bile vardı. Sıcak limonata içiyorlardı herhalde, çünkü içki zamanı geçmişti ve Hıristiyan iyilikseverliğine ilişkin düşüncelerin bile tembel bürokratlarla meyhanecilerin zihinsel alışkanlıklarını değiştirmesi beklenemezdi. Yine de bu ıssız malikânede kendi kendilerine eğlenen birkaç köylü görmek yürek ısıtıyordu. Arasıra buzdan bir çatırtı geliyor, çabukçu bir rahatlıkla bir çatlak açılıyordu, beyazlığın üzerine birisi kömürle çizgi çiziyormuş gibi. Bu uyanlar çığlıklar ve kahkahalarla karşılanıyordu. Baynes başını bilgece sallayıp şöyle bir şeyler mırıldandı: “Bunlar çok hoş ama efendim, buzlar azıcık çözülse hepsi suyun dibini boylar.”

Araba eve yaklaştı, kapılar açıldı. Hol ve koridorlara eski şölenlerden kalma tozlu bayraklar asılmıştı; ufak tefek işlerle uğraşan birkaç hizmetçi vardı ama pek fazla değillerdi. Yine ışıklardan ve süslemelerden Benedicta’nın büyük bir misafir topluluğu beklediğini zannederdiniz. Böyle bir şey yoktu. Dahası yatmıştı bile. Ne gece kıyafetleri içindeki hanımları bırakan arabalar, ne parıltılı gece gözlükleri, ne parlak silindir şapkalar vardı ortalıkta.

Yüreğim ağzımda merdivenleri çıktım. İçinde yattığı yatak, küt, kıvrık ayakları ve kadife kordonlarla kenarlara toplanmış işli perdeleriyle yayvan bir saltanat kayığına benziyordu. Işık okumakta olduğu ve beni görünce pat diye kapattığı kitabın üzerine düşüyordu. Çocuk şöminenin yanındaki sarı bir beşikte yatıyordu -parmağı ağzında, küçük, belirsiz, pembe bir yığın. Uzun bir süre birbirimize baktık. Bakışının hüznüne, hatta dolaysızlığındaki alçakgönüllülüğe rağmen yine de yeni bir şeyler varmış gibi geldi bana, yeni bir uzaklık belki? Birçok maceradan sonra geri dönmüş büyük bir gezgin gibiydi -geri dönmüş, yaşadıklarının geçmişi gölgelediğini görmüştü. Konuşacak mı yoksa sonsuza kadar böyle oturup birbirimize mi bakacağız diye merak ederek yatağın ayak ucuna oturup elini tuttum. “Kar bizi alıkoydu,” dedim; hüzünlü, dalgın gözleriyle bana bakmayı sürdürerek başını salladı. O akşam özensizce makyaj yapmış sonra da temizlememişti bile; soluk pudralı yüzünün ince kırmızı dudaklarıyla yaptığı zıtlık neredeyse korkunç görünüyordu. “Sanki,” diye fısıldadı

sonunda, “ölümden dönmüş gibiyim. Henüz çok güçsüz -dünyayı tanıyamıyorum. Çok yorgunum.” Sonra elimi tutup alnına koyarken, “Ama ateşim yok değil mi?” dedi. Ona hafifçe sarıldığımda titreyerek konuşmasını sürdürdü. “Ama biliyorsun halletmemiz gereken bazı şeyler vardı. Bu çok açık. Ne kadar sabredebilirsin?” Çatık kaşlarını faltaşı gibi açık gözlerinin üzerine indirerek dik dik bana baktı. Sonra köşedeki beşiği gösterdi. “Gördün mü?” Bu monologun uğursuz gerilimini hafifletmek için odanın köşesine yürüyüp görev bilinciyle çocuğa baktım. Yana dönüp dirseğine yaslanmıştı Benedicta; yoğun, aç, hayvan gibi bir bakışı vardı. Konuşmak için bütün sesini topladı -sesi gittikçe azalarak şunları söyledi: “Aramıza girdi artık, görmüyor musun? Belki de sonsuza kadar. Bilemiyorum. Seni seviyorum. Ama her şey baştan düşünülmeli.”

Uyuşma dışında birden ani bir öfke hissettim; vahşi bir ayı gibi dünyayı paralayabilirdim. Benedicta hıçkırdı, yalnızca bir kere, sonra hemen gülümsedi: Ortak geçmişimizin unutulmuş köşelerinden çıkarılmış, sadakat ve korkusuzluk dolu bir gülüş. Bir şişeden iki tane hap çıkardı. Hiç konuşmadan bana uzattığı alçak bir bardağın içine düştüler. Banyodaki musluktan bardağı doldurdum. Karışımı içmeden önce onların köpürerek çözülmelerini izledi: sonra bardağı bırakırken, “Önemli olan sonunda gerçekten geri dönmüş olmam,” dedi. Yakındaki kasabada bir kilise çanı çalmaya başladı ve yatağın yanındaki saat çaldı. “Onu doyurmalıyım,” dedi. Ondan bir eşya gibi söz etmesi bana çok tuhaf geldi. Akşam yemeği için aşağıya inmekle ilgili bir şeyler mırıldanarak arkamı döndüm, o da ani, maksatlı bir telaşla odanın öte tarafına gidip çocuğu aldı. Benedicta’yı yatağın yanındaki koltukta bağdaş kurmuş, “onu” bir çingene gibi özenle emzirirken bıraktım.

Baynes aşağıda homurdanarak beni bekliyordu; mutfakların derin dehlizlerinden çekip çıkardığı bir çift uşağa yemek hazırlatmıştı. Bana Benedicta hakkında soru sormak için can attığı belliydi, ama mükemmelen eğitilmiş bir uşak olduğu için bu isteğini bastırıyordu. Düş kırıklığıyla bu geç kalmış ziyafetin başına çökmüş; ama bütün bunlara rağmen -yani renkli şamdanlarıyla bu uzun ıssız masaya. Benedicta’nın yokluğuna rağmen- moralimi bozmamak için Krallık Mucitler Derneği’nde yapacağım konuşmanın taslağını hazırladım.

Sonra holdeki şöminenin karşısına geçtim; ve uyuklayarak orada otururken ön kapının tokmağının geleneksel gümbürtüsünü duydum; bu sesi

kimsesizlerin acılı bir ilahide titreyerek yükselen tiz sesleri izledi. Zihnimin dağılması iyi olmuştu; ön kapıya gittiğimde dışarıda karların içinde yarım daire halinde duran köy çocuklarını gördüm. Şeflerinin elinde bir Çin feneri vardı. Nar bülbülleri gibi pembe yanaklı ve sağlıklıydılar. Şarkı söylerlerken çocuk nefesleri buzlu bukleler halinde dışarı fışkırıyordu. Baynes'ı hemen içecek bir şeyler, kek ve bisküvi getirmeye yolladım; ilk ilahi bittiğinde de onları büyük ateşin yandığı sıcak hole davet ettim. Dışarısı çok soğuktu, alev alev yanan kütüklerin karşısında birbirlerine sokulup maviye dönmüş küçük parmaklarını ateşe uzatmak çok hoşlarına gitti. Bazılarının dişleri birbirine çarpıyordu. Ama sıcak içecekler ve tatlı kekler onları çok geçmeden kendilerine getirdi. Cebimdeki bozuk paraları çıkarıp liderlerinin yün şapkasına boşalttım, on bir yaşlarında kaba görünüşlü bir köylü çocuğuydu: Sarışın, mavi gözlü. Ayrılırken bir jest olarak son ilahiyi holde söylemeyi teklif ettiler, ben de kabul ettim. Kulak tırmalayan bir sesle, avaz avaz "Tanrı yüzünü güldürsün bayım"ı söylemeye başladılar. Ev muhteşem yankılanıyordu; ancak onlar şarkıyı yarıladıktan sonra uzun merdivenden bir asker gibi inen o yabancıyı görebildim: kır saçlı, uzun ince bir kadındı, uzun kıvrık parmaklarıyla beyaz sabahlığının yakasını sıkı sıkı tutuyordu. Dar yüzü, kindar bir hoşnutsuzluk ifadesi almış olan ağzının etrafına büzüşmüştü. Derin bir sesle "Çocuğu uyandıracaksınız" deyip duruyordu. İlk sahanlıkta durakladı. "Sen kimsin?" dedim. Çocuklar şarkının tam ortasında sesleri titreyerek sustular. "Dadıyım, efendim."

"Adın ne?"

"Bayan LaFour."

"Sesimiz yukardan duyuluyor mu?"

Hiçbir şey söylemeden sırtını dönüp merdivenleri tırmanmaya başladı. Şarkıcıları dağıtıp, onlara iyi geceler dilemekten başka yapacak bir şey yoktu.

Daha sonra odama ulaştığımda Benedicta'nın kartvizitlerinden birinin yastığıma iğnelenmiş olduğunu gördüm; ama üzerinde hiçbir mesaj yoktu. Korkunç bir bitkinlikle uyudum. Ancak çok uzun bir ağlama nöbetinden sonra gelebilecek bir uyku; ertesi sabah uyandığımda her şey yeniden değişmişti -bir müzik partisyonunda anahtarın değişmesi gibi. Yeni daha doğrusu eski bir Benedicta gülümseyerek yatağımın ayak ucunda oturuyordu. Binici giysilerini giymişti. Bu güleç, huzurlu yüzde endişeden

eser kalmamıştı. “Hadi gel ata binelim. Hava çok güzel.” Değişim nefes kesiciydi; çünkü bu sefer bana sarılmak için eğilen oydu. “Tabii.”

“Sallanma; seni aşağıda bekleyeceğim.”

Aceleyle yıkanıp giyindim. Dışarıda karla kaplı kırlar parlak, dingin bir ışığa boğulmuştu. Rüzgârdan eser yoktu. Ara sıra uzun ağaçlardan düşen kocaman beyazlıklar evin çalıları üzerinde patlıyorlardı. Hatta evin kendisi bile birden uyanmış, canlanmış gibi duruyordu. Toz alırken şarkı mırıldanan bir hizmetçi bile vardı, holdeki masalar telgraflar ve hediyelerle dolmuştu. Böylesi daha iyiydi. Atlar kapıda burunlarından beyaz köpükler çıkararak duruyorlardı. Benedicta, Baynes’a öğle yemeğiyle ilgili son talimatlarını veriyordu: “Julian bize her konuda en iyi dileklerini iletmek için telefon etti, Nash de,” diye neşeyle bağırdı, parlak alakarga tüyüyle kafasına sıkı sıkıya oturan Şapkasını takarken. Tek bir gülücükle bütün o yitirdiğimiz yakınlığı bir çırpıda geri döndürmüştü sanki. Anlaşılır gibi değildi.

Karlı çayırları hızla aşarak yola koyulduk; ikimizin de iyi bildiği tanıdık bir yolda olmamıza rağmen kar bütün sınırları silmiş olduğu için, bu soyut beyazlığı çiğneyerek düğün pastalarına dönüşmüş olan ağaçlara doğru giderken belleklerimizdeki hatlara göre ilerlemek zorunda kalıyorduk. Her yerde gizli bir baskıyla yapılmış gibi karşımıza çıkan ayak izlerini görüyor, normalde görünmez olan hayvan hareketlerini izleyebiliyorduk: Tavşanın, sincabın, tarla faresinin kardan halıya kazınmış çivi yazısı isimleri. Kendi yaşamımızı çevreleyen görünmez yaşamın jeodezisi. Sığ ırmak donmuştu, oradan geçmek için atımdan indim ama o her zamanki hırçınlığıyla atının ayağının altında çıtırdayan buzlara meydan okuyarak onu buzun üzerinde ileriye sürdü. Kar ve ormanın oluşturduğu karşıtlıkla sınırları iyice ortaya çıkmış olan, uzun, çapraz yangın boşluklarını izleyerek batıya, Anvil’e doğru sürdük atlarımızı. Anvil’in yukarılarına geldiğimizde tepe aşağı inmeye başladık, yol daha tehlikeli bir hal almıştı. Bir tavşan yuvası atın yuvarlamasına ya da bacağını kırmasına neden olabilirdi. Ama Benedicta akla meydan okuyordu; kıpkırmızı olmuş yüzünü bana döndürüp yüksek sesle güldü. “Artık başıma hiçbir şey gelemez, çünkü sana gerçeği, ayrılmamız gerektiğini anlattım. Artık seni tekrar sevmek için özgürüm. Bugün bütün tehlikelere karşı bağışıklığım var.” Sonra atının yay gibi eğilmiş boynuna iyice kapanarak, ölümcül bir dörtnala kalktı beyaz yüzeyin üzerinde. Neyse ki sonunda kazasız belasız Compasses isimli küçük hana ulaştık, bu rüzgârsız dünyadaki kış güneşinin bolluğundan serseme dönmüş

olan müşteriler biralarını meyhanenin dışında karların üzerinde içiyorlardı. Atları uygun bir yere bağlayıp sıcak ıhlamur ve rom içmek üzere onlara katıldık. Benedicta koluma girmiş hafifçe bana yaslanıyordu, çite dayanmıştık. “Bana çadır bezinden yapılmış bornoza benzeyen kocaman bir ceket giydirdiler, kolları arkadan bağlanıyordu; hep de sana yazmak istediğim zamanlarda. Orada kendimi o kadar güvende hissediyordum ki. Çadır bezi çok kalındı, iğne bile geçmez. Aynı bugün olduğum gibi kendimi çok güvende hissediyordum. Başıma hiçbir şey gelemezdi.”

“Ne zaman ayrılıyoruz? Boşanmak mı istiyorsun?”

Kaşlarını çatıp bir süre düşündü; sonra kafasını salladı: “Boşanamam,” dedi. “Bunu yapamam.”

“Neden?”

“Anlatması çok zor. Seni kaybetmek istemeyişimin birçok nedeni var; çocuğun bir babası olmalı, değil mi? Hem sonra...” Tam zamanında sustu; belki de yüzümdeki ifadeyi görmüştü. Eğer “firma” deseydi kontrolümü kaybedebilirdim.

Bardakları pürüzlü tezgâha bırakıp içkilerin parasını ödedim; atlarımıza binip yeniden yola koyulduk, bu sefer daha ağır ve daha ciddiydik. Benedicta gözlerini dizginleri tutan kendi beyaz ellerine dikmişti.

“Bahara kadar burada kalırsam hafta sonları beni görmeye gelebilirsin.”

“Umarım.”

“Şu uyuma işini hâlâ halledemedim; hâlâ biraz güçsüzüm Felix. Ama sen bütün bunları gayet iyi anlıyorsun, sana açıklama yapmama gerek yok. Hadi yine dörtnala gidelim.” Ardımızdan karın taç yapraklarını fırlatarak uzun yollardan aşağı yine aynı ölümcül hızla inmeye başladık. “Yarın dönüyorum,” diye bağırdım, bizi ayıran birkaç adımlık mesafeden - atlarımız başa baş gidiyordu.

Aydınlık, gülücüklü yüzünü bana çevirip neşeyle başını salladı: “Artık kendime güvendiğimi anladın. Öyleyse yarın”

Şehir tükenmiş, herkes tarafından terk edilmiş, kara bırakılmış gibi duruyordu; Merlin grubundaki boş ofislerin de ondan aşağı kalır yanı yoktu. Merkezi ısıtma kapatılmış ya da donmuştu; birkaç günlüğüne ayaklarımın dibinde duran elektrik sobasıyla yetinmek zorundaydım. Sekreterlerim, Mount Sokağı evindeki uşaklar gibi izindeydiler. Yemeklerimi kulüpte yiyor, vakit öldürmek için bilardo oynayarak mümkün olduğunca uzun

kalıyordum. Gecenin geç saatlerinde ayak seslerinin sert zeminde çınlaması... Ama tabii Benedicta arada bir, aklına bir şey takılınca, vesveselere kapılınca beni arıyordu; insan direnişlerden arta kalan tortuların dipte kabarıp batık kayaları yaladığını hissedebiliyordu –Nash'in küçük oyuncağının yalçın denizleri, bilinçdışı. En azından Nash şehirdeydi, soğuk alıp yatağa düşmüştü; her seferinde bol bol sitem etmeye özen göstererek birkaç kere ona akşam yemeğine gittim. “Teoloji alçakların son sığınağıdır.” Bunu bir arkadaşımın yazıları arasında okumuştum. Doğrusal sonuçları ancak uzun bir incelemeden sonra ortaya çıkan Koepgen'in karalamalarına da biraz zaman ayırdım, “Büyük bir yapıt başarıyla iletilmiş bir zihin durumudur, *cosa mentale*[48]* ya da “Şair henüz tümüyle sahip olamadığı yetilerin ustasıdır -ona ihsan edilen şey güvendir. Öğretmez; hükmeder” gibi tantanalı, aforizmik uçuşlar. Kırıntılar, dedim kendi kendime, kırıntılar! Sonra da doğadan söz ederken onun bir parçası değilmişiz gibi konuşuyoruz. Kimi yerlerde Pursewarden isimli bir yazarın etkilerini görüyordum. Zaten böylesi uğraşılar da Nash Usta'nın ilgisini pek fazla çekmiyordu. “Ya, sevgili Nash, gerçek her zaman var ama biz yokuz. Görüntülerimiz bir gelip bir gidiyor. Kapanış vaktinden önce mideye ne kadar şey indirebiliyoruz, bütün mesele bu.”

Ama çok kötü bir devreydi... Hayal kırıklıklarımın arasında boğulmuş yatıyordum. “Biliyorum bu çok kötü” dedi büyük adam. “Ama ani sapmalar gidişin bir parçasıdır. Düzenli olarak iyileşecek, göreceksin. Onu ürkütecek bir şey yapma.”

Hey güzel cüceler gelin
Kıç kıça verip dans edin.

Sanırım farkında olmadan Benedicta'dan nefret etmeye başlamıştım! Şimdi bile bu fikir beni şaşırtıyor; zaten doğru bile olmayabilir. Belki de değişik bir tür sevme biçimi, tükeniktik ve aralıksız kriz duygusuyla beslenen, gelişmemiş, aç bir aşk bitkisi. Onun birçok güzel fotoğrafını büyütüp çerçeveletmiştim -hem Mount Sokağı'ndaki odama hem de ofise asmak için. Böylece arada bir esrarengiz gözlü bu uzun, ciddi yüze bakıp düşüncelere dalabiliyordum. Herhangi bir sabitlik içinde kalmayı reddeden duygular.

Birbiri ardına hafta sonları, yüreğim ağzımda, bavulum elimde, şapkam başımda kır evine gittim, beni yeni oluşmakta olan bir Benedicta karşılıyordu; güçlükle tanıyabildiğim, sessiz, nazik, hatif dalgın bir kadın. Sadece karidese benzeyen küçük Mark'ı düşünüyordu; çocuk hâlâ birkaç kemikten ibaretti, ama o küçük düşünceli yüzde karakterinin ilk özellikleri belirmeye başlamıştı bile; şüphesiz kırlangıç göğüslü bir entelektüel olacaktı. Onu Winchester'e yollayacaklardı, bir sürü kavram dolduracaklardı kafasına, hem hareketlerini hem de duygularını kontrol etmeyi öğrenecekti, bir akademisyen olacaktı... Tam olması gerektiği gibi. Sonra laserler konusunda bana yardım edebilirdi. Sevgili Mark, Matta, Luka, Yuhanna, gelin şu uzandığım yatağı kutsayın. Emekli olmuş ihtiyarlar gibi genel konulardan konuşarak, oltamızda beşik, ateşin iki kenarında otururduk. Benedicta. Yankısı beni sağır edene kadar kafamın içindeki boşlukta bu adı haykırırdım; ama ağzımdan tek bir ses çıkmazdı. Pazartesi günü kâğıtlarıma dönmek büyük bir rahatlamaydı âdeta. Vibart ve Pulley'in en azından ziyarete geldiği, Marchant'ın gelip ses dalgalarını taşıyan ışığın gücü hakkında açılamalar yaptığı Mount Sokağı'ndaki eve dönmek. Sonradan Habil'de kullanacağım ilkeydi bu. Tek bir laser ışını, vs. Büyük piyanonun üstünü mavi tebeşirle yazdığı formüllerle kaplamıştı, piyanoya yeniden Fransız cilası çektirmem gerekli. Ama durun, bir sürpriz vardı.

Pulley, korkunç bir şüpheden rengi atmış, parmakları ucunda ofisime girdi. "Felix" diye fısıldadı, *The Times'ı* sallayarak, "bunu sen yapmadıysan *o hâlâ hayatta."*

Bir an ne dediğini anlayamadım; sonra onun titreyen parmağını kişisel ilanlar sütunundan aşağı doğru takip ettim ta ki birden çarpılana kadar... *Bir andaç*. Merakla okudu: "*Sünger dişli tembel cüce hayvan simsarının şiirinde yer arıyor.*" Bir çığlık attım. "Yo, bunu ben yapmadım Pulley. O *yaşıyor*" olmalı." Bu kelime ürkmüş bir güvercin gibi odayı dolaştı. Caradoc! Ama Pulley artık o kadar hızlı konuşuyordu ki her yer tükürük içinde kalmıştı. "Bu kadar çok bağırma!" dedim acıyla. "Eğer bu doğruysa -of sersem- bu onun kaçtığını gösterir; karşı koyamamak tam ona göre... O Felix." Gözleri dolu dolu olmuştu; uzun, kaygan parmaklarını birbirine kenetledi. "Neden?" diye bağırdım, o da cevap verdi, "Eğer Julian bunu görürse -Julian onu bırakır mı sanıyorsun? Hayır, onu bulmak için harekete geçecek, onu kandırıp geri getirmek için, yaşlı sersem." Öfkeyle düşündüm. "Saçma," dedim, birden her şeyi bütün açıklığıyla görerek.

“Julian’a pekâlâ da...” Tam o sırada telefon çalmaya başladı. Mastürbasyon yaparken yakalanan çocuklar gibi birbirimize baktık. Pulley önce telefonu, sonra da mesajı pandomim yapar gibi heceleyen dudaklarını gösterirken tuhaf bir biçimde kıvranıyordu. Başımı salladım. Aynı şey benim de aklıma gelmişti. Aleti elime aldım.

Julian’ın sakin, sıcak sesi telefonu doldurdu; düşünceli, şaşkın, serinkanlı bir sesle konuşuyordu. *“The Times’ı* gördün mü diye merak ettim. Caradoc’un tuhaflıklarından biri çıkmış.”

“Evet,” dedim, “Pulley’le ben bunu ekzantrik bir adam için bir tür ölüm ilanı olarak düşündük.” Uzun bir aradan sonra Julian esnedi. “O zaman iyi. Bu sorunu çözüyor. Doğal olarak biraz şaşırdım.” Pulley kıvranıyordu. Coşkuyla ‘Tabii bu doğal,” dedim.

“Görüyorsun ya,” dedi Julian kuru bir sesle, “bugünlerde insan hiçbir şeyden emin olamıyor. Kazadan bir sürü kişi kurtuldu; sonradan onlardan hiç haber alamadık. Oradaki adamımız yerinde yoktu. Tabii sonra onun bazı kâğıtları kıyıya vurdu.” Bunların hepsini onayladım. “Neyse.” diye sürdürdü sesi hafifçe renklenerek, “sadece sormak istemiştim.” Telefonu kapadı. Pulley ve ben bu yeni gelişmeyi alçak sesle tartışarak olurduk. Çok geçmeden telefon yeniden çaldı ve Natha, Pulley’in burada olup olmadığını sordu. Bay P. onunla konuşmak istiyordu. Parmaklarımı boğazıma götürerek aleti ona uzattım. Pulley büyük bir uysallıkla, alnında terler birikerek, bildiklerini ıslıklı bir sesle ona aktardı. Sonra telefonu kapatıp düşünceli düşünceli önündeki deftere baktı. “Tatmin olmamış,” dedi sert bir sesle, “hem de hiç. Oraya uçup gerçeği öğrenmemi istiyor.” Sonra tipik bir öfkeye kapılıp gazeteyi avucuna vurarak: “Şu kahrolası aptal da firmadan kurtulduğunu düşünerek Sidney’deki bir kerhanede oturadursun. Buna ne dersin.” Öfkeden sesi kısılmıştı.

“Gitmen gerekecek.”

“Sanırım öyle.”

Gerçekten de gitti. Ofisten kaçmanın verdiği keyifle ertesi sabah onu havaalanına kendim götürdüm. Pulley kutba gidecek gibi giyinmişti, bir kakımınkine benzeyen pembe burnu İngiliz kışından kurtulup tatil yapacak olmanın sevinciyle titriyordu. İlk andaki heyecanımızın yerini sıkıntı ve kuşku almıştı, çünkü araştırmalar andaçın New York’tan postalanmış olduğunu ortaya çıkarmıştı -belki Caradoc yolculuğa çıkmadan önce. Pulley’in asfaltın üzerinde ağır ağır ilerleyen ince uzun gövdesini

duygulanarak izledim, uçağın içine girmeden önce geri dönüp beceriksizce el salladı. Barın kapısında Nash'i gördüm, inmekte olan bir uçağı beklerken oyalanıyordu, birlikte birer kahve içmeye karar verdik. Muzip muzip yüzüme bakıp, "İşler daha yoluna girmemiş galiba, hı?" dedi. Yüzümü buruşturup avizeye tutunmuş sallanan bir maymun resmi çiziktirdim. "Açıkçası Nash, sanırım boşanmaya karar verdim. Başka hiçbir şey bu işi çözmeyecek." Nash üzüntülü bir iniltiyle soluklandı. "Tanrım," dedi, "yerinde olsam bunu yapmazdım. Yo." Sonra neşeyle ekledi: "Aslında bunu istesen bile yapabileceğini zannetmiyorum. Felix biraz sabırlı ol."

Sabır! Ama elimi kolumu bağlayan gerçekten de Benedicta için endişeleniyor olmamdı. Geri dönerken arabayı dikkatsizce, bir kazayı davet eder gibi kullandım -zayıfların her zamanki çıkış noktası. Ama kazasız belasız geri dönünce küçük, sessiz asansörün beni ofise çıkarmasına boyun eğdim. Kızgın sekreterim bana bakıp, "Geldiğimden beri promosyondan dakka başı telefon edip sizi arıyorlar," dedi. Promosyon bölümü, durmadan müstehcen şakalar fısıldayarak yaşayan üç patlak gözlü Etonyalı ile puro içen ve her sabah daha henüz sünnet olmuş gibi gözüken Baum adlı atak bir Bremen Yahudisinden oluşuyordu. Merlin ürünlerini nasıl pazarlayacaklarına kendi aralarında karar veriyorlardı. Baum'un derin, zorlayıcı bir coşkuyla dolu bir sesi vardı: "Londra Havaalanı'nda gelmiş geçmiş en büyük izlenimci sergiyi düzenleme fikrini hatırlıyor musunuz -hani firma tarafından karşılanacaktı?" Hayal meyal hatırlıyordum. "Çağımızda ticarete en büyük katkısı olan şey gerçek kültür ürünüdür. Merlin tanıtım açısından en faydalı şeyin resim sergileri, kültürel toplantılar ve *avante-garde* film gösterilerinin taşıyıcılığını yapmak olduğunu keşfetmiştir" diye başlayan bir metni hatırlar gibi oldum. Bu fikirlerin sonuncusu hava terminalinde dev boyutlarda bir izlenimci resim sergisi düzenlemekti, hem de bu önemsiz kültürel etkinliği kocaman bir Merlin ürünleri sergisiyle dengeleyecek. "Evet Baum, neden sordun?" Baum boğazını temizleyip, "Pekâlâ tahmin et bakalım, sergiyi kim açacak? Önümde kabul telgrafı duruyor" dedi.

Iolanthe! Olacak şey değildi. Ama, "Yeni filmi Londra'da aynı zamanda gösterilmeye başlanıyor, o da gelmeyi kabul etti. Harika, değil mi?"

Gerçekten de öyleydi -ticari ve estetik kaygıların harika bir biçimde çakışması. Kültürünü yudumlarken bir çim biçme makinesi al. "Güzel."

dedim. “Çok güzel. Ustaca.” Baum zevkle mırıldandı. “Giriş bedava olacak,” dedi. Patilerimi sallayarak bir Çin köpeği gibi havladım. “Ne demiştin Charlock?” Hav, hav. Iolanthe’nin yeni filminin adı *Simoun, prima donna’*ydı. İçimde derinlerde bir yerlerde, Julian’a karşı yeni ve ciddi bir huzursuzluk başgöstermeye başlamıştı. Bu duygu çıkış noktasını Benedicta’nın rastgele ağzından kaçırdığı bir sözden alıyordu: “Julian da Mark’ın Winchester’a gitmesini istiyor.” Öyleydi değil mi? Julian’ın son yazdığım raporlardan birinin üzerine kazınmış olan o akıcı el yazısını vahşi bir dikkatle inceledim. Eski bir yazıbilimci hilesini deneyerek kuru bir kalem ucuyla yazanın kişiliğini hissetmeye çalışarak yazının üzerinden geçtim; hem hiçbir yerde hem her yerde, bu sakin ses ne tür bir adamı temsil ediyordu? Beni de herkes gibi, bir emir vermek istediğinde telefon ettiği bir şamaroğlanı olarak mı görüyordu? Neden hiç karşıma çıkmıyordu? Bu küçük düşürücüydü -ya da benim gibi başkaları da olmasa öyle olacaktı. Yine de... bu ses asla yalan söyleyemezmiş gibi geliyordu insana; bir kâhin gibi güven veriyordu. Julian, iyi biriydi. Bu kaygımı önemsiz ve değersiz bir şeymiş gibi bir kenara atmaya çalıştım. Kim bilir Julian ne acılar çekmişti? Hem onun ileri görüşlülüğü olmasaydı şimdi ben nerede olurdum? Onun sayesinde mesleki durumum... Yine de yavaş yavaş bir fikir takılmaya başlamıştı aklıma -bu meselenin üstüne gidecektim, ona pusu kuracaktım. Onunla yüz yüze Benedicta’yı ve firma için hayati önem taşıyan projeler üzerinde yoğunlaşmamı engelleyen meseleleri tartışacaktım. Firmanın canı cehenneme!

O akşam ofis kapandığında onun oturduğu küçük meydana gitmek için bir taksi tuttum. Adresinin gizli bir tarafı yoktu, *Kim Kimdir’*de yazıyordu. Kasvetli ağaçlar, biraz kar. Kapıdaki Rolls Royce ve üniformalı şoför onu bulma ümidimi artırdı; ama kaloriferi açmış, arabanın direksiyonunda taş gibi oturan adama soru sormak için durmadım. Asansörle ikinci kata çıkıp kapıyı iki kere çaldım. Kapı açıldığında Ali’yi, Türk uşağı görmeye hazırlıklıydım zaten -yapılı, uyuşuk, geyikböceği kafalı bir adam; sözcükleri yarık damağında tutarak, yumuşak, vurgulu bir lehçeyle konuşmasına da hazırlıklıydım.

Julian’ın ne yapacağını tam olarak bilmiyordu, akşam için de hiçbir emir almamıştı. Bir süre bekleyip bekleyemeyeceğimi sordum. Julian’ın orada yemek yiyip yemediğinden emin olmak için kulübünü aramıştım bile.

Küçük de olsa akşam yemeği için eve gelip üstünü değiştirmesi olasılığı vardı. Tabii eğer davet edilmişse. Çok geç değildi.

Tilkinin inini, kendini böylesi evimde hissetmeme şaşarak, son derece büyük bir dikkatle incelemeye başladım. Sevimli, ruhani bir yerdi. Şık ciltli klasiklerden ve ortaçağ kitaplarından oluşan güzel kütüphanesiyle görece alçakgönüllü bir bekâr eviydi. Ocakta parlak bir kömür ateşi yanıyordu. Odadaki üç koltuk parlak kırmızı kadifeyle döşenmişti; ortasına vaha yeşili çuha konmuş olan kakmalı oyun masasının üzerinde bir sürahi, bir deste kâğıt, bir pipo ve *Financial Times*'ın bir sayısı duruyordu. Sandalyelerden birinin altından terliklerinin uçları görünüyordu. Bilge görünüşlü siyah bir kedi ateşe bakarak alçak, hasır bir taburenin üzerinde oturuyordu. Ben otururken tenezzül edip de bakmadı bile. Demek Julian burada yaşıyordu! Orada, karşımda, ayağında terlikler, yavan dünya borsaları özetleriyle kafasını dinlendirmeye çalışarak oturacaktı. Belki bir takke bile giyiyor olabilirdi. Yo bu her şeyi mahveder. Kedi esnedi. “Belki *sen* bile Julian olabilirsin,” dedim ona. Bana küçümseyen bir bakış fırlatıp tekrar ateşe döndü.

Odanın öte ucunda küçük bir dik piyano parıldıyordu. Üzerine bir vazo dolusu taze çiçek ve nota tomarları vardı. Uzun, kaz boyunlu, mermer bir çift abajurun, iskemlelerin kırmızı kadifesini yankılayan kırmızı kadife gölgelikleri vardı. Evet, odanın havası çok hoştu; vurgulanmayan, kendiliğinden ortaya çıkan bir zevk. Resimler az ama seçkindi. Her şey düşünceli ve seçici bir ruhun ürünüydü. İnsan burada kalanın görmüş geçirmiş biri olduğunu düşünüyordu.

Gelmesini bekleyerek oturdum ama gelmedi. Zaman geçiyordu. Uşak bana bir kokteyl getirdi. Ateş yanıp duruyordu. Kedi uyukluyordu. Sonra köşedeki küçük yazı masasının üzerinde duran ufak bir çerçeve ilişti gözüme. *Illustrated London News'den* kesilmişti ve ulusal bir anma töreni sonunda St. Paul'dan çıkan bir grup insanı gösteriyordu. Ebatları pek iyi olmadığından fotoğraf bulanık çıkmıştı; ama resmin altındaki yazıda Julian'ın ismini gördüm. Sonunda bir resmini bulabilmiştim! İsimleri bir bir sayarak beşinciye gelene kadar ikinci sırada ilerledim. Birden sıçradım çünkü resim Jocas'ındı. Ya da öyle görünüyordu. Gözlüklerimi temizledim, el altındaki bir büyüteci alarak resmi sıkı bir incelemeden geçirdim. “Ama bu Jocas!” diye bağırdım yüksek sesle. Acayip kafa karıştırıcıydı -eller kocamandı ama yüz şapkanın siperliğiyle gölgelenmişti. Uşağın, ifadesiz

bir ilgiyle omzumun üzerinden resme bakarak arkamda durduğunu fark ettim. “Bu gerçekten Bay Julian mı?” diye sordum; o da anlamakta güçlük çekiyormuş gibi, parlak, boş gözlerini bana çevirdi. Soruyu tekrarlayınca yavaşça başını salladı. “Ama kuşkusuz bu onun kardeşi Bay Jocas Pehlevi; bir yanlışlık olmalı.”

Dilini ağzında kımıldatıp burun deliklerinin altındaki boşluğu havayla şişirdi. Jocas’ı hiç görmemiş olduğunu söyledi; bildiği kadarıyla bu Julian’ın ta kendisiydi. Apışıp kalmıştım. Kuşkusuz bir baskı hatasıydı. “Emin misin?” dedim tekrar, bir totem gibi ifadesizce başını salladı. Beni bu tuhaf resme bakarken bırakıp ayaklarını sürüyerek dışarı çıktı. İçkimi bitirip bardağı masanın üzerine bıraktım. Sonra dipteki duvarda küçük bir kapı gözüme çarptı. Açıktı. Kapıyı itip bitişikteki ufak odaya merakla baktım. İçindeki masa dışarı taşacakmış gibi duran küçük bir çalışma odasıydı. Ama beni şaşırtan Iolanthe’nin karşı duvarda asılı duran, güzelce çerçevelenmiş dev resmiydi, onun Yunanistan’da geçen filminden büyütülmüş bir sahne. Kanatsız Zaferin sütun kürsüsü üzerinde ellerini ağırbaşlılıkla kavuşturmuş aşağıya bakıyordu, altında bütün Atina kıvrılarak denize uzanıyordu. Bir yerlerde saat çaldığında ancak bunları kaydedebilmişim. Biraz daha araştırma yapmak için can atıyordum -yatak odasını görmek, dolaptaki giysilere bir göz atmak istiyordum. Ama sanki hırsızlık yapıyormuşum gibi bu ses beni irkiltti; döndüm, sonra da holdeki telefon çalmaya başladı. Ali’nin hırıltılı konuşmasıyla yanıt verdiğini duyuyordum -herhalde benim orada olduğunu anlatıyordu. Gerçekten de birden kapıda belirdi ve beni incelemelerimin başından çelip telefona çağırdı. Tembel, yumuşak, inceleyen sesi ne kadar da tanıdıktı. “Sevgili Charlock, orada olman ne hoş. Benim için büyük bir düş kırıklığı.” Bazen Felix diyordu, bazen Charlock. “Seni görmek için yaptığım başarısız girişimlerden biri daha,” dedim zayıf bir sesle.

“Sevgili dostum.” Sakindi ama sesinde gizleyemediği bir keyif vardı, sanki buraya haber vermeden gelmekle farkında olmadan ona iltifat etmiştim. “Büyük talihsizlik,” diye sürdürdü konuşmasını, sesindeki dramatik vurgu dişlerinin arasında bir puro olduğunu gösteriyordu. “Birbirimizi yine kaçırdık. Biliyor musun, bu akşam kesinlikle evde oturmayı planlamıştım. Tam son anda Cavendish arayıp Kuzey’deki bir birleşme hakkında alınması gereken acil bir karardan söz etti -ne yazık ki şimdi havaalanında uçak bekliyorum.” Yavaşça güldü. “Senin için ne

yapabilirim?” O kadar sakin, dostane ve huzurluydu ki birden kendimi suçlu hissettim: Sanki ona baskın yapmakla onu gafil avlamaya çalışmışım gibi. Konuşurken sesim titredi, “Seninle Benedicta hakkında konuşmak istemiştim, çok genel olarak tabii.” Öksürerek, “Ha o mu?” dedi, sanki konu çok önemsizmiş ya da eskimiş gibi büyük bir rahatlamayla. “Ama Nash bana çektiğin bütün güçlükleri anlattı -hepsini! Sana, bu talihsiz meseleleri böylesi büyük bir sabır ve düşüncelilikle göğüslediğin için ne kadar minnettar olduğumu (olduğumuzu) söyleyecektim. Kahramanca. Hem şu boşanma konusunu bile şimdilik bir kenara bırakmışsın, onun için. Sevgili dostum, daha başka ne diyebilirim ki? Bunu elimizden geldiğince telafi etmeye çalışacağız. Hepimiz arkandayız.”

Hışırtılı fonda uçuş numaralarını sıralayan yeknesak bir ses duyuluyordu -lale biçimindeki bir minareden ezan okuyan müezzinin o baygın sesi. Kulağının orada olduğunu hissedebiliyordum, kendi uçuş numarasını bekliyordu.

“Benden neden saklandığını söyler misin?” dedim sonunda, kaba bir saldırganlıkla. Julian o şaşkın, sakin kahkahasını attı; sesi çok ilgili, hatta şefkatli geliyordu -sanki aklında koluma girmiş ya da elini omzuma atmış gibi. “Sevgili Felix,” dedi, sevgi dolu bir sitemle. “Cevap ver,” dedim. “Hadi.”

“Bir kere abartmaman lazım,” dedi. “Belki bir iki kere bunu uygunsuz görmüş olabilirim, ama çoğunlukla karşılaşmamamız bütünüyle rastlantısaldı -mesela bu akşamki gibi.”

“Burada olduğumu bilsen akşam eve gelir miydin?”

“Bunu söylemek için artık çok geç. Gerçek şu ki bu gece rastlantı eseri görüşemedik; ne *hissedebileceğimi* nasıl söyleyeyim ki? Bu ikiyüzlülük olurdu.” Parmaklarımı cilalı tahtaya vurdum. “Laf,” dedim. “Gelmezdin; hatta belki de biliyordun ve bile bile beni atlattın.” Serzenişle dilini şaklattı.

“Hadii,”dedi basitçe.

“Yo, böyle geçiştiremem; sorun şu, *neden?* Arada bir kafanda ne olduğunu merak ediyorum” Hafif bir inilti çıkardı -hafif, alaycı bir ses. “Bu dedektif hikâyeleri çağında insan mecburen böyle davranıyor. Ama korkarım öküz altında buzağı arıyorsun. Beni sahici, çok basit ama biraz mahcup birisi olarak düşün -hatta tuhaflık derecesinde. Gerçekten.”

“Hayır,” dedim. “Bu uygun değil.”

“Peki neden?”

Konuşurken bir yandan da telefonun yanında duran gümüş kabı karıştırıyor, ona yollanmış beyaz mukavva davetiyelere bakıyordum - elçilikler, kulüpler, kişiler, topluluklar. Her sabah ofisten bir sekreterin gelip mektuplaşma işlerini hallettiğini biliyordum. Her kartın sol üst köşesine güzel sekreter yazısıyla notlar düşmüştü. Bazılarına “Reddedin lüt.”, bazılarınaysa “Kabul edin lüt.” yazmıştı.

“O kadar da mahcup değilsin,” dedim -aynı zamanda onun kişisel bölgesinde böyle sinsi sinsi avlandığım için kendimden biraz utanıyordum- “İran Ticaret Heyetiyle Buckingham Sarayı’nda öğle yemeği yemekten mahcup olacak kadar değil.” Bıkkın bıkkın ağzını şaklatıp telaşsızca, “Ama Charlock, firma için bunu yapmak zorundayım, anlamıyor musun? Elimden başka türlüsü gelmez: Hem Buck House’dan gelen bir davet aslında bir emirdir, bunu sen de bilirsin.” Evet, sanırım bunu biliyordum, yine de...

“Hadi,” dedi kandırıcı, yatıştırıcı sesiyle, bir çocukla konuşur gibi. “Bana, sana karşı olan iyi niyetime güven birazcık. Henüz seni hayal kırıklığına uğratmadım öyle değil mi? Öyle değil mi?’

“Tam aksine,” dedim, çok sahici bir umutsuzlukla.

“Hem hepimizin Benedicta’yı ne kadar düşündüğümüzü biliyorsun. İnan bana, onu düşünen bir tek sen değilsin. Jocas sana kendini tekrarlayan bu üzücü durumdan söz etmiş olmalı, etmedi mi? Ama geçici, uzun sürmüyor. Hepimiz gibi sen de umudunu buna bağlamalısın. Bizim karşılaşmamıza gelince -gelecek sefere ikimize de bol şans, gerçekten tek söyleyebileceğim bu.” Homurdandım. “Uçağım geliyor.” Onun suskunluğunu bir hoparlörden yükselen hafif bir mırıltı doldurdu. “Gitmem gerek” dedi hafif bir iç çekişle. “Ali’ye arabayı yollamasını söyler misin? Teşekkürler. Evet Felix, şimdilik hoşçakal.” Hafif bir tıkırtı, yine bağlantımız kesilmişti.

İçkimi bitirip, gümüş çerçeveli küçük resme tekrar bakmak için ateşin yanına döndüm. Kedi ortadan kaybolmuştu. Mutfaktan uşağın sesi geliyordu. Ateşe bakarak sersemlemiş vaziyette oturdum, neredeyse uyumak üzereydim. Merakımı gidermek için olsun, bir şekilde Julian’ın ellerini görmeliyim diye düşündüm. En azından benden bunu esirgeyemezdi! Kendimi yalvaran birisi, bir dilenci gibi hissetmek çok tuhaftı; sonra da birden tekrar öfke ya da pişmanlık krizine kapılmak. Onun sesini duyduğum anda içimi bir yakınlık hissi kaplıyordu. Eriyordum.

Duyguların böyle kutuplaşması çok şaşırtıcıydı -ben de Nash'in formülünü benimseyerek bütün bunların Benedicta meselesinden kaynaklanan zihinsel bir bıkkınlık, bir sinir gerginliğinin sonucu olduğunu düşünmeye başladım. Durumu en iyi ifade eden kelime Victoria döneminden kalmaydı: Beyin yumuşaması. Bir hastalığın ya da bir insan davranışının etiyolojisini bulamazsak -mesela beyin ve sinirler devre dışı kaldığında- hemen klinik bir isim yapıştırırız, bu isim anlamsız olsa bile.

Aklıma saate bakmak gelene kadar gümüş maşrapayı birkaç kere devirmiştim: düşündüğüm kadar geç değildi. Yola koyulup Mount Sokağı'na doğru yürümeye başladım. Keskin, azap verici bir rüzgâr esiyor, parklar hışırdıyordu. Üzerimde hüküm süren umutsuzluk yüzünden başkentin koyu kahve evleri arasındaki kaldırımlarını arşınlayan ayaklarımı gözüm görmüyordu bile; nefes alır gibi yavaş ve düzenli. Dış dünyadan böylesi kopuk oluşum sıradan gerçeklerin üzerine tuhaf bir ışıltı düşürüyor, onları cisimsiz kılıyordu. Bond Caddesi'nde bir kamyonun arkası açıldı ve bir sürü yaldızlı sandalye döküldü. Bir nehir gibi gürüldediler; on sekizinci yüzyıl reveransları yaparak yere çökene kadar birbirleriyle dans ediyormuş gibi görünüyorlardı. Belli ki bir elçiliğin balo salonuna gidiyorlardı. Daha sonra dar bir sokakta kadının biri kaldırıma yüzlerce yarım peni saçarak patlayan büyük, deri bir cüzdan düşürdü. Oradan geçen insanlar anında, yolunu değiştiren bir karınca sürüsü gibi ona paraları toplamakta yardım etmeye başladılar -paralar her yere yuvarlanmıştı, sokağın ortasına bile. Göz açıp kapayana kadar herkes birer sümüklüböcek ya da mantar toplayıcısına dönüşmüştü. Kadın çantası açık, ağlamaklı, şüpheli gözlerle etrafına bakıyordu; toplayıcılar çantayı topladıkları paralarla doldurdular. Öyle durup seyrettim. Sonra kapıda anahtarın dönerken çıkardığı kuru sese, sessiz uşakların hizmetlerine, teyplerime ve kâğıtlarıma doğru yola kovuldum. Han'la olan işimiz hâlâ bitmemişti neyse ki. “Modern mimari, kenar mahalle kafasının kirli vakumunu yansıtır.” Evet, ama diğer seslerin kayıttan çıkarılması gerekiyordu, araya giren, akıl karıştırıcı seslerin -çoğunun kimin olduğu belli değildi; ama bu şaşırtıcı istilacıların bazılarını saklamaya değerdi. Mesela şunları söyleyen bir ses: “Merlin zekâvetten ölmek üzereyken Rolls'unu getirtip sanki parıltılı, kadife tenine soğuk krem sürüyormuş gibi onu okşayarak tekerlekli iskemlesi üzerinde onun yanında otururmuş.” Tanrı aşkına bu kimdi?

Yapılacak o kadar çok iş vardı ki -anlaşılması ya da ayıklanması gereken bir sürü akıl karıştıran konuşma. Böylesi uzun bir zamana yayılmış böylesi kaotik bir koleksiyonda birinin sesini bir başkasına yakıştırmak önüne geçilmesi zor bir sorun haline gelmişti. Belli bir şeyi söyleyen belli bir sesi -mesela Caradoc'unki gibi- kendine özgü tonundan hemen tanınabilen bir sesi yakaladığımda o zaman iş kolaydı. Ama ya ikide birde ortaya çıkan o anlaşılmaz laflara ne demeli; hatta kaydedilene bir öz, bir anlam kazandıran fondaki seslere? Küçük yazıcılarım duydukları her şeyin kopyasını çıkararak sadakatle çalışıyorlardı, ama bazı şeyleri hatalı nakletmeleri sonucunda büyük karışıklıklarla karşılaşıyordum -hiç kimseye uymayan konuşmalarla. Yine de bir çoğu o kadar güzeldi ki yırtıp atmaya kıyamıyordum. Bir bellek müzesini beslemek için enerji toplayan çılgın bir akıl gibiydi... Tanrım, tam da böyleydi. Bu çalışmaların ortasında bir yerlerde, bembeyaz bir kâğıt yığını içinde yuvarlanırken, sonradan Habil'in. bilgisayarın, yapımına önayak olacak fikir şekillendi kafamda. İlk başta sadece bir tohumdan ibaretti, ilerki aylarda daha kesin bir şekil almaya başladı. Eğer alfabeye indirgenirse sesbilimin hammaddesi görece daha basit. Ama eğer gerçek ses-birim diye düşündüm karmakarışık bir kafayla -bir değişim tablosuyla titreşime dönüştürülebilirse.... böylece zavallı Charlock da bu ses festivaline katılanları frekans bağlamında birbirinden ayırabilir, bu kaosa bilimsel bir düzen getirebilirdi: Kaos bile değil, verilerin yanlış değerlendirilmesi. Bütün bunlar korkunç bulanıktı; elektronik konusunda Marchant'tan öğreneceğim daha çok şey vardı. Hatta belki insanları, günlük konuşmalarındaki ses tonlarından yararlanarak apaçık ortaya serebilirdim bile. Kim bilir? İnsanların, ses tellerini esas alan yeni bir yorumu.

Ne olursa olsun bu karmaşık ama çoğunlukla eğlenceli ya da öğretici ses yumağını çöpe atmak yapılabilecek şeylerin en kötüsüydü. Caradoc'la bir başlangıç yapıyorduk hem de bilimsel bir amaç için. Ama bunda bile teşhis şüpheliydi. Başka seslerle ya da değişik perdelerde telaffuz edilmiş, onun olabilecek başka laflarla karışıyordu. Sanki (artık ölmüş olan) kişiliği köşelerinden erimeye, daha belirsiz, bireysel psikoloji açısından daha zor anlaşılır bir hal almaya başlamıştı. Artık kendi mitolojisini yaratmaya başlamıştı; tabii bizim ona yakıştırdığımız sözler yumurtladığı vecizeler yığınına Koepgen ve diğerlerininkileri katarak onun tümüyle yanlış anlaşılmasına neden olabilirdi. Bunlar, o küçük yaratığı fişe takıp onun

benim için pahalı halının üzerine sayfalarını kusmasını izlerken aklımdan geçip giden düşüncelerdi -belleğin, kaderin kapalı odalarından çıkıp gelen bir insan faksı.

Kalıplar ne derece keyfidir? Lütfen o sevimli pençelerinle bana yardım et küçük, sadık yazıcı, lütfen yardım et. Yavaş yavaş ve mümkün olduğunca dikkatlice her bir dostuma alfabenin bir harfini verdim. Ama çoğu zaman bu kahrolası oyuncaklarla ben yokken oynanmıştı. Hem Caradoc hem de Iolanthe’ye onlarla nasıl oynanacağını göstermiştim. Çözülmesi gereken bu kadar çok bilmecenin oluşuna şaşmamak lazım.

Gel bir içki iç evladım	çağdaş ruh hallerinin	kule tamircisi
İçkiye göm beni	hesap cetveli (K?)	fasulyelerinle dolmuş
Bir zebib ver		gökyüzü (K?)
Bir çırçır zıpkınla, (C)		
	Şairler; çalıştırın	
	spermlerinizi (?)	
daha yeni ölmüş gibi		
hâlâ Ah dokunma sence yatakta kahvaltı	Çıngıraklar	
	var taşaklarımda Wang Shu	
etmeyi seven bir gizemci mi o?	ama senin de var	
(?)	ufacık, *ad hoc* çıngırakların, hadi çal	
	Sen de aziz ustam	
	kayığınla kuğu gibi süzülürken	
	(C)	
Dostum, her kadın		
üst sınıftan bir çocuk	Kadınların öğrettiği şeylerden	
doğurmak ister aslında (H)	biri de, hiç zeki olmadan da	
	müthiş bir akla sahip olmanın mümkün	

	olduğudur. (K)
Bak sevgilim giyotin şeklinde	
küçük altın küpeler: Terör	Pimi çekilmiş Eros kurtaracak
döneminde herkes bunları	insanlığı. (K)
takarmış. Ne şirin değil mi?	
(B?)	Dediklerine göre atalarım, hiç yoga eğitimi

almadıkları için nazardan ölmüşler. İşte
böyle, bak, bir ev, bir müze, bir kerhane (?)

Böylece bu kesintili kaydın labirenti küçük makineden fışkırıyor, toplanıp tomarlanmak üzere halıya dökülüyordu; sonradan üçümüzün eğik kafaları onları çözmeye, tekrar dinlemeye, kimin söylediğini tartışmaya çalışırdı. Bazıları yalnızca ses boşluklarıydı. Mesela sadece tatlı, uzun bir iç çekiş -Iolanthe'nin benim karanlık odamdaki o kendine özgü iç çekişi. Yoksa ben dışardayken oraya birini mi almıştı? Bir kapı açılıyor, bir kibrit cızırdıyor, birisi tahta takunyaları görüyor. Graphos'un sesi -ama fısıltı halinde, bu yüzden kim olduğundan emin olamıyorum: Ama konuşan Yunan, kesinlikle şunları söylüyor: "Demek bunlar senin ayakkabıların, hı?" Sonra sessizlik uzun süre hışırdıyor; yatak gıcırdıyor. Sonra banyo musluğunun yine o kendine has şıkırtısı, akan suyun sesi geliyor. Evet bazı hışırtılı bölümlerin kendileri aslında iç çekişlerdi, basit hareketlere tekabül eden cafcaflı iç çekişler, "Ah" ya da (emin değilim) "Ah, anne" diye fısıldayan bir ses. Böyle hatalı kopyalar anlamı yok ediyor; o korkunç çıtırtıların bir kısmı emilen bir meme olabilir. Benim küçük aletim hiçbir şey yazmadan geçiyor, karanlıkta hiçbir şey yok. Bu, tereddütsüz yok edebileceğim tek kaset. Iolanthe!

Yüksek, mavi puro dumanı sütunları arasında oturup, tekrar yakalanıp yinelenebilecek kadar yakın olan; mesela hâlâ kendisiyle kıyaslanabildi -anılar kayıtlara karşı- bir geçmişin bir kırık kaydına dalıp giderdim. Yalnızca insan belleğindeki hatalar şüphe ve çarpıtmaya neden oluyor. Ne belleğin ne de makinenin tamamen emin olduğu zamanlarda kafadan atabiliyordunuz. Palimpsest.[49]*

ne de olsa doğa koca memelinin, doğanın müsrifliğinden söz

patavatsızın, beceriksizin tekidir,
geniş ve müsriftir... peki sen? Sen
neden olmayasın?
(C ya da K)

Zoe Pithou
“çömleğin yaşamı”
düşününün bunu, zira
zihnin mekâna ihtiyacı vardır.
(C)

Bu tipleri sevmem genelde,
ama zenginse çok hoş
biridir herhalde. (H)

Şimdiki zaman geçmişi parça
parça devralır ve sürekli,
her nefeste yanlışlar; onu
ölümün tayfından görür
âdeta. (K)

özdönüşüm, ölü benliklerin
aranıp belirlenmesi, ölüm düşünce
sinin sindirilmesi gibi temel
olgular, esas kaygılar bunlardır.
Geriye kalan her şey göz

ediyorsunuz; oysa bizim yaşlı
kancık o şişmiş memelerine rağmen
son derece zayıftır
aslında, bütün fazla yağları
tarihle yaptığı ölümüne savaşta
eriyip gitmiştir.
(C yada K)

Can çekişmek için değişiyor her şey!
ah o güzel değişim sancısı
(C?)

fısıltıyla gerçekleştirilen bir
diyalog, ama kayıt çok kötü;
birkaç cümle anlaşılıyor:
“Ama ölmek zorunda mı, onu başka
türlü ortadan kaldıramaz mısın?”

Ah Tanrım ne yaptım ben?
(?)

Gir. Kapıyı kilitle.
(?)

Bilmiyorum. Hiç
bilmeyeceğim. (?)

boyamaktan
ibarettir. (K)

Gittikçe büyüyen kâğıt yığınlarına gömülüp, sabahın ikisinde sıçrayarak uyanmak: lşığı söndürüp sürünerek yatağa gitmek. Sadece mutlu otun kafasında toplaşanları düşlerde ve ateşlerde yankılamak için. Mutlu mu dedim? Ah Charlock nâfelix -keserken kendi kendilerini bileyen jiletlerin, körlerin duyarlı parmakları ucunda titreyen bir elektronik Brailie'in cazibesine kapılıp da neden hayallerinin bu insan ayağı değmemiş patikalara girmesine göz yumdun? Oyuncaklarımdan süzülen bütün o melez sesler yaratıcılarının uykularını zehirliyordu. Tarihsel yankılardan karmaşık bir yığın -çünkü bir kere öldü mü her şey aynı bütüne katılıyor: İster Pausan'lardan kalma tarihi bir atıf. isterse çağımız fahişesinin bir lafı olsun –"üzerindeki ruj kemirilmiş olan kamusal bir ağız"; ya da orada burada birkaç satır şiirsel aforizma- "belirsizliği bir süreliğine hafifleşen şiir." Bir yerlerde bir kızla el ele Delphi'nin, Hıristiyanlık sonrası emanetlere karşı esner gibi görünen büyük taş yığınları arasında dolaşmak.

Ya da Parthenon'un selüloit ayışığıyla modern bir sabun haline sokulduğu filmde olduğu gibi; Io'nun yüzü yılan bukleli, sessiz, taş kadınların iç kaygılarıyla ifadesizleşmiş. Taştan kafanın etrafında halka mı var? "Bir keresinde kesik bir dudak öpüldüğünde tuz ve şarap, biber ve ganimet vermişti." Çöldeki havasız gecelerde Benedicta ve ben birer duş alır, sonra da kurulanmadan arabaya binip kıvrımlı kum tepelerine sürerdik, ay bizi kurulurdu. "Ölüm de saçlar gibi santim santim büyüyor." Hippo'nun sesi: "Tabii açlık çekerler; en büyük rahimler altsınıflarda." Sonra Julian'ın kaypak mantığı... *(Ellerini görmeliyim onun.)* Çığlık atarak uyandım, telefon çalıyordu; ben yetişene kadar sesi kesildi, arayan kapamıştı. Tekrar uykuya daldığımda ofisime girip defterimin üzerinde dolu bir tabanca bulduğumu gördüm rüyamda.

Her neyse... Ertesi gün onu Crockford'da yakalıyordum neredeyse; biraz heyecan yaşamak için sık sık oraya uğradığını öğrenmiştim. Gerçekten de o akşam yüklü miktarda para kaybetmişti Ama çok geç kalmıştım; bir telefon almış, aceleyle ayrılmıştı. Purosu koltuğun yanındaki gümüş kül tablasında halâ yanıyordu. Uşak onu bana gösterirken bir şehidin

kemiklerini gösteriyormuş gibi bir hali vardı. Hık havada kıvrılarak yükselen alaycı dumanı izledim. Masalar tıklım tıklımdı: Bütün insanlar onu görmüştü, onlarla omuz omza durmuştu ya da oturup elini ağzına kapatarak gülmüştü, gerçekten buradaydı.

Sonra başka bir zaman kâtiplerden birinin ayırttığı yerleri telefonda Nathan'a bildirdiğini duymuştum; Julian Altın Ok'la Paris'e gidiyordu. Rezervasyon numarasını not ettim ve sonra kendimi de şaşırtan bir şey yaptım, Strand'e gidip otomatik bir silah ve altı şarjör aldım. Herhalde biraz rahatsız görünüyordum, Fransız vatandaşlığına kabul edilen bir rahip gibi. Bunun saldırganlıkla da bir ilgisi yoktu, yalnızca kendimi korumak için. Ama bu hareket beni biraz aptallaştırdı. Beni Victoria'ya götürecek olan taksiyi beklerken masamda oturup onu saygıyla temizledim. Ama bu sefer de trafik tarafından mat edildim. Biletçinin yanından hızla geçip çılgınca koşmaya başladım, çünkü trenim istasyondan yavaşça kayıp gidiyordu. Altıncı vagon. Altıncı vagon. Çabamı iki katma çıkardım. Cam kenarı, yirmi altı numara, ortalarda. Soluk soluğa bir yemek vagonunun yanındaki altı yazısını görüp onunla aynı hizaya geldim. Ama makine artık hız kazanmıştı ve istediğim vagona erişebilmem için olağanüstü bir hamle yapmam gerekiyordu. Tam platformun sonunda birkaç santimle onu yakaladım.

Evet, Julian'ın koltuğuyla başabaş geldim, ama yüzünü görecek kadar değil; *ama ellerini gördüm!* Jocas'ın elleri değildi, yo. Çok ince, küçük, beyaz, Napoléon'vari eller, bir puroyu tutuyorlardı. Yetenekli bir cerrahın elleri, girift, narin parmaklar; ama yüzünü göremedim, yüzüne yetişemedim. Platformun sonundaki bir yük arabasının üzerine Çöktüm. Nedense kendimi rahatlamış, biraz korkmuş, hatta azıcık kazanmış gibi hissediyordum. Ne kadar olmasa ellerini görmüştüm, daha doğrusu birini. Otomatiği istasyonun dışındaki bir çöp kutusuna eski gazetelere sararak attım. Cebimde olması çözümlenemeyen bir bulmacaydı; yine de ondan kurtulunca iki gözümün arasındaki sinirsel ağrı hafifledi. Yalnızca yüzümü görebilmek için, bir şiline saç yıkanıp taranan yerlerden birine girdim. Şaşırtıcı ölçüde iyi ve çirkin bir biçimde yakışıklı görünüyordum.

Evet, tümüyle yeni bir rahatlama duygusuyla ofise geri döndüm, yaratıcı yaşamın ıvır zıvırıyla çevrili olduğum o pelüş halı kaplı kafese. (Birkaç yeni proto yapılmıştı: Onlara kendimle övünerek baktım.) Sekreterler küçük dişli ve çarklardan heyecanlanmış, neşeyle (güzel pudralı

yüzleri keten bezine çeviren) beyaz ışığa bakıyorlardı. Birden Julian'a ve onun kimliğine karşı duyduğum ilgiyi yitirdim; aklım onu bir kenara kaldırmıştı. Londra'mın kışının sade güzelliklerine bakıp, bitkilerin ortakyaşarlığını düşünerek ve cebimdeki bozuklukları şıkırdatarak pencerenin önünde durdum. Tabii bütün bunları laf olsun diye yapıyordum, çünkü aklım hâlâ Benedicta'nın sanki bir şeylerin patlamasını bekler gibi solgun bir dikkatle içinde yürüdüğü kır evinin lanetli imgeleriyle doluydu. İnsan kulağının asla duyamayacağı bir şeyleri işitmek için kendini olabildiğince zorluyordu. Hatta tam konuşmanın ortasında, "Hşşşt bile diyebilirdi: bir keresinde holde ona doğru yürürken gözlerini benim arkamda duran bir şeye diktiğini gördüm, benimle birlikte ona doğru ilerleyen bir şey. Geri sıçradı; sonra büyük bir irade gücüyle gözlerindeki suyu temizlemek isteyen bir yüzücü gibi kafasını silkeledi ve gülerek, sakin ve rahat tekrar bana doğru yürüdü.

Sonra bir öğleden sonra ofise geldiğimde cenaze alayı gibi bir dizi otobüsün dışarıya park etmiş ve bütün Merlin personelinin de telaş içinde olduğunu gördüm. İlk başta bunun bir cenaze olduğunu düşündüm; herkes en iyi siyah takımını giymişti. Hayatımda hiç görmemiş olduğum acayip kişiler binanın en ücra köşelerinden dışarı dökülüyordu -hepsinin giysileri ölüme duydukları saygıyı gösteriyordu; kurumumuzun değişik kabilelerini temsil ediyorlardı, devekuşuna benzeyen muhasebeciler, gergedanlara ya da domuzlara benzeyen avukatlar, değerli baykuşlara benzeyen sigortacılar. Çok güzel giyinmiş ve mavi bir amiralin kanatlarındaki halkaları andıran yüzükler takmış olan Baum, kâh pencereye koşup otobüslerin doğru düzgün dolup dolmadığına bakarak kâh, koridorlarda dolaşıp kapılara vurarak ve ters ters "İçerde kimse var mı?" diye bağırarak, bu serseri kalabalığı düzenlemeye çalışıyordu. Belli ki ulusal önem taşıyan birisi nalları dikmişti. Baum beni görünce irkildi: ' Gecikeceksin," diye bağırdı ellerini favorilerine götürerek. "Bu kahrolası telaş ne için?" diye bağırdım, zavallı Baum önünde görünmez bir kürsü varmış gibi başını eğerek sitemle: "Büyük sergi. Bay Charlock. Bunu kaçırmamalısınız," dedi. Bunu tümüyle unutmuştum. Baum imalı imalı giysilerime bakıyordu. "Olduğunuz gibi gelin," dedi. "Üzerinizi değiştirmek için zaman yok. Şoförünüze söylerim."

Ben de bu sözde matemcilerin uzun kortejini karlı Londra sokaklarında, kar ve yapışkan çamurda patinaj yapıp, her yerde trafik blokları tarafından durdurularak (Baum her seferinde çılgına dönüyordu)

izledim. Bu bir cenaze alayı olsaydı ölü diye kimi seçerdik acaba? Neyse ki arabada kuvvetli bir kokteyl barı vardı, içimi dolduran bir boyun eğme hissiyle iki bardak viski içip kararlılığımı pekiştirdim. Beyaz bir bilardo masasına benzeyen havaalanına ulaştığımızda kar hızlanmıştı ve akşam oluyordu. Arabanın beyaz farları, birbirlerini tanımaya çalışan böceklerin antenleri gibi, birbirlerine sarılıyordu. Çılgın bir desinatör, beyazlığın üzerinde her yere siyah çizgiler ve paraboller çizmişti, makul ama deneysel bir ölçümbilim diyagramı gibi görünüyordu. Bir sığırcık sürüsü gibi ana binaya yerleştik. İçerisi aydınlık, geniş ve ıslaktı.

Sergi alanının önüne ipek bir kurdele çekilmişti. Her yerde polisler duruyordu. Baum'un anlattığına göre resimlerin sigorta miktarı o kadar fazlaydı ki neredeyse bütün polis teşkilatının onları koruması gerekiyordu. Her şeyin çok iyi olduğunu düşündüm. Hazinelerin kenevir duvarları karşısında Merlin'in en seçkin ürünlerini kapsayan, aynı uzunluk ve genişlikte bir başka duvar vardı. Elimde olmadan dilimi şaklattım -ama biraz gürültülü oldu- ve Baum'un öfkeli gözleri tarafından bastırıldı. Huzursuz huzursuz etrafta dolanarak misafirlerimizi karşılamak için yavaş yavaş toplandık. Ne içki ne de sigara içiliyordu. Herkes yeleklerini çekiyor, kol manşetlerini ilikliyor, yakalarını ve kravatlarını düzeltiyordu. Bazdan cilalı zeminde kayıyordu. Şoförümün bana vermiş olduğu notların arasında misafirlerin bir listesi vardı. Herkes buradaydı, tam anlamıyla herkes. Arkasından karın göründüğü döner kapıdan Londra'nın belediye başkanı içeri girdi ve kordiplomatiğin yüksek üyeleri. Peh peh peh!

Ya o göğsünün üzerinde rulo halinde tuttuğu şey açıklayıcı bir konuşma metni miydi? Ortalık polis kaynıyordu. Köle Kuruluşlar da bu toplumsal gösterinin dışında tutulmamıştı -balıkçılar, dericiler, iplikçiler, sepiciler, keresteciler, kayışçılar ve Tanrı bilir daha kimler. Hepsinin yüzleri pembe, hepsi uygun giyinmiş, hepsi de zanaatlerine hakkının verildiğini görmeye kararlı. Diplomatlara gelince, deyim yerindeyse uvertürü onlar yaptılar -o kadar hatırşinas, o kadar rahat, o kadar iblisvari bir biçimde zariftiler ki. Yapmacık şaşkınlık nidaları ve sözde sevinç çığlıklarıyla kalabalıkta birbirlerini buluyorlardı. "Seni görmek ne kadar güzel..." Birbirlerini büyük bir temkinle kucaklıyorlardı, aynı aktörler gibi, "sarıldıklarında birbirlerine, tutarlar birbirlerinin perukalarını yerinde." Kar da ışıklar da fazlalaşmıştı. Yavaş yavaş kalabalığın arasından geçerek bir perdenin arkasında sıradan yolculara servis yapan küçük barı buldum.

İçkim elimde bu karanlık batıl inançlı sürüyü gözetledim. Ya Iolanthe? Boşanmasının eli kulağında olduğuna dair söylentiler, mahzun resimleriyle birlikte gazeteleri süslüyordu. Sanırım toplumun gözü önünde yürütülen bütün popüler aşk maceralarında olduğu gibi -ilgi azaldığı zaman elinde kala kala bir yığın sabun köpüğü ve bir film kontratı kalıyordu. Topluluğun uğultusu arı kovanı gibi cam çatıya yükseliyordu: Ya da “otların arasında dedikodu yapan sivri dilli tırpanlar gibi.” Kendimi rahatsız ama güvende hissediyordum. Esnedim.

En sonunda büyük kapıların ardında bir hareketlenme oldu; altı büyük araba aynı anda, pervaneler gibi kanatlarını açarak park ettiler. Polisler tetikteydi. Spotların parlak pembe ışığı bütün sahneyi boyadı -bekleyen gözlerimize kocaman gölgeli yörüngeler çizen yoğun bir parlaklık. Kameralar vızıldamaya başladı; küçük flaşlar bu aurora borealis’i[50]* sert beyaz mızraklarla deliyorlardı. “İşte orada!” diye bağırdı biri. “Nerede? Kim? Orada! Kim?”

Kapılar tekrar kapandı, işadamı kılıklı insanlardan oluşan bir yarım dairenin merkezinde yavaş yavaş ilerliyordu, belki de korumalarıydılar. Tabii yüzlerce kez daha güzeldi ve kara giysili adamların önünde nadir bir çiçeğin taç yaprağı gibi duruyordu. O ünlü hilal şeklindeki gülüş. Sanki rolünden emin değilmiş gibi neredeyse yalvaran gözlerle etrafına bakarak yumuşak, çekingen adımlarla ağır ağır yürüyordu. Bir anda lobi davetsiz misafirlerle dolmuştu -yolcular, memurlar, berberler, pilotlar... Polis bu istilayı engellemeye çalıştı. O koskoca hol onlar omuz omza gelene kadar küçüldü.

Iolanthe bir pandomim perisinin o mahçup ihtişamıyla ilerliyordu, alacağı alkıştan emin ama yine de biraz çekingendi -tavanlara kadar yükselen gökgürültüsüvari alkıştan söz ediyorum. Uzun, nemli takma kirpikleri hatlarına biçim ve zarafet vererek onları herkesin hayranlığına sunuyordu. Bir tür parlak suni ipekten yapılmış olan giysisi içeriden aydınlatılmış gibi görünüyordu. İzlenim ve duyumlara göre ayarlanmıştı: Monet, Manet, Pissaro’nun gizemlerini açması için onu bekleyen büyüklere yaklaşırken de imbikten geçirilmiş bir huşu ifadesi takınmayı ihmal etmedi. Demek bu kız bir zamanlar bana Manet’nin ne olduğunu soran kızdı. (“Burada bir Manet aldığını yazıyor. Bu bir motosiklet markası mı?”) Belediye başkanına bunun bir motosiklet olduğunu söylemesini diledim.

Belli belirsiz, karmakarışık tarzda bir karşılama-heyeti oluşturuluyordu. Tekrar bara girmek üzereydim ki Baum beni kolumdan zorla tutup üzüntülü bir yakarışla “Lütfen Bay Charlock. Lütfen” diye fısıldayarak yaka paça, oluşmakta olan heyete soktu. Kaçabilecek cesareti kendimde bulamadım; ben de kendimi kader birliği ettiğim diğer kölelerle omuz omza aynı hatta buldum. Toparlanmak ve ne kadar sallandığımı anlamak için bir süreliğine gözlerimi kapadım; yo, sallanmıyordum.

Aydınlık ağır çekim, acımasızca bize doğru ilerliyordu. Onun gerçekten ne kadar güzelleşmiş olduğunu görebiliyordum -tabii sahte bir güzellikti, ama çok gerçekti. Yumuşak teni yumurta akı maskesinden bir civciv gibi taptaze çıkmıştı. Gülen gözleri ve düzeltilmiş burun. Dahası uzun devlet büyükleri sırası önünden büyük bir rahatlıkla kayarken ona tanıştırılan insanlara öylesine alçakgönüllülükle davranıyordu ki herkesin kalbini kazanmıştı. Kallipygos Io, dişini tırnağına takmış üçüncü karyatidi oynuyor. Kameralar şehvetle, uyuşmuş yüzlerimizi çekiyorlardı. Devekuşu prensibine göre beni görmeyeceğini umarak gözlerimi kapadım; ama Baum’un eleştirel bakışı yüzünden bundan vazgeçmek zorunda kaldım. Parlak ışık sonunda benim üzerimdeydi ve o, bana uzattığı güzel manikürlü elleriyle karşımdaydı. “*Xaire*, Felix” dedi alçak, sevinçli bir sesle ve gözbebeklerinde küçük hınzır kıvılcımlar belirdi. Belki orada gururla titreşen bir şeyler de vardı. Başarısını gösteren bu tantana onu hem mutlu ediyor hem de utandırıyordu. Onun selamına aceleyle. Pleistosen Çağı Yunancasıyla karşılık verdim. Yanakları o eski gülüşünün izlerini taşıyan bir gülümsemeyle gerildi; sıradakilerin, herhangi birinin söylediklerini anlayıp anlamadığından emin olmak için etrafına bakarak alçak sesle konuştu. “Bir süredir seni görmek istiyorum; sana söyleyecek, soracak çok şeyim var.” Alçakgönüllülükle başımı sallayıp, “Tamam,” dedim, kulağa çok aptalca geliyordu. Yine de Baum’un göğsü kabarmıştı, onun sayesinde “Zamanın olduğunda, sen bilirsin.” diyecek cesareti buldum kendimde. Kaşlarını çatıp “Teşekkürler. En kısa zamanda,” dedi. Sonra belediye başkanının onu soluk soluğa beklediği yere doğru ilerledi.

Başka birisinin yazdığı belli olan kısa ve güzel bir konuşma yaptı; motosikletlerden hiç söz etmedi. Sonra büyük bir terzi makasıyla kurdeleleri kesti. Onun ardından hepimiz saygıyla sergiye girdik. Bu telaşe içinde belediye başkanı da onun konuşmasına karşılık vermeyi unutmuştu; konuşmayı yeleğinin cebine koyup olgunlukla takip etti. Beni orada tutacak

başka bir şey yoktu, onun ayrılışını beklemek üzere bara geri döndüm. Çünkü beni tekrar görmek isteyebilirdi; hem Baum'u da incitmek istemiyordum. Perdenin aralığından keskin bir nişancı gibi o kadar büyük bir dikkatle bakıyordum ki sırtıma dokunan eli neredeyse hissetmeyecektim. Arkama döndüğümde Bayan Henniker'le burun buruna geldim. "Ohlum!" Dünyada görmeyi düşüneceğim en son kişi! Bir sürücü eldiveni kadar sert olan elini bana uzatıp hararetle elimi sıktı; muazzam bir canlılıkla konuşuyordu. Hiç değişmemişti -yo biraz; ekoseli bir giysi, zarif botlar, siyah bir kazak giymiş, inci bir kolye takmıştı. Temiz ve şıktı. Saçlarını çapkın, kısa bukleler halinde kestirmiş, kızıla boyatmıştı. Ağır ağır içki kokuyordu, bakışlarında ve konuşmasında bir tuhaflık vardı, ama bu, beni bunca zaman sonra görmenin verdiği heyecandan olabilirdi. Teni kaba, kırmızı ve pürüzlüydü. Elinde bir sürü dosya, bir de defter vardı. Muzaffer bir neşeyle topuklarının üzerinde inip inip kalkıyordu. Burada ne yaptığını sorunca kafasını sergi yönüne doğru sallayarak, "Onunlayım. Iolanthe'nin sekreteriyim" dedi. Sonra bir dikişte içkisini bitirerek, "Bir fırsatını bulur bulmaz bana telgraf çekip gelmemi istedi. Benim kızım gibi, ben de..." başka bir içki ısmarlamak için konuşmasına ara verdi, "onun için bir anne oldum." Bana bu sırrı vermesinin altında şüphesiz çok derin duygular yatıyordu. "İnanamıyorum," dedim; Bayan Henniker sert bir kahkaha attı. "Görüyorsun," dedi parlayan gözlerle bardağını kaldırarak, "hayat çok acayip."

Aynı sertlikte bir sürü içki içtik, ancak tanrıça giderken Bayan Henniker ayağa fırlayıp işinin başına gitmesi gerektiğini söyledi. "Haftaya Paris'e gelebilir misin? Seninle orada karşılaşmayı tercih ediyor. Julian yüzünden." Sıçradım. "Tabii Paris'e gelebilirim." Bayan H. kırmızı gerdanını sallayarak, "iyi o zaman, ayrıntılar için seninle haberleşirim. Biliyorsun kılık değiştirip seninle bir cafe'de filan buluşması gerekiyor. Sanırım sana her şeyi açıklayacak. Ama nereye giderse etrafını bir kalabalık sarıyor. Dairesinde de rahat etmek olanaksız. Seni ararım. Ah ohlum, ohlum."

Bu büyük başarı yüzünden kendinden geçmiş olan Baum'la birlikte hoş bir şaşkınlıkla Londra'ya döndüm. Hem resimlere hem de Merlin'in çim biçme makinesi gibi düşünen kafanın üstün buluşlarına hakları verilmişti. "Kendi çalışmanın büyük ustaların karşısında sergilendiğini görmek seni çok duygulandırmış olmalı" dedi. "O da çok güzeldi] biraz

korktum. Biliyor musun her filmi için bir milyon dolar alıyor. Bir milyon dolar!” Sesini çocuksu bir hayranlıkla yükseltmişti. “Çiçek gibiydi, Bay Charlock.” Evet, sentetik çiyle dolu açık bir çiçek. “Kendini işine adamış bir sanatçı” diye sürdürdü konuşmasını Baum heyecanla. Öyle. Öyle. *Feu sucré*[51]*, dolu. Onun başarısını kıskanıyordum.

‘ Hafifmeşrep olmak iyi hoştu da daha ilk bakışta yeni Iolanthe insana bir olgunluk, bir sükûnet izlenimi veriyordu, beni kıskandıran da buydu. Benimkinden çok daha tutarlı bir hayat yaşayan, kendi kendisine yeten bir kadın görünümündeydi. Yine de iyi kargaşaydı değil mi? Köşeden bir gazete alıp onun ve kocasının resimlerini daha iyi incelemek için eve akşam yemeğine götürdüm; bu yaklaşmakta olan ayrılık hâlâ söylenti safhasındaydı tabii ama kimse aksini söylemediği için doğruluk payı vardı. Bütün bunların benle bir ilgisi yoktu. Yemekten sonra Julian telefon edip beni yerimden sıçrattı -yani neredeyse onun varlığını unutmak üzereydim ve birden yeniden dirilen sesi beni çok şaşırttı. Sergiden söz etti, başarılı olup olmadığını falan sordu. Elimden geldiğince tarif etmeye çalıştım; Iolanthe hakkında söyleyebileceğim herhangi bir şeyi duymak için can attığı izlenimine kapıldım. Onunla ilgili olan her şeyin üzerinde fazlaca duruyordu sanki.

Sonra utanarak boğazını temizledi ve neredeyse alçakgönüllülükle, “Eskiden senin metresindi değil mi?” diye sordu. “Hayır, bu kadın değil. O bambaşka bir kızdı. Biliyorsun tümüyle değişti,” diye cevap verdim. Julian’ın sesi değişti. “Evet, biliyorum.” dedi, “biliyorum”. Uzun bir sessizlik oldu sonra: “Seni görmek istedi mi? Görüşecek misiniz?” dedi. Ama uzun süredir şüpheleniyor olmanın verdiği temkinle, “Hayır. Artık birbirimize söyleyecek hiçbir şeyimiz yok; bunun bir anlamı olacağını zannetmiyorum,” diye karşılık verdim. Mırıldandı, bir kibrit yaktığını duydum. “Anlıyorum. Bu arada, Benedicta’nın geçen hafta pek iyi olmadığını duydum. Nash onu görmeye gitti.” Sanırım bunu beni kışkırtmak için söylemişti. Hiç sesimi çıkarmadım. Benedicta içimdeki safrayla birlikte gırtlağımda yükseldi, midem bulandı.

“Bu arada,” dedi Julian, “birkaç günlüğüne Paris’e gitmeni istiyorum.” Bana sürmekte olan görüşmelerin ayrıntılarından söz etti; usulüne uygun biçimde onları defterime not ettim. “Çok güzel.” dedim, “çok güzel.” Hepsi bu kadar; sesi Dublin ya da Zürih’ten geliyor gibiydi.

Ateşin ve puromun başına hafif bir kuşkuyla döndüm. (Eğilmek ya da eğilmemek, işte bütün mesele bu?) Yatmadan önce Bayan Henniker'e ertesi gün beni ofisten aramasını rica eden bir mektup yazdım.

Ama kablodan gelen Iolanthe'nin uykulu sesiydi. "Henniker bugün izinli ben de kendim arasam diye düşündüm..." diye başladı, sonra da sanırım santral memurları tarafından duyulma olasılığına karşı Yunancaya geçti. "Geldiğinde beni araman için sana bir numara vermek istiyorum. Umarım gelirsin. En azından bir ay daha buradayım. Görüşmeyi iple çekiyorum. Ne zaman gelmeyi düşünüyorsun? Cuma ve cumartesi boşum." Böylece randevu, beni zaten Paris'e götürecek olan tesadüf tarafından desteklenip teşvik edilerek, ayarlanmıştı. Karlı Londra'dan bir süreliğine kurtulma fikri moralimi düzeltti. Her ne kadar bu firmaya ait olan ve her şeyin bedava olduğu Diego'da kalmak demek olsa da. Biliyorum. Herkes Diego'dan nefret eder. Büyüklüğü, içinde kalanlara korkunç bir kişiliksizlik verir. Ama patentlerle ilgili tartışmam gereken bazı küçük ayrıntılar vardı: Ve burası da tam yeriydi; çünkü deri ve Babil purosu kokan özenle döşenmiş konferans salonlarıyla ünlüydü. Gösterişli kakmalarla süslemiş giriş hollerinde mekik dokuyan uluslararası iş dünyasının geleneksel sakinleri burada toplanırlardı -siyah uşaklarıyla petrol haritalarının üzerine düşünceye dalan Arap şeyhleri, ABD'nin türlü numaralar çeken, küçük bankerleri, unutulmuş kral ve kraliçeler, gangsterler, sofular ve şişman simsarlar. Eleştirel tartışmaların, acı açıklamaların, politik entrikaların, münakaşaların, fikir ayrılıklarının hiç durmayan uğultusu havada asılı dururdu. Bütün bu çeşitli işler çoğalır; Diego yüzlerce çatışan amaç, plan ve hiziple uğuldayıp dururdu.

İşimi çabucak bitirip daha önce gençken de kalmış olduğum on dördüncü caddeye taşındım; eski Corneille hâlâ oradaydı, yine de o zamana kadar yüzlerce kez el değiştirmiş olmalıydı. Hâlâ genel paspallığı ve arızalı su tesisatıyla yapmış olduğu ünü koruyordu ama fiyatlar ehvendi ve odaları sağlıksız ama ağaçlı, romantik bahçelere bakıyordu. Hem eski odam da boştu. Gerçekten on üç numaraydı, ama batıl inançlar yüzünden on iki A şeklinde numaralandırılmıştı. Eski telefonlar hışırdayıp cızırdıyor, en sonunda ulaşabildiğim Iolanthe'nin müzikal kahkahasını biraz değiştiriyorlardı. "Bak," dedi, "kalabalıktan yana dertli olduğumu biliyorsun. Sana anlattı değil mi? Yanımda bir aynasız olmadığı sürece yüzümü göstermeye cesaret edemiyorum. Biraz rahat edebilmek için kılık

değiştirmek zorundayım.” Sanki bundan hoşlanıyormuş gibi konuşuyordu. “Bu daire de bir işe yaramıyor; burada gözetleniyorum.” İnledim. “Aman Tanrım,” dedim, “sen de mi? Peçe ya da sahte bıyık takarak mı buluşacağız yani? Hem seni kim izletiyor?” Tekrar inledim. “Julian!” dedim acı bir kesinlikle. Kahkahalarla güldü. “Tabii ki değil. Kocam.” Dışarıda Paris bir erken bahar ılıklığındaydı, oluklardan sular akıyor, ağaçlar yaprak çıkarıyor, kuşlar ortalıkta dolanıyorlardı. Parklarda yeşeren ağaçların kokusu vardı, botanik bahçesindeki taştan Pan heykelinin penisinden eriyen son damlalar akıyordu. “O zaman ne?”

“Solange’ı oynayacağım,” dedi neşeyle.

“Solange mı?” Şaşırmıştım. “Solange hakkında ne biliyorsun ki?”

“Senin küçük sevgilin,” dedi. “Onun hakkında anlattığın her şey bir fotoğraf gibi hafızamda kayıtlı.”

“Sana Solange’dan söz etmiş miydim?” Bu gerçekten de şaşkınlık vericiydi; Solange birlikte kısa bir yaz geçirdiğim küçük bir yosmaydı. Hatta zamanımızın çoğunu da bu odada geçirmiştik. Ama lolanthe’ye ondan ne zaman söz etmiş olabilirdim ki?

“Unutmuşsun.” dedi. “Bana onun hakkında her şeyi, aramızda kötü kıyaslamalar yaparak anlattın. Kendimi çok kötü hissettiğimi hatırlıyorum. O kadar şöyleydi ki, o kadar böyleydi ki. Bir de bunların Paris şımarıklıklarından başka bir şey olmadığını anlayamamıştım. O günlerde herkesin Paris’te bir aşk macerası yaşaması gerekiyordu, yoksa gülünç duruma düşüyordun. Ama ben bunu bilmiyordum, cehaletimden yararlandın. Her neyse, büyük bir öğrenme tutkusuyla, dikkatle dinlerdim. Solange’ı hiç unutmadım. Dahası bunu sana kanıtlayacağım. On bir buçukta. Café Argent değil mi?” Doğrusu gerçekten de Café Argent’da buluşurduk; sonra artık tümüyle unuttuğum o tatlı küçük manevraları yapmak için buraya gelirdik; öyle ki küçük Parislimin zayıf beyaz yüzünde uçuşan ifadeleri hatırlamak için gerçekten de çok fazla uğraşmam gerekiyordu. “Güzel, güzel” dedim. Yeniden hatırlanması çok tuhaf bir şeymiş gibi geldi bana. İnsan arkasında ne tür artıklar bıraktığını bilemiyor -başkalarının belleklerinde korunan artıklar. Bir tek yaşamın bıraktığı tonlarca artık, insan yıkanıp gittiğini düşünüyor; ama yo, birileri onu kaydetmiş -bazen rastlantısal bir söz, bazen upuzun bir hikâye. “Çok iyi,” dedim boyun eğerek, “O zaman gelip onu oyna.”

Bunu o kadar iyi yaptı ki bir an gözlerime inanamadım -tabii tam olarak Solange gibi görünmüyordu: Hem günün o saatinde bile *terrasse*'ta oturan birkaç genç kadın vardı. Bir sokak satıcısının tablasındaki ıvır zıvır gibi dağılmışlardı. Ama sonra Solange! Ancak garson üzerinde soru işareti olan küçük bir gazete parçasını getirip başıyla göndereni gösterdiğinde Solange mezarından fırlayıp ılık bahar güneşine çıktı. Uçuk mavi, kötü kesim eteği, yıpranmış gri ayakkabıları, sararmış yağmurluğu, ucuz boncukları, timsah derisi çantası, leylak rengi beresiyle Solange. Ayağa kalkıp beyaz pudralı yüzü, fazlaca boyanmış gözleri, gösterişli ama çekingen yürüyüşüyle yanıma geldi (çekingenlik Iolanthe'nin kendisinden kaynaklanıyordu). *"Je suis libre, Monsieur.*[52]*" O utangaç öğrencilerin, Almanların. İsviçrelilerin, Amerikalıların arasında yükselen o kısık, monoton ses; küstah bir gülümsemeyle gizlenen o korkunç hüzün. "Iolanthe!" diye bağırdım, "Tanrı aşkına daha neler?" Çantasını aramızdaki masaya bırakarak karşımdaki hasır iskemleye otururken o bildik kahkahasıyla katıla katıla gülüyordu. Garsonu çağırmak için ellerini çarpıp o mükemmel ses tonuyla bir *coupe* sipariş etti. "Hadi," dedi, "bana rol yapamayacağımı söyle. *The Times* öyle diyor." Ama Solange'ın bu kadar iyi canlandırılması yüzünden dilim tutulmuştu. Tabii peruk takmıştı, şakaklarından çıkan iki sivri tutam gamzeli yanaklarına doğru uzanıyordu, saçları kahverengi kısa ve kıvırcıktı. Gerçekten de onu bu halde kimse tanıyamazdı. "Görüyor musun?" dedi kolumu tutarak. "Böyle rahat rahat konuşabiliriz. Başına gelen her şeyi anlat bana." Çok fazla şey olmuş gibi durmasına rağmen aslında feci bir biçimde az şey oldu diye cevap verebilirdim belki. Hem nereden başlamalıydı ki? Ben de kozumu başarılarımı sıralamak yönünde kulladım; ama birçoğunu zaten biliyordu. Sanki söylediklerim onun sezgilerini doğruluyormuş gibi arada bir başını sallayarak, dikkat ve ilgiyle dinledi. "Aynı yolun yolcusuyuz." dedi en sonunda. "İkimiz de zengin, başarılı ama hastayız."

"Hasta mı Iolanthe?"

"Ben fiziksel olarak hastayım."

"Ya benimki?"

"Sen yanlış yolu seçtin. O zamanlar bile bunu yapacağını biliyordum. Kartlarında hep çıkıyordu. Sonra gerçek insanları her zaman açıklayıcı şeyler olarak gördün, salgı bezleri olarak. Hiçbir zaman özgür

olamayacağını hissediyordum, sonradan Merlin’e girdiğini duyunca içim parçalandı. Onlardan kurtulmanın bana neye mal olduğunu bir ben bilirim. Bunu hiçbir zaman yapamayacağını biliyordum.”

“Neden kurtulayım ki?” dedim inatla. “Bana pekâlâ da uyuyor.” Tiksintiye çalan bir sıkıntıyla yüzüme baktı; sonra ifadesi değişti. Gerçeği anlatmadığımı fark etmişti. “Merlin beni şimdi bulunduğum yere getirdi,” dedim beylik bir ağızla; böyle zırvaladığım için kendimi kötü hissederek. Gülmeye başladı. Öf! Konuşmanın gidişatı pek de iyi değildi. “Hadi yürüyelim” dedim. Café Déme’in önünden geçerken Solange’ın ilan panosuna bir mesaj bırakıp bırakmadığını görmek için içeri girmemizde ısrar etti. Tabii kötü bir Fransızcayla yazılmış bir mesaj vardı: Bayan Henniker bırakmıştı. “Bu biraz fazla uzadı,” dedim ters ters. “Artık otele dönsek iyi olur...” Bir an için gözlerinde beliren hüzünlü ifade gülümsemesi tarafından yutuldu. Tekrar koluma girerek yürümeye başladı. Heykellere bakıp alçak sesle konuşarak avare avare parkta dolaştık, farklı dünyaların insanlarıydık. “Yani şimdi sen özgür müsün? Bu senin için ne anlama geliyor, Iolanthe?”

“Her şey; buna ihtiyacım vardı. Ama bana çok fazla şeye mal oldu - aslında şirketin iflasın eşiğinde- tabii Julian sayesinde. Benim özgür olduğumu görmeye dayanamıyor.”

“Julian’ı tanıyor musun?”

“Onu bir kere gördüm, tek bir bakış, bir ömür boyu yetecek bir bakış. O zaman bana âşık olduğunu anladım, ama sapkın bir biçimde, ona karşı geldiğim için, özgürlüğümü elime aldığım için. Elime geçen ilk parayla kendi firmamı kurdum, kendi rollerimi seçtim. Julian bizi yıkmaya çalıştı, çünkü -yine sapkınca- beni elde edebilmesinin tek yolu bana sahip olmasıydı, hisselerimi satın alması.” Acıyla değil hüzünle güldü. “Siz erkekler kadınları huzursuz etmekten başka ne işe yararsınız ki?” diye ekledi gülümseyerek. “Ama Julian’ın ifadesi o kadar tuhaftı ki onu yeniden yaratabilmek için resim dersleri bile aldım.”

“Nasıl karşılaştınız?”

“Karşılaşmadık; seyirci araştırması grubundan birkaç kişi hayranlarımdan birinin hep geldiğini, tek bir filmi bile kaçırmadığını, onları haftalarca izlediğini söylediler. Bunun gazeteler için iyi bir hikâye olduğunu düşünüyorlardı; ama Julian bu hikâyenin gazetede çıkmasını engellemişti. Sonra bir fuarda onu bana gösterdiler.”

Nedense bunu kıskandım.

Luxembourg'u, çocukların kum havuzunu yavaş yavaş geçerken Atina anılarımızın görünmez ipleri bizi çekiyordu. Beni şaşırtan çok fazla şey vardı; insanın aceleyle okuyup dolabın bir köşesine sıkıştırdığı bir tomar mektubun tekrar eline geçmesi gibi bir şeydi. Onları yeniden okuyunca bir sürü yeri kaçırmış olduğumu anlıyordum. Mesela: "O zamanlar seni ne kadar çok sevdiğimi sandığımı düşünmek beni sonradan çok şaşırttı. Seni sevmiştim ama bazı özel nedenlerden. Kafamda seni o yere getirmemi engelleyen şey senin anlayışsızlığındı -o tuhaf kayıtsızlığın. Çünkü nesnel, soğuk ve *saygılıydın.* (O hayatım, aşkın bu kör bağırsağı.)

"Arada bir senin çok aşağılık bir adam olduğunu düşünürdüm; ama hiç bocalamadım. Sen, bir kadının yaşamdan ne kadar az şey beklediğini bilmezsin Felix. Tek bir şey: Saygı. Sevilebileceğimize inanacak kadar kendimize güvenmeyiz. Bu ekmeğin üzerine yağ ve reçel sürmek gibi olur. Ya ekmeğin kendisi? Bir kadın yalnızca saygıyla kazanılabilir; umutsuzluğa kapıldığında bununla avunur. Bütün Atina benim bir sokak kadını olduğumu bildiği halde sen sokakta benim koluma giriyordun. Benimle birlikte görülmeye cesaret ediyordun, benim için kapıları açıyordun. Ne şövalyelik diye düşünüyordum! Herkes nişanlandığımızı düşünecek. Ama sonradan bunun senin için hiçbir anlamı olmadığını anladım. Bu sadece dalgınlıktı, küçük şehirlerin düşünüş tarzını bilmemenden kaynaklanıyordu." Büyük bir neşeyle güldü; o dost yüzünü kendime çevirerek onu kucaklamak istedim, ama acıyla inleyip yaralarının henüz kapanmamış olduğunu söyledi. "Çalışmalarında kanıtlanmamış şeyleri kanıtlayacağını söylerdin; ama sonra anladım ki her yeni buluşla birlikte o sözde kanıtlanmış şey yalanlanıyordu. Çöküyordu. Bütün bunlara aslında bir kaçacak delik işlemi denebilir; hepimiz buna gerek duyuyoruz, çünkü zayıfız."

Bu ılık Jüpiter havasını, yaprakları, eğik bir güvertede yürüyormuşçasına zorlanan adamı, sıcakta kocaman köpekleri tarafından oraya buraya çekilen diğer insanları içime çekiyor, bütün bu söylediklerini umursamıyordum bile. Sezgi şartlı bir refleks haline gelebilir mi? "Ve sonra," diye sürdürdü konuşmasını, "ne yaptığını duydum ve tahtaya vurdum. Bir gün benim gibi bağımsızlığı seçeceğine biraz olsun inanıyordum. Ama geçen gün yüzünü gördüğümde ciddi bir girişimde bulunmadığını anladım. Her zamanki gibi komik ve ölgün görünüyordun;

seni şapır şupur öpmek istedim, çünkü Julian orada, kalabalığın arasındaydı."

"Julian orada mıydı?"

"*Sanırım* Julian"dı."

Kızgın olup olmadığıma emin olmaya çalışarak çakıl taşlarını tekmeledim. "Böyle ahkâm kesmen hiç hoşuma gitmedi," dedim sonunda, "hem de çok özel bir şey yapmış olmakla övünerek; kitle kültürünü, kaz kafalı *cinéastes*[53]* tarafından sulandırılmış klasiklerin bayağılaştırılmış versiyonlarıyla besleyen sen..." Iolanthe bana büyük bir keyifle baktı. "Mesele bu değil; bir film şirketi yerine Plaka'da küçük bir terzi dükkânı olsaydı da fark etmezdi. Bu yanılsamalar, can sıkıcı sırlar olmadan yaşamak demek, açık yaşamak. Gerçek özgürlük. *Benim kendimin.*"

Küçümsemeyle güldüm. "*Gerçek* özgürlük mü?" Neşeyle başını salladı. "Elinde olmadan kendine ne kadar gerçek olduğunu soracaksın; sana sözde bir gerçeklik veren tek şeyin firma olmadığını düşüneceksin. Firmanın sadece kötü bir şey olduğunu söylemek istemiyordum; yapmak istediklerini elde etmen için sana yardım ediyor."

"Peki bu Quaker rahibesi saçmalıkları da ne?"

"Seni kızdırdım," dedi üzüntüyle. "Hadi başka şeylerden konuşalım. Biliyorsun Graphos ölüyor; eğer hastalığı aklına zarar vermemiş olsaydı şimdi yüce gönüllü bir kadının sevgisini hak etmiş olacaktı. Beni sevmiş olduğunu ve hâlâ sevdiğini düşünmesi kaderin alaycılığından başka bir şey değil. Bunu inkâr etmesini çok isterdim. Ne de olsa sapık huylarına ve beğenilerine rağmen beni eğitti, bana görmeyi öğretti."

Eski otelin kapısına gelmiştik; anahtarımı çıkardım ve kol kola ağır ağır merdivenleri çıktık. Etrafına bakarken ağzını şaklatıyordu. " Tam senin tarzında bir oda," dedi. Kirli pencereye gidip yeşilliklere baktı. Yağmur başlamıştı, yağmur fırtınası. "Acropolis'teki yarım kalan pikniği hatırlıyor musun, hani birden bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamıştı, mermerdeki ayak izlerimizden buhar tütüyordu?" Ayakkabılarını çıkardı, ensesinin altına bir yastık koyup bir sigara yakarak yanıma uzandı. Tek eksiğimiz yanan bir mum bir de ikondu... İkonlar, kolektif duyarlığın evrak çantası. Uyuklarken onları düşündüm. ("Ne Tanrı var ne de yazgı: Bunu bir kere kabul ettin mi bazı şeyleri ayırt etmeye başlıyorsun.") Gözleri yarı açık

sessizce yatıyordu. Tapılan mumyanın sargılarına, dışındaki maddelere nüfuz etmeyi başarabilmiştim. Hem insan özlemini efsaneleştirmemeli.

Elim onunkini arayıp buldu; yarı uyukluyorduk, alınan her nefesle Çok uzaklarda kalmış olan bir geçmişi yeniden kuran arkeologlar gibiydik. Esrarlı sesler ve küçük baykuşların ıslıkları; parklarda uçuşan beceriksiz yaprak kümeleri. Firma aşırı özen yüzünden yok olan o büyük sanat eserlerinden biri gibiydi. (“Doğanın, o büyük aristokratın amaçladığı şey, yüce azınlığın azami mutluluğudur.”) Marchant’ın diyebileceği gibi, bilim yararına aç bırakılmış, işkence edilmiş, kesilmiş bir beyaz fare; insan bazılarını ancak kan akıtarak ikna edebilir. Boynundan hafifçe öptüm, o tatlı, hüzünlü sesiyle durmadan konuşurken uyuklayarak kendimi hareketsizliğe bıraktım. “İnsanın yaşam deneyiminin sonuna geldiğini hissetmesi korkunç bir şey. Temelde hiçbir yeni beklenti yok: İnsan aynı şeyin değişik kombinasyonlarını beklemeli herhalde. İnsanı bir tür yenilgiye uğratan bir şey. Sonra inişe geçiyorsun, bir tür ölüm sonrası hayatı yaşamaya başlıyorsun, kanın soğuk, nabzın düzenli.” Yavaş sakin nabzını duymam için parmağımı bileğine bastırdı. “Yine de burası yeni, büyük bir anlayışın arkadan, çalıların arasından üzerine sıçrayıp seni bir aslan gibi yutabileceği en verimli nokta.” Kısa iç çekişler, kısa sessizlikler, kafayı bulmuş insanlar gibiydik; hiçbir cinsel çekim olmaksızın asırlık bir yakınlığın tarihöncesi şekline dönmüştük.

“Bunun bir tür lanet olduğunu söyleyebilirsin, çünkü hiç kimseyi mutlu edemedim: bazılarını da çok fazla yaraladım, isteyerek değil, yalnızca onların yaşamlarının kesiştiği bir yörüngede bulunduğum için. Hippolyta, onu kandırmak için rol yapmak zorundaydım. Ve diğerleri, zavallı Sipple gibi. Ne zaman Polis’e gitsem kefaret öder gibi onu buluyorum, ama kardeşimden hiç söz etmiyoruz.”

“Sipple’a ne yaptın ki sen?”

Esneyip gerinerek ayağa kalktı ve aynanın önüne oturdu; peruğunu çıkarıp yavaş yavaş taramaya başladı. “O oğlanı bildiğini düşünüyordum; benim *kardeşimdi:* onu öldürmek zorunda kaldım.”

Sessiz odada bir silah patlamış gibi oldu. Sabırlı bir sadakat ifadesiyle gülümseyerek bana döndü. “Zavallı Sipple da bunun semeresini çekecekti. Gittikçe körleşiyor. Parfüm uzmanı oldu. Birileri onun o küçük çubuklarını parfüme batırıyor, o da onların parfümleri nasıl karıştıracaklarını söylüyor. En önemlisi de Katolik Kilisesine girmek için uğraşıyor.”

“Ama neden Iolanthe? Tarın aşkına neden?”

“Acıklı hikâye. Babamın yapmasını istemedim; çok sert, vahşi bir adamdı ve Dorcas’ı cezalandıracağına yemin etmişti. Meryem’e hem de. Sadece bu yemin yüzünden bile olsa bunu yapmak zorunda kalacaktı. Onun vicdanında bu yükle ölmesine izin veremezdim. Altmış beşindeydi. Onu korumak için araya girdim; Graphos da her şeyi bastırdı. Kefaret aslında çok şişirilmiş bir düşünce bence, ama yine de belli olmaz.”

“Taş yerinde ağırdır!” Yatağa gelip dudaklarımın arasına yanan bir sigara tutuşturdu; uzun bir süre birbirimize bakarak sessizce sigara içtik.

Sonra babasının ölümünden konuşmaya başladı. En azından o kızının kendisi için ne yaptığından habersizdi. Sahne büyük bir canlılıkla gözlerimin önünde belirdi. Örümcek ağları, şöminenin önündeki bir masa ve üç sandalyesiyle küçük bir ev. Tetanozla savaşarak ölmekte olan bir köylü, sustalı bir çakı gibi yavaş yavaş kapanıyor. “Hiç dişlerini sımsıkı kenetlemiş olan birinin çığlık, delirmiş bir ayı gibi insani olmayan bir çığlık attığını duydun mu?” Tökezliyor, eşyaları deviriyor. Teslim olmuyor, ölümle sonuna kadar savaşıyor. Titremeler gövdeyi çok tuhaf şekillere sokuyor. Kendisine çok küçük gelen binici çizmeleriyle boğuşan biri gibi. Sonra mumlar tütüyor; ama ölünce bile yatmıyor. Ne zaman yatırmaya kalksalar yaylı bir kukla gibi doğruluyor. Köylülerin iç parçalayan ağıtları. Ama bir faydası yok, tabuta sığmıyor. En sonunda onu kurallara uygun gömebilmek için köyün kasabı bir hindi gibi kemiklerini kırmaya çağrılıyor. Iolanthe’nin kaşlarında ter birikmişti, yatağın ayak ucunda bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Berber kanını akıtmadan önce koluna yeşil bir kurdele bağlamışlar. O yaşlı, kuru kolda o kadar çok kan varmış ki. “Teslim olmuyordu anlayacağın.” Sonra bir an duraklayıp konuşmasını sürdürdü: “O küçük ev hâlâ orada, benim, ama gitmeye cesaret edemiyorum. Onu olduğu gibi bıraktım, anahtar kuyunun çıkrığının yanındaki oyukta. Ama sen de hatırlarsın değil mi? Eğer oraya yolun düşerse gidip bana da haber verir misin? Yaşlandığımda oraya döneceğimi hissedecek kadar Yunanlıyım. Ama nasıl? Önce birileri kötü ruhları defetmeli. Felix eğer bunu yaparsan sana minnettar kalırım. Yapar mısın?” Öylesine ciddiydi, o kadar yalvarıyordu ki ona evet dedim, boş boş, evet yaparım. Tabii şimdi çok geç, her zamanki gibi.

“Şu sıralar buradayım,” dedi hüzünlü bir buruklukla. “Dünyanın en güzel kadını diyorlar. Tanrım.”

Şimdi o kadar uzakta ki, zamanın gölgeleri arasına karıştı; geriye sadece iflas etmiş grupların depolarında saklanan maskeleri kaldı. Iolanthe şimdi, ne zaman Yunanistan'ın mavi göğünün bir parçasını ya da Plaka'nın üzerinde dağılan günü görsem beni saran belirsiz bir hüzün dalgası. Sonra korkmuş bir çocuğun sesiyle, "Bak" derkenki dehşeti ve üzüntüsü; sonra gazlı bezler yüzünden şişmiş sargılı göğüslerini gösterdi. "Henüz tümüyle iyileşmedim."

"Kanser mi?' diye bağırdım; ama kafasını sallayarak cevap verdi: "En azından henüz değil. Daha da gülünç. Geçen yıl Hollwood'da sarkan göğüsler için yeni bir uygulama çıktı. Sıvı parafin şırınga ediliyordu. Pek rağbet gördü. Ama benimki yolunda gitmedi, hem tek ben değilim Felix."

"İşte seni bugüne kadar getirdim," diyerek kıyafetini düzeltmek üzere aynanın karşısına oturdu. Takvim zamanının dünyanın büyük şehirlerine hapsedilmiş kulları. Iolanthe'yi düşlerime saldım; battıkça battı, belleğin ve isteğin sualtı dünyalarında dönüp yuvarlanan kurşun bir çubuk gibi battı, dağıldı, gözden kayboldu.

"Hadi," dedi sonunda, "bu kadar otopsi yeter. Bir araba kiraladım, bizi ofiste bekleyecek. Birlikte kıra gidelim, yemek yiyelim, çimlerde uzanalım. Unutalım, oyun oynayalım."

"Unutalım," dedim ve birden Benedicta'yı hatırladım. "Ofise telefon edip Benedicta'dan haber var mı öğrenmem lazım; son zamanlarda pek iyi değil."

"Benedicta," dedi Iolanthe. "Bütün bunların ilaç kullandığı için olduğunu söylüyorlar. Bunu uzun zaman önce duydum, doğru olabilir. Anlaşılan Julian..."

Kafa derimin öfkeden karıncalandığını hissettim; kara bir hiddet balonu omurgamdan tırmanıp beynimin ortasında patladı. "Artık bu adı duymak istemiyorum," dedim. "Rica ederim."

'Tamam," dedi sakin sakin ve beni öptü. Bir anaokulu çocuğunu sakinleştirmeye yarayabilecek bir öpücük. Aşağı inerken on üç numaranın kapısını arkamızdan çarptım.

Akşam geç vakit geri döndük, önce kılığını düzeltip sonra yolu geçerek apartmanın cam kapısına doğru yürüdü. Dışarıda duran şirket Rolls'unun çevresinde küçük bir kalabalık vardı. Arabanın orada olması onun da orada olduğunu ve her an dışarı çıkıp bir yerlere gidebileceğini gösteriyordu. Kalabalığın ne kadar çabuk toplandığını görmek çok

şaşırtıcıydı. İnsanlar sanki kaldırımlardan fışkırıyordu: Mayanın kabarmaya başlaması için asansörden inip koridorun ucundaki kırmızı ışıkta belirmesi yeterdi. İmza defterleri hemen ortaya çıkardı. Onun için yol açmak gerekirdi. Sonra o arabaya oturduğunda burunlar gülünç bir biçimde cama dayanırdı; susuz yüzler onu hırsla içlerine çekerlerdi, içerlerdi. Ama küçük Solange rüküş bir terziye benziyordu, o kapıyı açarken kimse başını çevirip bakmadı bile, içeri girip kendini sağlama aldığında dönüp bana öpücük yolladı ve asansörü çağırdı.

Gece yarısına kadar yıldız tozu saçılmış karanlık gökyüzünün opal serpiştirilmiş zeminini yansıtan nehir boyunca yürüdüm; üşüdüm, soğuktu. O bahar günü yerini beni kalın bir palto giydiğime sevindiren sıfırın altında bir geceye bırakmıştı. Bir karmaşa ve şaşkınlık duygusuyla boş kitapçı barakaları ve nehir kenarına demir atmış karanlık gemilerin yanından geçtim; ağladığımı düşünüyordum ama gözyaşları içeri boşalıyorsa, acemi yüz hiçbir ifadeye bürünmüyorsa, insan ne yapabilir ki? Hak ettiğim tek şey bir anda içine menimi boşaltacağım, pis, tanımadığım, yaşlı, altın dişli ve pörsük kalçalı bir kadındı, parasını alıp tekrar beklediği elektrik lambasının altına inecekti; ama bu bile sadece kabadayılıktı, narsisizmimin ve bencilliğimin sert kabuğuna güçlükle işleyen, bir yara açma girişimiydi. Kirli iç çamaşırı, lastik ve ter kokuyordu; ne de içgözlemin kemiklerimi yalayan susuz köpeklerini yatıştırabiliyordum. Bir kitapçının vitrininde Flaubert'in açık duran bir kitabından bir cümle okudum: *"On ne saura jamais ce qu'il a fallu etre iriste pour entreprendre de ressusciter Carthage."*[54]* Bunu tekrar tekrar okudum; eğer aklım başımda olsaydı ben de bir tirbüşon nesri üstadı olabilirdim kim bilir? Bacaklarım beni taşımaz bir hale gelene kadar yürüyüp durdum; sonra köhne odama dönmek için bir taksi tuttum, gecenin geri kalan yarısını solunumumu ve irademi felç eden bir kâbusun dev şekilleriyle boğuşarak uykusuz geçirdim. Kendi iniltilerim beni uyandırdı ve Benedicta'nın söylediklerini hatırladım: "Ama ben gündüzleri kâbus görüyorum Felix, *pavor diurnus*[55]* diyor Nash; onlardan uyanmak çok daha zor. (Gece yarısı kandaki karbon monoksit en yüksek düzeyine erişir.) Ne zaman dürüstçe konuşsa insan gerçeğin vahşi bir şefkatle yırtıldığı izlenimine kapılıyordu. Ertesi gün Iolanthe'ye onu tekrar ziyaret edeceğime söz veren ve acil bir iş için hemen Londra'ya dönmem gerektiğini söyleyen bir not yazdım. Çözümleyemediğim bir neden

yüzünden karşılaşmamız canımı sıkmış, kendime duyduğum saygıyı yerle bir etmişti. Paris'ten ayrılmak her zamanki gibi çok zordu. Uygarlığın kendi çapasını sürüklediği o katı, pis, metalik şehirden; ama yarı yarıya saça gömülmüş gençlerin asık suratlı, vahşi bakışlarıyla dolu soğuk Londra'ya gitmek daha da zordu.

o büyük şırınga
pörsümüş penis
şimdi sundukları tek şey
sana Venüs

Yo, bu işe yaramıyordu; insanın kendine duyduğu saygının derinlerinde bir yerlerde o zamana kadar fark edilmemiş, ele geçmemiş bir şeyleri gösteren bir ok vardı -ama bir modelini yapmadan onu nasıl formüle edebilirim bilmiyordum. Ne de bu kavrayışın yol açtığı umutsuzluğun beni şiddetli tedbirler almaya zorlamasına göz yumabilirdim -şiddet zayıflar içindir. Ama Felix, bu tamamen senin zayıflığın yüzünden... Bir keresinde birileri Julian'ın ölümü değil çürümeyi saplantı haline getirdiğini söylemişti; bu fikre dayanamıyormuş. (Iolanthe miydi yoksa Koepgen mi?) Ne de iç organlarının çıkarılıp gövdesinin mumyalanmasına razı oluyordu. Ünlü kasa imalatçısı Gantry'ye hava sızdırmaz çelik bir tabut yaptırmak aklına gelmişti sonra. Benim ofisimde de hafif bir puf sesi çıkararak kapanan böyle bir kasa vardı. Şifresini her zaman unuttuğum karışık sistemli bir Gantry.

Yaz ve sonbaharla birlikte yıl da geçip gitti, gerçek zaman üzerinde düşünüp durduğum kararların o ağır, organik gelişimlerine uymuyordu; ama toprak altından çıkarılacak, temizlenecek, incelenecek kadar gelişmiş değillerdi. Bir dinozorun kemikleri gibi kazılmayı bekliyorlardı. Bu kemiklere ait olan hayvan ve bitki toplulukları hayal edilmeli, dünyaları göz önüne getirilmeliydi. Görünüşte hiçbir şey değişmemişti. Yaşam hâlâ telaşsız, buzul hızıyla ilerliyordu. Iolanthe bir iki kere yazdı, ben de boş bir kâğıdın önünde kalemimi yiyerek saatlerce oturup ona cevap yazmaya çalıştım. En çok söyleme ihtiyacında olduğum şey bir türlü çıkmıyordu. Uğraşmaktan vaçgeçtim. Banubula, sanırım dişilik hormonu arayışları sırasında bana da şöyle bir uğramıştı; beni birkaç günlüğüne, tasarlamak, gerçekleştirmek için hem zamanımızın hem de isteğimizin olduğu o uzak,

telaşsız zamanlara götürdü. Hem de Polisin ve Atina'nın o kutsal esintisine. Jocas bir hadım tarafından vurulmuş ve ateşe karşılık verince adamı öldürmüştü; tazminat hakkındaki karışık ve usandırıcı dava hâlâ devam ediyordu. Graphos iyice kötüleşmişti; bütün kışı Paulhaus'da geçirmişti ama tedavi biraz işe yaramıştı. Hippo "çok beyazlamıştı." Ee bir bakıma biz de öyleydik; kont da ben de şakaklarımızın kırlaştığını fark ettik. Firmaya katılamadığı için durmadan sızlanmasına rağmen gidişi beni üzdü. ("Allah aşkına neden firmaya katılmak *istiyorsun?"* Banubula burnunu sıvazladı. "Sizin yüzünüzden; halinize bir bak, hepiniz çok mutlusunuz.")

Benedicta hâlâ aynıydı, ne daha iyi ne daha kötü; beyaz bir buhran ve ani şefkat dalgaları arasında bir yerlerde asılı -neredeyse tam bir berraklık durumu denebilir. Yine de her zaman günün yarısını kepenkleri kapatılmış, içinde mumlar tüten karanlık odalarda yatarak geçiriyordu. "Bir gün birden gerçek insanların gölgelere dönüşmüş olduğunu fark ettim -ego gibi bir özleri yoktu." Çok güzel ifade edilmişti, ama kendimi cevap vermek zorunda hissettim: "Herhalde Julian hariç, hır Sonra tabii kendi kendimi cezalandırdım, Julian'ın vampir burnu ve kor halindeki kömürlere benzeyen gözleriyle yatağımın kenarında oturup bana baktığı rüyalar gördüm. Tabii bütün bu kadınlarda neyin eksik olduğunu biliyordum -şehvet kokan bir çorba kaşığı taze şair spermi alıp kendi kendilerini tohumlamak. Bu duyarlı kadınlarda mucizeler yaratabilir. Bana öyle geliyor ki en büyük eksiğimiz -burada Koepgen'in ex cathedra[56]* yargılarını zihinsel olarak kopya ediyordum- insan kişiliğinin söylensel genişlemesiydi. Onun, ölü karısıyla birlikte aylarca uyuyan yaşlı bir kralın heykeli önünde şöyle dediğini hatırlıyorum: "Her efsanevi kişiliğin altında gerçek bir tarihsel kişiliğin bulunduğunu düşünmeye cesaret edebiliyor musun?" İyi hazırlanmış nutuklarla entelektüel birikimimi onlara aktarmaya New York'a ve Rio'ya gittim.

Sonra hiç beklemedik bir anda (ya da bana çok aniymiş gibi geldi) Pulley hafiften delirmiş gibi bir havayla bir akşam Mount Sokağı'ndaki eve geldi. Bazı kimyasal maddeler hakkında konuşmak için Marchant'ı beklediğimden kapıyı açık bulmuştu. Yeni, kadavra kılıklı bir Pulley; bana selam bile vermeden içki dolabına gidip kendine bir viski soda koydu. "Eee," dedim, tik bakışta dayak yemiş gibi duruyordu. Alnı morarmış ve berelenmişti; dahası sanki sarılık geçiriyormuş gibi derisi sararmıştı. Ama

hayır dedi, berelenmeler merdivenden yuvarlandığı için olmuştu, sarılığının nedeni de “orada” kaptığı bir mikroptu, Nash tarafından tedavi ediliyordu. “Zürih’ten bu sabah geldim, pansiyonum korkunç bir haldeydi.” İç çekerek ve esnerken içinde çok az gülümseme olan bir sırıtışla bana bakarak -bu komik bir ağız boşluğuylu aslında- kendini bir iskemleye bıraktı.

“Pulley sana ne oldu?”

Biraz titredi, “Paulhaus’da bana ilaç içirdiler, mikroplar için, dostum. Şimdi onlara ne söylediğimi hatırlayamıyorum, hem de hiç. Hatırlayamıyorum. Endişeliyim. Onlara gerçeği mi söyledim? Bunu yapmak istememiştim. Zaten aslında o olduğundan da emin değilim. Robinson.”

“Dur bir dakika. Kes şu saçmalığı. Kim bu Robinson? Nerede?”

“Özür dilerim,” dedi pişmanlıkla. “Belki Caradoc’tu, belki değildi, bir an gördüm. İlk başta emindim; ama ayrıldığımda birden şüpheye düştüm. Beiki de yaşlı adam gerçekten Robinson’du hem. Dur baştan anlatayım. Çopra[57]* kokusunu bilir misin? Ondan kurtulamıyorum. Özellikle de biraz yağ ve sintine karışmış çürüyen çopra. Yanık lastik ayakkabı kokan bir teknede gece gündüz kusmak. Çok güzel olmadığını söylemek istemiyorum, öyleydi; ama kartpostalda görmeyi tercih ederim. O adaların nemi yok mu oğlum, nemli rüzgârlar, nemli bulutlar, buharlı orman. Ve yemekler, çok az pişirilmiş ve yapraklar üzerinde sunulan kocaman domuz eti parçaları ve ekmekağacı meyveleri. Bir ay geçtikten sonra kusacak hale gelmiştim. Dahası kazadan sağ kurtulan birkaç kişinin hepsini bir hava sigorta şirketinden geldiğimi söyleyerek gidip görmüştüm. Bir tek Robinson denilen bir adam kalmıştı, yerlilerin arasına karışıp bütün her yerden millerce uzakta olan küçük bir adaya çekilmiş olan, cüppesi alınmış bir din adamı olduğunu söylediler. O da uçaktaymış, en azından gümrüktekiler öyle söylemişler, kıyıya çıkıp ortadan yok olmuş. Büyük olasılıkla eve dönmüş; ama son çopra teknesi gideli çok olmuştu ve yenisinin gelmesine de bir hali zaman vardı, ben de Pyengo’da taban tepmek zorunda kaldım.”

“Umarım bundan daha kötü bir çöplük görmem; kadınlar da söyledikleri kadar iyi olsalardı, amenna. Gövdelerine sürdükleri yöresel kremi bir koklaman yeterdi. Buna da zamanla alışılıyor. Yine de güneş, köpekbalıksız bir gölet vardı ve yiyecekler eski *Times*’lara sarılarak getiriliyordu, ben de Robinson’un küçük adasına giden tekne gelene kadar

bununla idare ettim. Anlaşılan toplanacak epeyce copra'sı ve deniz kabukları vardı. Bu yüzden düzenli olarak oraya gidiyorlardı. Her neyse, oraya yapışıp kalmıştım, koltukaltlarımda mantar çıktı. Yaptığım araştırmalar da pek ümit vermiyordu. Aslında her şey bir zaman kaybı gibi görünüyordu. Pek iyi uyuyamıyordum; kahrolası ağaçlar çok ses çıkarıyorlardı. Aynı zamanda mevsimin yakında sona ereceğini de söylüyorlardı, orada kalmaktan korkuyordum. Ama neyse ki sonunda tekne geldi ve kaptan beni almayı kabul etti; ama Robinson'un insanların karaya çıkmasına hiçbir şekilde izin vermediğini özellikle vurguladı; sadece çopraları almak için mürettebata izin veriliyordu. Her yerde, üzerinde "Yabancılar giremez" yazılı levhalar vardı. Şansımı deneyeceğimi söyledim; ama pek de rahatlamamışım çünkü anlaşılan Robinson'un bir silahı vardı ve onu kullanmaktan da kaçınmıyordu. Bir keresinde gelip onu kilisenin bağrına basmaya çalışan bir piskoposa ateş etmişti."

"Ee insan riske atılmalı; hem bu kadar beklediğim için kendimi buna mecbur hissediyordum. Yolculuk koku açısından cehennem gibiydi, deniz yağlıydı, çevremizdeki her şey çürüyormuş gibi duruyordu. Üç gün sürdü ve sonunda küçük adaya ulaşıp eğri vinçli, paslı demir bir iskeleye yanaştık. Gemi Robinson'a geldiğimizi haber vermek için düdüğünü öttürdü ama kimse cevap vermedi, bunun üzerine mürettebat onlar için düzenli olarak bırakılmış copra'yı yüklemeye başladı; büyük kutular içinde deniz kabukları da vardı. Bir süre gözlerimi dört açarak şaşkın bir tavırla bir aşağı bir yukarı yürüdüm; ama kimse gözükmedi, kaptan da bunu beklemiyormuş gibi görünüyordu. Genellikle böyle olduğunu söyledi. Tepeyi gösterip köyün oralarda bir yerlerde olduğunu söyledi; ben de onun gösterdiği yöne doğru yürümeye başladım. Orada burada birkaç tarlayla hoş ve yeşil bir adaydı; adanın topla nüfusunun yaklaşık altmış kişi olduğunu söylemişlerdi -harman ve diğer işler için yeterliydi. Köyün dışında diğerlerinden oldukça büyük bir kulübe vardı, ben de şefin ya da Robinson'un olduğunu düşünerek ona doğru yürüdüm. Yol boyunca ağaçlara asılmış levhalar gördüm: 'Yabancıların girmesi kesinlikle yasaktır. Tehlike.' Bu pek de güven verici değildi. Yine de devam ettim. Büyük kulübeye yaklaştıkça yel gibi beyaz saçları olan yaşlı bir adamın basamaklarda oturduğunu gördüm. Beni görünce ayağa kalkıp anlaşılmaz bir biçimde bağırdı, sanki öfkelenmiş gibiydi. Teslim olmak için beyaz bayrak sallayan bir asker gibi barışçıl ve yalvaran bir tavırla ellerimi sallayıp İngilizce bağırdım: 'Bay Robinson

burada mı? Bir dakikalığına ona bir soru sormak için gelmiştim.’ Sevgili Charlock, hepsi bu kadar işte. Çok uzaktım ama ona iyice baktım. Her tarafı saçlarla kaplanmıştı, sakallar göbeğine kadar, yeleleri alnını açıkta bırakarak geriye taranmış, beline sarılı bir bez ve ağaç kabuğundan yapılmış sert terlikler. Gözleri küçük ve kanlıydı ve o anda bana köşeye sıkıştırılmış yaralı bir domuz gibi bakıyordu.

“Her şey çok karışık bir odakta birleşiyordu sanki, insan heyecanlandığında nasıl olur bilirsin. O birkaç saniye içinde gördüklerimi sonradan koşmaya başlayana kadar algılayamadım. Mesela göğsünde iki küçük çocuk vardı, *yaşlı adam onları emziriyordu.* Hatta hindistancevizi sütü kadar beyaz birkaç damla süt sızıyordu aşağı. Bana Caradoc’muş gibi geldi. Yani tam o dakika demek istiyorum; sonra bu yargıma olan güvenimi yitirdim. Yukarıki pencerelerden birinde iri ve güzel bir kadın belirip ona gıdaklar gibi bir şeyler söyledi. Bütün bunlar göz açıp kapayıncaya kadar oldu. Kararsızca bir kere adını söyledim. Sonra çocukları yere bırakıp yanında duran silahı aldı ve ateş etmeye başladı. Kafamın üzerindeki bir tomar yaprak üzerime döküldü. Tartışacak zaman yoktu; kurşun çok yakından geçmişti. Etrafıma yağan kurşunlar arasında tabanları yağlayıp kaçtım. Bir ara vurulduğumu zannettim ama mermilerin sıçrattığı bir çakıl taşıydı, yine de canımı acıttı. Herhalde on ikilik bir altı patlardı, çünkü bazısı çok yakın altı kurşun kulaklarımın yanından vızıldayarak geçtiler. Kalp çarpmasıyla tepeyi tırmanıp yüklemeyi henüz bitirmiş oldukları iskeleye doğru koştum. Gemi demir alıp yola koyulana kadar kaptan köşküne sığındım. Limana kadar beni takip edip orada vuracağından korkuyordum.

“Bütün bunlar, bu şipşak vaziyeti bende tuhaf bir etki uyandırdı. Tek nedeni hazırlıksızlık, korku filan değil. Bir an zihnimin buzlarının çözüldüğünü hissettim; hatta sonradan zihnim yine derin dondurucuya girdiğinde bile geriye bir şeyler kaldı, tedirginlik veren bir şeyler. Bu tür şeyleri pek iyi anlatamam. Tabii sonra, çok hastalandığımda hepimizle, firmayla ilgili ateşli hayaller görmeye başladım. Julian bakılmam için beni Zürih’e aldırdı. Ama Tanrım, ilaçlar çok kuvvetliydi -kendimi hâlâ sersem gibi hissediyorum. Peki ya o yaşlı aptal Caradoc mu yoksa Robinson mu? Ama evet Caradoc’tu. İnsana dokunuyordu aslında. Yani ne kadar beceriksizce ve hantalca kaçmaya, deyim yerindeyse gövdesini geride bırakmaya çalıştığını görmek. Tanrı aşkına bunu neden yaptı? Firma benim

için her şey; bir geçim yolu, hem yaratıcı bir biçimde. Yine de Felix, yine de...”

Alnındaki berelere dokunup dişlerini emerek solgun bir dikkatle şöminenin yanından bana baktı. “Yola koyulana kadar farkına varamadığım bir şey daha vardı, içinde yaşadığı ev. Oranın mimari tarzına benzemiyordu -kazıklar üzerine kurulmuştu. Sarasin’in, Parthenon’un oranlarının bir şekilde Celebes’teki kazıklı binalarınkiyle uyuştuğunu ileri süren teorisi hakkında Caradoc’un söylediklerini hatırlıyor musun? Bundan pek sık söz eder, hatta arada bir bizim için kum üzerine çizerdi. Unuttun mu? Neyse eğer doğru hatırlıyorsam böyle bir şekildi.” Renkli bir kalem çıkarıp şu şekli gazetenin arkasına çiziktirdi:

Yo, bunu hiç görmemiştim. “Ya,” dedi Pulley boyun eğerek. “Önünde durduğu bina buydu. Başkaları için hiçbir anlama gelmeyebilir, ama Caradoc’u tanıyan birisi için çok şey ifade edebilir. Görüyorsun ya andaç yazmaya ve ev inşa etmeye dayanamıyor. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın. Ve bu yüzden kendini hep ele veriyor.” Bir süre ara verip içkisini bitirdi, “Bütün bunları onlara anlatıp anlatmadığımı bilmiyorum, emin değilim. Bana teşekkür ederken Julian’ın tek söylediği şuydu: ‘İyi, bu dava kapandı o zaman.’ Ama gerçekten de bunu mu kastediyordu, mesele bu? Ya! Mesele bu.”

Dava kapandı. “Bilemiyorum,” dedi Pulley. “Belki de kendimizi daha çok ortaya koymalıyız.” Masaların ve şöminenin üzerinde duran şeylerle oynayarak bir süre dolandı. “Ama ben çıkmayı düşünmem bile,” dedi üzüntüyle. “Ama senin durumunda Felix, ben.”

“Ben mi?” dedim kızarak. “Neden benle uğraşıyorsun?”

“Uğraşmıyorum; ama nedense hep seni düşündüm. Yani dönüş yolculuğundan başlayarak. Gerçekten bizim gibi buraya ait olup

olmadığını."

"Hiçbir şey anlamıyorum." dedim sahici bir şaşkınlıkla. Bir yerlerde firmaya ait olmayan birilerinin bulunduğu fikriyle neredeyse ilk defa karşılaşıyordum. Pulley masum bir sırıtışla o kocaman dişlerini gösterdi. "Sen," dedi, "insanın güvenebileceği birkaç kişiden birisin. Sana her sırrımı söyleyebilirim sanırım."

"Bir şekilde çıkmam gerektiğini mi düşünüyorsun?"

"Tamam anlamıyla bunu söylemedim. Artık ne düşüneceğimi ben de şaşırdım, bu kahrolası ilaçlar beni çok yordu. Hâlâ durup dururken zırlıyorum. Bu yüzden bana yönlendirici sorular sorma. Hem Felix gerçekten de endişe edecek kadar *zaman* var mı? Gelir vergin üzerine kafa patlatırken birden kendini çam tahtasından bir tabutun içinden yukarı bakarken buluyorsun. Tanrım olduğun yerde kal dostum, olduğun yerde kal."

"Nasıl yani?"

"Yani kendini kapana kısılmış gibi hissedene kadar. Çoğumuz böyle hissederiz. Yaşlı Trabbe'yi hatırlıyorum da. Bir gün bir yangın baltasını alıp Julian'ın arabasına saptamıştı. Ama onu iyileştirip dışarıya yolladılar. Zavallı Bayan Trabbe -o öldükten sonra uşaklar herkesi şaşırtıp acı vererek onun giysilerini ve ayakkabılarını giymeye başladılar. Neyse!" Esneyip gerindi. "Artık gitmem gerek. Seni görmek güzeldi; yakında yine görüşelim hı? Her şey bu kadar tehlikeli görünmediği bir zaman."

Gözlerinde pek hoşuma gitmeyen boş bir ifade vardı; yürüyüşü de yaşlı bir adamınki gibiydi. Onu kapıya kadar geçirip birkaç haftalığına yanıma taşınırsa iyi olabileceğini söyledim ama başını yavaş yavaş sallayarak karşı çıktı. "Teşekkürler," dedi, "ama hayır. Hoşçakal."

Kapıda durup onun yoldan aşağı en yakın metro istasyonuna gidişini izledim. Bir zamanlar âdeti olduğu gibi köşede dönüp el sallamadı.

Julian'ı deliğinden çıkarmak bayağı zor oldu -eğer doğru ifade buysa- ama sonunda hafta sonu tatilini geçirdiği yerde onu buldum. Telefonum onu tam esnemesinin ortasında yakalamıştı. "Güzel, demek sensin Charlock," dedi. "Kim olabileceğini merak ediyordum."

"Julian," dedim, "seninle konuşmak istediğim bir karar aldım. Sana pek de önemli görünmeyebilir ama benim için öyle." Julian öksürdü ve

“Biliyorsun, bana her zaman güvenebilirsin,” dedi. Hiç de beylik bir laf gibi değildi. Derin bir nefes alıp konuşmaya devam ettim. “Buluşlarımdan birini kamuya hediye etmeye karar verdim, *hediye* anlıyor musun? Sadece samimiyetle bağışlamak.” Hiçbir şey söylemedi, ben de bir süre durup devam ettim. “Son günlerde laboratuvarda bir kimya deneyi yaparken sıradan bir ev kadını için nimet sayılabilecek bir şey buldum. Bedavaya, yani neredeyse bedavaya yapılabiliyor. Bulaşıkta devrim yaratacak.”

“Ama Tanrı aşkına bir...”

“Dur dinle. Bunu *hediye* etmek istiyorum. *The Times’a* bir mektup yazıp, herkesin bir peni harcayarak bildiğimiz tuzdan bunu nasıl yapabileceğini...”

Julian’ın dikkati başka bir noktada yoğunlaşmış gibiydi. İçini çekti. Kibritin sesini puf sesi izledi. “Bir şey yapmadan önce benimle konuşmaya karar vermene sevindim,” dedi. “Ne önemi var ki? Bir ya da yarım peniye hâlâ bir nimet olmayı sürdürebilir. Ama Merlin patentli olarak. Halka kötü davrandığımızı mı düşünüyorsun? Diğer firmalara kıyasla diyebilirim ki...”

“Bunun konuyla bir ilgisi yok. Sadece hayatımda bir kere bu jesti yapmak zorunda hissettim kendimi, bir şeyler *hediye etmek*, anlıyor musun; deyim yerindeyse düşüncemin meyvesi olan bir şeyler. Anlamıyor musun?”

“Ne demek istediğini anlıyorum,” dedi soğuk bir sesle. “Ama yine de bunu yapmaya seni neyin ittiğini anlamıyorum. Dünyaya firma aracılığıyla çok şey verdin, Charlock.”

“Vermedim, Julian. Sorun da bu. Sattım.”

“Düşüncende hoş bir dindarlık havası var,” dedi kuru bir sesle. “Seni takdir ediyorum.” Sesi ciddi ama bıkkın geliyordu.

“Sana basit geldiğini biliyorum ama benim için çok önemli bir şeyi, yıllardır hayalini bile kuramadığım bir şeyi temsil ediyor, bir hareket.”

“Evli adam boşanmayı düşler,” dedi kehanet savurur gibi, bir Yunan özdeyişini çevirdiğini fark ettim. “Ve bilim adamı bilimi iki amlı güzel bir kız olarak görür...” Zaman kazanmak için oyalanıyordu. Sonra daha sert konuşmaya başladı: “Ne yapmamı bekliyorsun; bu düşünceye katılmamı mı? Nasıl yapabilirim Charlock? Aslında neden bana danıştığını merak ediyorum. Bunun kişisel bir sorun olmadığını biliyorsun herhalde. Teamül kokuyor. Zaten ben ne dersem diyeyim firmanın görüş birliğine varacağını zannetmiyorum: Biliyorsun ben firma değilim, deyim yerindeyse büyük

konvoydaki devecilerden biriyim sadece. Yine de kafandakileri söyleyecek kadar dürüst olduğun için teşekkürler.”

“Her zaman erkek erkeğe konuşabileceğimizi hissetmişimdir” dedim.

“Her zaman en büyük kozun ironi, Charlock. Her zaman.” “Neyse, artık neye karar verdiğimi biliyorsun.” Julian boğazını temizleyerek araya bir boşluk soktu; yeniden konuşmaya başladığında sesi hülyalı, dalgın ve yumuşaktı. “Acaba bunu gerçekten düşündün mü. Yo, senin için sadece cömertlik yapma isteğiydi.”

“Tam aksine. Bu içimdeki uzun bir tartışmanın ürünü.”

“Hım. Mesela firmayla yaptığın anlaşmanın maddelerini göz önüne aldın mı? Bu, eğer doğru hatırlıyorsam, en az yirmi yıl daha geçerli olan anlaşmana aykırı.”

“Yirmi yıl.” Omurgamdan aşağı bir titreme yayıldı. Evet, bunu biliyordum, ama böyle yüksek sesle söylenince adamı titretiyordu.

“İşe yaramaz,” dedi Julian sonunda, daha ayık bir sesle. “Bu masraflı ve can sıkıcı bir davaya yol açar, hepsi bu. Sen kaybedersin, firmaysa kazanır. Anlaşmaya göre tümüyle bağlısın.”

“Göreceğiz,” dedim, ama sesimin titrediğini hissediyordum. Julian tatlı bir sesle konuşmasını sürdürdü: “Kısmen ya da tamamen firma tarafından desteklenen bir dizi hayır kurumu olduğunu biliyorsun değil mi? Merlin çalışanları onlara katkıda bulunmaya özendiriliyor -sen neden yapmıyorsun? İstersen bütün maaşını onlara bağışlayabilirsin. Nathan’dan içinde liste olan dosyayı iste.”

“Onu gördüm.” Görmüştüm. Firmanın katkıda bulunduğu hayır işlerini sıralayan, İncil kalındığında tirşe bir cilt vardı.

‘Tamam,” dedi Julian, “bu işe yaramaz mı?”

“Hayır.”

“Neden?” Artık kızmaya başlamıştı.

“Onlar sayesinde gelir vergisinden düşüyoruz. Bu bir şirket hilesi.”

“Anlıyorum! Tanrım seni memnun etmek çok zor.”

Sigarasını üfleyerek uzun bir süre sustu, sonra: “Bütün bu huzursuzluğunun nedeni ne Charlock; nereden çıktı?” diye sordu.

“Sadece soluk alabilmeye devam etmek için, en hafifi bile olsa bir jest yapmam gereken bir noktaya geldim.”

“Bu firmanın doğasıyla ilgili bir yanlış anlamadan ileri geliyor olmalı. Söylediklerinin hepsinde komik bir ahlaki önyargı görüyorum -tümüyle adil

olamayacak örtük bir eleştiri. Kendini haklı çıkarmaya, senden-daha-yüceyim demeye mi çalışıyorsun?”

“Hayır, değişiklik olsun diye kendimden-daha-yüceyim’i deniyorum.”

“Demek istediğim, firma ahlaki değerlerin ihlal edilmesi, kötücül insan iradesinin, hırslı tüccar ruhunun bir ürünü falan değil. Bundan daha derin. Yani, öyle ya da böyle o hep varlığını sürdürdü. En azından ben öyle düşünüyorum.”

“Ne safsata! Firma dünyayı kapsamıyor.”

“Emin değilim. Bunun basit ya da eğlenceli bir şey olduğunu söylemiyorum; ama bu doğanın, insan doğasının bir gerçeği. İnsan firmayı görmezlikten gelemez, Charlock.”

“Doğa!”

“İnsan psişesindeki derin, anlaşılamaz bir gereksinime karşılık geliyor olmalı -çünkü o hep oradaydı. Onu daha büyük bir serinkanlılıkla karşılamalıyız. Kötücül değil, tarafsız, *repoussoir*.[58]* Onu bu hale getiren bizleriz...”

“Yani köleler zincirleriyle doğuyorlar, öyle mi?”

“Evet. Kimisi kendini kurtarır ama pek azı. Ben yapamadım. Eğer özgür iradeye ya da yazgıya inanıyorsan, mesela.”

“Vaazı keser misin,” dedim.

“Peki o zaman seni firmaya girmeye kim zorladı?”

“Kendim. Cahillikten.”

“Hiç de değil; her şey baştan beri netti; gözlerin de ardına kadar açık.”

“Üç günlük bir kedi yavrusununkiler kadar.”

“Bu safhada neden çekilmek istediğini anlayamıyorum.”

“Hapishanelerde bile iyi halden affa uğruyorlar.”

“Allah kahretsin, bir sabah uyanıp kendini firmanın ya da büyük bölümünün başında bulabilirsin; Jocas ve ben sonsuza kadar yaşamayacağız, biliyorsun.”

“Tanrı korusun!”

Julian çileden çıkarak “Ah!” dedi ama sonra yine yumuşadı. “Firma o kadar da katı değil,” dedi hafif bir sitemle. “Büyüklüğüne rağmen oldukça kırılgan bir şey, dünyanın çevresini saran uzun bir tel tomarı. Ama her şeyin temelinde çok narin bir mevzu yatıyor -meselenin omurgası bu:

Sözleşmenin kutsallığı. Eğer sözleşmeyi çiğnersen işin esas yapısını bozmaya başlarsın. O da diğer organizmalar gibi doğal olarak kendini korumayı deneyecektir.”

“Bunu *yapmalıyım,* gerçekten.”

“Bu gidişle firma tarafından işkence edildiğin yollu hayali bir sistem yaratacaksın -zavallıcık buna layık değil.” Dişlerimi gıcırdattım.

“Her neyse,” diye devam etti, “şu anda firma sana baskı yapamaz; ama senin ana hatlarını çizdiğin türde bir hareketin karşılığını mutlaka verecektir. Tuhaf, bunun hâlâ kişiliklerle ilgili olduğunu düşünüyor gibi görünüyorsun ama o, onu yaratan kişileri çoktan aştı -Merlin’i, Jocas’ı, beni: Biz çoktan eskidik. Firma artık kendi kendini idare ediyor, ne senin ne de benim değiştiremeyeceğimiz bir hızla kararlaştırılmış olan yolunda yuvarlanıyor. Tabii onun yanında olmayan ona karşıdır. Başka devirlerde başka biçimler alabilirdi. Ama insan değiştirilemez, öğretilemez kalır ve firma onun kalıbına dökülür -*senin kalıbına Charlock!* Soru sor, cevap alırsın! Eski tohumları bir sopayla dürtüklersen patlarlar.” Durakladı ve sesi belirsiz bir boyun eğişin tonlarına büründü. Zorlukla duyabildiğim bir fısıltıyla: “Iolanthe ölüyor mu?” dedi. İçini çekti, kendi kendine konuşuyordu. Uzun bir sessizlik çöktü.

“Hâlâ orada mısın, Charlock?”

“Evet.”

“Sanırım bütün bunlar başarının kızıştırdığı bir güçsüzlük hissinden kaynaklanıyor; böyle duygular hep sert ahlaki yargılarla sonuçlanır. Hiçbir zaman özlemini çektiğin soyut işi yapmayı başaramadın -oysa bu bizim suçumuz değildi. Ve onun basit işlerin ağına takıldığını, meseleyi inceleyip uyarladığını, onu istimlak ettiğini kendi kendine söyleyerek ona karşı kin besledin.”

“Ya sonuçlar?”

“Hayatım, ben hiçbir şey yapamam, kimse yapamaz. Evet, önem, yön ya da vurgu konusunda küçük ayarlamalar yapabiliriz. Ama tekerlek bize rağmen dönüyor. Hadi, büyü artık Charlock. Firma seni ısırmaz.”

“Hâlâ ikna edilmeyi bekliyorum,” dedim sert sert. “Bütün bunlar özel ricalar.”

Öyleydi tabii ama bir balama da öyle değildi. Bir düzeyde anlamlı diğerindeyse anlamsızdı. Yine de bu iddiaların temelindeki yanlışa nüfuz etmeyi başaramamıştım. Komik bir biçimde onun -kişisel olarak Julian’ın-

beni kandırmaya kalkışamayacak kadar masum olduğunu düşünüyordum. Söylediklerine inanıyordu ve söyledikleri sonuçta benim için olmasa bile onun için doğruydu. Hatta belki nesnel olarak bile doğru olabilirdi. Aklım bir topaç gibi dönüyordu. Başarısızlığın verdiği baş dönmesi o kadar yoğundu ki soluk alışıma da yansımıştı. Julian'ın telefonu bir yere bırakıp birkaç adım yürüdüğünü duydum; sonra sessizlikte bir müzik çalmaya başladı -bir Schumann konçertosunun açılış ölçüleri. "Her türlü abartmadan nefret eden dürüst bir adam olarak," dedi, "sana ne diyeceğimi bilemiyorum."

Bu düşüncelerin kaçı kalacak, diye düşündüm. Julian yine iç çekiyordu. "Ya Iolanthe?" dedim acımasızca. (Marchant fikirlerin sadece midilliler olduğunu söylerdi; insan onlardan bıkana kadar üzerlerine binip dolaşır, sonra onları bir ağaca bağlayıp siker.) "Iolanthe," diye tekrarladı yavaşça, kelimeyi yanlış telaffuz ederek. "Ona ne olmuş?" Bu sarhoşluk içinde yeni bir hamleye karşı koyamadım. "Sabun köpüğü kafasının yarattığı bir şey," dedim. "Senin dairende onun resmini gördüğüme kim inanır?" Julian görünmeksizin gülümsedi. "Bir sanatçı," dedi – "insanı üzengilerinde ayağa kaldırabilecek bir gülüş."

"Ulusal miskinliğin beyin korteksine ulaştığı İngiltere'yi bile terk edebilirim," dedim.

Julian öksürdü. Birden sesi sert ve kararlı bir hal aldı; sesinde soğuk bir öfke hâkimdi. "Senin için tek bir çözüm yolu var: İcat etmekten tümüyle vazgeçip eline geçen parayla emekliye ayrılmak. Kazandığın para demiyorum, çünkü biz olmasaydık bugün beş parasız olurdun. Oyunu tümüyle bırak." Sonra sesi yeniden değişti; merhametli, şefkatli, sakin bir tona büründü. Neredeyse kendi kendine fısıldıyordu. "Parlak bir zekâ ve hoş bir gövdenin gittikçe kötüleşmesini oturup izlemek zorunda kalan âşık bir adamın hissettiklerini kim ölçebilir ki? Bizi ateşe atan insanları kutlamalıyız."

"Julian," diye bağırdım, "son sözün bu mu?"

"Daha ne olsun?" dedi çok büyük bir bıkkınlık, tarifsiz bir hüzünle, öyle ki boğazıma bir yumrunun takıldığını hissettim. Yine de kafamda aynı zaman öfke ve hüsran fırtınaları esiyordu. Onları bastırılmıyordum. "Şarlatan! Oyuncu!" dedim alaycı bir sesle. Ama beni duymuş gibi görünmüyordu -ya da duyduysa bile bu hakaretler sesinde fark edilebilir bir değişikliğe neden olmamıştı.

“Graphos,” dedi, “sadece ağlayan bir kızı sevebilirdi. Eğer ağlamıyorsa ağlatılmalı, derdi.” Birden Io’nun yalnızca özgür erkeklerin kadınlar tarafından sevilebileceği yollu bir lafını hatırladım: Acaba kafasında hangimiz vardı? Ah, hangimiz?

Söylediklerimi ancak ağzımdan çıktıktan sonra fark edebildim -daha önce bu konuda hiç düşünmemiştim. “Julian, Benedicta ne zamandır senin metresin ve o ilacın adı ne?” Sanki tırnağının altına diken sokmuşum gibi acıyla nefes aldı. “Beni duyuyor musun?” dedim sarhoş gibi yalpalayıp kaba kaba gülerek. O susuyordu. Bunun artık kıyasıya bir savaş olduğunu hissediyordum. Yine de ben orada dururken sessizlik sonsuza uzadı gibi geldi. “Julian,” dedim tekrar “bana söylemene gerek yok; ben ondan öğrenirim.” Telefon kuru bir tıkırtıyla kapandı, hepsi bu; boş bir deniz kabuğunu kulağıma dayamışım gibi kendi kendime mırıldanarak öylece durdum. Çünkü bu aptalca sözler bir şekilde planlanmamış koskoca bir hareket alanını aydınlatarak aklımı ateşe vermişti. Her şeyin anahtarı -*tabii*- Benedicta’ydı! Onun onayını, onun fikrini almadan hiçbir şey yapamıyordum. Diğer sorunları çözmeye başlamadan önce karımla olan sorunumu çözmem gerekiyordu. “Tanrım,” dedim kendi kendime, sanki gerçeği birden kavramışım gibi. “Tabii.” Ona ne kadar haksız davranmıştım. Birden pişmanlık hissettim. Onunla gerçekten hiç konuşmamıştım, açıklamada bulunmamıştım, planlarım için onun desteğini almaya çalışmamıştım... Hemen yanına koşup her şeyi açıklamalıydım.

Ama ben yetişene kadar Benedicta, her zamankinden daha büyük bir başarıyla doktorlarının ve âşıklarının boşuna takiplerini safdışı bırakarak, muzaffer bilinç kaybına o tipik sıçrayışlarından birini daha yapmıştı bile.

Ofisin kapısında uzun ve üç buçuk litrelik bir Lethe duruyordu -firmanın doğum günü armağanı; parlak siyah burnu yere bırakılmış bir mızrak gibi caddeyi gösteriyordu. Bu zarif füze trafikte sessizce kayabilir, yüz basınca da hafif bir hınkı çıkarırdı. Ama çoğunlukla ipeğin yanması gibi bir ses çıkarırdı -yani hiç. Sert, ısrarlı kornası kaz sesine benziyordu. Londra’da bu becerikli akanyıldızı kullanmanın kaygılarımı biraz yatıştırdığını söyleyebilirim. Hammersmith’teki nehirden soğuk rüzgârlar geliyordu; günün son ışıkları bulutların ardından kendisini gösteriyordu. Ben oraya gidene kadar hava kararmış olacaktı. Gittiğimde hava kararmıştı.

Ev her zamanki kişisiz canlılığını sürdürüyordu -sanki ev sahipleri bütün ışıkları, radyoyu açık, ateşleri de olduğu gibi bırakarak bir yere içki

içmeye gitmişlerdi. Belli ki uşakların izin günüydü. Göl durgundu. Kendimi keşfimin belli belirsiz coşkusuyla (bağımsız eylemler tasarlama gücüne hâlâ sahiptim) olağandışı bir şeylerle karşılaşmaya hazırlıklı değildim. Kendi duygularımdan başka hiçbir şey düşünmüyordum: Onları Benedicta'ya nasıl açıklayacağımdan başka. Öyle ki kırmızı merdiven halısının orasını burasını lekelemiş olan kanlı izi ilk anda göremedim; ne de sahanlıklarda duran içi boş kitap dizilerini, *Yükseliş ve Çöküş, Gece Düşünceleri* ve *Felsefenin Avuntuları* gibi solgun kâğıt kılıflar üzerindeki boş başlıklar. Çıktıkça çıktım: Telaşlanacak ya da daha fazla şaşıracak kadar dikkatli değildim. Yine de orada burada -yaralı bir aslanı inine kadar takip etmek gibiydi- halıya henüz basılmış kırmızı bir izle karşılaşıyordum. Bu ne demek olabilirdi? Benedicta'nın o çift parmağını bir mutfak bıçağıyla hallettiğini nereden bilebilirdim ki?

Yatak odasının kapısı açıktı, hafifçe iterek içeri girdim, eşikte durup Benedicta'yı en yeni ama aslında en eski rolünü oynarken buldum. Beklemediği bir anda âdet kanamasının başladığını sanmıştım, hepsi bu. Ama işler pek öyle değildi. Kolları esrime içinde havaya kalkmış, yüzü minnettarlık ve hayranlıkla yanarak çırılçıplak yatağın üzerinde duruyordu; belli ki tavan ona bulutlu ve yıldızlı gökyüzünü göstermek üzere açılmıştı, melekli ve şeytanlı o uçsuz bucaksız frizi -büyük bir Rönesans Yortusu'nun figürlerini. Tavan çekilmiş, gökyüzünü içinde tutan bir çanak halini almıştı. Figürlerle konuşuyordu -en azından dudakları oynuyordu. Yatağın kalın póstekisi içinde yaralı ayağı seçilmiyordu. Çok küçük yırtılmış kâğıtlardan bir kar yığınıyla çevrelenmişti. Sanırım çoğu benim suretlerimdi -yazıcı için kullandığım kâğıdı tanıdım. Ama başka şeyler de vardı, çizgili kâğıda yazılmış mektuplar. Giysiler açık dolaplardan dışarı saçılmıştı. Tuvalet masasının üzeri devrilmiş kozmetiklerle karman çormandı. Üzerinde ağaç resimleri olan zarif deri kutular -*postiche*[59]* ve peruk kutuları-dillerini bize çıkarmış yerde yatıyordu. Her yer belleklerde iz bırakacak kadar sessizdi. Bu transın çok fazla uzayabileceğini hissediyordu insan; frizdeki figürler ellerini kutsamak için uzatıyorlar ya da göğüslerine veya dikenli taçlarına götürüyorlardı. Ama çok iyi kalpliydiler, onun yanındaydılar, gözlerinden minnettarlık yaşları akıyordu. Bu muazzam yoğunlaşmanın fokurtusu içinde ne bana ne de endişelerime hiç yer yoktu. Gözünün ucuyla beni görüp şaşkınlıkla yavaş yavaş bana dönene kadar bu tabloyu alık alık seyrettim.

Hayret, ortakmerkezli halkalar halinde yüzünde yayıldı, sanki bir havuza taş atmışım gibi. Herhalde bir şeyler kekelemiş olmalıyım, çünkü sert sert bana bakıp parmağını dudaklarına götürdü. Hayret verici bir hızla aniden paniğe kapıldı ve kulaklarını kavrayarak bir kez bağırdı: “Sağır oldum.” Sonra yine aynı hızla ellerini indirip sakinleşti ve kötü kötü güldü.

Bu bir uyan gibiydi, ama hiçbir şey şeytanın serin, tatlı gülüşünden daha meleksi olamaz. Derinlerde, yüzeyin çok aşağılarında yaralı bir hayvanın bakışlarını görüyordu insan, mesela “ayağıma bir diken saplandı. Lütfen yardım et” demeye çalışan bir kedinin bakışlarını. Kollarım sarılma taklidi bir hareketle açılmış, mırıldanarak, dağınık ve çelişkili bir duygu dalgasıyla beceriksizce ileri sürüklendim, bu hareketi neden yaptığımdan emin değildim -sarılmak mı, engellemek mi, yoksa rahatlatmak için mi? Sanırım üçü birden. Köşede duvardan koparılmış bir telefon bu narin gövdenin görünüşte sahip olmadığı gücün bir kanıtı olarak duruyordu. “Nasıl olduğunu gördün mü?” diye fısıldayıp kollarımdan kaçmak için yataktan atladı. Bu iş düşündüğümden daha ince ve daha sıkıntılıydı; aynı odaya giren bir kırlangıcı ona zarar vermeden ve korkutmadan dışarı çıkarmaya çalışmak gibi. İşte biz de hantal bir debdebeyle odada dönüp durduk. Bir iki kere onu yakalayacak gibi oldum; dikkatini bir an benden başka nesnelere kaydırmıştı. Ama uzun süre değil, becerikli, telaşsız bir tavırla benden kaçmayı sürdürdü. Sonra yalnızca küçük bir heykelciği devirecek kadar duraksayarak sahanlığa çıktı; oradan da bu korkunç durumun yalnızlığını içine iyice çekmiş uzun merdivenden aşağıya indi. Herkes hangi cehennemdeydi? Genelde bütün ev uşaklarla dolu olurdu. Beni engellemek için arkasından kapayarak kapılardan geçiyordu; ben odaya girerken onun öbür uçtan, ifadesiz, baştan çıkarıcı bakışlarla omzunun üzerinden gelip gelmediğime emin olmak için bakarak çıktığını görüyordum. Dümdüz doğu kanadındaki kaşaneye gidiyordu. Aslında cam dolapları silahlarla dolu olan eski silah odasına gidiyordu. Kaygım derinleşti, hızımı artırdım ama hâlâ mesafeyi koruyordu. Sonra silah odasına girip gözden kaybolurken bir anahtar bulup kapıyı kilitlemeyi başardı. Dışarıya kilitlenmiştim. Kapıyı çaresizce yumruklaydım ve onu kandırmak için yalvarışım sırasında cam dolapların sürgülü kapılarının çekildiğini duyuyordum; sonra kendini anında Benedicta’nın bir kutudan mermi çıkarırkenki görüntüsüne dönüştüren bir kâğıt ve karton hışırtısı işittim. Mermiyle dolu bir sürü çekmece vardı. Terlemeye başladım; sonra

ikinci bir kapı olduğunu hatırladım, odanın köşesindeki küçük bara açılan gizli bir kapı. Yaylı bir kapıydı, hemen oraya koştum; ama bu gecikme ona zaman kazandırmıştı, paldır küldür içeri daldığımda o koltuğunun altında bir silahla yavaşça diğer kapıdan çıkıyordu.

İkinci balo salonunu seçmişti -büyük, yaldızlı olanı- kafatası gibi cilalanmış, içinde ayna ve kuyruklu piyanodan başka hiçbir şey olmayanı. Benim kapıda belirmemi sükûnet ve soğukkanlılıkla bekleyerek odanın ortasında duruyordu. Sadece birkaç damla kan -ayak parmakları görece daha kansızdır- cilalı zemin üzerindeki izini belirtiyordu. Sanki makinenin havaya toprak güvercinler fırlatmasını bekliyormuş gibi oraya yerleşmişti. Adını söylemek bir işe yaramıyordu. Elimde olmadan bir an hedefin kendim olabileceğini düşündüm, bütün çaresizliğimle yaldızlı kapıyla çerçevelenmiş bir halde. Ama şans eseri aklına böyle bir şey gelmemişse ani bir hareketle kışkırtmak da istemedim. On ikiliğin mideme boşalmasını bekleyerek kapıda kök salmış gibi kalakaldım; ama o kasvetli odayı çevreleyen aynaların karşısına geçip dönmeye başladı. Ateş ederken bir yandan da titrek, kırık bir leşle ilahi söylemeye başladı. Patlamalar arasında incecik bir ses. “Cennetteki” (dan) “Tanrımız” (dan) “şükürler sana” (dan). Otomatik bir altı patlar almıştı. Dumansız atışların sesi sağır edici, çıldırtıcıydı. Başım dönüyordu, bayılacak gibiydim, bütün izlenimlerim bir göz kamaşması içinde birbirine geçmişti; kendini aynadışı dünyanın gerçekliğine gömüp Benedicta’nın görüntüsünü paramparça ederek aynaya çarpan merminin o şehvetli hamlesini görmeden edemedim, beynimin uyanık ve tetikte kalan bölümüyle. Kuştüyü bir yastığa vurulduğunda çıkan boğuk ses gibi.

Gerisi biraz karışık. Nasıl ve nereden bilmiyorum kısa bir sopa kapmışım -belki de belirsiz bir kendimi savunma güdüsüyle. Sanırım ona doğru koştum -ama buz üzerinde kayan biri gibi yuvarlanarak, sendeleyerek gitmiş olmalıyım, çünkü yerler cilalıydı. Futbolda birinin ayağından topu almak gibi bir şey. O meydan okuyan çıplaklığın çevresine kollarımı doladım, aramıza sıkışan silahla birlikte tökezleyip düştük. Son mermi sıcak soluğuyla alnımı yakarak fırladı; namlu da korkunç sıcaktı. O, silahı kaygan yüzeye bırakana kadar yuvarlandık. Sonra kendimi de şaşırtan bir hareket yapıp onu kendi silahımla dövmeye başladım, ama sırtına ve kalçalarına büyük bir hızla vurarak. Şehvetli bir öfke beni ele geçirmiş olmalı -sanırım Julian’ı dövüyordum. Benedicta’ysa neredeyse bir doyum ifadesiyle, solgun

yatıyor, gözleri kapalı dua ediyordu -hak ettiği bir cezaya boyun eğen biri gibi. Korkutucu, aynı zamanda cinsel açıdan anlaşılmaz bir biçimde tahrik ediciydi. Ama bu yüzkızartıcı sahneye çok geçmeden bir son verildi; çünkü oda insanlarla dolmaya başlamıştı.

İki mürebbiye kınayan bakışlarla cadılar gibi başımıza dikilmişlerdi; bizi ayırıp engel olmaya çalışırken neredeyse hiç konuşmadılar. Sonra Baynes gibi, yutkunan korkmuş denetçiler. Son olarak da o belalı ilgisiyle titiz Nash.

Midem bulanıyordu, ateşim çıkmıştı, kendimi kötü hissediyordum -bu karmaşanın içinde yerim yoktu. Ne de içkinin avuntusu böylesi hastalıklı bir durumla boy ölçüşebiliyordu. Ona rağmen uyuyamıyordum. Evin diğer bölümlerindeki benimkinden daha yararlı faaliyetlerin göstergesi olan alçak sesleri dinleyerek gecenin büyük bölümünü uyanık geçirdim: Telefonun çalması. Nash'in sesi. "Evet, burada. Onu yatırdım." Korkunç bir biçimde gülüp tavana yumruklarımı salladım. Günün ilk ışıklarıyla birlikte şosede duyulan tekerlek seslerini yorumlamak için pek fazla hayal gücüne gerek yoktu; bu, perdeleri çekilmiş limuzindi. Benedicta çok geçmeden arketipler ülkesine, o durmadan tekrarlanan yolculuğuna başlayacaktı. "Cennetteki Tanrımız." Başımı pencereden çıkararak bu hipotezleri doğrulayabilirdim. Çocuk cadalozlarla birlikte önde oturacaktı. Benedicta Meryem heykeli gibi iyice sarmalanarak taşınacaktı. En hayırlısının bu olmadığını söylemek istemiyorum. En hayırlısının bu olmadığını söylemek istemiyorum. *Om.*

VI

İnsan dikkati kırılgan ve sonludur; hâkim olunamaz; rüşvet verilemez, her zaman değişir... Ah, bütün alanı tekrar düzenleyip onu anlamlı kılacak o mutlak görünen tek bir anı için. Sanırım dışarıdan, ilerleyen bir melankoli gibi görünüyordu -yani firmadan istifa edip (buna hiç tepki gelmemişti) Julian'ın önerdiği gibi umutsuz bir el çekme girişimiyle kendimi kır evine kapatmak. Sır *daha hiç icat etmemek.* İnsan bir gün bir şekilde uğraşıp kendi küçük kahramanı olmaktan kurtulmalı -hı Charlock? Bu işi bir iki yıl bocalamadan götürebilirsin. Yalnızlık ve insansızlık çok güzel. Bıraktığım sakal kırlaşmıştı; bana ürkek bir görünüm veriyordu. Gözlüklerim için daha kalın mercekler almam gerekiyordu. Sigara ve içkiyi çok artırmıştım. Ama görünüşümün bozulması çok hoş bir duyguydu; eski kazaklar, dizleri çıkmış bol gri pantolonlar giymek. Aslında Julian dışında kimseden tümüyle kopmuş sayılmazdım; sanırım zamanını bekliyordu. Telefonda diğerleriyle konuşuyordum, *non sequitur*[60]* dolu uzun ve sıradan konuşmalar. Bu sırada benim bilincim dışında Habil adını vermiş olduğum o kahrolası kablo yığını olgunlaşıyordu. Bir tür inziva da söz konusuydu, karda yürümek, Bach'la uğraşmak, gölün donmuş suları üzerinde dalgın dalgın paten kaymak. N'apalım; ille de bir şeylerle uğraşacaksam, bundan iyi ne olabilir? Hem zavallı Habil'i insan sesinin o ilk mağara adamı tınısı üzerine kurulmuş insan potansiyeli hesaplamasını kim anlayacaktı? Aynı zamanda Julian'dan intikam almak için de çalışıyordum.

Böyle bir aletin gelecekten haber vermesinin mümkün olmadığını da söyleyebilirsiniz; ama gelecek yalnızca geçmişin anısının geleceğe nakledilmiş halidir. Yani bellek ayının karanlık yüzü. Gökyüzündeki mercekle keşfedilmemiş yıldızların kehaneti -bu iyi bir analoji. Doğum çığlığından ölüm hırıltısına kadar çoğu yaşamın bir planı yapılabilir. Bu sözü özetleyen matematikteki sekiz doğruya hiç değinmiyorum -kıvrık çengeller, evrensel yumurtanın kabuğu. İnsan muayyen bir yaşamdaki insan potansiyellerini ortaya çıkarmak için ne kadar az şeye gerek duyuyor; titreşimlerle önce belleğe sonra da duruma ulaşmak. Firmanın âlimlerinin kavrayamayacağı bir şey. Habil'i parçaladıklarında insan iskeletine benzer dilsiz bir kablo yığınıyla karşılaşacaklar. Makinenin ruhu nerede, diye

bağıracaklar. Ah ben! Teleskop kadar eşsiz, özgün ve kesin olan bir buluş. *E pur si muovi,*[61]* falan.

Değeri kullanıldığında anlaşılacaktı; üzerinde çalışabileceğim çok küçük bir hesap tablosu vardı -sadece serseri yıldızlar gibi bana çarpan insanlar: Onların söyledikleri, bakış açıları ve onlar hakkında bildiğim birkaç gerçek. Klavyemi bilinen bütün notalardan oluşturdum, uzun ve karmaşık gösterge panelimi büyük bir sinema orgu şeklinde düzenledim; arkada dönüştürücü sistemiyle kütüphane vardı. Yıldızları okumaktan daha iyi ne olabilir? Ya, onların aşk ve acıyı iletişini dinlemek, seyreltilmiş hayvanların yankıladığı gezegen müziği. Bütün bunlar benim küçük manyetik kutularımdan çıkıyordu -çoğu korkunç cızırtılıydı. Sessiz evin o muazzam yalnızlığında (uşakların çoğunu işten çıkarmıştım) yaşamdan yalana geçerek oturuyordum. O zayıf ve sakallı halimle. Tabii asırlar sürdü: verilerime ilk tutarlı yanıtı almam üç yıl sürdü. Bu yolla Julian'a açtığını savaşın ilk hamlelerini yapmayı umuyordum. Bu gizli saklı adama yapabileceğim tek işkence. Başka şeyler de düşünmüştüm ama hepsi çocukçaydı. Defterlerde yavaş yavaş ortaya çıkacak görünmez mürekkeple yazılmış mesajlar gibi. Ama Habil daha iyiydi. Onunla inceleyip süzebilirdim. Çoğunluğu pek hoş değildi ama gerçek nasıl hoş olabilir ki? Kendim hakkında, kadınlara karşı yetersizliğim hakkında da çok şey öğrendim. Benedicta'yla ilgili gerçeği görmek çok korkunçtu; nefret edilecek değil, acınacak biriydi. Sakin Iolanthe'nin ölmek üzereykenki çığlığı: "Ne kadar az yaşayabildim, hep de otellerde. Hiç yeterli zaman varmış gibi "gelmedi ve şimdi..." Bu kadınları çorak bir arazide boş zamanımda yutmak üzere dişlerimle taşımalıydım. Ama o zaman da kadınlar yırtıcı olmaktan kendilerini alamıyorlar. Bir ianesiyle birlikte yaşamak için mink çiftliğini devralmak gibi.

Mark geldi, oğlum -kelime ne tuhaf geliyor! Ama benimle karşılaşmamak için köşelere gizlenerek benden kaçıyordu. Onu gardiyana benzer cadalozların ortasında ciddiyetle kiliseye giderken gördüm, kepçe kulaklı, solgun, ince, küçük bir yaratık. Belli ki emir almışlardı. Daha çocuk bahçesinden yeni çıkmış olmasına rağmen oğlan bir giriş sınavına hazırlanıyordu. Ona Habil'i öğretebilirdim, ama biraz. Onu Merlin'de benim masamda görür, *duyar* gibi oldum. Dul bir kadın kadar zayıf, solgun, ince kemikli genç bir adam. Ama bu henüz çok uzaktı, ta benim...

kayboluşumdan sonra. Bu biraz karanlıktı, bir intihar sinyali. Birden ortaya çıkan bu intihar kelimesi üzerine Markin kendi girişimini hatırladım. Bir sabah çok erken çalışıyordum ki tam zamanında pencereden bakıp onun göle doğru yürüdüğünü gördüm. Saatin bu kadar erken oluşu beni şaşırttı. Hava henüz aydınlanmıştı. Elinde bir dilim ekmek vardı ve görünüşe göre kuğuları besleyecekti. Tam kafamı çevirmek üzereydim ki yürüyüşündeki bir şey merakımı uyandırdı; sanki tümüyle irade gücüyle kendini yürümeye zorluyormuş gibi dimdik ve kaskatıydı. Bir an sonra buzlu suyun içine girdi ve yavaş yavaş ilerledi. Sulusepken yağıyordu. Bir iki kere bağırdım ama geri dönmedi. Birden ne yaptığını anlayıp kapıya koştum. Soğuk dondurucuydu. Durmadan derinlere gidiyordu, şimdiden boğazına kadar suya girmişti. O yakıcı soğuğa rağmen acıyla arkasından suya daldım. Su ağzına erişmişti ki onu yakalayıp kendime çektim. Morarmış, çarpılmış ve üşümüştü; hıçkırarak ağlıyordu. Küçük yaratığı gömleğimin içine itip soğuktan bayılmak üzere kendimi güçlükle karaya attım. Küçük, mavi, büzülmüş dudakları “Beni senden uzak tutmaya çalışıyorlar,” diyordu. Tekrar tekrar. Soğuk ve acının çılgınlığı içinde alt kal banyosunun sıcak musluklarına koştum; uyuşmuş organlarını rahatlatmak için onu sıcak suya soktum. Sonra karşısındaki bidenin üzerine çöküp ağlamaya başladım; ağlayarak yalnız çocukluğuma, meme emdiğim zamanlara, bildiğimiz tek anı olan anne rahmine geri döndüm. O da acımı paylaşarak ağladı; sonra beni okşayıp rahatlatmaya çalışan küçük solgun elini başımda hissettim. Onu benden kimin ya da neyin ayırmaya çalıştığını sormama gerek yoktu. Birbirimize bakarak uzun süre öyle durduk. Sonra sıskalığından, daracık göğüsünden dehşete düşerek o narin gövdeye hayat kazandırmak için onu kuruladım. Giysilerimiz radyatörlerin üzerinde tütüyordu. Kurumalarını beklerken, “Habil üzerinde benimle birlikte çalışmak ister misin?” dedim, gözleri güçsüz bir ışıltıyla yandı. İçini çekti: “Bana izin vermezler.” “O zaman bilmezler olur biter. Mark. Böyle zamanlar bulmalısın, onlar için çok geç ya da çok erken saatler.”

Böylece benim çırağım oldu, gün doğmadan önce benim ışıklarım ve kablolarım önünde iki saat geçirmek üzere gizlice odama gelirdi. Ona temel ilkeleri öğretmek ilk başta biraz zor oldu; ama sonradan sistemin ustası oldu ve gemilerde toplara barut taşıyan bir çocuk gibi orgumun mafiline tırmanmaya başladı.

“Aslında bu Habil ne?”

“Bir gün bizim hepimiz hakkında kendi geçmişi ve benim geçmişim hakkında, kendi geleceğin hakkında bir şeyler bilmek isteyeceksin.”

“Öyle mi?”

“Büyük olasılıkla, herkes ister. Şimdi program klavyesine bak: ‘Ne zaman’, ‘Kim’ ‘Neden’, ‘Nerede’ ve ‘Eğer’ diye işaretlenmiş değişik bölümleri görüyor musun?”

“Eğerini?” dedi şaşırarak. “Neden *eğer?”*

“Bir bakıma aralarında en önemli soru, geri kalanların hepsini değiştirebilir: Küçücük bir *Eğer* taneciği.”

Konuşacak birisinin olması da büyük zevkti; *Theaetetus* ve onun her algı, düşünce, duyguya damgasını basma hevesinde olan insan ruhunun önüne koyduğu balmumu engelden başlayarak ona Habil’in bütün şeceresini verdim. Eflatun’un bütün bellek teorisini; çocuk bütün bunları merak ve belli bir anlayışla dinledi. Sadece onu Julian dosyasına karşı uyarmam gerekti -dikkatli olmalıydı; çünkü Julian’la işim bittiğinde tuzağıma düşüp onun hakkında neler bildiğimi öğrenmeye gelecekti. Kendisi hakkında gizli bir rapor okumaya kim karşı koyabilir ki? Kırmızı davetkâr düğmesiyle solda ikinci paneldi. Mark için ona basıp açtım -onun anladığından emin olmak için- ikimiz birden bir ayağa bağlayıp kablolarla ateşe hazır hale getirdiğim dolu on ikiliğin namlusuna baktık. Gittiğimde geride bunu bırakacaktım. Mark bu hediyenin anlamını değerlendirmeye çalışırken mavi gözlerini kısarak hayretle bir ona bir bana bakıyordu. Ama hiçbir şey söylemedi. “Beni ele vermezsin değil mi?” dedim, bana duyduğu sevgiye güvenerek. Gururla başını salladı.

Böylece bir sürü kanal açıp onları hayata geçirecek incelikli programları tamamladık -bilimsel bir deyişle. Hiç bu kadar mutlu olduğumu hatırlamıyorum. Hem bu iş sır da değildi; Nash geldiğinde her şey ona açıklanmıştı. Çok tuhaf baktı, anladığını söyledi ve sonra parmaklarının ucunda çekip gitti. Benim yanımda kendini tutup alnına vurmadıysa da diğerlerinin yanında mutlaka yapmıştır. Marchant da geldi, ama sararıp dudağını ısırdı, artık bilmem, kıskançlıktan mı yoksa küçümsemeden mi. Doğrusu biliyorum. Elimde onunla ilgili çok az şey vardı ve alanı da baştan sona elden geçirmemiştim ama şöyle bir kehanet onaya çıktı; “eser hırsızlığı” Bütün bu saçmalıkların yavaş yavaş Julian’a süzülmesini istiyordum, oldu da. Ama bu sadece başlangıçtı.

Sonra ne yazık ki Mark yakalandı; bir büyücü sabahlığı giymiş olan cadılardan biri tıslayarak oda kapısına gelmişti. “Mark, sana *kaç kere söylendi.*” Küreğe benzeyen elini uzattı. Üstü kapalı bir küstahlıkla limonata şişesini dudaklarıma vurarak seyrettim. Mark uysalca götürülmeye boyun eğdi, başı dik, dudakları bembeyaz, kulakları pembeydi -tutsak tavşan. Karşı koymak faydasızdı ben de ona güvenerek hareketsiz kaldım. Gururla yürüdü, hoşçakal demek için durmadı bile.

Evet: Sonra ne oldu? Düzenlemek ve gözden geçirmek için önümde koskoca bir kış vardı -John Dee’nin üzerinde oturduğu kazıktan çok daha sağlam bir kazığın üzerinde. Her yerde ateşler yanıyordu, kar her şeyi örtmüştü. Artık *Julian’a* işkence edilmeye başlanmıştı. *Kendi* sesi onu arıyordu! “Julian’la mı görüşüyorum?” “Evet.” “Ben de Julian’ım.” Habil’in bir tür elektronik aldatmaca olduğu düşünülüyordu; ama gerçek görecelidir. Umduğumdan çok daha az doğruydu ama yine onu kullanabileceğimi anladım. Ne de olsa el olmadan planchette[62]* bir işe yaramazdı, kristal küre de sihirbazın gözü olmadan. Evet, bu parçalanmış hayatların trajik elipsi boyunca ileriyi ve geriyi görebiliyor, arada sırada kısmi gerçekler elde edebiliyordum. Arada bir ağlarım doluyordu; arada bir yavru balıkları tekrar suya atıyordum. Tanrım, elimde Julian’ı telaşa düşürecek kadar malzeme vardı. Defalarca beni aramaya çalıştı, sesindeki gizlemeye çalıştığı heyecan beni çok mutlu ediyordu. Bildiklerimi nasıl öğreniyordum. Doğrusunu söylemek gerekirse sadece Habil’den yola çıkarak yaptığım tahminlerle. Onu hem ikna hem de huzursuz etmem çok kısa sürdü, çünkü kendi sesiyle yaptığı konuşmalardan birinde rastlantı eseri birkaç doğru ayrıntı yakalamıştım. Belki de bütün bunlar sermaye piyasası ya da at yarışları için faydalı bir kılavuz olabilirdi ha? Julian’la konuşurken Julian’a sitemli bir sesle bunu sordurttum. Sonra acımasızca onun özel yaşamına girmeye başladım. Duygularının ve umutlarının alanına. Onu yavaş yavaş küçültmek istiyordum, sonsuz bir yavaşlıkla; şimdiden onun güçsüzlüğünü hissedebiliyordum. Boğulan bir adam gibiydi. Arada bir bu kadar acımasız olduğum için vicdan azabına yenik düşüyordum, çünkü artık gerçekten acı çekiyordu. İşkencenin bütün ağırlığını hasta Iolanthe’ye, onun sessiz ölümüne yüklemiştim. Geri kalanın da gerçekleşmesinden şüpheye düşecek kadar çok şey duymuştu. Hem sonra Graphos da: Hippo’nun ölüme gebe bir hastane koridorunda

yankılanan hüzünlü ayak sesleri. Asetonla soluk almanın kepazeliği, yavaş yavaş dolarak kangrene dönen bacaklar. O bacaklar o kadar büyük bir özenle gri yün çoraplar içinde saklanıyordu ki. Kendi ayak tırnaklarını kesmeye kalkışmaması için *uyarılmıştı,* çünkü en küçük yara bile... Ama Graphos emir almaya alışık değildi. Hep daha iyisini bildiğini düşündü.

Iolanthe'ye benimle birlikte gelirse evindeki kötü ruhları kovacağıma söz veren bir mektup yazdım; ama mektup çok geç gitti ve onu da diğerleriyle birlikte yaktı. Bütün bunları Zürih uçağında Bayan Henniker'le ilginç karşılaşmamız sırasında öğrendim. Yüzü acıdan çökmüştü, Io'nun başında geçirdiği uykusuz geceler yüzünden derileri pul pul kabarıp kalkmıştı. Alp yıldızları ve uğultulu otlarla dolu pencerenin kenarındaki uzun, çelik yatak. Bir ikonun ününde yanan tek bir mum -yine aynı ikon. İçinde hiç gözyaşı kalmamış gönülsüz bir hıçkırıkla sarsılıyor- hepsini tüketmiş. İlk başta kimse bilmiyordu, *tabii* Julian dışında. Ne zaman hasta olsa bir dördüncüde huzur ve mahremiyete kavuşmak için üç kliniğe birden kaydoluyordu. Mum ışığında geçmişini gözden geçirip o vahşi kocaman açılmış gözlerle geleceğin sabitliğine bakarak duruyordu; çam tahtası bir tabut. *Tunc.*

Uykunun nihai sığınağına o basit yuvarlanış çok ağırdı, acısız, pişmanlıksız. Ölümün o yeşil tepelerinden yuvarlanmak, gittikçe hızlanarak, bilincin kara ateşin bağrına inen ağır sarmallarında dönmek. Artık Bayan Henniker bütün gece boyunca kızı olarak benimsediği kadının beyaz yüzüne taş rengi gözlerini dikerek yatağının yanında oturuyordu; gece hemşiresinin gıcırdayan ayakkabıları dışında tümüyle sessiz olan binada çelik bir sandalyenin üzerinde dimdik -bütün kata tek bir hemşire. Arada bir hastanın gözleri açılıp bir şeyler arıyormuş gibi tavanda dolaşıyordu. Dudakları belki biraz kımıldardı, hatta belki şefkatle gülümserdi, ikimizin mavi bir balıkçı teknesi içinde babasının adasına gittiğimizi hayal ettiğini düşünmek isterdim -*düşündüm* de. Bir kilise, serviler, güneş rengi mendirek rengârenk, kutu kutu evler, guruldayan pembe parmaklı güvercinler. Babasının yaşamını geçirmiş olduğu, basit dairesini tamamlamış olduğu terk edilmiş kulübeye, yukarıya, daha yukarıya çıkmak. Kuyunun üzeri yosun kaplanmış, yüzyıllardır tatlı suyu çeken ip çıkrığı aşındırmış. Dışarı fırlamış gevşek bir taş anahtarın saklandığı yeri ortaya çıkarıyor. Diyelim ki parmak uçlarımızda girdik, örümcek ağlarıyla dolu, elma kokusuyla kasvetli odaya -babasının öldüğü

oda. Tanı bu noktada bir yerlerde yaşamımdaki her şey başarılı olmaya yüz tutuyor; her şey iyiye gidiyor. Taze bir rüzgâr yelkenleri dolduruyor. Bunu Habil söylüyor, ama hep şunu ekleyerek: “Bu da diğerleri gibi yalnızca bir hayal, hepsi bu.” Sonra alan tekrar boşalıyor ve intiharla ilgili ipuçları beliriyor. Bu uzun sürmüyor görüyorsunuz: Süremiyor.

Bayan Henniker elinde buruşturduğu mendili, terden parlayan kırmızı at yüzüyle oturdukça oturuyor. Iolanthe’nin ölü yüzüne ne kadar göz kamaştırıcı bir özlemle baktığımı bir anlatabilseydim -her şey patlayacak, alev alacak, parçalanacak gibiydi. Yataktan düşmüş olan küçük yeşil kitabın üzerinde son andaki düşüncelerini gösterebilecek hiçbir çizgi yoktu -belki de pek bir şey düşünmüyordu. Henniker o ünlü saçtan bir bukleyle birlikte onu bana getirmişti -insan çocuklarının üzerine titrediği duygusal emanetler: Dökülemeyen son gözyaşına kadar dayanacağı düşünülen bellek kanıtları. Gözleri, acaba gözleri kaskatı dudaklarımın okuduğu şu bölümde gezinmiş miydi? “*Vaus etes lié fatalement aux meilleurs souvenirs de ma jeunesse. Savez-vous qu’il y a plus de vingt ans que nous nous connaissons? Tout cella me plonge dans les abîmes de reverie qui sentent le vieillard. On dit que le present est trop rapide. Je trouve, moi, que c’est le passèqui nous dévore.”*[63]*

Belki de yaşlanmakta olan Flaubert’in elinden çıkan bu kararsız satırları tarayan Julian’ın gözleriydi; çünkü Julian kesinlikle oradaydı. Tam gece yarısından sonra, önceden bildirmeden sessizce gelmiş; yavaşça bavulunu yere bırakmıştı. Henniker o şaşkınlık içinde yalnızca siyah giysisi ve yumuşak siyah şapkası içinde yarasaya benzer bir şekil görmüştü. Onu susturmuş ve hastayı kendisine bırakıp gitmesini ima etmişti. Tek bir kelime bile söylemeden her şey anlaşılmıştı. Henniker içini çekerek alçak divana gitmiş ve derin bir uykuya dalmıştı. Yalnızca tek bir şeyi fark etmişti. Iolanthe gözlerini hiç açmamıştı ama birden yüzü titremiş ve eli beyaz çarşafın üzerinden Julian’ın küçük, çocuksu eline yavaşça uzanmıştı. Ateşli parmakları onunkilerin üzerinde sessizce oturmuşlardı. Tabii neye *benzediğini* sordum, ama Henniker’ın cevapları doyurucu değildi; bir sürü çelişik izlenim edinmişti. Korkunç yaşlı ve yorgun, kül rengi bir yüz, sönmüş bir volkanın krateri gibi; ya da kanatlarıyla çelik iskemleye yapışmış, titreyen kocaman biracı yarasası. Ya da... Ama faydasızdı,

faydasızdı. Ne zaman gerçekten gerekse Julian ortaya çıkıyor ve haberi alınıyor: Ama genellikle ancak gittikten sonra.

Gece şafağın bulanık aydınlığına kavuştu; kar manzarasının azı dişleri bütün o kısır ihtişamlarıyla parlıyorlardı. Bütün doğa uyukluyordu, Julian bile başının düştüğünü hissetti. Herhalde o kuş uykularından birinden uyandığında bütün o kütleyi, Io'nun durumundaki değişikliğin yarattığı ağırlığı hissetmiş olmalı. Ölüm parmaklarını çok ağırlaştırmış gibiydi, öyle ki elini onların altından çıkarmak çok büyük çaba gerektirdi. Hepsi bu. Julian bundan sonra hiç kıpırdamadı. Bayan Henniker hafifçe horluyordu, Julian Io'nun kendisine böylesi durağan bir yoğunlukla sunduğu beyaz profile dikkatle bakmayı sürdürdü. Uykulu bir sinek gözüne konduğunda bile kıpırdayamadı.

Ama basının böylesi olaylar için sakladığı alçaklıktan kurtulamayacaklardı. Nasılsa Io'nun nerede olduğu haberi dışarı sızmıştı. Klinik kendisini böyle altmış istilacıdan, hele günün bu saatinde koruyacak şekilde donatılmamıştı. Bütün karşı koymalara kulaklarını tıkayıp şaşkın kat hemşiresini aşarak bir kabilenin vahşi kararlılığıyla yaylı kapılardan içeri dalmışlar. Hatta bazıları bahçeden balkona tırmanmış. Odanın mum ışığı sessizliği onların kaba, saygılı solukları, ayaklarının hışırtısı ve flaşlarının ışıklarıyla dolmuş. Julian o zaman bile kımıldamamış; tükenmiş bir halde sandalyesinde oturmuş. Nasılsa onu fark etmemişler, çünkü ona ne bakmışlar ne de soru sormuşlar; dünya gazetelerinde çıkan bütün o fotoğraflarda onun varlığından eser bile yoktu. Sandalye boş gibiydi. Nereden sürdürmeli? Gövdenin önceden planlanmış eskimesi vb. Bayan Henniker bütün bunlar olurken uyumayı sürdürmüş ve ancak çarpılan kapının sesiyle uyanmış. Julian yokmuş. "En büyük şanssızlığı," dedi Julian sonradan, "sana âşık olması, tümüyle uygunsuzdu, hem zaten senin de umurunda değildi." Artık bu suçlamalara cevap veremiyorum. Korkunç bir dehşet ve bitkinliğe kapılıyorum. Ben hiçbir şeyin suçlusu değilim -aslında tek suçum da bu. Sonra o iğrenç gazetelerde mezarının soyulduğunu okumak. Bunu hayranlarının yaptığını söylüyorlar. Hayranları hiçbir şeyin durduramayacağı doğru. Bunun Julian olması olanaksız; sıradan hırsızlar da olamaz, çünkü mücevherlere dokunulmamıştı. Saçları: Bir ilahenin saçları çok fazla para ediyordu. Aradığı birisiyle umutlarının birleşmesiydi, aşk değil. Ama Henniker bunu nereden bilecekti? Birkaç sözle beni boğmuştu, kendimi sanki bir kurbağa yutmuş gibi hissederek oturmuş ona bakıyordum.

Burası çok sakin. *Om*. *Om* dedim.

VII

Atina’da Koepgen’in ortaya çıkmasını bekleyerek geçirdiğim bu kısa, yalnız atalet dönemi bıktırmaya başlamıştı. Nedenini bilmiyorum ama başladığım... başladığım işi bitirmeden önce onu görmem gerekliymiş gibi hissediyordum. En sevdiği tavernayı göz hapsinde tutuyordum; o bile çok değişmemişti. Pencerelerden biri içeri devrilmiş, asma da küflenmişti. Dul kadın ölmüştü, ama oğlu işi sürdürüyordu. Geceleri uzun süre yürüyordum –sert, hınçlı müziği ve oyun kokularıyla vahşi, kadife Atina gecesi. Artık düşünceleri kaydedemiyordum, makara bitmiş gibi duruyordu. Bütün o kahrolası şey kafamda bir makine gibi vınlamaya başlamıştı. Sonra güm, onunla burun buruna geldik bu gece -rahip adımlarıyla ilerleyen cep Silenus’u. Saçları biraz kırlaşmıştı. Ama beni gördüğüne hiç şaşırmadı. Gözlerimizle birbirimizin içini okuyarak bir süre sessizce oturduk; onun sarhoş olduğunu fark edince bu kutsal vaziyette ona eşlik etmek için hızlandım. “Geleceğini biliyordum.” Baykuş gibi başını sallayıp mavi teneke maşrapayı parmaklarıyla dövüyordu. “Benden haber almak, hikâyemi duymak istiyorsun.” Gerçekten de öyleydi. Muğlak, sinirsel bir merak beni ele geçirmişti, çünkü Koepgen’Ie ilgili verilerin çokluğuna rağmen Habil’den kulağa kurgu gibi gelen aforizmalardan başka bir şey alamıyordum. “Şu ikon, senin osuruktan peri masalın.” Gözleri güldü, sırtını tavernanın kireç duvarına dayadı. “Tanrım, Charlock,” dedi, “gerçekten özgürüm. Bunu kazanmam çok uzun zaman aldı, ama ona sıkı yapıştım ve alnımın teriyle kazandım. Özgürüm, dostum!”

Şarap maşrapasını öyle bir kaldırdım ki neredeyse alnının ortasına çarpacaktı. O anlamsız beş harf o kadar midemi bulandırıyordu ki. “Bana çok iyi davrandılar,” dedi. “Ama en tuhafı bu değil. Evet ikonumu sonunda buldum -ve benim için mistik bir uyanış olmasını beklediğim şeyin düşünülebilecek en maddi şey olduğu ortaya çıktı.” Büyük bir içtenlikle güldü. “Babamın vasiyeti. Rusya’daki mülkümüzle ilgili yapılması gerekenlerin bir listesiyle birlikte onun arkasına yapıştırılmıştı -tabii eğer onu bize vermeye karar verirlerse.”

“Peki nerede buldun?”

“Bu da şaşılası başka bir olay: Spinalonga da.”

“Cüzzamlı adası mı? Girit’e bağlı olan.”

“Ta kendisi. Jocas’tan öğrenince kilisenin beni oraya yollamasını istedim, tabii orada buldum da. En kötüsü de buydu. Hem hepsi bu kadar da değildi. Cüzzamlıların arasında ölmekte olan ufak, yaşlı bir adam vardı, her zamanki formalitelerle onu öteki dünyaya yollamak için benden yardım istediler. Ama ölmesi çok uzun sürdü; o çılgınlık halinde geceler boyu konuştu. Biliyor musun İngilizdi; bana -bil bakalım bana ne anlattı? Bana kendisinin *Merlin* olduğunu söyledi.”

“Allah kahretsin.”

“Gerçekten de adı buydu; ama o Merlin mi yoksa o soyadlı herhangi biri mi olduğunu nereden bilecektim? Hı? Ama hepimiz hakkında çok şey biliyordu. Benedicta, sen; sana benimle iki kere mesaj yolladı. Yalan söylemiyordum. Charlock. Bir dakika dur da hatırlayayım.” Şarabını kana kana içti. Dudaklarını ekmekle silip konuşmaya devam etti: “Şöyle dedi: ‘*Firma yalnızca ondan kaçmak için vardır. Bunu Charlock’a söyle.’* Buna ne dersin? Sonra başka bir zaman şunu söyledi: *‘Yaşayanlar için iki tür ölüm vardır. Charlock’a bunu söyle.’* İnanmayan gözlerle ona bakarak öyle oturdum, ama tuhaf bir biçimde kendimi neşelenmiş hissediyordum. Bir maşrapa daha düşünce- kışkırtıcısı sipariş etmek üzere ellerimizi çırptık. “Kendi görüşüne göre firmanın hepimiz için başka bir şey demek olduğunu söyledi; senin için bellek gibi bir şey. Bankadaki kaynakları taahhüt mektuplarıyla tüketilemeyecek kadar fazla.”

“Cehenneme kadar yolu var firmanın.”

“Kafanda ne olduğunu biliyorum,” dedi Koepgen ciddiyetle, “ama karar vermeden önce küçük evi ziyaret etmelisin. Böyle bir hareketin...”

“Kapa çeneni Koepgen,” diye homurdandım dişlerimi göstererek.

“Biliyorum, özür dilerim. Özgürler tutsaklara öğüt vermemeli. Hadi başka şeylerden konuşalım. Sana şanslı bir olaydan söz edeyim; yapmama yardım ettiğin çevirileri hatırlıyor musun? Hani şiirlerimi? adımı vermeden onları bir acentaya yolladım. Balıklama atladılar. Küt diye. İşte böyle! Anlaşma bugün elime geçti. Bak!” Kâğıdı ondan alıp şöyle bir göz attım. Sonra yavaş yavaş büyüyen bir dehşetle ona baktım. Firma Vibart’ındı. Anlaşmayı Vibart’ın ortağı imzalamıştı. Bu aptalın bunu bilmemesi mümkün müydü? Dikkatle, saygıyla, şefkatle zavallı, aptal, küçük adamın gözlerine bakarak defalarca yutkundum. Ona söylemeli miydim? “Hayır” diye bağırdı *öteki Felix*, “tek bir kelime bile söyleme.”

“Buna içelim.” Doyumla gözleri yaşararak o da kadeh kaldırdı. Çok geç vakte, menekşe rengi gökyüzü eflatuna dönüp kanamaya başlayana kadar oturduk; garsonlar pencere kenarlarında uyumaya başlayana kadar. Sonra Acropolis’in yanındaki tepeden aşağı yuvarlanmaya başladık.

Kararımı vermiştim. Ne zaman ve nasıl yapacağıma karar vermeden önce Io’nin evini ziyaret edecektim.

Nash, araba tepenin ekseni ve çifte karaağaç sırası boyunca bir kavis çizerek içinde hep başgösteren can sıkıntısının nedenini bir türlü anlayamıyordu. Ama yanında oturan kara takım elbiseli adam buna hazırlıklı bir serinkanlılıkla bakıyordu; Julian yolculuğun ilk bölümünde görece daha sessizdi. Ama son birkaç mildir her zamanki gibi sarıyordu. “Bu güzel değil,” dedi Nash’in düşüncelerini okuyormuşçasına. “Bence de. Çok Bizanslı bir şatafatı var. Burası kimseye yuva olamaz.” Nash başını sallayarak vites değiştirdi. Nar bülbülüne benzeyen yüzü çatık kaşlarla lekelenmişti. “Bu Benedicta’nın suçu değil,” dedi. “Sen de kabul edersin ki çok büyük ilerleme gösterdi; hem ölüm haberine filan rağmen.”

Julian bir puro yakarak, “Ölümünden şüphelenmek aynı şey değil. Bunu gösteren bir gövde yok. Yaşamak kadar ölmek için de bir gövdeye ihtiyacın var. Charlock’a gelince. Kanıtlanana kadar bekleyeceğiz. Akdeniz ölüleri hep kıyıya atar. Eğer bulunabilecek gibiyse onu buluruz herhalde. Sadece biraz beklemek lazım.” Öksürüp koltuğuna biraz daha yerleşti. Büyük klavyesiyle o tuhaf oyuncağı görmeye gelmişlerdi. (“Sezginin hesap cetveli. Bir tane de sen yapabilir misin?”) Bu ve başka küçük meseleler çözülmeliydi. Julian yavaşça konuşmayı sürdürdü: “Hesychast efsanelerine benziyor. Ölüp boş bir mezar bırakmak. Charlock’a dikkat etmeli.”

“Bilmiyorum,” dedi Nash ve Julian soğuk soğuk cevap verdi.

“Kimse senden bilmeni beklemiyor; senden tek beklenilen var olman, olman.”

“Bütün sorun da bu zaten.”

Göl karanlık ve kirli bir jöleye benziyordu. Kuğular beyaz fenerler gibi yüzüyorlardı. Sıraların boyaları dökülmüştü. Alçalmakta olan göğün altında ıslak yaprak tabakası tekerleklere yapışıyordu. İş arabasına gelince, Nash bir kedi kadar titiz olurdu; onun patilerine bir şeylerin yapışmasına dayanamazdı. Julian hararetle konuşarak yolda dikilirken o bir çomakla

yaprakları dökmeye çalışıyordu. “Önce çocuğu hallederiz,” dedi yumuşak bir sesle. “Bubi tuzağının nasıl çalıştığını biliyor olabilir, görünüşe göre öyle. En azından sorabiliriz.” Nash homurdandı. Şosede bulduğu bileziği mantosunun cebine koydu. Hafif bir selam vererek onları içeri aldı, uzun koridorlardan ve yuvarlak merdivenden geçerek Julian’ın Mark’ı sorguya çekeceği odaya gittiler. Nash yüzünde garip, kaçamak bir alayla sahanlıklarda soluklanarak güçlükle arkadan geliyordu. “O zaman ben de gidip Benedicta’yı göreyim,” dedi ve sola, sahanlıkların kesiştiği tarafa dönerek yatak odalarına doğru gitti.

Her zamanki gibi Julian, o etki ustası, deneyimli bir engizitöre yaraşacak bir görüşme yeri seçmişti. Parka bakan perdesiz tek bir penceresi olan örümcek ağlı bir sandık odası. Buraya pencereye dönük eski moda yüksek arkalıklı bir koltuk yerleştirilmişti. Koltuğun arkası o kadar yüksekti ki Mark çekinerek odaya girdiğinde yalnızca koltuğun kenarlarında duran bir çift beyaz el görebildi. Hepsi bu. Yüksek arkalık kafasını bile örtüyordu. Mark doğu kanadındaki koridorlardan odaya kadar bir dadı tarafından getirilmiş, bir işaret üzerine odaya salınmıştı. Dışarıdaki gün ışığı yüzünden olduğundan daha da beyaz görünen ince yüzüyle solgun ve endişeli ayakla duruyordu. “Evet, Julian Dayı?” dedi adını duyunca. “Evet?”

Julian kelimeleri kendi hallerine bırakarak ağır, sakin, sürüngen sesiyle dalgın dalgın konuşmaya başladı. “Mark, sevgili Felix’imize Habil’i yaparken yardım ettin değil mi?”

“Evet.”

“İçinde bir bubi tuzağı var mı? Patlayıp birilerini yaralayabilecek bir şey?”

Mark hızlı hızlı nefes almaya başladı ve yüzünde alışılmamış bir azim ve kararlılık ifadesi belirdi. Uzun arkalıklı sandalyedeki adam sanki bu uygunsuz tepkilerin yatışması için biraz zaman tanımak istiyormuş gibi lanetli bir sessizlikle oturuyordu.

“Size söylemeyeceğim. Söz verdim,” dedi çocuk sonunda.

“O zaman birileri yaralanırsa sorumluluk sana ait.”

“Söz verdim.”

“O zaman birileri yaralanırsa sorumluluk sana ait.”

Mark köhne odanın durgun havasında yükselen puro dumanı sarmallarını izliyordu. “Sana söylüyorum.” dedi. Julian birden, sert bir sesle, öyle ki oğlan yerinden sıçradı. “Sana söylüyorum.” Mark başını eğdi.

Ağlamak üzereydi. Julian yine sakin, tarafsız bir sesle konuşmaya başladı: “Mark,” dedi sonsuz bir yavaşlıkla, “Kuledeki Prenses masalını biliyor musun?” Mark başını sallayıp odanın sessizliğinde “Evet,” diye fısıldadı. “Çok güzel,” dedi Julian “bildiğine sevindim. Hoş bir hikâye değil. Bak Mark sana şimdi başka bir şey soruyorum. Tuzağı devredışı bırakmanın güvenli bir yolu var mı?”

Mark kendisiyle uzun süre mücadele etlikten sonra neredeyse hıçkırarak itirafta bulundu. “Güzel,” dedi Julian, “sen de bunun nasıl yapıldığını biliyorsun, değil mi?”

“Evet Julian Dayı.”“

“Bize yardım edeceksin değil mi?” Anlamsız bir kaza yüzünden o makineyi kaybetmek istemeyiz.”

“Bir düğme var.” dedi Mark duraksayarak, “bana gösterilmişti.”

Julian rahatlayarak içini çekti. “O zaman bu iş halloldu,” dedi. “Bunu bizim için yaparsın değil mi? Bak. Profesör Marchant ve ben şu makineye bir bakmak istiyoruz. Çok güzel ve özgün bir eser. Felix’in yaptığı en iyi iş. Firma bunu kaybetmeyi göze alamaz. Eğer bu sabah bunu yaparsan bu hafta onunla birlikte gelip çalıştırmaya başlayabiliriz.”

Uzun, sağır edici bir sessizlik çöktü. Mark kirli tavana doğru yükselen duman sarmallarına bakıyordu.

‘Tamam Julian Dayı. Eğer istiyorsan şimdi yapabilirim.”

“İşte benim oğlum,” dedi Julian rahatlayarak. “Akıllı çocuk.”

“Artık gidebilir miyim?”

“Tabii gidebilirsin.”

“Hoşçakal Julian Dayı.”

“Hoşçakal Mark, çok teşekkür ederim.”

Benedicta hâlâ nekahat devresindeydi, bir kalkıyor bir yatıyordu. Çarpıntılarının yeniden başlamaması için fazla hareket etmesi yasaklamıştı. Nash umutlu bir iyimserlikle yanında oturuyordu. “Çok daha iyisin,” diyerek reçete defteri ve dolmakalemini çıkardı. “Bir iki güne kadar dolaşmaya başlarsın.” Hafif dolmakalem darbeleriyle yazarken Benedicta onu dikkatle izliyordu. Uzun solgun yüzü dağınık bir sarı saç miğferiyle çevrelenmişti. *Greensleeves* şarkısındaki kadın gibi giyinmişti -ince belinin üzerine sırmalı bir kuşakla tutturulmuş bol bir sabahlık: Bir Viktoryen

şairinin giysisi. Ahtapot şeklinde bir broşla göğsüne iliştirilmiş kalp biçiminde küçük bir saat tıkırdıyordu. Derin düşüncelere dalarak Nash'e bileğini uzatıp yaslandı.

"Marchant beni aradı" dedi dalgın dalgın. "Felix'in giysileriyle birlikte kumsalda bulunan kasetlerden söz etti. Onları dikkatle incelemiş. Sonuncusu biraz güç anlaşılıyormuş. Kürek sesi, ıskarmoz gıcırtısı *olabilecek* bazı kayıtlar olduğunu söylüyor. Ama çok hışırtılı. Sence Felix gerçekten...?"

"Bu konuda hiçbir şey bilmiyoruz." dedi Nash aceleyle. "Bugün bunu Julian'la konuşuyordum. Beklememiz lazım. Dünya kadar zamanımız var, dünya kadar."

Ama ancak Julian'ın karanlık gölgesi yatağın ayak ucundan ona bakmaya başladığında Benedicta biraz canlanabildi: gözleri onunkilere tatlı bir yoğunlukla bakıyordu. Julian'ın orada bulunması onu ateşliyor, tutarlı şeylerin düzenine geri döndürüyor gibiydi; keyifsizliği bir mumya sargısı gibi üzerinden kaydı. "Julian" derken sesi titriyordu.

"Mark bizimle işbirliği yapacak," dedi Julian gevşek bir sesle. "Bu hallettiğimiz tek konu. Geri kalanlara gelince Benedicta: Sen bu kadar iyileştiğine göre Nash de ben de bundan yararlanmanın iyi olacağını düşürüyoruz; Jocas'la konuştum, o da bizim gibi düşünüyor. Güzelce dinlenmelisin. Bir süreliğine Polis'e git ve buradaki ayrıntıları halletmeyi bize bırak. Tamam mı?"

"Sen öyle istiyorsan," dedi. "Sen öyle istiyorsan olur Julian."

Julian dirseklerini yatağın ucuna dayayıp dalgın dalgın bu soluk güzel yüze baktı. "Eğer istersen bizim için faydalı bir şey yapabilirsin," diye yavaş yavaş sürdürdü konuşmasını. "Türkiye'de yatıyla yolculuk yapan genç bir Alman baron var, bir botanikçi. Doğal bir biçimde mükemmel böcek kontrolü sağlayacak bir çiçek olduğunu söylüyor... Seni ayrıntılarla sıkmayacağım. Ama tırmanın bu adamı kazanması gerek. Giderken taahhüt anlaşmalarını yanında götürebilirsin, böylece Jocas adamı ikna etmek için kolları sıvar. Katılmakta kararsız görünüyor."

"Tabii götürürüm," dedi Benedicta, ciddi, kaçamak, kurt gibi bir bakışla. Dinlerken tırnaklarını yemeye başlamıştı.

"Ama aceleye gerek yok," dedi Julian. "Dünya kadar zamanımız var, dünya kadar zamanımız var."

Binanın kalın duvarları tarafından boğulan uzak bir patlama sesi Julian'ın ya da onun dalgınlığının sert kabuğunu delebilecek kadar yüksek değildi. Benedicta ona hâlâ hayranlık ve acıma karışımı bir bakışla bakıyordu. Julian da ona her zamanki gibi, gözleri içine girilemez bir hüzünle dolu bakıyordu. İskemlesinden kalkıp, "Bu bir silah sesiydi, değil mi?" demek Nash'e düştü.

İKİNCİ KİTAP

NUNQUAM

â Claude Vincendon

Aut tunc, aut nunquam,
“Ya şimdi ya da asla...”

Petronius, *The Satyricon*

I

Uyku mu yoksa uyanıklık mı -ne farkı var? Yok eğer bir farkı varsa bunu nasıl ayırt edeceksin? Hem eğer bu ayırt edilebilir bir farksa, ayırt etmişsin etmemişsin neyin ya da kimin umurunda olacak -fısıltısı zambakla yaldızlanmış bir meleğin sana "Aferin" diyeceğini mi zannediyorsun? Ya, işte sorun da bu.

Başım ağrıyor, tek nedeni de yara değil -yara iyileşiyor.

"Bilmediklerin yüzünden suçlusun, yalnızca yüzünü değiştirerek kaçabileceğini umduğun için suçlusun." Ah!

Demek ki uyanıyor, benim bu tezahürüm öylesine belirsiz ki ona inanmak güç: Az eşyalı, kimliksiz görünümüyle iyi bir otel izlenimi veren bir odada uyanıyor; feodal mobilyalar, tütün ya da kedi kokan perdeler yok. Yine de banyodaki havlulara sadece bir "P" işlenmiş. Yatağın yanındaki İncil, duvara ince pirinç bir zincirle zincirlenmiş: dizgi hataları yüzünden neredeyse okunamaz halde; mürekkebi silinmiş. Yalnızca baş sayfası okunabiliyor. Peki o zaman, ben neredeyim? Hangi şehirde, hangi ülkede? Tekrar dönecek, hep döner; ama o böyle uyandığında, yoksul bir akraba gibi belleğe bağımlı olan şu sözde gerçeklik içinde kendine bir yer arayarak uzun bir şaşkınlık yaşıyor. Radyo istasyonunun kaynağı belli değil; o kadar kişiliksiz bir hafif müzik çalıyor ki her yerden yayın yapıyor olabilir. Ama nereden? Canını dişine takıp uğraşsa da çıkaramıyor -ifadeye dikkat edin: Canını dişine takıp uğraşsa da! Sahip olduğu üç beş giysi de kimliksiz, hatta bazılarının düğmesi bile yok. Hah, bu belli belirsiz bir şeyler çağrıştırıyor! Yatağın yanında küçük, yeşil bir günlük var; acaba bu bir ipucu veremez mi? İçinde öteki adamın adı var. Felix Ch. Ama defter çok eski görünüyor -öyle olmalı, taç giyme töreni yıllar önce olmamış mıydı? İnanılmaz bir seyahatnâme gibi Latin Amerika şehirlerinin adlarıyla dolu; dahası tam ortasında bir sürü ayı kapsayan bir boşluk var, defterden koparılmış. Gitmiş! Yok olmuş aylar, yok olmuş günler-yoksa bunlar şu an içinde bulunduğu günler mi? Gölgesini yitirmiş bir adam, kadransız bir saat. Yunanistan ve Türkiye'de bir şeyler mi olmuş? Türkiye'de hiç bulunmuş muydu? Belki de öteki adam oraya gitmişti. Kafasına inen o darbe görüş

açısını daraltmıştı: Karanlık arada bir menekşe rengine dönüyor ve kafasının içinde dans ediyordu. (Kadın yatakta nasıl titriyordu, ölü bir aşkı hatırlatan bu tuhaf ayrıntı.) Ama elbette bir geçmişi vardı!

Nisandan ekime kadar, ama kayıp haftalar neredeydi, ya kendisi? Bilmek için her şeyimi verirdim. En azından şimdi mevsimin bahara benzer bir tarafı yoktu; pencereden bakınca ak başlıklı dağlara doğru yükselen kar çayırları görünüyordu; zımparalanmış ve boyanmış çerçevelerin ardında inci taneleri gibi sulusepken yağıyordu. Burası bir kurumdu o zaman. (Yazıcı, paslanmışsın biraz, çalışman gerekiyor.) Bir gün aynadaki imge hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlayana kadar bütün bunlardan habersizdin. Hadi, denemeyi sürdür. Şu kimliksiz hafif müzikten yana hiç şansın yok. Yemek yemiş olmalıyım, çünkü artıkları hâlâ odada ama o ne oldukları belli değil. Dün gecenin yemeği mi? Çatalımla artıkları karıştırıyorum. Javel suyunda pişmiş komi beyni, yüz frank. Hizmetçiyi çağırmak için zili çalıyorum ama kimse gelmiyor. En sonunda kapıdaki küçük Yahuda'yı görüp bağırıyorum. Yeniden kazanılan kimliğin sancısı. Ahhh! Delik bir an açılıyor ve sonra yavaşça kapanıyor. Burası otel değil. Doktor! Anne! Hemşire! Çişim var!

Birisi sabit aralıklarla yakınlardaki bir duvara vurup boş boş bağırıyor; yalıtımlı duvarda bir pat sesi sonra bir tane daha: Ve plastik bir oturağın yere vurulduğunda çıkardığı o özel titreşim. Artık biliyorum, öteki de biliyor -yeniden bir oluyoruz, dumanla nem gibi. Ama kendini umutsuzca ateşli hissediyor ve benim nabzımı alıyor, teri badem kokulu. Evet bütün bunlar mükemmel doğrusu! Hamlet yine kendini buldu. Unutulmuş konuşmalardan parçalar, yaşamımın o kahrolası anılar yığını bana geri dönüyor; onunla birlikte de bana Benedicta'yı yeniden kazandığım yanılsamasını veren yeni ve şaşırtıcı olaylar (Hippolyta şöyle demişti: *“Les petites savoirs sexuelles*[64]* insana nasıl da bıkkınlık veriyor.”)

Bütün bunların benim başıma gelmiş olmasına hiçbir anlam veremiyorum, ama geldi; o dişi ve erkek canavarlar hâlâ karanlık yüreklerini paralamayı sürdürüyorlar. “Bana hep iyiliği dokundu, bense ikiyüzlülükle karşılık verdim, oysa onu hep sevmiştim, içte sadık, dışta tutarsız, yalnız, doyumsuz ve bir kadına (adama) deli gibi âşık.” Diğerinin narsisizmine yapılan şu saldırılar. Ama ya bana anlattığı doğruysa? Bu başa dönmek demek, kaçırdığımız ipin ucunu tekrar yakalamak; yolların

ayrıldığı noktaya geri dönmek. Durun, biri adımı çağırıyor -evet, benim adımı. Onun yanında yatarken kendi kendime sitem ederdim: “Her şeyi bilmen gerekirdi; bütün insanlar gibi her şeyi bilecek donanımla geldin bu dünyaya. Ama gittikçe artan bir bozulmaya uğradın, hayallerin eski çiçekler gibi yavaşça soldu.” Neden, neden?

İkimiz de bariz delilik belirtileri göstermediğimizden beni ziyaret etmesine izin verildiğini söylüyor; yalnızca yatıştırıcılar yüzünden zihinsel olarak örselenmişiz. “Sen de her zamanki gibi rol yapıyorsun.” Ama eğer delirmek istiyorsam bu benim bileceğim şey -doktorlar şizofrenlerden korkarlar, çünkü onlar zihin okuyabilirler, plan yapıp, komplo kurarlar. Rol yapıyormuş rolü yaparlar. Ama ben artık hiçbir şeyi umursamıyorum. Çabuk, yeni bir insan daha doğmadan önce sevişelim. Habire daha çok insan doğuyor Benedicta, dünya taşıyor; ama bunun karşılığında kalite düşüyor. İnsanların hiçbir anlamı yok -hiçi hiçle çarparsan, hiç çıkar. Öp. Mark’ın gözlerini, ölmüş olan oğlunun güzel, gri gözlerini; ona kendi oğlum demeye cesaret edemiyorum daha. (Ya sen de bana yalan söylüyorsan, işte mesele bu?)

Matta. Mark, Luka ve Yuhanna
Şu yattığım yatağı kutsasanıza
Ano-Sado-Çokbiçimli
Kutsayın şu yürüttüğüm yastığı
Sacher-Masch’ı
Ve iki başlı kırbacını atlatarak.
Tamam ona arkadan vereceğim.
Ama dur biraz, ağır ol, salak
Çok biçimsiz ve sapık
O ilk günahla keyfedeceğim.

Berraklık. Bunaklık. Budalalık... ah dostum, ne saçmalıyorsun?

Tabii tetikteyim, bir şahin gibi onu izlemekteyim. Bir şahin, ona ne şüphe? Beni, o narin parmaklarıyla parça parça kopardığı, sıcaklığını henüz kaybetmemiş tarla faresi eliyle beslerdi. Bana dalışa geçmeyi öğretirdi. Tabii kayıp zamanlara ait bu malzemenin çoğu yazıcıyla kaydedildi; küçük

makinelerimi tamir edip bana geri verdiler (bebeğe çıngırağını verir gibi!). Habil'in geçmişte pekâlâ değerlendirmiş olabileceği parçalara rastlıyorum orada burada. Ne taraftan bakarsan bak gerçek kokuyorlar -her ne kadar geçici olsa da; tıpkı o derin mavi, hafiften şehla gözlerini kaldırarak: "Ama cinsel edim, günün en kalabalık saatinde kaldırımda yapılsa bile, doğası gereği mahremdir" dediği zamanki gibi. Ona neden buraya getirildiğimi sorduğumda, buyurgan bir sesle ekliyor: "Yeniden başlamak, kaybettiklerini kazanmak için. Sana açıklanacak çok şey var -özellikle de benim tarafımdan. Tanrı aşkına bu sefer bana güven." Geçmişte bana "Yardım et," dediği zamanlardaki gibi gizemli. Yine bıraktığın ipuçlarını takip ederek o uzun yolu koşmak zorunda mıyım Benedicta?

Sanırım yaşıyor oluşumu Habil'in son dakikada parçalanmasına ya da bu tür bir şeye borçluyum. Başka hiçbir kaygının beni aramalarına neden olduğuna inanamıyorum. Tabii benden başka hiç kimse onun nasıl tamir edileceğini bilmiyor, ben de baskı altındayken onlara gösterme niyetinde değilim. Bütün bunlar tahminden ibaret tabii; kimse bir şey söylemedi. Bana da büyük bir ilgi ve sevgi gösteriyorlar: Oyuncaklarımın çoğu geri verildi, canım isterse çalışmam için de bir yer ayrıldı. Bu ufak yaltaklanmalara tabii karşı koyuyorum, yine de bir hayli zor oluyor bu: Zaman çok ağır geçiyor. İtiraf etmeliyim ki Caradoc'un yazıları üzerinde çalışma "teklifini kabul ettim, daha çok meraktan. İlgililer yazıların "düzene sokulmasını" istiyorlar, ne demekse. Aslında fikrin kendisi aptalca, çünkü bu tür malzeme tam da gelişigüzel olması sayesinde kendi düzenini yaratır. "Fikri, uyuşuk bir inek gibi kavram tarlasında kendini kaybetmeden önce, henüz çıplakken yakalamaya çalış." İşte zaman beni öldürene kadar böyle zaman öldürüyorum.

Açıkladığım gibi Benedicta artık geri dönmüş, ne kadarlığına ya da neden bilmiyorum; ama değişmiş, tümüyle değişmiş. Yelkenlinin-en-yüksek-direğinde-dengelenmiş-yumurta gibi bakan güzel yüzü gülümseyince hâlâ bir geyiğinkine dönüşüyor; hâlâ çekik gözleri felaket habercisi. Hastalık, mahpusluk, yalnızlık -bütün bunlar bizi yaklaştırmış olamaz mı? Merak ediyorum. Hem şimdi kâğıtları düzenlememe bile yardım ediyor. Oğlanın ölümü üzerimizde, aramızda asılı duruyor; ikimizin de neresinden yanaşacağımızı bilemediğimiz konuşulmaz bir şey olarak. Ne

kadar esnek olsam da bu olay narsisizmimi yüreğinden vurmuştu; bu çıplak gerçek bilinen hiçbir kelimeyle çakışmıyor gibi gözüküyordu. Ben de birkaç kâğıt karıştırıp kendimi o anki ruh halime bırakıyordum. İlgililere gelince, bir kapağın altına girip onlara para getirdiği sürece malzemeyle ne yaptığım umurlarında bile değil. Ama... ona sahip çıkacak hiçbir mirasçı yok; bu yüzden de bir salaklar komitesi toplanıp onu salakça projelerde kullanmaya çalışacak: Sabun kokulu, saçlarının uçları yakılmış yaşlı adamlar. Kemirgenlere iskambil, perilere doğum kontrolü... Bu tür şeyler: Şayet öldüyse, Caradoc'un anısıyla ilgisi olmayan şeyler. (O kükremelerini duyuyorum, onları kaydetmiştim.)

Arada bir düşüncelerim arasında başka bir kitabın parçaları gibi görünen bazı parçalar uçuşuyor-benim kendi kitabımın; bu fikir senelerdir ısrarla, ikide bir aklıma takılıyor. Ama önce açıklığa kavuşturulması gereken çok şey var: Ortaçağ düşünceleriyle dolu bu karışık metinleri karartan bir sürü zihnin gölgeleri. Habil onlara bir biçim, konum ve anlam kazandırabilirdi; insan belleği henüz bunu yapabilecek kadar bütünlüklü değil. Mesela şu lafı Benedicta için mi söylemiştim -yoksa Iolanthe için mi? "Kendini bir düşüncenin *içinde bulmadığı* sürece düşünmediğini göz önünde bulundurursak onun hakkında kötü bir şeyler söylemekten kaçınmalıyız belki de. Hiç çaba göstermiyor. Sığ, derin düşüncelerden uzak; çöp kutusuna benzeyen kafasından dökülen gevezelikleri basitliğin ve bayağılığın sığ zemininde tıngırdıyor. Ama o ne güzellik öyle! Kollarında olduğumda kendimi sonsuz güvende hissediyorum, sanki bana hiçbir şey olmazmış gibi." Ukala!

Bugün yine soğuk, İsviçre soğuğu. Her şey netleşmeye başladı. Yapraklar yumuşacık dökülüyor ve duman gibi otlaklarda emiliyor. Tanrım, burada daha ne kadar kalmalıyım, ne zaman çıkacağım? Çıksam da ne yapacağım? Yaşamım hiç anlayamadığım, olanaksız bir geçmişin koyu sisiyle kaplı. Hayaletlere yaraşır bir mahmurlukla günbegün uykuda geziyorum.

Dikte makinelerimden, yazıcılardan çıkan karalamalara gelince, onlar sözünü ettiğim kitapta yer almıyorlar, hayır. Nasıl bir yöntem kullandığımı bilmek ister miydiniz? Çok basit. Bir kitabı yazarken (ilk bölümün başlığı *Nabız Atışı 103* olabilir) onun hakkında bir kitap daha yazıyorum, sonra *onun* hakkında bir üçüncüsünü, ve böyle sürüp gidiyor. Bundan yeni bir mantık türeyebilir, kim bilir? Yalnızca başparmakları birbirlerinin

kıçındayken dans edebilen Hint fresklerindeki maymunlar gibi (çok insancıl, çok oyalayıcılar, tıpkı bazı İngiliz eleştirmenler gibi). Bu da *benim* yoğurt yiyişim. Kâfuru kokusu: Doktor Nash geldiğinde çok da canlı olmamalıyım. O beni nasıl görüyorsa öyle davranmalıyım -ölüm döşeğine, kirli çarşaflara doğru engellenemez bir gidiş, boğazlarını temizleyen oturaklar. Yine de zihin açıklığı bir günah değildir, diye buyurmuş Yüce Tanrı.

Caradoc'a gelince, bu düzensiz gevezelikleri düzenlerken en çok keyfimi kaçıran, bunlardan birçok kitabın çıkarılabilecek olması, hem de onu tanıyan birinin sezemeyeceği kitaplar dahil; acaba herkes bu şekilde mi Yapılanmıştır -tombul bir sandviç gibi? Ama mesela burada Koepgen'e daha çok uyan bir damar var -belki de bu Caradoc'un Koepgen *olan* tarafı, ya da tam tersi. *Simyayı* kastediyorum, makası atlayıp, her şeyi kendisiyle birlikte taşıyarak mantık alanından dışarı fırlayan o heybetli gece ekspresini. Bütün paradokslarıyla simya -bunu Koepgen'in özel alanı olarak kaydetmek isterdim. Ama yo. Aynı damar Caradoc'ta da var, şakacılığıyla birlikte.

Mesela şunu kastediyorum:

"Pour bien commencer ces études il faut d'abord supprimer toute curiosité";[65]* akıl sanrısından mustarip olanların anlayamayacağı türden bir paradoks. Dahası bunu Socrates'in son sözlerinin "Tanrılara yalvarıyorum, kahkaha gürlemeye devam etsin" olduğunu iddia eden bir adam söylüyor. Bunu Aristo'nun eserlerini bir arada tutan ince, beyaz kurdeleyle karşılaştırın bir de -bu türden bir prejenital jargonun zıttı olan düşüncenin çarpım tabloları. (Bu arada boş durmadım. Etrafı keşfe çıkmak için küçük el torbasında birkaç tane maymuncuk yaptım.) Trajedi duygusu her şeyden çok kahkahanın içinde barınmak zorunda mı?

Ancak şimdi resmen deli ilan edilip buraya, Paulhaus'a kapatıldığımdan, uzun, sakin bir nekahat dönemi geçirmek için buradan daha sıhhi (rehber kitapçıkların dili!) bir yer düşünemiyorum -gökyüzü çok alçak ve dökülmüş kürk kadar renksiz olduğundan, üstüne hiçlikten başka bir şey yansımayan şu kasvetli gölün yanında. Buralardaki zengin otlaklar uyuşuk engereklerle dolu. Akşam yaklaşırken tepeler inek çanlarının gür şıngırtılarıyla inliyor.

İnsan, ahırlara dönen ineklerin memelerinin nasıl sallandığını ve elektrikli plastik aletlerin möleyen yaratıkları sağarak nasıl rahatlattığını gözünün önüne getirebiliyor. Buhar bulutları yükseliyor.

Bilardo odaları, bir kütüphane, beş değişik mezhep için kiliseler, küçük bir tiyatro, golf sahası -Nash burayı bir tür şehir kulübü diye adlandırmakta haksız değil. Ameliyathane de revir gibi ayrı bir kanat üzerinde, hafif bir eğimle inşa edilmiş; sırtı bize dönük, doğuya bakıyor. Bir tarafta ameliyatlar, öbür tarafta nekahat. Hastalıklarımız derece derece. Değişik ebatlarda bir düzine kadar asansörü olan bir yeraltı yaylı sistem, iki bölge arasında hızlı ve rahat bir iletişim sağlıyor. Aslında hapsedilmiş değilim. Şaka yaptım; ama gözaltında tutuluyorum ya da en azından öyle hissediyorum. Şimdiye kadar sadece sinemaya gitmemem önerildi -mutlaka bunun iyi klinik nedenleri vardır. Iolanthe’nin bir filmini daha görebileceğim gerçeği dışında sinemaya gitmek umurumda bile değil; benim için sinema Yes insanın No oyunundan başka bir şey değil. Ben görüntüye karşı sesten yanayım -çağdaş eğilimle çatışıyor bu: Biliyorum ama ne yapabilirim? *Konx Ompax* ve *Om Mani Padme Hum* benim beyin kutumu çalıştıran iki düğme: Oy zarfıyla bilgenin cenin hali arasında.

Dik yamaçlara serpiştirilmiş, köknar ve çam koruları tarafından perdelenmiş birçok özel kulübe de var. Kar yağıp tuttuğunda çok güzel görünüyorlar; ama diğer zamanlarda nemin sonsuz yoğunlaşması hafif bir yağmur ya da İskoç sisi yaratıyor. Daha ilerideki karların tehditkâr bulutlardan hiçbir farkı yok. İnsan iyi uyuyor. Yo, burasının özellikle tehditkâr, can sıkıcı ya da sinir bozucu olduğunu iddia etmeyeceğim: Ama *benim* için gözlemci gözüyle bakıldığında öyle. Çünkü isteğim dışında burada tutuluyorum, çok kötü sarsıldım ve dahası bu kayıtsız şefkat gösterişi beni korkutuyor. Zaten Paulhaus da bu demek. Yeraltında kireçtaşı ve çakıl kayaç. Yukarıda, tepenin öte tarafındaki çamların arasında personele ayrılmış kulübeler var. Gardiyanlarımız orada yaşıyor; psikoanalistlerin birbirlerini duvara bağlayıp acı eşiğini ölçmek için birbirlerini boşu boşuna pantolon askılarıyla kırbaçladığı evlerde bütün gece ışıklar yanıyor. Çığlıklarını işitmek korkunç. Diğer hücrelerde din adamları ve mistikologlar çağımızın meydana getirdiği yeni bir psişik toyluk -deneyime karşı tümüyle kapalı türden- yüzünden kafaları iyice karışmış hayali antolojilerinin üzerine eğiliyorlar. Nash burada olduğu zamanlar, takma dişleri ağzına oturmayan ve masasında kocaman,

kurutulmuş, siyah bir penis bulunduran Profesör Pfeiffer'la birlikte kalıyor. Rahip John zamanından kalmışa benzeyen bir organ; İsviçre hayvan doldurma sanatının mükemmel bir örneği- Ama dalgametre kime ait, daha doğrusu kime aitmiş kimse bilemiyor. En azından benim değil.

Burada zavallı Charlock'tan alçak sesle söz etmek zorundalar, fersiz gözlerinden, *donuk* bakışlarından. Pfeiffer "*Tema* eksikliği" diyordur herhalde. Bu onun en gözde ifadesi. İşte tam karşısında da kravatıyla Nash oturuyor, üç ciltlik *İstimnanın Biyolojisi*nin (Random House) yazarı. Küçük kedicik Nash. Biraz bekleyin çocuklar. Ama doğrusu bu yolculuğa değdi, bu yol parasına değdi. Biliyor musunuz içeri girmek dışarı çıkmaktan daha kolay -ama bu benim bildiğim bazı başka kuruluşlar için de geçerli...

Uyandığımda kafamı büyük bir soğanmış gibi hissetmem tümüyle benim suçum değildi -hele kat kat gazlı bezle sarmalanmış olduğu düşünülürse. Tıpkı kozmik yumurta gibi, yemin ederim aynı öyle bir his veriyordu. Kafatasının bazı parçalarını çıkarmak gerekmiş (dediler), aynı piknikte lop bir yumurtayı soyar gibi. Beyin zan hasar görmemiş. Bıçağıma uzanırken kürdanları devirdim. Sonra her şeyden, soyut ama bir o kadar da tatlı bir biçimde elimi eteğimi çektim, sönmüş bir volkanı gösteren bir Japon baskısı gibi asılı karanlıkla birlikte. *Angor Animi* -yaklaşan ölüm korkusu. Bir süre beni esir etti. Kedi uzun süre kımıldamayınca cesaret kazanan bir fare gibi ben de biraz cesaret kazandım. Şimdi hafif hafif kımıldanmaya başlıyorum... kedi beni unutmuş olmalı. Herhalde benim iyileşmekte olduğumu anlamışlardır; dediğim gibi özel bir kısıtlamayla aletlerimin bir kısmı bana geri verildi; onlarla birlikte bazı özel oyuncaklar da. Mesela bir tanesi odamdaki iki mikrofonun yerlerini bulmama yaradı. Acemi bir ajanın yapacağı gibi onları söküp atmak yerine, açılan vana, akan musluk, çarpan dolap kapağı sesleriyle doldurdum -geriye sarılan kasetlerin o vahşi gıcırtı ve hışırtılarını, Alban Berg tarzı çığlıklar ve osuruklardan oluşan müziği saymazsak tabii. Zavallı Pfeiffer, o kabarık kafasını sallayıp, Dalay Lama'nın ayinini dinlediğini düşünmüştür herhalde.

Son zamanlarda Nash beni düzenli olarak haftada üç kere ziyaret etmeyi âdet edindi -Freud'un aceleci ve tedirgin habercisi. Mesleki kavalları yüzünden rengi ruhu atmış. "Hadi Nash, bir kereliğine olsun açık konuşalım. Julian, irademi ilaçlarınızla yok edin diye beni yakalatıp buraya getirtti." Başını sallayarak önce gülüyor, sonra somurtuyor. "Felix bunu benim canımı sıkmak için yapıyorsun, çünkü beni tahrik ettiğini biliyorsun.

Aslında seni tam zamanında kurtarıp hepimize bağışladı. Gerçekten de dostum.”

Orta karar bir inziva döneminden sonra bile doğa, hayalperest bir göz için neredeyse saydamlaşıyor. Deyim yerindeyse göğüs kafesinin içini görebiliyordum, kan pompalayan kalbini, gezici bir kütüphane gibi büyük bir düzenle tozlu raflara yerleştirilmiş ürkek ve tertipli ruhunu görebiliyordum. Bir yerlerde bir telefon çalıyor. “Felix,” diyor şefkat ve sitemle. “Herhalde,” diyorum, “sen de çok gençken bir kere kaçmayı düşünmüşsündür. O coşku nereye gitti. Nash? Sonsuza kadar firmanın uşağı, uyuşturucubaşısı mı kalacaksın?” Gözleri yaşlarla doluyor, çünkü çok duygusal bir adam ve eleştirilmek ona acı veriyor. “Tanrı aşkına şu işkence hezeyanlarına bir son ver, rica ederim. Çok tatsız ve tehlikeli bir dönemden sonra her şey yoluna girdi. Dinlenip iyileştikten ve Julian’ı gördükten sonra istifanı vermemen için hiçbir neden yok. Hiçbir engel yok - bütün bunlar senin komik bir hezeyanından ibaret. Tabii seni yanımızda istiyoruz ama kendi isteğinle olursa...” Kendimi tutamayıp Hamlelin babasının hayaletinden yola çıkıp, ona küçük bir bilmece pandomim oynamaya başladım -büyük kâğıt bıçağını neredeyse karnına saptayacaktım. Gözlerimi pırtlatıp kulaklarımı oynatıyordum. Ama tehlikeyi sezdiğinde Nash çok seri hareket eder; masanın etrafını dolanıp kapıya atlıyor, firar etmeye hazır, soluk soluğa; “Kes şunu Felix, Tanrı aşkına. Bu tuhaflıklarla beni korkutamazsın,” diyor. Ama onu korkuttum, işin keyifli yanı da bu işte. Kâğıt bıçağını havaya atıp tutuyorum; sonra korsanlar gibi dişlerimin arasına yerleştiriyorum. Temkinle odaya dönüyor. “Benim delirmemi istiyorsunuz,” diyorum. “Bunu başaracaksınız da.” Fazlaca uzamış kaşlarımı aynada tarayıp acımasız bakış provası yapıyorum. Ağzını şaklatıp konuşmaya devam ediyor. “Beni sakin bir dönemimde yakaladığınız için şanslısınız,” diyorum. “Başka bir kadın olsaydı...”

“Biliyor musun,” diyor coşkuya kapılarak “aynı Caradoc’un yaptığı gibi doğal andaçlar yapan bir hastam var; ünlü bir filozofmuş, diyalektik sisteminin kalıntılarını bunlarla ortaya koyuyor. Hem serbest çağırışım da Drako yasası, değil mi? *La volupté est la confıture des ours,*[66]* -buna ne dersin?”

“Hav! Hav!”

“Felix, beni dinle.”

“Ja, Herr Doktor.”

“Şu Pfeiffer’a anlattığın rüyalar -babam bile düzmece olduklarını anlar. Sorarım sana, süpürgelere binmiş psikoanalistler perilerle birlikte ayışıklarından aşağı kayıyorlar... şakayı tadında bırakmak lazım, ama sen biraz fazla olmaya başladın. Zavallı Pfeiffer diyor ki...”

Onu masanın çevresinde kovalayarak bir süre onunla küçük bir oynadım ama çok çevik, ben de çabuk yoruluyorum; sanırım hâlâ hastayım, dizlerim titriyor ve görünüşüm de içler acısı: O da bunu biliyor.

“Ya Benedicta?” diyor.

“Duygularımla aklımı uzlaştırmak için gönderildi bana.”

“Allah aşkına Felix: Nasıl böyle düşünebilirsin?”

“Bütün bunlar nasıl başıma geldi Nash -Felix Ch.’un başına, ha? Belki de hoppa ve bencil bir orospuyla oynama, bir seks cahilini adam etme isteğiydi ha? Dur, beynimin alfa dalgalarını dinle.” Dikkatini çekmek için parmağımı havaya kaldırdım. Başını sallayıp iç geçiriyor. “Zavallı yavrucak,” diyor. “Ona haksızlık ediyorsun ve çok geçmeden bunu anlayacaksın. Nasılsa salı günü gelecek, o zaman her şeyi öğrenirsin. Bu arada o yanında olmadan bile dolaşmakta özgürsün. İstersen bir öğleden sonra köye kadar bile yürüyebilirsin. Burayı kendi kulübünmüş farzet Felix. Çok geçmeden sen de aramızda olacaksın -hiçbir belirtiden böylesi emin olmamıştım. Bu sırada seni neşelendirmeleri için bol bol ziyaretçi yollayacağım.”

Ona kötü bir bakış fırlatmış olmalıyım ki öksürerek kravatını düzeltti. “Ziyaretçiler,” diye ekledi daha alçak bir sesle, uzunca bir reçeteyi Japoncaya benzer harflerle ustaca doldururken, sayfanın sonuna da büyük harflerle o büyülü kelimeyi ekledi: “Bu hemşire için,” dedi neşeyle, elindekini sallayarak. “Haftaya görüşürüz Sevgili Felix. Julian en sıcak selamlarını...” Kapıdan biraz daha geç çıksaydı ağır sandalyeyi kafasına yemişti; sandalyenin ayaklarından biri kırıldı, oturma yeri çatladı. Alman hemşire hindi gibi sesler çıkararak geldi, cinsel olarak uyanmamış kadınlar gibi sert sert yürüyen iriyarı bir kız. Kocaman göğüslerine rağmen bir oğlana benziyor. Beyaz, yumuşak önlüğünü ve manikürlü, hünerli ellerini seviyordum. Nash koridordan kaçıp gitmişti. Parçaları toplamasına ve eşyaları eski yerine koymasına yardım ettim. Ona iğne vaktimin gelip gelmediğini sordum ama bu nükteme büyük bir hoşnutsuzluk ve kızgınlıkla karşılık verdi. “Eğer vakit gelmediyse, gideceğim kütüphaneye,” dedim, o

da kenara çekilip bana yol verdi. Hâlâ her şeyden şaşkınlık duyarak yürürken kendi kendime: “Benedicta ve ben köklü bir kafası karışık azgınlar, doyumsuzluk hayaletleri soyundan geliyoruz. O ya da herhangi biri hakkında herhangi bir şeye inanmaya nasıl cesaret edebilirim ki?” diyordum.

Hafta sonu, öğleden sonra ortadan kaybolarak özgürlüğümün sınırlarını sınadım: Yo, hep belli bir uzaklıktan beyaz bir ambulans tarafından takip edildiğim köye gitmedim; tehlikelilerin konulduğu koğuşa gittim. Beni orada aramak kimin aklına gelirdi ki? Sonra bir sihirbaz tavşanı gibi büyük bir gizemle yine kendi bölümümde beliriverdim ve onlara nereye gittiğimi söylemeyi reddettim. Bana inanırlar mıydı? Sanmam. Bana bunu yaptıran küçük kayıt cihazlarımla bir şizonun düşünce dalgalarını yakalıyor olmamdı. Koridorun ucundaki duvara vuruyor, biraz da şarkı söylüyordu. Kilitli kapının olduğu yere süzülüp ona üzerinde küçücük bir mikrofon olan bir kablo uzattım. (Tabii ki sadece kaçıklara özgü bir biçimde bakıldığında statik denebilecek kulak çınlamalarına bol bol maruz kaldım.) Birbirimize hemen kanımız kaynadı. Aslında dışarı çıkmak istemediğini söyledi; yalnızca özgürlüğün doğasına ilişkin spekülasyonlar canını sıkıyordu - nerede başladığı, nerede bittiği? Anlayacağınız tam kafa dengim bir adam. Karısını öldürdüğü ortaya çıktı; hepimizden daha yüce bir ruhu var. Elektronik dostluğumuz o kadar çabuk gelişti ki, maymuncuklarımı denemenin tam zamanı diye düşündüm, ikincisi büyülü gibiydi, birden kendimi kırmızı ışıklı koğuşun içinde dostumla el sıkışırken buldum. Kocaman ama nazik bir adamdı, hatta gücü konusunda da oldukça çekingen. Parke taşlı koğuş da aynı diğer yerler gibiydi; lekesiz ve çok düzenli -içinde de diğer yerlerde bulabileceğiniz insanlardan çok daha nezih insanlar vardı. Evet, orayı çok sevdim, hatta hastalıklı, azizlere yaraşır kokusuyla o koridoru bile: Bir Bizans manastırındaki terli ayak kokusu. Sonra da Borborymi’nin bütün o hoş, çeşitli nükteleri. Hav! Hav! Çay saatiyle yemek arasında ziyaret izni yoktu, yani çocuk odasında oyunlar oynamakta özgürdük -mesela emekleyip hep bir ağızdan dolunaya uluyarak kurt adama dönüşmeye çalışıyorduk.

Nasıl melankoli hastalıklı bir üzüntüyse endişe de ölümcül bir *ihtiyat* hali. Eğer Benedicta ortaya çıkmamış olsaydı alabora olurdum herhalde,

hem de sırf bitkinlikten, Julian’ın üstü kapalı kanunlarına meydan okumak için. Bir delinin konuşmasının o donuk eğrisini izlerken, sırf taklit olsun diye başlamışken sahiden bunayabilir; deliliğin yelkenlerini rüzgârla doldurup bu beyaz yüzlü cüceler yükünü katatoninin karanlığına sürebilirdim. Bir Deliler Gemisi, dünyanın kendisi gibi. Dostum özgürlükten söz ederken en uç noktalarını tam da tasavvur edemiyor; ama *oraya neredeyse erişmiş. Ah! Folie des Gouffres!*[67]* Ama bazı kriptojenik epilepsi durumlarında bile kortikal bir yatıştırıcı beyinde bir ritim bozukluğuna yol açacaktır. Nash’e sorun! *Om!*

Sorun şu: Ameliyathanede orama burama iğneler sokmak için eğilen bir beyaz maskeler balesiyle çevrelenmiş (beyaz zenciler, kurban töreninin vazgeçilmezleri) ışıklar altında kendime gelirken Julian’ın o çok tanıdık sesini duydum ya da bana öyle geldi. Ben orada bağlanmış bir dana gibi gözlerimi yuvarlayıp kulaklarımı sallarken, hepsi başımda kulüpte purolarını içer gibi sakin seslerle konuşuyorlardı. Artık ameliyatın bittiğini biliyordum; yalnızca sedyeyle götürülmeyi bekliyordum. Sözünü ettiğim adam bu dairenin hemen gerisinde duruyordu ve diğerleri gibi maskeli ve ameliyat elbiseli olmasına rağmen ne operatör ne de pansumancı olmadığı belliydi. İşte Julian’ın sesiyle konuşan bu adamdı: “Sanırım nemogramdan sonra x-ışını bulguları da size...” Konuşmalar, bir tabut kapağına yağan toprak parçaları gibi cümlelerinin çatlaklarını dolduruyordu. Üst üste çoğalıp jargona dönüşen ifadeler. Artık kendimi gayet iyi hissediyordum, acı da kalp çarpmasıyla birlikte çekip gitmiş, geriye yalnızca iktidarsız adamların hissettiği türden mızrak uçlu, nazik bir öfke kalmıştı. Birileri beyni durduran yatıştırıcılardan söz etti, sonra başka bir ses: “Tabii, bir süre beyninde elektrik çarpmasına benzer şeyler olacak -tuhaf haptik duyumlar.” Ondan sonra da suçlu ter kokuları arasında uzun bir gözaltı dönemi; uyuşturucu insülin tedavisi altındaki şizolar, -Nash’in tumturaklı kelimelerini alıntılarsam- “Gaga hâkimiyetleri” bozuk varlıklar arasında bir yaşam. Bu hatırladıklarımın çoğu yer yer bulanık görüntülerle delinmiş bir boşluktan ibaret. Sanırım D Koğuşu’nun bütün deneyimlerini yaşadım. Küçük nöbeti de büyük nöbeti de. Yatak ıslatmak çok yaygındı. Her gün ketlenmemiş konuşma bozukluklarının bir diğer örneğine rastlıyordun. Beynin merkezinden yükselen kaygıyı, sara krizinin saniyede 25’lik hızlı, yüksek genleşme ritimlerini, beyin zarındaki kasılmaları görüyorum. Geçen

hafta Kontes Maltessa provasız, denetimsiz bir sara krizi geçirmiş; kendi kusmuğuyla boğulmuş. “Buna çok sık rastlanıyor” demiştir Pfeiffer, kafasını sallayarak. “Herkese yetişemiyorsun.”

Bu savaşı hatırlamak için elimden geleni yapıyorum ama nafile; bu savaşın çok değişik kişilik özelliklerine sahip sakinlerini de hatırlayamıyorum; ama tabii bazılarını tanıyordum, haklarında bir şeyler işitmiştim. Fakat buradaki ikametim sırasında onlara rastlamasam bile hatırıma gelmiyor. Hepsini yeni baştan tanıyorum -mesela Io’nun pek çok ünlü yapıtından sorumlu olan senaryo yazan ünlü Rackstraw. Onu hatırlamak isterdim; yine de ne tuhaftır ki Io’nun tariflerinden onu görür görmez tanıdım. Io’nun onu çok sık ziyaret ettiğini hatırlıyorum. Kendisi de bir zamanlar önemsiz rollerde oynanmış -bazıları da Io’nun âşığı olduğunu söylüyorlar. Melankolisinin ağırlığıyla çökmüş olan bu efsanevi adamla bizzat tanışmak ne kadar olmasa heyecan vericiydi. “Adınız Rackstraw değil mi?” Uzattığı eli yumuşak ve nemli; daha el sıkışmadan yanına düşüp halsizce orada kalıyor. Birisine bakıyor ve dudakları birbirlerini ıslatarak kımıldıyor. Soru sorar gibi ağzını şaklatıp kafasını yana esiyor. Onu seyrederken her şeyi hatırlıyorum; Io, onun bu karlı, deliler ülkesindeki hayali yaşamını nasıl da iyi anlatmış.

Nasıl büyük bir özen ve dikkatle hayali bir kâğıt oyunu oynamak için hayali bir masaya oturduğunu. (“Bu bizim o sözde gerçek oyunumuzdan daha mı az gerçek sanki onun için? İşte korkutucu olan da bu.”) Soruyu soran o net, güçlü, ölü sesi duyuyorum. Ya da kulisteymiş gibi bir aşağı bir yukarı yürüdüğünde, zevkle hayali bir sigara içtiğinde; hayali konuşmalara gülüp başını salladığında. Rackstraw ne kadar büyük bir oyuncu olmuş!

Saçları çok azalmış; ortadan ayırıp briyantinle kenarlara yapıştırıyor. Ona aynadan beğeniyle bakan başka biri. Kulakları kâğıt gibi, öyle ince ki güneş ışığı vurduğunda deniz kabukları gibi pembeleşiyorlar, bütün damarlar da ortaya çıkıyor. Söylediklerini duyuyormuş gibi görünüyor, verdiği cevapların anlattığın konularla ilgisi olmasa da genellikle büyük bir kibarlıkla cevap da veriyor. Soluk mavi gözleri bu ilginç dünyaya balık gibi utangaç bir hayranlıkla bakıyor. En iyi şefler tarafından pişirilmiş, o an neredeyse orada servis edilen -tabak tabak- yediği o sonsuz yemekler de tam bir ziyafete dönüşüyordu. Gerçekte bir mide pompasıyla beslendiğine onu kim ikna edebilirdi ki? Yo, ancak o uzun, hissiz parmakların bir zamanlar Iolanthe’nin sıcak, yumuşak tenini okşamış olabileceğini

düşününce Rackstraw bir gerçeklik kazanıyor (akıl yürütmenin nihai sorunu bu: Zihnen kendi ırzına geçemiyorsun, çünkü düşünce kendi gölgesini yaratıyor, kendi ışığını kapatıyor, olayları doğrudan görmeni engelliyor. Sezgi ya da aydınlanma yalnızca bir partner nesne vasıtasıyla kazanılıyor. Asalak-bilimle asalakların kendisinden geçindiği hayvan gibi). Eğer insan Rackstraw'ı öpmek, ona sarılmak istiyorsa bunun tek nedeni onda hâlâ Io'dan bir şeyler kalıp kalmadığını anlamak isteği. İnsan ardında bir şeyler bırakamaz mı yani, unutkanlığın işlemediği bir şey?

Ama D Koğuşu, insanların kendilerinin etiyolojik versiyonları olarak yaşamaya teşvik edildiği bir laboratuvardan başka bir şey değil -Rackstraw da bu gerçekten sonuna kadar yararlanmış. Ayın bazı evrelerinde eski mesleği onu etkisi altına alıyor ve koğuşu hem tarihi hem de çağdaş, unutulmuş krallar ve kraliçelerle dolduruyor; ya da saatlerce bir oyuncak bebekle oynuyor -Iolanthe'nin Kleopatra rolündeki bir taklidi. Bazen de tekdüze, melodili bir sesle:

Bay Vincent	beş yıl
Bay Wilkie	beş yıl
Emmermet	on yıl
Porely	on yıl
Imhof	on yıl
Dobie	beş yıl

diye sayıp döküyor. Arada bir o kadar aristokratlaşıyor ki hemen İsveç kralı olduğu anlaşılıyor. Dudakları büzülmüş, uzun burnu kontrollü bir ihtirasla titrerken, etrafına acıyan, ekşi bir yüzle bakarak mırıldanıyor. Nefes alırken tıslayıp, dudaklarını tiksintiyle büküyor. Burnunu çekip kaşlarını kaldırıyor, eğilerek selam veriyor; kendi kendine peltek peltek konuşarak komik komik parmaklarının ucunda yürüyor. Akşam zili çalıp yatağa girmesi söylendiğinde huysuzca direniyor ama yatağa girip "Rackstraw kulunuz. Emrinizdeyim," diye düşünerek uzun bir süre dört ayak üzerinde bekleyebilir. Her duyusu bir zevk haline gelmiş. Yatağının yanındaki lavabonun duvarına birisi *Mourir c'est fleurir un peu*[68]* yazmış. Sonra kısa süreliğine, geçmişine gömülmüş bir adam havasıyla korkunç bir neşeye bürünürdü. En iyi otelde yaşıyormuş. "Kahrolası itin teki beni kandırdı...

mükemmel pazar... ayakkabılar iyi süetten değilmiş...” Yirmilerin otlakçılarına dönüşmüştü, kadınların sırtından geçiniyordu.

Ama Rackstraw’ın gerçekliğiyle benimki arasında kıl payı bir fark var -en azından şu an için. Gerçeklik bana da istemdışı hayallerle kaplı olarak kademe kademe ulaşıyor. Bazı sabahlar uyandığımda Baynes’ı yatağımın yanında üzerinde hiç mektup olmayan gümüş tepsisini elinde tutarken buluyorum. “Bugün gerçekliğinizi nasıl alırdınız efendim?” diye soruyor. Esneyerek onu Rackstraw’ın aksanıyla cevaplıyorum: “Hiç fark etmez Baynes. Ama lütfen bana çırak takımlarıyla donanmış, evlenilebilir yaşta, aşkgeçirmez, L-şeklinde güzel bir kız sipariş et. Çenemi sabunlayacak, bana can yoldaşı olacak bir kadın istiyorum; alaylı gözleri ve siyah, İrlandalı saçları olan birisi. Güzel düzgün bir yürüyüşü ve çevresinde ıslak bir bukle demeti olan, tere kadar taze bir bızırı olmalı.” Selam verip, “Tamam efendim. Hemen efendim,” diyor. Ama başka zamanlar gerçekten ölmekte olduğumu düşünüyorum, çünkü Benedicta fikrine inanmaya başladım.

Onu ilk gördüğümde gezinmeye başlayalı çok olmuştu, uzun koridorun sonundaki eğik pencerenin ardında, o kendisine has sıkıntılı haliyle karda duruyordu. Beni görebilmek için buzlu camda eliyle küçük bir halka oluşturmuştu, kafası yana eğikti. Yüzünde o ana kadar hiç görmediğim çekingenlik ve acıma karışımı bir bakış vardı; ona hak ettiğini düşündüğüm şekilde baktım -yapabileceğim tek şey buydu. Yorgun bir kurbağanın gülüşü: Bir paketti, içinde tırnaklar, saçlar, regl bezleri, eski gazlı bezler vardı -ortak yaşamımızın bize getirdiği bütün her şey. Ama gerektiği kadar zehirli değildi -bütün her şey çok kötü geliyordu, kendimi bu karşılaşmada hiçbir şey harcayamayacak kadar zayıf hissediyordum duygusal açıdan. Yine de yüzünde insana dokunan, ümitsiz bir şeyler vardı; iç dünyası, benim gibi harabeye dönmüştü. İkimizin de suçu yoktu. Bu yüzden, tırnağıyla cama vurduğunda hiçbir şey söylemeden bahçeye açılan kapıyı itip onu içeri aldım. Tabii şüpheli bir durumdu. Birbirimize bakarak totemler gibi ifadesiz yüzlerle öylece durduk, ağzımızı bıçak açmıyordu. Sonra hafifçe inleyerek kollarını uzattı; birbirimize sarılmadık, sadece tam bir boşluk ve bitkinlikle birbirimize yaslandık. Yine de kollarımdaki kişi tuhaf bir biçimde Benedicta’nın eski imgelerinin hiçbiriyle çakışmıyordu -benim aklımda çizdiğim imgelerin. Burada bir nitelik var-bilirsiniz insanlar bazen uzun bir yolculuktan ya da savaştan tümüyle değişmiş olarak dönebilirler: Konuşmalarına gerek yoktur, yüzlerinden okunur. Burada ne

yazılıydı? O ince kollarından hiçbir elektriksel gerilim, psişedeki sınırlarını aşan bir kayamın titreşimleri gelmiyordu. Dudakları titriyordu, hepsi bu. “Tanrı aşkına bana iyi davran,” diyebildim, bir tek bunu düşünebildim. İçten içe ağlamaya başladı, sonra *ağlamaya* başladı. Hiç kımıldamadan, öylece durarak sular seller gibi ağladı; ben de, onun gibi hissettiğim için, onu seyrederek -ama her zamanki gibi içten içe. Gözyaşları gövdemin içine boşalarak. “Bu akşam sana geleceğim -iznim var. Bir şekilde aramızdakileri değiştirmeliyiz -çok geçmiş gibi görünse bile.” Hepsi bu, sonra onu bıraktım, yerin ve bulutların o derin beyazlığı içinde kara kavak giysileriyle bir kar şeytanı. Kendi ayak izleri üzerinden ağaçlara doğru yürüyüp bir kere bile geri bakmadan ortadan kayboldu ve bir an bütün bunların bir rüya olduğunu düşündüm. Ama yo, ayak izleri orada, karda duruyordu. Küfrettim, içten içe sinirlendim; gece baslığında tavam delip geçen gözlerimle açık karda parlayan gece göğünü seyrederek odanın karanlığında yattım. Bu romantik gece kültürünü hiç anlamamışımdır: gündüz-kolay, insanlar, gürültü, motorlar, şakırdayan tuvaletler. Geceleri insan eski telefon numaralarını sayıp döküyor (Gobelins 3310. Iolanthe sen misin? Yo, gitmiş, numara değişmiş). İnsan hiç karşılaşmadığı ya da koşullar farklı olsaydı yatmak isteyeceği insanların adlarını sayıp döküyor. Bay Vincent beş yıl. Bay Wilkie beş yıl. Evet, gece mastürbasyon ve ölüm için; insanın burnu mendilinde kalıveriyor; kolu Nelson’unki gibi düşüveriyor...

Dakikalar salyangoz gibi ilerliyor; yeni bir umudun o en hafif gölgesi doğmaya çalışıyor. Yalnızca daha büyük hayal kırıklıklarına, daha yoğun ümitsizliklere neden olacak, bundan eminim. Yine de geçmişi düşününce -yıllarca önceyi, en baştan- o zamanlar onda var olduğunu düşündüğüm bir şeyler vardı -*in potentia* tabii. Bunun ne olduğunu kelimelere dökmeye çalıştım, gömülmemiş bir istek, bir saydamlık gibi gözlerinde yatan bir şey, bir tohum. Böyle bir şeyler. Kendisiyle ilgili bir gerçek olduğunu fark etmediği saat yönünden tersine benim aşkımın olduğu yarısına doğru koşarken tahrip ettiği bir şeyler. (Hadi, biraz daha açıkla.)

Her salak, birisi için dâhidir sanırım. Yeniden o uzun, kusursuz ama tehditkâr parmaklara dokunmak bana kendimi gerçek Benedicta’ya göre yeniden konumlamışım hissi verdi; çünkü ben de deri değiştirmiştim. İntiharı, aşkı, her şeyi aşmıştım -ve mizacımın en karanlık yerinde hüzünle karışık bir mutluluk vardı; bencil bir yaratıcılıkla geçen uzun, ısrarcı yaşamımın varlığını belli edecek hiçbir şey olmaksızın her kalp atışıyla,

basamak basamak mezara iniyordum. Başka bir deyişle, geride bazı güçlü heyecanlar bırakmıştım, ama hiç *duygu* yoktu. Şok, duyguları elimden almıştı, geçici mi kalıcı mı bilmiyorum. Ah, Felix! Bilmeyi ne kadar çok bilirsek, hissetmeyi o kadar az hissediyoruz. Bütün gece Haçlı askerleri gibi birbirimizin düşüncelerini dinleyerek, yan yana, uyanık yatacaktık. "İnanç sezginin sadece bir türüdür," diye düşünüyordum. Benedicta'ya zaman vermeliyiz... Takıldın mı yazıcı? Öyleyse gel seni temizleyeyim...

Daha sonraları kendini ifade etmek için daha çok istek duyacaktı: "Hem seni, hem kendimi mahvettim. Sana nedenini anlatmalıyım, eğer kendim anlayabilirsem sana anlatmalıyım."

Anlayabilmek, işte onun ve benim tarihlerimizi geçmişin labirentine kadar izleyerek birlikte göğüs germemiz gereken şey bu düş ya da kâbustu. Yo, yalnızca bahane aramıyor, esas açmazı bulmaya çalışıyorduk -Minotoru, bunun ucu da hep yeteneklerimi yutan o büyük firma Merlin'e ve erkekliğimi yok eden Benedicta'ya bağlanıyordu. Artık her şeyi bırakıp kendimi muhteşem bir araştırmaya verdim -bunu nasıl yaptığımı tahmin edebiliyor musunuz? Maymuncuklarım sayesinde özgürlüğümün sınırlarını bayağı genişlettim; mesela artık D Koğuşu'nu geçip kimse tarafından fark edilmeden merkez bloğa geçebiliyorum; ama daha önemlisi psikiyatriklerin muayene odalarını ve Nash'in mirasının bir bölümünü oluşturan kasetleri ve dosyaları buldum. Merdivenlerden yukarı çıkıp iri yarı Yahudi kadınların durduğu koğuşu geçiyorsun. (Kocaman kalçaları ve sinirsel şikâyetleri var: Akraba evliliğinden.) Bir kat aşağı inip sağa sapıyorum, Callahan'la (bir dükkânın camından içeri girince bileğini kesmiş. Çenesindeki kurumuş çıbanın krateri çok ilginç) hoş beş etmek için duruyorum, oradan da hazine sandığının yattığı muayene odalarına. Kasetler, daktilo edilmiş dosyaların hepsi yıllara göre gruplanarak çelik dolaplara konmuş -Benedicta'nın hastalığı ve tedavisinin bütün kayıtları...

İlk başta geçmişine böyle burnumu sokmamı hoş karşılamayacağını düşündüm ama o yalnızca: "Tanrıya şükür. Artık bana güveneceksin, çünkü söylediklerimin doğru olup olmadığını denetleyebileceksin. Sana o kadar yalan söyledikten sonra... Durum öyle gerektirdiği için elimde olmadan söylediğim yalanları kastediyorum, çünkü Julian ve onun istekleri önce geliyordu; ardından da firma. Herhalde Julian'ın benim için Merlin'in batı kanadının yöneticisi olmaktan daha çok şey ifade ettiğini anlamışsındır, değil mi?"

“Erkek kardeşin.”

“Evet.”

“Bu basit gerçeği keşfettiğimde çok şey açıklığa kavuştu. Neden bana hiç anlatmadın?”

“Anlatmamı yasaklamıştı.”

“Evlendiğimizde bile mi?”

Elimi tutup sıkarken gözleri yaşarıyor. “Yüz yüze gelmem, sana anlatmam gereken çok fazla şey var; artık Julian’dan kurtulduğuma göre bunu yapabilirim.”

“Julian’dan kurtuldum mu dedin?” diye bağırdım böylesi akıl almaz bir düşüncenin verdiği derin şaşkınlıkla. “İnsan Julian’dan nasıl kurtulabilir?” Oturup ayak bileklerini tuttu, sarışın kafasını dizlerine dayayarak düşüncelere daldı. Sonra her kelimeyi özellikle vurgulayarak konuşmayı sürdürdü: “Nasıl onun hayatında çok hassas bir olay olduysa, benim hayatımda da oldu. Benimki çocuğun vurulmasıydı -uzun bir kâbustan uyanmak gibiydi.”

“Onu ben vurdum.”

“Yo, Felix onu hepimiz vurduk.”

Kafasını sallayarak yine elimi sıktı; dürüst bir ağırbaşlılıkla konuşmayı sürdürdü: “Julian imgesi yüzlerce parçaya ayrıldı, bir daha da hiç bir araya gelmeyecek; artık üzerimde hiçbir gücü yok.”

“Peki onu değiştiren neydi?”

“Şu kızın, Iolanthe’nin ölümü.”

“Nasıl yani?”

“Bana bunu hemen hemen aynı kelimelerle anlattı, beyninin ortasında kocaman bir boşlukla birden uyanmak.”

Ama Julian’ın durumunda boşluk hep oradaydı herhalde; şöyle bir şeyler demiş olmalı: “Hatalı bir hipofiz bütün ergenliğimi mahvetti, sonra iğneler dengeyi sağladıktan sonra bile bir şeyler çoktan kaybolmuştu; kafamda öylesine mükemmel bir cinsel hayat yaşamıştım ki en sonunda gerçeğine ulaştığımda bana korkunç boş geldi.” Bunu iktidarsızlığın üzerinde küf gibi büyüyen aşırılıklar, sapkınlıklar ve kendi kendine duyduğu korkunç öfke takip etmiştir.

İşte öyle karanlıkta onun yanında yatarken, geçmişin Haliç’e ve Marmara’nın rüzgârlarına doğru kıvrılan uzun eğrisinden aşağı doğru bakarken buldum kendimi; hiç tanımadığım ama rastlantı sayabileceğim bir

dizi olay sayesinde geleceğimin belirlendiği Türkiye imgesi eğrinin daha da altlarındaydı. Zaman ve mekân üzerine yerleştirilmiş o iki nokta arasında ne kadar uzun bir yol vardı.

Gerçek kuşların bütün gün dışarıda şakımasına rağmen içeride Viyana'dan getirilmiş mekanik bülbüllerin kurulması gerekiyordu; işli, tozlu perdeler ardında tahtakurularının küçük saatlere benzeyen sesleri duyuluyordu ara sıra. Koridorlar nadir ağaçlardan yapılmış oymalı sandıklarla doluydu -güzel kokulu sissu, kalamander, Hint ağacı, abanoz, tik ağacı ya da kâfur.

Çalılar ve servilerle kaplanmış eski bahçelerin o dolambaçlı patikalarında bir yerlerde Benedicta'yı diba cüppesi içinde dimdik ve kaskatı dadısının elini tutmuş dolaşırken gözümün önüne getirebiliyordum. Onu tekrar buraya, bu karlar arasındaki krem-rengi steril odaya getirmek mümkün mü? Yenilerde sahip olduğu ve kuşkularımı daha da artıran şu yeni şefkat ve mahcup ağırbaşlılık da sorunun karmaşıklığını azaltmaya yetmiyor; gerçeklerin bu yeni dizilişinin ortalığı nasıl netleştirip, onu temize çıkaracağını kestiremiyorum -ya da aynı sebepten beni de. Bu, gerçeklerle yetinen bir bilimadamı için biraz gülünç, değil mi? Sayfanın üzerindeki izlerinden silinmiş yazıları okumaya çalışarak, dağçileği yiyip birbirimize bakarak, yan yana beyaz yatağın üzerinde oturuyorduk. "İşte," dedi yavaş yavaş, gözlerimin içine bakarak, "o korkunç deneyimleri birlikte yaşadık, kendi çocuğumuzu öldürdük, ayrıldık ve hiçbirine özel bir değer yüklemeden yaptık bunları. Bu bizi birbirimize o kadar yaklaştırdı ki artık birbirimizden kaçamayız. Uyuşukluk hafifliyor -en baştan beri sana âşık olduğumu görmeye başlıyorsun. Gerçekten de senden yardım beklemiştim; ama Julian'ın denetimi altındaydım -çok küçükken bile bana sözü geçerdi. Onu seviyordum bana yaptıkları yüzünden, ondan korktuğum için. İki aşk arasında sıkışıp kalmıştım, birisi sapkın ve kısır, diğeri bana gerçek bir dünyanın kapılarını açmayı vaat ediyordu; keşke o zaman sana ne kadar dürüst davrandığımı anlasaydın -ve bir şeyler yapsaydın." Sonra yorgun bir geyik gibi başını öne eğip fısıltıyla: "Biliyorum konuşmak kolay. Hem adil de değil. Sen de benim kadar Julian'ın denetimi altındaydın ne de olsa, hem eğer beni sonsuza kadar kaybetmekten korkmasaydı seni istediği an öldürtebilirdi. Io denen şu kıza duyduğu tuhaf aşka sığınarak benden kaçtı. Bizi onun gazabından, o sakin ve güzel sesi altında ustalıkla gizlediği, iktidarsızlığın verdiği öfkesinden, bu aşk kurtardı belki de." Uzun bir süre

hiç konuşmadım. Bozulmaya terk edilmiş o buğulu bahçeleri, hiçbir zaman gelmeyen misafirleri bekleyen o tozlu ve köhne köşeleri: Eyüp'ün güzel yamaçlarını süsleyen sayısız mezarları görür gibi oldum. “Oradaki mezarlıkta -o annenin mezarıydı değil mi?” Benedicta üzüntüyle başını salladı: “Bizim hikâyemizde neredeyse hiç yeri yok. Hastaydı. O zamanlar frengiyi tedavi edemiyorlardı.”

Eskilere, çok eskilere dayanıyordu. “Julian'ın anneme duyduğu tutkulu öfke ve şefkat sınırsızdı.” Onca zaman sonra kolumun kuytusuna demir atmış yanımda yatarken ve yumuşak, vurgusuz bir sesle hızlı hızlı konuşurken ben kafamda (o altın başın ardında) Türkiye'nin Yüksek Toroslara doğru tabaka tabaka yükselen güneş yanığı dağlarını ve yarımadalarını canlandırıyordum. “Jocas gayrimeşruydu, devşirme; bunu unutmasına hiç izin verilmedi. Çirkin ve kıllıydı. Ne zaman konuşsa babam tek kelime söylemeden ayağa kalkar onu bahçeye çıkarırdı. Julian'sa gülerdi, yalnızca gülerdi.” Julian'ı hiç görmemiş olmama rağmen yüzündeki kartalsı gülüşü, solgun ipeksi tenini, yırtıcı bir kuşunkine benzeyen sık kirpikli gözlerini görür gibi oldum. Birlikte o harap saraylara kilitlenmiş zihinlerinin peyzajını da görebiliyordum; o modası geçmiş inceliklerle dolu İstanbul'dan daha fazla bir şeyler olan bir Türkiye. Düzlük, göl ve dağ, istiridye kabuğu içine kapatılmış mavi günler. “Annem öldükten sonra bize, seriye öfke ve nefretten başka bir şey kalmamıştı.” Yalnızca kendilerini, soruların ve cevapların oluşturduğu, karmakarışık yığını hatırlamıyordu; daha fazlasını, ancak karlı Ağrı Dağı'nın gölgesinde bir deve gibi çömelmiş olan bu vahşi, alçakgönüllü ülkenin bağlamında bir anlam kazanabilecek şeyleri hatırlıyordu. İç yaşamı Julian'la, dış yaşamı Jocas'la çakışıyordu; birisi kenti, Müslüman nezaketinin o gersin yayını, diğeriyse açık havayı, şahinlerle at sürmeyi, avı simgeliyordu. Gökyüzünün berrak merceğine yansıyan çöllerin kenarlarındaki kuytu kamplar: Ölüm ve doğumun iki taraflı sonsuzluğunun ortasında dengelenmiş olarak geceleri yıldızların altında uyumak.

Tuhaf kaderlerini biçimlendirmiş olan, önemi olan yalnızca gerçekler değildi; mekândı da. Demek istediğim Merlin'in çarşılarda dolaşan o ince, kendinden emin gövdesini gözümün önüne getirebiliyordum, üzerinde eski ceketi ve denizci şapkası var; yüksek konçlu, beyaz çizmeler, mücevherli bir kravat iğnesiyle tutturulmuş yüksek yaka. Bastonunu gevşekçe küçük, yüzüklü parmaklarında tutuyor. Arkasından cafcaflı bir uşak yürüyor -

kırmızı, işli giysiler giymiş bir zenci, keskin yerini koluna dayadığı palayı sapından tutarak arkasından geliyor. İşte her şey Merlin'in, o zamanlar içi deri, haşhaş ya da kefen beziyle dolu yıkık dökük barakalardan ibaret olan firma için alışveriş yapmasıyla başladı. Evet, kefen bezleri! Müslümanların ölüyü tabutla değil de kefenle gömme âdetleri o alakarganın mavi gözünden kaçmamıştı. (Bunu ona söyleyen küçük kâtip Sacrapant mıydı acaba?) Bir cesede yedi kefen, hele zengin ve seçkin aileler çarşıda bulabildikleri en debdebeli işlemeleri olan kumaşları almak için hiçbir masraftan kaçınmıyorlardı. Yaşlı Abdülhamid en gözde dokumalardan yüzlerce metre sipariş ederdi -Çin ipeği, şantuk. Bunlar kutsal zemzem suyuyla yıkanmak üzere Mekke'ye gönderilirdi. Böylece ölünün Cennet'e gitmesi garantilenmiş olurdu. Çok geçmeden Merlin'in karavanları bu yumuşak denklerle doldu. Ama bütün bunlar çok başlardaydı, çok sonraları Julian firma hakkında şunları söyleyecekti: 'Firmanın müthiş, soyut bir güzelliği var, Charlock. Elimizden geçen mallara ne dokunuyoruz ne de onlara sahibiz -yalnızca insanlar bir noktaya kadar bizim. Mallar yalnızca telgraflar, alıntılar, simgesel maddeler, hepsi bu. Eğer satranç ilgini çekiyorsa, Merlin de ilgini çeker.' Kendisi bu oyunu bütün çeşitliliğiyle seviyordu. Onu, firmanın verdiği beyaz bir yatın güvertesinde, bir Yunan boğazının aynısına demirlemiş, taş gibi sessiz üç saydam Perspex levhasının önünde otururken görür gibi oluyordum: deyim yerindeyse üç boyutlu oynuyor. O küçük Türk atölyeleri, âdeta büyük kentlerin ciğerlerinde, midelerinde, kalplerinde selim kanser hücreleri oluşturarak, nasıl da güzel kümelenmişler. Julian'ın uzun sessizliklerinde purosunun ağır asır kıvrılan dumanının ayla aydınlanmış gökyüzüne yükseldiğini görüyor gibi oluyor insan."

"Ama, Benedicta, peki onların yetim olduğu hakkındaki o deli saçmaları da ne..."

"Babam bunu Türklerin bazı karışık veraset kanunlarından kurtulmak için uydurdu."

"Ama bunu o kadar içten söyledi ki."

"İçten! Jocas yıllarca Julian'ı öldürmek istedi. Ama nefretini bastırarak iyi bir insan haline geldi; sonunda Julian'ı gerçekten sevmeyi başardı. Ama Julian onu hiç sevmedi, sevemedi, sevemeyecek. Julian sadece beni sevdi. Sadece beni."

"Ya baban?"

“Babam da!”

Bunu öyle tüyler ürpertici bir vurguyla söyledi ki hemen Merlin ve Julian arasındaki nefreti sezdim. “Julian babamı sevmeme izin vermedi, beni ondan nefret etmeye zorladı. Sonunda onu kovdu. Onun da, Julian’ın da kendine göre sebepleri vardı.”

“Merlin’i mi kovdu?”

“Evet. Tıpkı onun annemi kovduğu gibi.”

Bunu izleyen uzun sessizlikte hafif solukları duyuluyordu; ama sakin, güvenli ve düzenliydiler. “Nash hep gerçek olgunluğun dünyaya, insanlara sevgi duyarak kendiliğinden elde edilebileceğini söyler. Julian buna hiç sahip olmadı, yalnızca hüznü, çok büyük bir hüznü vardı onun. Babam da öyleydi. Yırtıcı bir kuş gibiydi. Onların arasında ne yapabilirdim ki -hiçbir gerçek ilişkiye girmeksizin? Jocas’a duyduğum yakınlığı göstermeye bile cesaret edemiyordum, konuşmaya bile. Biliyorsun Felix, hepsi cinayet işleyebilir. Hep kimin kimi öldüreceğini düşünürdüm -Julian’ın eğitimi için çok uzakta olmasına rağmen. Eğer buluşacaklarsa, İzmir ya da Lutraki gibi tarafsız bir bölgede buluşurlardı. Hepsi refakatçileriyle birlikte değişik otellerde kalırdı. Silahlı bir ateşkes bir şekilde yaşamalarını sağlardı -tam Türk tarzı. Anlamsız hediye değiş tokuşları. Sonra, mesela Türkiye sınırındaki özel bir trende tartışmalar. Hepsi bu. Tabii sonradan telefon çok işe yaradı; karşılaşmalarına gerek yoktu, böylece birbirlerine içten davranabiliyorlardı.”

“Ama siz âşıktınız.”

“Her zaman. Sonradan bile. Hep bir yolunu bulurduk.”

Ama ben kafamda bunlara çelik dolaplardan çıkardığım bilgileri de ekliyordum -en azından okuyabildiğim kadarını, ikisinin oradaki halini tahmin etmek zor değildi; tozlu sarayın ıssız köşelerinden birinde, yaldız çerçeveli donuk aynalar arasında iki çocuk. Julian’ın yağız, kararlı yüzü, gözleri neredeyse delice bir dikkatle parlıyor, dudaklarının arasından beyaz dişleri görünüyor, ikisinin de ellerinde yanan kırmızı mumlarla dolu ağır şamdanlar var. Birbirlerinin karşısında bir kavgadaki hasımlar ya da oryantal dansözleri gibi çıplak duruyorlar. Belki de yüksek odaların ve döne döne çıkan merdivenlerin yuvarlak gölgeleri arasında onları gören birine (Merlin bir kere görmüştü), muhteşem tüylü iki kuşun çok incelikli hareketleri olan karmaşık bir çiftleşme dansını seyrediyormuş gibi gelmiştir. Yanan mumu birbirlerinin üzerine serpiyorlar, yanıyor, sonra yoğuyor,

yanık kokusunu duyuyorlar; bir eriyiğe bulanıyorlar. Geriye ne kaldı ki zaten? Ergenliğe ulaşmadan önce her şeyi öğrenip unuttular -psişelerinin düzenini bozup olgunluğa erişmeden onları zorladılar. Bunu yapanlar yetişkinliklerindeki cinsel ve duygusal yaşamlarına önyargıyla bakmazlar mı; sonsuza kadar cinsel aşırılığın hayali edimlerinde yaşamazlar mı? Hiç özgür olamazlar mı?

Peki ben kim oluyorum da bunları söylüyorum? Ama artık iyice Türkiye’nin yansıması haline gelmiş olan yaşam biçimlerini daha derinlemesine görebiliyordum -frijid zulümlerle, kamış kaldırma komplolarıyla dolu o yaşlı Türkiye’nin mikroplu havası. Bu, Merlin’in suçlu sadist itkilerle ek yerlerinden açılmaya başlamış olan, küçük, gaddar Kalvinci ruhuna çok uygundu. (Bu ruh da geleceğin o sessiz çabalarına ve aile namusuna!). En azından kendini burada evde hissediyordu. İnsan onu o uzun kış gecelerinde yeşil türbanlı bir hocayla kitapların başına oturup, ilgi adılı ve yan cümle yoksunu bu ağdalı, tumturaklı dilin büyüsünü yudumlarken görür gibi oluyordu. Elinde kehribar ağızlıklı bir nargile, aklında da ona ödediği fiyat öyle otururdu -gümüş çerçeveli kehribar (belki de iki yüz İngiliz pound’u değerinde).

Ya da dikkatli köpeklerin peşinde kendini tepelere vururdu (hepsi keskin nişancıydı) -silahların arasında kendisi de en az köpekler kadar tetikte. Okbaşı biçiminde ilerlerlerdi, öyle ki Jocas, Julian ve kız biraz ilerisinde olurdu. Ama burada, açık step yaşamının verdiği neşe içinde neredeyse ruhları birleşir, yekvücut olurlardı. Geceleri silahları bırakıp kamp ateşinin etrafında otururken gece göğünün ve tepelerin ihtişamının verdiği neşeli bir şefkatle, gülümseyerek yerel şarkıcıların ulumalarını dinlerlerdi. Yaşamlarının bu bölümünden bazı olaylar bütün netlik ve parlaklığıyla hep belleğinde kaldı. Küçük adamın tek başına bir yarın kenarından yürürken bir çift altın kartalın saldırısına uğraması gibi. Herhalde yuvalarına çok yaklaşmıştı, çünkü kanatları ve pençeleri büyük bir koyunu taşıyacak kadar güçlü olan hayvanlar bir ıslık sesi çıkararak havadan üzerine düşmüşlerdi. Islık sesini duyup heybetli kanatları tam zamanında savuşturmuştu; eğilince gölgelerini görmüştü. Diğerleri ona yardıma koştular; boş tüfeğiyle kartallara vurarak kendini korumaya çalışıyordu; onlar geldiğinde kuşlardan biri yaralanmış kayaların üzerinde yatıyordu, diğeriyse gitmişti. Soluk soluğaydı, tüfek eğrilmişti, kabzası çatlamıştı. Türklerin birinden bir sopa alıp bembeyaz yüzü ve sırıtan

dişleriyle titremekte olan kartalı ölünceye kadar dövdü. Sırtında derin yaralar vardı; gömleği lime limeydi. Sonra bir kayaya oturup beyaz yüzünü titreyen ellerine gömdü. Onu seyrederken neden bir türlü ona baba diyemediğini anladı; çünkü korkunçtu. Julian kısaca “Yuvalarını görebiliyorum,” deyip bir tüfek alarak yuva parçalanana kadar ateş ediyor. Eğer gözlerini kapayıp nefesini tuttuysa, Julian’ın zihninin ağırlığını kendininkinin üzerinde hissetmiştir. Bu uyuşturucuları da geçiyordu; âdeta Benedicta’yı zihninin ensesinden tutuyordu. “Üzerimde bir dizi karmaşık psişik ve fiziksel deney yaptı. Tabii Ortadoğu’da bunun şaşılacak bir tarafı yok.” Telefon moda olduğunda, onu arayıp, yumuşak, baştan çıkarıcı bir sesle türlü edepsiz laflar etmeyi öğrenmiş ta ki... “Tabii ki birini böyle sevebilirsin “ diyor Benedicta, başını yatağın soğuk demirine dayamış, gözleri kapalı. “Hiç kimse sevgisini kendi bildiği tarzdan başka türlü gösteremiyor. Sıradışı, sapkın, ya da başka türlüyse ne yazık. Julian olsa ‘ne iyi’ derdi belki de. Onun bana sahip olmasından, beni sarmalamasından, hatta tümüyle yutmasından hoşlanmadığımı söyleyemeyeceğim. Sapkınca da olsa insanın iradesini tümüyle teslim etmesi çok huzur verici. Julian beni deneyleri için kullandığı için uyurgezere çevirdi. Beni bir insanı öldürebileceğim bir noktaya getirdi.” Kapalı gözleriyle beyaz yüzü unutulmuş bir müzedeki uzak bir heykele beziyordu. Hâlâ yanan bir cam gibi kendini uzun süre o vahşi düşüncelere bıraktı.

Bu önce miydi yoksa sonra mı? Yazıcı cevap ver bana! Yo, umrumda değil. Ana parçaya eklenmesi yeterli. Merlin zenginleşip yıkık saraylar ve servi koruları alırken, çocuklar, kişiliksiz uşaklar, dadılar ve refakatçiler tarafından kollanarak, sevip acı çekerek, gençliklerini ot bürümüş bahçelerde harcadılar. Jocas av için doğmuştu; avcı kuşları ve uçurtmalarıyla birlikte Asya yakasına kaçmak her zaman hoşuna gitti. Sakin, düşünceli, kötücül Julian’sa hiç kitapsız kalmazdı, bir sürü dil öğrenmişti bile. Ama içinde/nemli sıcağın sinirler üzerinde kurşun gibi ağırlaştığı uyuşuk Osmanlı dünyasının kasvetli-ruhlu kişiliksizliği vardı. Julian ve kız kardeşi! Sonraları ayrılacaklar ve onun üzerindeki etkisi bir değişim geçirecekti -onu artık beden ve kişisel irade yoluyla değil, firma ve firmanın ihtiyaçları yoluyla kendine bağlayacaktı. İşte Benedicta böyle böyle bir cadıya dönüştü. Yine o ilk zamanlarda Julian ona eskrim yapmayı öğretti; soyunup parke taşların üzerinde karşı karşıya geçerler, oda kılıçların kuru sesiyle yankılanırdı. Sonra tavanı aynalı büyük yatak odasında

birbirlerinin kollarında yatarak, kendisini seyreden diğerini seyrederek, okyanusun dibindeymişler gibi sevişirlerdi. Çok geçmeden o acayip ortaçağ kaderiyle yüz yüze gelecekti: Abelard'ın kaderi; çünkü Merlin her şeyi biliyordu. Ellerinde mumlarla hepsi birden içeri girdiklerinde Julian aslında o kadar da şaşırmamıştı -Merlin'in üzerinde eski moda bir gecelik ve burnu sivri yumuşak Türk terlikleri vardı. Omzuna dokunup onu ayağa kaldırana kadar Julian gözlerini kapayıp uyuyormuş gibi yaptı. Benedicta uyuyordu, uyuyordu. Uzun, boylu, kel hadım, uzun saplı terzi makasını bir kurban aletiymiş gibi saygıyla elinde tutuyordu, gerçekten de öyleydi. Aynı zamanda yarayı tutturmak ve boş keseyi bir at bacağı gibi dikmek için sterilize edilmiş bir iğne ve iplik de taşıyordu. Julian'ı intikamcı bir manyak haline getiren acı değildi; yalnızca aşağılanmaktı. Benedicta bana bunu anlattığında iktidarsızlığından kaynaklanan öfkenin fosforlu beyaz ışığında birden her şeyi gördüm. Yo, iktidarsızlığın en zalim yanı temelde komik bir felaket olması. Babası onu cezalandırmakla kalmayıp onunla alay da etmiş. Aklıma unutulmuş bir konuşmadan bir söz geliyor: "Aşktan bile daha güçlü bir ihtiras ve amaçla birbirlerine bağlıydılar, belki ölümden bile bağımsız bir bağla." Böyle göründüğü zamanlar ona dokunmaya, elimi omzuna koymaya cesaret edemiyorum. Kapalı gözler durmadan belleğin merkezine bakıyor. "Sanırım bütün bunlar için bir gün cezalandırılacağım," diyor dişleri arasından. "Buna sevineceğinden korkuyorum -koleksiyonuna ekleyeceğin yeni, hoş bir kadın zaafı." Ben çoktan soyunmaya başlamıştım. "Senin suçluluk duygunu daha fazla çekemeyeceğim," dedim. Kayak pantolonunu ve kazağını çıkarıp yanıma gelmesini söyledim. Aşinalıkla karışık yabancılık duygusu. Eskiler için yeni hayatlar: Eski bir tarzın yeni türü: Eski batakhanelerde yeni bir şarap: Elim kolum bağlandı. Artık öpüşleri sinirli kaygılarla kirlenmiyordu -nehir berrak akıyordu, lanetlerden uzak. "Bana onu nasıl öldürdüğünü anlat, kocanı." Hızla solurken: "Şimdi mi?" diyor. "Evet Benedicta, şimdi." O konuşurken onunla sevişiyordum, mutluydum.

Avlanma vaadiyle atlara binip otlaklardan ve vadilerden geçmişler, bir bataklığa gelmişler. Uzun, dar, yüksek bir yolun kenarında dereye doğru inen kiremit patikalar varmış. Yolun aşağısında bataklık kumları, daha doğrusu çamuru. Atını mahmuzlayınca Benedicta yolun batak olduğunu anlayıp birden kenara çekilmiş. Adam yumuşak hasır şapkasının siperliği altından Benedicta'ya bakarak, bu şakaya gülmeye hazır, şaşkın ve sakin o

muazzam emicinin içine düştü. Bıyıkları kumluydu. Aynı anda o karışık kafasında iki şeyi birden kavradı: Birincisi, yavaş yavaş, kara, yapışkan çamura gömülüyordu, ikincisi Benedicta birden donup kalmıştı, ona bakan gözlerinde ifadesiz bir merak vardı. Ama at biliyordu, bacaklarını çamurun boğa yılanına benzer kıvrımlarından, o yumuşak esaretten kurtarmaya çalışırken insan gibi bir çığlık attı. Emen, fokurdayan çamurun korkunç sesi. Adam o mavi, bilimsel gözün gözbebeğinden kendi yansımasını seyrediyordu âdeta, kendinin aşağı, uzağa, zamanın ve aklın dışına batışını izliyordu: Benedicta'nın ve kendi yaşamının dışına. Şaşkınlıktan konuşamıyordu. Yalnızca terden solmuş genç, yakışıklı yüzü acılı, yalvaran bir ifade takınmıştı. İhanet öylesine beklenmedikti ki: Bütün geçmiş yaşamlarını, ilişkilerini bunun ışığında yeniden gözden geçirmesi gerekliymiş gibi geliyordu. Endişeli gözleri önünde yüzen yalnızca geçmişi değil geleceğiydi de. Kurumuş boğazından "Yardım et," diye bir fısıltı çıktı ama dudakları kelimeyi kuşatamadı bile. Bıyık! Ama Benedicta dizginleri bırakmış öylece eğerin üzerinde oturuyor, zamanı geldiğinde, gerektiğinde, bütün her şeyi Julian'a anlatmak için kendini hepsini ezberlemeye zorlayarak deneyi kutsal bir dikkatle izliyordu.

Batıdaki güneş tepelerin ardında batarken adam da yavaş yavaş batıyordu. Boğularak aşağı inerken gözlerini yuvarlayan, inleyen ve çamurlu kabarcıklar çıkaran atın can çekişmesini bir kenara bırakmışlar, ikisi de acı bir sessizlikle birbirlerine bakıyorlardı. Çamur neşeli sesler çıkarıyordu. Çok geçmeden atlı bir şövalyenin bitmemiş heykeli gibi göğüs kemiğine kadar çamura gömülmüştü. "Demek buraya kadarmış." dedi şaşkın, çatlak bir sesle. "Demek buraya kadarmış Benedicta."

"Evet, buraya kadar sevgilim."

Benedicta gözlerini bir an olsun onunkilerden ayırmadan, bir sigara yakıp hızlı hızlı içmeye başladı. Ama artık iyice berbatlaşmıştı, adam ağlıyordu; sert hıçkırıklar yüzünün hatlarını parçalayıp bir çocuğunkine dönüştürüyorlardı. Ölürken gençleşiyordu, yeniden çocuk oluyordu. Bu çok zordu. İçinde, o ölümcül dikkatle savaşan umutsuz bir acıma baş gösterdi. Umduğu gibi büyük bir dikkatle izlemek gittikçe zorlaşıyordu. Kafası yana yatmış, ağzı açık zorlukla nefes alıyordu. Elleri hâlâ serbestti ama dirsekleri yavaş yavaş gömülüyordu. Ona bir ip atıp bir ağacın çevresine dolamak için hâlâ vakit var mıydı acaba? Adamı seyrederken bu düşünceyi bir kenara kıstırıp onunla savaştı. Kendi alçakça ihanetinin ölüm korkusundan daha

beter olduğunu düşündü -bu yetişkinin, hasır şapka altındaki bu bebeğin gözyaşları ardında yatan gerçek buydu. Ama kısa bir süre sonra adam ondan duygu dilenmemeye karar verdi, gözyaşları durdu: durumun umutsuz olduğunu bildiğinden koyun gibi boyun eğdi. Benedicta hemen bir saz koparıp ucunu yardı ve bir nefes çekmesi için sigarayı ona uzattı. Ama adam sigaraya tükürüp hafifçe iç çekerek kafasını içe gömdü ve hafif titremelerle ama sessizce ağır çekimde gibi batmaya başladı -ne bir sitem, ne bir küfür, ne de bir yardım çığlığı. Tek bir kabarcık bile çıkarmadan. Her şey birden sona erdi. Benedicta çamurun üzerinde yalnızca şapka kalana kadar izlemeyi sürdürdü. Bir türlü o noktadan ayrılmıyordu. Kendi kendine mırıldanırken birden ateşinin yükseldiğini hissetti; ateşli bir neşe nöbetine tutuldu. Julian'a layık olduğunu kanıtlamıştı. Hasır şapkayı kurtarmayı başardı -bir caninin kesik başını taşıyan biri gibi onu Julian'a götürecekti. Vadide sessizlik, boğucu bir sessizlik hüküm sürüyordu. Giderken şarkı söylemeye çalıştı ama bu sessiz günbatımını daha tuhaflaştırmaktan başka bir şeye yaramadı. Bir iki kez arkasında at nallarının sesini duyduğunu sandı; geri dönüp birinin takip edip etmediğine baktı, ama görünürde kimse yoktu.

Bu kadar! Anlatmak, hatırlamak kolaydı ama sindirmek zordu. Hâlâ yutamadığı bir tomar kanlı paçavra gibi boğazına takılıyordu.

"Üzgün olduğumu söylemenin hiçbir faydası yok; evet tabii üzgünüm. Ama beni rahatsız eden kendime duyduğum saygının yara alması, kendimi, o muhteşem, biricik, güzel benliğimi böylesine adi bir ihanet yüzünden suçlu hissetmem. Egonun insana ne tuzaklar hazırladığını görebiliyor musun?" Beyaz yumruğunu kaldırıp hatifçe göğüs kemiğime vurdu, sonra kendini dudaklarıma bırakıp, yeni, engelsiz cinsel nöbetler içinde kendi kendini tüketen soluksuz bir hüzün parodisine gömüldü. "Ama şimdiye kadar başıma gelen en saçma ve aşağılayıcı şey sana ilk bakışta âşık olmamdı. Dayanılmaz bir şeydi, özsaygım için büyük bir darbe, özgürlüğüm içinse bir tehlikeydi. Senin için de -uzun süre büyük tehlike altındaydın. Zavallı aptal, buna inanmazdın; sana nasıl anlatabilirdim ki? Kendim bile inanmıyordum. Şu küçük kâtibin oynadığı yanlışlıklar komedyasını hatırlıyor musun? Seni sarnıçta öldürmesi gerekiyordu. Zavallı adam! Önce senin imzalama konusundaki tereddütün, sonra o zavallı aptal kâtibe senin işini bitirmesinin söylenmesi -böyle bir iş için uygun değildi, yaşam pahasına bile. Senin komik bulduğun o gezi Sacrapant'ın yapacağı iş

için giysili bir provaydı. Neyse ki imzalamadan önce oyalandın da ben de Julian'a ulaşma fırsatı buldum. Onu emri geri almaya ikna ettim. Onu bana bırak,' dedim. 'Onun suyunu çıkaracağım. Bize verebileceği çok şey var. Eğer gerekirse onunla evlenebilirim Julian, sonra da ondan kurtuluruz.' Ama haber ulaşana kadar bu gerilime dayanamadı Sacrapant, bu işi hiçbir zaman beceremeyeceğini, zamanının dolduğunu biliyordu."

"Bu yüzden mi kendini boşluğa bıraktı?"

"Evet, bu yüzden. Öp beni."

"Yani kendini benim için feda etti."

"Aslında öyle bir şey yok, Bunu ben yaptım."

O ilk görüşmelerin anlamını biraz daha iyi kavramaya başlamıştım, firmayla ilk paslaşmaları. Onların açısından vaatlerle dolu olan defterlerimi çoktan karıştırmışlardı.

"Benedicta sevgilim, bir şey daha var."

Ama sarışın kafası göğsümde, sakin yaz denizinde salman bir martı gibi kendini soluklarımızın ritmine bırakmış uyuyordu. "Anlıyorum," diye fısıldadım kendi kendime ama aslında yalnızca bir kısmını anlıyordum. Jocas'ın bir edim ve nedeni arasındaki gerçek nedensel ilişkiyi bulmamızın olanaksız olduğunu söylediğini hatırlıyorum. Sevgili Sacrapant için de bu geçerliydi, küçük adamın porsuk yüzünü büyük sarnıcın hareli ışığında görür gibi oluyorum.

Julian ilk kez burada Türkiye'de, her zaman düşünce tarzını renklendirmiş olan karanlık bilimlere duyduğu susuzluğa yakalandı; çünkü burada her tür araştırma tam bir güven içinde yapılabilirdi. "Suriye ve Filistin büyücüleri kehanetlerini gövdesinden ayırdıkları çocuk başlarıyla yaparlardı. Onları kuruturlar, dillerinin altına bilinmeyen şifreler taşıyan ince bir tabaka altın koyduktan sonra onları duvarların oyuklarına yerleştirirler ve altlarına büyülü bitkilerden oluşan bir tür yalancı gövde yaparlardı. Bu korkunç putların altında bir lamba yaktıktan sonra büyülerine devam ederlerdi. Başların konuştuğuna inanırlardı... dahası kanın kurtçukları cezbettiği doğru. Eskiler kurban kestiklerinde, içini sıcak, dumanı tüten kanla doldurdukları bir çukur kazarlardı; sonra karanlık gecenin oyuklarında emekleyen, dans eden, çukurun etrafında kıvranan narin ve solgun gölgeler görürlerdi... Çiriş otu ve minelerle süsledikleri sunaklarda heybetli defne, kızılağaç ve servi ateşleri yakarlardı. Gece gittikçe soğuyormuş gibi gelirdi..." (Julian yüksek arkalıklı koltuğunda

dizlerinin üzerinde açık bir kitap, bir süre sessiz kalıyor.) Dahası, "Eğer kadın tümüyle ve kökten pasif rolünü bırakır da aktifleşirse, kendi cinsiyetini terk edip erkeğe dönüşür, daha doğrusu böylesi bir dönüşüm mümkün olmadığı için kısır ve ucube bir hünsa gibi kendini iki cinsiyetin de dışına yerleştirerek çifte bir olumsuzlanmayla olumlanır."

Julian'ı daha iyi anlamaya başlamıştım, hele böylesi düşüncelerinde *altera* Benedicta'yı buluyordum, kaderin yeniden sevilen aslına, bütün bu tüketici mücadele sırasında unutmuş olduğum o sevgili kanun kaçağına dönüştürdüğü sevgili donuk kadın. Gizemli ve ulaşılmaz sevgilisine gelince, neden ilk kez Büyücü Simon'ın ulaştığı mertebenin, zamana ve yaşama hükmetmenin peşinden koşmasın ki? "Arada bir ölmek üzere olan yaşlı bir adam gibi solgun, güçsüz ve paramparça görünüyor. Arada bir ışıltılı bir sıvı onu canlandırıyor, gözleri parlıyor, teni yumuşak ve pürüzsüz gövdesi dimdik oluyor. Gençlikten yaşlılığa, çocukluktan ölüme geçtiği kolaylıkla görülebiliyor." Genç Julian'ın kafasında oğul veren bu düşüncelerde herhangi bir sapkınlık da görünmüyordu; her şey o muazzam Doğu pasifliğinin rengine bulanıyordu. Eğer dalarsanız Avalon'daki mendireğin dibinde hâlâ ucuna ağırlık bağlanmış, kadın kafası dolu çuvalları görebilirsiniz -kırk kadar; cinselliğe karşı duyduğu ani bir tiksinti sırasında Abdülhamid tarafından kedi gibi öldürtülmüşler. Hemen batmayanlar, akşamın yeşilinde ölene kadar küreklerle dövülmüşler; çığlıkları o kadar acıklıymış ki işi yapan kayıkçılar gözyaşlarını tutamıyorlarmış. Ya Hamid? Büyük Kral Sardanapalus'un tasvirini hatırlıyor musunuz? "İçeri girip de kralı yüzüne beyaz iskandil sürmüş, bir kadın gibi mücevherlere bürünmüş, odalıklarının arasında sürme çektiği gözleriyle, kıvırcık saçlarını tarayarak, üzerinde bir kadın elbisesi, bıyıkları kesilmiş, teni pomatlarla ovulmuş otururken görünce büyük bir şaşkınlığa uğradı. Gözkapaklarını da boyamıştı..." Sonra öldüğünde yakılmak için hazırlattığı o muazzam odun yığını; birçok katlı bir ev yüksekliğindeydi: Ateş haftalar boyu yandı. Her şeyi, sahip olduğu en küçük şeyi bile yaktırmıştı.

Biliyor musunuz yalnızca bir kere yüzüne karşı onu sevdiğini söylemeye cesaret edebilmiş, bir kere. Dehşet ve öfkeyle bakışını hâlâ tarif edemiyor. Benedicta'nın yüzüne bir kitapla vurmuş, küçümsemeden ama kasten. "Sus," demiş derin tınılı bir sesle. "Sus, sevgilim." Bunun aşk değil sahiplenme olduğunu ve kelimeyi böyle kullanmasının, duygunun

gerçekliğini yok ettiğini anlatmaya çalışıyormuş. Duygu mu? Yo, kelime tam da bu değildi. Onun ellerinde her türlü fiziksel ve cinsel aşağılanmaya büyük bir zevkle katlanmıştı, derin bir neşeyle. Julian ağlamak için doğmamıştı. Makası alıp onu sapları dışarıda kilerin duvarına saplayan Jocas'tı. Julian'ın gitmesi, ayrı eğitim görmesi kararlaştırılmıştı; biraz da aralarındaki köklü nefretin gerilimiydi bu karara neden olan. Ama aynı zamanda oluşacak firmanın gelecekteki gereksinimleri de imzalamıştı bu kararı; çünkü Merlin'in dikkatli hesapları yavaş yavaş meyvesini vermeye başlamıştı. Kurnazlığı sayesinde birçok verimli projeyi yoluna koymuştu: Mesela Abdülhamid tütün alım satımı imtiyazını, üzerinde Sultanin tuğrası basılı Avusturya sigara kâğıdı getirmek gafletine düşen bir firmaya *en régie*[69]* verdiğinde. Bunu Merlin'den başka kimse fark edemezdi. Acaba Sultan, diye sormuştu, her gün imparatorluktaki on binlerce sigara tiryakisinin kendi suretini tükürüklemesinden memnun mu? Canavarın kafasıyla süslü pullarda da aynı şeyi söylemişti. Bunlar da kâtipler tarafından yalanmayacak mıydı? Çok geçmeden bir iki imtiyazı da kendisine, firmaya kazandırdı.

Bir öpücük hep aynı öpücüktür ama öpülen kişi zamanla değişebilir; öpüşleri, onda genç kalmayı başarabilmiş yegâne şeylerdi, bahar menekşeleri kadar taze. Hareketlerimizin çoğu psikolojik itkilerden kaynaklanmıyor, saf bir dinsellik içeriyorlar -unutulmuş durumlara verilen tarihöncesi tepkilerden oluşan koskoca bir gardırop. (Embriyonun cinsiyeti birleşme esnasında belirleniyor; ama küçük tomurcuğun vajina ya da penise dönüşmesi beş hafta alıyor.) Io'nun işine yarayan küçük bir hastalığı vardı, geçici kısırlık: erken yaşlarda yakalandığı bir belsoğukluğu enfeksiyonunun sonucu olan yaralı doku fallop tüplerinin girişini kapatmış...

Bunların çoğuna dayanamıyorum, duymaya, bilmeye tahammül edemiyorum. Hastalığımın hoppalığına sığındım -sırf onu telaşlandırmak için, umurunda mıyım öğrenmek için. Efendi Charlock bu hafta çok yaramazdı; mama tabağını yere attı, kaşığıyla masaya vurdu, çorbasını döktü, bir boğa gibi kükredi, pantolonunu ıslattı... *Inventeur, Inventaire, Eventreur...*[70]* Sahiplenmenin yenilmez mutluluğundan uzakta öyle ona bakarak yatıyordum; bütün bu pislik, bütün bu kirli koşullar aşkımı bir süreliğine kusmuğa çevirdi. Ama uzun sürmeyecek; bütün bu deneyimlerin toplamından daha güçlü bir şeyler ortaya çıkacak -daha şimdiden kobra gibi

yassı kafasını uzatmaya başladı. Eğer cinsellik böyle kalırsa bir daha tökezlemeyeceğim.

Ama onun gözlerine bakıp bunları düşünerek yatarken bile aklımın bir köşesinde onu, haremdeki kadınlarla birlikte bıldırcın avlamaya gönderildiği Kilikya ovalarında görüyordum. Susam olgunlaşırken baharda, büyük sürüler halinde inerlerdi: Uzaktan kımıltılı kocaman bir kuş halısı gibi görünür, hafif bir cıvıltıyla fare gibi yerde dolaşırlardı. Kadınlar küçük yaratıkları, hafif bir ağ ve tahta bir iskeletin üzerine delikli siyah bir keten geçirilerek yapılan, kalkana ya da kocaman bir kutu uçurtmanın bir ucuna benzeyen tuhaf, tarihöncesi bir alet olan *aba* ile avlarlardı. Bunu kafalarına geçirip kocaman göz deliklerinden, koşmaya başlayan ama hemen hipnotize olacak olan bıldırcınlara bakarak açık bir sıra halinde yürürlerdi. Kuşlar oturup yaklaşan şekilleri seyreder, ağlarla yakalanıp sepetlere koyulmayı beklerlerdi. Dudaklarını dudaklarıma dayarken. Doktor Lebedeff'i ve onun *délires archaiques'*ini.[71]* düşünüyorum.

"Sapkın olan tek şey Julian'ın hayatı değildi," diyor tane tane, bütün içindekileri dökmeye çalışarak, "mekân da öyleydi. Babam cinsel deneyimsizliğimi kölelerine kırdırmıştı, Türkçede böyle deriz." Bu zehirli zeminde ayak izlerini takip ederek geri dönmek ona acı veriyor, ama gerekli. Orada, bir Türk gecesinde Julian'ı bir delikanlıdan çok bir cin gibi görüyorum. Toz cinleri, kimi saat yönüne kimi saat yönünün tersine dönerek düzlüklerde yarış ediyorlar. "Pelerinlerini nasıl sardıklarına bakarak hangilerinin dişi hangilerinin erkek olduğunu anlayabilirsiniz," diyor köylüler. O günlerde yağmur yağdırmak için iki adam, sırtlarından kan gelip gökler eriyene kadar birbirlerini kamçılarlardı. (Merlin'in kartalın açtığı yaralarını sarmadan önce tümüyle temizlemek için üzerlerine işemişlerdi.)

"Bütün hadımlarımız yapay olarak o hale getirilmemişti. Yüksek yaylada tütün kesesine benzeyen boş taşaklı, tuhaf ama doğal hüsnalar üreten köyler vardı; bunlar genelde kel olurdu, sesleri de çok güzeldi." Buralarda nüshalara başka bilgiler de karışıyordu. (Dünyaya tekrar gelişi temsil etmek için kirece batırılıp kan rengine boyanmış bir iskelet. Ya da kitaplardan birinde Julian'ın altını çizdiği bir cümle, *"Il faut annoncer un autre hommepossible*[72]*';* bu cümleden kendi ruhu ve insanların kaderiyle ne kadar ilgili olduğunu anlıyorsunuz. Onun prensipleri olmayan bir

ahlaksız ya da çok fazla bilgi yüzünden çıldırmış birisi olduğunu düşünmek mümkün değil. Yo. Onun işi erdemle, doğruluklaydı. Yoksa neden şimdiye kadar insanlar hakkında yapılan en yıkıcı eleştirinin *Devlet* ‘teki şu cümle olduğunu söylesin ki: “Artık o da cennetten inenlerden biriydi, önceki yaşamında iyi idare edilen bir devlette yaşamıştı ama erdemi yalnızca alışkanlıktan ibaretti ve hiç felsefesi yoktu.” Henüz onu gerçek anlamda tanımıyorum; belki de bundan sonra da hiç tanıyamam.)

Nemli renkleri ve bulvarda çürümekte olan yapraklarıyla sonbahar çoktan gelmişti; ama bu koğuşlar mevsimsizdi. Ay Alplerin üzerinde bir kan portakalı. Ama ben hâlâ millerce uzakta Benedicta’yla birlikte Türkiye’nin göbeğindeyim. Hâlâ anlamam gereken çok şey var. Hemşiremi gözleri iki büyük kuru üzüme benzeyen kocaman, hüzünlü, boz renkli bir yaratıkla değiştirdiler. Tehlikeli koğuşlarda hafif şaşkınlık iniltileriyle tavla oynuyorlar; adamlar ve kadınlar modası geçmiş kırık mobilyalara benziyorlar. Rackstraw “Aman ne cesaret!” diye haykırıyor aksi aksi. “Bu süetlerime ne yaptılar?” Kimse bu soruyu cevaplamıyor. Arada bir durumunu kavrar gibi olunca çok dokunaklı oluyor -beyaz duvardaki aynada kendi kendine konuşuyor: “Ah hayat arkadaşım, onca ihanet, onca intihardan sonra seni bu duruma getirdim. Sense hâlâ oradasın. Şimdi ne olacak? Kan yaşlı bir yılan gibi dolaşırken bir tortu bırakıyor. Şu hayaletlerin sıkı ağızlılığı çok hoş. Io! Io!” Kafasını yana eğip dinliyor, sonra kafasını sallayıp fısıldayarak dönüyor: “Çok fazla sevdiğim için buraya yollandım. Orantısızdı. Bütün bu sıkıntıyla onu ödüyorum.” Uzun sarı parmağıyla camın üzerindeki buğuya bir şeyler çizerken birden ruh hali ve ilgilendiği konu değişiyor: “Son zamanlarda kimse Johnson’ı gördü mü? Nerede olduğunu merak ediyorum. Son haber aldığımda bir ağaçla seviştiği için Virginia Water’a kapatılmıştı.”

Gerçekten de Johnson neredeydi, neden bu kadar az yazıyordu? “Onu Leatherhead’den Virginia Water’a nakletmiş olmalılar. Büyük bir *inanç* krizi geçirmiş Johnson. Durumunu dikkatle inceliyorlarmış; benim gibi değil, ben duradayım. Çünkü şimdiye kadar yaptıklarım yeter bana.” Rackstraw kulağını kaşıyor.

“Pthotquyck,” diyor birden neşeyle.

“Ne dediniz?”

“Pthotquyck. Mantarın Fincesi.”

“Demek öyle.”

“Arsız şeyler her şeyin içinden çıkıyorlar.”

Çeşitli kaynaklardan arkadaşı büyük âşık Johnson’ın hikâyesini bir araya getirmeyi başardım. Evet onu Virginia Water’da tutuyorlardı. Korkunç ama şiirsel Yggdrasil[73]* kompleksinin pençesi altındaydı, en azından doktorların böyle dediğini tahmin ediyorum. “Burası çok sıkı,” diye yazmış. “İnsanlar nazik, ama pek anlayışlı değiller. Parkta çok güzel ağaçlar var, gelecek hafta ilk yürüyüşüme çıktığımda kendime bir eş bulmaya çalışacağım. Karaağaçlar!” İşte bu kadar basitti; cinsel olgunluğunun baharında Johnson, birden ağaçlardan hoşlandığını fark etmişti. Başka adamlar keçiler, kadınlar ya da Dalmaçya Süvarileriyle sevişmek zorunda kalmışlardı, ama Johnson her yerde bulunan bu uzun bacaklı yeşil şeylerin yanında diğerlerini pek sönük bulmuştu: Onları sorumlulukları en aza indirgenmiş, her şeye açık, etrafında pervane olan yeşil yetişkinler olarak görüyordu. Ona el ediyorlar, yanlarına gelmeye zorluyorlardı; yapabilecekleri başka bir şey de yoktu çünkü ağaçların muhabbeti pek çekilmiyordu. Belki de bunun nedeni onu adam etmekten başka her şeye yarayan uzun ve ciddi papazlık eğitimiydi. Sebebi ne olursa olsun daha ciddi suçlar için devriye gezen polisler bu sıska adamı Hyde Parkla takip etmeyi âdet haline getirmişlerdi. Bunun üzerine Johnson kendinden umulmayacak bir hız geliştirdi; koşarken bir yandan da hararetle pantolonunu ilikleyerek beyaz bir kelebek gibi oraya buraya koşuyordu.

Uzun, ateşli haftalar boyunca onlara neşeli bir dans sundu, eğer orospular bu zavallı zararsız satire komplo kurmasalardı belki de hiç yakalanamayacaktı. Ticareti engellediğini söylediler; bazıları da ağaçların eğrildiğinden şikâyetçiydi, hatta birçoğu. Tek nedeni kıskançlıktı tabii. Bunun üzerine papaz ve ağaçsevici Johnson, doktorların gözetimine havale edildi. Şimdi de Rackstraw burada arkadaşının kaderi üzerine kafa patlatıyor. İçini çekerek konuşuyor: “Ve Iolanthe -bilmem hiç adını duydun mu? Bir zamanlar çok meşhurdu; onu ben meşhur ettim. Hepsini ben yazdım, biri hariç -Atina’daki sevgililerle ilgili olan. Filmler. O filmin hepsi onun günlüklerinden çıktı; konuşmaların tek bir kelimesini bile değiştirmeme izin vermedi. Genç adam ya ölüyor ya da çekip gidiyordu, hatırlamıyorum. Ama onu izlerken hep ağlardı. Bu çok canımı sıkardı. Johnson’a ne olduğunu çok merak ediyorum. Pthotquyck!”

Ormanlar onlarla dolu, koğuşlar onlarla dolu! Yine de kendi tutarsızlıkları içinde karma bir hayat tarzı -ne kadar soyutlamış olsa da- homojen bir toplum oluşturmaya çabalıyorlar... Nasıl köpekler birbirlerinin kuyruklarını koklarsa onlar da birbirlerinin sapkınlıklarının kokusunu alıyorlar. İki amlı küçük kız, güzeller güzeli Venetia bile; Rackstraw kızın okuduğu tekerlemeyi büyük bir hazla dinliyor -ender bir kuşun şarkısını dinler gibi.

“Sen kimsin?”

“Kim.”

“Sen kimsin?”

“Sen.”

“Sen Venetia Mann mısın?”

“Mann.”

“Öyle misin?”

“Öyle.”

Rackstraw kafasını sallayıp neşesiz bir kahkaha atıyor. “Eşsiz,” diyor “eşsiz.”

Ya, ama bir gün gerçek dünyanın gövdesine biz de ekleneceğiz. Ey vergi madrabazlarının, papazların, Anabaptistlerin dünyası. Ey mentollenmiş odalıklar dünyası! Evet, sevgili karıcığım, parıltılı gözlerin, kar yanığı yüzünle bir gün buradan kol kola çıkıp gideceğiz. Yeni bir hayat başlayacak, Claridge’de füme billur, Putney’de keklik yiyeceğiz. Rackstraw’ı sağır dilsizle satranç oynarken bırakacağız. Felix de: Lütfen bana iyi davranın, yalnızca anal döneme kadar olan kısmı öğrendim, diyen sorumlu yetişkin tavrıyla firmaya geri dönecek. Londra’ya geri dönüş, ver elini banço grubunun çaldığı *vox pop*, ver elini psikanalize uğramamış saçlarıyla gençler. Öp beni, Benedicta.

Ama titreyen elleriyle bir içki koyarken:

“Julian ikimizi de görmek istediğini söyledi,” diyor.

“Eee?”

“Yeniden korkmaya başlıyorum.”

“Bu kelime matem çanı gibi.”

“Her şeyin değiştiğini söylüyor.”

“Değişse iyi olurdu.”

Neyse ki bu akşam değil; bu akşam yalnızız, sadece ikimiz, bütün o küçük ihanetleriyle talihi karıştırıyoruz. Bana bir kere daha, yarı uykulu,

çekirgeleri anlatacaksın, erken rüzgârların nasıl onları Anadolu'ya sürüklediğini, güneşin ışığını nasıl kararttıklarını. Nasıl onları ilk görenin keskin gözlü avcılar olduğunu. Ve herkese haber saldıklarını. Islıklar, silah sesleri, kıyıdaki yıkık fenerlerde yakılan ateşler. Bakır rengi anızlar ve eflatun kireçtaşı kümeleri üzerinden, masum görünümlü bulutlar halinde gelir yağmacılar, kazan taşıp tepene dökülene kadar durmadan yakınlaşırlar. İlk başta yumuşak, uçucu, dağılmaya hazır bulutlar vardır: Ama bunun yerine gittikçe ağırlık ve yoğunluk kazanır, saf göğü yutmaya açılan dev yarasa kanallarına dönüşürler.

Kampta çılgınca hazırlıklar başlamıştı: Sanki kutup fırtınası geliyordu, çünkü bu sert gövdeli küçük böcekler her yere, toz ya da duman gibi her şeyin içine giriyorlardı. Kafalar kumaş ya da kamp çantalarıyla sarıldı, bilekler sıkı sıkı bağlandı, bacaklara tozluk ya da dolak giyildi. Sonra, inanılmaz bir hızla yere dökülüp, tarlaları pullu yeşil bir sel dalgasına çeviren, kanatsız, genç, yeşil çekirgelerin bulutu izleyip izlemediklerinin anlaşılması için uzun bir bekleyiş başladı.

Çukurlar kazıldı, uzun tahta ve teneke parçalarıyla (mümkün olduğunca) önden gelenler bu çukurlarda yakılan gaz ateşlerine atılmaya çalışılıyordu. Kendilerini hiç duraksamadan çukurlara atarak, yanmakta olan arkadaşlarının üzerine yığılarak gelmeyi sürdürdüler, tonlarcası alev almıştı. Koku dayanılmazdı. Ama uçucular o cehennemi, boğuk çıtırtıyla yaklaşıyorlardı -ilk başta bir testinin altı yere sürtünüyormuş gibi uzaktan, sonra kemiren çenelerinin sesi bir orman yangını gibi daha yakından, daha sağır edici gelmeye başladı. Oğul veren arılar gibi sıra halinde kümelenerek her yeşil yaprağı yemeleri de bu yangın yanılsamasını artırıyordu. Çalılar gövdelerinin ağırlığıyla bel vermişti. Atlar o sert dokunuşları yüzünden çifte atıp kişniyorlardı; ne kadar önlem almış olursa olsun insan, yaratıkların çıplak tenini çizerek bacaklarına ya da kollarına tırmandığını hissediyordu. Göz açıp kapayana kadar dünya yaşamını kaybetmiş, bir kafatası kadar kel kalmıştı. Yakıcı güneşin altındaki İsa kadar çıplak bir kış ormanı. Bu tür saldırıları haftalar süren tümüyle sessiz bir sessizlik izlerdi; bir de saman gibi yanan gövdelerin kokusu.

Sonra kamp bozulur, eşyalar toplanırdı; ama yorgunluk ve bitkinlikle. Yine de tehlike atlatılmıştı. Yalnızca kendilerini gözleri dışında hiçbir şeyleri kalmamış gibi hissediyorlardı. Hanlardan birinde havada daire çizen bir akbaba kampa bir kadın eli düşürmüştü. İşte böyle karıncalar gibi

yeniden o siluete, mavi boğazın kıvrıla kıvrıla gelip dayandığı o kaprisli şehre döndük...

Derin bir uyku hâlâ çok güzel, ama bilinçdışımın araştırma antenleri hâlâ sessiz dostumun güdüleri ve hareketleri etrafında dolanıyor. Geçmiş telafi edilemez, değil mi -bir sürü yanık ampul? Hadi Felix, dene!

Bu sabah üzerinde Londra kaşesi olan beklenmedik bir zarf geldi – Vibart'tan; gerçek bir mektup değil diye açıklamada bulunmuş, yalnızca not defterinden koparılmış birkaç sayfa. "Seni görmeye mutlaka gelmeliydim Felix, ama tımarhaneler hakkında batıl inançlarım vardır. Hep vardı. Ya yüzüme boş boş baksaydın? Hı? O zaman gerçek bir mektup bile boşa giderdi. Ama not defterimden birkaç yaprak sana hem benden haber verir hem de eskiden dediğimiz gibi, zihne küşayiş verir.

"Söyle
Hangi anlaşılmaz münasebetsizlik
Karartır fillerin yaşamlarını
Önde hortum
Arkada kuyruk,
O muazzam zarif kulakları
Nasıl kazanırlar onca görkem.
O ezici adımlarıyla yürürken
Nasıl kalırlar hep makul ve güleç
Her ne kadar olsa da biraz geç?

"fıkra

"Küstahlığın, kolaycı tutarsızlığın bir tik haline getirilmesi çok kötü, di mi. Birlikte uzun bir yol aştık, değil mi dostum? Hem de öyle pek fazla birlikte olmadan; arada bir oyuncak tren rayları gibi yollarımız önemli bir kavşakta karşılaştı. Çın çın!

"fıkra

"Julian'ın el yazısıyla yazılmış ikna edici bir muhtıra. (Şu sıralarda pek yükseklerden almaya başladı.) 'Yayıncılık açısından karşı konulamayacak yegâne konular, Seferler, İtiraflar ve bu minval üzerindeki

Bilmecelerdir. De ki Vibart bu sarsılmaz hakikati kendine düstur etsin.' Bana hitap etmek için tuhaf bir tarz, değil mi? Peki bize nüfuz kazandıran onca şiire ne demeli -kusar gibi yazılan o şiirlere? Koepgen'in yeni cildi mesela. Julian'ın tuzu kuru tabii, o yıldızlardan inme havasıyla daha yeni New York'a uçtu.

"fıkra

"Felix, çok para kazanıyorum. Dün hayallerimdeki roman geldi. Şöyle başlıyor, 'Smith sağlıklı, sevimli, iri yarı bir adamdı; ama çocukken ona, eser çok gülerse taşaklarının uçup gideceği söylendiği için yüzünde hep tuhaf, çarpık bir ifade olurdu. Başına o elim olay gelene kadar korkunç bir bekleyiş içinde yaşadı... (buyrun okuyun).' Başka nedenler yüzünden geri çevirdim.

"fıkra

"İnsan yaşadıkça öğreniyor. F.V., bir romancı, bana 'İnsan yarattığı karakterler hakkında mümkün olduğunca az şey bilmeli. Ne kadar çok ayrıntı verirsen her şeyi o kadar karmaşıklaştırırsın. Tek ihtiyacın olan herkes hakkında temel bir şey bilmen. En önemli eğilimini, bir armacının gözüyle o kişinin 'imzası'nı: Kambur tefeci, miyop alim, dinsiz kral. Gerisi faso fiso,' dedi. Herhalde yayınlanınca belli olacak, ne dersin?

"fıkra

"Felix ben mutsuzum, sen nasılsın? F. V. bizim romanımızı nasıl yazardı acaba? Onun kurgularından birinde yaşadığımızı varsayabilir miyiz? Bir bilsen, bir bilsen. Pia! Son mektuplar! Haksızlık bu. Onları bir türlü atamıyorum: Tutsam da ne işe yarayacaklardı ki? Ne yaparsam yapayım gittikçe soluyorlar. Zaman bazı açılardan çok cömert. 'Ölüm hep gizli bir niyetle, bir sözleşmeyle geliyor. Âşık olmak gibi, insan kendini ona göre *ayarlıyor,* o yöne *meylediyor,* o gizli ihtiyacın farkına varıyor.' Arada bir senin yanında. Paulhaus'da olmak istiyorum -bazen bunu gerçekten hak ediyorum. Rüyalarımı bir görsen! O cehennemi bölgelerde ne olağandışı börtü böcekler yetişiyor.

"fıkra

“Bana saf ve azimli gözlerle baktığı bütün o süre boyunca, aslında beni soğukkanlılıkla ve gizlice aldatıyormuş. Herhalde benim erkek olmadığıma karar vermiş olmalı. Hem de kiminle? Tahmin et! Evet, Jocas’la. Ben bile buna hâlâ inanamıyorum. Altyazı resme uymuyor. Ama hepsi burada, onun o güzel el yazısıyla yazılmış işte. Binicilik dersleri! Sonra gitmemiz gerektiğinde ikisi de ayrı kalacakları için hasta düşmüşler. Ne iğrenç. Bütün o doktor faturaları. Kahretsin.

“fıkra

“Yalnızlık korkusu temelde ötekinden duyulan korkudur, bir gün ortaya çıktığında mutlaka ölüm haberi getirir. Ölümün kahraman karşısındaki zaferi engellenemez *-le triomphe ignoble du mal remplit le monde d’une immense tristesse.*[74]* İçinde böyle şeyler olan bir metni alır mıydın?

“fıkra

“Pia şöyle diyor: ‘Ne fark eder? Bir gün dişlerim tepeden yuvarlanan kayalar gibi dökülecek. Yalnızca bir zamanlar erkeklerin rüyalarına giren ağzın hatları -dış çizgileri-o da sadece belli pozlarda kendini koruyacak. Kaslar eski bir banço gibi çökecek. Sonra öleceğim -ama zaten *öldüm;* sen bunu okurken *ölüyorum.* Süreç başladı. Pia’yı sonsuz bir saçılma, sonsuz bir yayılma durumunda düşünelim, düşlenebilir uzayın en kuytu köşelerini bile dolduruyor. Mücevherlerimden ve giysilerimden ayrılmak zor olacak -*toc* bile. Ya o evsiz barksız küçük ayakkabı ailesine ne olacak? Onlara bunu nasıl yaparım? Ama yapmalıyım, *yaptım.* Yine de bir türlü onları birine bırakamıyorum, çünkü ölüm yalnızca görünüşte, çoğunlukla da planlarda kalan bir şey. Sana son bir kez sarılmak isterdim güzel ve sımsıcak -ama öpüşümden niyetimi anlardın. Cesaret edemedim. Yalnızca Jocas günü, zamanı, dakikayı biliyor; onu da bir yol arkadaşı gibi, komik bir biçimde yanımda götürüyorum. Bundan sonra da dünya üzerinde olacak tabii ve fiziksel olarak pek değişmeyecek; ama çok özel bir biçimde değişecek. Fiziksel olmayan bölümü istimlak edilmiş olacak. Onu çok fazla cezalandırmamaya çalışıyorum. Bana aşk konusunda eşsiz bir hizmette bulundu. Kendi deyimiyle ‘bızırla dinlemeyi’ öğretti.

“Sonra hepsi zorunlu olarak yaptığım okumalarla karışıyor. Dinle, ‘Demek aşk hem teleolojik hem de biyolojik tetik.’ Pia’nın ölü beyaz yüzünün resimlediği bu kasvetli düşünceler çok ağır. Cehennemin dibine kadar yolları var, felsefi caniler. Elem tere fiş kem gözlere şiş. Batınî bir şeylerle ilcili bir kitapta bir bölümün altını çizmiş: ‘Hiçbir şey gizli değildir, hiç sır yoktur. Ama insanlara ancak onların zaten bildiği şeyleri söyleyebilirsin. İnsanı çileden çıkaran da bu. Hem bilseler bile bildiklerinin farkında olmayabilirler. İşte sanatın kuru pilleri de böylelikle sarsıntı yaratır. Burada yapılan her şey bir kendini tanıma alanı yaratmak için yapılır. Yansıyan ışık izleyicinin üzerinde dalgalanır, izleyici görür, gören birisi olur, kendini görür.’ Başka ülkelerin ve başka zamanların bilgelikleri dostum. Bütün bunlar ne işe yarıyor?

“Alcibiades
Alcibiades!
Hissedivorum yükselip alçalıyor
Hissediyorum Pleiades bize
dikkat diyor,
İnsan bıkıyor eski dostlardan
Bilge olsalar da Socrates kadar.”

“fıkra

“Ben hâlâ buradayım, eski dostun Vibart; hâlâ bu yağmurun takdis ettiği sokaklarda dolaşıyor, her sabah o berbat lapa tabağıyla karşılaşmak üzere sabahın köründe kalkıyorum. Anahtarımı yoklayıp evden çıkmadan önce haberleri dinliyorum. Metrodaysa kentli İngilizcesinin hışırtılarını. Yaşamımın köşeleri yuvarlandı.

“fıkra

“Son zamanlarda Julian’ın yüzünü görmek dışında pek çok şey başardım. Onunla senin şu sinsi oyununu oynuyordum, yani sadece onu tahrik etmek için. Senin yaptığın gibi bir süre dairesinde bile bekledim - tabii bir işe yaramadı. Orası tam bana anlattığın gibiydi. Ama Iolanthe’nin o kocaman posterlerinin hepsi makasla lime lime kesilmişti. Hatta biri bir tanesinin üzerine Yunanca *Apxtiitw Bios! Iw! lw!*[75]* yazmıştı. Hayatımda ilk

defa klasik eğitimim bir işe yaradı -çünkü bu alıntıyı okuyabildim. Neden bana bu kadar acı verdiğini bilmiyorum. Böyle bir adamın duyguları olması mümkün mü?

“fıkra

“Pulley’yi bolca görüyorum ama Caradoc-Crusoe meselesinde ortaya çıkan bazı yeni ve müphem gelişmeler bizi kararsızlığa boğdu. Avustralyalılar Robinson’un mallarını elinden alınışlar, o da ortadan kaybolmuş. Adasını şu senin oyuncaklardan birinin talim sahası olarak istemeleri oldukça gülünç: Marchant’ın ayarlayıp geliştirdiği bir şey. Acaba bunda Julian’ın parmağı var mı, yoksa biz biraz fazla mı abartıyoruz? Hep geri bakmaktan bıktım. Her neyse Robinson hakkında bütün bildiğimiz bu. Bu arada ağırbaşlılığıyla tanınan Zürih *Informateur’den* iki küçük parça kestim. Ne dersin?... *Aimable yogi cherche nonne enculable vue mariage.*[76]* Posta kutusu 346X. Bir de şu: *Yaşlı ama eklektik bir huysuz tarafından hararetle genç ten aranıyor.*” Posta kutusu 450X.

“fıkra

“Şaşkınlık ve sevinçle bir çığlık attım, ama elimde olmadan çıkardığım bu ses onu uykusundan sıçrattı. Gözleri kapalı ama uyanık ve mahmur yatıyordu. Tanrım dedi sonunda, tembel bir fısıltıyla, narin gövdesini bütün sıcaklığıyla benimkine dayayıp, konumunu benim gövdemdeki bütün oyukları dolduracak şekilde değiştirerek. ‘Sonunda bana en azından bir olasılık olarak inanmaya başladın.’ Sevişen yalnızca uykulu zihinlerimizdi, daha doğrusu uzun süredir körleşmiş bir yanımızı canlandırıyorlardı. Öpücük.

“Caradoc yaşıyor olabilir, duyuyor musun?”

“Tabii.”

“Biliyor muydun?”

“Kesin olarak değil; sanki kemiklerimde hissediyordum.”

“Bunu ortaya çıkarmalıyız.” Heyecandan Nash’in büyük bir içtenlikle bu hastaya tanıdığı “özgürlüğün” ne kadar lastikli olduğunu unutmuştum. Özgür, evet. Eğer istersem B.’yla birlikte alacakaranlıkta el ele göl kenarında yürüyebilirdim; ama arkamızdan hep o belirli mesafesini koruyan küçük beyaz bir ambulans gelirdi. Bu yalnızca ben çok yorulursam diye

alınmış bir önlemdi. Bir keresinde eğlenmek için sinemanın bir kapısından girip hemen öteki kapısından çıkmıştım, ama beni bulmaları uzun sürmedi. Kasaba küçük, sokaklar kısa. Dahası yorgundum, yorgunum; hem ilerisi için hiçbir planım, bu klinik cennet dışında gidebileceğim hiçbir yer yok. Bozuk bir filozof. Benedicta benim düşüncelerimi büyük bir doğrulukla izlemiş olmalı, çünkü: "Artık takip edilmeyeceksin, istiyorsan gidip onu bulmaya çalışalım. Burada olmalı, çünkü Julian burada. Telefonda bir buluşmadan söz etti. Öyle dedi, biliyorsun hiç yalan söylemez," dedi. Yemek yiyip plan yaparak oturduk. Alışık olmama duygusu sinir bozucuydu -aynı tepsiden yemek yeme olayını kastediyorum. (Şövalyeler zamanında, kan ve koca, şövalye ve leydi aynı tepsiden yerlermiş, adam kadını beslermiş.) Bütün bunları en ince ayrıntısına kadar kaydetmek istiyorum; ara sıra Benedicta dışında hâlâ kimseye güvenmiyorum.

II

Informateur'ün ofislerini bulmak kolaydı; lağım ve matbaa mürekkebi kokan eski bir binadaydılar. Editör kalın gözlüklü, sıska bir yumuşakçaya benziyordu. Gazeteden kesilen parçaları görünce dehşete kapıldı ve bunun gerçekten de kendi ağustos sayısında çıktığından emin olmak için arşivlere başvurdu. Alışılmadık bir şeydi, tuhaf bir şey. Bunun beğenilerine gölge düşüreceğinden endişeliydi.

Her neyse, bu reklamı alan büro Cenevre'deydi, o da ilan veren bir müşterinin adresinin açıklanmasının bu konudaki yaygın uygulamaya ters düşeceğini düşünüyordu. Ne de olsa bu özel bir meseleydi. Yazmam gerekecekti. Bu cesaret kırıcıydı; ama zaten bu projenin kendisi bir hayalden ibaret olduğu için yelkenleri suya indirmenin âlemi yoktu. Posta kutularına bir çift telgraf yolladık, birisi Benedicta'nın imzasını taşıyan taze bir tenden, diğeriyse benim tarafımdan imzalanan "enculable nonne"dan, ikisi de oldukça ayartıcıydı. Sonra vitrinleri seyredip gördüğümüz her şeyi beğenerek sokaklarda dolaştık. "Bana bir şey al," dedi Benedicta birden. "Bana bir şey verilmesini istiyorum, küçük ve ucuz herhangi bir şey, istersen zevksiz bile olabilir." Ama cüzdanımı unutmuştum, onunsa üzerinde bol bol para vardı ama nedense bu "işe yaramazdı", işe *yaramazdı!* Anlaşılmaz bir nedenden ötürü bu beni birden çok mutlu etti. Saçma ama neredeyse ağlayacaktım. Bana pelüş sandalyeli, neredeyse hiç aydınlatılmamış ıssız bir kahvede kremalı çörek ve kahve ısmarladı; birden kendimi kozaya benzeyen sargı bezlerinden kurtarmak için büyük bir istek duyarak tuvalete gittim. "Güzel," dedi. "Güzel. Saçlar yaraları henüz kapatmasa da o kadar acıklı görünmüyor. Gelişme iyi yönde."

"Sevgiden" dedim kendimi iç çekerek yerime bırakırken, ama kelimenin tuhaf bir tınısı vardı; sanki bir ayakkabı gibi onu deniyordum. Benedicta, mavi gözleri parlayarak başını salladı.

"Sevgiden," dedi, sanki kendisi de deniyormuş gibi.

Sonra Paulhaus'a çıkan yokuşu tırmanmak üzere kalktığımızda ekledi: "Artık daha fazla çekmek zorunda değiliz. Başardık. Yaptık ve artık

bir daha düşünmemiz gerekmeyecek. Ancak... Kendinden ne kadar eminsin?"

"Bilmiyorum. Unutma beynimin bir parçası eksik; belki de o parça üzerinde ölümcül kelime yazıyordur (eski kafatası okuma sanatında olduğu gibi). O zaman ne olacak?"

"Hiçbir şey. Ben yaptım, o benim artık, ben oyum."

"Tanrım, mutluluk bu kadar basit mi o zaman?"

"Ancak ona kararlı olduğunda; bu bir gerçek olduğunda."

"Benedicta ne planlıyorsun, ne düşlüyorsun?"

"Hayatımda ilk kez hiçbir şey. Var olmak, Julian'dan kurtulmuş olmak, seni beni tekrar keşfetmeye ikna etmiş olmak bana yetiyor. Her şeyi oluruna bırakalım, ha, Julian'ı görene kadar?"

Uzun yürüyüş, uzun sessizlik, bunların bolluğu beni yormak yerine dinlendirdi.

"Bu çok saçma."

"Biliyorum."

Kaderin rüzgârı belli belirsiz yön değiştirmişti. Tatlı bir güneş, vadileri ruhani bir sisle doldurarak köknar kaplı tepeleri tütsülüyordu; ama her şey çok sakindi. Kıvrılan patikalar, kepenkleri sımsıkı kapalı binaların önüne sıra sıra park edilmiş arabalar bile bu hafif vurgu değişiminden paylarını almışlardı. Deliye her gün bayram... Yo, ama bunun nedeni vardı. "Gel bu akşam benimle kulübede kal. Sorun çıkmaz. Onlara söyle yeter." Söyle yeter! Bu kayıtsız, sakin iyimserliği nereden bulduğunu merak ettim. Yine de banyo ve pansuman için geri döndüm ve sinirli bir soğukkanlılıkla onun dediğini yaptım. Kimse itiraz etmedi -şimdi düşünüyorum da zaten ne diyeceklerdi ki? Bu kendimi o zamanlar nasıl bir duruma soktuğumu gösteriyor.

Tepesinde köknarlardan bir taç olan küçük kulübeye yürümek on dakika alıyordu; içeride lamba yanmıyordu, mum ışığına benzer hafif bir aydınlık vardı. Üzerimdeki karlarla çamurları silkeleyip kapıyı çaldım. Benedicta küçük holdeydi, üzerindekileri değiştirip dökümlü ipekten yapılmış aba gibi bir giysi giymişti; yeni, kıvırcık sarı saçlarını taramaktaydı. "Bunalımdayken bütün saçlarım döküldü, sonra da bu nereden miras kaldığı belirsiz saçlar ortaya çıktı. Belki de annemden. Bir sürü beyaz var, Felix." Çok güzeldi, daha yumuşak ve hafif dalgalı. Hep acılı, somurtkan, kansız görünen yüzü de kendini yenilemişti; genellikle

donuk bakan gözler (mum ışığında griye dönüşerek) canlılığa kavuşmuştu. Bu haliyle onu her zamankinden daha fazla beğendiğimi yüzümden okumak mümkündü. Sıcak, cilalı tahta kokulu ve köylü usulü kaba perdeli stüdyoda birisi dolaşıyordu. Baynes titreşen küçük ateşi önünde bize küçük bir sofra kuruyordu. Bu kadarı da fazlaydı. "Tanrım, Baynes bu gerçekten sen misin? Hayal gömdüğümü zannettim," diyerek bana yasaklanmış olan viskiye uzandım. O sert gülüşüyle gülerek: "Bir iki kere iyi olup olmadığınıza bakmaya geldim efendim," dedi. Demek gerçekten buradaydı. Demek bizim ciddi Baynes düş değil gerçekliğimizin ta kendisiymiş. "Dur, inanmak için sana bir dokunayım." Biraz bundan, biraz da yüzü kızarmadan Baynes'a sarılabilmek için bir bahane. Baynes alçakgönüllü bir sükûnetle, yaşlı bir rahip gibi varlığının kanıtlanmasına boyun eğdi.

St. Helena'nın kraliyet dairesine aniden giren bir ziyaretçinin merakıyla, uzun süredir kendini içine hapsettiği bu küçük mekânı dolaştım. Her şeyin konumu değerlerdeki derin bir değişikliğin göstergesiydi. Yarım ilaç şişelerinin durduğu o eski çanta, sayfaları kesilmemiş Fransızca romanlar, boş terlikler, oraya buraya tıkılmış giyecekler -bunlardan hiç eser yoktu. Arkasından bir düzine hizmetçi koşuştursa bile eski Benedicta ikâmet ettiği bir yerde yarım saat sonra mutlaka parmak izlerini bırakırdı. Telefon çaldı, ama herhalde yanlış numaraydı. "Ah, söylemeyi unuttum," dedi Baynes pişmanlıkla, "ama bir beyefendi arayıp bayana bir mesaj bıraktı. Not aldım." Benedicta ateşin yanında otururken kâğıdı eline alıp ağzını şaklatarak okudu: "İşte cevabın," dedi. "Sana söylemiştim."

Baynes birkaç imla hatasıyla büyük emek harcayarak notu kâğıda geçirmişti, özet olarak şunu diyordu: "Sevimli yogacı yeşil meyveyle Cenevre'de Manvick'in İngiliz Çayevi'nde, cumartesi günü tereyağlı çörek yemek için buluşacak. Avrupa'da çörek yenilebilecek tek yer."

Kanın beynime hücum ettiğini hissettim. "Yaşıyor!" Her zamanki gibi bu duyguyu onu o kadar çok özlediğim için duyduğum kızgınlık takip etti. "Cehenneme kadar yolu var, ihtiyar sersem," dedim. Artık yeni kaygılar başgöstermeye başlamıştı. Benedicta bir plak koyuyordu. "Nen var Felix?"

"Ona zarar vermek istemiyorum. Bir *gaffe* yapıp Julian'ın onu bulmasını sağlamak istemiyorum. Düşündüğüm buydu."

"Sanırım Julian onu görmüş," dedi. "Bunun sorun olacağını sanmıyorum. Aslında bahse girerim Julian onu tekrar firmaya alsın diye uğraşıyordun"

“Ne?”

“Evet, eminim. Şimdi de büyük olasılıkla Julian reddediyordur!”

“Caradoc!”

Bütün bu planlı kaçıştan ve kurmaca ölümsüzlükten sonra anlamsız bir hareketti. “Bu konuda ne biliyorsun?” Benedicta bir sigara yakıp yumuşak bir sesle: “Yalnızca kendi çıkardıklarımı. Julian benle konuşurken hiçbir şey söylemedi; ama daha önce bir kez kafamı karıştırdı, çünkü kendisi de gördüğü kişinin Caradoc olup olmadığından emin değildi. Belki de Caradoc çok değişmiştir; ama Julian ‘Ya bizim Caradoc ya da onu mükemmelen taklit eden başka biriydi...’ dediğinde çok hoşuma gitti. Belki de bir konuşma esnasında öylece ağızdan kaçan pek bir anlam ifade etmeyen şeylerden biriydi. Hadi, onu görmeye gidelim.”

“Gizem yaratmadan yaşayamıyor,” dedim kızgınlıkla. “Temel saplantısı bu.” Benedicta gülümseyerek elimi tuttu ve beni yanan kütüklerin karşısında kendine doğru çekti. “Biliyorum,” dedi. “Yine de aslında saklayacak hiçbir şeyi yok -bütün diğer insanlar gibi.” Sanırım beni en çok sinirlendiren, daha mezardan çıktığı kesinleşmeden Caradoc’un gerçekliğinin sorgulanmasıydı. Evet buydu.

“Cenevre’de!”

“Uzak değil, arabayla kısa sürer.”

“Gidebilir miyiz dersin?”

“Elbette.”

Onu ikna eden bir şey olmuş gibi her şeyden çok emin görünüyordu; bu yeni güvenin nereden kaynaklandığını anlamaya çalışmadım. Burada böyle durmak, o eski korkunç ihtiyatı yok eden yeni anlayışın sınırları içinde gevşemek çok güzeldi. Bakış açısındaki o yeni olgunlaşmanın sınırları. İnsan bu kadarını ummaya cesaret edemiyor. Yine buradaydık, ateşin karşısında oturmuş tuhaf bir yenilenme hissiyle birbirlerine bakan eski kişiliklerimizin suretleri. “Bu akşam tek başıma yatmak istiyorum. Olur mu?” Bana sormasına gerek yoktu değil mi? “Kendimi biraz toplamak istiyorum. Deyim yerindeyse, kalanların dökümünü yapmak istiyorum.”

Baynes yemekten sonra gelip kendine özgü bir biçimde törenle iyi geceler diledi ve eski alışkanlıklardan geriye kalmış tek şey olan küçük, gümüş kahve termosunu getirdi. “Hâlâ uykunda yürüyor musun?” Benedicta gülümsedi. “Çok uzun zamandır yürümüyorum, belki bundan sonra bir daha hiç olmaz. Öyle umalım, olmaz mı?” Gitmek üzere ayağa

kalktım ama eliyle beni engelledi. “Biraz daha kal. Sen buradayken bir şey yapmak istiyorum, olmaz mı?”

İçerideki odaya girip kolları asırlık gardırobunun ayrılmaz bir parçası olan peruk kutularıyla dolu olarak dışarı çıktı. Kutuları açıp bütün peruklarını büyük bir karmaşa içinde yere döktü -rahibelerin, İsveçli cesetlerin, Endonezyalı ve Japon geyşa kızların o yumuşak saçları, ipek ve incecik naylon. Hepsi üst üste yığıldı. Sonra hepsini birer birer yığından ayırıp uzun parmaklarıyla düzelterek ateşe almaya başladı. Siyah dumanlar ve alevler yükseliyordu. Soru sormadım, bağırmadan, konuşmadım. “Artık kendimin olmayan hiçbir şeye hayatımda yer yok,” dedi. “Ama bunu nedense seninle birlikte yapmak istiyordum. Yalnızca kanıtlamak için.”

Yolculuk uzun sürmedi, hem de rahattı çünkü Benedicta, iyi ısıtmalı, yol açık olduğunda da şaha kalkan, siyah bir spor araba bulmuştu nereden bulduysa. Karlar hızla eriyordu, göl kenarında ılık, dalga dalga bir sis vardı. Beyaz dağın ihtiyatlı beyaz dişleri bir görünüp bir kayboluyordu, alkışlar yüzünden ikide bir sahneye gelen bir oyuncu gibi. Atak ama kusursuz araba kullanıyordu. Nefes almak kadar kolaydı, en azından bana öyle görünüyordu. Yaşlı Cenevre bile Viyana tarzı süslü mimarisi ve hüzünlü göl manzaralarıyla harika görünüyordu; çözülen buzlar, nehri güneydeki dökülme yerlerine kadar kıvrıla kıvrıla izliyordu -çok geçmeden Arles ve Avignon’u görecek olan sular.

Öğle yemeğini Quatorze’de yedik ama fazla yiyemeyecek kadar heyecanlıydık. Mansvick’in çayevine gitme vakti gelene kadar sessizce suyun kenarında yürüdük. Viktorya döneminin sonunda yıkılmış ama diğer vali konakları gibi sonradan yerel özelliği korunmuş, değişmemiş, bozulmamış, korunmuştu. Cenevre’deki dadıların karargâhı haline gelmişti (Roma’daki Bonnington gibi). El işi hırkalara sarınmış çok yaşlı hanımlar ellerinde kek dilimleri tutuyorlardı. Masalar William Moris kadar ağırdı, çatal bıçak da; duvarlar Ruskin’in pek hoşuna gidecek, ne idiğü belirsiz bir duvar kâğıdıyla kaplanmıştı. Hatta bir pencere pervazını süsleyen sararmış Tauchnitz baskısı tam bir Sherlock Holmes serisi bile vardı. Her şeyin basit oluşu çok faydalıydı. Demek istediğim, girer girmez onu gördük; uçlarda bir yerde burnunu bir kitaba gömmüş oturuyordu. Pek kalabalık değildi. Ama ikimiz de tuhaf bir korkuyla soluksuz kalmıştık -nadir bir kelebeğe

yaklaşır gibi, bu bulunmaz türü rahatsız etmemeye çalışarak, parmak ucunda ona yaklaştık.

Aslına bakılırsa masasına fırlamaya hazır iki av köpeği gibi oturduk. Bu poz asırlar sürdü sanki, ama aslında kitabını kapayıp o tanıdık derin sesiyle: "Demek sonunda geldiniz" demesi en fazla bir iki saniye sürmüştür. İçeri girdiğimizi görmüş olmalı. "Caradoc!" Boğuk bir kahkaha atıp, tanıdıklığın ta kendisi olan bir hareketle başını geri atlı... Yine de... yine de. Değiştiği aşikârdı. Saçından başlarsak, artık meçli gibi değildi; bir ipek ipliği kadar beyaz ve yumuşaktı. Ağzının üzerinde mandarinlerinkine benzeyen aynı derecede yumuşak ve seyrek bir bıyık duruyordu. Hiç sakalı yoktu ve pembe yüzü kış güneşi gibi dünyaya ışıklarını saçıyordu. "Yaşlılıktan," dedi açıklama yapar gibi, "yalnızca yaşlılıktan, bakmayın." Yine de hiç bundan daha "genç" diyecektim ama "sağlıklı" demek daha doğru olur, görünmemişti gözüme. Teni taze ve kırışıksızdı, gözleri şen bir kötücüllükle parlıyordu ve kenarları neredeyse hiç kırışmamıştı. Evet, insan bir an kimliğinden şüphe diyordu ama ses bunu silip götürüyordu. "Ölüm ve tekrar dünyaya gelme," diye gürledi, cömert bir tavırla çörek ısmarlarken küçük deri cüzdanına da ihtiyaten bakmayı ihmal etmeyerek. Yaşlı bir hanım hayran gülümsemesi ve bütün zarafetiyle siparişi aldı. Son sözünü yakalamış ve şüphesiz onun sevimli bir din manyağı olduğunu düşünmüştü -Cenevre onlarla dolu. Ağarmış ekoseli kumaşı yine aynı tarz bir şeyle değiştirmişti -kocaman sürücü yakaları olan bir tür papaz cüppesi. Yakışıklı bir konser salonu kâhyasına benziyordu.

"Tanrım. Caradoc! Bize borçlusun, hepsini anlatmalısın, hepsini." Sanki kendi niyeti de bunu yapmakmış gibi neşeyle başını salladı. Ama başlangıç olarak viski izlenimi uyandıran gümüşi parıltılı bir şeyi çay bardağına boşalttı; sonra kaplumbağa kabuğundan yapılmış küçük bir enfiye kutusu çıkarıp, kutuya parmağıyla vurdu, sonra da parmağının ucundaki taneleri burnuna götürüp çekti. "Şu bizim mezar hırsızı Julian ben olduğuma inanamadı," dedi gururla. "Kaçmanın faydaları. Polinezya'da üç tane ikizim var -hiç uğraşmadan çıkıverdiler. Ufak kadının kendisi de çocuktu ama işin kitabını okumuştu, tam formundaydı. Daha da kötüsü; onları kaynak yetersizliğinden orada bırakmak zorunda kaldım. Eminim Londra'da pek süslü kaçarlardı."

"En baştan başla Caradoc. Neden böyle yaygara kopardın, neden bizi bunca üzüp kaygılandırdın?'

“Bir bakıma bunu yapmam gerekiyordu,” dedi, “nasıl bir şey olduğunu anlamak için. Yapmalıydım. Bunu başardığım anda şimdiye kadar yaptığını en iyi ve en verimli iş olduğunu anladım. Aynı zamanda o kadar da gerekli olmadığını biliyordum -başka türlü de yapılabilirdi. Ama insan bir şeyi aklına koyunca yalnızca tarifiyle yetinemiyor. Onu tatmak istiyor. Bu yüzden de ona sahip olmak istiyor. Ama tabii firmayı bu konuda ikna etmek çok zordu -hele Julian’ı. Zamanını kolladım. Aslında hiç fırsatını yakalayamayacağımı düşünüyordum. İşle böyle oğlum, her geçen yıl daha çok başarı kazanıp, o güzelim tezkereyi bırakmak için daha az neden sıralayarak bekledim. Ama uçak kazası olduğunda denemem gerektiğini fark ettim. Ama *aut Tunc aut Nunquam* -ya o zaman olacaktı ya da hiç! Ve gerçekten çok başarılıydı, aldığım tat, öğrendiklerim. Bütün o hindistancevizi yağları; göğüslerimi görmelisin. Bir kadınınkiler gibi, ama biraz daha güzeller.” Kendine biraz daha çay koyup içkiyle karıştırdı ve çenesinden yağlar süzülene kadar çöreklere gömüldü. “Peki,” dedi kararsızlıkla, “tropik bir Venüs’le birlikte ıssız bir adaya çekilmek aslında ne demek? Pek bir şey değil. Zaman, hiçbir zaman tam olmama gibi muhteşem bir nitelik kazanıyor. Sonsuz bir yayılma oğlum, nedensellik lastik gibi gevşiyor. Tabii ilk başta insan doktorları, dişçileri, Shakespeare’i filan özlüyor. Bunu inkâr etmiyorum. Morina balığı havyan ya da tirsibalığı kızartması insanın rüyalarına giriyor -birçok geceler kendimi bir New York lokantasında zannederek boğazımda bir yumruyla uyandım. Ben daha yemeye başlayamadan garsonlar gelip yemeği götürüyorlardı. Ama uzun sürmedi. Sonunda üzerime bir doygunluk geldi. Geceleri bitkin, gündüzleri halsiz, paw-paw ve piggy-wiggy’yle karın doyurarak yaşayıp gidiyordum: Yerel, çekirge yiyen tanrıların kucağındaydım. Hiç sorgulamadan.”

“Öyleyse neden geri döndün?”

“Bu da rastlantı eseri oldu. Oradaki adaların hepsi Avustralyalılar tarafından boşaltılıyordu. Bir sabah uyandığımda sahil güvenlikten adamlar evimde dolaşıyorlardı, savaş gemileri de etraftaydı. Bizi yok fiyata satmışlardı. İstimlak ediyorlardı! Sonra burunlarını benim kâğıtlarıma soktular, çünkü biraz fazla patırtı çıkarmıştım ve oradaki konumum da pek iç açıcı değildi. Anlaşılan bizim Robinson’un bayağı bir tarihi varmış, benim hiç haberim yoktu: Yaşlı adam sapına kadar erkekmiş, bir sürü karısı olmuş, kıta intikam ve nafaka için kendini parçalayan kadınlarla doluymuş. Korkunç bir durumdu. Adamın karılarından kurtulmak için kendi kimliğime

geri dönmem gerekiyordu. Sonra Julian'dan, aptalca davranmamamı söyleyen o malum notu aldım. Her ne kadar pes etme niyetinde olmasam da köşeye kıstırılmıştım, o da bunu biliyordu. Uzunca bir kararsızlık devresinden sonra geri dönüp eski şartlarla firmaya girmeye karar verdim. Bu karan almak bana bazı şeylere mal oldu, ama yaptım. Komik ama bunu yapmak beni rahatlattı -sanki küçük İnkalı karım ve on ayak parmaklı piçlerden bütün öğreneceğimi öğrenmiştim. Geriye kalan son paramla onlara bir hindistancevizi korusu aldım -başka bir adalar topluluğunda- ve gözyaşları içinde veda ettim. Londra'ya indiğimde meteliksizdim, meteliksiz. Ve şimdi..."

"Her şey yoluna girdi" diye bağırdım.

"Tam aksine" dedi Caradoc hüzünle. "Tam aksine. Geçimimi yaşlı Banubula sağlıyor."

"Ne?" dedi Benedicta kulaklarına inanamayarak.

Tiyatro metinlerinde bazen "karanlık bir kahkaha" diye tabir edilen bir kahkaha atıp, acılı bir kibirle burnunu çekti. "Geldiğimde Julian'ı aradım beni kibarca baştan savmaya çalıştı: Yalnızca uzun bir yolculuktan dönmüşüm gibi davranıyordu, işte öyle bir şeyler. Yeniden işime dönmekten söz etmeyi pek istemedim, o da bu konuya hiç değinmedi. Bütün görevlerimi Delambert'e devrettiklerini biliyordum. Sadede gelirsek, konuşmak için beni Cenevre'de görmek istediğini söyledi; bunu da birkaç gün önce yaptı ama bir sonuç elde edemedik."

"Ama bu bir skandal," dedim kızgınlıkla. Caradoc hemen kafasını sallayarak sanki bu suçlamayı daha havadayken önlemek ister gibi elini bana doğru uzattı; "Yo hayır," dedi. "Düşündüğün gibi değil. Julian'ın beni cezalandırmaya ya da kurban etmeye çalıştığını sanma: Öyle bir şey yok. Bu tür kaygıların çok üzerinde. Yo, aslında bir bakıma, ben yürüyen merdivende bir basamak kaçırmış gibiyim ve tekrar onu yakalayana kadar beklemem gerekiyor. Bu firmayla, firmanın kaderiyle ilgili: Bir açıdan hepimizle ilgili. Çok olağandışı bir görüşmeydi.

"Kendisine uygun gizemli bir mekânda, gölün üzerinde. Birleşmiş Milletler binalarının arkalarında bir yerlerde gerçekleşti (bu arada, diğer konular konuşulurken mütevazı bir biçimde firmanın gelecek yıl binayı devralmayı umduğunu söyledi -acaba orada yaşayan ve tahta işleri yapan onca insana ne olacak?). Her neyse, gün batarken küçük bir motora binmem söyledi. Ölü gibi sakin, yağlı su ve çözülen buzlar, dolunaylı bir sonbahar

gecesini hatırlatıyordu, o kahrolası dağlar da kurt gibi dişlerini gösteriyordu. Bazılarına ürkünç gelirdi herhalde. Çok uzakta da değildi. Bir iskelenin kenarında, yüksek, koyu gölgeli ağaçların arasında, gül çardaklı, yuvarlak kubbeli bir yapı ve soğuk mermer iskemlelerle çevrelenmiş bir masa vardı. Orada tek başına, önünde büyük bir şarap kadehiyle beni bekliyordu; karşısında, benim olduğu anlaşılan iskemlenin önünde de aynı derecede cesaret veren bir brendi bardağı vardı. Ilıktı; mermer üzerinde oturmaktan basura yakalanacağımı düşündüm ama içki beni ikna etti. ‘Evet,’ dedi. ‘Sonunda. Bittiğine çok sevindim.’ Sizce de yüreklendirici bir başlangıç değil mi? Ben öyle düşünmüştüm.

“Tereddütle ve soğuk bir ifadeyle uzattığı elini sıkmak için hamle ettim. Tabii her zamanki gibi ayı arkasına alarak oturmuştu, öyle ki dış hatlarından başka hiçbir şey görünmüyordu, anlarsınız. Yüzü yarı gölgedeydi. Bir ya da iki kere başının üzerinde ayışığı parıltısı gördüm. Saçları ya beyaz ya da açık sarı, insan kesin bir şey söyleyemiyor. Komik ama sudan yansıyan ayışığının yarattığı görsel yanılsama durmadan şekil değiştiriyormuş gibi bir izlenim veriyordu; çok da belirgin değil. Ama görülebiliyordu, nefes alır gibi büyüyor, küçülüyordu. Ama sesi her zamanki gibiydi -Pulley acılı-kuzu sesi derdi hatırlıyor musun? Adam da ne yaptığım konusunda beni sükûnetle sorguladı; özel bir ilgi gösteriyordu. Brendi de harikaydı. Crusoe lehçemle kaba taslak olanları anlattım. Sonra bana: ‘Yani hemen geri alınmayı mı umuyorsun? Firmanın seni affedip geri almasını mı bekliyorsun?’ Biraz mırın kırın edip ayağımla taşları karıştırdım. Sonra hiç beklemediğim biçimde devam etti: ‘Tabii öyle olacak. Ama kendi mevkini bu kadar ani terk ettiğin için sana yeni bir mevki bulmamızı beklemen gerekecek. Görevler kapıldı biliyorsun.”

Caradoc durakladı.

“Tabii firmaya girmesem de aç kalmam; istesem yarın iyi bir iş bulabilirim. Ama... nedenini bilmiyorum ama bu fikir hiç hoşuma gitmedi. En yaratıcı yıllarımı firmada geçirdim. Bunun para değil düzen sorunu olduğunu söyledi. Eğer beni işe hemen şimdi, zamanını beklemeden alırsa ancak küçük, adi işler verebilirmiş, beynimi, zamanımı ve uzun vadede konumumu bozabilecek işler. ‘Sana hep aynı şekilde muamele ettik ve bundan sonra da hiçbirimiz değişenleyiz” dedi, sanırım hüzünle. *‘Başka hiç kimsenin, yaşayan hiç kimsenin* yapamayacağı şeyler önerdik şimdiye kadar sana. Sen nasıl yıllarca kendininkini bulmayı beklediysen biz de kendi

gerçekliğimizi bulmayı beklemeliyiz.” Herhalde bunun saçma olduğunu düşünüyorsunuzdur ama benim için tuhaf bir inandırıcılığı var. Bardağımdakini bitirip uykulu uykulu ona baktım. Julian’ın gerçekten müthiş bir kişiliği var, çok ilginç. Onu daha iyi tanımak isterdim, hakkında daha çok şey bilmek. Biraz incinmiş gibi duruyordu, sanki içinde büyük bir hüzün barındırıyordu. Bilmem. ‘Evet, beklemeliyiz-kim bilir ne zamana kadar? Belki de şu sıralarda, Türkiye’de Jocas’a bir mezar inşa etmen istenebilir senden’ deyince çok şaşırdım.”

Jocas! O an en son düşüneceğim kişi oydu herhalde. “Ya sonra, Caradoc?”

Caradoc temiz bir mendille beceriksizce burnunu silmeye koyuldu. “Hiçbir şey,” dedi. “Daha doğrusu dikkate değer bir şey yok. Biraz senden söz etti, hem de büyük bir şefkatle. Hâlâ senin meseleyi daha iyi anlayacağını umduğunu söyledi -ne demekse. Sonra vaktin ilerlediğini söyledi. Büyük ağaçlarla çevrili kocaman evin arkasındaki şosede hiç kesilmeyen tekerlek sesleri duydum, birbiri ardına gelip içlerindekileri boşaltan limuzinlerin farlarını gördüm. Binanın ışıklı girişinde bir hareketlenme vardı; insanlar operaya gelir gibiydiler, çünkü gece elbisesi giymiş kadınlar gördüm. Ama Julian yemek kıyafeti giymemişti. Çıkarabildiğim kadarıyla çizgili bir gömlek, benekli bir kravat ve koyu renk bir takım vardı üzerinde. Bakışlarımı yakaladı ve “Kumar, Caradoc. İlk kez oynayıp kaybetmeye başladım, daha önce hiç yapmamıştım. İnsanı güvensiz yapıyor. Kendime fazlaca güvenip büyük paraları riske atıyordum. Büyük yenilgilere alışık değilim. Ama şimdi, bilmiyorum. *Şansım* döner diye korktuğum için *oyun* alışkanlıklarımı değiştirmeye cesaret edemiyorum, yıllardır kazanmaya karşı duyduğum o temel ruhsal eğilim yüzümü güldürmüştü. Umarım ciddi bir şey değildir. Şansa inandığım için oyun konusunu didiklemekten hep kaçındım ama son zamanlarda bilgisayarla yapılacak bir araştırmanın belki de bana yardımcı olacak yeni fikirler verebileceğini umuyorum... Yine de böyle bir şeyin ölümcül olacağını düşünüyorum, *ölümcül.’* Kelimeyi öyle bir vurguyla tekrar etti ki ona karşı bir acıma ve endişe duydum. ‘Bir bakıma kapana kısıldım’ dedi ve sonra birden ayağa kalkıp iyi geceler diledi ve beni iskeleye inip motora binene kadar yüzü bana dönük durdu. Motorcu feneri yakıp motoru çalıştırdı. Geri dönüp zifiri karanlık suyun üzerinden baktığımda, Julian’ın belirsiz karaltısının eve doğru yürüdüğünü gördüm. Ellerini arkada

kavuşturmuş, başını öne eğmişti. Parmaklarının arasında sigaranın ateşini görebiliyordum. O an ne hissettiğimi bilmiyorum: Hayal kırıklığı ve kuşkuyla karışık tuhaf bir rahatlama herhalde; hem de ona güveniyordum. Eğer elinde olsa bana daha çok şey anlatacağını hissediyordum -eğer o da daha fazlasını bilse. Anlattıklarım mantıksız geliyordur herhalde, ama en basit şeyler bile mantıksız gelebilir. Bilmiyorum. Hem şarabına dokunmadı bile. Tam ona yaraşır bir davranış, yakasında çiçek, önünde kan rengi bir küre öylece oturdu."

Caradoc kafasını öne eğip düşüncelere daldı sanki, ama aslında tevekkülle gülümsüyordu. En azından bana öyle geldi; belki de bu tanıdık yüzün yeni, bebeksi hatları beni yanıltmıştır. "İşte kabaca bu kadar -şu an oyunun durumu bu. Bu durumun hiç sona ermeyebileceğinin farkında olsam da gereğinden fazla endişeli değilim -yani hiç geri dönemeyebilirim. Benim yaşımda bunun ne demek olduğunu anlayabiliyor musunuz?" Tekrar hafifçe burnunu çekti, bize gizlemediği bir şefkatle bakarken bir yandan da dünyevi yaşamının bazı belirgin ayrıntılarından söz ediyordu, mesela evcil coşkunluğu yüzünden karın duvarında bir zayıflık meydana gelmişti, bu yüzden *soutien-Georges* adını verdiği bir korse giymesi gerekiyordu.

Sonra birden konuşmanın esas konusuna döndü: "Kendimi ne firmadan tümüyle koparabildiğim ne de ona geri dönebildiğim için bir bakıma kızağa çekilmiş durumdayım. Ne bir hayalet ne de kanlı canlı bir adam." Ona dokunmak için elimi uzattım -itiraf etmeliyim bir an parmaklarım bileğinin içinden geçecekmiş gibi geldi. "Nabzımı ölçsene" dedi. Arandım, ama izi bile yoktu; yine de bildiğimiz etti. "Şu geleneksel *Doppelganger* gibi gölgen de yoktur herhalde, hı?" Ama sevimli bir melodi mırıldanarak, etrafına mutlu bir dalgınlıkla bakıyordu. "Her ayın yirmisi Epiküros günüdür. Sükûnetle kutlarım, hep sükûnetle. Şu bizim *soutien-Georges'la* başka türlüsünü yapmak da mümkün değil zaten. *Je n'ai plus des femmes mais j'ai des idées maitresses."*[77]* Ama bu itirafta bulunmak ona acı ya da üzüntü vermemişti. Parmağıyla tempo tutarak şarkı söylüyordu.

"Teslim ol, özdeşleş ve salla başını.
Sen bu yüzden gelmiştin, unuttun mu küçük Tanrı?"

Anlaşılan bir Epiküros özdeyişinin serbest bir çevirişiydi bu. Sonra ikinciyi söyledi:

“Yaşa! Ejaculatio praecox,[78]*
Artık ot yığınları arasında sevişmek yok;
Yine de bilimin uyuttuğu psişe
Meydan okuyacak son defa şiirlerde!”

Durdu, birkaç dize daha hatırlamaya çalıştı, ama ona yakışmayacak bir biçimde bunu başaramadı. Sonra eskisinin tıpkısı gibi kükreyerek kapıyı gösterdi: “İşte Muhteşem Horatio geliyor”; şaşkınlık ve mutlulukla bize doğru gelen diğer tanıdık kişiyi gördük. Bu Banubula’nın ta kendisiydi.

Evet Banubula olmasına Banubula’ydı ama ileri derecede sarhoşmuş gibi görünüyordu. Bastonunun gümüş sapını sallayarak büyük bir zarafetle yanımıza geldi. Elinde eldivenleri, başında da şapkası vardı, tozluklar da çabası -en sevdiği gri tozluklarını giymişti. Neşeli demek yeterli olmaz, bize doğru gelirken kaşlarını oynatıyor, gevşek dudaklarıyla etrafa gülücükler saçıyordu. Selamlaşmamız taşkın, biraz da şaşkındı. Kont, Caradoc’a dönüp sitemle, “Yoksa onlara beni anlattım mı yoksa biliyorlar mı? Ne kötü, biraz övünmek isterdim!” dedi. Caradoc kıvırcık kafasını salladı: “Tek bir kelime bile,” dedi. ‘Tek bir kelime bile söylemedim. Eğer biliyorlarsa benden öğrenmediler.”

“Benim hakkımda,” dedi Banubula soluk soluğa, nazlı bir edayla, “herhangi bir şey duydunuz mu?”

“Nasıl bir şey?”

“Sonunda *girdim,* artık *firmadayım.*” Neredeyse zil takıp oynayacaktı.

“Firmaya mı?”

Eldivenlerinin arkasında yavan bir kahkaha atıp ıslık sesi çıkararak konuşmasını sürdürdü. *“Evet, firmaya.* Aylar oldu. Tam benim istediğim gibi bir iş, her şeyimi ona verdiğimi söyleyebilirim.”

“Bravo!” diye bağırdık, ben de heyecanımı ve sevincimi göstermek için o heybetli omzuna bir yumruk atlım.

“Endüstriyel Anlaşmazlıklar Koordinatörü, aşağısı kurtarmaz. İşi. F.O.’yu bırakıp bize katılan eski arkadaşım Lambitus Düküyle birlikte yapıyoruz. Felix, bunun ne kadar müthiş, ne kadar kuşatıcı bir şey olduğunu

bilmiyorsundur. Nerede üretimde bir sorun ya da düşüş veya psikolojik bir nedenden bir gerilim olsa biz oradayız, ben dillerimle, Lambitus da diplomatik tecrübesiyle.”

“Felaket bir şey olmalı.”

“Öyle,” dedi Kont tevazuyla. “Öyle.”

Caradoc sırıtarak Banubula’ nin kaburgalarına şiddetle vurdu. “Onlara son darbeni anlat.” Banubula da pek nazlanmadı. “Sizi iş meseleleriyle sıkmak istemiyorum. Ama bu vaka bizim devreye soktuğumuz o muazzam sezgi ve psikolojik kavrayışı gösteriyor. Size anlatmak isterim, ne dersiniz?” Coşkun ilgimizden aldığı cesaretle konuşmasını sürdürdü: “Örnek olsun diye anlatıyorum: Geçen yıl uygulamalı endüstri sektörünün Almanya kanadında sorunlar başgösterdi. Tuhaf, genel bir sıkıntı haliydi, tam da açımlanacak bir şey değil, merkezde bir gönülsüzlük vardı. Tabii ikide bir sorunlar çıkıyordu, böylesi düzenli ve çalışkan bir millet için çok anlamsız ve aptalca sorunlar. Julian konuyu inceleyip, halledecek bir çözüm önermemiz için bizi psikolojik danışman olarak oraya gönderdi. Peki sorun neydi? Aslında bir şey yoktu: Yani istatistiklerin düşüşünü açıklayacak bir şey. Bize tek neden sıkıntıymış gibi göründü. Ne olursa olsun maaş artışının düzeltebileceği bir şeymiş gibi görünmüyordu, *işte psikoloji burada devreye girdi.”* Kont uzun parmağını şakağına dayayarak teatral bir edayla devam etti. Gözleri yaz şimşekleri, ateşböcekleri gibi derin bir neşeyle parlıyordu. “Sonunda Lambitus: ‘Bütün sorun bu. *Eğlenemiyorlar,* nasıl yapacaklarını bilmiyorlar. Bunu bulmak bizim görevimiz, Horatio’ dedi. Konu üzerinde uzun uzun düşündük ve sonunda ben bir çözüm buldum. Böylesi karmaşık insanlar için basit bir çözüm gibi gözükebilir. Bebek Baloları, çözüm buydu!”

“Bebek Baloları mı?” diye bağırdım. Banubula başını sallayıp havaya kaldırdığı parmağıyla titiz açıklamasını sürdürdü. “Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra İngiliz espri duygusunun nasıl yeniden canlandırıldığını hatırlayamayacak kadar gençsindir belki de. Bright Young Things’in düzenlediği Bebek Baloları’yla.”

“Allah aşkına bu da ne?”

“Yalnızca bebek kıyafetleriyle gidilen bir balo, elinde bir biberon olması ve yakın bir arkadaşın tarafından bebek arabasında görülmen tercih sebebi.”

“Bir yaşıma daha girdim.”

“İşe yaradı Felix,” diye bağırdı. “Dünyada inanmazsın. Biberonlarından süt içip renkli balonlarını sallayan, bebek giysili iriyarı Alman işadamlarını bebek arabaları içinde görmeliydiniz. Onların öylesi büyük bir sebatla kendilerini eğlenceye kaptırmalarından daha açması ve dehşetli bir manzara yoktur. Her şeyi düşünmüştük. Müzikli iskemleler, elma yeme yarışmaları, çörekler ve bubi tuzakları, su tabancaları ve üflediğinde açılıp *fiiiiy* diye ses çıkaran o oyuncaklardan...”

Yüzünü kapayıp utangaç utangaç güldü, sonra da o hayati kelimeleri ekledi: “Bütün Almanya güldü ve bütün Almanya yeniden işbaşı yaptı. Üretim grafiği yükselmeye başladı. Demek istediğim bu işlemin inceliğini görebiliyor musunuz?”

Üçümüzün de nefeslerinin kesildiğini söylemek durumu azımsamak olur. Oturup ağzımız açık hayranlıkla onu seyrettik. Kont bu basit ama incelikli başarı sayesinde değişmişe benziyordu. “Biliyor musunuz,” diye sürdürdü konuşmasını, “Julian’la özel bir görüşme yaptık, bizi kutladı ve gelecek yıl bizim Başbakanın listesinde birer İngiliz Krallığı Memuru unvanı almamızı sağlayacağını söyledi.” Söz konusu bu büyük *coup de théatre*[79*] onu o kadar duygulandırdı ki, kendisini hararetle ve tümüyle café’nin nefis çöreklerine ve sıcak çay kekine vererek uzun bir sessizlik yarattı. Caradoc onu gözlerinde hayranlık gözyaşlarıyla seyrediyordu. Bunca yıl bekledikten sonra, dehasına yakışmayan adi işler yaptıktan sonra... sonunda firmada gerçek eğilimini bulması. Bu harikaydı! Benedicta sevgi ve tebriklerini iletmek için elini sıktı. Banubula’nın kendisi de yer değiştirmişti. Mesleki olarak konuşursak, kendisinin ötesine geçmişti. “Hem bu firmaya hayati fayda sağladığımız *bir sürü* işten sadece bir tanesi” dediğinde tavrında hiçbir kendini beğenmişlik yoktu yani.

“Koro salgınını anlatsana,” dedi Caradoc, arkadaşının ilgi odağı olmasından memnun olmuşa benziyordu.

“Ha o mu!” dedi Banubula güzel gözlerini döndürerek. “O bizim suyumuzu çıkardı gerçekten. Bittiğinde Lambitus hastalandı, türlü hayaller görüyordu. Acaba bir hanımın önünde bunu konuşmak...”

Başıyla Benedicta’yı gösterdi, Benedicta bu inceliğe gülümseyip beyaz ellerini uzatarak onu destekledi. “Lütfen anlatın. Büyüleyici.”

Banubula kaşlarını çattı, mendilini kolunun içine sokup arkasına yaslandı, “Sanırım bu sizi eğlendirecek,” dedi. “Bizi gafil avladı. Çin

takımadalarında oturanlar tarafından Shook Yong diye bilinen bu Koro hakkında hiçbir şey bilmiyorduk. Aslına bakılırsa bunu ilk kez, salgını engellemek için bir grup psikiyatristle birlikte oraya yollanan Nash, hiçbir şey yapılamayacağını bildiren bir mesaj yolladığında öğrendik. Bu bir imdat çağrısıydı. Firmanın halihazırda kullandığı çok önemli hammadde kaynaklarının bulunduğu Singapur ve adalardaki işimizin bütün sektörlerini tehdit eden bu sorun konusunda beyin patlatmak için oraya gitmemiz emredildiğinde Lambitus ve ben Savoy Grill'deydik. Günün ilk ışıklarıyla birlikte havadaydık, ikimiz de hava yolculuğunu sevmediğimiz için ve arada bir uçak sallandığından bazen el ele tutuşuyorduk: Ver elini Singapur. Şu sonuncuyu da yiyebilir miyim?" Tabaktaki son çöreği alıp kâh elinde bir değnek gibi sallayarak kâh durup bir lokma ısırarak konuşmayı sürdürdü:

"Şimdi Shook Yong'a gelelim," dedi uzaktan gelen, masalsı bir sesle: "Yaptığı yıkım biz Batılılarca pek bilinmiyor, insan ilk duyduğunda biraz abartılmış bir şeymiş gibi geliyor. Ama gerçek ve kitlesel panik yaratıyor. Peki bu ne? Bu hastalığa yakalananların erkek cinsel organının karına doğru çekildiğini hissettiklerine inanılıyor; eğer çekilme devam ederse ve hemen tıbbi müdahalede bulunulmazsa bütün penisin ölümcül bir etki yaratarak karın boşluğunda kaybolacağına dair isterik bir korku eşlik ediyor bu inanca." Kendimizi tutamayıp gülünce durakladı. "Biliyorum" diye sürdürdü konuşmasını ciddiyetle. "Benim de ilk tepkim buydu. Ama orman yangını gibi yayılıyor, ortaçağda atalarımızın kapıldığı dans ya da titreme nöbetleri gibi büyük toplulukları sarıyor Shook Yong. Bu gerçek, fazlasıyla gerçek. Eğer bir topluluk hastalığa yakalanırsa büyük bir panik içinde, kaybolmasını engellemek için aletlerine yapışıp habire çekiyorlar; daha kötüsü genellikle lastik, ip, mengene, elbise askısı, yemek çubukları gibi aletler kullanıyorlar, bu da organda berelenmelere hatta ciddi yaralanmalara neden oluyor. Singapur'dan başlayıp bir orman yangını gibi göz açıp kapayana kadar en ücra köşelere bile ulaşan bu belanın nedeni, Koro'nun domuz ateşini engellemek için aşılanmış hayvanların etini yemekten kaynaklandığı yollu söylentiydi (belki de Hintliler çıkarmıştır). Marketler ve lokantalarda domuz eli satışları anında sıfıra düştü -ama hastalığı kapmış olabileceklerine inananlar korkuya kapılmışlardı bile. Böylece Koro ya da Shook Yong kayıtlara geçen bir salgın halini aldı.[80]* Konferanslar, radyo ve gazeteyle halkı eğitmek için her şey yapıldı -ama boşuna. Sağlık Bakanlığı

bütün özel ve devlet hastanelerinin organlarını tutmuş, tıbbi yardım için haykıran hasta sürüleriyle dolduğunu rapor etti. Tanımlanamaz bir sahneydi. Doğuluların kitle paniğine inanabilmek için görmek lazım. Bir sürü ciddi Ortodoks Freud'çuyla oraya gitmiş olan zavallı Nash'in eli kolu bağlı kalmıştı; onu bulduğumuzda karışıklıktan dehşete kapılmış, beti benzi atmıştı. O da kendi organına yapışmıştı, ama ona sorarsanız Shook Yong'a yakalandığını düşündüğü için değil de bu curcunada onu yitirmekten korktuğu için yapıyordu bunu. İtiraf etmeliyim ki bir süre bu sorun bizim her zamanki sahamızın biraz dışındaymış gibi göründü. Londra'dayken, şehrin her yerinde vuku bulan bu acıklı kalabalık sahnelerin açıklamasını kimse yapmamıştı bize. Her ne kadar hastalık sıradan bir nevroz görünümündeyse de Freud bir işe yaramıyordu. Kendi organının eridiğinden kesinlikle emin, sımsıkı ona yapışmış bağırmakta olan bir Çinliye 'hadi gel şu divana yat da "penis" kelimesinin sendeki çağrışımlarını say dök' diyemezsin. Daha kötüsü, çiftliklerden edilen telefonlar salgının, kitle dolduruşlarına kasabalardan daha açık olan köylere de çoktan sızdığını haber veriyordu. Lord Lambitus ve ben birbiri ardına konferanslara katılıyor, tepetaklak olmuş bu dünya hakkındaki iç karartıcı haberleri dinliyor ve doğaya omuz vermek için neler yapabileceğimizi çaresizlikle düşünüyorduk. Anlayabildiğim kadarıyla afet başka dönemlerde Selebes ve Batı Borneo'daki Bujinlerle Maassurlar arasında da Görülmüştü; bu yüzden salgının denize ulaşıp Avustralya'da kendiliğinden sona ereceğini düşünüyordum, çünkü orada erkeklik organına daha değişik bir yaklaşım hâkimdir. Ama yine de çok can sıkıcıydı. Bu bizi gayrete getirdi. Ama orada yabancı bir dünyadaydık, çok farklı bir sağlık anlayışları ve içkiye atılacak pek az buzları vardı, beyinlerimizi patlatıyor halta göğüslerimizi paralıyorduk, o kadar endişelenmiştik.

"Her konferansta vefakâr, sarı suratlı doktorlar tarafından toplanan yüzlerce vaka anlatılıyordu. Bir fikriniz olsun diye size en çok rastlanan olaylardan birini anlatayım. On beş yaşlarında bir çocuk yardım için bağıran ve el kol hareketleri yapan anne babası tarafından kliniğin ilk yardım bölümüne getirilmiş. Çocuğun Shook Yong'a yakalandığını söylüyorlarmış. Çocuk solgun ve korku içindeymiş. İçine kaçmasın diye penisini şiddetle çekiyormuş. Shook Yong'u okulda duymuş, o sabah kahvaltıda da içinde biraz domuz eti bulunan bir şeyler yemiş. Tuvalete gittiğinde organın iyice büzüşmüş olduğunu görmüş ve bu felakete

kendisinin de uğradığını düşünmüş. Çığlıklar atarak ana babasına koşmuş, onlar da çığlıklar atarak doktora koşmuşlar. En azından orada yatıştırıcı alabilir, kendisi ve ana babası konuşmaların anlamlı gelmeye başladığı bir evreye ulaştıklarında telkin edilebilirlerdi; ama genellikle o evreye hiç ulaşmıyorlar. Dediğim gibi Lambitus ve ben bu zihinsel sefahati durdurmanın makul bir yolunu bulmak için elimizden gelen her şeyi yapıyorduk. Freud'çuların hepsi birer birer devredışı kaldılar, kurtarma grubunu yöneten Nash bile bir süreliğine hastaneye gönderilip tedavi altına alındı. Sanırım Koronun yarattığı atmosfer ona da sirayet etmişti; hatta neredeyse o da inanmaya başlamıştı ki... neyse. Her neyse/bu durum herkesin zalimce hoşuna gitti. Ama henüz sorunu çözmek yolunda bir ilerleme kaydedememiştik. Mevsim dönmeye başladı, musonlar geliyordu. Şimdi de çelik gibi sinirleri olan ama yüksek diplomaside sık sık rastlandığı gibi hayal gücünden yoksun olan Lambitus, gerilim belirtileri göstermeye başlamıştı. Her sabah, vücudunda Koro belirtileri arayarak uzun süre duşta kalıyordu. Onun kuşkulandığından kuşkulanmaya başlamıştım... Durum ümitsizdi. Geceleri terliğimle dev pervaneler öldürüp konu üzerinde kafa patlatarak oturuyordum.

"Hatta öyle bir noktaya ulaştım ki geri dönüp görevi başaramadığımızı itiraf etmeye karar verdim, ama tam o sırada -nasıl olduğunu Nash bilir mi acaba?- gençliğimden kalma eski bir anı yardımıma koştu. Belki biliyorsunuzdur, kontesle nişanlandığımızda birlikte bir dünya turuna çıkmıştık; benimle evlenmeye karar vermeden önce beni her kıtada bir kez görmek istediğini söylemişti -yapacak bir şey yoktu. Bir bakıma önbalayıydı bu ve hiç de verimsiz bir yolculuk sayılmazdı. Uzman bir botanikçiydi, ben de o zamanlar Doğu ve Batı'daki yerel bereket simgelerinin kıyaslamalı bir araştırmasını yapıyordum. Yolumuz Malaya'ya da düştü ve bir çiftlikte bir ay kaldık. O eski anıların kuytularında birden Tunc ya da Tunk'a rastladım -o bölgelerdeki aşırı nüfus artışından sorumlu olan, samandan küçük bir suretinin kulübelerin yapılarında asılı durduğu küçük bereket tanrısı. Bu unutulmuş düşün gücüyle bana, yurt çapındaki (o zaman öyleydi) Malayalı penis çekilmesini bu küçük tanrıların yardımıyla savuşturabilirmişiz gibi geldi."

"Hatırlıyor musunuz," dedi Caradoc birden, "Sipple da *kendi* Korosunu anlatmıştı -herhalde bu olmalı. Yüzlerce yıl önce, Una'daydık."

Tabii hatırlıyordum.

“Öyle olmalı,” dedi Banubula ciddiyetle “bu tür bir hastalık İngiltere’de yayılsa felaket olurdu. Hükümeti devirirdi -ben bunun olduğunu gördüm. Küçük Tunc da yardımımıza koşamazdı, çünkü orada kimse ona inanmıyor. Neyse yeniden konumuza dönelim: Lambitus’u uyandırıp nefes nefese planımı anlattım. Ne bulsa üzerine atlamaya hazırdı ve beni hevesle destekledi. Bir *ex-votos* ele geçirdim, İngiliz Konseyi tarafından yayınlanmış uyduruk birkaç ipek deseni ve düşünmeye başladım. Yarım saat içinde eğer eflatun (bu milli renkti) plastikten yapılırsa hastalar tarafından büyük talep görecek daha modern bir suret çiziktirdim.

“Julian’ı arayıp ona uçakla bir numune gönderdik. Tabii biz bu büyünün bedava dağıtılmasını, hatta uçaktan atılmasını düşünüyorduk ama Julian’ın işlek zekâsı bu sorunu da çözdü, insanlar bunun için bir bedel ödemezlerse hiçbir anlamı olmaz dedi, neyi kastettiğini anlayabiliyordum. Yalnızca birkaç bin tanesini hastanelere verecektik, ama geri kalanını -ilk etapta dört milyon kadar- Katoliklerin benzer bir girişiminin önüne geçmek için açık piyasada satacaktık. Dahası Julian gelirin yüzde birini bize vermeyi teklif etti; bu büyük bir incelikti ve bizi oldukça zenginleştirdi. Böylece Tunc’un özenle devreye sokulmasıyla Koro kontrol altına alındı, itiraf etmeliyim ki bu küçük tanrıya karşı duygusal bir yakınlık besliyorum ve uğur getirsin diye onu saatimin zincirine bağlıyorum, ama Tanrı bilir ya benim yaşımda...”

Böyle mırıldanarak kont göz alıcı, yeni bir altın köstek çıkarıp bize büyünün bir kopyasını gösterdi. “Sevimli bir amblem, değil mi?” dedi alçakgönüllülükle.

“Neden Latin harfleriyle?”

“Yabancı büyü orada çok revaçta. Bu hastane yönetiminin dağıttığı yabancı tür. Aynı zamanda yerli türü de var. İlk başta dinsel duyarlılığın devreye girmesinden korkuyorduk ama herkes bundan çok memnun kaldı.”

```
T U N K
U     U
N     K
K U K U
```

Bu büyük maceraların anısıyla iç geçirip altın zincirin ucundaki eski, altın saate baktı. “Konferansım var,” dedi. “Yetişmem lazım. Saat altıda

seninle uçakta görüşürüz, Caradoc. Mutlaka gel, tamam mı, o bileti de kaybetme.” Bize de neşeli bir hoşçakal dedikten sonra durup omzunun üzerinden ekledi, “Umarım Londra’da görüşürüz.”

Caradoc son çay fincanının içine elindeki şişeyi son damlasına kadar boşalttı. “İnsanların gerçekten kendilerini bulduklarında neler olduğunu görmek harika bir şey değil mi?” İkimiz de öyle dedik, ama korkarım biraz usulen demişiz gibi oldu. Banubula dev bir imparator kelebeği gibi kozasından çıkmış, engine kanat açmıştı. “Biliyor musunuz.” dedi Caradoc tabağındaki yağı bir kek parçasıyla sıyırarak, “herkesin tek ihtiyacı bu. Ne daha fazlası ne daha azı.”

Sonunda ondan ayrılma vakti gelmişti, bunu büyük bir gönülsüzlükle ama onun yaşayanlar arasında olmasından duyduğumuz sevinçle yaptık. Onunla biraz, kâğıtları, aforizmaları ve kayıtları hakkında konuştum: Vibart’la ikimizin çektiği onca sıkıntıdan, bu saygıdeğer gövdeyi tutarlı bir hale sokmak için ne kadar uğraştığımızdan. Katıla katıla gülüp gözyaşlarını gömleğinin koluna sildi. “İnsan bunu sözde ölü biri için yapmamalı,” dedi. “Ama bu büyük ölçüde benim hatam, insan arkasında böylesi karışık bir yığın bırakmamalı. O zamanlar insanın ölmeden önce her şeyine çeki düzen vermesi gerektiğini ya da bir bakıma benim de başıma geldiği gibi, insan *ölünce* bunun huzurunu kaçırdığını bilmezdim. Çok kötü, çok üzgünüm. Gerçekten öleceğim zaman işleri daha iyi ayarlarız. Her şey tam yerine oturacak görürsünüz. Bunu bir kenara yazın, bittiğinde bir yumurta gibi pürüzsüz olacak. Kulağa batan tek bir kelime bile olmayacak -teyp kayıtları bile yakılabilir ya da silinebilir, değil mi?” O çarpık kabadayı yürüyüşüyle, bizimle araba parkına kadar gelip sisli akşamın içinde arkamızdan el salladı. Köşeyi dönerken ona bakıp bir zafer işareti çektim, o da karşılık verdi. Artık sokak lambaları yanmaya başlamıştı, her yere sis, puslu bir nem de çökmüştü ve boş bulvarlarda ışıklı tramvay vagonlarının uğultusu duyuluyordu. “Biraz sersemledim sanki,” dedim, “eminim şaşkınlıktan.”

Sallantılı, kıvrımlı göl kenarına dönmeden önce Benedicta elini dizimin üzerine koyup, hafifçe bastırdı. “Belki de Koro’ya yakalanmışsındır,” dedi.

“Belki.”

“Firmadan bir muska istemelisin.”

“Sanırım isteyeceğim. İnsan bu dünyada hiçbir şeyden emin olamıyor; Sipple gibi masumlar bile kaderin sillesini yiyebiliyor.”

Karanlık hızla çöküyordu, çok geçmeden rahat arka koltukta uyuklamaya başladım, arada bir kafamı kaldırıp kontrol tablosunun ışıklarına bakıyordum. “Neden bu kadar hızlı gidiyorsun?” dedim birden. “Bana bir sigara yaksana,” dedi Benedicta, “sana söylerim. Bu akşam Julian’dan haber gelecek. Telefonla da arayabileceği için birden kendimi suçlu hissettim ve geri dönmemiz gerektiğini düşündüm.” Sigarayı yakıp dudaklarının arasına yerleştirdim. “Bunu nereden biliyorsun?” dedim. “Uzun süre önce bana bu günü bildiren bir kart almıştım, ama aklımdan çıkıp gitmiş, tam Caradoc konuşurken birden aklıma geliverdi. Eğer çok hızlı geliyorsa söyle yavaşlayayım.”

Yo, çok hızlı değildi, ama gelen bir telefon mesajı da değildi; hastaneye Bern’den yollanan bir teleksti, içinde şunlar yazıyordu: “Eğer Felix buna hazırsa, senin de yapacak işin yoksa, lütfen ayın on beşinde, öğle vakti, Constaffel, beşinci kulübede, küçük bir piknik yapmak için bana katılın. Tatilim o kadar kısa ki aynı gün kar koşusu da yapmak istiyorum. Katılır mısınız?”

“Bu kibar davet, içindeki emri gizliyor,” dedim. “Gitmesem mi? Tanrı aşkına bu Constaffel de neyin nesi?”

“Tepedeki pistlerin başladığı yer; Paulhaus nekahattekiler için orada daima bir kampçı kulübesi bulundurur.”

“Bak Benedicta,” dedim ciddiyetle “parmaklarımın arasında perde yok ve şu anki sağlık durumumda dağların tepesinde kendimi parçalamaya hiç niyetim yok.”

“O kadar da değil,” dedi. “Teleferikle çıkabiliriz, kulübe beş yüz metre mesafede, yolu da çok düzgün. Hele bu havada yolda hiç kar olmaz. Yürüyebiliriz, tabii eğer gidersen. Eğer gitmeyeceksen ona telgraf çekeyim.”

Bildik bir huysuzluğa teslim olmak üzereydim ki düşünüp vazgeçtim, “İyi o zaman şunu da başımızdan savalım “ dedim. “Evet gideceğiz. Ama seni uyarıyorum, eğer iğrenç karadamı kılığıyla gelirse kazmayla vurup temize havale ederim onu, ona göre.”

“Sana güveniyorum.”

Bu esprileri yapmak kolaydı, ama ertesi sabah o yandaki küçük banyoda makyaj yaparken, onun yatakta bıraktığı ılık çukurun, “biçiminin” yanında yatıp günün ne getireceğini, bu karşılaşmadan ne tür bir bilgi edineceğimi düşünürken buldum kendimi. Onun yeni, zarif yüzüyle

oynamasını seyretmeye gittim, çocuksu ve sakindi. Ağzının yalnızca yarısını boyamıştı, bu iştahımı kabarttı. “Benedicta, endişeleniyor musun?”

Birden, zekice bana baktı. “Hayır, ya sen?” dedi. “Çünkü gitmek zorunda değiliz. Sana söylediğim gibi ben Julian’la işimi hallettim. Artık hiçbir şeyden korkmuyorum.” Yıkanıp düşünmek için bideye oturdum. “Yanlış kelime kullandım. En canımı sıkan, insanın yapmaya uğraştığı şeyi anlamayan insanlarla girdiği sonsuz çekişme. Bana her şeyin unutulduğunu, ama bir daha asla kaçmamam gerektiğini söyleyip tekrar geri dönmemi istemesinden korkuyorum. En iyi okullarda kaçan öğrencilere böyle yaparlar. Oysa ben kimseye garanti vermiyorum. Hep açık bir kapı bırakma niyetindeyim.” Benedicta hiçbir şey söylemeden dudaklarını ve gözlerini boyamayı bitirdi. Sonra dışarı çıktı, Baynes’a termoslar ve sandviçler hakkında talimat verdiğini duydum. Omzumu silkip bir duş aldım.

Hava ılık ve güneşliydi, kayak yapmayanlar için biçilmiş kaftan; bu yıl çok az kar yağdı, basın da sezonun bu yüzden berbat olacağı konusunda sızlandı durdu.

Rackstraw gazetede bu konuda bir şeyler okumuş, beni görene kadar da aklında tutmuştu. Anlaşılan eskiden kayak şampiyonu gibi bir şeymiş. Her ne kadar artık dışarı çıkmasına izin verilmese de havayı yakından takip ediyor. Neyse, bu benim üzerime vazife değildi. Saat on buçuk sularında -üzerinde zarif, hardal rengi bir Şerpa[81]* kıyafeti vardı- teleferiğe doğru yola çıktık, oldukça boştu. Uzaktan kumandayla idare edilen tuhaf bir şeydi, rampaya adım atar atmaz açılan kapılar, içeri girince hafif bir fıslamayla kapanıyordu. Eşyalarımız ve ağırlıklarımızı yayıp, sigara içerek rahat rahat oturduğumuz boş teleferik için az yağan kara ve basının yaygarasına şükrediyorduk.

Birkaç dakikalık beklemeden sonra birden kabin hafif bir titremeyle, planörden bile daha yavaş, daha güzel, kayarak havaya yükseldi ve karlı, uzak doruklar hazırola geçip, ciddiyetle bizim onlara doğru sessizce yükselişimize bakmaya başladılar. Aşağımızda dünya, köyleri, kara ve demiryollarıyla kayıp gidiyordu. Görüş açısından çıktıkça, gittikçe daha gerçekdışı olan oyuncak benzeri şekillerin değişen perspektifi. Yalnızlık duygusu insanı canlandırıyordu. Benedicta hayran kalmıştı, kabinin içinde o

köşeden o köşeye koşup bağırarak kâh karları, kâh karlı köylerle boz gölü, kâh tanıdığını düşündüğü diğer yerleri gösteriyordu. Dünya bomboştu sanki. Süzülen kabinimizin dağların beyaz yüzlerini sıyırıp geçeceği izlenimine kapılana kadar yükseldik de yükseldik. “Bilmem Julian ne yaptığının farkında mı,” dedi “buralarda kaymak tehlikeli; oraya buraya tehlikeye karşı bayrak dikmişler, bir sürü de kaza olmuş.” Teleferik bu çılgın beyazlığın içinde yavaşça durdu, neredeyse hissedilemeyecek bir sarsıntıyla küçük bir rampaya yanaştı. Kapılar açılınca soğuk dünya bizi sarmaladı. Ama güneş parlaktı, göz kamaştırıyordu ve kar ayaklarımız altında yeni yıkanmış saç gibi gıcırdıyordu. Kayak kulübeleri de çok uzakta değildi; ciddi kayakçılar tırmanışa buradan başlıyorlardı. Benedicta’da anahtar vardı, soğuk ve nemden inim inim inleyen ama kamp yaşamı için oldukça iyi donatılmış olan kulübenin kapısını açtık. İçeride küçük bir soba vardı, Benedicta onu hemen yaktı -getirdiğimiz yiyeceklere eşlik edecek sıcak kahve ya da çorba vaat ediyordu bize. Büyük bir düzen içinde yerleşmiştik. Sonra parlak güneş ışığı altında, dışarıda içkiyle birlikte sigara içtik, hatta kocaman bir kardan adam bile yaptık. O yıl bir sürü çığ düşmüştü, tam biz oradayken de sanki bizim özel zevkimiz için bir çığ daha düşünce hiç şaşırmadım. Beyaz bir çatlak ve karşıki dağın bütün beyaz yüzü sıva gibi- kalktı, bir an duraladı, sonra yüzlerce metre aşağıdaki vadiye düşüp paramparça oldu. Gürültüsü bu manzaradan yaklaşık yarım dakika sonra ağır top ateşi gibi patladı.

“Bu esaslıydı.” dedi Benedicta.

Kulübenin önündeki köknarın altında üç tane sıra, bir de tahta masa vardı, karlarını temizleyip tabaklarımızla çatallarımızı oraya koyduk. Tam bitirmiştik ki şans eseri üzerimizdeki dağın hilale benzer yamacına gözüm kaydı. Orada bir şey kımıldıyordu sanki, ya da bana öyle gelmişti. Ama yo, hiçbir şey yoktu. Kar göz alabildiğince lekesiz ve pürüzsüz uzanıp gidiyordu. Öteki tarafa döndüğümde büyük bir şaşkınlıkla bir grup köknarın arasında durmuş keskin bir nişancı gibi bizi seyreden bir kayakçı gördüm. Uzun bir süre öyle kımıldamadan birbirimize baktık, sonra kayakçı, küreğini nehre sokan bir Kızılderilinin ani hareketiyle kendini ileri atıp, temiz karın üzerinde oyuklar bırakarak bize doğru kaymaya başladı.

Hem hızlıydı da, çok hızlı. “Bu Julian olabilir mi?” dedim, kısılmış gözleriyle parmağımı izleyen Benedicta: “Evet, öyle olmalı,” dedi. Yaklaştıkça büyüyen bu küçük, kara iribaş bize doğru hızla gelirken el ele

tutuşup onu izliyorduk, sonunda orta boylu, ince, güzel yapılı, kayakları üzerinde bir balerin kadar esnek bir adama dönüştü. Elli metre ötedeki küçük köknarın yanına geldiğinde karları bir çeşme gibi püskürterek fren yaptı; kayaklarını çıkardı ve kocaman eldivenleriyle üzerindeki karları silkeleyerek kulübeye doğru yürümeye başladı. “Merhaba.” dedi büyük bir doğallıkla, sanki bu çok önemli, tarihi bir buluşma değil de dostlar arasındaki sıradan bir karşılaşmaymış gibi. “İşte sonunda karşınızda Julian,” dedi. “Etiyle kemiğiyle!” Ama tabii kayak giysileri içinde pek fazla bir şey görülmüyordu. Sonra burnunun kanadığını gördüm. Üstdudağı ve ince, biçimli bıyığı üzerinde kurumuştu. Gelirken bir yandan da açıklama yapıyordu: “Bu yükseklikte hep burnum kanar, ama zevk için değer.” Burun delikleri pıhtılaşmış kanla doluydu ama kanama durmuşa benziyordu.

Yüzüme bakarak elimi sıkarken bir yandan da Benedicta’ya tümüyle basmakalıp, tümüyle rahat, tümüyle kayıtsız bir şeyler söylüyordu. “Sonunda,” dedi, “karşılaşabildik.” Kulağa saçma geliyordu. “Felix,” dedi o çok iyi tanıdığım sıcak, insanı sarmalayan sesiyle (Kabil’in sesi), “seni bu kadar ihmal etmem affedilir gibi değil, ama tedirginliğin geçene, konuşabilecek hale gelene kadar bekledim, iyi görünüyorsun oğlum.” Ona alaycılık hissi vereceğini umduğum hantal bir Şerpa selamı verdim. “Ne kadar umulabilirse o kadar iyiyim,” diye cevapladım onu. Hâlâ, hafif kahverengi oldukları için gözlerini tam olarak görmemi engelleyen, kalın mika gözlüğünü çıkarmamıştı. Aynı zamanda kabarık kayak elbisesi ve kar başlığı kafasının ve gövdesinin gerçek hatlarını gözlerden gizliyordu. Bütün görebildiğim o çok hoş biçimli, aristokrat burnuydu (yırtıcı bir kuşun gagası gibi), kanlı üst-dudak yüzünden hatları belirsizleşmiş sıradan bir ağız ve elimi sıkan kadınsı, küçük el. Benedicta dudağını sıcak suya batırılmış pamukla silmeyi önerdi ama o: “Daha kuru bir yere ulaştığımda kendim temizlerim,” diyerek teşekkürlerle reddetti. Benedicta içkilerimizi getirip de tahta masanın karşısında güneşli beyazlığın içinde cinlerimizi yudumlamak üzere yerimizi alana kadar birbirimizi dikkatle süzdük. “Nereden başlamalı?” dedi Julian çok baştan çıkarıcı, melodili, tembel bir sesle -bir hipnozcunun o sakin sesi. “Nereden başlamalı?” Gerçekten de en önemli soru buydu. “Sanırım halka herhangi bir noktadan kırılabilir, ama nereden?” Durup fısıltıyla ekledi, “Uçmakta olan düşünceler hava boşluğuna giriyorlar!”

Sonra ileri uzanıp elime dostça vurdu ve “Eski kavgamız bitti artık; ben ve Benedicta hakkında öğrendiğin yeni şeyler sayesinde kendini daha güveli hissediyor olmalısın, daha korkusuz. Bu karşılaşmayı uzun zamandır planlıyordum, hatta iple çekiyordum, çünkü kalbini kazanmak için kendimi tümüyle senin insafına bırakmam gerektiğini biliyordum Felix. Dur!” Benim araya girmemi engellemek için elini kaldırdı. “Düşündüğün gibi değil, düşündüğün şekilde değil. Seninle biraz konuşmak istiyorum, yalnızca firma hakkında değil, biraz da onunla ilgili insanların önüne çıkardığı sorunlar konusunda-şu özgürlük sorunu gibi.” (Onu seyrederken iki ciddi çocuk bütün açıklığıyla gözümde canlandı, aşırılıklarıyla Benedicta’nın zihnini hapsetmiş sonra da ona kılıç kullanmayı öğreterek onu özgürleştirmeye çalışmıştı! Aptal! Kılıçların kuru şıkırtısı. Şimdi burada burun delikleri pıhtılaşmış kanla dolu oturuyordu. Başka bir imge daha araya girdi: Julian bir Arap dümbeleği çalarken, zincire bağlı maymun tuhaf sesler çıkararak delicesine mastürbasyon yapıyor. Bir de Benedicta’nın bana söyledikleri... Ama yıllar sonra “Sen hiç beklenmedik bir şeydin, ürkütücü bir şey; seni silahsızken, uyurken seyrettim, bu duygunun ne olduğunu anlayabilmek için. Sen ve Julian gibi iki zalim arasında kalıp da çıldırmama şaşmamak lazım. Ona âşıktım, ama bir oyuncunun aşkıyla-başka türlüsünü bilmezdim.”)

Ama burada, yanımdaydı, çok sakindi ve gülümseyerek küçük purosunu içiyor, bizi seyrediyordu. Hafifçe titreyen bendim, avuçlarımın içi terliyordu. Bu adam o kadar etkileyiciydi ki, bu pozu ve kanlı yüzüyle orada otururken birden üzerine atlayıp yok yere onu boğazlayabilirdim. “Devam et,” dedim. “Devam et.”

Eldivensiz eliyle kendini küçümsediğini gösteren bir hareket yaparak iç geçirdi. “Ediyorum,” dedi. “Edeceğim, Ama bütün bu yıllar boyunca firma için ne kadar çok duygu ve düşüncemi ortaya koyduğumu düşünüyordum, biraz da hüzünle: Yalnızca kendi kanadımı elimden geldiğince iyi yönetmekten söz etmiyorum, işin içinde bunun anlamına nüfuz etmek de var ve buna kıyasla kendi hayatımın anlamına da. Tabii seninkine de, herkesinkine. Firmanın kendisi, Merlin’in firması,” bu ismi derin, üzüntülü bir acıyla söylüyordu, “aslında tam olarak ne? Yalnızca tek bir isim altında toplanmış birbirine bağlı girişimler topluluğu değil; büyüklüğü (büyütülmüş bir fotoğraf gibi) onun bir şeylerin yansıması, kopyası olduğunu görmemizi sağlıyor. Bir düzlemde ona para yapan bir

cihaz gözüyle baksan bile, işleyiş esasları, yalnızca bir sürgünü olduğu kültürün temel kaygılarını yansıtıyor. Tabii bu organizma karşısında bulundukları konuma göre, firma kimine kısıtlayıcı, kimine özgürleştirici geliyor; ama hiçbiri firmayı yansıtmaktan kaçamaz, tıpkı firmanın, daha iyi bir kelime bulamıyorum, uygarlık adını verdiğimiz şeyin bütününü yansıtmaktan kaçamaması gibi. Sevgili Felix, gerçek latif -ama katı.

“Ne firmanın kalıbını, ne de bu şeyin ortakları halta uşakları (böyle de düşünebilirsin) olarak kendi kalıbımızı kırmak mümkün görünmüyor. Ama sen bunun gerekli olduğunu düşünüyorsun, sanırım bunun nedeni romantik yönlerinin olması. Belki bazıları için mümkün olabilir ama senin şu anki anlama düzeyinde gerekli olduğunu düşündüğün gibi şiddetli ve yanlış hesaplanmış bir biçimde değil. Ah! Manevralarımızdan birine katıldığını bu yüzden de yargılayabileceğim söyleyeceksin; ama bilmem bunu yapabilir misin? Mesela Atina’daki huzursuzluğun (büyük planın çok küçük, çok önemsiz bir parçası) nedeni yalnızca Parthenon’u satın alma meselesi değildi -onu kim ister? Firma sahip olmadan kullanır, bu büyüsünün bir parçasıdır. Fethetmeye çalıştığı o görünmez artıştır. Tek istediğimiz uzun süreli bir kira kontratı ve idarede söz hakkıydı. Sevgili dostum, yeni ortaçağımızda yatırım her türlü dinin itici gücü haline geldi; bilindiği şekliyle Tanrı değil (o değişmedi), evrensel doğayla uyum içinde olma iddiasında olan psişik Sermayeler Sermayesi de değil (bu arada bu da saçmalıktan başka bir şey değil). Yo, bizim için para *spermdir,* yatırım da boşalma ayinidir.

“Model kendini tekrar ediyor; biz borsadan daha fazlasına mütevazı bir biçimde el attık. Hindistan’daki Taç Mahal. Buda’nın ağacı gibi birçok kutsal yer bizim elimizde; Kudüs’teki kutsal mezar, Herculaneum, Pompey, Grant’ın mezarı, Parthenon işi Graphos’un sersemliği ve kararsızlığı yüzünden aksadı. Ulusal borcu sıfırlayacak ve Yunan bütçesini ilk kez dengeye sokacaktı... hem de yalnızca birkaç ölü anıtı kapsayan bir anlaşma karşılısında. Onlar bizim için hâlâ bir destek noktası oluşturuyorlar ve kendi dinimiz açısından bakarsak güçlü bir kazanç -din kelimesini antropolojik anlamda kullanıyorum. Aslında bu eski şeyleri çağdaş kültürümüzün gövdesine yerleştirmeye başladık, nerede işe yararsa: Yalnızca hastalıklı şairlerin düşüneceği şeyler değil onlar.”

“Ya Birleşmiş Milletler?” dedim.

“Onun gelecekte kutsal bir emanet olarak büyük değeri olacak, Reşit taşı gibi. Döneminde başka bir şey olmadığı için değer kazanmış, tamamıyla hükümsüz bir eser gibi. Anlıyor musun? Öyleyse biraz daha ileri gideyim. Eğer biz kendi kültürümüzün yansımalarıysak ve kültürümüz de insanın kaderi bağlamında onun psişik eğilimlerinin bütünü gibi bir şeyi temsil ediyorsa, kendi kendimize bunun nasıl ortaya çıktığını, nasıl bittiğini ya da yavaş yavaş yok olduğunu sormayıp da ne yapalım? Böylesi bir hayvan hangi noktada doğuyor?” Sanki fikirlerini açıkça ortaya dökmek ona acı veriyormuş gibi zorla nefes alıyordu. “Beyinsiz miskinlerden oluşan bir dünyada bu soru genellikle sorulmaz, zaten cevapların çok kapalı yerlerde olduğunu da yalnızca bir kısmımız görebilir -mesela Değişim Kitabı. Felix, bence, kültür fikrinin esasını, can alıcı noktasını kavrayabilmek için katı bir biyolojik bakışla ana genetik profili bir çiftin, kadın ve erkeğin birleşmesi olan bir ortaklıktan kaynaklanan bir fikir olduğunu görmen lazım. Özde ve tohumda.” Bu noktada birden hüzne yenilmiş gibi gözüktü. Bocaladı, duraksadı ama sonra kendini toparlayıp sözünü sürdürdü.

“Bildiğin gibi doğada büyük bir sınıf bilinci vardır, bir kırlangıç özeniyle hep hiyerarşiler halinde yapılanır; mükemmelden aşağısı kurtarmaz. Köpeğin bütününe doğru dürüst bir şekil verebilmek için kuyruğun köpeği sallamaya çalıştığı çağımızda böyle bir şey çok güç.

“Dahası bu tür konuları sermaye ya da emek gibi hayali soyutlamalarla analiz etmeye ya da anlamaya çalışmak, tavla terimleriyle satranç tartışmaya benziyor. Sorun kesinlikle orada değil. Bunu ilk Merlin’in yatırım grafiğini izlerken öğrendim; aralarında çok tuhaf ve değişik yatırımlar da vardı. Tabii onun zamanında da altın külçeleri, madeni para, çekler ve hisseler bugünkü nispi değerlerine sahiptiler. Ama o başka şeylerin peşinde de koştu; mesela dünyanın en büyük altı elmasına -bunlara paragon derler: Yani en azından yüz karat olan bir taş; sahip olmayı (tabii sahip olmayı değil de işletmeyi) hayal ediyordu. Canı yürekten bildiği adlarını ve ağırlıklarını sıralayışını hatırlıyorum. Tabii şu bizim ‘Koh-i-noor’ Kraliçenindi ve bu konuda yapılabilecek bir şey yoktu -onun paraya ihtiyacı yoktu! O 106 karattı. Sonra ‘Güney Yıldızı’ 25, Pitt elması 137, Avusturya 133, Orloff 195 ve sonuncusu Borneo’dan bir canavar, 367 karat. Bazılarına gerçekten kısa bir süreliğine sahip oldu, ama tabii hepsine değil;

ama hayali üzerlerine bir tür ipotek koymaktı. Hiç değişmeyen bir değer ya da kendi kendini artıran bir değer arardı hep.

"Yo, böyle geniş bir bağlamda incelendiğinde her şey, bizim kibar sosyal reformcuların inanmamıza izin vereceğinden daha zengin ve daha incelikli görünüyor. Doğa bir organizmadır, bir sistem değildir ve onu bir sisteme dönüştürmeye çalışanları hep cezalandırmıştır. Arabayı tepetaklak ediverin Dizgini kopmuş bir at tepenin üzerinde son hız koşuyor; bir bakıma bugün olan da budur. Diğer taraftan biz karıncalar, çevremizde gelişen doğa içinde insan kaderinin bulanık hatlarını seçebilmek için mümkün olduğunca aklımızı kullanmalıyız. Elimiz kolumuz bağlı, anlıyor musun?

"Doğa hep neşeyle üretir, elinin altında mucizeler vardır; insan neden yapamıyor bunu -belki de denerse yapabilir. Uygarlıklar, surlarla çevrilmiş şehirler, gettolar, para gibi içi boş solucan yuvalarını neden inşa ediyoruz? Sonra insanın kafasında yeni bir soru peydahlanıyor: Belki de düzen kavramının kendisi doğanın aklına hiç gelmemiştir. Her fikrin, her umudun arkasında yatan dipsiz karanlıktan korktuğu için kendi düzenini getirmeye çalışmıştır insan. Bütün bunlar kendini kandırmadan mı ibaret? Yo Felix, değil -ama insan nasıl nefretle görmeye başlıyor şeylerin 'imzalarını' büyük duvar ustasının, doğanın bıraktığı iz. Evet. Evet. Kafanı sallama! İstersen görebilirsin. Damga maddenin içinde, aldığı biçimde. Tanrı ya da Aşk gibi gizemli zihin noktaları etrafında oluşan bir dizi temel önerme üzerinde toplumların birleşmesinde. İpuçlarını biraz yanlış yorumlasan her şey bozulur. Şu küçük aşk tımarhanemize bir bak; herkes karşısında tümüyle güçsüz düşebileceği birilerini arıyor!

"Sonra da kişisel özgürlük hakkındaki onca sızlanma, herkes bu konuda endişelenmekte kendini haklı görüyor. Görmüyorsun ki, görmüyorlar ki, firmanın kendisi özgürleşmedikçe bu alanda hiçbir şey yapılamaz; o zaman, ancak o zaman kişisel özgürlük kavramı emniyet altına alınabilir. Zavallı aptal kollarını sallayarak özgür iradeden söz etse bile kültürü onu yavaş yavaş yontuyor, biçimlendiriyor -para, moda, mimari, yasalar, makineler, yiyecekler. İçinde yoğrulduğu, onu biçimlendiren kalıptan özgür olduğunu hangi noktada söyleyebilir gerçekten de? Tanrım! Bir kerede gerçeğin bir yüzünden fazlasını görebilecek miyiz hiç? Yine de insanın en vahşi umudu bir gün heykeli çevirip yüzünü görebilmektir. Belki

bu da onun hükümran doğası hakkındaki hatalı sanıların oluşturduğu bir sabuklamadır.”

Benedicta’nın yanında getirdiği paketten kısa bir puro alıp yakarken uzun süre sessiz kaldı. “Sanırım gerçekliğin insanları gerçekten endişelendiremeyecek kadar tutarsız olduğuna sen de katılıyorsundur.”

“Bu aforizma tartışmaya açık değil, Julian. Belki onu güçlendiren bu -ya da zayıflatan. Karşıdan karşıya geçmeden önce hem sağa hem sola bak.”

“Felix,” dedi, gülümseyip dizime tekrar vurarak, “beni dinlediğini görüyorum ve bu beni mutlu ediyor. Ama firma hakkında söylemek istediğim başka şeyler de var: Bize hiç danışmadan kendi kendini oluşturan, insan açgözlülüğünden daha çok dışarıdaki karanlıktan korku üzerine kurulu bu mikrokozmos hakkında. Yaşamını sürdürebilmek için buğday yemek zorunda olan bir güvercini ahlaki olarak yargılamaya benziyor bu. Sonra bir de, fosillerden bezelye beyinli, çaresiz dinozorlara kadar, doğanın yarattığı toplum türlerine bak. Kültürel açıdan biz de aynı prensibe dahil değil miyiz? Tam olarak anlayamadığımız ve yalnızca bazı küçük alanlarda söz geçirebildiğimiz görünmez güçler tarafından örülmüş değil miyiz? Düşün, Felix.”

Düşünüyordum; evet düşünüyordum.

“Kültürler nasıl ortaya çıkıyor, nasıl kayboluyorlar? Bunu bilmek için her şeyi verirdik. Acaba firma ve onun yapısı bizi biraz aydınlatabilir mi -işte can alıcı nokta bu. Bir zinciri koparmak için bir bağlantıyı kesmen gerekiyor herhalde -bütün yapının dayandığı o küçük bağlantıyı. İnsanların kültüründeki böyle bir bağlantı bir diğeriyle yaptığı ortaklık bağıdır, sadakat sözleri, anlaşmalar, evlilikler, yeminler falan filan. Bağlantıyı koparmaya gör, başlangıçtan beri var olan karanlık içeri sızar, kültür çözülür ve insan kendisini kendisine yorumlayan, onu asilleştiren bir kültür çerçevesi olmayınca, aslı olan mağara adamına döner. Bir bunalım doğar. Sonra teçhizatlar, köstebek gibi gizlice yeniyi yapanlar bağlantıyı tamir etmeye ya da yerine yenisini koymaya girişirler. Kırmak ne kadar kolay, tamir etmekse ne kadar zor! Bu zorlu, tüketici göreve her çağda yalnızca bir iki kişi uygun oluyor. Onlar için üstlendikleri görev çok aşikâr, ama başka herkese kontrolden çıkmış bir gizem gibi görünüyor.

“Deha diye adlandırdığımız insanları kavrayışımız ne kadar çocuksu -Noel Baba düzeyinde! Böyle bir hayvan yok. Ama bir bağlantı koptu mu bu adamlar kendilerini bu soruna adıyorlar. Yetenekli biri çıkıp daha önce asla

bağdaşamayacağı düşünülen iki ya da daha fazla düşünce alanı arasında bir ilişki gördüğünde ortaya çıkıyor deha dediğimiz şey. Birbiriyle çelişen planları düşünsel bir uyum edimiyle bağlıyor ve zincir yeniden birleşiyor. Bu yüzden daha adını verdiğimiz şey, bağdaştırılamaz görünenleri içgüdüsel olarak birbirine bağlamaktır sadece. Eklenen yeni bir şey yoktur, nasıl olsun ki? Ama bu adamlar, yeni bir şey yapmak istediğinde, ancak yeni ilişkiler, eski malzemenin yeni birleşimleri olabileceğini akılda tutarak, sükûnetle ilerlemek gerektiğini fark etmiş insanlardır. Çiçek dürbününü şöyle bir sallamak gerekiyordur, hepsi bu.

“Firmanın, ölümü önceden haber verebilecek bir alet icat edip edemeyeceğini hep merak etmişimdir; sorunlarımızın hemen hepsi insanların geçici olduklarını hissetmelerinden, yaşamda kendilerini sallantıda görmelerinden kaynaklanıyor. Ama mesela gelecek yıl martın üçünde öleceğini bilsen, bu, insanlara ve hayata karşı bütün tavrını değiştirir. Tanı gerektiği zaman feragat etmeni, dostluk göstermeni ya da yoğunlaşmanı sağlardı. Bu isterinin ve dolayısıyla acele yargı ve düşüncelerin nedeni, bilinmeyen günün verdiği o endişe.”

“Ölüm,” dedim. “Ama firmanın kendisi ölüm telkin ediyor.”

Julian sükûnetle başını salladı. “Merlin bizi kasten ölüme alıştırdı; bu onun tarzının bir parçasıydı. Öyle ki firmanın bakış açısından ölümün kendisi sadece vakit öldürmek için vardı. İnsan bu konuda hissizleşebilmek için sürekli içinde olmalı. İtiraf etmeliyim ki ölümün benim için neredeyse hiç anlamı yoktu. Ta ki; ölümü yalnızca bir kez bütün gücüyle yaşadım, o da benim değil başka birinin ölümüydü. Bu konuda daha sonra konuşuruz. Ama şimdi şunu söyleyebilirim ki firmanın kendisi bir organizma olduğundan, ne pişmanlık, ne vicdan azabı ne de şüphe hisseder: Suçu yoktur -nasıl olsun ki, hele kendi hammaddesini gelişigüzel kullanan doğanın bile hiç suçu yokken? Felix, bir kültür ortaklık edimi üzerine kuruludur: Bir öpücük ya da bir el sıkışma, bir firma ya da bir din. Tek bir temel ilke üzerinde kendini iletir, gelişir, hayatını sürdürür; o da paylaşımdır. Firmanın kalıtsal başlangıcını araştırdığımda çok şeyin eksik olduğunu gördüm. Acaba dişi ve erkek öğelerden oluşan temel yapısıyla genetik kodun derin izini takip edebilmek için belleğin patolojisini kullanacak bir model yapamaz mıydık? Cinsellik burada büyük bir ipucu verebilir; çünkü hayal gücünün hastalıklı yanı onun içinde beslenir, en azından ben böyle düşünüyorum. Birçok konuda o kadar geriyiz ki; demek

istediğim, bazı şeyleri daha iyi anlayabilmek için genellikle bir model yapmaya gereksinim duyuyoruz.”

Ayaklarının dibindeki bozulmamış karların üzerine, sanki izleyenler için değil de kendisi için yapıyormuş gibi dalgınlıkla bir iki kelime yazdı.

Ön YARATIM yeniden YARATIM

Sonra yine dalgınlıkla konuşmayı sürdürdü: “Böyle basit edimler için ne akla sığmaz sonuçlar! Çünkü her tutku karşılığını görüyor, işte tehlike bu. Doğa o kadar zengin ki insanların yapması gereken tek şey istemek, genellikle de onu elde ediyorlar. Hepimizin arınmamış tutkuları olduğu için isteyerek doğurulmuş bir çocuk gibi devşirmeye dönüşüyor -aslında en son istenen şey o çünkü. Ama o zaman çok geç kalınmış oluyor. Bu, ayaktakımının başına sıkça gelir. Aşağılık köleler, kendilerini arzulayan psişelerin korkunç çarpıklığıyla dalga geçen aşağılık efendiler yaratır. Nero, Nepoléon ve Lenin gibi kitlelerin yarattığı adamları düşün -tek arzuları onları ölümlerine kavuşturacak biri olan bu efendisiz adamların kötü düşlerinden çıkmıştır çoğu; bu istekleri de yerine getirilmiştir.

“Bir taraftan da cinsel temasa yol açan türde bir insan ortaklığını düşünüyordum tabii. Aşkın, ciddi ve bilinçli bir bağlamdan çok sara gibi bir kriz olduğunu söyleyeceksin; ama kendini dilin, bilimin ve hatta sanatın her ortaya konuşunda yansıtan temel kadın-erkek ikiliğini genlerinde barındırır deyim yerindeyse. İster mağara kültürü, ister şehir kültürü, ister din kültürü olsun, hatta aletler ya da tekerlekli araçlar, at arabaları ya da motorlu taşıtlar gibi şeylerin icadında bile. Firmanın kontrol kabininde oturup hareketlerini kontrol etmeye çalışırken ne yaptığımı biraz olsun anlayabilmek için bütün bunları göz önünde bulundurmak zorundaydım. Pek ümitli değildim -ama onun düşüncelerinin kuyumcusu olmayı çok isterdim. Dediklerimin bu teknoloji çağında habire kulağımıza çarpan sıradan eleştirilerle de bir alakası yok. Teknoloji her çağda, doğaya karşı takınılan tavırdan kaynaklanan ve tırtılın kelebeğe dönüşmesine yardım eden pasif bir mucizeden ibarettir. Bunun doğayı mahvetme kaygısıyla hiç ilgisi yok. Bunu yapamazsın; çünkü doğa üzerine kapanır ve seni böylesi bir ihlal için cezalandırır. Ama kazıp ilerleme fikri, insanın elinin altında bronz ya da çelik bulunması bizi yeni bir kavramla karşı karşıya bırakır, ‘kürek’. Bir başka deyişle teknoloji Adem’in dünyaya inmesiyle başlar, daha önce değil.

“İki taşı üst üste koyan ilk adam bir duvar yaptığını bilmiyordu belki, ama koyunları onun altında kardan korunabileceği için çok memnun olmuştu; taşlar kaldıramayacağı kadar büyük ya da çok olduğunda en yakın komşusu yardıma koştu ve ona da onun komşusu; böylece serbest ortaklığa dayanan bir duvar kültürü ortaya çıkmış oldu -mesela Çin Şeddi.”

“Evet ama *serbest ortaklık,*” dedim aksi aksi.

“Edime katıldığın anda özgürlüğünü kaybedersin, nesnelerin doğal düzenine burnunu sokmaya başladığın anda ortaya çıkan doğal engellere olduğu kadar bu ortaklığın kurallarına da bağlısındır. Doğa taşları üst üste dursunlar diye yaratmamıştır; onları yerle bir etmek için elinden geleni yapacaktır. Bu ikincil bir sorun yarattı. Ya taşları o kadar iyi düzelteceklerdi ki dalgalara dayanacaktı (diyelim Romalılar) ya da yeni bir fikir -ağırlık ya da harç gibi. Anca kendi duvarını inşa ederken başka bir fikir aklına gelir, eğer doğaya ve onun temelde iyi olduğuna güvenmezsen ölüme ve hele insana hiç güvenemezsin.”

Orada bana bakarak oturuyordu, kalın kayak giysileri ve mikalı bakışıyla tuhaf, kanlı bir cin. Benim bir şeyler söylememi bekliyor gibiydi ama inatla sesimi çıkarmadım. Hâlâ beni ne tarafa yönlendirmeye çalıştığını tam olarak anlayamamıştım. Sonunda içini çekerek terasta biraz dolanmak ve yavaşça batıya inmekte olan güneşin ışığı altında büyük bir saflıkla dans edip parıldayan dağlara bakmak için ayağa kalktı. Yeniden konuşmaya başladığında yine dalgındı, sanki tartışmayı başka bir düzleme taşıyabilmek için zihnini yeniliyordu. “Kendimizi,” dedi “ufacık bir zerremizi bile keşfetmek için ne kadar az zamanımız var; yaşam bu acıklı ten ve kas mantosu altında ne kadar güvenilmez; ama insanlar kaşarlanmış bir orospu gibi yakalarını bırakmayan ölüme rağmen özgür iradeden söz etmeyi sürdürüyorlar! Bir tarafta kurşun gibi çeken mezar, diğer taraftaysa bu düşünceyi, dayanamadığı yok olma düşüncesini kafasından uzaklaştırmak için yaptığı o koskoca taş ya da kâğıt yapılar. Dahası her insanın değişik ihtiyaçları var, değişik bir ivmesi, hatta değişik bir fiziği. Aa, unuttum Felix. Koepgen bunun sana iletilmesini istedi, ben de yanımda getirdim.” Elini göğsüne daldırıp Vibart’ın sözünü ettiği ince cildi çıkardı. Üzerindeki ambalajı çıkarmadan dikkatle çantaya koydum. Hafiften gülümseyerek yerine tekrar oturdu “Koepgen şerefli bir emekliliği hak etti, firma için yaptığı, onu çileden çıkaran işlerine çoğunun kendini bulmak için yaptığı plana uyduğunu daha yeni fark etti: Onda bir simyacı mizacı var,

yetişkinliğinin büyük bölümünü de kendini arındırmaya çalışmakla geçirdi.”

“Onu Rusya’ya cıva alması için yollamıştın.”

“Evet, Felix. Keyfi, hatta sert bir karar gibi görülebilir. Ama sonradan bunun ruhani açıdan çok verimli olduğunu fark etti. Eflatun için, hatta Nash’in meşhur Freudçu bilinçdışı için deniz ne demekse -yani yeniden doğuşun simgesi- simyacı için de cıva odur, belki bilirsin. Onların özsuyudur! Koepaen’e bunu özellikle söylemedim; hatta arada bir nefesimi bile tuttum, çünkü ortadan kaybolma ya da istifa etme raddesine kadar geldiği oldu. Sonra bir gün, tam zamanında, firma için maddesel düzlemde ne yapıyorsa farkında olmadan ruhani olarak da aynısını yaptığını keşfetti.”

“Nerede?”

“Bir adada. Eğer doğru noktaya odaklanırsa duanın pozitif bir bilime dönüştüğünü keşfetti. Tabii alıntı yapıyorum, çünkü bütün bunlar benim ilgi alanıma girmiyor. Süprüntüden başka bir şey değil bunlar bence. Ama işte onu mutlu eden de bu. Bir de bunun doğru olduğunu düşün; tembeller için dua çarkları. Tibetliler için yapmaya başladık bile...” Üzgün, şeytani bir gülümsemeyle, sanki insan inançlarının zirzopluğundan duyduğu hüzünle kafasını salladı. Sonra başını kaldırıp, “Seni öldürmeye çalıştım Felix, sen de beni, neredeyse başarıyorduk. Ama sen bir çocuk kaybettin, ben de bir çocuk yapamayacak duruma getirildim. Bir bakıma bu bizi eşitliyor.”

“Evet.”

İyice solgunlaşmış, burun kanatları birbirine yapışmıştı. Sanki ilk kez görüyormuş gibi büyük bir dikkatle dizinin üzerinde duran eldivensiz eline baktı. Uzun bir aradan sonra başını kaldırmadan ağır ağır: “Benedicta, bizi bir dakikalığına yalnız bırakabilir misin? Felix’le Iolanthe hakkında konuşmak istiyorum.” Benedicta uysallıkla ayağa kalktı, bir sigara yaktı ve beni hafifçe yanağımdan öperek Julian’ın kayaklarını dayadığı ağaca doğru yürümeye başladı. Ağacın gövdesindeki yarım kalmış kardan adam gibi hiç kımıldamadan öylece oturuyorduk. Nereden başlayacağını kestirmeye çalışıyordu. Kara “Io” kelimesini yazdı, sonra kafasını kaldırıp gözlerimin içine baktı. Görünümü korkunç, zaptedilemez bir gerilim yansıtıyordu; bazen güçlü ama hassas bir dinamo zeminine tam olarak raptedilmezse titreşimleri bütün yapıyı sarsabilir. Ama sesi müthiş sakindi, müthiş sakin. “İnsanların aşk hakkında söyledikleri şeyler çok ilginç,” dedi umulmadık bir biçimde. “İlk bakışta aşk, ya da hiç görmeden aşk, ya da Tanrı ya da

insan aşkı. Kelimenin kendisi bir arı kovanı gibi uğulduyor. Ama benim bakış açımdan ve seninkinden ve firmanınkinden, aşk çocuğunun genetik gölgesi hep bu tanımın içinde, karaltısı aşk ortaklığının üzerinde asılı. Belki de gövdeden çok gözler ve zihin tarafından yaratılıyor. Çocuk bu işlemin içinde saklı. Bir yerde hata yaptın mı canavarlar ortaya çıkıyor; Paracelsus'un münzevi yaratıkları ya da Swedenborg'un melekleri gibi devşirmeler işte böylesi ürünler, deyim yerindeyse, hedefi şaşırmış ya da bozulmuş bir spermden oluşmuşlar."

"Ben," diye sürdürdü konuşmasını, "bu düellodaki yerimi kendim seçmedim, bu acayip yaratıkla, aşkla kapışmak için. Bunu benim için Merlin seçti. Hiçbir zaman var olmadığına inanırken onu gördüm, kan beynime sıçradı -onunla birlikte de uygarlığımızın bütün o Petrark'ça saçmalıkları! Heybetli, uyuşuk bir narsisizmin boğayılanına benzer gövdesi üstüme dolandı! Ama Dante'nin aksine, o aptal Pertrark'ın aksine aşk nesnesini mideye indirip, onu ben-severliğe döndüremedim. Sanırım başka tür bir iktidarsız, yani bir sanatçı olmadığım için. Yo, her bakımdan tam bir erkektim, bu çok hayati şey dışında -şerefimi ve benliğimi ayaklar altına alan bu hakaret dışında."

İçi bastırdığı öfkeyle dolmuştu, yüzü kızarmış, bakışları vahşileşmişti ama yumuşak, kontrollü sesi yalnızca biraz titriyordu. Julian'ı iten gücü bir an olsun görmek insanı derinden etkiliyordu: Cinsiyetsizlik, iktidarsızlık, öfke, şiddet, cinsel vahşet. "Seks ve ölüm aynı kanlı pakette elime geçti, kasabın köpek için sardığı işe yaramaz bir kemik tomarı gibi yüzüme fırlatıldı." Nefesini ayarlayabilmek için bir an sustu, sonra konuşmaya devam etti: "Bir bakıyorsun hâlâ oradasın, nefes alıyor, plan yapıyor, ümit ediyorsun. Bir an sonra seni kontrol edenlere karşı çıkan o dehşet verici, güzel oyuncaksın. Gerçeklik korkunç bir yarasa gibi odaya dalıp, mumları devirerek, beyaz levhalara çarparak daireler çiziyor. Bütün bunları Iolanthe'den öğrendim." Hızla etrafına baktı, sanki sıktığı yumruğunu ya da kafasını vuracak bir şeyler arıyordu; Bayan Henniker'ın Julian'ın nöbetinin son gecesinde, uykuyla uyanıklık arasında kısacık bir an gördüğü şeyler aklıma geldi. Önemli bir an olmalı.

O şaşkınlık içinde dengesini tümüyle kaybetmiş. Organının müthiş bir sertleşme içinde olduğunun farkında bile değilmiş -tenin ölüm isteği. Anlamsız sesler çıkıyormuş dudaklarından, iç çekmeler, sızlanmalar. Yatağın üzerinde duran kan şişesini çekmiş, iğneyi koparmış, bir meme gibi

ağzına aldığı plastik kapsülden büyük bir susuzlukla kanı emmiş. Sonra aynı hafif, sessiz hıçkırıklarla dolabın aynasına bakarak Io'nun rujuyla yüzünü boyamış, bakışları bir hortlak gibiymiş. Orada duran yansımasını yakmak için ikonun önünde duran mumu almış, doğru düzgün tanımadığı Julian adındaki adama sabit gözlerle bakıyormuş. Sefilliğine duyduğu acımayla “Julian,” dedim, “sakin ol.” Ama çoktan sakinleşmişti, hem gövdesi, hem sesi. Delici bir sükûnetle bir kez daha bana bakıp, “İşte sonunda can alıcı noktaya geldim. *Firmanın özgürleşip özgürleşmeyeceği meselesi, Felix!* Senin böylesi umutsuzca aradığın, benim de ihtiyacım olan özgürlük umudunu, belirsiz de olsa böyle bir kavram üzerine temellendirebiliriz. Ama böylesi bir özgürlüğe giden tek yol bir tür estetikten geçiyor. Karşıt parçalarının uyum ve ahenginin yegâne yaratıcısı, doğanın büyük hünerlerini yankılayan güzellik.” Sanki böylesi bir fikrin umutsuzluğundan sert, havlar gibi bir kahkaha attı. “Güzellik, her neyse, sahip olduğumuz tek ölçü; benim durumumda, kitabımıza uyan model Iolanthe'nin imgesi, onu film şeridinde dünyayı defalarca kat ettiren ve birçok kişi için şu an bulunduğu konuma getiren evrensel güzellik. Yalnızca dişiler aracılığıyla farkına varabileceğimiz o vahşi, içsel özgürlük kavramını yansıtıp, örneklendirdi o. O bir bulut gibi, bir dünya düşü gibi her yerde. Ah! İstersen, sığ, tapon bir yirminci yüzyıl düşü de. Ama Truvalı Helen'den daha az gerçek değil. Ancak onun imgesi üzerine kurulabilir, ancak onun aracılığıyla gerçekleştirebiliriz çilsin deneyimizi. Gerçekleştirmemiz gereken şey Iolanthe.”

Tam o sırada daha da tuhaf bir şey oldu. Önümde diz çöküp kollarını iki yana açtı: “Felix, Tanrı aşkına bana yardım et. *Onu inşa ediyoruz.* “

“İnşa etmek mi?”

“Biliyorum. Delilerin şenel felç durumuna eşlik eden o fantezilerden biri sanacaksın bunu. Öyle bir şey değil. Onu ve eşini inşa ediyoruz, sadece görmek için. Anlayabilmek için modeller yapmak çok korkunç ama tek yapabildiğimiz bu. Plastik, deri, naylon, çelik -Tanrı bilir bütün teknolojik imkânlar elimizin altında. Ama *bellek* Felix, şartlı tepkiler için geniş bir belleğe ihtiyacı olacak. Seslere karşı duyarlı olmalı, rolünü ezbere bilmeli (‘Hadi sevgilim, açıl’). Sana ihtiyacı var, sensiz yapamaz Felix. Bunu senden başka kimse yapamaz. Bunu bizim için yapabilecek kimse yok. Biliyorsun uzun bir süre Habil'in bir Felix muzipliği olduğunu düşünmüştük. Ancak makinenin yaptığı *pi* ortaya çıktıktan sonra sıçrayarak

uyandım ve olağanüstü tuhaf ve özgün bir şey, bir bellek canavarı yaratmış olduğunu anladım.”

Bitkinlik ve zafer duygularını dışavuran değişik bir bakışla bana bakarak oturuyordu -çapraşık bir konuyu açıklamayı başarıyla tamamlamış olan bir hatibin rahatlaması. “Onu büyük bir özenle söktük. Marchant yaptı. Teknik maharetin, hatta teknik küstahlığın hayret verici bir örneğiydi. Hele senin şöyle bir tasarlayıp, birbirine âdeta iple bağladığın parçalar. Birbirlerini ancak tutuyorlardı, akımı geçirecek kadar. Ama o ne düşünce inceliği öyle!”

“Biliyorum. Sana, Benedicta’ya ve bütün organizasyona duyduğum öfkeden deliye dönmüştüm. Çalışıp çalışmayacağı umurumda değildi: bazı şeyler ancak sen umursamayınca çalışıyor. Hem gerçekten de öyle bir oyuncağı yapabilmek için on dört kadar teknik adama ihtiyacım vardı.”

“Biliyorum”

Ayağa kalkmış, bir kedi titizliğiyle üzerini silkelemişti; içki şişelerinin yanına gidip büyük bir rahatlıkla kendine içki koydu. Sonra bana dönüp alçak, işbirlikçi bir sesle: *“Rica ediyorum,* Felix” dedi.

Ama ben o sırada yere bakarak dalgın dalgın düşünüyordum: Habil’i sökmeye çalışan ter içindeki Marchant’ı görüyorum, mayınları imha edenler gibi steteskop var kulaklarında büyük ihtimalle (ne kadar olmasa çifte onları ürkütmüştür); dokunduğu her cıvata ve somunun adını güvenli ama çatlak bir sesle söylüyor. Demek Habil’in belleğini çalmışlar, uygulamada hâlâ korkunç eksikleri olan bir şey (o zamandan beri onu nasıl genişleteceğim konusunda bazı fikirler geliştirdim). Düşündükleri kaslar üzerinde doğrudan etkisi olan bir bellek cihazı -yürüyen bir bellek: insan bundan öte ne ki kuzum? Bu fikir nefes kesiciydi, hem de şeytani. “Evet,” dedi Julian, aklımdan geçeni okumuş gibi. “Doğru şeytani bir fikir, ama yalnızca bir açıdan.” “Kimin aklına gelirdi Julian?” dedim.

“İstek -gerçekleştirimi olarak Iolanthe ya da cadı- gerçekleştirimi olarak Iolanthe, hangisini tercih edersin? Onu insan kafatasının sınırlarına sığacak kadar küçültmeyi nasıl başardınız?”

“Taklit alanında, maddeye istediğimiz her şeyi yapabiliriz: yapamadığımız tek şey yaratmak.” Bunu o kadar buruk söyledi ki kendi hadım edilişini düşündüğünü hemen anladım. Onun ardından tepeye bakınca bir ağaca dayanmış sükûnetle sigara içmekte olan diğer sarışın canavarı gördüm; Benedicta, karlı zirvelerin mavi diplerine inen mavi

gölgeleri düşürmek üzere zayıflamış olan ışığa doğru kaldırmıştı mavi gözlerini -bu adam yüzünden yaşamak zorunda kaldığım o uzun, yalnız, çaresiz öfke dönemlerini düşündüm amansızca. Benedicta'nın korkuları ve hastalıklarını. Yarı yarıya, en azından kötü yaşanmış bir yaşamı (ateş alamayan birkaç silindir olmuştu hep). Bütün bu kahrolası çizgi filmi baştan sona düşününce bir güçsüzlük dalgasının beni sardığını hissettim, vücudumda ve zihnimde bir kırıklık hissi. Cin şişesinden büyük bir yudum çekip, yeniden dikkatle yerine bırakımı. “Demek bu burgubilimde seninle güçbirliği yapmamı istiyorsun Julian, hı? Kabul edersin ki düşünmem lazım.” Ama tuhaf, bilmiş bir tavırla gülümsemeye başlamıştı bile, sanki laflarının zırhımı, irade gücümü delip derinlere işlediğini sezmişti; ayrıca çizdiği bu tablonun ne kadar ayartıcı olduğunu da biliyordu. Aynı zamanda kafayı üşüttüğünü düşündüğümden kendimi rahatsız hissediyordum. “Sen şizofrensin dostum, keçileri kaçırmışsın. Ama sabır, dinlenme ve sükûnetle...” demek geldi içimden, ama sustum. Bir taraftan da şaşırtıcı bir biçimde bu oyuncaktan hiç haberim olmasaydı daha iyi olurdu diye düşünmeye başladım. Ama o karşımda durmuş komik, meymenetsiz bir şefkatle bana gülümsüyordu, geçmişten pişman değildi, geleceğiyse hâlâ iştahla bekliyordu.

“Senden umutluyum” dedi yumuşak bir sesle. “Bir iki güne kadar seni ararım. Rackstraw'ı İngiltere'ye getirmek için bazı ayarlamalar yapıyorum. Biliyorsun arada bir zihni açılıyor ve bir sürü şey hatırlıyor. Iolanthe konusunda yapılabilecek hiçbir araştırmadan kaçınmadım, kişiliği ve alışkanlıklarıyla ilgili. Onu tanıyan herkes bir şeyler anlattı, deyim yerindeyse Habil'in sinir sistemine yüklemek için gıdım gıdım kocaman bir kütüphane yaptık. Sanırım Marchant'ın Habil'i uyarlamasındaki incelik çok hoşuna gidecek. Bugünlerde model için bir sürü yeni madde gelecek. Sevgili Felix, beni geri çevireceğine inanmıyorum. Onu, hiç kimsenin ayırt edemeyeceği bir biçimde yapmama yardım etmek eminim hayatının işi olacak.”

“Neden Rackstraw?”

“Onun sevgilisiydi. Bildiği her şeyi öğrenmek istiyorum.”

“Sana ne anlatabilir ki?”

Sabırsız bir hareket yaptı.

“En ufak bir şey bile önemli. Hiçbir şey küçümsenecek kadar önemsiz değil.” Bunu öylesi çocuksu, afacan bir ciddiyetle söyledi ki içimden

gülmek geldi. Keçileri kaçırmıştı! Bunun sonu katatonya, doktorları sevinçten kumrular gibi şakıtacak nefis bir alacakaranlık durumuydu. Ey sıkıntı, sıkıntı. Sanatların Anası! Eğer bunu yapmazsam, bundan kaçmak için ne yapacağım? Mecburen mucit olmuştum, başka hiçbir şey beni tatmin etmiyordu. Yukarıda bulutlara bakmakta olan bu yeni Benedicta için akıl almaz bir açlık ve sevgi hissediyordum -belki beni kendimden korur? Yo, Julian'a baktım ve hayatımda ilk kez din adamlarının şeytan tarafından ayartılmakla ne demek istediklerini anladım. *Hubris,*[82]* küstahlık, tanrıların güçlerini insanın kendisine mal etmesi! Dizginlenemez hırs, vs. Birden işemeye gidip yalnız kalmak istedim. Julian kıpırtısız oturmuş dönüşümü beklerken kulübenin arkasına dolandım. Dönüp yerime tekrar oturdum. "Doymak bilmiyorsun," dedim, susuzlukla başını salladı. Ağzının içi o kadar pembe, o kadar kırmızıydı ki bazı ifadeleri vampire benziyordu. "Iolanthe" dedi alçak bir sesle, sanki o her şeyi açıklıyormuş gibi, bütün dünyayı ve gökleri. "Ben onu gördüm, sen kaçırdın. Şimdi firma onu yeniden yaratmak zorunda. *Zorunda,* anlıyor musun? Ve ben de, *yardım etmelisin."*

"Peki Adem ile Havva'yı inşa ettiğinde ne olacak? Whipsnade'e[83]* onlar için bir köşe bulmasını mı söyleyeceksin?"

"Şimdilik seninle bu konuda konuşmak istemiyorum," dedi sert, resmi bir sesle, birden alevlenen bir ateş gibi. "Bunu, eğer başarabilirsek, yapmak istediğimi yaptığımızda düşünürüz."

"Artık Caradoc'a da içinde yaşasınlar diye küçük bir Parthenon yaptırırız; garantili bir ücret şeması ve sağlık sigortasıyla firmanın bağımlıları..." Feci bir biçimde onu aşağılamak istiyordum, onu o kadar sevmiştim ki. Feci bir biçimde. Sakin ve kıpırtısız oturuyordu, hiçbir şey söylemedi. Mantıksız bir gaddarlıkla konuşmayı sürdürdüm: "Seni zorla ortaya çıkarılmış bir zihinsel Koro vakası olarak görmek zorunda kalacağım. Bir *retractio ad absurdum."*[84]* Kıvranıyor, dişlerini öfkeyle gıcırdatıyordu ama hiçbir şey söylemedi, her zamanki gibi. Ona bir şeyle vurmak hoş olurdu ama el altında bir şey yoktu. Böylesi bir zaaf çok aşağılık.

"Sanırım yapacaksın," dedi sonunda. "Yapabileceğin başka bir şey yok, artık bunu da biliyorsun." Birden nefesini alıp normal büyüklüğünün yarısına indi, bitkin görünüyordu. O kadar solgunlaştı ki bayılacağını

sandım; birden soğuğu hissetti sanki, dişleri birbirine vurmaya başladı. Bir dakika sonra nefes alışı yeniden düzene girdi, eski görünümünü tekrar kazandı. Yine sevimli, hoşsohbet bir adam halini aldı. “Caradoc’a gelince,” dedi, “bildiğin gibi geri döndü ve firma onun için dehasına uygun bir iş bulana kadar *en disponibilite*.[85]* Ama bir dehanın bile bazı entelektüel boşlukları vardır, onun da var; mimarideki simgesel mantığı tümüyle kaçırıyor. Mesela Stonehenge’in dışarıdaki taş dairesinin çapının yaklaşık 100 metre olmasında ve bunun da Aziz Paul kilisesinin kubbesiyle hemen hemen eşit olmasında hiçbir anlam görmüyor.”

Ayağa kalkıp karlı alanlara bakmak üzere arkasını döndü. Sonra kendi kendine konuşur gibi fısıltıyla: “İnsan sembolizmi ne sanatta ne de yaşamda göz ardı etmeye cesaret edemiyor. Tehlikeli bir şey Iolanthe’nin mezarına yanan bir meşale attım” dedi. Çiçek hastalığından da kötü bir Avrupa salgınına yakalanmıştı: Aşk! Ama tabii her zaman maddeye bağlıydı, çünkü hemen ekledi: “Bütün filmlerine sahibim. Kendimi onun olmak istediği ve kendinde olup da fark edemediği şeylerle donatmak için filmleri tekrar tekrar seyrediyorum. Tanrım. Felix, onları görmelisin.”

“Demek sonunda onu satın aldın!” Sesimde engelleyemediğini bir acılık vardı. Kenetlediği çenesiyle başını salladı. Bu mekanik akbabadan ne kadar nefret ediyordum!

“Sonunda onu haklarından feragat etmeye zorladım,” dedi, ama bunun boş bir zafer olduğunu biliyormuş gibi üzgündü. “Ancak ölümünden sonra feragat etti; ben de ne onun yaşamı ne de kendiminki için hiçbir şey yapamadım. Yıldızlar sabitlenmiş!” Hüzünlü bir suskunluktan sonra kelimeleri büyülüymüş gibi tekrar etti. “Yıldızlar sabitlenmiş!”

Fukara Julian! Zengin Julian! Vega ve Altair.

“Artık kalkıp şu kahrolası dağın dibini bulmalıyım,” dedi. Küçük narin eline eldivenini takıp ayağa kalktı. Birlikte karların arasından Benedicta’ya doğru yürüdük. Ona doğru giderken gülmeyen, sakin bir yüzle bize bakıyordu. *“Eh bien”* dedi soru sorar gibi, ama söylenebilecek pek fazla şey yoktu.

Julian törensel bir edayla elini tuttu. “B.. Kont Böcklin konusunda bize ihanet ettin değil mi? Hem bile bile.” Sesinde kin yoktu, belki biraz sitem. Benedicta soğukkanlılıkla başını sallayıp onu kardeşçe öptü, yanağından. “Sonunda özgür olduğumu kendime kanıtlamak istemiştim

Julian.” Julian başını salladı. “Yine o kelime,” dedi hoşnutsuzlukla. “Kötü bir vurgusu var.” B. koluma girdi. “Bu sıralarda çok sık geçiyor,” diye Julian’a katıldı. “Ama artık son, en azından benim için. Biliyorsun eğer Felix ortadan kaybolup beni yalnız bırakmamış olsaydı, daha ilk teklif ettiğinde geri çevirirdim. Ama korkmuştum, senden ölesiye korkuyordum.” Julian kayaklarını takmaya başlamıştı, önce bir ayağına sonra diğerine onları dikkatle tutturdu. “Eminim şimdi de bana yalnızca acıyorsundur. Bunu yapma Benedicta. Bu beni tekrar tehlikeli yapabilir.” Tuhaf, son derece utangaç bir adam!

“Yo,” dedi Benedicta. “Bizim gözümüzde etkisiz hale geldin Julian.”

Uzun süre bir bana bir ona baktı; sonunda gördüğü şeyden hoşlanmış gibi başını salladı. “Aramızdaki büyük bölünmeyi atlattığımıza göre, size değişiklik olsun diye biraz mutluluk ısmarlayabilirim. Belki bir gün *beni* sevebilirsiniz bile, ikiniz de. Pek de emin değilim ya! Yine de önünüzdeki yol açıldı. Ama onu hak edebilmek için yapmak gereken daha çok şey var. Felix seni bir iki güne kadar ararım, bu arada düşünme fırsatın olur.”

“Hiç gerek yok,” dedim. “Beni kazandın, bunu da biliyorsun.”

“Ne şans,” dedi alçak sesle, “bir kez daha yanımda olman ne şans. Hoşçakalın.”

Kayak pistinin köşesine gelene kadar tepe yukarı ayaklarını sürüyerek ilerledi, sonra kendini batonlarıyla ittirerek öne atıldı; hız kazandı, dertop oldu ve bir kırlangıç gibi vadiye daldı. Onun gidişiyle birden dünya boşalmış gibi geldi ikimize de; eşyalarımızı toplayıp teleferiğe dönmek üzere kulübeye giderken akşam serinliğinin üzerimize çöktüğünü hissettik.

“Yeni anlaşma imzalıyorsun,” dedi. “Sevgilim, sanırım bu sefer bunu yapmalısın; arlık ben senin yanındayım, sen de benim, hem silahlı. Nefesimi tutuyorum. Sence mut...?”

Onu soluksuz kalana kadar öptüm. “Tek bir kelime bile istemiyorum, bir tane bile. Sen nefesini tutmaya devam et, bakalım ne olacak.”

Akşamın koyu mor doruklarında dağın eteklerine batmak sabah tırmanışından daha güzeldi; anlatması güç, gecikmiş bir şok duygusu sardı beni. Aklımda durmadan “Demek Julian gerçekten yaşıyor ve onu yüz yüze gördüm,” kelimelerini tekrarlıyordum. Bu cümle bana akıl almaz bir rahatlık ve -neden olmasın?- mutluluk veriyordu. Buna bir de fiziksel rahatlama eşlik ediyordu. Kendimi boşalmış, tükenmiş hissediyordum. Neden? Bilmiyorum. Sanki görüşme sırasında aklım durmuş da bu gerçeği

tam olarak kavrayamamıştım. Herhalde sıradan insanlar hiç beklemedikleri bir anda hayran oldukları film yıldızıyla bir manavda karşılaştıklarında bu tür minnet dolu bir şok uyuşması yaşıyorlardı. Durum benim için oldukça açıktı. Âdeta karların beyaz ekranına yansıtılmış kayıp bir düşün bir parçası gibi belirmişti Julian karşımda. Aynı dramatik edayla da ortadan kaybolmuştu, bir iribaşa dönene kadar büzülen ve vadinin dev, mavi gölgelerine doğru son hız uzaklaşan kara bir nokta.

Benedicta narin elini cebime sokmuş hafifçe elimi sıkıyordu. “Bu kadar huzurlu olmak çok saçma,” dedim “hem de tehlikeli. Neyin peşinde olduğunu biliyor musun? Bir insan inşa edecek. Dahası tanıdığımız birini. Tanrım, seni seviyorum, Benedicta, bir dakika bekle!”

Aklıma karmaşık bir devreyle ilgili çok parlak bir fikir gelmişti. O kadar güçlüydü ki bir kenara yazmazsam uçup gideceğinden korktum; peki ama kâğıt kalem nerede? Neyse ki Benedicta’nın yanında ince bir dudak kalemi vardı ve kulübelerde tuvalet olmadığını bildiğinden acil durumlar için kampçı tecrübesini konuşturup tuvalet kâğıdı almıştı. Bu beni kurtardı! Bu hantal aletle yazıp çizerken omzumun üzerinden beni seyrediyordu. Fikrin solacağından korktuğum için durup bir açıklama yapamıyordum. Mavi akşama, kayan beyaz dağlara, yamaçlarda zıplayarak batan güneşin yanardöner taçyapraklarına, ağaçlara, dünyaya, Benedicta’nın kendisine ben tarzı yazılan bir şiirdi bu. O da amma sabırsızdı; herhalde bunun bir aşk mektubu değil de bir sürü aptal denklem olmasından düş kırıklığına uğramıştır (eğer çalışırsa, bildiğimiz elektrik ampulünün sonu olacaktı bu). “Seni seviyorum.” dedim. “Ama bir saniye konuşma. Sana umutsuzca âşığım, ama lütfen çeneni kapa.”

Oh! Ama her şeyi gerektiği gibi yazıp cebime tıktıktan sonra kendimi suçlu hissettim. Bu yüzen cama TUNK kelimesine dayanan söz oyununu yazdım, ama ortasına o malum şey yerine bir kalp çizip *Felix amat Benedictam*[86]* yazdım. Kendimi öylesine hafif hissediyordum ki rampada bir basamağı kaçırıp tepetaklak karların içine yuvarlandım.

“Bu sağlığına kavuşmakta olduğunu gösteriyor.” dedi Benedicta bir yerlerimin kırıldığı konusundaki endişesi geçince, hoşnutlukla. “Bu aşamada dalgınlığa yeniden kavuşulmasıyla tam bir tedavinin mümkün olabileceğini söyleyebiliriz.” Bütün bunlar iyiydi hoştu, ama ben aslında dayak yemiş gibiydim; banyo yaptım, sargılarımı değiştirttim, onu kulübede

ziyaret etmeye tümüyle hazırdım; ama birkaç dakikalığına düşünmek için uzandığımda uyuya kalmışım. Bir kurşun asker gibi kaskatı ama mükemmelen tazelenmiştim sabahın erken saatlerinde uyandığımda. Yanımda, ateş tablosu üzerine karalanmış Benedicta'nın notu vardı: "Merak edip bakmaya geldim. Ama uyurken seni uyanık olduğun zamanlardan bile daha çok seviyorum. Çok aptal görünüyorsun, halinden memnun bir budala. Gövdenin bütünlüğü süzülüp gitmiş oluyor. Ölü biri nasıl görünüyorsa öyle görünüyorsun, ne yazık ölmüyoruz. Her neyse yanında oturup, göğsünün anlamlı anlamlı inip çıkışını izlemek çok hoşuma gitti. Çince kitabından okuduğum bir parça çok hoştu. 'Büyük yeşil bir bahçede, çiçeğe durmuş kiraz ağaçları arasında, bir şemsiyenin altında, diplomatlar arasında sarhoş, ne ölüm, Tu Fu, zavallı zavallı sevgilim.' İyi geceler. (Not. Seninle yatmak istiyorum.)"

Ama alışveriş yapmak için kasabaya inmişti, ben de bir adam asma uzmanı olan Profesör Plon'dan denizci düğümü atmayı öğrenmekle geçirdim sabahımı; karısıyla iki kızını deneyleri esnasında (yağlı sicim mi acaba?) bertaraf ettikten sonra teknik olarak bir sicimin yanına yaklaşması bile yasaklanmış. Ama ne yapmış etmiş bir parça ip bulmuş, onun üzerinde türlü türlü düğüm deniyordu. Dikkati dağılır dağılma/, ipi elinden aldım ama bu gerçekten de haksızlıkmış gibi geldi. Öğle yemeğine kadar bütün koğuştakileri haklayabilirdi. Ama Rackstraw'ın dünyevi yaşamdan böyle şutlanmasına da gönlüm razı olmadı; her ne kadar bize Iolanthe hakkında yeni ve çok özel bir şey anlatması mümkün görünmese de Julian'ın merakına da hakkını vermek lazımdı. Bunu başka neden yapıyor olabilirim ki? O zarif, çapkın eller, bir orasına bir burasına dokunarak, o emsalsiz, mükemmel kızın muhteşem göğüslerini yoğurup, o muhteşem kalçalarını okşayarak, o tatlı gövdeyi baştan başa kat etmişti. Bunu düşündüğümde hastalıklı bir şefkat sancısı hissettim. Yetim Iolanthe ya da gümüş perdenin göğüssüz tanrıçası Iolanthe; her biri için bir Truva'nın yakıldığı Helen'lerimizin hastalıklı romansı.

Rackstraw az bulunur bir zihin açıklığı içindeydi. "Beni davet ettiler," dedi mutlu mutlu, "şöyle böyle tanıdığım bir adamla bir kırevinde oturacağım. Adını unuttum, ama olsun zaten sana bir şey ifade etmeyecekti."

“Julian mı?” dedim.

“Ekmek çarpsın öyle!” dedi Rackstraw. “Yoksa onu tanıyor musun? Dün beni görmeye geldiğinde söyledi bunları. Bir kırevinden çok bir stüdyoya benziyormuş. Mucitlerle doluymuş. ‘Buldum dostum. Boşuna aranma. Cevap arıtılmamış atık sular” diye bağırarak kapılardan fırlıyorlarmış. Uzun vadede sıkıcı olabilir; ama aylar, belki yıllar sürebilecek olan uzun bir kayıt yapacaklarmış.” İnsülin komasının o mübarek araları! Ama o soluk benziyle komik bir biçimde neşeliydi. Ayakkabılarını temizlemiş, yeleğindeki yumurta lekesiyle uğraşıyordu.

“Rackstraw,” dedim “ya Iolanthe?”

“En büyük hatam,” dedi beklenmedik biçimde, “fikre inanmadığım halde kadınlara yetişkin muamelesi yapmamdı; ama sonradan dehşet içinde fark ettim ki gerçekten de *öyleydiler.”* Kafasını sallayarak etrafına baktı. “Keşke bizim Johnson’dan bir haber alabilseydim. Leatherhead’de iyi bir Noel geçirip geçiremeyeceğini bilmenin hiç yolu yok. Çok ihmalci. İnsan bizim yaşımıza geldi mi bir ayağını çukurda say.” Sonra büyük bir küçümsemeyle “Iolanthe” dedi ve bir kurbağa yutmuş gibi dehşetle irkildi. “Bu da ne demek oluyor?” dedim. Bana parlak, boş gözlerle bakarak tısladı: “Sidney hayvanat bahçesindeki köpekbalıklarını gördün mü? O zaman söyleyecek bir şeyim yok!” Eğer böyle giderse çok uzun ve pahalı bir kayıt olacaktı. “Ait olunmak!” dedi aynı küçümsemeli ses tonuyla. “Pöh! Birini öldürmüş, bunu da uykusunda sayıklarken öğrendim.” Diz çöküp sabırla ayakkabılarımın bağlarını çözdükten sonra büyük bir doyumla tekrar doğruldu. “Kadınlarla aramın iyi olmasının nedeni.” dedi alçakgönüllülükle, “sesimdi. Ona karşı koyamazlardı. Bir tanesini istedim mi kumru gibi boğuk bir sesle dem çekerdim, bir tılsım gibi işe yarardı. Buna içine yarak katmak’ derdim. Hiç şaşmazdı. Doğal olarak onların yanında olmak bana büyük zevk verirdi.”

Yine ilginç titrek adımlarıyla ama cinsel kibirin çalıntıyla bir aşağı bir yukarı yürüyordu. Sonra krallara yaraşır bir hareketle elini kaldırarak durdu: “Git artık! Yok ol! Sıvış! Tüy! Toz ol!” İstemeye istemeye dediğini yaptım, çünkü bir an bile olsa Io’dan söz etmesi merakımı uyandırmıştı. Kim bilir, şimdi Julian’ın zamanının çoğunu geçirdiği kırmızı peluşlu projeksiyon odasında. Io’nun yapmasına yardan ettiği filmlere bakarak haftalar geçirirsek, içinde bir şeyler, somut bir tepki uyanabilirdi belki? Öyle de olsa ne işe yarayacaktı? Ölen öldükten sonra... Tanrım, ne tür bir

oyuncağın yapılması aşamasında olduğunu merak ediyordum; bir yanıt bulmaksızın yeniden o sonsuz sorunu (ne kadar gerçek olunabilir?) ortaya koyacak olan bir insan sureti. Iolanthe! Onu özlüyordum. Bayan Henniker'ın "Ona erkeklerin kalbini kazandıran hayvani coşkusu, sıcaklığı, basitliğiydi, en çirkin müşteriye bile alçakgönüllü ve sadık bir solgun ay gibi giderdi. Sonradan yoruldu, daha kötüsü bir hanımefendi oldu; en kötüsü de zeki olmasıydı. Bir duyarlılığı olduğunu keşfetti. Bu, erkekleri ona daha da güçlü, zihinsel bağlarla bağlıyordu. Anlatılmasa daha iyi olacak şeyleri anlatabilmek için durmadan metaforlar arıyorlardı" kelimeleriyle tarif ettiği gerçek kızı hiç tanımamıştı Julian. Tamam. Tamam.

Aylardır hiç gazete yüzü görmedim, aslında dünyada olup bitenleri öğrenmek için hiç istek duymuyordum. Öğle yemeği yerken okumak için muayene odasının masasından bir *The Times* aldığımı görmek beni şaşırttı. Pek de bir şey olmamıştı. Okurken Benedicta'yı özledim. Devim yerindeyse görsel alana sızan bazı ifadelerimizde oğlumu büyük bir netlikle görüyordum. Sonra o silindi ve Benedicta bir kez daha kendisi oldu. Bu beni nedense utandırdı, suçluluk duydum; o oyuncağı Julian'ı öldürsün diye kurmuştum, sonra benim kafamda patladı. Dan! Habil'in yardımıyla bile. Mark'ın onca şey arasından tetiği seçeceğini tahmin edememiştim. Benedicta'nın bunu hiç ağzına almadığını, Mark'tan hiç söz etmediğini düşününce büyük bir acı duydum. Firmanın ördüğü bu örümcek ağının içinde ne dereceye kadar hapsolmuş olduğunu şimdi daha iyi görebiliyordum. Firmanın, Julian'ın saplantılı yapışkanlığının ürünü olan bir ağ. Basının yakaladığı şekliyle gerçekliğin olağanüstü düşselliğine bıraktım ben de kendimi. Dünya ben yokken pek değişmemişti, aynıydı. Her zamanki gibi savaş korkusu. "Beni cezalandır, beni cezalandır," diye bağırıyorlardı. Tabii ufukta bir savaş vardı. Yaşasın! Herkes sıkıntılı ama neşeli, mazoşistçe neşeli olacaktı, tarihimizin kokuşmuş çöplüğünden sanat fışkıracaktı.

Öteki odaya geçtiğimde Benedicta'yı kapağı açık bavulların ortasında otururken buldum. "Allah aşkına ne yapıyorsun?" "Toplanıyorum," dedi. Evet, bu mantıklı gibiydi. "Neden?"

"Nash beni aradı. Serbestsin, ikimiz de serbestiz. Özgür. Julian yarın gelip seni arabayla götürecek. Ben uçakla gidiyorum. Nerede kalmak istersin? Mount Street de senin nefret ettiğin kırdaki o canavar da yerli yerinde duruyor."

“Önce bir nerede ve hangi koşullarda çalışacağımı öğreneyim de; tabii ücreti de. Önce bir otele gidelim, insanların çok duyarsız oldukları Claridge’e gidelim olmaz mı?”

“Tamam, yer ayırtırım.”

III

Eğer Paulhaus’un önünde duran dört büyük, siyah limuzini görseydiniz beni Hitler’in çağırttığını düşünürdünüz; Julian sayısız sekreteriyle birlikte bir Kara Prens gibi yolculuk yapıyordu, belki de koruyucularıydılar. Kendisi en öndeki arabadaydı, kapıyı benim için açık tutuyordu. Üstüne mum gibi oturan siyah bir takım ve gözlerini kapatan siyah, yumuşak bir şapka giymişti -ve tabii âdeti olduğu üzre siyah gözlükler. Şoförler bavullarımla uğraşıyorlardı. “Gel, yüzen ofisimi gör de hayran kal,” dedi üzeri düğme dolu küçük bir paneli göstererek. Çocuksu bir gururla radyo ve teleks düzenlemelerini ve açılır kapanır sekreter masasını gösterdi; dışarıyı aramak için bir telefon bile vardı. Bir kokteyl dolabı. Bir banyo ve bir Hırs tapmağı dışında her şey vardı aslında. “Ne ihtişam,” dedim suyuna gitmek için. “Londra’yı arayıp onlara Benedicta’nın uçuş numarasını haber verebilir miyiz?” Gizemleriyle gösteriş yapmak çok hoşuna gitti, göz açıp kapayana kadar Baum’la denizaşırı bağlantı kurmuştu bile. Sonra bu mamutun rahat koltuğuna yaslanıp bir puro yaktı. İçimi kemiren bir gerçekdışılık hissiyle, onu merakla izliyordum; yani görebildiğim kadarını, çünkü gözlükler gözlerini saklıyordu. “Hep o aynı gizlenme isteği Julian,” dedim, sanırım sert bir sesle. “Bu beni oldum olası şaşırtmıştır.” Bana bakıp hemen gözlerini kaçırdı. “Aslında şaşırtmaması lazım” dedi. “Ben korkunç... utangacım da; ama bunun dışında yüzlerle ilgili bir şeyim, sanırım Nash buna kompleks derdi, var. Bana çok özel şeylermiş gibi geliyor. Yalnızca böyle âdet olduğu için neden onları giysilerimizin üzerindeki bir delikten dışarı çıkarmak zorunda olduğumuzu anlayamıyorum. Belki de eksikliğimi telafi edebilmek için bir yöne çok yüklendim; belki biliyorsundur istediğim gibi olması için yüzümü iki kere ameliyat ettirdim. Eskiden daha iyi ama hâlâ tümüyle tatmin olamadım. Mesela hep aynı yüzü taşımak çok can sıkıcı. Neyse ki şu sıralarda buna mecbur değiliz. İşte sana dürüst davranıp dosyamı göstereceğim.” İnce bir deri cüzdandan bazı pasaport fotoğrafları çıkarıp bana bir bir uzattı, “Bu doğanın yaptığı yüzüm, bu sanatın devreye girdiği nokta, bu da şimdiki görünüşüm.” İnanamayan gözlerle ona baktım. “Ama bunların üçü de birbirinden farklı adamlar,” dedim. “Hayır öyle değil. Daha yakından bak.

Değiştirilemeyecek çok şey var.” Evet, eğer gözlerinin içine bakarsan hepsinde de onu görüyordun, ama her seferinde değişikliğe değişik bir saç biçimi eşlik ediyordu. Ama farklılıklar benzerliklerden daha baskındı. “Ama tabii,” dedi soğuk bir sesle, “şu anki görünüşümden bıkarsam bu macera daha devam edecek demektir. Çünkü yüzeysel de olsa istediğin zaman değişebileceğini bilmenin verdiği özgürlük duygusu harika.”

Fotoğrafları dikkatle cüzdanına yerleştirip, cüzdanı cebine koydu. “Artık her şeyi biliyorsun,” dedi ve yanımızdan geçip giden manzaraya bakarken kayıtsız bir sessizliğe gömüldü. Elleri hatırladığımdan daha şişman ve kaba görünüyordu, mühürlü bir yüzüğü vardı. Ama gizlenme konusunda içini döktükten sonra söyleyecek pek bir şeyi kalmamış gibiydi. Aslında uyukluyor gibi görünüyordu, mantosunun kara kanatları altında kış uykusuna yatmıştı sanki.

Yüksek dağlarda füme som balığı ve beyaz şarapla öğle yemeğimizi yedik; Julian, ataç üreten Hollanda kanadıyla oyuncak telefonda uzun uzun konuştu. “Orada uğraşmam gereken iki tembel adamımız var; birisi kendine güveni için de bütün gün bir köpük banyosunda oturur gibi oturuyor, diğeriyse kımıldamaya korkuyor: Jaeger, tanıyor musun? Çok çok eski, çok keskin bir orağa benzeyen Yahudi bir banker.”

Benden beklediği iş konusunda konuşmasını beklemiştim, ama Demir Bakire hakkında hiçbir şey söylemedi, ben de kendimi yeniden gerçekdışılığa dalarak avuttum -yani gazete okuyarak. Sevgili, yaşlı Londra! Yine iş başında. Dört yaşın altındakilere tam bir seks eğitimi verecek olan yeni İşçi Partisi broşürü şöyle başlıyordur herhalde: “Çocuklar, annenizin yumurtalarla dolu olduğunu ve babanızın onları döllemek zorunda kaldığını ve varlığınızı buna borçlu olduğunuzu biliyor muydunuz?” Yaşamın, parolayı söyleyerek bir süreliğine salıverilmek olduğunu bize hatırlatmaktan hiç bıkmazdı Koepgen. *Tous les excés sont bons.*[87]* Eveet, bırak Julian uyusun. O gece geç vakitle, gri, pis bir yağmur altında Paris’e girdiğimizde ben de uyuklamaya başlamıştım. “İlk önce.” dedi Julian “onunla buluştuğunuz café’ye gitmek istiyorum, sonra otele. Onu götürdüğün odayı görmek istiyorum.” Güçsüzce karşı koydum ama yapacak bir şey yoktu; sesinde öylesine arzulu bir ısrar ve açlık vardı ki sırf acımadan teslim olmak zorunda kaldım. Boyaları dökülmüş masasında bir süre oturduğumuz iğrenç, rom kokulu *terasse:* bacaklarını açıp masalarca

öteden hissedilebilen, hatta sesi bile duyulan bir koku salan küçük bir orospu olan, gerçek bir cüce, buraya o güçlü, kendine özgü havayı veriyordu... Sonra benimle hoşbeş edip göğüslerinden söz ettiği odaya gittik. Gözümün önünde yüzü öfkeden kızarmış, ağlamaktan şişmiş, Graphos ve kamçısından yakman Bayan Henniker beliriverdi. “Graphos ona bundan zevk almayı öğretti, ama onu kendine âşık edemedi. Yo, eğer birini cinsel olarak sevdiyse o da bendim. BEN. Onu baştan çıkardım, onu rahatlattım, onu sevdim ve sonuna kadar sadık kaldım.” İçimizde ne acınası, ne yaralı şeyler taşıyoruz; bellek neşterinin en ufak bir dokunuşuyla kan fışkırtan yaralar. Julian etrafına bakarak esneyen çok yaşlı, evcil bir maymun gibi sersem sersem sandalyeye oturdu; ama ona göğüslerden söz ettiğimde ellerini yüzüne kapayıp, kaskatı kesildi. Sonra yavaşça boğazını temizleyip: “Ölüm acayip bir şey, bir tür büzülme; eğer aynı boyutlarda çalışırsan yaptığın heykel ya da mumya, hatırlanan gerçeğinden hep daha küçükmüş gibi bir izlenim uyandırıyor. Gerçeğinin biraz daha büyüğü kopyalar için en iyi reçete. Hadi gidelim, yeterince dinledim.”

Akşam yemeğine inmedi, ben de Koepgen okuyarak, Benedicta’yı arayarak ve *Figaro*’nun yapraklarını karıştırarak vakit geçirdim. Bir sürü edebiyat ödülü ve paye sanı dağıtımı; biz neden yapmıyoruz? Letchworth’ün Epikür’ü, Clermont-Ferrand’ın büyük patlıcanı. Hım!

Ertesi sabah Julian Hollanda’ya gitmesi gerektiğine karar verdi, ben de şu yeni-eski karımı görme sabırsızlığıyia, baş döndürücü bir heyecan ve utangaçlık içinde hemen bir uçağa atladım. Herkesle, memurlarla, hamallarla ve son olarak da daha önce hiç âşık bir adam görmemiş olan ve bu umutsuz hastalığa müsamaha göstermeyen, küstah bir taksi şoförüyle gereksiz kavgalara girmeme neden oldu sabırsızlığım. Böyle durumlarda insanı bir boğayla beraber ambulansa tıkmalılar; ya da önden birisi “*Enceinte. Enceinte.*”[88]* diye bağırıp kırmızı bir bayrak sallayarak yürümeli. Sonunda Benedicta’ya ulaştığımda nezle olmuş yatakta yatarken buldum onu, o kadar sevimli, o kadar hüzünlüydü ki içimden bütün Harley Sokağı’nı ayağa kaldırmak geldi. “Beni bıraktın diye başıma neler geldiğini gördün mü? Hasta oldum.”

“Teşekkür ederim, teşekkür ederim.”

Ama çocuksu huzuruma rağmen çok kötü düşler görüyordum. “Düşler gündelik hayatın, içine bir miktar şiir de eklenmiş nesridir.” Tamam. Tamam. Kes şunu artık. Çok korkunçtular, ben de düşündüm de acaba bir kez daha ayartılıp o acı patikaya... Benedicta’nın yanıbaşımda uyuyan sakin gövdesini izlemeye başladım, bir eli göğsünün üstündeydi: O kadar güvenle inip kalkıyordu ki, tıpkı o muhteşem Yunan denizinin, özgür denizin baharda kabarması gibi. Birden kendini çok yaşlı hissedip, şu yaşlı leşimi tepeden tırnağa incelemek için banyoya girdim. Parçalar dökülmeye başlamıştı -bir dişin çekilmesi gerekiyordu: Yo bir tane daha! Saçlar fena değildi. Ama kahrolası gözlüklerin numarası büyümüştü.

Geçirdiğim bunca şeyden sonra taşaklarımın düşmemesi mucizeydi - Vibart’ın bir numaralı romancısı gibi. Çok sahte, büzüşük bir gülüşüm varmış gibi geldi, ben de değiştirmeye karar verdim, çünkü... Ama soldan sağa değil de sağdan sola gülmek yanlış kasları çalıştırıyordu. Aynı zamanda gözlerdeki o tanıdık, anlayışlı, dostane, iyi ifade de bana biraz mahmur gözüktü. Ne umutsuzluk! Onun dikkatini sonsuza kadar üzerimde toplayabilmek için nasıl görünmem gerektiğini biliyordum. Ama ya o gülüş yapaylıkta diretirse? Ya hiç kimse onu yerinden oynatamazsa? Her sabah Harley Sokağı’na gidip uyuşuk bir Japon’a masaj yaptırmak zorunda kalacaktım. Belki de sırtıma akupunktur yapacaklardı; sebatlı, mucit kıçıma batırılmış büyük, renkli iğneler. Oo Tanrım, lütfen buna izin verme.

Marchant ertesi gün beni aradı ve sonunda her şeyin planlandığı gibi yürüdüğüne inanmaya başladım. Onunla Poggio’da buluşmamı rica etti, eski ahırdaşımı görmek hoş oldu. Ama epeyce değişmişti; saçları oldukça azalmış, kırlaşmıştı, pembe kafa derisi görünüyordu. Olağanüstü parlaklıkta bir dizi takma diş takıyordu. Giysileri aynıydı -dalgın profesör kostümü: Bol gri pantolon ve eskimiş tüvit ceket (orası burası asit lekeli), dirseklerde deri parçalar. Gösterişli bir deseni olan büyük bir kolej atkısı, eminim kolej renklerini taşıyordur. Ama enerji ve heyecan doluydu, konuşurken civelek bir dedikoducu gibi yüzü şekilden şekile giriyordu. Yine de biraz yorgun ve oldukça sergindi; perhizine onca dikkat eden bir adam olmasına rağmen çok fazla içtiğini fark ettim. Neyse, “Ugh,” dedi, Kızılderili selamıyla. “Ugh.” diye ciddiyetle karşılık verdim.

“Julian’dan seninle ilgili havadisleri aldım; Ne kadar sevindiğimi tahmin et. Benimle birlikte Toybrook’ta çalışacağını duyduğumda hele. Bu cesetler arasında ölesiye sıkılmıştım.”

“Dur bakalım,” dedim. “Önce Toybrook. Şu mahrem fabrika değil mi o?” Marchant başını sallayıp: “Diğer güçlere karşı gizli tutulması gereken şeyleri orada yapıyoruz; fabrikanın güvenlik derecesi A. Senin için itinayla yapılmış bir geçiş kartı getirdim. Ne zaman başlayacaksın? Eğer araban varsa kırevinden yalnızca birkaç mil uzakta. Her gün arabayla gelebilirsin. Neden yüzün asık Felix?” dedi. İç geçirdim. “Kötü anılar, acı veren anılar. Düşünüyorum. Benedicta’ya soracağım.”

“Sor. Bu makul olur.”

“Peki senin şu cesetler de ne?”

“Gerçek cesetler; şimdi artık gerçeğine benzerlikleri korkutucu bir hal almaya başlayan modeller üzerinde çalışmaya başladığımızda insan anatomisi hakkında neredeyse hiçbir şey bilmediğimizi anladık. Büyük cerrahlar filan çağırabilirdik, ama onlar canlı gövdeler üzerinde çalışır; yalnızca taklit ediyor, mümkün olduğunca cam, yün, naylon ve kenevirle denemeler yapıyorduk. Başka bir deyişle ona bir kas ve sinir sistemi yapıp insan davranışını, konuşmasını, hareketlerini, belleksel tepkilerini taklit etmesini sağladıktan sonra Demir Bâkire’nin iç organlara ihtiyacı yoktu. Spektroskopik olarak bir bezelye tanesi büyüklüsüne indirdiğimiz bellek bankasıyla Habil’in eşsiz katkısı oldu tabii -İncil’i bir topluiğne başına yazdığını düşün! Bu yalnızca bir ayrıntı sorunu. Shakespeare’in kelime hazinesinin iki katına sahip olacak ve bale eğitimi görmüş bir mumyanın bütün *souplesse*’ine.[89]* Gerçekten muhteşem. Julian inanılmaz. Biliyor musun, Io’nun bir modelini Madame Tussaud müzesine taşıdıklarında gün be gün oraya gidip etrafında biriken kalabalıkları izliyordu. Bir gün gazetede bu balmumu modelin parçalandığını okudum, acaba Julian... bilmem... onu öpmeye ya da daha korkunç bir şey yapmaya çalışmış olamaz mı? Yaptığımız şeye bakmaya henüz cesaret edemedi. Ancak sen izin verdiğinde geleceğini söylüyor. Çok korkuyor Felix, bu naylon Iolanthe’den korkuyor; iş o kadar iyi gidiyor ki ben bile korkuyorum. Düşün, ya üç basamakta da tam bir kopya elde edersek? O zaman onu ne yapacağız? Özgür bir mumya olarak üç boyutlu bir dünyada bağımsız bir hayat yaşayabilir mi? Hı?”

“Cinsel vaziyet ne âlemde; diğeriyle çiftleşecek şekilde mi yapıldı? Tekeşli mi olacaklar?”

“Bütün bunlar mümkün; ama hiçbir zaman üreyemezler -korkarım erkeğinki bir karalamadan ibaret. Ama vajina hoşuna gidecek. Senin öylesine söylediğin bir şey müthiş bir ufuk açtı önümüzde. Büyük ihtimalle unutmuşsundur. Ejax!”

“Ejax mı?” dedim şaşkınlıkla. Bana hiçbir şey ifade etmiyordu. Marchant ağzını şaklatıp: “Bir gün sarhoşken gerçek cinsel haz için sperm miktarının önemli olduğunu söylemiştin. Boşalma ne kadar fazla olursa dişinin heyecanı da o kadar fazla olur” dedi.

“Bunu ben mi söyledim?”

“Evet, sen.”

“Yüce Tanrım! Bu doğru mu?”

“Yeni sperm çoğaltıcı hapımız Ejax korkunç bir başarı kazandı -metro istasyonlarında reklamlarını görmedin mi? Hayır mı? ‘Bugün Ejax yutmadınız mı? Bu işe karınız ne diyecek?’ Piyasayı sildi süpürdü. Kimyasal formülü de çok basit. Prostatı bir uyarıcıyla hafifçe tahrik etmek yetiyor. Şimdilik hiçbir yan etkisi yok ama çıkmaya başlarsa yapacak bir şey buluruz.”

“Marchant,” dedim “mutlu musun?” Şu an ve şu konumda sorulacak bir soru değildi sanırım. Bana bir süre kızgınlıkla baktı ve içerlemiş bir sesle:

“Evet,” dedi.

Birbirimize dikkatle ve inceleyen gözlerle bakmayı sürdürdük. “Evet,” dedi tekrar, “evet, Felix.” Ama teatral’di; bu konuda sorguya çekilmek istemiyordu, ben de pişmanlıkla ne kadar densizce davrandığımı fark ettim. Başkasının mutluluğunu soruşturmak bana mı düşmüştü? Kendime ait olan şeylerin Benedicta’ya bu kadar yakından bağlı olduğunu anlamak beni biraz endişelendirdi -bu korkunç bir zaaftı herhalde?

“Devam et,” dedim “devam et, Marchant oğlum, düşünmemi engelle. Birtakım sorunları olsa da hiç bu kadar iyi bir projeye rastlamamıştım. İnsanın bebeği olması gibi bir şey!”

“Kesinlikle.” dedi, kötü bir değerlendirme yaparak böldüğüm heyecan kızarıklığı yeniden geldi yanaklarına. “Bu toplum büyük bir mutlulukla, günlük ekmeği ve diğer fizik ihtiyaçları için Pavlov dürtülerine bağlı olan, okuma yazmayı unutmuş bir kör cahil, köle sınıfı, ‘*les visuels*’ yaratırken,

elbette ki bizim de en az bu sözde ‘insanlar’ kadar insan olacak bir model yaratmaya hakkımız var. Değil mi? Modelin hareket özgürlüğüne ne türlü bir sınırlama getirileceğini Julian’la konuşmayı bir türlü başaramadım. Gözleri körmüş gibi davranıyor.

“Ama yapmak istediğimizi başarabilirsek, bir gün lolanthe’yi serbest bırakıp, yanaklarından içtenlikle öper, artık özgürsün diyebiliriz -sanki cennetten çıkarırmış gibi. Şimdiki dünyada kendi kafasına göre yaşamaması için hiçbir neden göremiyorum. Onu bir çocuğun borusundan sabun köpüğü üflemesi gibi salıverelim. ‘Uç çocuğum.’ Haksız bir benzetme değil, bebekler de bu yolla doğuyorlar; ama geldiklerinde elleri kolları bağlı oluyor ve kültürün çarkları içinde ezilmeleri gerekiyor. Bizimkinin otuz yaşında dünyaya geldiğini farzet -zihinsel açıdan olgun; bütün deneyimleri sindirmiş. Diğer mumyalar arasında yerini almaktan ve Pavlov güdüleriyle yaşamını sürdürmekten onu ne alıkoyabilir ki? Tuzağın kapısı açılır ve sabun içeri girer.” Serinkanlı ve mantıklı ama körkütük de sarhoştu. Yanakları veremli gibi kızarmış. Ama dili dolanmıyordu ve tuvalete gitmek için kalktığında yürüyüşü düzgündü. “Kendi fikirleri olacak mı?” dedim. “Bu bize bağlı; şartlı refleksler kütüphanesini senin Habil için çizdiğin eski grafik üzerine inşa ediyoruz. Evet, belli şeyler hissedecek. Ama bir bakıma bunun nereye kadar olacağını belirleyecek olan bizleriz.” O tuvalete gidince ben de şehvani bir tatmin duygusuyla bu tuhaf görev üzerinde düşünmeye başladım. Iolanthe!

“Faust!”

Marchant dönmüştü. “Bir taraftan çok karmaşıktın; gibi görünüyor ama aslında yalnızca çok ayrıntılı ve ince bir iş. Her ne kadar çok fazla ve çeşitli olsalar da kaslarımızın tepkileri sınırsız değil. Konuşma yetisi ve diğerleri de sınırlılar; senin ses analizin çok işe yaradı ve yeni malzemelere de tamamen uyum sağladı. Bana kalırsa en başarılı olduğumuz konu ses; bak sana bir deneme kaydı dinleteyim.” Paltosunun “asılı olduğu yere gidip kulaklıkları olan küçük bir teyp aldı. Büyük bir sessizlikle çalışan makinenin kulaklıklarından Iolanthe’nin gerçek, hülyalı, yumuşak seni duydum: “Dünyalar dolusu arzu. dünyalar dolusu anı, hepsini ateşe verecek yankı. Üç iki dört, üç iki dört. Cevap ver. Gören var mı benim, hiç kimse gördü mü benim, gördü mü benim?.. Sevgilim, bu yalnızca bizim başımıza gelebilirdi.” Biraz sinir bozucuydu -yo, biraz daha dinleyeceğim. Taklit o kadar güzeldi ki âdeta kanım donmuştu. Öte yandan hepsi çok uzaktı;

Atina, Una, hepsi. Ama birden Akropolis’in şafaktaki derin sancısını hissettim, gövdeme kutsal bir batık gibi demirlemiş yatan ılık kokulu küçük gövdeyi de; o sofuca öpüşlerin tadı geldi ağzıma. “Iolanthe!”

“Canlı gibi değil mi?”

“Böyle söylenince tuhaf geliyor, ama öyle. Herhalde ses düzeneğini tümüyle Habil’den aldın -üzerinde çalışmam gereken çok şey vardı.”

“Evet, bir de filmlerinden mesela.”

“En kötüsü.” dedim ve nedense kahkahalarla gülmek geldi içimden, “küçücük fotoelektrik, bellek hücreleri tarafından çalıştırılan kaslar.”

“İşte bu, dostum.” Marchant cebinden sıkıcı görünüşlü bir kâğıt tomarı çıkarıp üzerine kabaca devreleri çiziktirdi. “Beş tepki bölgesi var; güç kaynağı, uzun ömürlü, yeni bir tür kuru pil ve değiştirilebiliyor. Onu bir balıkçının ya da bir kemancının hayal bile edemeyeceği incelikte misinalar ve naylonlardan dokuyoruz. Eller olağanüstü -son derece güzel; hatta gerçeğinden bile daha güzel. Işık, dostum, ışığa duyarlı hücreler sayesinde hareket ediyor; alacakaranlıkta biraz uyuşuk oluyor; ve her an uyuklamaya hazır. Ama tabii daha yapılmadı. Her şeyin yerine yerleştirilip onun Regent Sokağı’nda yürüyecek hale getirilmesi haftalar alacak.”

“İnsanın iştahını kabartıyor değil mi?”

“Buna sen karar vereceksin.”

“Neden ben?”

“Julian bu konularda senin sözünün yasa olduğunu düşünüyor. Bana sorarsan ateşle oynuyor -senin şu sözde espri duygunla. Ama beni ilgilendirmez. Ben kendime düşeni en iyi biçimde yapıyorum. Ama artık yalnızca diğer insanların düşüncelerini yorumlamaktan öte gidemediğimi fark ettim; gerçek bilim adamı sensin.” Böyle söylenmesi bana oldukça tuhaf geldi. Hep bunun tam tersinin doğru olduğuna inanmıştım. “Ama Julian.” dedim, “işin gerçek beyni. Eğer o olmasaydı hiçbirimiz şimdi yaptığımız şeyi yapıyor olmazdık.” Marchant bana katıldı, takma dişlerini peçeteye silip tekrar yerine taktı. “Yaklaşık yirmi kadının hayatını Iolanthe’nin durumsal tepki aralığını hesaplayabilmek için fotokopiledik. Sıradan hareketlerin, konuşmaların, alışılmış tepkilerin böylesi tekdüze olması çok şaşırtıcı. Ona bizim yükleyebileceğimiz düşüncelerin tamamı bile birçok insanın başına gelen şeyler için yeterli. Ses ve ışıkla tepki-uyandırma. Günümüz dünyasında rolünü mükemmelen oynayan kocaman, soyut bir oyuncak bebek gibi dolaşacak ortalıkta.”

“Onu şimdiden sevmeye başladım,” dedim.

“Julian’a dikkat et” dedi Marchant şakayla karışık. “Ona cinsel organlar yaptım... ama henüz ayrıntılı olarak planlamadım. Seni yeni fikirlerle gelmeni bekliyordum. Ama tapınağın yapılacağı yer orada ve temelleri de sağlam.”

“Ne tapınağı?”

“Zevk tapınağı. Ben biraz fazla mahcubum, bunlar yüzümü kızartıyor; Julian da şimdilik bu konu üzerinde durmuyor. Ama eğer onu gerçek bir insan kadar mükemmel yapacaksak, pille çalışsa bile, cinsel tepkiden soyutlayanlayız.”

İşin şaka yanı iyi hoştu da içten içe biraz neşesiz, hatta rahatsız hissediyordum kendimi. Marchant sonradan aklına gelen bir şeyi ekledi: “Toybrook’ta bir sürü eski dosta rastlayacaksın: Aralarında Said de var, ışık duyarlılığı ve ses konusunda en yaratıcı ve ince işi çıkaran senin şu acemilik zamanlarının tek gözlü Hıristiyan Arabi. Kulak cihazını yapan adam, hatırladın mı?” Tabii hatırlamıştım. Tam anlamıyla muhteşem bir zanaatkardı; böylesi bir ustaya sahip olmak firma için büyük şanstı.

“Cesetlerde ilgini çekecek, gerçek cesetler; bazı şeylerin bazı şeyleri çağrıştırması çok tuhaf. Âdeta insanın elinde olmadan. Tam biz anatomi konusunda ilk sıkıntılarımızı çekip Kraliyet Koleji’nin cerrahlarını çağırmaya girişliğimizde Julian Türkiye’deki firma için yeni bir işkolu açtı: Mumyalama! Biliyorum kulağa tuhaf geliyor, ilk duyduğumuzda biz de çileden çıkıp katıla katıla gülmüştük, çünkü bunu baştan beri düşünmemiz gerekirdi. Bu o kadar eski bir teknikti ki yıllar önce aklımıza gelmiş olmalıydı. Artık Batı ve Doğu’nun iki kutsal kilisesi yardımıyla herkesi ayağa kaldırdık ve Roma ve Bizans’la bir kâr ortaklığına girerek parlak bir başlangıç yaptık. Tabii önceden dinsel propaganda bombardımanı yapıldı, özellikle hazırlanmış vaazlar en yakınlarınızı ve en sevdiklerinizi mumyalayıp ayı ya da geyik kafası gibi hol şapkalığına asacak yerde onları çürümeye bırakmanın ne kadar kötü olduğunu anlatıyorlardı. Bu yolla diriltilen bir İsa Mesih (hele bir de hafifçe perdahlanırsa) o çok eski tarz pub’lar için çok şık bir süs olabilirdi.

“Paris’teki avant-garde çevre bununla bir beatnik antikasıymış gibi ilgilendi ve çok şaşırtıcı tepkiler verdi. Aslında yaşamak istemiyordu gençler. Arkadaşlarını etkileyebilmek için mumyalanmak istiyorlardı. Dahası otomatik olarak ölüm sonrası vaadi taşıyan mumyalama için hayat

sigortası öder gibi para vermeye hazırdılar. Bu mezhep bir salgın gibi yayıldı; talebe karşılık veremiyorduk. Sanırım onlara yaşadıklarını gösterecek tek gelecek garantisi buymuş gibi geliyordu. Hem her zaman herkesin "uçtuğu" o partilere mumyanla da kakabiliyordun. Kısacası kendimizi işin içinde bulduk. Ama... teknik açıdan mumyanın kalitesi konusunda sorunlar çıkıyor.

"Türkiye'de yüzyıllardır değişmeyen yöntemler kullanılıyordu. Kuru, sert çöl ikliminden çıkarılıp daha nemli bir iklime getirildiğinde korkunç bir bozulmaya uğruyordu çalışmaları. Daha doğrusu çürüyordu. Tabii 'A Kimyasalları'nı da işin üzerine saldık, hâlâ koruyucu formülüyle uğraşıyoruz -düşünebileceğinden çok daha zor. Ama mumyacılar bizim beyinlerimizden yararlanırken, biz de Iolanthe için bilmemiz gerekenleri öğrenmek amacıyla onların ölülerinden yararlanıyorduk. Yani biraz tuhaf bir Mumya Stüdyosuyla karşılaşacaksın (sözde) *chez nous.*[90]* Bizim için çok yararlı; ama onlar bütün Orta ve Uzakdoğu'yu zaptetmek için eğitiliyorlar. Doğa, sen nelere kadirsin!"

"Yani bana elinde bir defter, cesetler arasında dolaştığını mı söylemek istiyorsun, Marchant?" Artık iyice sarhoşlamıştı ama milim titremiyordu; kafasının yerinde olmadığını anlamak için insanın onu çok iyi tanıması gerekir. Aynı zamanda biraz ürkmüş olması bana komik geliyordu. Vahşi bir kahkaha attı: "Sevgili dostum, insan anatomisi hakkında bildiğim her şey ölüler üzerine kurulu. Canlılar üzerinde deney yapamam, bildiğin gibi cerrah filan da değilim. Ama ölülerin büyük yardımı oldu; özellikle de hâlâ tazeyken, ana tepkileri hâlâ iş başındayken. Bana kalırsa *rigor mortis*[91]* onları mahvediyor -en azından esneklik ve tepki faktörünü. Ama onların bir saat gibi parça parça ayrılıp, kafalarımızdaki bebeğin parçalarına ilham vererek onu oluşturmasını görmek çok eğitici ve harika bir şey."

"Aslında insan arada bir durup kendine: 'Kim, tam olarak neyi yapıyor?' diye sormalı. Biliyorsam ne olayım. Ama ne olursa olsun bize model sağlayan, Amerikalıların işlettiği Mumyalama Stüdyosu var yanımızda. Tabii bütün bunlar olduğunda Amerika pazarı çoktan gelişmişti bile; Avrupa bazı konularda çok geri." İkimiz de bugünlerde kafamıza bir kurşun yememize neden olabilecek o eski moda kahkahayı attık. "Ama Ortadoğu," dedi "bu işe hınçla sarılıyor, Julian da bu konuda halkın

düşüncelerini etkilemek için iki filmin yapımını üstlendi.” Durakladı. “Hep Julian,” dedim.

“Gitmem lazım,” dedi, ama brendisini avucunda ısıtarak bir süre daha oturdu. Sonra pişmanlıkla konuştu: “Tanrım, konuşmaktan başka bir şey yapmadım; sana hiçbir şey sormadım, kendini nasıl hissediyorsun, nasılsın, bu işi almaya istekli misin?.. Kusura bakma.”

“Memnun oldum. Sorularının hiçbirine cevap veremeyecektim. Daha henüz iyileştim ve, inanması zor ama. Benedicta adında tepeden tırnağa değişmiş bir hayaletle daha yeni evlendim. Yeni yeni kendime gelmeye başladım, ama tam değil. Ama ne olursa olsun Toybrook’a gelip seninle birlikle projenin başına geçeceğim. Pazartesi nasıl? Eğer senin için uygunsa erkenden gelirim.”

Marchant bardağındakini bitirip ayağa kalktı. “Evet,” dedi “Pazartesi. Başmumyacıdan bir nutuk dinlemeni sağlamalıyım. Duyduklarına inanamayacaksın. İyi niyetli biri. Hadi!”

Yeniden metroya döndüm, bunca uzun süren bir ayrılıktan sonra gözüme hoş görünen vatandaşlarımla birlikte sıkışarak. Ama bir papağan kafesinde yolculuk etmeye benziyordu; sonunda Claridge’in basamaklarına ulaştığımda iyice sağırlaşmıştım. Odaya gidip. “Mark, Benedicta, Mark!” dedim. Heyecanla sıçradı. “Tanrı’ya şükür bunu söyleyebildin; ben de onu düşünüyordum. Bu en yaralı yerlerimizden biri. Birbirimizin pençelerinden ne çok diken çıkarmamız gerekiyor, ama Mark...” Oturdum: “Bunu aklıma getiren, çalışacağım yerin oraya çok yakın olması...”

“Anlıyorum.”

Bir sigara yakıp odada bir tur attı: “Onu kendimize katmaya çalışmalıyız, onu biraz da olsa içimizde yaşatmalıyız. Bencilce belki, ama, eser içimizde irinli bir şey, kötü bir hareketin anısı gibi kalırsa o zaman aramızdaki ilişki olması gerektiği gibi iyi gitmez. Mark hâlâ ikimizin arasındaki kavşakta duruyor.” Hâlâ deli gibi sigara içmeyi sürdürerek kendini bir iskemleye attı, pişmanlıkla ağlar gibi öfke ve bitkinlikle yutkundu. Ben de kafamı bir duvara vurup çığlık atabilirdim ama o tür biri olmadığımdan kendimi tutmak için elimden geleni yaptım. Esnemek, doğal görünmek, bu türlü şeyler yapmak için gayret gösterdim. Bir sigara yakmaya çalıştım, parmağım yandı, öksürük krizine tutuldum. İşemek için tuvalete gidip her şeyin böyle olmasına küfrettim.

Geri döndüğümde büyük bir soğukkanlılık ve gözlerinde mağrur bir kararlılıkla odanın ortasında duruyordu. “İncindiğimiz ya da birbirimizi incittiğimiz her yere gitmeli ve sistematik olarak belleğimizi temizlemeliyiz, ne dersin?” Hemen atladım. “Ama şimdi,” dedim “hemen bu akşam.” O da başını salladı. “Yoksa bir işe yaramaz.”

Bir araba bulup kâhyayı ayağa kaldırmamız uzun sürmedi; doğrusu korkunç çamurlu yollardan ve şeytani bir hüznü olan kırlardan geçmemiz de. Tek bir kelime bile konuşmadık. Bir termos kahve ve nahoş jambonlu sandviçler hazırlatmıştım. Gece soğuktu. Rüzgâr esiyordu. Sanırım o da benim gibi hissediyordu: Ben o korkunç, gösterişli malikânede yaşadığım dönemi yaşıyordum tekrar; kötü bir düşten çok, insanın içine düşüp sonra kurtarıldığı terk edilmiş, eski bir tünele benziyordu. Ama şimdi dönüp onu dökülen kırıntılardan temizlemek gerekiyordu. Bir sancıyla Iolanthe’nin adadaki kulübesini düşündüm. Hayaletler, onlar da et istiyor!

Ben onu sigaralarla beslerken Benedicta arabayı kullanıyordu; sanki yolculuğun sonuna bir an önce ulaşmak için telaş ediyor gibi hızla gidiyordu. Uzun, beyaz kurdelelere benzeyen farlar tepelerin üzerinde savruluyor, sonbahar serpintisi altındaki uzun bulvarlarda eriyip gidiyordu. Kışa ve her şeyi değiştiren beyaz kara doğru yumuşayan gece manzarasının güzelliği ve hüznü. Sonunda virajlı yolu tekerleklerimizle çıtırdatarak eve, onun gri gölü ve korkunç sarmaşık-gülü kulelerine ulaştık. Ey Coleridge, neredesin? Geçici bir endişeye kapılıp biraz yavaşladık belki; burada her şey Mark kokuyordu, hastalık kokuyordu, uykusuz geceler, Nash, Julian, Habil, Dan... Elimi kadife ceketinin içine sokup göğsüne dokundum. “İşte,” dedi, “buradayız, sayın jüri üyeleri, buradayız.”

O arabayı çevirip korunaklı olsun diye bir saçak altına park ederken ben de kapıyı yumruklayıp, kahrolası zilin o bitmez tükenmez ipini çekiyordum. Uzun süre ses seda çıkmadı. Sonra küçük, yaşlı, cücevari kâhya havalandırılmamış yataklar ve sönük mumlar arasından yuvarlana yuvarlana gelip kapıyı açtı. Elektrikler kesilmişti ve bütün telefonlarına rağmen birisi gelip onanın yapmamıştı. O zaman mum kullanacaktık, büyük mermer masanın üzerinde duran bir çift büyük gümüş şamdanı; belki de bu kırık umutlar müzesini ziyaret etmek için en uygun yol buydu -dumuru kast ediyorum. Yıpranmayı. Kırmızı ışıktan yüzü kırmızıydı, çok ciddi ve benzersiz (Julian: “Aç bacaklarını seni öpeceğim,” demişti ama bunun yerine mumları sallamış ve sıcak mum acımasızca üzerine dökülmüş).

Mum ışığının sıcak balonu içinde yürüyüşümüzü izleyen uzun, ıssız koridorlar uyanıp dikkat kesildiler; bizim geçişimizi seyredip tekrar ardımızdaki karanlığın kişiliksizliğine büründüler. Yürüyüşümüzün her istasyonunda bir dakika dikkatle durarak ciddiyet ve sükûnetle ilerliyorduk. Kaybedilmiş bir yaşamın resim galerisini gezmeye benziyordu. Şurada evlenmiştik, şurada çaresiz bir sessizlikle birbirimizin kollarında yatmış, şurada kavga etmiş, şurada ne dediğimizi duymaksızın birbirimize bağırmış, şurada sigara içerek hayallere dalmıştık. Mark burada uyumuş, şurada uyanmış, biraz ileride oyun oynamıştı. Henüz hissedilen ve yinelenen ölümü kalbimde korkunç bir davulun gümbürtüsü gibi titreşiyordu.

Habil gitmişti, müzik salonunda büyük bir boşluk vardı; o uysal o canavar, o üretken oyuncağım. Mutluydum; başka bir şeylere eklenmiş, eritilmişti. Burada nedense beni öptü, gözünden küçücük bir yaş süzüldü. Oradan kuledeki yatak odalarına, sonra büyük merdivenden aşağı, balo salonlarına geçtik. Kurşunun kırdığı camların yaldızlı çerçeveleri çatık kaşlar gibi bırakarak temizlenmesine rağmen yeni aynalar takılmamıştı. Burada sessizlik gerçekti, hava durgun; bizden başka titreşim yaratan hiçbir şey yoktu. Hiç kimse bir düğün ya da doğum günü için burada bir balo vermemişti. Yalnızca o, ben ve bir tüfek ve aynalara yazılmış dualar. Çiftçilerin ağaçlardaki kargaları kovmak için kullandığı onikiliklerden başka bir şey kalmamıştı silah dolabında. Ama kilerdeki buzdolabına, düşünceli cüce bir şişe şampanya ve Venedik kadar yeşil iki kadeh yerleştirmişti. Bu da çok uysundu.

Tepsisiyle birlikte alıp boş kitap kaplarından oluşan yalancı kütüphaneye gittik; şöminede yanan ateşi göz açıp kapayana kadar canlandırdık. Bulabildiğim bütün yastıkları toplayıp Türkiye'yi hatırlatan kocaman bir divan yaptım ateşin önünde. Kütükler tuhaf şekillere bürünürken birbirimizin düşüncelerini düşünüp, yeşil şampanyayı yudumlayarak oturduk. Sonra birden telefon ikimizi de sıçratarak çaldı. Şaşkınlıkla birbirimize baktık, donakalmıştık. Burada olduğumuzu kim biliyordu? Julian Divonne'da kumar oynuyordu. Çalıyor çalıyor, âdeta yalvarıyordu. Küfrederek ayağa kalktım, ama Benedicta kolumu tuttu: "Hayır. Bırak çalsın. Cevap verme Felix, rica ederim." "Boşinançları bir kenara bırak, B." dedim. Ama ısrarlıydı. "Buna cevap vermemeliyiz, biliyorum." Çalmaya devam etti, yerime oturdum. Kahrolası aletin sesi

yüzünden ne konuşabiliyor ne de düşünebiliyorduk. Sonra sustu. "Şimdi ne ya da kim olduğunu hiç bilemeyeceğiz," dedim pişmanlıkla. Ama o büyük bir rahatlamayla içini çekerek: "Tanrı'ya şükür öyle. Ama o tek konuşma bile bize tekrar yön değiştirtebilirdi: Bizi ölümcül bir yörüngeye oturtabilirdi tekrar." dedi.

Kış uykusuna yatan serçeler gibi uzanıp sıcak ateşin yanında uykuya daldık, sevişemeyecek kadar uykuluyduk. Üşüyerek uyandığımda şafak sökmek üzereydi, ateşi canlandırıp kahve ve sandviçlerimizi çıkardım. Benedicta esneyerek saçını tarıyordu, zinde bir hali vardı. Yakınlardaki bir banyoya gidip suya baktım ama sıcak su yoktu; herhalde kazanlar yıllardır çalışmıyordu. Benedicta: "Malikânenin arazisi içinde yeniden düzenlenen bir kulübe vardı, hatırlıyor musun? Neden bir süre orada yaşayıp ortama alışmıyoruz? Seninle daha çok yalnız kalmak istiyorum. Gölde küçük bir kayığımız olur. Felix cevap ver." Ama bu fikrin parlaklığından dilim tutulmuştu. Pek de küçük olmayan çok hoş, tahta bir kulübeydi; bir ara içinde bir stüdyo yapmaya başlamıştım. Aslında kâhya için yapılmış, ama evden çok uzak olduğu için vazgeçilmiş. Demek oradaydı hâlâ, başka bir boş ev. "Eğer doğru hatırlıyorsam banyo ve mutfak bitmişti."

"Harika. Hadi gidip görelim."

Otlaklardaki çiyleri biçerek eve yürüdük. Küçük bir çay, bir çayır, terk edilmiş bir değirmen. Kayık için küçük bir iskele... Neden bunu daha önce düşünmemiştim ki? "Sevgilim tam ruhumdaki romantik burjuvaya hitap ediyorsun. Mutlu bir yaşamın sırrı çevremizdeki şeylerin miktarını düşürmekte, onları sarmalayabilmekte; bir kız insanın kollarının alabileceğinden daha geniş olmamalı. İri kadınlardan hiç hoşlanmamışımdır zaten." Evet kulübe oradaydı, ama içeri girebilmek için bir mutfak penceresini zorlamam gerekti. Sanırım tahtalar yüzünden oldukça sıcak ve kuruydu, hem de tertemiz. Bir salkım söğüte, gölün sisli sularına bakan hoş bir stüdyo. "Bu bizim için biçilmiş kaftan." Burada, o dırdırcı önbeynin kahrolası isteri krizleriyle araya girip her şeyi mahvetmeyeceği üç beş mutlu yıl geçirmek istemem çok muydu? Belli belirsiz Caradoc'un Celebes Parthenon'unu andıran bu tuhaf kulübenin uyandırdığı umutları ifade etmeye cesaret edemiyor insan.

"Burada en azından deneyebileceğimizi hissetmiyor musun?" dedi "Bütün anılarıyla birlikte büyük evin o korkunç kasveti, geçmişin berbat

titreşimleri yok burada. Ama o da hemen otlağın öte tarafında, mezarlıkta bir dostu ziyaret eder gibi arada sırada oraya gidebiliriz."

"Evet." dedim.

Biraz hüzünlüydü ama. Şu zavallı Felix bunları hak etmek için ne yaptı? Ejax'ı kazara keşfetmek dışında.

"Evet. Anlaştık!"

"Demek Toybrook'a hiç gelmedin," dedi Marchant, mutlu bir alçakgönüllülükle. "Buna inanmak mümkün değil." Yo, gelmediğimden emindim. "Gizli bir sinir gazı üzerinde çalışıyorlardı, ben Habil'i yaparken bir keresinde beni de tevsik ettiler, bütün bildiğim *bu*. Merkezi sinir sistemi." Bir profesör gibi yapmacık bir tavırla dilini şaklattı, sırf sen üye olmadığın için seni Atheneum'da yemeğe götürmekten büyük zevk alan bir dekan gibi. Arabada duran battaniyeyi üzerine örtüp ısıtıcıyı çalıştırdı - borular çok eskimişti, doğru dürüst çalışmıyordu. Hık ve yapışkan bir öğleden sonraydı. "Aslına bakarsan," dedi "bu sabah gazeteyi açtığımda irkildim. Bir an karşımdakinin Toybrook olduğunu düşündüm, ama aslında..." Çanta ve torbaları arasından bir gazete çıkarıp önüme açtı ve ince, nikotin lekeli parmağıyla gösterdi. Başlık tek kelimeydi, tanıdık bir kelime: Belsen! Buna katıla katıla güldük. Yolcu gemisi ya da sabun fabrikasına benzeyen iki bacasıyla geniş bir alana kurulmuş eski moda çömlekçi kulübeleri. Hepsi belirsiz ve bulanık.

"Hadi," dedim "bunu Caradoc yapmadı mı? O zaman Parthenon'dan aşağı kalmaması lazım."

"Çok güzel," diye itirafta bulundu, geriye yaslanıp battaniyeyi düzelterek, "gerçekten çok güzel. Aynı zamanda bizim için de bulunmaz bir şey. Avrupa'nın hiçbir verinde böyle bir laboratuvar yok. Almanya'da onunla kıyaslanabilecek bir tane var, ama bence biz onlara basıyoruz. Yo, Toybrook başka bir şey. Enid Blyton'un uydurmalarına benziyor değil mi? Onun yazdığı çocuk kitaplarını biliyor musun?"

"Tabii. Metroda onları okuyorum."

"Eee?"

"Şimdiye kadar ne yaptığını ve şimdiden sonra ne yapmak istediğini görmek için sabırsızlanıyorum." Marchant bana merak ve keyifle baktı. "Olabildiğince gerçek olmasını istiyoruz." dedi. Sessizlik. "Yani temel

olarak kendinize gerçeği kontrol ediyormuş havasını vermek mi istiyorsunuz? Demek istediğim insan ne kadar gerçek tasarlayabilir ki?" Marchant ağzını şaklattı. "Felix, Felix," dedi hoşnutsuzlukla, elini dizime koyarak. "Yine eski zaaf baş gösteriyor. Deneysel bilime metafizik kaygıları sokmaya çalışıyorsun. Bundan bir şey çıkmaz. Var olmayan bir kapıyı yumrukluyorsun. Orada kaskatı bir duvar var."

"Eğer yaptığın şeyler çalışma masasından kalkıp senden DAHA gerçek olmaya başlarlarsa böyle bir kaygın olması gerekmez mi? Elbette... kahrolası kelime... kültürünü baştan gözden geçirmen gerekir." Marchant hızla başını salladı. "Adım adım gitmeliyiz, senin gibi bir uçtan bir uca sıçrayarak değil -tipik kümelerle yetinirsen bilim adına hiçbir şey yapamazsın. Makine kavrasın diye çok fazla ısıtmak gibi bir şey. İşte Paulhaus." O müthiş reklamlarıyla birlikte akıp giden muhteşem sosyalist manzarayı izliyordum! "Ejax sizi erkek yapar." Neden kadın olmasın, dedim kendi kendime? Yakında olur. Bele kadar saçlar inen ve Napoleon'un büyük ordusunun giysileri. Belki de zavallı Felix bu işte gelecek vaat ediyordur.

"*Bon*," dedi artan bir yakınlık duygusuyla. Bu sadece firma değildi, açığa çıkardığı doyumun o kendine has kokuşuydu. "Ya Julian?" dedim. Marchant yine kıkırdadı. "Kumar oynuyor," dedi "durmadan. Ama şimdi kaybetmeye başladı ve bu doğaya aykırı -en azından onun doğasına. Bilirsin Julian'ı severim, ama artık onu gerçekleri tanımaya başladım. Alçakgönüllülüğünün ta kendisi -Papa kadar alçakgönüllü. Kendini hep geri çekiyor. Şefkatli, Felix, ne adam!"

"Ne adam." diye yankıladım sofuca, işin komik yanı da gerçekten öyle hissediyor olmamdı; bu... mumyaya karşı tuhaf bir saygı besliyordum. Bilmem mumya doğru kelime mi? Ama insanlığı Julian kadar iyi anlayıp da ondan uzakta yaşamayı, tuhaf bozuk işleyişinde doğrudan hiç rol oynamamayı başarmak kolay değildi -aslında şapka çıkarılacak bir şeydi bu. "Teorik uygulama açısından Planck'ın buldukları verimli; ama bizim açımızdan bu bir ölçü sorunu, bizim deneysel, test-tüpü işimizde ele gelen yegâne şey üç boyut." Bir dede gibi konuşuyordu. Ben sigara yakarken boğazını temizledi. "Toybrook'taki tek sorunumuz basit bir şey; yani yüzde doksan dokuz çalışacak mı? Eğer çalışırsa gerçek demektir." Hafifçe öksürüp etrafa şöyle bir göz attım. Marchant'ın icat ettiği bir mumya olabilecek bir şoförle oldukça hızlı yol alıyorduk. Sonra ben: "Ya yüzüncü?

Sisteminizde mucizeye yer yok mu? Hafif bir ısı değişimi ya da tuzların değişik reaksiyona girmesi... hata yapmak çok kolay. Senin için ne olsa mucize olurdu Marchant?" dedim. Kıkırdadı. "Bilmem," dedi Tolanthe'ye benzeyen bir şey. Şu an tümüyle kontrol altında. En azında biz öyle umuyoruz. Öyle umuyoruz."

Toybrook'un Belsen'le en ufak bir benzerliği olmaması rahatlatıcı -tam aksine hem de deneysel bölümdeki beyaz duman çıkaran iki tuğla bacaya rağmen. Toybrook vahşi bir ormana bakan iki uzun kompleksten oluşuyordu, öyle ki güzel, yeşil manzarayı görmeyen ne bir laboratuvar ne bir atölye vardı. Dahası ormanda ağaçlar arasında dramatik bir biçimde görünüp kaybolan, bilim adamlarının gözü önünde çiftleşip dövüşen bir sürü vahşi geyik ailesi vardı; hatta arada bir mahcup mahcup gelip ıslak burunlarını akvaryuma benzeyen laboratuvarların camlarına dayıyorlardı. Hem zarif hem huzurluydu -uzun mikroskop, tartı, makara ve çengel sıralarıyla kimya stüdyoları. Duvara asılı uzun bir sarkaç yavaş yavaş sallanıyordu. Bu çocukların her şeyleri, hatta bir rüzgâr tüneli ve bir siklotronları bile vardı. Marchant ikide bir durup beni bir meslektaşla tanıştırarak etrafı gezdirmekten çok mutlu görünüyordu. Oradan gelişim raporlarının okunup (bir bilim adamı buna ne kadar inanabilir ya da ümit bağlayabil irse tabii), ileriki kuşaklar için kaydedildiği şık salona geçtik.

Marchant karanlıkta iki düğmeye bastı ve kapalıdevre ekranda kel bir adam belirdi. "Bu yaşlı Hariot," dedi, bu arada yetenekli adam, üzerine birinin mor tebeşirle "Acaba alınan oksijen miktarını kan pıhtılaşması oranı mı belirtiyor?" yazdığı bir tahtanın önünde, dura dura bir şeyler okuyordu. İlginç bir soru, diye düşündüm herhalde. Hariot konuşmayı sürdürdü: "Bildiğiniz gibi oksijen karbondioksidi kandan dışarı iter, o da oksijeni; dolaşım söz konusu olduğunda, dinlenmekte olan sıradan bir yetişkinin kalbi dakikada yaklaşık beş litre kan pompalar. Dağıtım eşit değildir; demek istediğim beyin ve böbrekler büyüklüklerine oranla oldukça fazla pay alırlar. Eğer alınan oksijen yüzde on azalırsa beyin ilk bulanıklık sinyallerini vermeye başlar; yüzde yirmi azalırsa dört beş kadeh sert içkiye eş bir etki alırsınız; yüzde kırk azalırsa her an koma beklenebilir. Eğer oksijen tümüyle kesilirse birkaç saniye içinde bilinç kaybı baş gösterir; dört beş dakika sonra beyinde meydana gelen hasarın geri dönüşü yoktur."

"Sizin şu bebekler için bütün bunları yutmanız gerekiyordur değil mi?" dedim. Marchant, Hariot'un görüntüsüne doğru aşağı inerken başını

sallıyordu, sonra ekranda bir şeyin ya da birinin iç organlarını karıştıran lastik eldivenli iki el belirdi. Ama konuşan yine Hariot'un kalın sesiydi: "Yeni doğan yirmi beş çocuğun göbek bağları ilk çığlıklarını atmadan önce ölçüldü. Göbek basındaki damar ve arterlerden özel cam şırıngalarla hiç havasız kan alınmıştır. Pıhtılaşma ve glikoz, heparin, potasyum oksalat ve sodyum florid ile sabitleştirilmiştir..." Marchant hayranlıkla ağzını şaklattı: "Şu güneş altındaki her şeye sahip olabilirsin." dedi, elindeki veri paneline bakarak. Başka görüntüler belirdi, gizemli bir tapınma ayini yapar gibi rahmin içinde dolaşan lastik parmaklar. "Bu özel deney maymunu uyutuldu, karnı açıldı ve rahmin üzerine ve çevresine *in situ*[92]* Boum'un sabitleştirici çözeltisi bolca döküldü. Üç ila yedi dakikanın sonunda bütün rahim bağları içlerindeki kan damarlarıyla birlikte kasıldı ve numune alındı..."

"Uf," dedim. "Eğer bu böyle devam ederse sanırım eve, karıma ve çocuklarıma dönmem gerekecek." Gülüp başka bir düğmede şansını denedi, bu sefer bir su tankının üzerine takılmış bir tahtaya bağlanmış fok balığının çevresine toplanmış beyaz ceketli üç adamın oluşturduğu sürrealist bir resim belirdi. Zavallı hayvan çok korkmuştu ve kanlı gözlerini devirip, uzun ipeksi bıyıkları ardından inleyerek, olanca gücüyle çarpışıyordu. Adamlardan biri gövdesine bir steteskop dayamış, ciddiyetle laktik asit düzeyi hakkında bir şeyler söylüyordu. Sonra makara savruldu ve bütün her şey gözden kayboldu. Dank!

"Bu kadar yeter." dedi Marchant. "Yalnızca sana işin veri toplama yanını göstermek istemiştim."

Matematik bölümünde, stüdyoların durgun havasında ağır ağır hareket eden bir sürü alet asılıydı; küçük bir güneş sistemi modeli, dünya maketi ve Tanrı bilir daha neler neler. Ama mumyacılar paydos edip stüdyoyu kapamışlardı. Marchant buna pek memnun olmadı. "Çok tuhaf." dedi "herhalde yeni ölüler için kasabaya indiler. Ölüleri bulmak pek kolay değil, insan böylesi saygın bir adresten de Burke ve Hare gibi bir ölü toplama organizasyonunu yönetemiyor." Neden olmasın diye düşündüm, bizim Julian bu işi de pekâlâ halledebilirdi hâlbuki? (Küstahlığı bırak, Charlock.) Ne olursa olsun, sonradan onunla paylaşacağım bölümü görmem ve işe başlamam için hiçbir engel kalmamıştı artık. Şimdilik bir adı yoktu, sadece Deney Stüdyosu B.

Bu özel hazzı, kendisine çok heyecan verici geldiği için sona saklamıştı anlaşılan, ki öyleydi de. İki kapıyı açıp, bana Paulhaus'taki Rackstraw koğuşunu hatırlatan hırsızlama hareketlerle arkamızdan kilitledi. Neredeyse bir uçak hangarı kadar büyük, yüksek, ışıklı, havadar bir stüdyo aydınlandı önümüzde; beyaz ipek perdeler esintide sallanıyordu. Sessizlik!

Modelin üzerinde yattığı yatak, parlak, silindir, çelik tutamakları olan uzun, beyaz bir ameliyat masasıydı. Âdeta henüz deneme aşamasında olan bir uçak gibi hareketsiz yatıyordu (hâlâ gizli tutulan bir uçak): İki taraftan da yerlere dökülen, yumuşak paraşüt ipeğinden bir kumaşla tümüyle örtülmüştü. Ama silueti bir bütünlük arz ediyordu -bütün, parçalanmamış bir ceset gövdesi, kadın, taş bebek ya da her neyse. "Parçaların hâlâ birleştirilmediğini söylemiştin," dedim. Marchant keyifle güldü: "Tam olarak hareket edecek şekilde birleştirilmediler, ama sana onu parça parça göstererek ilerde nasıl olacağını gözünde canlandırmanı istedim; bu yüzden bağlantıları görmüyorsun. Henüz güç bağlanmadı, ama başka bir üniteden enerji çekiyorum, böylece ince plastik kasların hareketlerini kontrol edebiliyoruz. Onu g-devresine bağlıyorum." Köşede göremediğim bazı hareketlerde bulundu, gövdenin üzerindeki güçlü tiyatro ışıklarını vakti ve ipeğin yüzü saklayan köşesini açarken utangaç bir gülümsemeyle beni yanına çağırdı. Kendimi Iolanthe'nin ölü yüzüne bakarken bulmak olağanüstüydü -böyle bir şey bekliyor olmama rağmen gerçeğe böylesi uygun olan bu kopya karşısında şaşkınlıkla irkildim. En çarpıcı olanı da taze, nemli tenin mükemmelliğiydi. "Dokun," dedi Marchant. Elimi yanağına koydum; "Sıcak," dedim. Marchant güldü: "Elbette, nefes alıyor, bak." Dudaklar hafifçe aralandı ve sakin alnındaki küçük bir endişe kırışığı belirdi. Düşündeki küçük bir sıkıntı burada yüzeye vurmuştu. Ama bu deriydi, insan teni. Buradaydı, bayıltılmış, ameliyat masasında yatıyordu sanki. "Iolanthe!" diye fısıldadım ve dudakları bana cevap verecekmiş gibi aralandı, ama bir şey söylemedi. Marchant şaşkın heyecanımı mutlu bir kendini beğenmişlikle izliyordu. "Yine fısılda da uyansın," dedi, anlaşılmaz, bocalayan bir sesle: "Sevgilim, uyan, benim Felix." dedim. Önce hiçbir şey olmadı, ama sonra bütün yüzü nefes aldı sanki. Göz kapakları titreyip, ağır ağır açıldı. "Allah kahretsin," dedi Marchant. "Said üzerinde uğraşmak için gözleri çıkarmıştı. Unuttum, özür dilerim." Ama ben, gözlerim kenetlenmiş, modelin göz deliklerinden görünen, en ince pamuk ipliğinden de ince, değişik renkli tel ve yaylardan oluşmuş karmaşık

ağa bakakalmıştım. Marchant bir ölünün gözlerini kapatırmış gibi eliyle göz kapaklarını indirdi; rahatlamıştım ama biraz midem bulandı. “Gözler orada,” dedi, içindeki sümüğümsü sıvıda -arap tutkalı mıydı acaba?- tanrıçanın gözlerinin yüzdüğü küçük, beyaz, cam kâseyi göstererek. Orada istiridye gibi duruyorlardı -sırf bütünden ayrı oldukları için dünyanın en ünlü gözleri tanınmaz haldeydi.

Ah Osiris, somunlarla balıkları toplamalıyız; Ey Humpty-Dumpty seni yeniden bir araya koymalıyız. Bu küçük kazadan tüyleri diken diken olan Marchant örtüyü tekrar kapadı. Bana kalça ve bilek esnekliğini göstermeye girişti: Botticelli zarafeti taşıyan muhteşem güzel bir bacak çıktı onaya, o da sıcak ve gerçekti, deyim deyindeyse nefes alan bir bacak. “Bilinen bir modeli ürettiğimiz için işin en keyifli yanı yüzeylerle oynamak, süsleme yapmak oldu. Ama teni, oğlum, gerçek bir ten kadar güzel ve daha dayanıklı. Senin bulduğun naylon kalemi tanrı gönderdi sanki. Demek bir de naylon kalem icat etmişim -o da ne öyle? “Yine unutmuşsun,” dedi. “Senin ortaya attığın bir ipucundan yola çıktık. Bak oğlum, bak.” Küçük bir neşterle kalçada büyük bir kesik açıp yarayı pensle genişletti. Tabii kan yoktu, ne de eski gulyabanilerde olduğu gibi talaş, onun yerine havyar gibi sıkı sıkı paketlenmiş, hareketli plastik koniler ve tellerden örülmüş güzel bir ağ vardı. “Şimdi bak,” dedi ve kalın, metal bir kalemi alıp yaranın kenarlarına sürttü. Ilık kalçada tek bir iz bile bırakmadan yara kapanıverdi. “Mekanizmayı tamir etmek için -o olmasa biz ne yapardık? O kadar hızlı, o kadar kolay ki, istediğin an istediğin yerini açıp sonra yarayı tekrar mühürleyebiliyorsun sevgili Felix.” diye ekledi ateşli bir hayranlıkla.

“Sevgili Felix,” diye yankıladım. Ne yaptığımızı bilmiyoruz, Bolsover, ne yaptığımızı bilmiyoruz. Sandalyeye oturup sigaramı Vezüv gibi tüttürmeye başladım. “Aman Allahım, Marchant, ne büyük şölen. Bana açıklamada bulunur musun lütfen?’

“Tabii,” dedi ellerini oğuşturarak. “Anlamayacağın pek fazla şey çıkmaz sanırım; verilerin çoğu senin eski klavyenden alındı -tabii ince malzeme kullanılarak oldukça küçültüldü.” Kafamı şüpheyle salladım. Daha önce bu çapta hiç çalışmamıştım; kuyumcu dürbünü ya da mikroskopla yani. Bilimin zihinsel göğüne bakıp, “*E pur si muovi*” diye mırıldandım. Bu en kötüsüydü. Marchant bir okul çocuğu gibi neşeyle bana bakıp, “Evet, bu sefer her şeye gözlerini kapatamazsın; hedeflediğimiz amaca fena halde yaklaştık.”

İşe iyice ısınmıştı; ama proje hakkında bütün anlattıklarına rağmen bu deneyim beni şoka uğrattı. Hem hepsi bu kadar da değildi. “Gel,” dedi, “vajinaya bak, gerçek bir hazine.” Kefeni ustalıkla kaldırıp Iolanthe’nin tüylü organını ortaya çıkardı. “Parmağını içeri sok da bak, gerçeğinin tam bir taklidi, kendi kendini yağlayan sümüksü yüzey.” Bunu yaparken elimde olmadan kendimi yaltaklanıyormuş gibi rahatsız hissettim. Marchant mutluluktan kıkırdayarak sırtıma bir şaplak attı. “Hoşuna gitmiyor değil mi? Bu onun özel hayatına ve güzelliğine yapılmış dayanılmaz bir saldın gibi geliyor değil mi? Biliyorum, biliyorum. Bana o kadar gerçek görünmeye başlamıştı ki haftalarca bunu yapmaya cesaret edemedim. Ama yapmak zorundaydım. Kendimi kontrol edip, kendime bir bilim adamı olduğumu hatırlatmam gerekti -bir fare değil de bir insan.” Bir tür vicdan azabı hissediyordum; bir mumyanın mahrem yerlerini elledim diye böyle hissetmek aptalcaydı. Ama kabile eğitiminden kazanılan ana kompleksler o kadar derinlere uzanıyordu ki elde olmadan yüzeye çıkıyorlardı. Zavallı Iolanthe, fareadamlar tarafından parmaklanarak, orada öyle parça parça uyuyordu! Onun şerefine leke sürmüşüm gibi geliyordu. Marchant bu duyguyu çok iyi biliyordu. Kendisi de aynı şeyi hissetmiş, bana karşı silahlanmıştı. Kaşlarımı çatarak ona teşekkür ettim. “Ama Julian neden bu türlü bir şeyin kopya edilmesini istesin ki?” dedim öfke ve kederle. “Üremelerini mi bekliyor?” Marchant omuzlarını silkti: “Bilmem; ama bir kısırlık simgesi olmaktan öte gidemeyecekler. Hem yalnızca bu da değil, ne beslenebilecekler ne de dışlayabilecekler. Ama Julian aklında ne olduğunu söylemiyor. Bizim Iolanthe’nin *état civil*[93]*’i ne olacak dersin dostum? Bana hiç sorma.” Çaresizlikle güldükten sonra iskemleye oturup gözlüğünü silmeye girişti. “Hah!” dedim.

Gövdenin üzerindeki dosya en az İncil kadar kalındı, ama benim konumumdaki biri için bu daha açıklayıcıydı. Şöyle bir karıştırıp hızla çantama soktum. Birden uzaklaşmak istedim, kendimle, çantamla, dosyamla -özellikle de Benedicta’yla baş başa kalmak. Bu aşamada söyleyecek bir şeyim olmadığı için Marchant hayal kırıklığına uğramışa benziyordu. Bana dikkatle bakıp, “Bu işte varsın, değil mi Felix?” dedi. Gülerek başımı salladım. “Kuramsal kaygıların,” diye sürdürdü konuşmasını, “işi bozmasına izin vermeyeceksin değil mi?” Sanki Iolanthe’nin hayatı için yalvarıyormuş gibiydi; gri, ipek kefeni altında

büyük bir sessizlikle yatan o muhteşem mumyanın hayatı için. “Hayır,” dedim, “bundan kuşkun olmasın.”

Arabaya giderken rahatlayarak iç çekti. Eve götürülüp, bırakılacaktım -Claridge’den kulübeye büyük *déménagement*’ı[94]* yapalı henüz bir iki gün geçmişti. Ama şoför, müzmin bir bahisçi olan Marchant’ı meşgul edecek bir gazete çıkardığında çok memnun oldum. Başlık DALİ YUMURTLARKEN HALK AĞLIYOR diyordu. İyi, iyi. “Gözleri yerleştirdiğinde görmek istiyorum, unutma.” Ama ben bellek konusunda düşünüyordum; doğum çığlığından ölüm hırıltısına kadar her şey kaydediliyor mu acaba? Neden olmasın? Ya da eski bir plak gibi zamanla mı aşınıyor? Habil’in sisteminde ses birimi, 6yov, deneyimler, çevre ve benzeri şeyler tarafından değiştirilmiş olan karakterin temel eğilimleri hakkında ipucu veriyordu... Evet, işin o tarafında sorun yoktu. “Tanrım, kar başladı,” dedi Marchant, gerçekten de öyleydi; gök çerçevesinden çıktı, kocaman, gevşek bir konfeti eriyiğine dönüştü ve görüş alanımızı kapatarak üzerimize kapandı; yol işaretleri ve posta kutuları arasından ağır ağır ilerliyorduk -Drue Malikânesi’nin kapısındaki heykeller peruk takmış. Banliyö evlerinin bahçelerindeki plastik cüceler duvaklara bürünmüş. Ah, öz benliğinin yılankavi virajlarını izleyerek, küçük plastik karısıyla bir bilge gibi yaşayan, sakin bir adam olsaydım... Neden Tanrı beni sekinci olarak yaratmamış? *Nigaud, va.*

Çayırda yolumu bulup, görünmeyen göle düşmemek için ben gidene kadar yolu farlarla aydınlatmalarını söyledim; yerler çıtırdıyordu. Geri döndüğümde karın onları yutmuş olduğunu gördüm. Kör gibi kulübenin merdivenlerini çıkıp, sonunda kapı kulbuna ulaştım. Ah içerinin o sıcaklığı, diken ve çam ateşinin parlaklığı, kokular ve pijaması içinde Benedicta, kucağında kedisi Osmosis’le ateşin önünde uyuyakalmış. “Yüzünün bir tarafı yanmış, kalçan da öyle, “ dedim. “Dönsen iyi olur.” Ama uyanmayı tercih etti. “Caradoc öğleden sonra seni aradı. Biraz sarhoş gibiydi. Ne söyleyecekse teybe söylemesini, sonra da cehenneme gitmesini söyledim, o da dediğimi yaptı.” Ama Caradoc ya sadece sarhoş değildi ya da söyledikleri başka bir şeyle karışmıştı çünkü başından sonuna kadar oldukça tutarsız bir ruh hali sergiliyordu, ilk baştaki şiirin yalnızca iki dizesini anlayabildim:

Zinadır canıma okuyan
Beni bu hallere koyan

Konuşmasının sonunda da elli pound'luk bir Noel hediyesi talep ediyordu. "Brighton'daki Metrofat Oteli'ndeyim, yanımda da Noel hindisinin sıcak göğüslerine sahip bir hanım var; mevsim kutlaması dediğin böyle olur. *The Times'la* çıkan küçük ilanımı okudun mu? *'Grand génie, légèrement bombé mais valide, cherche organiste.'*[95]* Daha karşılık veren çıkmadı."

"Sesi iyi geliyor," dedim. Kendime bir içki koyup Iolanthe konusunda fikir yürütmeye devam ettim. Benedicta'ya mumyanın mucizelerinden söz ettim biraz, kopyanın gerçeğe böylesi sadık oluşunun beni nasıl irkilttiğinden de. Merak ve ciddiyetle bana baktı ama bir şey söylemedi. "Acaba Julian'ı bulabilir miyim!" dedim. "Onunla Iolanthe hakkında konuşmak istiyorum. Kendisi daha onu görmemiş. Eğer tam düşünüldüğü gibi çalışırsa neyle yüz yüze geleceğini biliyor mu acaba?"

"Divonne'daki kumarhaneyi dene. Zaten nereye giderse gitsin numarasını mutlaka bırakır."

Merlin'in gece santralının onu bulması yarım saati geçmedi. Tacı elinden alınmış bir kral melankolisi taşıyan, karakteristik ses... "Hayrola Julian, sesin çok üzgün geliyor?" Hüzünle içini çekti. "Evet, çok kötü kaybediyorum. Gittikçe daha gizemli bir hal alıyor. Şansımın eksenini değiştirmek için ne yaptım merak ediyorum? Şimdiye kadar mükemmelen işlemişti. Divonne'da kaybettim ve burada, karlı Nice'te de kaybetmeyi sürdürüyorum." Sustu, arka planda bağıran krupiyelerin sesini duyabiliyordum. "Nash'e danış," dedim. Tekrar iç çekti, "İşe yaramaz. Bana neden oynadığımı söyleyebilir, ama şimdiye kadar hep kazanırken neden kaybetmeye başladığımı, neden şansımın döndüğünü söyleyemez. Her şeyi yaptım, kaç kere oyun değiştirdim. Allah kahretsin."

Yine uzun bir sessizlik oldu; tabii Julian hep hüzünlü ve içedönük bir mizaca sahip olmuştu ama kendini, düşüncelerini kimseye kolay kolay açık etmemişti. "Habil'i sökmenin cezasını çekiyorsun," dedim. "Sana bir cevap bulabilirdi." Telefonda bir gülümsemeyi duyamazsınız ama ben duydum - dünya yorgunu, hüzünlü bir gülüş. "O da başka bir kumardı. Geri dönmeyebileceğini göz önünde bulundurarak ondan elde edebileceğimin en

fazlasını çıkarmalıydım, firmanın sürekliliğini garanti etmek için!” Son cümlede hafif bir alay vardı. “Rackstraw gibi,” dedim, görünmeksizin başını salladı. “Akbaba hep tetiktedir,” dedi Julian. Purosunun pufpuflarını duydum. Belki de benim ona söyleyeceklerimi dinlemeden önce içini dökmek istediğini hissettiğimden sessiz kaldım. Ama o da bir şey söylemedi, operatör konuşup konuşmadığımızı sordu: Tabii konuşuyorduk. Yalnızlığı ve umutsuzluğu az gerilimli bir akım gibi kablodan sızıyordu: Biraz da endişe. Birisiyle mekanik de olsa bağlantı kurmaktan mutlu olmuş gibi geldi bana.

“Felix,” dedi duraksayarak, anlatmak istediği fikre yavaşça ve körleme girişiyordu sanki. “Kumarbaz olmayacağın için ne kadar şanslısın. Biliyorsun değişik kabilelere, değişik totemlere aitiz. Bu gece yalnızca bir kumarhanedeyken kendimi evimde hissettiğimi anladım; başka yuvam yok. Buradan çıktığımda özel bir yere gitmiyorum. Otel insanın evi gibi olmuyor, benim şu sözde evim de otelden farksız zaten. Şimdi cici çocuk ol da bana Freud’dan alıntı yapma. Sorun bundan daha derin.”

Nefeslenmek için durdu. “Çarkla, zarla ya da kâğıtla umutsuz bir aşk yaşadıktan sonra o solgun, bitkin yüzleri şafakta görmelisin: O kısır aşk macerası, çünkü kazananlar bile kendilerini hüzünle kaybetmiş gibi hissediyorlar -gördüğün gibi gerçek ipucu mastürbasyon değil. Halk arasında yaygın bir deyiş vardır, kumarbaz aslında ölümle oynar derler. Nasıl dansçılar insanı harekete inandırırlarsa, kumar da bir tür sorgulama, bir tapınma edimidir. Hepimiz ne kadar bıktık ondan, ama kendimizi vekaleten yaşıyor hissetmemizi sağlayan tek konum, ölümün bu yakası.”

Hiçbir şey söylemedim; sesinden hüzün taşıyordu. Oksijensizlikten uyuşmuş, bitkin bir tırmanıcının tutamaklara uzanması gibi çok yavaş sürdürdü konuşmasını. “Peki o zaman kumarbazın, kumar edintiyle kendini karşı karşıya bıraktığı soru nedir? Zarın kendisine ne anlatacağını umar? Bulabildiği zaman kendini tutamayıp kumarhaneye yaptığı o tuhaf, sembolik hac yolculuğunu düşün: Başka insanların kerhaneye yaptığı yolculuk kadar tipik bir şey. İçeri girer, pasaport ya da başka bir belgeyle kimliğini belirtir; bir *carte d’admission*[96]* doldurur. Sonra ‘fizyonomisi’in, yüzünü, ellerini ve gövdesini yakından inceleyen bir ‘bakıcı’nın önünden geçer. Bu polis kontrolü kadar ince bir iştir, ama sana dokunmaz. Çeşitli

yüzlerim bir yerlerde birinin zihninde kayıtlıdır herhalde. Bir yara izi, bir dövme, bir leke -bu tür şeylere bakar 'bakıcı' kısmisi.

"Bu engeli aştı mı gözünde tüten yüce Oyun tapınağına kabul edildi demektir; burada her şey ona geçmişten, yok olmuş bir devirden haber verir. Eski moda, zamana aykırı bir dekor, insanın ancak terk edilmiş Edward devri otellerinde ya da Vichy, Pau, Baden'deki eski kaplıca otellerinde görebileceği türde tozlu, kaskatı halılar. Buğulu avizeler, kullanılmaya kullanılmaya çürümüş kırık *salons de luxe.* Hatta krupiyerlerin, kumarbazların giysileri de çoğunlukla bu zaman-dışılıkta yerlerini alırlar. Sanki her şey dumura uğramış bir organ gibi kalakalmışım Ölü. Reçeteler de bu tuhaf, muhteşem tekdüzeliğin bir parçasıdır, yarı unutulmuş eski dualar gibi. Huysmans'ın bir iki sayfası gibi kokar. Evet, ama bütün bunlar kasıtlıdır; bu atmosfer dikkatle korunur, saklanır, üzerine titrenir. Binaların kendileri bile eğer mümkünse havasız olmalı, hatta toz kokmalıdırlar. Bir kumarhanede temiz hava istemezsin. Gelenek buna engeldir. Hava durağan olmalıdır, esintisiz, kokusuz, yalnızca nefes alınabilecek gibi. İşte o zaman kumarbaz kendini uygun ısılı sudaki bir balık gibi evinde hisseder. Burun delikleri bu ılık, sarmalayan kokuyla dolar. Ne yapması *gerektiğini* bilir, bunu yapmak *zorundadır.*"

Bu ağır monologu esnasında içinde kabaran yalnızlığın kini ve umutsuzluğunu hissettim; ama neden beni buna ilk kez ortak etmeye karar verdiğini anlayamadım. Bir yerlerde bir zil çaldı ve büyük ruletin sesine insan uğultuları karıştı. Julian benimle konuşurken bile bir kulağıyla orayı dinliyor gibiydi. Olasılık yasasıyla kısa flörtümden ben de çok şey hatırlıyordum -gerçekten böyle bir şey var mıydı? Ayağımla kediyi dönüklerken sessizlikte Julian'ın tuhaf düşüncelerini paylaştım bir an.

Evet, haklıydı: Törenin ağırlığı, içeri giriş, form dolduruş... Sonra *les salles Privéis*[97]* ve *cuisine*[98]* arasındaki seçim... Poincare'nin "gerçek matematik dehası" diye adlandırdığı baht iblisini yenmek için hangi cepheden saldırmalı? Ruletteki otuz yedi yivin birbirleriyle giriştikleri uzun, iç çekişmeler (simya mı?), on sekiz kırmızı ve on sekiz siyah ve nedense başka türlü olamayacak beyaz sıfır. Kalkülüs yerine bir tür olasılık Tarotu... (acaba Habil?). Ama Julian'ın sessizliği ardından bulutlardan seslenir gibi bağıran bir ses duydum, "*Vingt-et-un rouge, impair et passe.*"[99]* Hakemin ince yüzünü görür gibi oldum, *chef de partie,* orada tahtında, mama

sandalyesinde oturmuş, yukarılardan oyunu gözlüyor, kazanç ya da kayıp gibi insan duygularına karşı duyarsız, bir tür Tanrı. Sonra da bütün o kumarbaz kâbuslarını ve aptallıklarını düşündüm. O pahalı ve düzgün kesimli takımının göğüs cebinde tipik bir tılsım, bir tavşan ayağı taşıyordu.

‘Tılsımını değiştir,” dedim. “Neden bir tilki ayağı, büyük bir kertenkelenin kurutulmuş pençesi ya da bir insan eli taşımıyorsun?”

“Ümitsiz,” dedi kuru bir sesle, “sen de biliyorsun.”

Julian *Salles Privées’*de çok para sürer ve Fransızların üreme için kullandıkları, *flambeur,* kızıştırıcı küfrünü fazlasıyla hak ederdi: Saf arzu ateşi, *bilmek* için duyulan matematiksel arzu. *Olmak* değil, *bilmek.* Tabii hep kazanmıştı. Onun için bir değer biriminden çok daha fazla şey ifade eden altın gübre yığınını uzatmıştı hep krupiyeler ona. Kayıtsızca ama şehvetle parmaklamış olmalı onu hep, tekrar potaya atmadan önce -çünkü cadılar ne derse desin, ancak altından altın yapılır. Bir şey daha hatırladım, eğer numaralar seri halinde gelirse kumarbaz dilinde *en chaleur* derler, istim üzerinde.

“Bütün bunların benimle konuşmak istediğin şeyle bir ilgisi yoktur herhalde,” dedi, “kusura bakma. Bu akşam biraz düşünceliyim. Bana ne söyleyecektin Felix?”

“Iolanthe. Bugün Marchant’Ia onu görmeye gittim ve şaşkınlıktan hâlâ sersemlemiş durumdayım. Şimdiye kadar gördüğüm şeyler içinde canlıya en çok benzeyeniydi. Eğer Marchant’ın bütün söyledikleri doğruysa eşsiz olacak. Ama henüz özelliklerini ayrıntılı olarak okuyamadım. Bu hafta bu işi yapacağım. Ama dikkatimi çeken bir iki nokta oldu.”

“Heyecanlanmış olman beni çok mutlu etti,” dedi, sesi çok duygulu geliyordu. “Ama,” dedim, “fikrini tam olarak anlayamamış olduğumuzu düşünerek birkaç noktada sana danışmam gerektiğini hissettim. Mesela erkek de aynı mı olacak?”

“Nasıl aynı?”

“Dışı güzel, içi sahte. İçleri basit bir baskı, gerilme, esneme indeksiyle yapay olarak düzenlenmişken dışkılarını neden bu kadar sadakatle kopya ediyoruz anlayamıyorum.”

“Bu tümüyle doğru değil, beyin kutusuna ne demeli?”

“Ama hiçbir zaman yiyip, dışlayıp, sevişemeyecekler... “

“Belki de bu aşamada çok fazla şey bekliyoruz. Adım adım gidelim daha iyi. Aslında gerçeklik yerine, birçok insan için büyük ihtimalle

gerçekliğin kendisinden daha gerçek olan mükemmel bir yanılsamayı tercih ederim; beyazperde yıldızı için benim seçimim böyle. Sevişmeye gelince, hareketleri yapabilirler sanırım ama sonuçsuz olur, kısır; yine de onlar ‘Düşesin söylediği gibi her zaman izleyenin gözünde olan bir Güzellik estetiği sergilemeye *çalışacaklar.* Ne dersin?”

“Hadımlar!”

“İstersen öyle de diyebilirsin: ama Afrodit yemek yiyip dışkılıyor muydu dersin? Bu konuda tartışacak kadar ciddi bir klasik profesörü değilim. Ne de olsa onlar yalnızca ciddi oyuncaklar. Felix, *ciddi oyuncaklar.* “

“Ama Marchant tepkileri açısından çok mükemmel uyarlandıklarında ısrar ediyor, öyle ki, ona göre, ne oldukları anlaşılmadan gerçek insanlar arasına bırakılabilirlermiş.”

“Neden olmasın Felix? Tanıdığımız birçok insandan daha gerçek olurlar büyük ihtimalle. Ama onları serbest bırakmak niyetinde değilim tabii; bir kere Iolanthe’nin yüzünü herkes tanıyor. Hasara uğramalarını göze alamayız. Ben onların sessiz, sakin, inzivada, onları inceleyebileceğimiz bir yerde yaşamasını istiyorum; ne de olsa türlerinin en gelişmiş örnekleri onlar, değil mi?”

“Mmm. Peki erkek bebek kimin üzerine temellendirilecek; şimdilik yalnızca bacaklarla kasık taslağı var. Hı?”

Hafifçe esneyip konuşmasını aynı sakin tonda sürdürdü: “Bunun için kendimi önermeyi ne kadar istediğimi tahmin edersin; ama bu çok Firavun’vari olur, bir tür mumyacılar pikniği. Ben de Rackstraw’ı düşündüm.”

“Rackstraw mı?”

“Üzerine vekaleten bir ölümsüzlük yükleyeceğiz; bir mumyalar kolonisindeki bir müze olacak sonu. Tabii eski halini kastediyorum, şimdiki halini değil. Hakkında bize gereken her şeyi biliyoruz. İtirazın var mı?”

“Yo. Ama bütün bunlar biraz acayip geliyor.”

“Sanırım bir bakıma öyle; ama Felix bu zaten bir kumarbaz düşüncesi. Bir keresinde alışkanlığın duyarlılığı beslediğini söylemiştin, motorun ısı yayması ya da birbirine sürtülen çomaklardan ateş çıkması gibi, durmadan tekrar edilen hareketlerin bir kavrayış yarattığını. Benim merak ettiğim şu: Acaba bir gün insan alışkanlıklarından oluşan bu yaratık yalnızca bir insan gibi davrandığı için bir mumya olduğunun FARKINA

VARABİLİR Mİ?” Son kelimeler tıslama gibiydi. “Demek istediğim, aslının kendisinin Iolanthe olduğunun farkında olması gibi olur mu? Bu bir kumar, hem bütün prototipler gibi işimize yaramayacak kadar hantal olabilirler. Ama umutlar da olmasa yaşamak neye yarar?”

“Anlıyorum.”

“İyi geceler. Felix,” dedi. “Bana şans dile olmaz mı? Buna çok ihtiyacım var.”

Hat kapandı. Telefonu kapamadan önce uzun süre bekledim. İtalyan tarzı, parlak, toprak kâselere çorbayı boşaltmış, ateşin önünde bir ‘sofra kurmuştu Benedicta. Alışık olmadığım vahşi bir heyecan içindeydim -ama gerçekten de neden öyle olduğumu bilmiyordum. Tabii bir kısmı bu olağanüstü projenin çağrıştırdıklarındandı; ama her şeyin daha sallantıda olduğu, çok daha kuramsal projeler de görmüştüm. Tabii aklımın bir köşesinde de bunun çocukça bir şey olduğu vardı. Sahiden öyle miydi peki? Neden ne olursa olsun bir yandan çantamı karıştırarak, üstünkörü yemek yedim -dosyayı... Yeni bir uçağın talimatnamesi gibi güzel ve yöntemli bir tarzda hazırlanmıştı. Tek sorun vardı, acaba uçacak mıydı, nasıl gidecekti, vs. vs.?

“Benedicta,” dedim, “yürümem lazım. Kendimi tutamıyorum.” Bana şaşkınlıkla baktı: “Bu havada mı? Çılgınlık bu Felix.” Ama ben çoktan kalın bir kazakla, İsviçre’den aldığım sağlam kayak pantolonunu giymiştim bile. Ciddi olduğumu görünce hemen ayağa fırlayıp bana katıldı. “Ben de geliyorum; göle düşmeni ya da kafanı bir ağaca vurup kırmanı göze alamayacağım. Bu riske atılamayacak kadar yeni bir şey Felix.” Kendimi domuz gibi hissettim, ama düşünmemi sağlayan bir jeneratör gibi yanımda olması hoşuma gidiyordu. Kar durmuş, her şey sessiz beyazlığa bürünmüştü -köşeleri yuvarlayıp dünyayı dolduran cehennemi, katı bulut sürüsü. Ay yoktu ama gökyüzünü devrilmiş bir mürekkep kabına çeviren beyaz bir aydınlık vardı. Fener ararken mutfakta sağlam bir fırtına feneri bulduk ve hiç su sıçratmadan denize giren yüzücüler gibi ustalıkla kuru balkondan kendimizi karlara bıraktık. Ormanın, genel yönümüzü tayin etmemize arayan birkaç köşesi kalmıştı neyse ki; dantel bir şalın üzerine çini mürekkebi dökülmüş gibi. Birkaç yüz metre sonra donmuş gölün buzları üzerinde olduğumuzu hissettik, daha doğrusu içimize doğdu. Kar o kadar kuruydu ki ayaklarımız altında gıcırdıyordu. Göğün bir yerlerinde vahşi kazlar birbirlerine bağırıyorlardı.

Gölün üzerinden, şimdi bembeyaz bir düğün pastasına benzeyen ortadaki küçük adaya doğru yürüdük. Gölün öte tarafında yalnız biri vardı. Bir avcı, ancak yaklaştıkça seçebildiğimiz işine dalmış griliğin ortasında kımıldanıyordu. Bir demir parçası ve çekiçle buzun üzerinde delikler açıyor, içlerine bir şeyler tıkıyordu. Balıkları beslemek için mi acaba? Onu selamladık, ama o kadar dalmıştı ki bizi duymadı. Küçük adacığı sıyırtıp, gölün öte tarafına ulaştık, sağlam toprağa gelince adımlarımız büyüdü. “Bilim elmanın yarısı,” dedim kendi kendime yüksek sesle, “aynı Havva’nın Adem’in yarısı olması gibi.” Mekanikleşmiş filozof böyle dalgın dalgın giderken devrik bir ağaç gövdesine takılıp düşmekten ya da kafasını bir ağaç dalına çarpmaktan kıl payı kurtulabildi. Ama zamanla ışığa alıştık ve gündüz gibi emin adımlarla yürümeye başladık.

Işığın küçük tepelerin omuzlarını okşadığı yerlerde hafif bir menekşe rengi parlıyordu. Bir dalın üzerinde yaşlı ve soğuktan-büzüşmüş-gibi-görünen baykuş, gözden düşmüş bir aktör gibi kürküne gömülmüştü. (Böyle bir konuşan mumyanın hata yapması olasılığı tabii çok fazlaydı.) “Birleştirilip, kızaktan indirildikten sonra onun hakkında hiçbir şeyi garanti edemem. Hatta, mesela iyi mi yoksa kötü mü olacağından bile kesinlikle emin değilim; yalnız aptaldan ziyade akıllı olacağa benziyor.” Kefene bürünmüş köknarların arasından, bir zamanlar at koşturduğumuz yangınaralarından ve donmuş derenin üzerinden güçlükle yürümeyi sürdürdük. Islak botlarımıza ve pantolon paçalarımıza rağmen yavaş yavaş gövdelerimiz ısındı. Arada bir hiç sesini çıkarmadan bana bakıyordu. Bu saatle boşaltılmış ve kilitlenmiş olan Kır Tanrısı adındaki küçük, eğri barın yanından geçtik; bir yatak odası penceresi elmas gibi parlıyordu. Küçük köyün içinden geçerken botlarımız donmuş asfaltın üzerinde melodik sesler çıkarıyordu. Sonra küçük, ahır benzeri evlerden birinin içinde koyu kırmızı bir ateş parlayıp canlı kıvılcımlar saçtı; yandı söndü, yandı söndü, örs üzerinde demircinin gür çekiş sesini ve bağırmalarını duyduk. Dükkânının gölgesinde belden yukarısı çıplak ve terli, gölgesini tavana düşürerek hareket ediyordu dev yaratık. Onu izlemek için biraz durduk ama bize gözünün ucuyla bile bakmadan düzenli olarak çalışıyordu. Belki orada olduğumuzu bile bilmiyordu.

Beyaz gecenin içine daldık tekrar, ancak o ünlü manzarasıyla Chorley’in zirvesine ulaştığımızda konuştu Benedicta: “Bu arada sana bir şey söylemek istiyordum. Firmadaki hissemden tümüyle feragat ettim.

Deyim yerindeyse üzerimdekilerden başka hiçbir şeyim yok. Devlete kaldım. Açlıkla aramda duran tek şey senin maaşın. Ne dersin?”

Birbirimize bakıp gülümseyerek öylece durduk. Bir buzdağı üzerindeki iki kâşif gibi, bu yeni uyum, anlayış ve güven duygusundan aldığımız olağanüstü haz içinde her şeyi unutmuştuk. “Harika,” dedim, “ona ihanet ettiğini söylerken Julian bunu mu kastediyordu?” Benedicta başını salladı: “Ama kısmen. Aynı zamanda genç Alman baronu da kastediyordu. Firma adına ona bir anlaşma imzalattırmam gerekiyordu, ama tam tersini yaptım ve firma onu alamadı. Bu Julian’a açık açık ilk karşı gelişimdi: Hoşuna gitmedi; ama sana ihtiyacı olduğu sürece bir şey yapamaz.”

“Ay! Ay! Ay!” diye mırıldanıyordu Marchant, Iolanthe üzerinde çalışırken. “Seni büyük, koca, güzel bebek! Seni bulduğum için ne mutluyum. Dur sana sanlayım.” Io’nun boğazından aşağı alçak akım boşalıyordu, uykusunda hafifçe kıpırdayıp başını öteki tarafa çevirdi, sonra esneyip gülümsedi. Marchant parçaları birleşmediği sürece üstünü örtme kuralını hâlâ bağnazca uyguluyordu; böylece aynı zamanda değişik bölümler üzerinde çalışabiliyorduk. Deyim yerindeyse, ancak kızaktan indirildiğinde onu bütün olarak görebilecektik; ama o belirleyici aşamadan sonra, saç kılı kadar ince infratoplarıyla bütün güç kutusunu sökmeden üzerinde düzeltme yapmamız çok zor olacaktı -yeniden baştan başlamak gibi bir şey. Tanrı bilir şimdiye kadar nelere mal olmuştu, yıllar süren, müthiş ayrıntılı bir iş. Oturaklı İngiliz giysileri içinde çok şık görünen ve her zamanki olgunluğuyla üniformanın ağırbaşlılığı ve gereklerini benimsemiş olan Said’le yeniden birlikte çalışmak harikaydı. Sonsuz sabır ve özeninin, onu ödüllendirebilecek bir dünyada sivrildiğini hissetmek güzeldi, Yunan başkentinde onunla çalışmaya başladığında ben onu hiç ödüllendirmemiştim.

“Hadi,” dedi Marchant, “nasıl öptüğüne bir bak, belki bir gün lazım olur ya da içinden gelir. Hı?” Dudaklarına bilimsel bir öpücük kondurdu ve muhteşem yumuşaklıklarının gerçeğinden de daha iyi olduğunu söyledi. “Nemlilik taklidi de harika -taze çiy gibi. Bak!” Iolanthe içini çekip, uykudaki bir çocuk gibi somurtarak bir öpücüğe daha uzandı. Takdire şayan! “Sıra sende,” dedi, ben de denedim. “Bence bu çok heyecan verici,”

dedim. “Ben çok... of!” Marchant gülmeye başladı. “Sanat doğanın taklididir,” dedi. “Ya buna ne demeli? Buraya gel. Adem’in penisini taklit bir orgazm için daha dün ayarladım. Dostum, mükemmel oldu. Hazırlık sınıfından kaptığım şeyler!” Başka bir masanın üzerinde duran erkek kuklanın kalça ve kasık düzenlemesini bir mal sahibi edasıyla açtı. “Şimdi seyret,” dedi penisi ovmaya başladı, kabarmaya başladıkça kararan penis dikilerek yalancı menisini boşalttı. “Ejax da neymiş,” dedi Marchant büyük bir memnuniyetle ellerini bir havluya silerek. “Babam bile bu kadarını yapamazdı. Belki de onu kiralayıp nafakayı doğrulturuz Felix. Neden birisi onu biraz olsun sevmesin ki, neden erkek hayatına ışık tutmasın? Senin benim kadar şansı olmalı.” Kauçuk, plastik, lastik, naylon...

“Hem yemek yemek ve dışkılamak gibi iki sıkıcı ve zaman öldürücü edimden kurtuldukları için bize minnettar kalacaklar.” Kafamı kaşıdım. “Ya kendini çok kısıtlanmış hissederse, yani yemek zamanı ne yapacak?” Marchant neşeyle cevap verdi: “Diğer oyuncuların yaptığını. Bir sigara yakıp ‘Hayatım, sadece bir bardak su istiyorum,’ diyecek. Gerçekte yemek yemeden bütün hareketleri yapacak. Bu arada tütün yasak değil. Sevgili dostum, tam modaya uygun bir kız. Birlikte olması kolay, sevmesi kolay...” Büyük bir keyifle mırıldanıyordu yine. İnsan vücudu ne tuhaf: elimin altında kımıldanan tembel parmaklarıyla o ılık elini hissediyordum. Tuhaf yapraklara benzeyen e! ve ayak parmakları, karışık kas yapısı, lif lif ve damarlı.

Büyük proje kızaktan indirme gününe doğru yavaş yavaş ilerliyordu; Iolanthe’nin kendisini bir ameliyattan sonra hastanede anesteziden ayılıyormuş gibi düşlemesi kararlaştırılmıştı. Giyindikten sonra kendi eşyalarıyla döşenmiş olan küçük bir villaya götürülecekti. Julian her şeyini ele geçirmişti, kürkler, balo giysileri, ayakkabılar ve peruklar. Başka bir deyişle, tepki indeksine ve belleğine normal olarak işleme şansı tanımak için ideal bir çevrede, ideal test şartları sağlayacağız. Çevresinde “gerçek” hayatında kullandığı tanıdık eşyaları olacak; kitapları ve film fotoğraflarının dosyaları, ünlü ressamların yaptığı ünlü suluboyalar (yerinde yatırım: Bütün film yıldızları Braque alıyor)... O zaman, yüzeysel olarak ölü Iolanthe’yle yaşayan Iolanthe arasında çok az fark kalacak. Tabii bir şey dışında... Kukla, beyazperde tanrıçasının “gerçek” hayatını yaşıyor olacak.

Ama biz çalışıyorsak Julian da kendi eziyetli tarzında çalışıyordu; kumar cümbüşünden geri döndüğünde hem daha fakir hem daha zengindi.

Çünkü tutku birden yakasını bırakmıştı, bazen aylarca yaptığı gibi. Bu hastalık bir yeraltı nehri gibi kâh görünüp kâh kayboluyordu -düzeni filan yoktu. Ama artık kendisi için yaptırdığı küçük projeksiyon odasında, Iolanthe'nin filmlerini sessizce üzerlerinde düşünerek tekrar tekrar seyrediyordu; yanında bir gelip bir giden dikkatiyle mırıldanıp kafasını sallayan Rackstraw, öteki yanında da bir zamanlar Bayan Henniker olan tuhaf bir put. Üçü öyle otururlardı, gümüş ışığın aç gözlemcilere dönüştürdüğü üç karaltı. Bayan Henniker, Iolanthe "uyanır uyanmaz" yine eski sekreterlik işine dönecekti. Rackstraw'a gelince, ondan çıkarılacak pek fazla bir şey yok. Arada bir hafıza parıltıları görülür gibi oluyordu, ama sonra dikkati dağılıyor, anlaşılmaz bir şeyler mırıldanıp uykuya dalıyordu, yaşlıların kafalarını önlerine düşüren o kuş uykusu. Yine de özel bir amaç için Julian bu grubu bütün kış dağıtmadı. Bunu neden yaptığını gerçekten de anlayamıyordum. En azından Henniker'in oynayacak bir rolü vardı, ya Rackstraw? Böylesine uzun bir zaman kendisini böyle boş bir işe adadığına göre Julian'ın kafasında çok kesin bir şey vardı herhalde. Julian'ın durumunda aynı zamanda, zihinsel cesaret ve korkaklık arasında bir gelip gitme, deyim yerindeyse bir dalgalı akım söz konusuydu. Belki de kelime çok güçlü, ama inşa etmekte olduğumuz Iolanthe'nin onun özel saplantısı olduğunu düşününce: Neden gelip onu görmüyordu? Tam aksine Marchant ve beni arayıp bir şehvet düşkünü nostaljisiyle işin değişik aşamalarını tartışıyordu bizle. Ama ben: "Neden yarın gelip onu görmüyorsun?" dediğimde hemen karşılık veriyordu: "Yo, Felix. Mükemmelleşene, tamamlanana kadar olmaz." Bu kelimelerde korku gibi bir şeyin titreştiğini hissediyordum; ama tabii hep bunu reddeden bir büyü eşlik ediyordu sözlerine. "Biliyorsun onunla daha önce hiç karşılaşmadım, tanıştırılmam lazım."

Io ise bir oyuncak olamayacak kadar gerçekti. Makineler insan ırkının ham duyguları için özel bir çekim oluşturuyor; yoksa insanlar arabalarıyla, teknelerine neden isim taksınlar ki? İtiraf etmeliyim ki bellek-üretim merkezini ilk çalıştırdığımızda olağanüstü, neredeyse cinsel bir heyecan yaşadım, o harika, hafif buğulu sesin (sanki akşamdan kalma gibi): "Ben de Henniker'a bunun işe yaramayacağını söyledim, işe yaramaz; Felix, aşk kompartımanlara ayrılmıştır, yoksa evrensel bir hastalık olmazdı. Bunu ifade edebilecek tek bir kelime olması çok aptalca. Diğer çeşitlerini anlatmak için olanlar da çok yetersiz -saygı, sevecenlik, şefkat, beğeni gibi.

Henüz hiçbir dilde sınıflandırılmamış," dediğini duyduğumda, kendimi küt diye sandalyeye bıraktım. Marchant parlayan, terli yüzünü bana doğru uzatıp övünçle: "Sence daha da geliştirilebilir mi? Dürüstçe söyle." Başımı hayranlıkla salladım. Kuklanın, insani durum adını verebileceğimiz şeyin olağan koşullarına böylesi uyum sağlaması insanı altüst ediyordu. Bellek, alışkanlık, itki ve ketleme gibi şeyler çerçevesinde işleyen "Benlik" adında bir nesne düşünün. Bir iki ay içinde sıradan yaşamın yörüngesine yerleştirilecekmiş gibi duruyordu. Hepimiz gibi o da, ama sırf günlük hayat içinde yaşayacaktı. İç uzanım yeğinleştirilmiş havasıyla beslenecek; birçok modern bilim adamının bir demet ölüm isteğinden başka bir şey olarak görmediği tutkuların kendisini mezara itmesine irade gücüyle karşı koyarak. Ama tabii elde olmadan bizim programlamadığımız bir özellik de ortaya çıktı: Onu hazırlarken "çekiciliği" düşünmemiştik mesela; ama insanı altüst eden bir çekiciliği vardı. Tabii bunun, onu *yapanların* hatırlaması gereken ilk özelliği olduğunu düşüneceksiniz gerçek yıldızın. Böylece, onu o kadar iyi bilmemize rağmen, parçalarının birleştirilmesine kadar geçen uzun süre içinde bizi şaşırtmayı sürdürdü. Tümüyle uyandığı, esnediği ve gözlerini oğuşturarak "Neredeyim? Saat kaç?" dediği günü kastediyorum. Sonra yavaş yavaş çevresinin ve beyaz önlüklü adamların farkına varınca: "Nasıl şu bizim apandisit iyi mi?" diyecekti.

Şu an yalnızca gelip giden tepkilerden ibaretti; gözleri takılmıştı ama onları kullanabileceği şekilde "yerleşmeleri" bir hafta filan alacaktı. Bu yüzden hâlâ bütün gün uyuyor, konuşurken gözlerini kapalı tutuyordu, ses o güzel biçimli, nükteli ağızdan uykulu uykulu dökülüyordu. Hatta şeyi bile unutmuştuk (bu mümkün mü: Lütfen söyleyin?), hepimizi, hatta isimlerimizi bileceğini unutmuştuk. Belki de başka türlü söylesem daha iyi: Bunu içten içe biliyorduk ama onları kullandığını duyunca irkilmeyecek kadar emin değildik bundan. Atina'daki günlerimizin ta en başlarından bir şeyler hatırlayıp benimle Yunanca konuşması daha da ilginçti. "Bana hiç çocuğum olmayacağını söylediler, ama mutluyum. Bir çocuğunun olmasını ister miydin Felix?" Onun yapay belleği bu kadar iyi çalışırken *benimki* tökezliyordu; o konumda ne cevap verdiğimi unutmuştum. Böyle bir sürü küçük sürprizi vardı. Ama hâlâ bir uyanış günü belirlememiştik.

IV

Herhalde koridorun ucundaki mumyalama stüdyosuna gitme alışkanlığımızın en akla yakın nedeni bizim inşa ettiğimiz şeyi onların büyük bir özenle korudukları şeyle karşılaştırmak!!, işlerinde pek hayat yoktu. Nedense mumyalama yayıncılar arasında bile pek tutmamıştı. Yine de o bir avuç ceset bile Cyrus P. Goytz'un öğrencilerine işlemleri öğretmesine yetiyordu. Küreğe benzeyen yüzü ve öğrencileri hata yaptığında ara sıra kızaran esmer teniyle sevimli bir adamdı. Ellerini göbeği üzerinde kavuşturarak verdiği derslerde siyah giysiler giyerdi. İri yarı, yumuşak, tehditkâr görünüşlü bir adamdı, ağır giysileri içinde ürünlerinden biri gibi dururdu. Oburluk sunaklarında daha henüz kurban edilmiş gibi değil de mubah bir yemek gibi, bütün kanı çekilmiş. Yüzüne tuhaf bir fanilik ifadesi veren kısa bir peruk takıyordu; yine aynı bir ay sonra eriyormuş gibi görünmeye başlayan mamulleri gibi. Ama evcildi Goytz, sabırlı bir ruh, (dediklerine göre de) evrendeki en iyi mumyacıydı. Personele verilen Noel partilerinde cam gözünü çıkarıp avucunun içinde onu herkese göstermesiyle ünlüydü. Akşamları, ufak, sinirli Bayan Goytz'a (içi doldurulmuş bir bataklık kuşuna benzerdi), Sidcup'taki ikiz evlerinde keman çalardı. Firmanın Ortadoğu'daki mumyalama harekâtının başını çekiyordu.

Ama hepsi bu kadar değildi; hepimize büyük zevk veren basit felsefesiydi: Işık ve iyilik saçmak, karanlık bulutları -ya da öğrencilerinin bu çok... anormal meşgale hakkındaki kuşkularını- dağıtmak için mülayim bir arzuyla doluydu. "Herkesin düşündüğünün aksine," derdi, ellerini önünde kenetleyip penguen pozunu alarak, "bir ceset dostane, hatta hoş bir şey olabilir, yani görece tazeyse." Marchant bu tür şeyleri aklında tutup, gözleri üzerinde çalışırken Iolanthe'nin kulağına fısıldıyordu. Bu arada, mumyacılar müzik eşliğinde çalışıyorlardı -özellikle de Palm Kraliyet Orkestrası'nın saygılı bir tarzda çaldığı *Bir Manastırın Bahçesinde*'nin ölçüleri eşliğinde. Goytz, öğrencilerine tahtaların üzerinde yatan gövdelerden kanı boşaltmak için kullanılan trokar ya da sifon pompası hakkında bilgi verirken sesi boğulmasın diye müziğin sesini kısıyordu. O kadar iyi bir adamdı ki Marchant'ın takılmalarına bile katlanıyordu. Mesela

küçük salon için en uygun parolanın “Ne kadar Pis olursa o kadar Mide Bulandırır” olduğunu söylemesine.

Oysa müşterileri bu konuda ona pek katılamıyorlardı; kırılgandılar, çünkü çürüme yalnızca bir süreliğine engellenebiliyordu. İpek çarşafının altında uyuyan Iolanthe’nin o asil, soyut niteliği yoktu onlarda. Onu parçalayabilirdiniz ama asla çürümez ya da tabutunda üzerine dökülen parafinin altında erimezdi -aklıma Mısır krallarıyla kraliçeleri geldi. Goytz bütün bunları biliyordu tabii, belki de ses tonumuzda, işi hakkında ona sorduğumuz sorularda hafif bir küçümseme seziyordu. Onu bilmem ama bir iki kere işimiz hakkında iğneleyici denebilecek sözler sarfetmişti. Mesela, “Ya uyanıp size yalvararak: ‘Mutlu olmam için küçük de olsa bir umut var mı?’ diye sorarsa ne cevap vereceksiniz?” demişti bir keresinde. Marchant ağzını şaklattı. “Tabii ki hiçbir şey demeyeceğiz; çünkü nasıl bütün insanlar ortaya attıkları sorunun cevabını biliyorsa o da bilecek. Soru cevabını içeriyor.”

Bay Goytz hafifçe gülümseyip, “Görüyorsun, benim çocuklarımla böyle bir sorunum yok; onlar yakınlarının ve sevdiklerinin kanatlarında taşınarak Büyük Sessizliğe girdiler. Hiç sorunları yok. Ama tabii bizimkiler saymakla bitmez; onları bir maskeli baloya hazırlar gibi giydirmemiz gerekiyor. Ve hemen onarmamız. Gelsenize, bu hafta çok olağandışı birkaç numunemiz var. Topuklarının üzerinde dönüp bir perdeyi aralayarak bizi masaların üzerinde yatan üç dört cesedin bulunduğu ana stüdyoya götürdü. Makyaja başlamadan önce üzerlerinde cesetlere çekidüzen verilen “soğutma tahtaları.” Birisi dışında hepsi ya tam ya da kısmen örtülmüştü, bu da bizim çalıştığımız stüdyoyla yüzeysel bir benzerlik sağlıyordu. Ama çok yüzeysel bir benzerlikti bu ve damarların bir pompayla kovaya boşaltıldığını görünce hemen sona erdi. Pompa tıslıyor, pembe kan şıkırdıyordu (arabanın yağını değiştirmek gibi bir şeydi). Genç bir adam azimle durmadan pompalıyordu. Gövde bir trafik kazası yüzünden epeyce hasara uğramıştı, başka bir genç de süngerle yaraların üzerini temizliyordu. Goytz sanki esnekliklerini ölçmek için, yanaklara beyaz eliyle şöyle bir dokundu, bu aşamada durumdan memnundu anlaşılan. Saatine baktı. “Sanırım bir saatiniz kaldı,” dedi başlarını işlerinden kaldırmayan yardımcılarına. İfadesiz yüzleri ve köşeli Yahudi kafaları vardı. Goytz dikkatle yarı yarıya kan dolmuş kovayı inceledi ve ders verme sesiyle: “Karbonmonoksit zehirlenmesinin tipik özelliklerinden biri kanın parlak, kiraz kırmızısı olması ve pıhtılaşmanın

gecikmesidir. Tabii bunu boğulmuş örneklerdeki benzer kan rengiyle karıştırmamak lazım.”

Goytz, cesetler ve huyları, çağlar boyu değişik mumyalama yolları, anatomik numuneleri üzerlerinde çalışmak için koruma yöntemleri ve sanatı hakkında yüzlerce büyüleyici püf noktasını anlatırken bir masadan diğerine geçiyorduk, belli ki karşımızdaki işinin erbabıydı, hatta tutkunu. Mumyalama tarihinin bütün isimlerini ve günlerini ezbere biliyordu. Kahramanı İskoç William Hunter’dan göz yaşartıcı bir saygıyla söz ediyordu. “İşte bütün dünyaya,” dedi. “tekniği yüzlerce kat geliştiren bir mumyalama yöntemi kazandırmakla kalmamış, bunu yaparken kullandığı maddelerin de bir listesini yapmıştır. Terebentin yağı, lavanta yağı, biberiye ve zincifreden oluşan karışımını vücuda sokmak için kasık atardamarını kullanan ilk odur; boşlukları açıp, temel yağlar ve şarapların içine banıp temizlemek için iç organları çıkarmadan önce bu karışımın dokulara sinmesi için saatlerce beklermiş. Tabii bunlar sonradan yerlerine konur, kâfuru, reçine, magnezyum sülfat ve potasyum birleşikleri gibi koruyucu tozlara bulanırlardı. Bu toz ağız, kulaklar, burun, anüs gibi boşluklara da sıkıca doldurulurdu; son olarak da bütün gövde alçının içine yerleştirilip yaklaşık dört yıl orada tutulurdu. Böylece numunenin suyunu alır, bakteri oluşumundan kaynaklanan bozulmayı önlerdi.” Bütün bunlar Goytz’u çok duygulandırıyordu.

“Burada da,” dedi, “Kraliçenize Elçi olarak geldiği ülkenizde damarını tıkayan pıhtı yüzünden ölen Doğulu bir hükümdar var. Oldukça taze, bittiğinde iyi olacak, gerçekten de iyi olacak. Doğallığı Habeşistan’dakileri epeyce irkiltecek.”

Çarşaf kalkınca altından iri, esmer, kıllı bir adam çıktı. Goytz adamın yumruk yaptığı kocaman ellerini büyük bir şefkatle parmaklarını açarak düzeltti. Numunenin nihai “kompozisyonu” (bu lafı büyük bir hazla telaffuz ediyordu) tamamlandığında görünür bir eklem bozukluğu kalmaması için özen gösteriyordu. Onu seyrederken bizim Io’muzun parmaklarının yumuşak olmaları için ovulmalarının gerekmediğini düşünüyordum; Eli avucumuza bir kartanesi yumuşaklığıyla konuyordu. Goytz numunelerini ovalamak, masaj yapmak, merdanelerle yumuşatmak zorundaydı -çalışmaya başlamadan önce bütün kanı çıkarmak için. Bu sefer ceset, iri, esmer, maymunsu, yarı zenci bir adamdı; ama yüzü Jocas Pehlevi’ye çok benziyordu, Julian’ın üvey kardeşi ya da her nesiyse. Bir yaban domuzunun

kılları kadar kara olan sakalının fışkırdığı teninin parlak sıcaklığı esmerliğiyle çelişiyordu. Aralık kalmış dudağından Jocas'ınkiler gibi altın dişlerinin tepesi görünüyordu. Ama tabii küpesi yoktu. Bu "hükümdarın" çürümesinden çok sonra bile bol miktardaki kılları ve tırnakları varlıklarını sürdürecekti. Üstünde sadece mavi bir don vardı. Ayak tırnakları büyük, kırık ve onlarla kömür küremiş gibi kirliydi. Goytz cesedin derisini, yüzüne krem süren bir kadının özeniyle orasına burasına vurarak, neredeyse şefkatle gözden geçirdi. Bir bakıma numuneleri onun bir uzantısı haline geliyorlardı; büyük bir ressamın tualine yaptığı gibi dokunup, düzeltip, vurduğu şey aslında kendi teniydi. "Hiç zorluk çıkarmayacak." dedi, "onu çok sevimli yapacağız. Eozin" diye ekledi esrarlı bir edayla.

Hatırladım. Tabii, eozinin ilginç özelliklerinden birisi ultraviyole ışığa tutulduğunda ışımasıydı; parlak güneş ışığında bile bu özellik ortaya çıkabilirdi. Ama en iyisi gölgeli bir ultraviyole lambası kullanmaktı -"Siyah ışık" dediğimiz şey. Goytz'un "iç kozmetik etki" dediği şeyi elde etmesini sağlayan şey, eozin kullanmasıydı; numuneleri içeriden ışıklandırılmış gibi duruyordu, sıcaklık ve yaşam izlenimi vererek parlıyorlardı. Biz de bundan yararlanıyorduk, ama derilerimiz daha ince, daha esnek ve bundan binlerce kez daha dayanıklıydı. Kanın boşaltılması sırasında yapılan uygulamalar yüzünden deride kalan gri rengi bastıran bu parlak renkleri yüzünden esmer numunelere karşı zaafı vardı. Kaygılarımız bazı noktalarda çakışsa da bazı noktalarda ayrılıyordu. Mesela koku sorunuyla her zaman bizden daha fazla uğraşması gerekiyordu, hem de tam ters yönde; bizim insan vücudunun doğal hayvani kokularından ayırt edilemeyen kokular icat etmemiz gerekiyordu. Ama onun her şeyden önce çürüme kokusunu gizlemesi lazımdı; sonra da müşterisine yaşıyor ya da yarı-yaşıyor izlenimi vermek için kullandığı güçlü maddelerin kokuları vardı; zaman içinde kısaltılmış bir yaşam mı? Yo, aman aman! Tabii ki ikisi de teknik açıdan ölü. İyi ama, Iolanthe daha az ölü sayılır, çünkü *kullanabileceği* bir belleği var: O onun radarı. Yoksa ölmek... hafıza kaybı mıymış, hem fiziksel hem zihinsel? "Yapılacak ilk iş," dedi Goytz bir meslektaşına tavsiye veren bir avcı edasıyla, "orada burada trokar şırıngayla emilmesi gereken bir pıhtıya ya da serbest hareketi engelleyen başka bir şeye rastlayabileceğini akılda tutarak boşaltım noktalarını seçmektir. Ama bu çok zor değildir.

"Kanın yaşayan birinin damarlarına yaptığı basınç çok azdır, kanın hareketi ancak kasların damarlara yaptığı baskıyla sağlanabilir. Kanı

gövdeden boşaltmak için biz de bu baskıyı taklit ediyoruz. Ama gerçekten önemi olan ilk şey boşaltım noktalarını seçip, belirlediğin damarları açmaktır. İçlerine kanın hareketini sağlayacak olası en büyük boşaltım tüpünü yerleştirirsin.” İsabetli bir cirit oyuncusunun şaşmaz ustalığıyla gösterdi bize bunu. “Hükümdarın” zararsız maymunsu kolları öylece yatıyordu; Goytz lastik eldivenleri taktı (“enfeksiyona karşı korunmak lazım” dedi fısıltıyla) ve dirseğin biraz aşağısında kolun iç kısmına iki delik açtı; sonra uzun denemeler sonucu edindiği deneyimiyle pensi deliğe daldırıp koyu renk bir damar çıkardı ve aleti bunun içinden geçirerek hem daman yüzeyin üzerine çıkardı hem de boşaltıma hazır hale getirdi. Bunu diğer kolda da tekrarladı. “Görüyorsun, bütün bildiklerimizi büyük anatomistlere borçluyuz; gülebilirsiniz ama Leonardo numuneleri böyle hazırlardı.” Ama bir aksaklık çıktı, yaralar kanamaya başladı. “Hiç önemi yok,” dedi, “göreceksiniz.” Birkaç öğrenci çağırdı, onlarla birlikte müşterinin kollarını kafasının üzerinde gidebildiğince yukarı çektiler, böylece olabildiğince fazla kan çıkarmaya çalışıyorlardı; bu sırada öğrenciler kolları parmak ucundan omuz başına kadar süngerle ovuyorlardı. “Hükümdar”a bir bakıma Japon masajı yapılıyordu. “Kötü boşaltım,” dedi Goytz, “dünya çapında temel mumyalama hatası olarak kabul edilmiştir. Yüzey tahrifi, titreşim, hatta silindirli sedye bile kullanıyoruz; kanı hareket ettirecek ne varsa. Ne de olsa niceliksel olarak gövde ağırlığının her elli kilosu için üç buçuk kilo sıvı kan bulunur; istersen dünyanın en iyi niyetli insanı ol, elinde de en yeni aletler bulunsun, (yetmiş beş kiloluk bir vücutta dört buçuk litre kan olsa) yine de bütün kanın ancak yarısını boşaltabilirsin, daha fazla değil: Yani bu yetmiş beş kiloluk adamdan iki buçuk kilo falan.” Hükümdarın alnına hafifçe vurdu, büyük bir özenle; şimdi usta bir balıkçıya benziyordu, kendisinden daha büyük kocaman bir beyaz köpekbalığının yanında durmuş, onu avlamak için hangi yöntemlere başvurduğunu anlatıyordu.

“Ama,” dedi ihtiyatlı bir tavırla, “sürekli ve *kontrolsüz* boşaltım başka bir durumun en önemli nedenlerindendir, bu durumda gövde sağlam ve temizdir ve mumyalandığında iyi korunmuş gibi görünür... ama,” parmağını havaya kaldırıp dramatik bir ara verdi, “birkaç saat sonra yumuşar ve çözülmeye başlar. İşte sana trajedi! Başka bir deyişle, bir mumyacının işi bir durumun ölçülü değerlendirilmesi üzerine kurulu bir sanattır. Hem yetersiz mumyalama hem de aşırı mumyalama yanlış değerlendirilmiş

boşaltım kontrolünden kaynaklanır. Aşırı mumyalamada kırışıklık, sertlik ve düşük direnç bölgelerinde su bırakması görülür; yetersiz mumyalamadaysa yüksek direnç bölgelerinde erken çürüme başlar. Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık, işte böyle!” Yine içini çekti.

Bu halde olduğu zamanlar, Marchant buna “Dörtnala Nutuk” hali diyordu, tadından yenmiyordu, onun konuşmayı sürdürmesi için elimizden gelen her şeyi yapıyorduk. Gerçekten de konuyu o kadar seviyordu ki yüzü pembemsi bir renk alıyor, müşterilerini “kompoze” etme heyecanının verdiği bir eozin parlaklığına bürünüyordu. Ama aynı zamanda alçakgönüllü bir adamdı ve meslekle ilgisi olmayan dinleyicileri sıkmaktan korkardı, bu yüzden ara sıra durur, kendine kızarak belli belirsiz gülümser ve özür dilemesine iç çekerdi. “Durma dostum,” dedi Marchant. “Bu büyüleyici; senden çok şey öğreniyoruz Goytz. Şimdi durma!” Dört dörtlük mumyacımız da nazlı nazlı gülüp, konuşmasını sürdürdü: “İyi öyleyse. O zaman bu Doğulu hükümdarla ilgili birkaç noktaya değineyim. Sanırım boşluk mumyalamasıyla ilgili temel etkenleri göz önünde bulundurmamız gerekecek; ana çürüme bölgelerinde trokarla işe başlayacağız.”

Parmaklarını şaklatınca yardımcılarından biri görmemiz için, her şeyden çok bir bahçe aletine bezeyen sivri burunlu, ağır, metal şırıngayı havaya kaldırdı; Goytz gülümsedi: “Biliyorum,” dedi, “hep söylenir. Ama en değerli mumyalama aleti de budur.” (Yaşlı kadınların güllerinin üzerine sabunlu su sıkmak için kullandıkları cinsten bir şey.) Goytz aleti üzerine titreyerek eline aldı ve numunesinin üzerinde, uzun denemeler sonucu mükemmelleştirilmiş bir tavırla kullandı. “Yapılması gerekenleri şöyle bir anlatayım!” dedi. “İlk önce beşinci kaburga boşluğunun kavuştuğu yere ve orta koltukaltı hattına girmemiz lazım. Sonra daha karmaşık olan bağırsaklara geçeceğiz. Aletin ucunu leğen kemiğinin sağ ucundan sokup pubis kemiğine kadar olan mesafenin dörtte biri kadar gideceksin; burası biraz karışık; yaklaşık on santim kadar ucu karın duvarının hemen altından yürüttükten sonra beş santim içeri gömüp hafifçe ileri iteceksin... hafif bir puf sesi, işte kalın bağırsaktasın.” Gülüşü iç açıcıydı, dinleyiciler kendinden geçmişlerdi. Durup burnunu bir beze sildi.

“Şimdi,” dedi, “geriye sidik torbası ve en zoru, kalbin sağ atardamarı kaldı.” Bu iki hassas işlem hakkındaki bilgileri ateşli bir coşkuyla ama sakin ve kontrollü bir sesle aktardı. Konuşurken, öğrencilerinin birinden aldığı kalemle numunenin derisini işaretliyordu. Her ne kadar Goytz’u

dikkatle dinliyor gibi gözükse de “hükümdar” hiç konuşmuyordu. “Pubis kemiğine değene kadar ileri iteceksin; orada hafif bir sıçrama olur. Ucu bir santim filan geri çekip hafifçe aşağı indirirsen kendini sidik torbasında bulursun. Atardamar söz konusu olduğunda hedef küçüktür; leğen kemiğinin sol ucundan sağ kulak memesine doğru bir çizgi varmış gibi düşün; diyaframa girene kadar ucu boşluğun dış duvarı boyunca yürüteceksin. Sonra daldırdın mı kalptesin.” Tekrar içini çekip mülayim, özür dileyen bir bakışla etrafına baktı.

“Görüyorsun ya Marchant,” diye sürdürdü konuşmasını, “çok basit şeyleri de göz önünde bulundurmalısın: Ortalama bir yetişkinin iç organlarının toplam ağırlığı yedi ila on kilo arasında değişir ve bu dokular çürümeye çok müsait olduklarından, onları dezenfekte edip korumak için büyük miktarlarda sıvı gerekir. Altı ila dokuz kilo yoğun boşluk sıvısını genellikle normal doz kabul ederiz. Ama tabii değişik durumlara da rastlanır. Arada bir bağırsak gazları geri teper, özellikle de numune taze değilse ya da bir organının çürütücü sıvıyla dolmasına neden olan bir hastalığa maruz kalmışsa. Ama biraz deneyim bu konuda değerlendirme yapmayı kolaylaştırır.” Tam o sırada “hükümdardan bir ses çıktı, tuhaf bir mide gurultusu, sanki açmış gibi. Goytz gülümseyerek parmağını havaya kaldırdı: “Buna dikkat edin! Gaz oluşumu. Sesi nasıl yorumlayacağınızı öğrenmelisiniz.” “Hükümdar’ın anüsünden bir tıs sesi çıktı, yılbaşı partisinde hava kaçıran bir balon gibi. “Bu normal,” dedi Goytz, “ama eğer çok ileriye giderse bu durumu engellemek için içeriye nüfuz edip bağırsakların çeşitli yerlerini bir makasla kesmemiz gerekecek. Pis bir sistemdir, mümkünse engellenmesi iyi olur. Ama bu meslekte insan tazelik ya da ciddi hastalıklar gibi bilinmeyen etkenlere hazır olmalıdır; arada bir, acil durumlarda, ana boşlukları temizlemek için aspiratör kullanırız. Mesela karın duvarının üstünden göbek deliği ile göğüs kemiğinin altındaki sifoid arasındaki halta on beş santimlik bir yarık açılır. Sonra şık-şık ve aspiratörle boşaltım; sonra iç organlar hızla sıvı, mumya tozu ya da sertleştiriciyle doldurulmalı. Ama tabii delik açmanın kötü tarafı, onları tekrar mühürlemek zorunda olmandır. Ama biraz cesaret toplayabiliriz; çünkü bir mumyalama numunesini dikmek, ameliyat geçiren bir canlıyı dikmekten daha kolaydır. Basit bir yelkenci dikişi iki yakayı bir araya getirmeye yeter; son olarak da üzerine mumla mühür yapılabilir.” Sınıfın demirbaşlarından olduğu anlaşılan şakayı yapmadan önce vurgulamak için bir an sustu. Sonra

mülayim tavrıyla, “Gövdeniz yenisinden ayırt edilemez.” Küçük gruptakiler dalkavukça kıkırdadılar. Bir tanesi alkışlayacakmış gibi istemdışı bir hareket yaptı, sanki bir konser izlemiş gibi. Goytz başıyla gence teşekkür ettikten sonra yarığın çeşidine ve büyüklüğüne göre atılacak dikiş türlerini göstermeye koyuldu. Iolanthe’nin fotoelektrik gövdesine, neredeyse görülemeyecek kadar ince sicimlerden, deyim yerindeyse, yaşam çizgileri döşeyen Marchant için büyüleyiciydi bu tabii. Bizim işimizle kıyaslandığında ne kadar da kaba görünüyordu. Yine de bir yaklaşım benzerliği vardı. Güzelliğe olan yaklaşımımız!

Goytz, sanki söylevin sonunu getirmek üzereymiş gibi nefeslenmek için uzunca bir süre durdu: Ama aslında işinin en dolambaçlı bölümüne başlamak için güç topluyordu, sessiz bir dikkatle “hükümdar”ın yüzüne baktı. Düşünceli bir edayla parmağını adamın ağzına koydu ve dudağını hafifçe kaldırdı, beyaz bir köpek dişi ortaya çıkmıştı. Sonra bize dönüp konuşmayı sürdürdü:

“Büyük ressam Sargent bir keresinde bir portre yaparken en zor şeyin modelin ağzını tabloya geçirmek olduğunu söylemiş. İnsan daha çok gözlerin çok hareketli, bir sürü çeşni ve ifadeyle dolu olduğunu düşünür hâlbuki. Ama aslında ressam haklı. Ağzın konumu uygun olmazsa bütün ifade bozulur. Gözler gülebilir, gözler parlayabilir, ama ağız yanlışsa her şey yanlıştır, sevdikleri hemen müşterinizin doğal görünmediğini söyleyeceklerdir. Eğer bu dünyanın en büyük portrecilerinden biri için geçerliyse, mumyacı için haydi haydi geçerlidir.

“En hassas konu ağzın konumudur ve fiziksel yapının da en zayıf bölümü; çünkü genellikle ölümde çene düşer, kaslar gerilir ya da gevşer, dudaklar büzüşür. İnsanın hızlı hareket etmesi gerekir. Ağzı ‘yerleştirmeden’ önce mumya kremi sürüp iyice masaj yapmalıdır. Ama birçok vakada ‘görünmez onarım’ dediğimiz şeyi yapmamız gerekir; teknik olarak iki çok önemli dikiş türü vardır, birisi kaslar için, diğeriyse altçenenin kendisi için. Birincisi aslında zar dikişidir. Eğri bir iğne altçenenin tabanındaki kas dokusundan, zardan geçirilir, iğne çene kemiğine mümkün olduğunca yakın tutulur, ilmik oldukça geniş olmalıdır. İğne sonradan üstdudak ve kemik arasından sokulup sol burun deliğinden çıkarılmalıdır. Sonra burun zarından sağ tarafa geçirilmeli ve dudakla kemisin arasından tekrar aşağı indirilmelidir. Sonra açıkta kalan uçlar çene konumunu ayarlamak için yavaşça çekilir. Operatör masanın başında

durduğunda küçük parmağıyla çenenin durumunu koruyup, diğer parmaklarıyla düğümü atabilir. Ama burada fiyonk atmak daha iyi olur, çünkü ileride yapılabilecek ayarlamalar için pay bırakır.

“Tabii bu alanda da şans kanunları geçerlidir, küçük etkenler büyük rol oynar; takma dişler mesela ya da ölümün kolayca şekilden çıkardığı içeri çökük çeneler; çürüme, ülser... ancak usta bir mumyacı bütün bunlarla uğraştıktan sonra bile gerçeklik görüşüne sadık kalmayı başarabilir -bunu söylemeye cüret etmemin sebebi mumyacının mümkün olduğunca hayata yakın bir etki elde etmeye çalışması. Numunedeki ölüm etkilerini, özellikle *rigor mortis* ve buna bağlı etkenleri tekrar biçimlendirmeye çalışan bir sanatçıdır o. Ama arada bir, uzun süre hasta yatmış numunelerde, hastalarının yüzüne yaşamboyu yerleşmiş olan üzüntü, bencillik ya da aptallığı silmeye çalışan bir estetikçinin karşılaştığı sorunlara benzer mumyacının sorunları.

“Mesela *facies hippocratica,* ilk kez dünyanın en büyük küçük doktoru tarafından tanımlandığı için bu adı almış. Bundan önceki ve sonraki bütün edebiyatlar öte tarafa geçmekte olan bütün insanların yüzünde bir ölüm damgası olduğuna dikkatleri çekmiştir. Tabii bu ifade ölüm nedenlerine göre sonsuz çeşitlilik gösterebilir, ama dikkat çekecek ölçüde tutarlıdır da. Her mumyacının bu durum hakkında değişik özellikler söylemesinin nedeni sırf âdetler değildir dostlarım. Bana sorsalar burun deliklerinde bariz bir daralma, şakaklar çevresindeki deride genel bir çekilme diyebilirim. Ama tabii her vaka koşullara göre değişir; büyük heyecan içinde bağırarak ölenler ya da intihar edip beyinlerini dağıtanlarla huzur içinde ölenler aynı belirtileri göstermezler. Herkesin bir yoğurt yiyişi var.”

İyicil ve dalgın bir edayla bize gülümsedi, sonra “hükümdar”ın sınıfın karşısına çıkaracağı sorunlar üzerinde durmak üzere konuşmaya başladı yine. “Bu vakada,” dedi, “tazeliği için kendimizi kutlayabiliriz, ama bundan başka pek az şeyi o kadar iyi -mesela ağzıyla ilgili bir iki sorun var. Birkaç resmini istedim. Altçenesi oldukça çıkıktı herhalde, sanırım bir altçene dikişi yapmamız gerekecek. İğne altdudak ve çene kemiği arasından itilip çene ucundan çıkarılır; sonra iğne aynı deliğe sokulup bu sefer çene kemiğinin arkasından çekilir, sonra ağız tabanı boyunca çekilerek tam dilin ucundan dışarı çıkarılır. Tabii son karar belgelere dayanacak.”

“Bununla,” dedi, “şunu demek istiyorum; eser orada yasını tutup, benzemediğinden şikâyet edecek arkadaşları ve akrabaları yoksa; eğer öylece tabuta konup, sarılıp Habeşistan’a gönderilecekse, o zaman sırf daha hızlı olsun diye ‘alla pulla’ diye bilinen daha basit bir yöntem kullanabilirim. Bu daha hızlı. Uzun ince bir halı raptiyesi ve çerçilerin kullandığı cinsten bir çekiç alıyorsun; raptiyeyi diş köklerinin arasına altçeneye çakıyorsun. Sonra üstçeneye bir başka raptiye çakıyorsun. Sonra iki raptiyeye tutturduğun bir parça ip altçeneyi tutuyor. Ama bu yöntem pek güvenilir değil, mesleki bir çekiciliği de yok. Diğer taraftan başka etkenleri de göz önünde bulundurmam lazım. Mesela memleketindekiler onun, her ne kadar uzman biri tarafından da olsa fotoğrafındaki gibi boyanmasını istemezler de iyice cilalansın derler. Elçilikten bir haber beklerken önce boşlukları garantiye almalıyız.” Eldivenlerini çıkarırken gülümseyerek, havayı başka bir sınıf-şakası için hazırladı. “Görüyorsunuz,” dedi, “ölüler de en az diriler kadar kaprisli.” Bu da coşkulu bir saygıyla karşılandı.

“Artık mesaim bitti,” dedi Goytz, “çay içmek için sizi çalışma odama alacağım.” Duvarları mumyalama işinin nasıl ilerlediğini gösteren grafikler ve panolarla dolu olan şık, beyaz ofisine götürdü bizi, her zamanki gibi. Her yer reklam broşürleriyle doluydu. Masanın yanında içinde taze çay duran bir tepsi vardı, bunu dikkatle dağıttı. “Şu an için işler kesat gibi dursa da,” dedi, “propaganda çok etkileyici. Sanırım on yıl içinde bu ülkedeki herkes mumyalama fikrini benimseyecek; daha şimdiden gençler arasındaki özel hisse satışlarımız milyona dayandı; bir bakıma moda oldu, özellikle de o pop grubu ‘Dünya Bir Mumya’ şarkısını çıkardıktan sonra, ama yine de o poliçelerin avansları *ödeniyor* ve karşılıklarını alacaklar. Kaybedecek zaman yok. Çok geçmeden ülkenin dört bir yanında çalışacak yüzlerce mumyacıya ihtiyacımız olacak. Özel bir çaba gerekeceği konusunda Julian’ı uyardım. Tabii ben Türkiye ve Ortadoğu üzerinde duruyorum, orada hem toplumsal açıdan hem de bilimsel açıdan değişik yöntemler kullanmak gerekecek; daha ucuz iş yapabiliriz, daha ucuz sıvılar, daha kaba yöntemler. Daha parlak renkler ve daha az sanat.

“Ama bu bile önceden satıldı, firmanın ayarladığı parlak kampanya sayesinde. Bizans kilisesine bedava mumyalama önerdik, ikinci Yunan Piskoposumuzdan sonra büyük bir izdiham oldu. Belgrad başpiskoposunun loğusalığı çağdaş yöntemlerimiz sayesinde haftalarca uzadı. Normalde Öğle Güneşi ülkelerinde çürüme üç günde hatta bazen daha bile erken başlıyor...

İnsan saygısını gösterecek kadar yaklaşamıyor cesede. Sonra Katolikler geldi; toz yutmaktan pek hoşlanmazlar, hem bu hamlenin ardındaki politik gücü de sezdiler. Hemen herkese mumyalanmayı öğütleyen bir ferman çıkardılar. Tehlikeli başkaldırıları önlüyordu. Ama en büyük zaferi komünistler üzerinde kazandık. Lenin'in bizim patentli boşluk sıvımızı kutladığını söyleyerek! Nasıl! Kuşkulu bir duraksamadan sonra, Bulgaristan diktatörü Toto da tam bir poliçe imzaladı, listemizde ikinci.

"Yani Ortadoğu'ya dört beş iyi eğitilmiş mumyacı yolladım mı bütün pazar bizim, geriye bir tek Mekke kalacak. Sonra... daha ileriye, Lotüs ülkelerine kadar uzanabiliriz, tabii İran ve Hindistan da kendi küçük rollerini oynayacaklar..." Goytz çayını yudumlayıp, elini hülyalı hülyalı bu uçsuz bucaksız ufuklara sallarken düşteydi sanki. Marchant büyük bir mutlulukla ellerini oğuşturdu. "Evet," dedi, "haklısın. Hiçbir şey bilimin ilerleyişini durduramaz." Sonra her zamanki gibi kıs kıs güldü; hâlâ yaratıcı havasında olan Goytz, masasının arkasından bize gülümsedi. "Gerçek Güzelliğin hüküm sürmesine," dedi, "daha ne kadar var?" Manchant zıpkın yemiş gibi yerinden sıçradı, yüzünde bir okul müdiresi ifadesiyle, ters ters, "Bizim Iolanthe'nin eli kulağında, Goytz. Bir, en fazla iki aya kadar hazır." Mumyacı dua eder gibi yavaşça elini kaldırdı ve sakin yüzünden hafif bir bulut geçti. "Benim için," dedi, "tek sorun Julian'ın kardeşinin ağırlığını koymaması; bir tuhaflık var. Belki de hastadır. Ama derdi her neyse bizi oldukça hayal kırıklığına uğrattı, çünkü bizim planlarımıza katılmayacak, en azından öyle görünüyor. Julian'ın da onunla sorunları var. Bütün bildiğim bu." Birden irkilerek Caradoc'un, Julian tarafından Jocas'a bir mezar yaptırdığına dair söylediklerini hatırladım... ne zamandı? Ama servis arabaları gelip de evlere doğru yola koyulana kadar çay partisi büyük bir edeple sürdü. Ayrılırken Goytz ikimizin de elini sıkıp istediğimiz zaman gelmemizi söyledi.

O akşam ateşin yanında oturmuş kitap okurken telefon çaldı ve Julian'ın sakin sesi duyuldu; her zamankinden belki bir nebze daha mahmur, ama kontrollü ve ayarlı. Paris'ten aradığını söyledi ve ekledi: "Sana da özellikle teşekkür etmek istiyorum, sevgili Felix, bu güzel hareketin için; onun sesini duymanın benim için ne demek olduğunu bilemezsin..."

"Kimin sesini?"

“Kimin olacak, Iolanthe’nin,” dedi şaşkın bir sesle. “Tabii sadece birkaç kelime söyledi. Ama onca zamandan sonra benim için ne büyük heyecandı. Teşekkürler.”

“Ama, dur,” dedim, “seninle konuşmuş olması mümkün değil Julian; henüz kartuşları tarihleyip yerlerine yerleştirmedik. O hâlâ uyuyor dostum. Evet, birkaç kelime söyleyebilir, ama ayağa kalkıp telefonu açamaz daha. Acaba Marchant, denemek için kaydettiği şeylerden birini mi çaldı sana? Belki.”

“Seni temin ederim,” dedi yalvarırcasına, “hiç hata yok. Bana: ‘Hiç karşılaşmadık, değil mi Julian? Gerçek yaşamının çok önemli bir bölümünü kaçırmışım gibi geliyor’ dedi.” Sesi biraz titredi: “Sonra şöyle devam etti: ‘Şimdi doktorlar başka birçok şeye buldukları gibi ona da bir çare bulurlar, iyileştiğimde bana gelmeni rica edeceğim.’ Bir bakıma korkunçtu, ama çok çok gerçekti...”

Artık ayağa kalkmıştım, büyük bir şaşkınlık yaşıyordum. “Kontrol edip,” dedim, “sana haber veririm.”

Peki bu nasıl olmuştu? Marchant’ı arayıp onu kuşkulular listesinden çıkardım. O da benim kadar şaşırmıştı. Sonra ani bir kararla -her ne kadar saçma görünse de- stüdyoya telefon ettim; o akşam örtüleri özenle Iolanthe’nin üzerine çektikten sonra kapıyı kendi ellerimle kilitlemiştim. Ama tuhaf bir şey oldu. Telefon meşgul çalıyordu, bu da telefonun en azından açık olduğunu gösteriyordu. Büyük bir hızla düşünerek melemeye benzeyen tekdüze sesi dinledim. Tam ben dinlerken, ancak ahizenin yerine konmasından kaynaklanabilecek bir çıt sesi duyuldu, ardından da sessizlik. Çıt, tekrar meşgul sesi.

“Bu da nesi?” dedim. Benedicta kafasını kaldırdığında paltomla atkıma ulaşmıştım bile. “Stüdyoya gidip kontrol etmem lazım,” dedim. “Benimle gel; ama acele et sevgilim; istersen arabayı kullanabilirsin.”

Kar kum gibi farlarımızın önünde savruluyor, gölgeli, şaşkın bir ay gökyüzünde titreşiyordu; B. son hız ilerliyordu, dudaklarının arasında yanan sigarayla. Yapanlar arabaya “Mızrak” adını koymakla isabetli bir iş yapmışlar. Dudaklarımın içini, düzensiz düşüncelerimi çiğniyordum. İçimde olağanüstü bir umutsuzluk vardı. Daha modelimizi ayağa bile kaldıramadan aksaklıkların başlamış olması çok erkendi. Biraz da bize aylarca sürecek

karmaşık çalışmalara mal olacak mekanik bir bozukluk bulmaktan korkuyordum. Ama aynı zamanda, şimdiye kadar *aklımızın* ucundan bile geçirmediğimiz bir tür fiziksel özerkliği ima eden, bilinmeyen bir etkenden de korkuyordum. Sonuçta Iolanthe ne kadar *özgür* olacaktı? Bir şempanzeden daha özgür herhalde... Evet, hem nasıl; ama telefonu alıp da Julian'ı büyüleyecek kadar da özgür mü? "Korkmuşa benziyorsun," dedi Benedicta yavaşça. "Hızlı kullandığım için mi? Yavaşlarım." Kafamı salladım: "Hayır. Hayır. Şartlı reflekslerin özgür iradesi üzerine kafa yoruyordum... Aslında daha hızlı sür. Çok daha hızlı. İnsanın kendi kendine açıklayamadığı bir şey olunca korkuyor yalnızca. Mesela Julian'ın yaptığını söylediği şeyi yapamaz, yani gidip telefonu alıp onunla konuşamaz. En azından bu aşamada."

"Şu kuklayı görmek için can atıyorum."

"Çok sabırlı davrandın Benedicta; neden bana bile sormadın sevgilim? Tabii ki soracaksın. Hadi."

"Sesimin kıskanç bir öfkeyle titreyeceğini ve bana hayretle bakacağını bildiğim için. Bazı şeylerin mantığı yüzünden dişilere has kıskançlık yapma hakkından vazgeçmek bir kadının başına gelebilecek en kötü şey." Güldü.

"Yoksa Iolanthe'yi kıskanıyor muyuz?"

Rüzgârın bir ağaçtan kırdığı birkaç okkalı dal ana yolun üzerinde duruyordu, dönerek fren yaptık, ileri gidecek başka bir yol olmadığından bir süre ne yapacağımızı bilemedik. Neyse ki ağaç göründüğü kadar ağır değilmiş, arabaya yol açacak kadar temizlemeyi başardım. Sonunda nefes nefese yanına oturdum, ısıtıcıdan çıkan sıcak havanın keyfini çıkararak tekrar hedefimize doğru yola koyulduk. "Peki kim yapmış olabilir?" diye sordu. "Acaba rüyasında mı gördü?" Iolanthe'yi kendi gözlerimle görmeden söyleyebileceğim bir şey yoktu. Tabii uyandığında böylesi bir hareket o heybetli "özerk" edimler repertuvarında olacaktı. Aslında istediğini arayıp, istediği gibi konuşabilecekti. "Yemek yiyip dışkılayamayacak mı demiştin?" Dişlerinin arasında bir sigara daha yerleştirip açıklamaya giriştim. "Bunu bilmeyecek. Onun için refleks hareketi ve beraberindeki biyolojik yapıyı inşa ettik; böylece üzerinde bir sürü pislik taşıması gerekmeyecek. Seninle aynı ihtiyacı hissedecek ve senin gibi tuvalete oturup muslukları açacak. Ama senin aksine, her ne kadar aynı zevki alsa da dışkılama işlemini yalnızca hayal ediyor olacak -biz erkeklerin pek hoş

buldukları o küçük titremeyi bile yaşayacak. Ama buna benzer birçok tasarruf önlemiyle donatıldı. Ah Tanrım, Benedicta, mükemmel oldu; çok şaşıracaksın, gerçekten de. Belki biraz da korkarsın. İtiraf etmeliyim ki onu ilk gördüğümde ben de afallamıştım, dehşete düştüm."

Sonunda yola saptığımızda bütün binalar karanlıktı, tabii biz de bunu ummalıydık. Görevleri laboratuvarlarda ve stüdyolarda gecede iki kez devriye gezmek olan bekçilerin kulübesinde parlak, yeşil bir ışık yanıyordu. Beni karşılamak için ayağa fırlayan Naysmith'in kır saçlı başının arkasındaki çivideydi bizim stüdyonun etiketli anahtarları. "Bir şey mi oldu?" diye sordu, sanırım yüz ifademdeki telaşı yakalamıştı. "Kesin değil. Belki de benim kuruntum. Ama gelip bölümü bir kontrol etsem iyi olur diye düşündüm. Nasıl olduğunu çözemediğim bir telefon konuşması var ortada. Naysmith, sen de benimle gelip parmak izi alır mısın? Telefonun üzerinde iz var mı bakmak istiyorum. En son Marchant ya da ben konuşmuşumdur."

Benedicta koyun postu paltosu ve botları içinde bizi bekliyordu; birlikte kestirmelerden geçerek stüdyolara kadar yüz metre kadar yürüdük. İçeri girdik, ilerledikçe işlem odasının beyaz ışıklarını yakıyorduk; her şeyi bıraktığım gibi bulmak beni rahatlattı. Ama bilmem neden farazi bir düzensizlik hayal ediyor ya da umuyordum. "Telefon şurada, Naysmith. Altın toz işlemini yap bakalım ne bulacaksın?" Bekçi uysallıkla, altın rengi tozu bir püskürteçten telefonun üzerine boca etti. Sonra çantasından kocaman bir büyüteç çıkarıp şüpheli aletin üzerinde dolaştırdı, bu sırada mırıldanıyordu. "Kahrolası şeyin üzerinde *hiç iz* yok," dedi sonunda, gerinip sırtını düzelterek, yüzünde hafif bir şaşkınlık vardı. "Birisi iyice temizlemiş." Bir an bu da tuhaf geldi, ama sonra yok yere gizem yaratmamaya karar verdim. Bir tür naylon olan Mel ile dokunmuş olan Iolanthe'nin teni için odanın havası özellikle nemli ve sıcak tutuluyordu. Bunu Naysmith'e kısaca açıkladım, bu açıklama onu yeterince tatmin etti, beni de. Aklıma başka bir şey gelmiyordu; bakalit ahizenin üzerinde ince bir tabaka nem oluşmuş ve bütün izleri silmişti. Ya Iolanthe? Örtüsü altında kıpırdamamıştı bile; tamamlanma günü yaklaşmış olmasına rağmen zavallıcık hâlâ parça parçaydı. İçinde bol miktarda elektrik dolaşıyordu, çünkü vücudunu uygun bir ısıda tutabilmek için onu düşük güçlü indüksiyon akımına bağlamıştık. İşte bana bir çözüm yolu gösteren de bu etken oldu -en azından bir çözüm taslağı. Benedicta kapıda duruyordu, birden çok solgun ve olağanüstü genç görünmeye başlamıştı. Örtünün

altında yatandan korkuyordu! Naysmith gitmeden Iolanthe'nin başını açmak istemiyordum -geleneksel bir kıskançlık mı yoksa? Ama iyi huylu adam hiç oyalanmadı ve sonunda Benedicta'ya güzelimi gösterme fırsatını ele geçirdim. Soğuk elini avucumun içine alıp onu masanın başına götürdüm.

"Derisini yapan dokumacı takımının stüdyosunu sana mutlaka göstermeliyim; orada kendini bir Japon suluboya resminde hissediyorsun; düşünebileceğin bütün çiçeklerin yapraklarından daha ince." Örtüyü açtım ve birlikte beyazperde tanrıçasının hâlâ sakin duran hatlarına baktık. Benedicta'nın dehşete düştüğünü hissedebiliyordum. Tam bu sırada telefon birden ciyaklayınca ikimizin de ödü koptu, birbirimize sarıldık. Titreyen parmaklarla ahizeyi kaldırdım, neyse ki Marchant'mış. "Aklıma bir açıklama geldi," dedi. "Hâlâ yükleyicide değil mi? Bir düşünce ya da cümleyi telefonu kullanmadan bir kabloya aktarmasına yetecek kadar elektrik var üzerinde. Pek olası gelmiyor, ama böyle olmalı."

"Başka yolu yok," dedim. "Başka çözüm yok." Marchant ağzını neşeyle şaklatıp konuşmayı sürdürdü: "Eğer düğmeyi açıp onu geri beslemeye bağlarsan, bunun cevabını sana kendisi bile verebilir." Ama gecenin bu vakti buralarda debelenmeye meraklı değildim. "Gece gibi bütün güzelliğiyle ayağa kalkana kadar beklesin," dedim. Bir çığlık ve bir kımıltı sesi duydum; geri döndüğümde Benedicta sabit bakışlarla, birden ifadesi değişmiş olan yüze bakıyordu. Sonra tam biz bakarken safir kadar parlak iki göz açılıp dik dik Benedicta'ya bakmaya başladı. B. bariz bir korkuyla birkaç adım geri çekildi. "Konuşmak istiyor," diye fısıldadı. "Zavallı şey. Zavallı şey." Neredeyse bayılacaktı ki onu yakaladım. Yandaki küçük tuvalette deliler gibi kustu.

"Beni bırak," dedi, kusma kasılmaları arasında. "Sana bir şey söylemek istiyor. Lütfen geri dön." Ama benimle dönebilecek hale gelene kadar bekledim; bu şoku atlatıp Iolanthe'yi olduğu gibi kabul etmesini istiyordum -gerçekliğin alçakgönüllü bir kopyasıydı, bir yaratık değil. Kendini silkeleyip "Tamam! Bu kadar," diyene kadar hiç sesimi çıkarmadan inatla bekledim. Yüzünü yıkayıp kapının arkasındaki küçük bir peçeteye sildi, sonra koluma girdi. "Ne deneyim!"

Iolanthe'nin kafası neredeyse hiç oynamamıştı, ama elektriğin kanatlarında, kodlanmış zihin kutusundan geçen anılara ya da isteğe gömülmüş geçici duygularla itkiler yüzünü şekillendiriyordu. Böylesi alçak

voltajlı bir yüklemeye rağmen onu böylesi "canlı" bulmak ilginçti. Yine de öyleydi. Mavi gözleri stüdyo ışıklarının beyaz ışıltısına dalgın bir merakla bakıyordu; sonra, beyazlık içinde kımıldanan gölgelerimiz dikkatini çekmiş olmalı ki bakışları aşağı eğilip sıkıntılı, sevgi dolu bir şaşkınlıkla benim yüzümde durdu. Tanıdığına yemin edebilirdim. Sonra sanki her zamanki alaycı Yunanca selamını söyleyecekmiş gibi ağzı muzipçe büzüldü. "*Xaire Felix mou*." Yine de çok ürkek, utangaç, azarlanacağından korkan bir *gamine*.[100]* Ama tabii normalin bu kadar altında bir akımda, düşünceler sıradan bir sayıklamada olduğu gibi birbirine karışmış -yüksek ateşi varmış gibi- söyledikleri de gırtlağının gerisinden geldiği için anlaşılmıyor. Sesi tabii pes kontraltoydu, düşük seviyeler yüzünden her zamanki sesine benzemiyordu. "Mezarda olmak için duyulan o derin istek Julian; sen doğumda ölmüş olmayı istemenin günahıyla yıprandın -ne iyi anlıyoruz! Şimdi artık bu büyük hastalıktan kalktım ya sana biraz huzur getirebilirim, göreceksin."

"Tanrım!" Benedicta hayranlık ve dehşet karışımı bir duyguyla titriyordu. "Sayıklıyor," dedim; onda yaşarken pek sık verdiği tepkiyi uyandıracağını bildiğim bir hareketle elimi yavaşça Iolanthe'nin saçları arasına soktum. Güzel boynunu gererek kafasını yavaşça geri attı ve derin, şehvetli bir soluk aldı; sonra dudaklarından soluğu yavaşça bırakarak bana gülümsedi uykulu uykulu. "Öp. Öp." dedi. "Felix." Kırmızı gülümseyen dudağını bir öpücük için uzattı, Benedicta'nın tiksintiyle karışık meraklı bakışları altında onu öptüm.

Öpüştük ve mırıldanan dudaklarıyla kulağımı gıdıkladı: "Çok güzel. Ama yaşam o kadar umut dolu olabilirdi ki, biz sakat olmasaydık, sakat. Julian'la konuştum." Eğer bütün bunlar için yeterli akım varsa belki ek bir güç olmadan belleksel kayıtlara dönüp "gerçek" bir soruya cevap verebilirdi. "Bunu nasıl yaptın?" diye sordum. Duymamış, anlamamış gibi gözlerini kapadı; sonra tekrar açtı ve yanağında küçük bir gamze belirdi: "Arap doktor çok iyi; bana Julian'ı o buldu. Sadece bir dakikalığına. Çok yorucu." Demek cevap buydu! Said numarayı çevirip ahizeyi ağzına dayamıştı. Gücü açmıştı. Ah benim şizoid tanrıçam, yine uykuya dalıyorsun. Karşı koyamıyordu; uzun kirpikleri yavaşça indi ve bir kez daha akımın deniz ritmine gömülerek bilmemezliğe boyun eğdi. Çekiliyordu, bilimsel zamanın gelgitsiz uykusuna çekiliyordu; kan dolaşımı dokularında

bir dalsa boyuydu, gücü bir kadın saatinden daha büyük olmayan bir göstergeyle ölçülüyordu. Küçük, zıplayan mavi bir pilot ışığı bütün gece göz kırpıyordu. Ne sessizlik, ne güzellik!

“İşte gizemi çözdük,” dedim, “hadi eve gidelim. Yorulmaya başladım.”

“Beni bir kere öp,” dedi Benedicta, “ona nasıl geldiğini hissetmek istiyorum. Yo, o kadarda iyi öpmüyorsun. Dikkatsizsin. Aklın hep başka yerlerde, dalgınsın. Bir mızrak gibi daldırmalısın.” Ama ben beyaz örtüleri bebeğimin üzerine çekiyor, saydam perdeleri bir kez daha kapatıyordum. Çok geç olmuştu, nedense kendimi heyecanlı ve sinirli hissediyordum. Her şeyi olması gerektiği gibi bulmanın verdiği rahatlama yüzündendi herhalde. Naysmith bir akşam gazetesi bırakmıştı ve endişe-tepkili bu hafif sersemlik halinde en basit başlıklar bile sinsi bir muğlaklığa bürünüyordu. “Bekçiler yedek parça çalıyor”, “Kuşlar yere saplanıyor”, “Topraksızlar için iş-bulucular”. Amin. Amin. Islık çalarak, kapıyı usule uygun bir biçimde kilitledim. Sonra içimi çekerek stüdyo kapısını ardımdan kapadım. “Şimdi,” dedim, “geceleyin geç vakte kadar çalışacağımı söylediğimde kiminle öpüştüğümü bileceksin. Bir modeli kıskanmak mümkün mü? Sanırım öyle olmalı; insan bir köpeği ya da bir çocuğu kıskanabiliyor, Kaliforniya mahkemelerine gelen büyük zihinsel gaddarlık davalarında cansız nesneler bile tatminkâr bir rol oynamış. Mesela yatağa golf sopalarıyla yatan bir adam. Had safhada zihinsel gaddarlık. Benedicta, böyle davalar okuyup beni düşündüğünde küfür etme, söz mü?” Ama Benedicta benim sinirli şakalarıma katılmadı; otların arasından asfalt araba parkına gidene kadar elimi sımsıkı tuttu, solgun ve dalgın. İçimdeki sıkıntıyı dağıtmak için böyle saçmaladığımı, bu önemsiz olayın birden beni mutsuz ettiğini, kendime olan güvenimi yitirdiğimi, bocaladığımı sezmişti. Yine de bunun nedenini tam olarak anlayamıyordum. Gerçekten kötü giden bir şey yoktu, hem de hiçbir şey.

Geri dönerken arabayı yavaş kullandı ve Croley, Addhead ve Byre yolundan dolaşarak kilometre saatine bir kırk mil daha ekledi. Bir süre neden böyle yaptığını merak ettim. Tabii. Sonra devrilen ağaç yüzünden yolun tıkalı olduğunu hatırladım. Zaten bu uzatmadan da memnundum; dışarıda içeride düşündüğümden daha iyi düşünürüm hep, hele hızlı giden bir arabada yolculuk ediyorsam. Ama geriye kalan son sigaranın son nefeslerini paylaşarak eve ulaştığımızda bayağı geç olmuştu. Kar durmuştu.

Büyük bir limuzin basamakların yanında yanık farlarıyla duruyordu. Julian'ın hep kullandığı ofis Rolls'uydu bu. Gerçekten de şoförü direksiyondaydı. Ona doğru gittik, bizi görünce selam verdi. "Sizi bekliyor efendim. Bay Baynes onu içeri alıp yemesi için bir şeyler hazırladı. Bir saat içinde geleceğini söyledi, ben de onu Southampton'a götürmek için arabayı ısıtıyorum."

Küçük Mızrağı park edip, arazi boyunca, parlayan patikadan, penceresinden sıcacık bir ışık sızan kulübeye doğru yürüdük. Kapı kilitli değildi ve küçük bir dokunmayla, parlayan ateşi ve kucağında bir dosyayla yüksek arkalıklı bir koltukta oturan Julian'ı ortaya çıkararak açıldı; ufak, temiz elinde tuttuğu küçük, gümüş kalem çapraşık bir hesabın üzerinde dengelenmişti. Yine tümüyle değişik görünüyordu. Belki giysilerden, çünkü sanki daha henüz bir düğünden çıkmış ya da Ascot'tan geliyormuş gibi sabah giysileri giymişti. Gri silindir şapka ve eldivenler, *Finance World* dergisiyle birlikte pencerenin kenarında duruyorlardı. Bu adanı insanı durmadan şaşırtıyor, ne yapacağı hiç belli olmuyordu.

Odanın içinde de çok dramatik bir nokta seçmişti kendine; eski şöminenin karşısında, kan kırmızısı abajurlu parlak bir lambanın tam altında. Sonuç olarak parlak ışık alnını ve dizlerini aydınlatıyor, yüzünün geri kalanına yansıyan esmer ışık, ona fazlaca yanmış gibi bir hava veriyordu. Bu büyük renk karşıtlığı içinde saçları oldukça beyaz, en azından olduğundan daha beyaz duruyordu. Yine de abajurdan geçen sıcak renk, bütün kış kayak yapıp kardan yanmış bir yüz veriyordu ona. "Ah," dedi cilalı ayakkabıları içindeki ayaklarını yan yana koyarak, "Jamaika'ya gitmeden önce size uğrama cüretini gösterdim. Umarım canınızı sıkmadım. Baynes bana bir çocukmuşum gibi baktı." Başıyla üzerinde sandviçler ve şampanya duran bir tepsiyi gösterdi. Ama ayağa kalkmadı. Ben paltomu çıkarıp terliklerimi giymekle uğraşırken Benedicta yanına gidip âdet yerini bulsun diye ona sarıldı.

Baynes yatalı çok olmuştu herhalde; bir yandan sigara ararken bir yandan da ocağa kahve koymasını rica ettim Benedicta'dan. "Haklıymışsın Julian," dedim ve birden bu kelimeleri söylerken sesimdeki rahatlamayı fark ettim. "Ödümü patlattın. Senin sözünü ettiğin şeyin, bu aşamada, yardımsız gerçekleşmesi mümkün değil, Marchant'ı aradığımda bana bu işte parmağı olmadığına yemin etti. Kafama her türlü bilimsel kısa devre üşüştü. Ama tabii ikimiz de Said'i unutmuştuk: Numarayı çevirip

konuşmayı ayarlayan oymuş. Of!” Ateşin önüne oturdum ve ortalığa bir sessizlik çöktü: Kırların derin, zengin sessizliği; başı bir av köpeği gibi dikilmiş, bu sessizliği özlemle yudumladığını hissediyordum Julian’ın. “Burası ne kadar sakin,” dedi hayranlıkla. “Büyük evden çok daha sakin nedense -orada hep gürültü olurdu. Odaların küçük olmasından herhalde.” Benedicta tepsiyle kahveyi getirtil pijamalarını giyip saçlarını taramıştı bile. Bardaklarımıza dumanı tüten kahveyi kopup alevleri seyrederek ateşin karşısında oturduk.

Julian omuzlarımız üzerinden büyük bir dikkatle ateşe bakıyordu. Çok sakin, çok huzurlu görünüyordu: Ama içindeki çelişik kaygıları çözmüş birinden çok yaşlılığa boyun eğmiş birinin huzuruydu bu. “Gelecek ay hazır olacağını söyledin değil mi? Tabii onu yavaş yavaş yaşamlarımıza sokmaya başlamalıyız, değil mi? Ne de olsa, onun açısından bakarsan, bıraktığı noktadan uzun bir hayata başlıyor. Onun, bilimsel bir tür yetim olmanın soğuk rahatlığını yaşamasını istemiyor insan.” Sesindeki tuhaf dalgalanma bana dokunmuştu, eski bir kemanın sesi gibi alçalıp yükseliyordu; saf bir acıma vardı ses tonunda. Ateşin aydınlattığı yüzü bile kırışıksız ve çocuksu görünüyordu konuşurken. “Sen ne dersin, yani?” diyerek ortasında kesti konuşmayı, ama bana nedense dokunaklı gelen aynı güçsüz arzuyla. “Benim tek dilediğim,” dedim, “yaptığımız modelle fazlaca özdeşleşip onu gerçek özneyle karıştırman! Bu pek de zor olmaz doğrusu -aynı canlısı gibi. Aslında Marchant’la ben de her ne kadar kusursuz da olsa insan yapımı bir şey değil de gerçek olduğunu düşünmeye başladığımızı fark ettik.” Ben konuşurken bir iki kere başım salladı. “Biliyorum,” dedi yavaşça, “biliyorum.” Dudakları, kendi kendine *sotto voce* uyarılar fısıldıyormuş gibi kımıldandı. Birden kendimi tutamayıp: “Julian, nerden aklına geldi... onun bir kopyasını yapmak?” dedim. Bana öyle sitemli bir hüzünle, o kadar yoğun sessiz bir acıyla baktı ki sorumun ne kadar gereksiz olduğunu bütün açıklığıyla kavradım. Allah kahretsin! ‘insan bazı durumlarda en basit olanı yapıyor,” dedi sonunda. “Hiç başka türlüsünün mümkün olabileceğini düşünmedim.” Haklıydı. İkimizin de Merlin’de yaşadığımız deneyim bağlamında cevaplanamayacak bir soru var mıydı ki? Benim çıraklığım mesela. Yo, hayal aynı zamanda gerçekti de. Hani derler ya, her şey gün gibi açıktı.

Bir an başını öne eğip, yırtıcı bir kuş gibi gözlerini kıstı, abajurun gölgesinde onu izlerken, zihinsel enerjisinin ve firma için harcadığı

enerjinin (ikisi aynı şey olmuştu) ardında yatan gücün iktidarsızlığı olduğunu düşünmeden edemedim; farkında olduğu rezaletin yavaş yavaş yayılan lekesi, bir utanç ve bundan fışkıran o hınç. Hepsi bu -sanki bu kadarı yetmezmiş gibi! Ama en azından bunu çözümlemek de bir şeydi, yattığı bölgeyi göstermek. Bu, çok merak ettiğim, kendi kendime bir türlü açıklayamadığım birçok şeyi gün ışığına çıkarıyordu... (“Moldavya penisi sadece arkaya doğru kalkar” diye yazar Trabergen, Umlaut ekler: “Çoğu zaman da patlıcan gibi perdahlıdır.” Bu kuzeyli âlimlerin çalışmaları olmasa nerede olurduk acaba?) İktidarsızlığın muazzam açgözlülüğü!

“Sen bir bakıma şanslıydın,” dedi Julian yavaşça, benim aklım dağınıktı, “bize dışarıdan taptaze geldin. Savaşmak zorunda olduğun -ya da kendini zorunda hissettiğin şey- senin dışında bir şeydi. Ama eğer, benim durumumda olduğu gibi, rakibin kendin olsaydı?.. O zaman ne yapacaktın? Ben birbiriyle çelişen iki şeyi aynı anda yapmaya çalıştım: Firmanın gidişini zaptetmeye çalışmak ve aynı zamanda da kendi kişisel özgürlüğümün sınırlarını genişletmek. Gördüğün gibi ben Merlin’e *aittim:* sen hiçbir zaman ait olmadın. Yine de özgürlüğe senin duyabileceğinden çok daha fazla ihtiyaç duydum. Sonra, beni olduğum yere çivileyen diğer şeyler -aile, ırk, çevre... bütün bunlar elimi kolumu bağladı ve hâlâ da bağlıyor. Benedicta, ağlama.” Benedicta kafasını dizlerine dayamadan önce hafifçe hıçkırdı; ama uykusunda kaçak bir gündüz anısını ya da bir oyuncak için kavga ettiğini gören bir çocuğun sesiydi bu sadece.

“Iolanthe’nin ölümü beni *durdurdu,”* dedi Julian, içinde tuhaf gizli bir tonlama taşıyan yumuşak, uysal sesiyle -belki de gittikçe yakınlaştığı hissedilen deliliği muştuluyordu, kim bilir? Yo, bu çok güçlü. “Bu hafta,” dedi bezginlikle, “Nash için büyük kuşkularla dolu bir hafta oldu, birden sahnede belirip onun hakkında bir sürü soru sordu. Her ne kadar işin içinde olsam, senin gibi anal-oral teolojisini bilsem de hiçbirine cevap veremedim. Nash onun yok edilmesini istiyor.”

“Yok etmek mi?”

“Bize yararı dokunmaz,’ diyor. ‘Aslında yapısına ölümcül bir biçimde kazınmış parmak izleri taşıyor, onu yapanların Freud’yen parmak izlerini.’ Böyle diyor. Başka bir deyişle, benim düşündüğüm gibi kültürümüzle ilişkili estetik bir nesne olamazmış, çünkü bunu temeli olan organlardan mahrum bırakmışız onu. Yalnızca onun dediklerini tekrar ediyorum.

Binlerce gemiyi batıran *merde*[101*] nerde? Bunu soruyor. Aslında neden onu yaratmayı tercih ettiğimi acemice çözümlemeye çalışıyor, neden özellikle o insanı...” Susup ateşe baktı, duvar üzerinde şekiller oluşturan titrek alevleri büyük bir dikkatle izliyordu. “Çok çabuk tatmin oluyor,” dedi “şu psikologlar, en önemsiz benzerlik onlara bir şeyin açıklamasıymış gibi geliyor. Nash’in, bütün kadınlar arasından neden onu esas simgem olarak seçtiğimi çözümlemesi gibi -para tanrıçası, kalabalığın tanrıçası. Çok basit geliyor değil mi? Çözümleme genellikle çok sığ oluyor zaten; pek derinlere de nüfuz etmiyor. Ama Nash’e göre işliyor, onun serbest çağrışmayla. Beyazperdenin kendisi esas olarak kısır bir şey. Patiskadan ya da kefen bezinden ya da ikisinden birden yapılıyor; ama kolektif bilinçdışı için pek kıymetli olan yansıtılmış görüntüyü daha iyi kavrasın diye üzerine hafif bir simya gümüşü serpiliyor. Ensest vurgusuyla genç anne imgesi... Öte yandan insanın bütün bunlara gülmeye hakkı olmalı, değil mi? Ama bir yandan da... ah! Felix.

“Evet, bu kuşku haftası Iolanthe hakkındaki sorularla tıka basa dolu olarak geçti; sen orada olup cevap verseydin daha iyi olurdu, her ne kadar geçici de olsa. Nash’in onu otomasyon alanında küçük bir gözlem karakolu olarak görmesi için elimden geleni yaptım -sadece bir karakol. Ama bu onu pek tatmin etmedi. En başta onu kültürden ya da estetikten söz etmek hataymış. Farkında olmadan hepimiz arayışımızın esas doğasını türlü sevimli yollarla gizlemeye çalıştık. Evet, Psikanaliste göre bu pislik. Bu arada, hiç külçe altın gördünüz mü? Yanımda bir tane var; Jamaika’ya götürüyorum. Durun size göstereyim.”

Hiçbir şey frak, silindir şapka ve altlarında duran kese kâğıdına sarılmış, bir iple bağlanmış paketten daha uyumsuz olamazdı. Sebatlı, alçakgönüllü bir zafer havasıyla açtığı orta-sınıf-görünümlü paketin içinden üzerinde derin bir mühür olan, küçük, yeşilimsi somunu çıkarıp ikimizin arasına, halının üzerine koydu. Ateşin ışığında soğuk soğuk parlayarak öylece oturdu.

Julian: “Freud tek mutluluğun çok eski bir dileğin gecikmeli de olsa yerine gelmesi olduğunu söyler ve ekler: işte bu yüzden zenginlik pek mutluluk getirmez; para çocukluktan kalma bir dilek değildir’.” dedi. Derin düşüncelere dalarak biraz oturdu; sonra tek dizi üzerine çömelerek küçük, yeşil somunu kese kâğıdına sarıp, ipini de özenle bağladı. Onu böylece

güvenliğe kavuşturarak tekrar şapkasının altında duran ceketinin kıvrımları arasına soktu. “Kapitalist sistemimizin şeytaniliğini Luther’in bakış açısından inceliyordum -insanı ıslah eden bir deneyim bu. Şeytanın bu dünyadaki nihai iktidarını kapitalist bir simge olarak görüyor. Ona göre Şeytan İmparatorluğunun yapısı esas olarak kapitalist, bir şeytanın mülküyüz, diyor ve sistemimizi bu cümleyle lanetliyor: ‘Para Şeytanın sözüdür, Şeytan onunla bir zamanlar Tanrı’nın Kelâm’ı yarattığı gibi her şeyi yeni baştan yaratır.’ Bu yıkıcı teolojide kapitalizm Tanrı’nın bir taklidi olarak ortaya çıkar, *simia dei.*[102]* Paylaşılan, gerçek dünyada bu manyakla bir macera yaşadıysan tıraş olurken aynada kendi yüzüne nesnel olarak bakamıyorsun. Dünya, kültürel ve geleneksel kalıplarımızın içinde kıvranıp durduğu o dev solucan torbası, kıvranmalarının yegâne nedeni zamanın bağırsaklarındaki çürütücü gaz patlamaları olan, leş kokulu kör bağırsak.” Dalgın dalgın kafasını sallayarak durdu. “Hem sonra, Spengler’in dediği gibi, altın gerçek bir renk değil, çünkü renkler doğal şeylerdir. Yo, o metalik, yeşilimsi parıltı şeytani ve doğaüstü bir şey; yine de kiliselerimizin süslemelerinde apaçık bir mistik değeri var.” Gümüş bir çakmakla purosunu tekrar yaktı.

“Sonra altından paraya geçiş yalnızca küçük bir sıçrama gerektiriyor, ama bütün kültürümüzün sığ çukurunda bir girdap yaratan ve biz megalopolitan insanlara ve *huylarımıza(!)* bir tür mantık getiren bir sıçrama. Çünkü para Yeni Kelâm’ın kalbidir ve paranın *kâr* getirme gücü, temel *raison d’etre*’ı[103]* çevresinde büyük kenti yaratmıştır. Para, kâr prensibiyle çekim dalgaları yayan bir dinamodur. Şeytanin, altının bu uçuculuk prensibi olmasaydı şehirler de olmazdı. Arkeologlar, ilk şehirlerini kurduktan sonra insanların yaşam tarzının nasıl tümüyle bozulduğunu kaydettiklerini söyleyeceklerdir sana. *Kâr getiren* sermayenin ortaya çıkışı, insanlığın neredeyse tümüyle yeniden düzenlenmesinin, sahip olduğu bütün kırsal değerlerin değişiminin anahtarıdır. Harman yerinden bir katedral kentinin meydanına geçiş küçük bir sıçramaydı, ama kâr getiren sermaye olmadan bu bile yapılamazdı. Şehrin ekonomisi tümüyle ekonomik artık üzerine temellenmiştir. Yaşamlarını sürdürmeleri, kendilerine ait olmayan tarımsal emek üretimine bağlı olan insanların yerleşim merkezidir şehir; şehrin nafakasını, kırsal kesimin üretim *fazlası* temin eder. Ama Nash bilinçdışı için; fazlalığı tüketen sektörün aynı zamanda da mukaddes sektör

olduğunu söylemekten geri durmayacaktır. Değerli taşlar, heykeller ve ayinlerden oluşan kabuğuyla yükselen katedral kenti böyledir işte; bütün ekonomisi kutsal amaçlara adanır. ‘Kutsal hane’ Tanrı’nın evi haline gelir.”

Başını geri atıp alaylı bir hüzünle, aniden havlar gibi bir kahkaha attı. Çok tuhaf görünüyordu Julian, bütün bu düşüncelerin ağırlığı altında bel vermiş; hem yaşsız hem de çok yaşlı duruyordu. “Bilimimizin hâlâ çok geri olduğunu ve bu yüzden huzura kavuşmak için kendimize işleyen modeller yapmak ihtiyacı hissettiğimizi anlatmakta güçlük çektim Nash’e -ister tren, dürbün, isterse melek olsun! Tekniğin tersine estetikte, serçeler gibi cıvıldaşarak bir sürü fikir geliyor tabii. Bir dönemin başındayız, bunu hissedebiliyor insan; ama temelin daha yeni, daha taze olmasını, daha az arkaik öğe içermesini istiyor insan. Değil mi? Eski ölüm figürü orada, yaratıcı Erosla yan yana, birçok masum ve suçlunun çoktan tökezleyip düştüğü, pis kokulu tarih bataklığına bizi gömmek, bizi tekrar çamurun içine çekmek için fırsat kolluyor. Iolanthe’ye gelince, itiraf etmeliyim ki seninle kıyaslandığında bir dezavantajım var; onu tanıyordun, aslım biliyordun, onunla kıyaslanacak gerçek bir şey var elinde. Ama benim, onu kıyaslayabileceğim tek şey mikroskop camları gibi aşınmış birkaç veri; filmleri, hayatı -bütün dosyayı ezberledim. Ama onunla karşılaştığımda olağanüstü yeni bir deneyim olacak. Bundan kesinlikle eminim. Evet.”

Birden neredeyse yalvarıyormuş gibi göründü, bir okul çocuğu gibi elleri dizleri arasına sıkıştırılmış, avuntu bulmak için gözlerime bakıyor. Bir kukla için bu kadar duyarlı olmak biraz sağlıksızmış gibi geldi bana -neden olduğunu kendi kendime açıklayamasam da birden huzursuz oldum. Bakışlarından daha aklı başında hiçbir şey olamazdı, bütün bu iç içe geçmiş kavramları açıklarken kullandığı dilden daha kusursuz olamazdı hiçbir şey. Julian uzunca bir süre ateşe bakarak oturdu, sonra konuşmaya devam etti. “Sanırım bu yeni biçimiyle ona hazırım. Şimdiye kadar elimden geldiğince ölümsüzmüşüm gibi davrandım hep -mahrumiyetten kaynaklanan olumsuz bir özellik diyebilirsin. Bir Japon prensi ya da bir Budist rahibi gibi kendi başıma, tutsaklık içinde gelişmeye zorlandım. Şeytan olmasam da Şeytanin zeki bir öğrencisi oldum. Demek istediğim simya babında; doğam gereği beyaz patikaya sapmaya meyilliydim; ama sırlarını keşfetmek için siyah patikayı çiğnedim. Bu sırların bir kısmını kendim için kullandım -ama maalesef pek azını. Herkes gibi insanlığın acılarını ve sızılarını dindirmek istedim. Ne hırs.”

“Julian,” dedim Benedicta’nın ensesini hafifçe okşayarak: “Bunu sırf deneyim olsun diye yapmışsın gibi geliyor bana, zevk için.” Sessizce gülerek bu sözümü kısmen kabul ettiğini gösterdi. “Belki. Ama zaten siyah patika da *bu*. Hiç uzlaşmaya gelmez, insan o olmak zorundadır, onun üstünde yürümek; ama orada sabit durma zorunluluğu da yoktur, bir destedeki joker gibi, insan kendini kurtarabilir: Ancak, karanlıklar prensiyle ya da Şeytani prensibe ne ad veriyorsan onunla savaştıktan sonra. Tabii bu kavga insanı inanılmayacak ölçüde zenginleştirir; eğer aklını kaybetmezsen bu karşılaşmadan, her an emrinde olan karşı konmaz bir fizik donanım gövdesiyle çıkıyorsun. Gerçi uzun vadede onun da kimseye bir faydası olmuyor...” Tekrar konuşmaya başlamadan önce bir kedi gibi uzun uzun esnedi. “Yarın okyanusta olacağını. Bak, Felix neden Nash’Ie o uzun seansları yaptığımızı anlıyor musun? Bir yeni-Afrodit, yiyemeyen, dışkılayamayan ya da sevişemeyen bir Afrodit yapma isteğimin ardındaki bilinçdışı niyetleri mümkün olduğunca ortaya çıkarmak için. Onun kendi değerlerine göre, bu cümleyi kullanıyorum, çünkü ona her türlü olasılığın hesabını verecek, çağdaş bir bellek bahşettiğini biliyorum. Bütün bellek, tabii zaman içinde bizim bulunduğumuz noktadan göründüğü haliyle. Ama farzet ki özgür -farzet ki dünyada onun kadar mükemmel bir düzine model daha var, o zaman başka bir sürü etken de devreye girer. Mesela paraya karşı nasıl bir tavır takınacaklar? Böylesi yaratıklar nasıl bir şehir kurar ve sonuçta nasıl simgeler yaratırlar? Hı? Düşünmeye değer. Sonra, bizi ‘nâ’ yapan şeylerin bütün o Freud’yen yükünden bağımsız olduklarına göre mutluluk onun için ne ifade edecek; doğal bir şehvet düşkünlüğü, durdurak bilmeyen erotikleştirilmiş bir işlev verebilecek misin ona? Yo, çünkü kısır -cevap da bu değil mi? Yine de mükemmel, gece gibi güzel yürüyor. Felix... böyle bir şey... Iolanthe’nin kuklası *sevebilir mi?* Hem böylesi bir sapkınlığın sonu nereye varır? Sanırım Adem’i yaptığımızda bu uçurumu biraz daha net görebileceğiz. Onu görmeye, doğal çevresi içinde tanımaya can atıyorum -lafın kusuruna bakma. Bu özgür, insani anne saplantısının irinli ağırlığından kurtulmuş kadını. Ne sevebiliyor ne nefret edebiliyor. Birilerini ne kadar iyi avutur kim bilir. Kötüyü iyiden ayırabilir mi? Böyle bir sorun yok; zaten bunu kim ayırabiliyor ki? Düşünmeden hareket etmeye zorlanıyoruz. Yo, dur da bitireyim...

“Ne derlerse desinler, neredeyse her zaman eylem düşünceden önce gelir; bir eylemin doğru ya da yanlış olduğuna hep geri dönüp

düşündüğümüzde karar veririz. Tanrım, ne çok ontolojik sorun çıkarabilir karşımıza... Mesela, senin kendinin Felix olduğunu bildiğin gibi o da bir kukla olduğunu bilecek mi? Ona sormadığımız sürece bunu bilmemiz zor değil mi? O zaman bile klavyedeki küçük bir kayma insanın önüne tümüyle bilinmeyen etkenler çıkarabilir. Belleksel geçişleri yaptığını düşünürsek, hangi noktada yaratıcı, özgün olacak?”

Benim bir kelime bile eklemek istemediğim konuşması üzerine yanan, hatta “akkor” halindeki bir yoğunlaşmayla ayağa kalkıp odada tur atmaya başladı. Ben bir mucittim, orada bulunuşumun tek nedeni durup işin nereye varacağını gözlemekti; sonra da matematikten anlayan iyi bir baba gibi olabildiğince konuşmanın yönünü değiştirmeye uğraşacaktım. Yo, bu pek de doğru değil; şöyle demek daha doğru olur; insan bir buluşla karşı karşıyaysa adım adım gitmek, gerçek model çalışmaya başlamadan önce, kuramsal kaygılarla zıvanadan çıkmamak daha güvenlidir.

“Julian,” dedim, “kendine zaman tanı; çok geçmeden onu konforlu villasında görmeye gidip, onunla birlikte çay içerek aklına gelen her konuyu tartışabileceksin; sana caz çalıyormuş gibi onu dinleyebilecek, onu kuş sütüyle besleyebileceksin. Seni hayran bırakacak, biraz da rahatsız edecek kadar gerçek olduğunu garanti edebilirim. Merlin’deki ustaların böylesi ince bir işçiliğin altından kalkabileceklerine ben bile inanmazdım. Gerçekten de mükemmele o kadar yakın ki Marchant onlardan küçük bir filo inşa etmemizi önerdi. Bizim ‘aşk makinelerimiz’ diyor onlara; onları sokaklara salıp ahlakdışı getirilen sayesinde krallar gibi yaşayabiliriz. Müşterinin bakış açısından gerçek nesneden bir farkları olmazdı -belki daha şık ve daha zarif, hepsi bu. Kanunlar karşısında da konumumuz temiz. Ne de olsa onlar kukladan başka bir şey değiller.”

Julian gülümseyerek başını salladı: “Keşke o kelimeyi kullanmasaydın” dedi yavaşça. “Hep eski, ilkel, gıcırtılı, düğmeler ve çıtalarla tutturulmuş bir şeyi hatırlatıyor. İncelikli, çağımıza ait bir şeyi değil. Bu arada, çalışmaya başladığında onu kontrol altında tutmanın bir yolu var mı?” B.’nin kafasının altına bir yastık koyup sızlayan bacaklarımı uzatma sırası bendeydi. “İşte en büyük sorun bu Julian. Bir kere çalışmaya başladı mı onu durduracak ya da geri alacak bir düğme yok; poposuna bir şaplak vurup doğum çığlığı atmaya zorladığın bir bebek gibi dönmemecesine atılıyor hayata. Iolanthe’ye tam bir insan özerkliği vermek zorundaydım, anlamıyor musun? Yoksa bütün deney boşa giderdi; ikide bir

akımı kesip, kablo döşeyip, tekrar akım verseydik ona belleksel bir havsala veremezdim; uzaktan kumandayla yönetilen bir yat ya da tren modeli gibi olurdu. Bütün bu kaygıları es geçtik; hasta yatağından kalkıp dünyaya açıldığında onu bir daha geri çağırmanın hiç yolu yok! Hastalıkta sağlıkta, iyi ya da kötü havada onu olduğu gibi kabul etmeliyiz. Ama zaten sen de onun böyle olmasını istiyordun değil mi?”

“Tanrım, elbette!” diye bağırdı yavaşça ama ihtirasla. “Onun her yönüyle tam olmasını istiyorum.” Kelimeleri duyunca bir acı hissettim, öylesine sevgiyle, umutsuzlukla, aşkla yüklüydüler ki. “Tabii kırılabilir, sonuçta da eskiyebilir, ama eminim senden benden çok daha sonra. Eğer bir yerden düşmezse ya da bir araba çarpmazsa hepimizden fazla yaşar. Düzenlemesi her ne kadar hassas da olsa kemik, kıkırdak ve damar için kullandığımız malzeme Tanrı’nın biz zavallılara verdiğinden yüzlerce kez daha güçlü. Tabii bize kıyasla yaşlanmayacak; saçının ve teninin parlaklığı bizimkilerden çok daha uzun sürecek.”

Benedicta birden, gözlerini açmadan, “Julian, o şeyden korkuyorum,” dedi.

“Tabii. Korkmalısın,” dedi Julian, sesi belirsiz bir güvenle doluydu. “Şimdiye kadar onun gibisi yapılmadı.”

“Neye yarayacak?” dedi Benedicta. “Onunla ne yapacaksın. Üreyemiyor, her manyetik rüzgâra cevap veren, bir uçurtma gibi süzülen bir dizi tepkiden başka bir şey değil o. Öylece oturup onu izleyecek misin?”

“Kutsal bir merak,” dedi Julian hırsla, “ve bilimsel ilgiyle.”

“Benedicta, hiç böyle bir şey olmadı,” dedim yavaşça.

Orada kıpırtısız yatıyordu karım, başı yastıkta, gözleri kapalı, ama yüzünde derin bir yoğunluk vardı. Sanki acılı bir baş ağrısıyla savaşıyormuş gibi.

“Hayır.” dedi sonunda, kararlı bir sesle, neredeyse fısıltıyla. İşe yaramaz. Mutlaka bir aksaklık çıkacak.”

Julian saatine bakıp hafif bir ıslık çaldı. “Tanrım, ne kadar da geç olmuş, hem daha size esas neden geldiğimi söyleyemedim; tabii telefon meselesi canımı sıkmıştı ama aslında aklımda başka bir şey vardı. Polis’teki kardeşim Jocas’la ilgili.”

“Jocas.”

Birden rüzgâr çıkıp evin çevresinde uğuldadı. Ne zamandır Jocas’ı hiç düşünmemiştim; o ve Türkiye’nin anısı eski bir fotoğraf gibi sararmıştı.

Belki de, en gözde şahinini dalmaya davet ederken o tiz müezzin sesiyle bağıran atıyla ava giden bu ufak, tıknaz köylünün dolaştığı bronz-anızlı tepeleri, bu yağmur ve kar kaplı ülkede göz önüne getirmek kolay olmadığı içindir. Jocas artık varlığını renkli bir resim, sararmış bir Arap metnindeki renkli bir baş harf gibi sürdürüyordu; yine de Merlin'e göre o bütün Afrika'ydı, bütün Akdeniz. "Bir kere Jocas ölmekte olduğuna inanıyor, her ne kadar bilgiyi Ermeni falcısından edinmiş olsa da doğruluk payı çıkabilir. Falcının çok isabetli şeyler söylediğini kabul ediyorum, pek az hata yapar. Neyse böyle düşünüyor işte. Önünde kendini hazırlayabileceği bir sürü zamanı olduğuna inanıyor ve bunu geleneksel Merlin tarzında yapıyor, yani soylu bir tarzda. Benim için olayların bu yeni gelişimi, ona karşı yaşam boyu duyduğum düşmanlığın köşelerini törpüledi -bunu artık rahatlıkla itiraf edebilirim. .Artık nefretim yerini saygı ve acımaya bıraktı."

"Julian!" diye bağırdı Benedicta sert bir sesle, gözlerini açıp öfkeyle ona bakarak. "Böyle şakadan alçakgönüllülük numaraları yapmanı hiç sevmiyorum. Yalan. Jocas öleceği için, artık önünde engel kalmadığı için birden şeytanlıktan vazgeçeceğine inanmıyorum. Doğduğunuzdan beri birbirinizin kuyusunu kazdınız."

Julian solgunlaştı, gözleri gözkapakları altına bir kez daha girip yüzüne heybetli, aşağılayıcı bir ifade kazandırmadan önce bir an değerli taşlar gibi yanıp söndü -bir înka maskı gibi. Uzun bir süre sustuktan sonra Benedicta'yı bir kenara bırakıp bana hitap etti, sanki beklediği anlayış ve acımayı bende bulması daha olasıymış gibi. "Öyleyse ben de kendimi bu tablonun dışında bırakıp, bu ölüm meselesinin bir gerçek olduğunu ve bundan birkaç ay sonra gerçekleşeceğini varsayarak sana konunun ayrıntılarını şöyle bir anlatacağım. Tabii Doğu'da yerine kimin geçeceği sorunu ortaya çıkacak; Felix, eminim, yönetim kurulundakiler bu sorumluluğu senin üstlenmeni fazlasıyla uygun bulacaklar. Bu seni şaşırtmadı, değil mi? Tabii kararı sen ve o birlikte vereceksiniz, yani Benedicta. İlk nokta bu."

"Tanrım," dedim merak ve hoşnutsuzlukla, kendimi hiç bu ahtapot benzeri Firmanın yönetici kadrosunda bir yerde düşünemiyordum. "Dediğim gibi," dedi Julian, hafif bir alayla, "bütün bunlar Jocas'ın yaşam çizelgesindeki birkaç gezegenin hareketine bağlı. Olduğunda ya da eğer olursa o zaman düşünürsün. Ama şu an için Jocas'ın tek isteği sizi bir kez daha görmek; ona kısa bir ziyarette bulunmanızı istiyor. Zamanlamayı size

bırakıyorum. Herhalde daha tamamlanmadan deneyimizi bırakmak istemezsin; Iolanthe'yi kastediyorum. Ama o nefes alıp yürüdükten sonra Benedicta'yı alıp Türkiye'ye kısa bir ziyaret yapabilirin. Ya da belki daha önce. İçinden nasıl gelirse."

Düşüncenin kendisi alışık olmadığımız cafcaflı güneş ışığıyla doluydu. Sonsuz İngiliz kışının uzun gri koridorlarından görünüyordu; insan nemi, tepelerdeki kavurucu rüzgârları, akşamları pis kokan o kenti unutuyordu... Yo, akılda kalan tek şey ayartıcı parıltısıyla gezi rehberi güneşiydi. Benedicta yine düşünceli görünüyordu. "Zamanlama size kalmış," dedi Julian tekrar yavaşça, "ama çok geriye de atmayın. Aslında ay sonunda oraya küçük bir grup yolluyoruz -bir uçak ayırttık. Gelenlerin bir kısmını tanıyorsun: Caradoc, Vibart, Goytz mesela."

"Caradoc! Neden?"

"Yine bize dönüyor. Jocas bir süredir kendisine, daha doğrusu hepimize bir anıtkabir yaptırmak istiyor. Annemden ve... babamdan kalanları birleştirmek istiyor." Baba kelimesini söylerken yüzü tuhaf bir biçimde buruştu. Sanki kelimenin kendisini söylemek ona bir şeylere mal oluyormuş gibi. Fısıltıyla tekrarladı: "Benim *haham,"* sanki üzerinde daha büyük bir güç elde etmek, ona iyice sahip olmak istiyormuş gibi. "Belki de Caradoc onunla konuşsa daha iyi olur diye düşündüm; benim bu konuda hiçbir fikrim yok. Aile söz konusu olduğunda, ne annem ne de babam olduğunu pek fark edemediğimden benim söyleyecek pek bir şeyim yok; babam farklı bir şeydi -o yalnızca Merlin'di. Hayatta başıma gelen iyi ve kötü her şeyi ona borçluyum. Jocas gibi duygusal değilimdir. Hele şimdi yaşlanıyor ve çocuksuzluğunu hissediyor sanırım. Her neyse, bana çizdiği tablo bu. Ha, bu arada, falcıya bakılırsa ben de ondan pek fazla yaşamayacakmışım. Sanki umurumdaydı..." Bezginliği, üzgünlüğü, küçük sessiz odada bütün berraklığıyla çınlıyordu, cümlesi bitmedi, havada asılı kaldı. "Küçükken, geceleri uyuyamadığımda, Benedicta'yı kitap ya da şiir okuyup beni yatıştırması için bana yollarlardı. Söylediğin şiirlerden birini hâlâ hatırlıyorum, belki de sen unutmuşsundur." Yumuşak, kayıtsız sesiyle, büyük bir akıcılık ve aynı zamanda neşeyle dizeleri tekrarladı:

Merlin derler, doğdu bir İngiliz kâhin
Küçücükken, daha kucağındayken annesinin
Alırdı büyük keyif gülmekten, küçümsemekten aptalları

Aslında kardeş bilmemiz gereken insanları

Annesi azarlardı onu sık sık, ta ki bir gün
Görene kadar tabutunu mezara götürülen bir ölünün
Gözyaşları sakalını ıslatıyor, ağlıyor yakarıyordu baba
Ne de olsa evlendiği kadındı ana.

Merlin ağlamadı, güldü hep kahkahayla
Annesi çok kızdı onun bu çocukluğuna
Dedi ki, yas tutmalı insanlar ölülere, kendileri de ölecekler
Istırabı ancak iyilik telafi eder.

Bir sonraki dizeyi hatırlamaya çalışarak bir an durakladı; ama Benedicta kaldığı yerden devam etti ve şiiri, gurur ve acı dolu tuhaf bir sesle bitirdi.

Bu adamın üzüldüğü çocukla yoktu hiç alakası
Önünde şarkı söyleyen papazdı asıl babası
bakın hele nasıl işliyor evlatlık yasası
Gerçeği söylemeliyim, bana kaldı tasası
Sözde baba ağlar, gerçek baba şarkı söyler
Ölmüş yatan kadın bile bu işe kıs kıs güler.[104]*

Julian gülümseyerek, “Teşekkür ederim. Böyleydi. Size özürle karışık iyi geceler dilemek için de çok uygun bir parçaydı. Felix, Jocas konusunda kararını ver. Şimdi gitmeye karar versen bile ben burada olmayacağım zaten. Bir şey daha var, Rackstraw’a sizin şu usta işinizi bir gösterebilir misiniz? Korkarım amaçlarım için tümüyle yararsız; iyice kaçırmış. Diğerleri sahneye girmeden onu ayak altından kaldırmak istiyorum. Artık size de iyi geceler. Tanrım, neredeyse sabah olmuş.”

Paltosunu giyip, beyaz atkısını sarındı; kesekâğıdı paketini içindeki hazineyle birlikte koltuk altına sıkıştırmıştı. Sanki olası ifadeler içinde bu ayrılmaya en uygun olanını arıyormuş gibi kapıda bir an duraksadı. “Üzülmeyin,” dedi sonunda beceriksizce, Benedicta’ya ve bana, “en azından bir süre.”

Bir an dışarıdaki kar manzarası önünde silueti belirdi, sonra kapıyı ardından kapayarak yok oldu. Her zamanki gibi kolay bir kaçış.

Uzun bir sessizlik oldu; Benedicta yorgunluktan ölmek üzere, ateşe bakarak duruyordu. “O Yunan değil,” dedi sonunda üzüntüyle. “Bizim Julian *hubris* kelimesini bilmiyor; can alındığı kadar kolay verilebilir zannediyor. Sen de kör gibi onu takip ediyorsun, belki de bir tuzağın içine gidiyorsunuz benim zavallı aptal Felix’im.”

“Hadi,” dedim, “ona Iolanthe umudunu verdiğimizden beri çok değişti. Yeni bir insan oldu!”

“Onu bilmezsin,” dedi, “o kadar mutlak bir hırsı vardır ki yoluna çıkan herkesi hiç düşünmeden ortadan kaldırabilir. Ben bir zamanlar kurbanıydım. Sana üzerimde yaptığı simya deneyleriyle ilgili yeterince ilginç bir öykü anlatabilirim, madde üzerinde güçleri var, dış gebelikler, düşükler, hatta başı bir... yaratığa benzeyen bir devşirmenin doğumu, uzun, hüzünlü bir hikâye! İçinde cinayet de var. Ama şeytani itkiler yüzünden değil de simyasal merak adına yapılan bilimsel deneyler olduğu için temize çıktı hepsi de; hayvanlara işkence etmek ya da diri diri kesmek için sizin bilimi bahane etmeniz gibi. Şimdi bunların hepsini bıraktı -en azından öyle söylüyor.”

“Ne demek istediğini anlayamadım.”

“Demek istediğim asıl niyeti her neyse onu bizden saklıyor; her zamanki gibi seni kullanıyor.”

“Tabii. Ama bunda ne var ki? Onun için çalışıyorum, ama aynı zamanda da sevdiğim işi yapıyorum.”

Birden dönüp bana sarıldı. Gözlerinde yaşlar vardı. “Ben ondan kurtulduğum, bağımsızlığımı kazandığım için çok mutluyum. Ne kadar rahatladığımı anlatamam sana. Şükran gösterisi olarak Iolanthe’nin mezarına her gün kırmızı güller götürmeliyim. Özgürüm!”

Ne olursa olsun, o gece, ne zamandır ilk kez uykuda gezmesi beni şaşırttı; daha doğrusu uyandığımda onu perdeyi çekmiş pencerenin önünde dururken gördüm. Sabahın erken vaktinde muhteşem kar yağışını seyrediyor zannettim, ama yanına gidip kolumu narin omuzlarına doladığımda şaşkınlıkla gözlerinin kapalı olduğunu gördüm. Yine de hepten uyumuyor olmalı ki dokunuşumu hissetti ve uykulu yüzünü bana çevirip: “Sanırım gidip Jocas’ı görmeliyiz. Julian haklı galiba. Jocas’ı mümkün olduğunca çabuk görmeliyiz,” dedi.

“Uyan,” dedim onu sarsarak. Birden kendine gelip titredi. “Ben ne dedim?” Onu öptüm ve “Gidip Jocas’ı görmemiz gerektiğini. Ben de tam bunu düşünüyordum. Ama uykunda yürüyordun, kötü bir belirti.”

“Bitkinlik,” dedi, “başka bir şey değil. Beni öpsene.”

V

Yaklaşık on gün sonra, Marchant ve Said'le, Iolanthe'yi "beslemede"; yani "yüklemede" tutmaları ve ben dönene kadar erkek kukla Adem'le uğraşmaları konusunda anlaştıktan sonra... bütün bunları hallettikten sonra, sabırlı Benedicta'yı Southampton'a götürdüm, Türkiye yolculuğumuzun başlangıç noktasına. Kırağıdan taş kesmiş tepeler ve saman yığınlarından oluşan dilsiz manzara, üzerine dondurucu bir yağmur yağıyordu. Belki de baharın başını uzattığı Akdeniz'i, uzak adalarda parlayan portakalları ve kabarmış mart denizini her düşündüğünde insanın yüreğinin hoplaması kötücül bir şeydi... ama topluyordu. Ben tekerleklerin kara, ıslak yollarda çıkardığı cayırtıları bastırmak için neşeyle ıslık çalarken Benedicta biraz düşünceli görünüyordu. Dahası bunun bir tür tatile dönüşeceğini hissetmemek mümkün değildi. Yani Jocas'tan gelen iç karartıcı haberlere ve ölüm kaygısına rağmen. Etrafta bir tatil havası vardı, hele anlaşılmaz bir nedenle yöneldiğimiz Pier 3 üzerindeki liman kafesinde Caradoc'un izini bulduğumuzda bu hava iyice belirginleşti. Denizden gitmiyorduk, değil mi? Hâlbuki ben, romantik mırıltısıyla Avrupa'nın kalbinden geçen eski Doğu Ekspresi'ni tercih ederdim. Ama firmanın yolculuk acentası dindeydik. Her şey ayarlanmıştı, her zamanki gibi.

Caradoc hem kızarmış hem de sersemlemişti, içkiden olduğu kadar zevkten de; ama fiziksel durumu oldukça iticiydi: Kirli ve yıpranmış giysiler, darmadağınık bir sakal. "Biliyorum," dedi şaşkınlığımızın farkına vararak. "Öyle bakmayın; Woodhenge ve Stonehenge'de kamp yapıyordum. Çok can sıkıcı bir ay geçirdim, bir maymun gibi ağaç altında. Ama firma insan içine "çıkılabilecek iki takım elbise ve bir tıraş çantası yolluyor. Çok geçmeden ben de saygıdeğer biri olacağım." Yaptığı anlaşılmaz hareketi barmen üç duble viski olarak tercüme etti. "Firmaya döndüm," dedi birden zaferle, ha ha diye kahkahalar atarak. "Yine çukurdayım, canlarım. Öyle görünüyor ki şimdilik mezarlık bölümünde çalışacağım, kabir dizaynı falan filan; ama Julian iyi bir çocuk olursam halk evleri ve konsey binaları yaparak gerçek mimariye dönebileceğimi söyledi. Şimdilik güneşe göre ayarlanacak bir kabir -Jocas yine bir cenaze anıtı istedi! Bu benim gerçekten özgür son işim olabilir, ama niye kafama

takayım ki? Bugün gazetede iki andaç daha çıktı, gördünüz mü?” Başarısı yüzünden kendisinden geçmişti.

“Üstüne üstlük,” diye ekledi parmağını sallayarak “bakın firma ne kiralamış. Hadi bakın.” Liman bölgesinde oluşumuzun gizemi eski, gri deniz uçağı tarafından açıklanıyordu, demir atmış, etrafındaki hafif tekneleri sallayarak yolcularıyla mürettebatını bekliyordu. Kuşkularım ancak, kayıkla güverteye çıkıp uçağın iki güvertesi, barları ve içinde yemek yiyeceğimiz ve zamanımızın çoğunu geçireceğimiz konferans odasıyla ne kadar geniş ve rahat olduğunu anladıktan sonra dağıldı. Gerçekten de iyi bir seçimdi, ama çok yavaş bir araçtı, kağnı gibi; dahası yakıt almak için neredeyse her yere uğrayacaktık -Marsilya, Napoli, Bari, Atina... Ama bu da aletin lehine bir puandı çünkü her yerde geceleyebilecektik. Belki de Atina’da Kontes Hippolyta’ya şöyle bir uğrardık. Caradoc’a danışıp, kır evi Naos’a her an gelebileceğimizi belirten bir telgraf çektim.

En zoru havalanmaktı; yeterince hız kazanmak, kalkmak için körfezi turladık durduk ama boşuna. Sinekkâğıdına yapışmış gibi yapışmıştık suya; büyük makineler inleyip çığlık atıyor, serenler titriyor, aracın gövdesi dalgaların çarpmasından zangırdıyordu. Ama sonunda, bin yıl gibi gelen uzun bir gerilmeden sonra birden havalanıp kendini suyun prangalarından kurtardı ve oyuncak gibi görünen evler, bahçeler, küçücük dalgakıranlar ve tren istasyonları üzerinde geniş bir daire çizerek yükseldi. Burnunu, Korsika taraflarında bizi bekleyen açık mavi bahar göğüne çevirmişti. Aniden ses kesildi ve birbirimizin sesini duymaya başladık; her yerde ellerinde içki ve sandviç taşıyan uşaklar belirdi. Üç boyutlu bir görüntüye benzeyen birkaç hafif, göstermelik bulut, bize hız ve hâkimiyet yanılsaması vererek dağılıp gitti. Moralimiz yerine gelmişti.

İçerisi o kadar genişti ki kitap okumak, çalışmak ya da uyuklamak için herkese yetecek kadar yer vardı. Vibart, mesela; salonun en ucuna gitmiş, çantası kucağında, pencereden bakarak tek başına oturuyordu. Birbirimizi selamlama fırsatı bile bulamamıştık daha. Şirketin arabalarından biriyle son dakikada gelmiş, kayığa koşturulup, güverteye çıkmaya zorlandığı için de arkadaş ve meslektaşlarına bir hoşçakal selamı vermeye bile ancak vakit bulabilmişti. Ama kara şehir giysileri ve geniş kenarlı şapkası içinde biraz hüzünlü ve içekapanık görünüyordu. Goytz, onun tam aksine, çok görkemli ama oldukça da rahattı. İnsan onun dışarıda konser vermeye giden ünlü bir kemancı olduğunu düşünebilirdi. Elinde, her ne

kadar silah çantasına benzese de, bir virtüözün Stradivarius'unu da pekâlâ içinde taşıyor olabilecek, gizemli bir deri çanta vardı. Gözlüğü burnunun üzerinde, büyük bir tohum kataloguna benzeyen bir kitabı uykulu uykulu karıştırıyordu -ama kitaptaki resimler, çeşit çeşit ödül kazanmış cesetlere aitti. Ama firmanın denizaşırı temsilcisi Baum, Vibart'tan bile daha üzgün ve içekapanık görünüyordu. Sanki kendi iç sesini dinleyip hasta olup olmayacağını anlamaya çalışıyormuş gibiydi. Zaman geçirmek için onun yanına gittim, çünkü çok duyarlı, çok Yahudi biriydi ve bir kıdemlinin ona ilgi göstermemesini hakaret sayabilirdi. Yanına gittiğimde kaygılarının tuhaf olmasına rağmen uçak tutmasıyla bir ilgisi olmadığını anladım. "İngiltere konusunda endişeliyim," dedi düşünceli düşünceli, karanın bulutlar arasından görünen bölümüne bakarak. "Gençler beni endişelendiriyor, Bay Felix. Hepsi ekonomi okuyor. Hepsi bu konuda öğrenim görüyor. Artık onlara her yerde rastlayabilirsin. Şimdi siz de ben de ekonominin aslında bir konu bile olmadığını biliyoruz. Ama bu konuda öğrenim yapmak için gereken zihinsel evrimler insanı yaşamının sonuna kadar anal devrede tutabilir. Ve anal devrede çakılıp kalmış insanlar insanlık için bir tehlikedir. Bay Felix. Değil mi?" Öyleydi. Öyleydi.

Ciddiyetle ona katıldım; ulusunun kaderi için duyduğu düşünceli kaygı çok iyi temellendirilmişti ve çok samimiydi. Goytz'un da anal devrede takılıp takılmadığını merak ettim... Ya Nash? Ya, kesekâğıdına sardığı o altın bokla orada burada dolaşıp duran Julian? Sessiz bir yakınlık duygusuyla Baum'un omzuna vurdum ve garsondan bir içki daha istedim. Benedicta o kadar masum, o kadar dalgın uyuyordu ki. Biri beni öldürecekse onun gibi biri olsun diye düşündüm. Caradoc'un Fransa göklerini delen büyük makinelerin gürültüsünü bastırmak için yarım ton yükselttiği sesi üzerime boşandı birden. "Sürgünlüğümün bir anını bile boşa harcamadım," dedi neşeyle. "Gerçi bu Stonehenge gezisi beni neredeyse nezleden öldürecekti. Bazı şeyler okuyup, biraz çizim yapmak için Pulley ve bir sekstantla birlikte oraya gittim. Mimari yapılarımız için ortak bir küme ilke çıkarma merakımı biliyorsun. Bu merak hâlâ sürüyor, ister Parthenon ister Celebeste olsun bu konuyu ne zaman kurcalasam veriler elde ediyorum; ister tarihi ister modern olsun, ister Canberra'da ister Woodhenge'de olsun. Sanki şehir inşa edenlerin içlerinde, onları güneş, ay ve kutup gibi belli kozmik etkenlere göre inşaat yapmaya iten bir ciroskoplu pusula var."

İçkisini yudumlayıp, daha M.Ö. 1800 yıllarında güneşe göre dizilmiş dev taşlar hakkında konuşurken yüzünde hoşnut ve biraz da çakırkeyif bir ifade vardı; Vega ve Betelguese gibi erken kutup yıldızlarından ve şehirlerle tapınakların konumundaki rollerinden bahsediyordu. “Ya,” dedi krallara özgü bir havayla, “Pulley ve ben Stonehenge’de bir manyetik alan bile keşfettik: Merkez yakınlarında belli bir nokta, bir saatin manyetikliğini bozmaya ya da bir pusulayı fır fır döndürmeye yetecek kadar akım yayıyor. Epidaurus’ta akustik dalganın en yüksek ve en net olduğu yere benziyor. Oraya yerini belli edecek bir işaret bırakmadım, ama çizimlerde belirttim. Bunun neyi ispatlayacağını henüz bilemiyorum. Hem aynı şey SL Paul katedrali için de geçerli; ana koridorun tam ortasında, o siyah altıgen taşın durduğu yerde bir manyetik nokta var. Yine de bu beni o kadar şaşırtmadı. Tabii St. Paul, diğer katedrallerden daha fazla mekanik özellik taşıyor ve estetik açıdan da daha az güzel. Büyük bir zanaatkâr tarafından özellikle matematik kuralları uygulanarak yapılmış; tanrısal şiir ya da donuk müzikle dolu bir düş değil. Yo, o kendi çağma ait; Ansiklopedi ve Endüstri Devriminin kenarında salman, akla adanmış bir ticaret ülkesi için uygun bir simge. Şehrin iç kesiminin, para merkezinin bu sermaye ve hisse simgesinin çevresinde toplanmasına şaşmamak lazım. Bazı yönlerden bir tren istasyonuna benzemesi de rastlantısal değil -mesela Euston ya da Waterloo’dakine. İkisini de üretmiş olan gelecek kuşaklar için bir simge olarak kalıyor. Ama ya St. Paul’den sonra ne yapacağız? Kubbe denizdeki bir kabarcık gibi. Ticari düş paramparça oldu. Şimdi halkın cebinde o kadar çok para var ki beton bloklarla temsil edilen uzun bir ölüm devresinden başka bir şey umamayız. Bugünlerde bir kışlayı hapishaneden ya da bir grup kulübeden ayırt etmek zor, hatta mümkün değil. Hepsi aynı düşüncenin ürünü. Eski dostumuz Sipple’a atfen ona Mobego diyorum. Acaba onu Türkiye’de görebilecek miyiz? Bunun altından ne çıkacağını tahmin etmek pek mümkün değil, yine de hepimiz sıkıntıdan ve uydumculuktan öleceğe benzeriz. Kan banyosundan sonra neler olacağını seyredecek kadar yaşayamam herhalde...” Fransız dağlarındaki hava akımları yüzünden sallanıp sıçrayan dev uçağın ritmine bıraktığı diliyle sızıp, kendini masum bir uykuya bıraktı.

Acaba Julian bu kaygıları nasıl değerlendirecek? Herhalde Caradoc’un işinin yarattığı sonuçları dikkate alacaktır.

Benedicta kucağında *Vogue'un* son sayısıyla hâlâ uyumakta olduğu için bir iki kelime ederiz diye Vibart'a yönelmiştim ki bir kez daha düşünceli Baum yolumu kesip, bana kalbini açma niyetiyle oturmamı işaret etti. İngiliz ulusu üzerine kafa yormayı çoktan bıraktığımdan, o ve alışkanlıkları hakkında konuşmak pek gelmiyordu içimden; neyse ki öyle olmadı, şimdi sıra Yahudilerdeydi. "Acaba," dedi Baum *sotto voce*, birisi dinliyor mu diye çevresine bakarak, "firmada bir Yahudi aleyhtarlığı sezmiyor musun? Son zamanlarda bu canımı sıkıyor." Baum'un canı sıkıldığında gerçekten de çok canı sıkılıyormuş gibi gözüküyordu. "Kim yapıyor?' dedim, olası bir konferansa yakalanacağım korkusuyla.

"Kont Banubula," dedi umulmadık bir biçimde, meydan okurcasına gözlerimin içine bakarak. "Banubula mı?" dedim gerçek bir şaşkınlıkla. Baum dudaklarını büzerek başını salladı ve vurgulu bir tonla konuşmayı sürdürdü: "Dün kıdemlilerin odasında kulağıma bir şey Çalındı, Bay Felix. Orada Kont Banubula kalabalık bir grup satıcıyla konuşuyordu. Toplantının neyle ilgili olduğunu ya da ne sattıklarını bilmiyorum, ama şunları söylüyordu: Not aldım." Titizliğiyle tanınan Baum bir cep ajandasından stenoyla yazılmış bir not çıkardı. Boğazını temizleyip, Banubula'nın aristokratik konuşmasını taklit ederek okumaya başladı: "Sünnet derisi, herkesin bildiği gibi insanın şiirsel mirasının bir parçasıdır; ister sımsıkı bir cazibeyle geri çekilmiş olsun ister uykuda olsun dünyanın tanıdığı en büyük ressam ve heykeltıraşların konusu olmuştur. Michelangelo'yu düşünün, o müthiş çeşitliliği..." Baum büzülmüş dudaklarıyla defteri bir kenara koyup, "Bütün duyabildiğim bu kadar, çünkü kapıyı kapadılar, ama beynimden vurulmuşa döndüm. Acaba bütün o satıcılar Yahudi olsaydı ve kendisi de..." içkimi yuvarlayıp tatlı adamı kolundan tuttum. "Dinle," dedim, "Tanrı aşkına dinle Baum. Michelangelo bir Yahudiydi. Herkes Yahudiydi: Gilles de Rais, Petrarch, Lloyd George, Marx ve Spender, Baldwin, Faber ve Faber. Bu kadarından kesinlikle eminiz. AMA HİÇBİRİ SÜNNET DERİLERİNİ KESTİRMEDİLER. Şunu bilmelisin ki Banubula'nın kendisi de Yahudi. Ben de."

"O Yahudi değil. O Leh." dedi Baum inatla.

"Seni temin ederim Yahudi. İstediğine sor." Baum yatışmıştı, ama içten içe ikna olmamışa benziyordu. "Şimdi yaptığı iş o kadar hassas ki Çok Gizli listesinde, ne yaptığını bilmek mümkün değil. Firmayı suçlamak istemiyorum tabii; ama bir Leh sağlam pabuç değildir." Çok sinirli

görünüyordu. Ceketinin kolunu düzeltip ona her şeyin yoluna gireceğini söyleyerek, sevecenlikle yanından ayrıldım. “Eh başta Leh aleyhtarı olmamaya çalışmalısın,” dedim, yumuşakbaşlılıkla kafasını salladı, ama yüzü hâlâ hüzünlü ve buruşuktu. İçini çekerek kâğıtlarına gömüldü.

Aralarına yavaş yavaş mavi göğün sızmaya başladığı bulutlara bakarak oturan Vibart’ın da hüzün konusunda ondan aşağı kalır yanı yoktu. “Ah, Felix.” dedi mahzun mahzun. “Gel otur şöyle; mektubuma hiç cevap vermedin.” Bu gerçeği kabul ettim. “Ne diyeceğimi bilemedim; özür dilerim. Öyle saçmasapan bir boşvericilik takınamazdım. Kaçıp kafamdan yaralanana, Paulhaus’ta uyuşturucuyla doldurulana kadar tek sığınağımız boşvericilikti.”

“Birilerine anlatmam gerekiyordu.” dedi. “Senin de düzelmeyeceğini ve bu bilgiyle beraber orada kapalı kalacağını umuyordum. Ama öyle olmadı.”

“Jocas’ı duydun mu?”

“Elbette.”

“Onu görmeye mi geliyorsun? Yoksa başka bir işin var da firmanın uçağını onun için mi kullanıyorsun?” Vibart tuhaf, çarpık bir bakışla bana yan yan baktı. Uzun bir süre hiçbir şey söylemedi; sonra bariz bir duraksamayla cevap verdi: “Gelmek için bir yayıncı bahanesi uydurdum. Ama aslında onu bir kez daha canlı görmek istiyorum.”

“Ama onu zaten tanıyorsun, onunla karşılaşmıştın.”

Vibart içini çekti. “Onu tanıdığım zaman hayatımı tümüyle değiştiren adam değildi. Sanırım bu sıradan bir deneyim sayılır, ama insanı hep şaşırtıyor. Ama beni şaşırtan Londra’ya taşınıp, karımı da birlikte götüreceğimi bildiği halde bana firmadaki işi ayarlaması oldu. Peki bunu neden yaptı, ona karşı hissettiklerine rağmen hem de? Neden bırakmadı konsoloslukta dört yıl daha çürüyeyim, önce başkâtip, sonra da Ankara ya da Polis’te danışman olayım? Birden gerçeği duyduğumda gözlerimi kapayıp bu mülayim, küçük adamın yüzünü hatırlamaya çalıştım. ‘Demek *oymuş.’* dedim kendi kendime. ‘Bunca zaman hep *oymuş.’* Cümle kuruluşu kötü olabilir; ama şaşkınlıktan beynimden vurulmuşa döndüm. Sonuç ölüm oldu. Çok tuhaf, ama hâlâ inanamıyorum. Ama onu bir kez olsun görmek istiyorum -dünyada Pia’yla aramızda kalan son bağ bu, Felix. Tanrım, hayat ne büyük bir düzenbaz, ne dalavereci.”

Gözleri yaşlarla dolmuştu, ama burnunu silip başını iki yana sallayarak onları erkekçe benden sakladı. Ayağını yere vurup küfretti ve sonra birdenbire neşelendi. Bu duyguyu hatırlar gibiydim: İnsan bir sorununu açtı mı artık yüreğinde onun eski ağırlığı kalmıyor; her ne kadar durum umutsuzluğunu ya da uygunsuzluğunu korusa da insan neşelenebiliyor. "Tamam," dedi kararlı bir havayla mendilini bir kenara atıp ciğerlerini temizleyerek. "Tamam. Bu kadar yeder." Zavallı Vibart ve tatlı karısı; yeniden kazandığım Benedicta'nın arkadaki kolluklardan birinde uyuyor olması beni biraz utandırdı. Ama ya ölüm?.. Hepimiz, burnumuza kadar kendi sözde sorunlarımıza batmış, o Büyük Zahire Ambarında karıncalar gibi dolanıyoruz; yüzümüze bakan o olağanüstü bilinmezle birlikte. "Ölümün canı cehenneme," dedi Vibart kuvvetle, sanki aklımdan geçenleri okumuş gibi. "Bu, bütün o psişik yüke tahammül edemeyen insanlar için geçici bir çözüm."

"Bu da nesi?"

"Sonsuza kadar yaşamak, tabii. Ölümsüzlük insanın içinde vardır, sevgili dostum; etiketi çıktığı için kimsenin basmaya cesaret edemediği, ne işe yaradığı bilinmeyen bir düğme gibidir. Bilinmezin düğmesi."

"Hayal kuruyorsun, Vibart."

"Evet; ama yo, ciddiyim." Bana düşünceli bir bakış fırlatıp koltuğuna iyice gömüldü. "Önemli olan." dedi, "her şeyin tersine dönmesi.

Mesela bu adam beni yüreğimden vurdu ve ben de doğal olarak ondan nefret ettim. Uzun süre ve yoğun bir öfkeyle nefret ettim. Ama bir süre sonra nefret sapkın bir şefkate dönüşmeye başladı. Yaptığı şey için ondan nefret ettim, evet; ama sonunda şefkat de hissetmeye başladım, bana bu kadar acı çektirdiği için ona neredeyse minnettardım. Anlıyor musun? Bu repertuvarımda olmayan bir şeydi, o olmasa asla yaşayamayacağım değerli bir deneyim. Yani şimdi çelişik duygular içindeyim aşk-nefret. Ama aynı zamanda bu adamı göreceğim için içim içimi yiyor -bir insanın geleceğini ve mutluluğunu avucunun içinde tutan bu yarı-tanrıyı. Acı ve özveri konusunda başkalarına böylesi ileri dersler verebilen biri, çünkü beni firmaya, İngiltere'ye gönderirken onu kendisinden ayıracağımı biliyordu. Firmayı *ondan* daha fazla mı düşünüyordu? Pia'nın kaderini belirleyen, intihara kalkışmasına neden olan bunu içten içe bilmesi miydi?"

İnsan bütün bunlara ne ekleyip çıkarabilirdi ki? Uzun süredir öfkeyle kendine sorup durduğu bu sorular belli ki içini kemirmişti; yüzüne nadide

bir olgunluk veren bu yeni ak-sarı saçlardan o sorular sorumluydu. Aynı ölçüde şimdiki bu zayıflığından da sorumluydular; çünkü genellikle iyi uyuyamayan insanlar zayıflarlar. Aslında hiç bundan daha yakışıklı ve bundan daha büyük bir fiziksel uyum içinde görmemiştim onu. Yorgun, biçimli yüz hatları son tombulluklarını da yitirmiş, olgunlaşmış, ancak ölüm maskesinin ebedileştireceği son şekli almıştı. Vibart tamamlanmıştı. (Bir kukla yapımcısı gibi düşündüğümün farkına vardım, yalancı kemikler ve kıkırdaklar, naylon deri gibi şeyler.)

“Biliyor musun,” dedi, “gecikmeli bir *çocuğumuz* oldu? Bilmiyor musun? Evet oldu, ya da belki *onların* bir çocuğu oldu. Her neyse, Pia’nın yaşı bunun için fazlaydı, çünkü çocuk mongol oldu -kısa kollu çok korkunç bir şey. Tanrıya şükür kısa bir süre sonra öldü, ama bundan pek emin değilim: Düştü mü, yoksa biri mi itti? Sanırım Pia bunu sırf tiksindiği için yaptı, eğer o yaptıysa iyi de etti. İşte böyle. Sonsuz *melopée*[105]* sürüp gidiyor. Öf! Sevgili Felix, ben de burada tereciye tere satıyorum. Bir süre içinde bulunduktan, senin maskaralıklarını, kişisel özgürlüğün bu Merlin ahtapotu tarafından tanımlanmaması için verdiğin kavgayı izledikten sonra ben de firma konusundaki güvensizliğini ve dehşetini paylaşmaya başladım. Bu ahlaki emzirmeye karşı koymak istedim, saklanmak ve sahiden kendime ait, kirlenmemiş bir şeylere başlamak için ben de senin gibi kaçacaktım neredeyse. Ama sonra olaya” yanlış bir noktadan baktığımıza karar verdim. Demek istediğim, firmayı, Kafkavari bir yapı gibi üzerimizde baskı uygulayan bir şey olarak görmekte hatalıydık; gerçek baskı içerideydi, içimizde, kırık bir harp gibi bilincimizin içinde yatan bilinçdışımızın baskısıydı bu. İşte kontrol edip... güzellik için kullanmamız gereken de buydu.”

“Yok yahu,” dedim. “Güzellik mi? Tanımla lütfen.”

“En derin anlamıyla Güzellik Doğanın planlarına ya da arzularına tümüyle uyandır.” İkimiz de kahkahalara boğulduk, bir labirentin içinde bilmem kaçıncı defa karşılaşan insanlar gibi -yani labirentin çıkışında değil de içinde.

“Bu kadar yeter,” dedim, gözlerinde gülen bir bitkinlikle özür dilemesine başını eğdi. “Zaten attık çok geç,” diye sürdürdü konuşmasını. “Biz de buna göğüs germeliyiz; şuradaki taslağa bir bakar mısın? Bir endüstri casusu firmanın uyuşturucu işindeki bütün etkinliklerini su yüzüne

çıkarmış. Neyse ki metin bana gönderildi; onlar, o, benim yayınevinin Merlin'e bağlı olduğunu bilmiyor olmalı. Bu da bana taslağa bakıp düşünme fırsatı verdi; bunun ne kadarının duyulmasını istiyoruz, eğer istemiyorsak ne yapabiliriz? Bu yüzden buradayım; uyuşturucu işinin Polis kolu bir gizem kılıfına bürünmüş durumda, çünkü orada iş yöntemleri çok farklı; ebced hesabıyla yapılıyor her şey dostum. Ben de Jocas'ın bunu görüp bir karar vermesini istedim. En azından bahanem bu."

O kalktığında bu uyuşturucu dosyasına bir göz attım, bana Manchant'ın notlarını hatırlatan dağınık, gazetecivari bir tarzda yazılmıştı, ama bunun ona ait olması mümkün değildi... "Hint kenevirini toplamanın birçok yolu vardır. Türkiye'de yapıldığı gibi çıplak tene yapışması için tarlalarda çırılçıplak koşmak da buna dahil... Sigaralar kurumuş bitki tepeleri, sürgünler ya da tozlaşmış çiçeklerle sarılır... Qat bitkisinin yapraklarını ya da dallarını çiğnemdi ama çiğnerken bir yandan da sigara ve aynı zamanda su içmelisiniz. Etyopya'da balla karıştırılıp macun haline getirilir ya da yemeklerde kullanılmak üzere kurutulup köri tozuna karıştırılır. Arabistan'da yaprağı yuvarlanıp içilir. Ama bunlar Merlin'in uğraştığı alçakgönüllü uyuşturuculardır sadece. Firma Meksika cennet tohumuna da el atmış -*ololiugui*. Ama firmanın Doğu kanadı her ne kadar eski moda ürünlerle uğraşsa da Londra kanadı günümüz standartlarından gayet haberdar. Merlin'in ecza yan kolları bu tür başka kuruluşlarınkinden çok daha ileri gitmiş durumda. Mesela Befotenin, ilk önce kara kurbağaların (Bufo vulgaris) deri salgılarında ve aynı zamanda da Orinoco mimozasının yapraklarında bulunmuş bir uyuşturucu. Bu madde şimdiden sanrı verici bir enfiye olarak tıbbi kullanım görüyor, ama firmanın gizliler listesinde hâlâ. Merlin'in yan kolları aynı zamanda şizofrenlerin kan serumundan elde edilen ve taraxein adı verilen bir protein üzerinde çalışıyor; bu madde enjekte edilen maymunlarda gözle görülür şizofreni belirtileri baş gösteriyor. Ama yeni gizli uyuşturuculardan en kötüsü Ditran-LSD ya da meskalinden çok daha güçlü olduğu saptanmış..."

Sonunda sayfanın yanına Marchant'in kendine özgü el yazısıyla düştüğü bir nota rastladım: "Ref Ditran. 15 mg.'lık tek bir doz dünyayı yerinden oynatıyor, moruk; şiddetli vakalarda, Paulhaus'ta kasların arasına 30 mg.'lık çifte doz enjekte ediyorlar. Tanrım, haykırmalarını duymalısın! O kadar acılı ve o kadar korkunç ki etkileri Lourdes[106]* kadar ani oluyor,

hatta çoğu zaman daha fazla. Bunu bulanın kendisi de LSD muhalifi. Sendrom sona erdiğinde, otuz dakikada bir tekrar edilen 20 ile 50 mg.'lık klorprozamin dozlar işi kurtarıyor-tabii kalp kifayet ederse."

Vibart yıkanıp taranmayı bitirip geri dönmüştü. "Ben bunda yanlış bir şey göremiyorum." Bir puro yakıp "Bilmiyorum. Bu bir derece sorunu. Mesela (tezgâh altından) ergenlere çok cazip gelen yeni bir kokteyl piyasaya sürdük -eşit ölçüde votka ve *Anianita muscaria* suyu-halüsinojenik mantardan başka bir şey değil. Büyük Carilerine'in anısına adını Catherine Çarkı koyduk, sanırım aşk maceraları arasında mantar gibi bittiği için. Ben kendi açımdan, bunun ne kadarının dışarı sızabileceğine karar veremiyorum. Bakalım Jocas ne düşünecek, sonra da Julian ne diyecek." Tumturaklı bir sesle şu cümleyi okudu: "Çok eski zamanlardan beri bilinç değişikliğinin büyük iyileştirici gücü olduğuna inanılırdı; Elevsinya Gizemlerinden ve onlardan çok öncelerden beri." Sonra dosyayı kapatıp parlak çantasına koydu. "Göreceğiz," dedi.

Gece karanlık denizin üzerine çöküyordu, bulutlar batıya çekiliyorlardı. İrtifa kaybetmiş, akşamın son ölgün maviliğini yakalamıştık; elin tersiyle vurulan bir balon gibi hoplaya zıplaya aşağı süzüldük, ta ki suya inene kadar. Aşağımızda taze bahar denizi ileri atılıp kendi üzerine kıvrılıyordu, bu tembel hareket pek de fazla ertelenmeyecek güneş ışığı vaadini hatırlatıyordu insana. Işıklar yandı ve dış dünyayı önce eflatuna sonra da koyu mora çevirdi. Burnunu boş göğe uzatan bir dağın dibindeki girintili kıyı boyunca gidiyorduk. Bir yerlerde ay yükseliyordu. Bir saat filan sonra Napoli körfezinde kayıyor olacaktık, kaptan yakıt ikmali yapıp geceyi geçirmek için orayı seçmişti. Ama kıyıya çıkmaya değmezdi, çünkü kaptanın planı, Napoli molasından daha zor bulduğu anlaşılan Yunanistan inişini mümkün olduğunca aydınlıkta yapmak için, uçuşun ikinci ayağına şafaktan en az bir saat önce başlamaktı. Bu bizim işimiz değildi tabii; yemeği erken yiyip rahat koltuklarımızda uykuya daldık.

Sonunda ulaştığımızda Atina'nın hali bir başkaydı; en azından benim için, menekşe rengi çukurlarıyla, mavimsi bir meyve gibi gecenin çıplak dallarına yerleşmişti. Arada bir karlı başlarını uzatan dağlar ve altımızda çizgi halindeki ufka akan denizle, gün sakin ve güneşli geçmişti. Ama tabii şehrin bunca güzel görünmesinin tek nedeni o eski ve pek methedilen görüntüsü değildi, biraz da yarattığı çağrışımlardı. Sanırım Benedicta için Polis neyse benim için de Atina o olacaktı hep -insana getirdiği mutluluk

kadar verdiği acılar için de aziz tutulacak bir yer. Ne de olsa gençliğimin bir bölümünü burada geçirmiştim, her şeyin mümkün ama ulaşılmaz göründüğü o şaşkın ve coşkulu dönem. Burada bir süre Iolanthe'yle birlikte yaşamıştım. Lastik ve naylonla yeniden yaratmaya çalıştığımız yarı-efsane yıldız değildi o zaman; küçük başkentin kaygısız, neşeli ve güzel, sıradan orospularından biriydi. (Kelimeyi Yunanca telaffuzuyla kendi kendime söyleyip onun esas imgesini yakalamaya çalışırken bir yandan da ona sahip olduğum zamanlarda bir tanrıça olduğunu fark edemediğim bu gölge kadına duyduğum eski bir şefkatle Benedicta'nın kolunu sıkıyordum. Yoksa sonradan sonraya, deyim yerindeyse, geri dönerek mi sevmeye başlayacaktım onu? Ama belki de hep böyle oluyor, değil mi? Dumura uğramış organ kışın sızlıyor. Bilmiyorum.)

Artık menekşe rengi ve yeşil güneş ışığından oluşmuş tombul bir kabarcık içinde ilerliyor, titreyen şehrin yattığı karanlık kâsenin içine yavaş yavaş iniyorduk. Gece Salamis yolu üzerinde kararıyordu. Dış Çizgiler tebeşir mavisine ya da karbon kâğıdının parlak mavisine dönüyordu. Ama Akropolis'in küçük soyut zarı beyazlığını koruyordu, açılmış bir yelken gibi; bütün dünya karanlığa yuvarlanırken son beyaz ışık orada asılıydı. Hymettus bize tıraşlanmış ensesini göstererek yavaşça sırtını dönmüştü. Tam zamanında gelmiştik. Görülmesi gereken şeyleri görmeye yetişerek şehrin ve merkezi simgesinin üzerinde bir daire çizdik. Parthenon'un sütunları dibinden karıncalar bize el sallıyordu. Caradoc da bir şirinlik abidesi gibi onlara el salladı; ama bunu neden yaptığını anlayamadım, çünkü bizden görebilecekleri tek şey beyaz noktalardı, o kadar. Her neyse. Bu arada gözüm, sütuna kenetlenerek hızla sokakları tarayıp yaşamımın çoğunun geçtiği o küçük oteli, Yedi Numara'yı aradı. Ama yeterince hızlı değildim; tam yerini bulduğumda birden sokak yerini başka bir sokağa bıraktı ve araya mahalleler girdi. Tabii artık inişe geçmek üzere iyice alçalmıştık, ama karaya dönüp Phaleron'un durgun sularına ulaşmadan önce bizi millerce açığa götürecek bir pike yapmak zorundaydık. Her şey sakin, yumuşaktı; bir sandal dolusu geveze Yunan gümrükçüsü, bize merakla bekleniyormuşuz ve gelişimiz herkeste heyecan yaratmış hissini vererek, neşeyle karaya taşıdılar bizi. Bu yalnızca ulusal konukseverliğin bir göstergesiydi; karada yaşlıca bir memurla tam sorunlar çıkmaya başlamıştı ki birden Hippolyta'nın şoförü belirdi. “Grigori” diye bağırdık hepimiz, bol bol kucaklaşma ve sevinç gözyaşı cereyan etti. Kötü Yunancamıza ve

kırılgan Grigori’ye gösterdiğimiz şefkate yenilen memurlar, selamlar ve gülücüklerle geçirdiler bizi. İçerideydik. İki araba vardı, kısa bir konuşmadan sonra hepimiz yönümüzü tayin ettik. Caradoc, Benedicta ve bendeniz kontesin yanına Naos’a giderken, Vibart ve diğer grup üyeleri geceyi Atina’da geçirmeye karar verdiler.

Yola çıktığımızda Caradoc alışık olmadığımız kadar sakindi; Benedicta bir çocuğun verdiği mandalinayı soyuyordu; nedense, sallanan sarı çay gülleriyle, çukur gül bahçesini ve sessiz nilüfer havuzu üzerinde asılı duran serin havada geç vakitlere kadar oturduğumuz sakin yaz gecelerinde bahçeye taşan müziği hatırladım. Hava hâlâ dışarıda yemek yenmeyecek kadar serindi. Hippolyta’yı görmeyeli asırlar olmuştu. Grigori’ve kontesin nasıl olduğunu sorduğumda, bana dikiz aynasından bir bakış fırlattı. “Bay Graphos öldüğünden beri,” dedi, “neredeyse hiç dışarı çıkmıyor. Durmadan bahçeyle uğraşıyor, arazinin içinde St. Barbara için bir kilise yaptırdı.” Durup bana söyleyecek başka şeyler bulmak için beynini zorladı, ama belli ki başka bir şey yoktu. Ya da belki diğerlerinin önünde o kadar serbest konuşmak istemiyordu. Grigori kuzeyliydi ve sınıf ve görgü kurallarına fanatikçe bağlıydı. Eski dostlarla bile olsa, şoförler patronlarının özel hayatından konuşmamalıydılar. O kadar!

Hava kararmıştı ama biz bagajımızı Grigori’ye bırakıp bahçeden eve doğru ilerlerken her yer ışıl ışıl yanıyordu. Kapıya çıkmıştı, arabanın motorunu duymuş olmalı -Hippolyta’yı kastediyorum. Mahcup bir tavırla kapıyı tutmuş arkadaşlarının -yaşam boyu arkadaşlarının-bir bir çıktığı karanlığa gözlerini kısmış bakıyordu. Kucaklaşma uzun ve sevecendi. Ortaçağ kubbeli büyük odadaki ateşin ışığında ne kadar zayıfladığı daha iyi anlaşılıyordu.

“Naos’a hoşgeldiniz,” dedi yavaşça. “Ey Yunana yabancı olanlar.” Belli ki bir alıntıydı, böylesi uzun bir ihmal için sitemdi belki de. “Ama hâlâ mevsimi gelmedi,” diye ekledi, paltolarımızı çıkaralım diye bizi içeri götürürken. Evet, gül bahçeleri, yeşil turunçlar, zakkumlar, bahar güneşi daha da cömertleşene kadar beklemek zorundaydılar. Ama ilginç, büyük kır evi ışıkla neşelenmişti. Birbirini yankılayan, üç kuşak Hippolyta’ların yağlıboyalarının asılı olduğu yüksek kemerli odalarda ateşler hoşnutlukla çıtırdıyordu. Geçmişin yozlaşmış yadigârları -bir keresinde böyle demişti. Manastıra benzeyen kemerli odalar seslerimizle yankılanıyordu. Birbirimize şöyle iyice bir bakma fırsatı bulmuştuk. Hippolyta, her ne kadar kontes olsa

da, yıllar ve deneyim -hepimizi olduğu gibi- onu ne kadar değiştirmiş olsa da pek kötüye gitmemişti. Zayıflamıştı evet, ama bu yalnızca yapısındaki hafif oğlansılığı ve kollarının inceliğini vurgulamıştı. Ama ani ifade değişimleriyle yakınlık ve neşe gösteren o muzip, Atinalı gözlerini hiçbir şey değiştiremezdi. Saflık, açıkkalplilik hâlâ oradaydı; arada bir ulvi bir hüzün karışıyordu bunlara. Gülerek onu seyrediyor, politikacı Ghaphos'a duyduğu aşkı ve bunun yaşamını ne hale getirdiğini düşünüyordum: Sonra da ölümü, bu yeni olgunluğa uygun bir kelime aradım aklımda. Genç dulların yüzünde görülen verimli, hüzünlü ama yine de mutlu ifade vardı yüzünde. “Hiç bozulmamışsın,” diye bağırdım sonunda; hafifçe omzunu silkti.

“Yani hâlâ yaşıyorsun,” diye ekledim.

Bir kahkaha atıp “Git bir manastıra gir sen, Felix, bak bakalım nasılmış. Sıkıntı! Uf!”

Uşaklar tepsilerde içki ve zeytin getirdiler, alevlerin ışığında kadeh kaldırdık. Bir zamanlar Hippolyta Benedicta'dan nefret ederdi, ama artık bu duygusu biraz daha hafiflemişti sanki. Her halükârda B.'nin ellerini tutup kolundaki bilezik şıngırdayana kadar sıktı. Sonra her zamanki açıksözlülüğüyle “Bir zamanlar senden nefret ettiğimi hatırlıyorum; çünkü Felix'i kıskanıyor ve onun için üzülüyordum, ona acı veriyordun. Ama bu hiç yerleşik bir duygu olmadı. Artık arkadaş olabilir miyiz, ne dersin? Deneyelim mi?” Benedicta bunu duyar duymaz kolunu onun beline doladı ve iki narin kadın konuşmaksızın, kardeşçe bir dostluk içinde uzun oda boyunca yürüdüler. Bu çok hoşuma gitti.

Bu dolu sessizlik Caradoc'un gürültülü ve kendine özgü hıçkırığıyla bozuldu. “Alkol düşüncelerin üremesine yarayan verimli patlamalar yaratıyor. Ama midem eskisi gibi sindiremiyor, dikkat etmeliyim.” Hippolyta yumuşak bir gülüşle ona baktı. “Geçmişten bir yankı,” dedi, “viski seni ne zaman patlatmadı ki?”

“Yaşlıyım, buklelerim aklandı,” dedi Caradoc ağırbaşlılıkla.

Ama Hippo ellerini hafifçe çırparak “Yo; bu hepimiz yerlerimizi değiştirdiğimiz için oluyor, değil mi? Deste karıştı. Şimdi herkes saat yönünün tersine gidecek. İyiler kötü, kötüler iyi olacak; özel durumlar hariç -birilerinin sarkacı durdurmak için yeterince ivme kazandığı zamanlar. O zaman eğer kötülerse korkunç, ağza alınmaz bir hale gelerek yücelik kazanacaklar. Eğer iyilerse meleğe dönüşecekler. Buna ne dersiniz?” Kır

evinin büyük sükûnetinde bu önermeler olması gerektiği gibi gözükmüyorlardı -yani hafif tumturaklı.

“Her şey kötüye gider,” dedi Caradoc huysuzlanarak. “Son karşılaşmamızdan beri ben Polonezya’da öldüm. İki karılı, üç karılı ve daha kim bilir neler oldum. Pişman olmaksızın mutlu oldum, Hippolyta ve hâlâ da öyleyim. Tam Jocas’a istediği anıtkabri yapacak havadayım”

“Yüce Tanrım.” dedi Hippo. “Yoksa zavallı Jocas yine mi başladı? İşte bir yankı. Son seferi hatırlıyor musunuz?” Gülerek Caradoc’un içkisini yeniledi. O da aktörvari kahkahasını atıp dizine bir şaplak attı. “Allah kahretsin, evet,” dedi. “Parthenon’dan aşağısını istemiyordu. En azından Niki tapınağını istiyordu. Yalnızca Merlin üçlüsü için ona birkaç oda daha eklemem gerekecekti, o zaman içi rahatlayacaktı. Hıyar!”

O çok uzaklardaki zamanın telaş ve heyecanını -gizeminin de aşağı kalır yanı yoktu- hayal meyal hatırladım. Caradoc’la ilk kez burada karşılaşmış ve o geceyi Mavi Tuna denilen bir genelevde onunla birlikte geçirmiştim. Hem de bizim Bayan Henniker’ın işlettiği ve şansın kanatlarında film dünyasına taşınmadan önce Iolanthe’nin çalıştığı bir evde.

“Bu işi hiç çözemedim,” dedim. “Kimse açıklamaya yanaşmadı.”

“Kimse açıklayamazdı; en azından herkes başka başka şeyler dönüşüyordu. Julian ve Graphos bizi yanlış yöne sevketmişlerdi. Ancak yıllar sonra parçaları birleştirmeye başladım. Benedicta’nın bile neler döndüğünü bildiğini zannetmiyorum; tek bildiği senin Polis’te tehlikede olduğundu. Firma bütün defterlerine sahip olduğundan sana ihtiyaçları kalmamıştı. Evet, ama burada Atina’da başka şeyler oluyordu; bir kere şu kahrolası tapınak konusunda Julian’la Jocas arasında kıyasıya bir çekişme vardı. Biliyorsun Julian Parthenon’u firmanın kontrolü altına almayı aklına kovmuştu. Tabii bu bir *fait accompli,*[107*] herkes bu fikre alışmıştı, ama sonra... Parthenon’u ve üzerinde bulunduğu tepeyi gizli bir protokol imzalayarak Merlin’e verecek cesaretteki ya da delilikteki politikacıyı nereden bulacaktı? Tabii en belirgin seçenek Ghaphos’tu, ama ağır bir ücret talep ediyordu, biraz milliyetçiliği biraz da kişisel hırsı yüzünden. Merlin’in hem Ulusal Borcu temizlemesi hem de onu Başbakan seçtirmek için bir seçim kotarması ve İsviçre’de bir servet yapana kadar onu bu görevde tutması gerekiyordu. Bana hepsi yalan söyledi: Ghaphos Parthenon’u Julian’dan koruduğunu söyledi, haberim olmadan onu sattığını değil. Bunu

duvan Jocas Niki tapınağını kapmak istedi. Bu herkesi ayağa kaldıracağı için engellenmeliydi. Julian nasılsa bunu başardı. Ama sonra başka bir zorluk çıktı. Sipple denilen o küçük, aşağılık adamı hatırlıyor musun? Caradoc hatırlıyor. Ona büyük bir duygusallıkla hayrandı. Sipple, Caradoc'un boş bulunduğu bir anda protokolü öğrenmiş, beni arayıp şantaj yapmaya kalktı. Salak... Tabii tek bir kelime bile Graphos'u mahvedebilirdi. Bu yüzden Sipple'ın zararsız hale getirilip uzaklaştırılması gerekiyordu. Bunu yaptık, küçük casusun bir an önce Atina'yı terk edip saklanmasını gerektiren küçük bir kişisel skandal da bize yardım etti. İşte, bu en azından benim hikâyem. Ne kadarı doğru ne kadarı yanlış, bilmiyorum. Hâlâ bilmiyorum."

"Hepsi benim hatamdı." dedi Caradoc.

Boğazı kesilmiş. Sipple'ın yatağında yatan oğlan bütün canlılığıyla gözümün önünde belirdi; Salamis ufkunda şafak sökerken cikirdemeye başlayan kuşları; yüzünde, gözlerinin çevresinde hâlâ temizlemediği makyajıyla askıları düşmüş karşımda duran Sipple'ı. Cinayeti işlemiş olan Iolanthe'yi düşündüm. Gerçekten de inanılmaz geliyordu. İnanılmaz.

"Düş gibi," dedim.

"Hem de nasıl. Zaman ne tuhaf oyunlar oynuyor. Şu eski genelevi. Mavi Tuna'yı hatırlıyor musun Caradoc?"

'Tabii." dedi neşeyle, "bana büyük hayat kitabından öğrettiklerini nasıl unutabilirim ki?"

"Yaaa," dedi Hippolyta. "geçen gün kıyı boyunca gidiyordum ve birden aklıma siz geldiniz; arabayla oradan geçiyordum ve durup bir bakmaya karar verdim. Ama hayatım, *gitmiş*. Bu çarpıcı villanın olduğu yerde boş bir kum tepesinden başka bir şey yoktu. Gözlerime inanamadım. Arabayı durdurup deliler gibi aramaya başladım. O noktayı avucumun içi gibi biliyordum. Boşuna. Orada hiçbir şey yoktu. Evet, kumu karıştırırken birkaç parça alçı budum ve bir temelin izlerini... evet, ama bir arkeolog bile onu Phaleron'dan görünen Themistoclean duvarından ayıramazdı. *Gitmiş!* Pencereler, kapılar, dolaplar, yataklar... hepsi yok olmuş. *Ev* bile yok olmuş. Buna ne dersiniz? Belki de belleklerimizin ortasında da böyle boşluklar var, kaybolan insanlar, olaylar. Kendimi o kadar kötü hissettim ki bir duvara dayanmak zorunda kaldım. Senin ve Felix'in onun odalarında dolaştığınızı düşündükçe kusacak gibi oluyordum. Birden ölmüşsünüz gibi geldi. Taa ne zaman." Alçak, müzikli sesiyle cümlenin Yunancasını söyledi, sonra da

fısıltıyla ekledi: “Ölüm ne kadar keyfi davranıyor, bakmadığın, beklemediğin bir anda darbesini indiriyor.”

“Üzülmeyi reddediyorum,” dedi Caradoc, “keşke son nefesimde kıkırdayarak küfretsem, tek söyleyeceğim bu.” Benedicta onu rahatlatmak için güvenle elini sıktı.

Hippolyta bana dönüp alçak bir sesle, “Julian’ı o kadar çok gördüm ki; ben İsviçre’deyken o da oradaydı. Açık davranması beni şaşırttı, kendi tuhaf tarzıyla çok özenliydi. Julian’a, onun -Iolanthe’nin-bir tür kopyasını yapıyorsunuz değil mi? Bana anlattı, ben de birden telaşa kapıldım. Gerçeğin kendisi yüzünden değil de onun anlatış biçiminden. Julian’a ne olmuş? Şeytanını kaybetmiş, boyun eğmiş gibi görünüyor. Mesela tatlı, yumuşak bir sesle: ‘Herhalde eline bir fırsat geçtiğinde Felix bana ihanet edecek,’ dedi. Ben de ciddi olup olmadığını merak ettim. Çünkü inşa etmekte olduğunuz şeyi, hangi Yunanlıya söyleseniz sizi *hubris’e* karşı uyarır -tanrıların gazabını uyandırıyorsunuz...”

“Tanrıların hepsi öldü ya da tatile gittiler.” dedim hüzünle. “İstediğimiz gibi kullanalım diye iğleriyle çıkrıklarını da arkalarında bıraktılar. Julian gerçekten de o kadar çok değişti mi?”

“Evet. El etek çekmiş gibi. ‘Firma verdi, firma alır; firmanın adı mübarek olsun’ “ diye mırıldandı yumuşak ama alaycı bir sesle, ellerini göğsünün üzerinde kavuşturmuştu. “Yo, Felix. Tabloya yeni bir öğe eklendi. Julian *insan* oldu!” Neden bilmem ama bu laf bana duyduklarımın en sinsisiymiş gibi geldi. Komik ama ensemden aşağı bir titreme yayıldı. Benedicta’ya baktım ve renginin attığını gördüm ya da gördüğümü zannettim; ama belki de sadece saçı ve mum ışığı yüzünden öyle görünüyordu. “İnsan.” dedim, kelimeyi bir oyun kâğıdı gibi çevirip, deyim yerindeyse yüzüne bakarak. Sinek mi, yoksa kupa mı? Sessizlik Caradoc’un kerevizi ısırmasıyla son buldu. Söylenenlere zerre kadar dikkat etmiyordu.

Hippolyta konuşmayı sürdürdü: “Bana, Iolanthe’nin öldüğü gece yatağının yanındaki son uzun bekleyişini epeyce anlattı -son gece. Acı ve şaşkınlıktan o kadar deliye dönmüş ki tuhaf şeyler yapmaya başlamış, onun rujuyla aynada dudaklarını boyamak gibi. Bu onu korkutuyormuş ama elinden başka bir şey gelmiyormuş. Sonra Heine’nin dizeleri geçmeye başlamış aklından; dudakları kımıldıyormuş, istemediği halde dizeleri durmadan kendi kendine fısıldıyormuş. Biliyor musun, hatırlıyor musun? Hani Faustus’ta geçer?”

Duu hast mich beschworen aus dem Grab
Durch demen Zauberwillen
Belebtest mich mit Wolluştglut-
Jetzf kannst du die Glut nicht stillen.

Press deinen M un d an meinen Mund;
Der Menschen Odem ist göttlich!
Ich trinke deine Seele aus.
Die Tolen sind unersattlich.

Beni mezarımdan çıkardın
O büyülü arzunla
Bu tutkulu aşkla yeniden yaşattın
O dindiremediğin tutkunla

Daya soğuk dudaklarıma soğuk dudaklarını
Tanrısaldır insanın soluğu
Özünü içiyorum, içiyorum ruhunu
Doymak bilmez ölüler çünkü.

Faust'uyla konuşan avdet etmiş Helen'in meşum ve sapları dizelerinin, bir yarasa gibi klinik iskemlesine büzülmüş, ölü gözün üzerindeki sineği izleyen Julian'ın görüntüsünü kesintili gölge oyunlarıyla aydınlatarak büyük bir güçle zihinde yankılandığı, kalpte titrediği yeni bir sessizlik çöktü odaya. Hem acıma hem de umutsuzluk hissi veren bir tablo. Hippolyta alçak bir sesle devam etti: "Ona en iyi bir vampir yaraşırdı, başka bir şey değil."

Benedicta ellerini yanaklarına bastırarak, "Biliyorum Hippolyta. Gayet iyi biliyorum. Ama bu hale gelmek için bol bol nedeni var; ben kendi kendime, her şeye rağmen onu sevmenin mümkün olabileceğini tekrarlıyorum durmadan. Ama ben bile bunu başarıp başaramayacağı, mı bilemiyorum. Bilemiyorum. Başka kim bilecek ki? Çok talihsiz, çok anlamsız."

Pencerelerin birinden giren rüzgâr uzun yemek masasının üzerindeki mumları titretti; sanki içeri giren Julian'ın nefesiymiş gibi hepimiz

ürperdik; belki şiirin, belki de adının etkisi yüzünden. “Huzursuz bir ruh,” dedi Hippo Yunanca; titreyerek şalını omuzlarına çekti. Kısa bir süre sonra evin derinliklerinde, ısrarla ağlayan bir çocuk gibi telefon çalmaya başlayınca bu sessiz ziyaret etkisini bir kat daha perçinledi. Hippolyta cevap vermeye gidince biz de purolarımız ve kahvelerimizi alıp dış odadaki ılık ateşin başına geçtik. Hepimiz Heine’nin şiirinin harekete geçirdiği düşünceler ve bunun yarattığı ruh haliyle dalgın dalgın oturduk. Hippolyta geri gelip “Firma seni Londra’dan arıyor; seni buraya kadar takip etmişler. Dışarıda ya da yatakta olduğunu söyleyeyim mi?”

“Neden?” dedim. “Bakalım ne istiyorlarmış.”

Küçük telefon sehpasının durduğu hole çıktım; sehpa saten kordonlu bir tahtırevan sandalyesinden yapılmıştı. Hat her zamanki gibi kötüydü ve araya cızırtılarla tıkırtılar giriyordu; dev bir deniz kabuğunun titreşimleri arasında konuşur gibi. Evet, bu Nathan’dı, sabırla beni bekliyordu. “Bay Marchant arıyor efendim. Acilen sizi aramamı istedi. Bekleyin de bağlayayım.”

Marchant’m sesi geceyarısı yataktan kaldırılmış gibi huysuz geliyordu ama yine de rahatlamış gibiydi. “Seni rahatsız etmeyecektim.” dedi, “ama Julian seninle bağlantı kurmamı ve burada meydana gelen korkunç kazayı sana haber vermemi istedi.”

“Iolanthe!” diye bağırdım, kalbim endişeyle deli gibi çarpıyordu. “Ona bir şey mi oldu?”

“Yo. Yo.” dedi Marchant. “Erkek kukla, Adem. Tam bir fiyasko, korkarım iptal etmemiz gerekecek; ama gidip bizim zavallı Rackstraw’ı öldürdü. Bunu hiç beklemiyorduk.”

Bundan daha tuhaf, daha olanaksız bir şey olamazdı. “Ama nasıl? Nerede?”

Marchant bitkinlikle içini çekti: “Biliyorsun Iolanthe’ye alışmasını sağlamak ve verdiği tepkileri ölçmek için Rackstraw’ı laboratuvara sokmamız emredilmişti. Bu Julian’ın fikriydi; ton pek istekli değildim ama seninle konuştuğunu ve senin bunda bir sakınca görmediğini söyledi. Neyse, zaten doğru düzgün hiçbir tepki elde edemedik. Bizim moruk, kız arkadaşımıza tek kasını bile kıpırdatmadan saatlerce baktı durdu; Henniker onu götürmese sonsuza kadar orada kalacaktı sanki. Nedense bunun Henniker üzerindeki etkisi çok korkunç oldu; hiç kimsenin o kadar uzun süre, o kadar şiddetli ve o kadar ihtirasla ağladığını görmemiştim.

Durmadan ‘Tanrım, ne kadar gerçek,’ diyor ve bir duvara yaslanarak spazmlar geçiriyordu. Hâlâ tam anlamıyla yatışmış değil, yine de her gün bir iki saat laboratuvarda bizi ziyaret ediyorlardı. Bizim moruk sadece tıslayıp gaklıyor, gözlerini deviriyordu; ama ondan bir şey çıkmadı. Habire Johnson adındaki bir herifin nerede olduğunu soruyordu, hepsi bu. Sonra dün, onun orada öyle hareketsizce durmasına o kadar alışmıştık ki ben yemeğe gittiğimde Said kapıyı kilitlemeyi unutmuş; daha doğrusu Rackstraw’ın orada durmasını önemsemeyerek bir dakikalığına laboratuvardan çıkmış. Sonra bir haşırtı ve yanık et kokusu duymuş. Koşup gitmiş, Rackstraw bir kırkayak gibi, boğazına dolanmış o Adem yaratığıyla beraber yerde yuvarlanıyormuş; buna şiddetli bir kas refleksi denebilir. Ne yapmaya çalıştığını bilmiyorum ama çok kötü yanmış, şoka girmiş ve tepeden tırnağa Ejax’la kaplanmış. Said hemen alarm verdi ama tabii akım konusunda güçlükler çıktı; kukla canlanmıştı. Ama sonunda her şeyi kapattık ve Rackstraw’ı ayırıp hastaneye yolladık. Gece yarısı onun kalpten öldüğünü duyduk. Olay hasıraltı edildi ve normal bir ölümmüş gibi gösterildi. Tanrı bilir ya, zamanıydı; bizim moruk dünyaya geleli beri epey olmuştu. Ama Julian sana anlatılması gerektiğini söyledi. Büyük besleyicide biraz elektrik hasarı var ama onarılabilir. Onun dışında işe devam ediyoruz; daha kuvvetli bir ısı ayarlayıcısı yapman gerekecek, yoksa çok ısınıyor ve serbest nazım yazıyor: Sanırım sayıklayan her normal insan yapar bunu. Dün oldu. Sıcaklık ayarı bozuldu ve bir şiir yazdı. Felix, hâlâ orda mısın?”

“Evet. Rackstraw’ı düşünüyordum. Zavallı adam. Kukla tümüyle bozuldu mu, tamir edilemez biçimde?” Marchant bir an düşündü. “Evet,” dedi ama emin değildi. “Ama işin komiği Julian, onu bırakıp Io’ya bakmamızı söyledi. İçimde öyle bir his var ki Julian’ın kuklayı kıskandığını söylüyor. ‘Aslında erkek bir kuklaya *ihtiyacımız* yok, değil mi?’ dedi. Bunu hatırşinas ve hoşnut bir sesle söyledi. Tabii bunu ben uydurmuyorsam, ama öyle olduğunu sanmam. Adem’i yeniden yapmak için taslaklar üzerinde çalışacağımı söylediğimde, korkunç sinirlendi ve bana sertçe planları çöp kutusuna atmamı söyledi. Şimdi oradalar. Cenaze dün öğleden sonraydı. Herhalde Julian’dan başka hiç kimse gitmemiştir. Moruğa üzüldüğüm halde ben gitmedim.

Her neyse, sana her şeyi anlattım ve görevim bitti. Eğer Iolanthe’nin dün yazdığı şiiri duymak istemiyorsan rapor edilecek başka bir şey kalmadı.

Mezardan gelen ilk şiirler oğlum, hem de hiç fena sayılmaz. Onları bir gazeteye göndermeyi düşünüyorum."

"Yanında mı?"

"Bir dakika. Evet, burada."

"Oku o zaman."

Basit bir derece yükselmesinin yarattığı bu kopuk sayıklamaları işitmek tuhaf bir duygu veriyordu; bu bir yanılsama mıydı yoksa gerçekten de tuhaf bir duygu, 'şiir' duygusu yaratıyorlar mıydı, çünkü şiir bir deney raporu ya da soykütük gibi bir şey değildir. (Bana öyle söylemişlerdi.)

Ummaktan ibaret çünkü
Ölüm asla coşkun değildir
Suya çok az zarar gelse de
ve tanımlayıcı bir işlevi olsa da kadınların
aşk hakkında basit tahminler
yeniyetmelikte tatlı ve bulanık
aşk sütununun üzerinde sadece kısa bir başlık
baharla nişanlandığını ilan edecek
veya kışla ya da onun herhangi bir biçimiyle, evet
anısı tepinip çırpınır
Windermere'de gecelerse
otsu şekillerle bir olup.
Bu işlevlerin hepsinin vardır ve hiçbirinin
yoktur kıymeti, uyandıramazlar şaşkınlık
gerçek böylesi dar ve cüceleşmişken
midevi ve yağsız
hep ve hiç, diyorum ki hep ve hiç
ummaktan ibaret çünkü, yani
böyle şeyler için her şeye izin olmalı mı gerçekten?

"Bravo," dedim ama şaşkın, kafam karmakarışık bir halde. Hat kesildi. Deniz kabuğunun uğultusu durdu.

Beni bekleyen Hippolyta dışında herkesin yatağa gitmiş olması beni şaşırttı; düşüncelere dalmış ateşe bakarak oturuyordu. Kendime bir içki daha alıp ona katıldım. Zavallı Rackstraw'ın başına gelenlere çok üzülmüştüm. Ondan bayağı hoşlanıyordum, bir zamanlar Benedicta'yı bile

gündüz düşlerimin düzensiz parçaları arasına yerleştirdiğim Paulhaus'ta, Rackstraw'ı kendi aklıbaşındalığımın bir göstergesi saymaktan hoşlanıyordum. Uyandığımda B.'nin gerçekten kollarımın arasında olduğunu görmek ne güzeldi! Düşten ibaret olmadığını anlamak. "Düşünüyor musun?" dedim, "Evet. Karmakarışık, tutarsız düşünceler -ne karmaşa. Hepinizi sevgi dolu bir kaygıyla düşünüyorum, bir dostun buna hakkı vardır, değil mi?"

"Kaygı mı, Hippolyta?"

"Evet. Mesela şu yeni Benedicta, birden normal, duyarlı ve kendinden emin olmuş; eski hali sana daha çekici gelmesin sakın?"

İnledim. "Tanrım, yoksa onunla birlikte bir bu kadar daha mutsuz olmamızı mı istiyorsun?"

"Ama bütün gizem uçup gitmiş olmalı."

"Tanrıya şükür öyle, eğer tek belirtisi isteriyse tabii. Hem o tam benim istediğim gibi, onu hep hayal ettiğim gibi. Onu neredeyse ben icat etlim. Âdeta paketin üstünde yazıyordu; eğer içinden başka şeyler çıktıysa bunun iyi nedenleri vardı. Artık nedeni biliyoruz. Ama ona ilk âşık olduğumda cadının altında yatan olası insanı görmüştüm. Onun özüne aşık olmuştum. Korkunç bir kumardı, ama kazandım; görmüyor musun? Hippolyta, benim acı çekerken mutlu olan, doğanın ana -saplantılı boynuzlularından biri olduğumu düşündün hep; ama mazoşizm bende o kadar derin değil. Sanırım konuyu yanlış değerlendirdin."

Hafif kuşkulu bir rahatlamayla gülümseyerek bana baktı. "Artık Julian'dan nefret etmiyor musun peki?"

"Nasıl edebilirim ki, artık onu yakından tanıyorum? Yaşamı öyle felaketli ki, ona verilen deha iktidarsızlığa mahkûm edilmiş birine verilen cehennemi bir hediye."

Elini yanağıma koyup yanağımı öptü. "Sen eşşeğin tekisin." dedi. "Özür dilerim," dedi ve konuşmayı sürdürdü. "Tuhaf, kendimize ne sabit özellikler yüklüyoruz. Aslında diğerlerinin bizim için düşündüklerinden başka bir şey değiliz. Diğerlerinin izlenimlerinin toplamı."

Sigara içip düşünerek uzun bir süre sessizce oturduk. Belli belirsiz düşünceler balık sürüleri gibi geçiyordu aklımdan. Graphos'a olan aşkının hayatını nasıl etkilediğini düşündüm. Sonra birden sezgim çalıştı ve rahatsız edici ve keyif kaçırıcı, ilginç bir düşünce belirdi. Söyle bir Şey: "Hippolyta Graphos'un ölümünü yaşayıp bitirdi artık, bütün acıları ve bıraktığı

boşlukla birlikte eriyip gitti. Şimdi yaşama isteğini, sırf artık ondan zevk almadığı için kaybedip ölebilir.” Sanki onu burada tutmak, akıntıya kapılıp gitmesini engellemek ister gibi elini tuttum. Sanki bu moral bozucu düşüncenin doğruluğunu yankılar gibi, “Buna inanamıyoruz, değil mi? Hepimizin mahkûm olduğuna, bunun yalnızca bir zaman meselesi olduğuna inanamıyoruz. Ölüm diğerlerinin bir parçası olarak kabul etliğimiz bir şey. Neden bizim de başımıza geleceğini kabul edemiyoruz? Beklemenin verdiği sıkıntı! İnsan ona koşmak, onu atlatmak istiyor.” İşte! Onu avutmak için yapabileceğim hiçbir şey yok; ne aşk ne de uyuşturucu işe yaramıyor. Saf bir bilim adamı ve pislik bir adam için, tutarsız ve edepsiz arasında nasıl seçim yapmalı?

Birbirimize iyi geceler dedik; Hippolyta sabahlarını yatakta okuyarak geçiriyordu, dokuzda arabalar bizi almaya geldiğinde uyanık olmayacaktı. Sigara dumanını dağıtmak için odanın bir penceresini açtı. Limonların kokusu karanlıktan insan dostu bir hayvan gibi içeri süzüldü. Bir daha ne zaman görüşeceğimizi bilmiyorduk. Görüşüp görüşmeyeceğimizi de.

İkonlar ve eski moda, ağır yalaklarla dolu bir oda ayırmışlardı bize; çarşaflar kaba ada ketenindendi. Pencerelerin hapishane parmaklıkları. Damlamakta olan tek bir mumun ışığında, soluk sarı kafası omzunda uyuyordu Benedicta; o kadar hareketsizdi ki ölü gibiydi. Yanına yattım. Çıplaktı, sıcaklığı da çok tatlı. Uykulu uykulu dönüp neden aradıklarını sordu. Ona Rackstraw’ın ölümünü ve modelin parçalanışını anlattım. Bu onu uyandırdı. Bir süre tavana sonra da bana baktı. Sonra “Bak! Gördün mü?” dedi, sanki bu aksilik onun önceden sezdiği bir şeyleri kanıtlıyormuş gibi. “Ama bunun Iolanthe’nin kuklası olmasını isterdim. Bu her şeyi hallederdi.”

Öfkelenmiştim. “Sevgili,” dedim, “acı bana. Zavallı kuklamı kıskanmaya mı başladın yoksa?”

“Sapkın bir biçimde, evet. Sanırım bir gün sırf meraktan onunla yatmak isteyeceksin, ne kadar gerçek olduğunu görmek, belki de benimle kıyaslamak için.” Bu edepsiz söz nefesimi kesti. Tolanthe’yle mi?” dedim, ölümcül bir yara almışım gibi. “Neden olmasın?” dedi, kendi kendine konuşuyordu neredeyse. “Bütün sapkın içgüdüleri harekete geçiriyor olmalı. Vampirlik. Nash’in ne diyeceğini çok iyi tahmin edebiliyorum.”

Ben de, ben de. Sırf ne diyeceğini değil, nasıl söyleyeceğini de; bir ahtapotun yan bakışları, telaşlı bir ses falan filan. Freud’dan apartılıp

güzelce yıkanıp katlanmış düşünceler (aslında Freud'u alçakgönüllülüğü, tereddütü ve dogmatik ihtiyattan uzak oluşu yüzünden severim; sevmediğim, nefret ettiğim, lanetlediğim şey Nash'in ona yaptıkları). Her neyse, içinde onun geçtiği uzun bir rüya gördüm; bu muhteşem ama eksikli bilimin içime işleyen eleştirilerine rağmen bebeğimi ona karşı erkekçe savunuyordum. Bilinçaltı sularından sıçrayan balıklar gibi çamurun içinde zıplayan sindirilmemiş itkilerden oluşmuş saf kuram. Ben çifte fanteziyi reddedecek adam mıydım ki, zavallı Felix, hem doğumu, hem bokseverliği içeren o fantezi: Bebeğin bir gün yoğurup keke dönüştüreceği, sonra kekten şeker bebeklerine ve bronz ve taş heykellere dönüştüreceği dışkı maddesi. Evet, ama bunlar ölü bebekler. İşte biz de oradayız. Zavallı Iolanthe öldü artık, artık o *merde*'nin, el yordamıyla ilerleyen analistin *Weltanschauung*'u[108]* olan o kozmik maddenin bir parçası; zavallı insanın, burnunu tutmuş içinde debelendiği, yine de aslında içinde kaydığı şeyin altın olduğu konusundaki kanıtlara inanarak umursamadığı o maddenin ALTIN, dikkatinizi çekerim, çağların köhne kültürel tuğlalarını birbirine tutturan ana maddenin temeli Vatandaşın oyuncağı ve tılsımı, verenin hediyesi, alanın ekmeği... Düşleyen büyük bağırsağın limited şirketinden dökülen altın; ekmek, heyecan ve zam. Sonra Afrodit'in oturağından çıkan aynı birleşik düşünceler yolundan dönüş, çetin, korkunç, düşüncesiz, cinselliği bir çan gibi çalıyor. Felix gibi bir ahmak için ne basiret ama... Marchant işinin başında şarkı söylüyordu!

O,o,o
Seni koca güzel bebek

Benedicta uykusunda titredi, herhalde kendine alma sözü verdiği Türk terliklerini, kendine bir balo elbisesi yapacağı kutsal müslin parçalarını düşlüyordu. Bizimkinin aynadaki görüntüsü olan diğer gerçekliğin, uykunun o uçsuz bucaksız, gölgeli tarlalarında yol alırken hafif hafif soluyordu. Benim gibi yalnızca içimizdeki dünyanın beta Çürümesi yüzünden acı çeken bir canlı cenaze. (Birlikte ölme isteği birlikte yatma isteğinin imgesidir.)

Uğursuz çoban köpekleri gibi uyanıp, karanlığa bağıran diğer bütün pürüzlü güdüler geldi sonra. Nekrofili fabllarında ve vampirizmin geniş

alfabesinde titreşen her şeyin arasından mükemmel Afrodit'in dışkısal imgesini ayırt edebiliyordum. Kaymakta, kaymakta güzel gemisi Venüs'ün *anus mundi*[109]* labirentinden, şap, düşüyor zamanın çıldırdığı okyanusa: Aklın dev kabız Sargasso'sunu sarar ve sonunda *symbolon tes gennesiosis* içinde erir gider. Eflatun'un bildiği yeniden doğma simgesi denizdi, arketipsel kalbin lağımı. ("Onca özlenen mezar aslında ana yatağıdır." "Tamam, Nash, senle hemfikirim.")

Hem doğal ve kökü kazınmaz sadizm, ölü bir gövdeyle yatma fikriyle ateşlenir tabii. Kısmen gövdenin çaresizliğinden kendini koruyamaz: "Yat aşağı ölü bebek, aç bacaklarını." Biraz da ve daha önemlisi ölü sevgili aşırı sevgi gösterilerinden bıkmaz. Ölü hiçbir şeye doymaz. Yine de ceninin konumunun ve dışkısal ölümün ardında çözülmenin gizemi bir yenilenme, oyuncak bebek için yeni bir yaşam ümidi veriyor. Hepimizin yapılmış olduğu dışkıdan yapılan vakur Afrodit, verimlilik yeteneğini kopartmayı başarmış, çünkü dışkı da besler; ölüme bir durum, bir biçim değişikliğiyle meydan okunulabilir. Dumanı tüten pislik yığını da bu dünyaya, bu kültüre, zamanımıza aittir -hatta bütün zamanlara. Gübre, sıcaklığıyla çözülmenin, ayrışmanın ölümcül yasalarını çürütmek için yeni bir yaşam, yeni bir yankı yaratır.

"Hayatım, uykunda inledin."

"Kâbus gördüm; rüyamda Dünya Fuarındaydık, sana güzel bir şeker bebek almıştım. Onu yedin, çiğnedin ve boyası dilini kaplayarak onu kıpkırmızı yaptı. Öpüştüğümüzde benim de dudaklarım kanlandı."

Bir yerlerde bir köpek havladı ve rüzgâr uyuyan ağaçları hafifçe hışırdattı; dikkatle dinlersem belki denizin sesini ayırt "edebileceğimi düşündüm. Robot gibi kalkıp, duvardaki oyukta duran küçük ikonlardan birinin altında bir mum yaktım; köşelerdeki diğer gözler uyanıp kırpıştılar. Sonra yatağa dönüp onu kollarıma aldım. Sevişmenin o tatlı nöbetleri bir kez daha rahatı, bütünlüğü ve son olarak da uykuyu getirdi bize. O kadar masum bir uykuydu ki sanki onu kendimize en uygun ifade tarzı olarak biz icat etmiştik.

Yarın Türkiye olacaktı. Yarın Türkiye olacaktı.

Kuzey dağ zincirinin sarp ve dik yamaçları üzerinden geçerek yolculuğumuzun ikinci uzun ayağına başladık. Dağlar daha yüksek ve karlıydı; ama biz ısıtılmış kabinimizde mutluyduk ve masum sabah bulutları bizi karşılıyordu. Havalanan kazların boyunları gibi uzanmış doruklar dışında hiçbir sınır yoktu bu havadar dünyada. Sonra, dağlar bittiğinde sükûnetle oynaşan, yarı uykulu bir akşam denizi üzerinde alçaktan uçmaya başladık. Su ve gökyüzü eflatun günbatımını bölüyor, bulutlarını paylaştırıyor, bir bahar akşamının gelişini müjdeliyordu. Oralarda bir yerlerde keşif uçakları bizi selamlamak için geldiler: Moğol kuklaları gibi savaş uçaklarından dışarı bakan asık yüzler: ortaçağdaki zırhlı Japon şövalyelerine benzeyen yüzler. Evet, ama hepsi gülüyor, el sallıyorlardı, ünlü köprünün neredeyse tam altına, çırpınan dalgalar ve beyaz köpük havuzları arasına inene kadar bize eşlik ettiler. Güvenle konaklamamızı sağlayacak rüzgârsız bir alan bulmak için kabarık deniz üzerinde deliler gibi ilerledik.

Hepsini atlattık yine de; yeterince zaman ve ışık vardı: Dev serenler uyumlu hareketlerle inip kalkıyordu, tankerler ve küçük guletler körfezin mavi teninde oyuklar açıyorlardı. Güneş batarken Marmara’dan taze ve keskin bir rüzgâr esiyordu. Tanrım, orada oturup uzun duvarları seyrederken ne kadar uğursuz bir hisse kapıldım: Vahşilerin bir çukurun etrafını çevireceği cinsten, deri ya da çamur kaplı sorkundan eğri büğrü bir kalkan. Yukarıdan acayip ince görünüyorlardı ama alçaklıkça büyük kütle yoğunlaşmaya, inatçı ve tehditkâr bir hal almaya başladı: Minareler batan güneşin renklerini solgun tenlerine toplamak için utangaç salyangozların duyargaları gibi yükseldiler. Benedicta bana yaslanmış, aşağı bakıyordu; burun delikleri titriyor, solgun yüzünde dehşet ve bekleyiş, özlem ve acı birbirine karışıyordu. Bir kez daha büyük bir duvar halısına benzeyen Polis’e doğru birlikte yürüyorduk. Birden etrafımızdaki her şey kuyumcu masası gibi dönüp şehir bize profilini sundu: Büyük, görünmez bir gölge ustası tarafından sergilenen bir gölce oyununun tek boyutuna indirgenmiş bir profildi bu.

Yolculuk yorucu geçmişti; herkes huysuz, somurtkandı. Vibart kendini kâğıtlarına gömmüştü, hiç yüz vermiyor, benden kaçıyordu. Bir gün önce bana o kadar çok şey itiraf ettiği için kendine kızıyormuş gibime geldi -bilmem neden. Caradoc da dırdır etmeye başlamıştı, yalnızca Türk rakısı ya da mastika vaadi ona biraz ümit verir gibiydi. Sanırım hepimizin

düşünceleri aynı yöne dönmeye başlamıştı. Jocas'ın erkek kardeşinin bizi beklediği, iskeleler, köşkler ve yıkık saraylar -yaşlı Merlin'in düşünün efsanevi Avalon'u- arasındaki çıplak, uzun buruna. Benedicta düşüncelerimi okumuş olmalı ki, tuhaf bir biçimde Hippolyta'nın daha henüz söylemiş olduğu şeyleri tekrarlayarak, "Onu unutmaya meyilliyiz, ama insanların ölmeye karşı korkunç bir eğilimi var," dedi yavaşça.

"Hadi. Hadi," dedi Caradoc ters ters. "Beni böyle avutamazsınız. Kesin şu saçmalığı."

Bu artan kasvet ve bizi bekleyen şey için duyduğumuz derin kaygı içinde Baum'a sığınmanı doğaldı: Çünkü onun kendi işi vardı, diğerleri gibi Avalon'a gitmiyordu. Onun hedefi şehrin kendisiydi. Onun da canı sıkkındı ama örnek davranışlar gösteriyordu. Çok geçmeden nedenini öğrenecektim. Onu böyle kederlendiren tatlı dostumuz Banubula'ydı. "Görüyorsun ki," dedi, "kont başı çekme açlığına kapıldığı için huzursuzum. Firma için çalıştığı sürece rolü tatmin edici ve başarılıydı. Ama şimdi... Bay Marchant ona pis bir şaka yaptı ve o da ciddiye aldı. En kötüsü de işin ciddiye *binmesi.* Her şey hazır. Firmayla şaka olmaz Bay Felix, çünkü firma her şeyi fazlasıyla ciddiye alıyor."

"Ne pis şakası, Baum?"

"Taze sperm," dedi Baum heyecanla, sanki temizlemek istermiş gibi uzun tırnağıyla kulağını karıştırarak. "Taze sperm!"

"Buda ne?" dedim şaşkınlıkla.

"Bay Marchant çok içkiliyken, kimya bölümünün son bulgularına göre kadınlar için besleyici tek cilt toniğinin taze erkek spermi olduğunu söyledi. Buraya kadar iyi, Bay Felix, ama sonra eğer yeterince büyük çapta toplanabilirse firmanın bu nesneyi pazarlaması için hiçbir engel olmadığını da ekledi; tabii eğer iyi para verirsen özel üreticilerden istediğin kadar alabilirsin -modern uygarlığımızdaki diğer mallar gibi. Üreticiden fabrikaya, belli bir ısıda tutulacak, (Bay Marchant'a göre) lavantayı toplayıp parfümeriye götürmekten çok daha kolay. Bunu söylemekle çok kötü etli; kontun ne kadar kolay aldandığını bilmesi gerekirdi. Ama aynı zamanda firmanın her şeyi ne kadar ciddiye aldığını da bilmesi gerekirdi. Bay Marchant'ın gözünde neyi canlandırdığını hiç bilmiyorum. Sanırım şakayı yaptığında bunu kendi de bilmiyordu; sadece arkadaşına takılmak istiyordu. Görünüşe göre bu fikir bir delilik; bu maddeyi şişeleyip pazarlayan bir firmaya binlerce kişinin böylesi bir katkıda bulunması yani.

Öte yandan, Marchant'ın da dediği gibi, saklanmış sperm zaten yapay döllenmede kullanılıyor, neden yüz besleyici olarak kullanılmasın? Tabii Kont Banubula bunu bana anlattığında dehşete kapıldım; ama en kötüsü bütün bunlar bir rapor olarak kimya bölümünde tartışılmış ve *onaylanmış*. Duyduğumda kulaklarıma inanamadım. Bu kadarla da kalmıyor, Aşksanatı Ürünleri denen bir müessese kurulmuş ve gönüllü üreticilerin katılımı için bir abone listesi açılmış. Dahası bunun bütün kıtayı silip süpüreceği tahmin ediliyor. Tahayyül edebiliyor musun, bütün dünyada yüzlerce, binlerce erkek... Ürünlerini satıyor? Yine de kimya bölümü onu ayırıp dereceleyeceklerini, ısı emülsiyon formunda tutacaklarını ve cilt toniklerinde güzellik arayanlara dağıtacaklarını söylüyor. Olanları görünce konta oldukça soğuk davrandığımı kabul etmeliyim. Ama söylediği beceriksizce laflarda Bay Marchant'ın sarhoş sözlerinin etkisi hemen seziliyordu. Neden ki, dedi, Çin ya da Malaya gibi imtiyazsız milletlerin kadınlarının saçlarının satılmasından daha mı kötü bu? Neden imtiyazlı milletler onların fazlalıklarını paylaşmasın ki -tabii bunu bir fazlalık olduğunu düşünürsek? Her neyse, bütün itirazlarıma rağmen proje o kadar çabuk ilerledi ki korkanın elden çıktı; o kadar çok üretici katılımda bulundu ki yeni fabrikalar açıldı, Almanlarla Amerikalıların projeyi iki kere finanse etmeleri gerekti. Bu arada, kontun ve Lord Lambitus'un yaptığı reklamları oldukça tatsız buldum. Bakın."

Çantasını açıp içinde aranmaya başladı. Banubula'nın saf dehasının damgasını taşıyan bir tomar ilan çıkardı sonra. Firmanın böylesi bir çabuklukla kâra dönüştürdüğü fikrin Marchant'a ait olması beni şaşırttı. Caradoc'un yapacağı türden bir şeydi bu, Marchant'ın değil. Yine de karşımdaydı işte.

Yine de Baum'un kuşkularını görüp ona hak vermemek mümkün değildi, çünkü bütün bu broşürlerle ilanları çıkarmaktan sorumlu olan reklam bölümündeydi. Hem yeni üreticiler çekmek ("Neden hepsini Aşksanatı'na verip çağı yakalamıyorsunuz? Eğer çalışırsanız bir servet yapabilirsiniz. Bono şemamıza bakın. Dahası bu işi evde, istediğiniz zaman yapabilirsiniz. Neden bu zevki firmayla paylaşmayasınız? Yaşamınızı ele alın, gelirinizi katlayın," falan filan); hem de kolay aldanan güzellik pazarının ilgisini çekmekti amaçları ("En güvenli doğal cilt besini, susamış gözenekler için çok yumuşak")... Neden devam edeyim ki? Bu proje sayesinde Banubula'nın edebi yanının ortaya çıktığı anlaşılıyordu.

Baum, yüzümdeki dehşet ifadelerine anlayışla başını sallayabilmek için ben okurken dikkatle yüzüme bakıyordu. “Gördünüz mü?” dedi, zevksiz ilanları ona geri uzatırken. Görmüştüm. “Dahası,” diye sürdürdü konuşmayı, “buraya Türkleri haberdar etmek, olası üreticiler olarak onları projeye dahil etmek için yollandım. Tabii her şeyin kendi pazar değeri var. Bay Felix -bunu en başta ben kabul ederim. Ama burada tehlikeler var; bir hata yapabiliriz. Türkler Müslüman ve çok dindarlar; ya istemeden bir din savaşına neden olursak? Basit, daha maddi fikirleri tercih ederim; nerede durduğumu bilmek isterim. Şimdi Lord Lambitus altın yaldızlı kırbaçlar üretmeyi önerdiğinde olanakları hemen gördüm. Ama bu plan sonunda... komikleşebilir! Yarın dini liderlerle buluşup projeyi kaba hatlarıyla şöyle bir anlatacağım. Olacaklardan çok korkuyorum. Mesela bütün bunlar Türkçe’ye nasıl tercüme edilecek? Kim bilir. Sırf Türkleri... Ürünlerini Merlin yoluyla pazarlamaya ikna ettiğim için bir mızrakla öldürülmek istemiyorum. Öte yandan görevim emirlere uymak.” Derin derin iç çekti. Çelik yelek giyip giymediğini merak ettim.

Ama bu konuda uzun uzadıya konuşmak için vakit yoktu, çünkü memurlar tavuk gibi gıdaklayarak güverteye çıkmışlar, pasaportlarımızı damgalamaya başlamışlardı. Uzun, renkli, ışık sıraları körfezin dış hatlarını belirliyordu; kuzey göğü hâlâ kızıldı ama bir fırının çelik kapağı gibi hızla soğuyordu. Yakınlarımızdaki karanlıktan beyaz bir motor çıkıp bir kez düdüğünü öttürdü, sonra üniformalı adamlardan birinin işareti üzerine yanaşmaya başladı -zeki bir kedi gibi.

Eşyalarımız ayrılmış, gideceğimiz yerler belli olmuştu, güverteye çıktık -Benedicta, Caradoc ve ben. Diğerlerinin başka işleri vardı ve nemli Türk gecesini Pera’nın manolya kokulu terasında geçireceklerdi. Ya Vibart? “Bizimle geleceksin sanıyordum?” Ama anlaşılmaz bir *volte-face*[110]* yaptı. “Ben de öyle sanıyordum,” dedi, “ama birden vazgeçtim. Belki Jocas’ı görmeye hiç gelmem -sanırım artık ihtiyacım yok. Tam suya indiğimizde birden öyle geldi.” Birden rahatlamış gibi görünüyordu, gülüşü daha genç, daha güvenliydi. “Bu gece Polisin sokaklarında yürüyüp tekrar düşüneceğim,” dedi, hafif bir selam verip pilotun sandalındakilere katıldı. Ona daha birkaç soru sormak istiyordum, ama Benedicta yavaşça kolumu çekti, ben de boyun eğdim.

Denize çıktığımızda rüzgâr keskindi, ama küçük motor on beş deniz mili hızla ilerliyordu. Deri koltuklu, küçük, rahat kalbinde, sonradan Jocas’a bakan doktor olduğunu öğrendiğimiz, beyazlar giyinmiş, ufak, böcek gibi bir adama rastladık. Yalnızca Fransızca konuşuyordu ve konuşurken ağır ağır ve düşünceli sigara içiyordu. Peygamberdevesininkine benzeyen küçük, pençemsi elinde beyaz kemikten bir ağızlık tutuyordu. Ama söyledikleri bizi astroloji, kader ve benzeri şeyler konusunda edinebileceğimiz fikirlerden anında kurtardı. Tabii eğer fal kartı ağır ağır ilerleyen bir hastalığın yörüngesini takip etmiyorsa. Çağdaş afet eski dostumuzdu. Öte yandan “Zayıf ama gerçeği bildiği halde çok cesaretli. Ama kaldığı yer çok pis, temizlenmesi gerek. Bil sürü uşağı işten çıkardı, kuşlarıyla birlikte yaşıyor. Tıbbi açıdan *c’est genant*[111]* -onu yıkamak filan,” dedi. Yolculuğun geri kalan bölümünü sessiz geçirdik. B. parmaklarına bakıyordu. Caradoc arada bir derin derin iç çekmekle yetiniyordu. Küçük doktor bizi izleyerek, sigara içerek ve düşünerek oturuyordu. Yolculuk bir asır sürdü sanki. Ama sonunda burnumuz sakin sulara gömüldü -eskilerden bir figürün, ilk ziyaretimdeki yaşlı hadımın-lambayı başının üzerinde tutup bize İslami karşılama sözlerini söylediği iskeleye ağır ağır yaklaştık. Elini ağzına, alnına, omzuna götürüyordu; ağzına, alnına, omzuna. Ama karaya çıktığımızda bile bizi hatırlamış gibi davranmadı -belki de Benedicta başına bir eşarp sardığı için. En azından beni tanımadı. Nemli karanlıkta, suyun tahta ayaklarda çıkardığı şıpırtılar arasında kıyıya çıktık. Nedense kendimi terkedilmiş gibi hissettim. İnsan burada her şeyin yıkıldığını, tohuma kaçtığını hissediyordu; ama karanlıkla çevriliyken insan nasıl böyle bir şey hissedebilir, hiç anlamıyorum. Belki de küçük doktorun birkaç kısa sözü bizi buna hazırlamıştı. Her neyse, bavulları bırakıp, doktorun ardından, tıslayan beyaz ışığıyla kâhyayı takip ettik. Yollar rüzgârda titreşen kandillerle işaretlenmişti; ama yolun yerini belli etmek dışında hiç ışık vermiyorlardı. Kökleri çıkmış ağaçlar, sarmaşıklar ve çalılar yolun kenarlarında yatıyorlardı, aç görünüşlü bir çift çoban köpeği karanlıktan fırlayıp bizi kokladıktan sonra çekildiler. Eskiden Jocas’ın gururu olan parlak kürklü av köpeklerini düşündüm: böyle çoban köpeklerini kuzu gibi güder, denize kadar sürerlerdi.

Terk edilmişlik havası büyük ölçüde hayal ürünüydü demek, çünkü köşklerle, servi çalılıklarına ulaşana kadar üç beş ayrıntıya rastladık.

Hadım, alçak, tiz bir sesle doktorla konuşuyordu; anlaşılan bir zamanlar bütün her yeri aydınlatan bir ışıklandırma şeması bir jeneratör hatası yüzünden devre dışı kalmıştı ve kimse onu onarma zahmetine girmemişti. Koca kel kafasını uysal bir hoşnutsuzlukla salladı. “Göreceksin.” dedi doktor.

Çatlak pencereli ve yaldızlı aynalı villalarda daha fazla ışık vardı, ama her yer kandil kokuyordu. Taş zemin tavuk kemikleri ve süpürülmemiş tüylerle doluydu. Önce yemek mi alırız, diye sordular. Eski salon masası, kirli bir örtüyle (en iyi İrlanda keteni) hantalca hazırlanmıştı; bir sürü damlayan mum ve çatlak, mermer bir tabakta tek bir tozlu, yapay üzüm salkımı. Burada kuşların kokusu kandillerinkini bastırıyordu. Duvarlarda çatlaklar vardı. Kapılar bel vermiş, sarkmıştı -denizin tuzu yüzünden. Odanın bir köşesinde bir kırlangıç yuvası vardı.

Ama biz Jocas’a gidiyorduk, o da inciği açığıyla birlikte eski silah kulesine taşınmıştı; bir zamanlar üzerinde körfeze bakan bir kale olan doğu yamaçlarına. Eskiden günlerini burada alçak bir sehpaya oturttuğu denizci teleskopuyla etrafı seyrederek geçirirmiş. Yüksek arkalıklı bir sandalyede oturup, yalnızca ağzına bir zeytin atmak için başını kaldırarak aşağıda, körfezdeki bütün gemi trafiğini izlermiş Jocas. Ama bu kuleye ulaşabilmek için, burnun deniz üzerindeki yamacına yapılmış çilsin, kırık bir korkuluktan geçmek gerekiyordu; Benedicta’nın küçük bir kızken “Elsinore Mazgalları” diye tanıdığı çürümüş bir merdiven.

Bu taş rampada tek sıra halinde yürüyorduk. Lastik ayakkabılarımın taş üzerindeki gıcırtısını duyabiliyordum. Buralarda bir yerlerde limon sarısı bir kertenkele saklanmak için birden fırladı -bahar güneşiyle ilk ortaya çıkan onlar olurdu. Ama yokuş dikti. Kekik kokuyordu. Sonunda devedikenlerinin iyice gizlediği bir çukurun yanından, duvarlı bir avlunun içinden geçip, bir balkona tırmandık ve kocaman kapıyı açtık.

Jocas’ın kaldığı oda bir köy kilisesinden aşağı büyüklükte değildi; ama yüksekliği o kadar fazlaydı ki yukarıdaki gölgeler ışıklı alanları karanlık bir gökyüzü gibi örtüyordu. Siyah damarlı karanlıkta yıldızlar görmeyi umuyordu insan. Peri masalındaki haramilerin mağarasına benziyordu. Kocaman bir diken ateşi köşede parlıyordu. Mumlar ve küçük yağ lambaları adam ve çocukların çalışıp kıpırdandığı arka planı aydınlatıyordu. Durduk. Umutla, telaşla, karanlık gölgelerin titreştiği bu mağaraya baktık eşikten. Uygunsuz bir zamanda gelmiştik. Kocaman bir

küvet, küçük bir çocuk tarafından sıcak suyla dolduruluyordu, bu sırada diğer iki kişi ufalmış birini yataktan küvete taşıyorlardı -bacakları ayrılmış büyük beyaz bir kurbağa gibiydi. Yatak pek heybetliydi ve üzerindeki kırmızı kadife perdenin kordonlarında o zayıf ışıkta bile yağlı parmakların izini görmek mümkündü. Perdeler çekilmişti. Jocas bir çocuk gibi çaresiz, dört kol tarafından taşınarak bize doğru geldi, ama neşeyle gülüyordu, sıcak suya girmek için can atan bir bebeğin mahmur gülümsemesi. Bu görüntü güçlü bir etki yarattı, İspanya okulunun ciddi yağlıboya tablolarından biri gibi. Dahası burada, kirli servis masalarını, yarasa ve kuş pisliğiyle kaplı taş zemini ve çatlak pencereleri görmeye yetecek kadar ışık vardı.

Böyle münasebetsiz bir zamanda geldiğimiz için ilk doğal tepkimiz geri çekilmek oldu, ama beyaz figür neşeli bir mahmurlukla bize el sallayarak, “Sonunda geldiniz. Ne iyi,” diye bağırdı. Sesi, tavrı, tabloyu birden bir erkek yatakhanesindeki dostça bir şakaya, yastık savaşıyla son bulacak bir şeye dönüştürdü. Küçülmüş ve buruşmuştu, kalçaları ve bacakları güçlerini kaybetmişti. Ama yüzü hâlâ zekice parlıyordu ve bize güldüğünde köpek dişlerinin küçük altın tepeleri ışıldıyordu. “Gitmeyin,” dedi, “şimdi yıkarlar beni.” Bu solgun kurbağayı taşıyan iki ifadesiz figür yüklerini özenle ve yavaşça küvetin içine bıraktılar. Jocas göğsüne kadar çıkan suyu hissedince iç geçirdi. Kafasını küvetin yüksek arkalığına dayadı ve tutmamız için solgun elini uzattı. Hareketin duru ve dokunaklı bir basitliği vardı; gülüşü kadar çaresizliği de insanın süngüsünü düşürüyordu.

Artık kır düşmüş muhteşem saçları gevşekçe geriye taranmıştı; neredeyse omuzlarına kadar dümdüz iniyordu. Caradoc’la ben durmuş ona bakarken Benedicta diz çöküp yanağını öptü sonra da dağınık yatağı toplamak için öte vana geçti. Uşakları onu yavaşça ve düzenli hareketlerle, süngerle ovuyorlardı. “Ooo, iyiymiş,” dedi Caradoc huysuzca, sevgisini ve ilgisini kendine has kabalığıyla saklayarak. Doktor, köşedeki beyaz masanın üzerinde duran şişeler ve tavalarla bazı mesleki manevralarda bulundu. Çatal, kaşık, yarısı yenmiş yemekler ve kuşlar için kopartılmış etlerden oluşan koskoca bir yığın. Kuşlar! Odanın kubbeli havasındaki ağır çürüme kokusundan onlar sorumluydular. Odanın en karanlık köşesine, karşı duvara, av hayvanlarının başları gibi dizilmişlerdi, görünmeseler de ayaklarındaki küçük çıngırakların sesleri duyuluyordu. Jocas’ın eşyaları sanki bütünlüklerini kaybetmişler gibi ayrı ayrı duruyorlardı. Görünüm biraz sürrealistti, eski boynuz pikap ve plaklar. (Jocas askeri marşları

seviyordu, bayağı geniş bir koleksiyonu vardı.) Kapıları açık büyük bir dolap vardı. İçinde birkaç giysi parçası asılıydı; ama eşyalarının çoğu öteki duvardaki çivilere asılmıştı. Bir fes, bir baston, dürbünler. Yerde, çiçekli bir oturağın yanında eski moda bir daktilo duruyordu. Sağlam çizmeler. Voltaire denen tarzda yapılmış iki hantal koltuk aralarında yırtık bir halıyla yatağın kenarında duruyorlardı. Her şey çok gelişigüzel yerleştirilmişti.

Ama sonunda işleri bitti ve onu dikkatle küvetten çıkardılar. Aynı uyanık, masum tavırla, gülerek kendini onlara bıraktı, çıplaklığından hiç mi hiç utanmıyordu. Kurulamak için onu beyaz servis masalarından birine yatırdılar -birden aklıma mumyacıların beyaz “soğutma masaları” geldi. Havluların seri darbeleri ona büyük keyif veriyor, fısıltıyla, bir at gibi onu daha sert kaşağılamalarını istiyordu; sonunda solgun teni bir ton daha renklendi. Sonra eski moda bir gecelik çıkarıp kafasından seçildiler. Şimdi sıra doktordaydı; önce bir muayene, sonra bir sürü iğne. Küçük adam hastası üzerinde çalışırken dalgın dalgın ıslık çalıyordu. Jocas’ın yüzüne bir sürü yeni, güzel ifade yerleşmişti -şüphesiz hastalıktan ve onun yarattığı endişelerden dosan yepyeni ifadeler. Acaba ölümü çok düşünmüş müydü?

Ama bir kere yatağa yatıp da üstüne Bizans yorganını çekerek bir hükümdar havasıyla kabarık yastıklara gömüldü mü, yine tümüyle kendisi oldu. Yani insan hasta olduğunu anlamazdı. Benedicta’nın elini bir çocuk samimiyetiyle tutup gülümseyerek, yeni, sakin bir sesle konuşmaya başladı: “Sadece veda etmek istemiştim,” dedi, geleneksel Doğu tarzında, şerefli bir ölüm planladığı anlaşılıyordu. Burada ölümün kendisinin törensel bir değeri ve şekli var; Doğu’da insanın bütün tanıdıklarını toplayıp resmi bir hoşçakal demesine hep vakit var sanki. Fakirlere sadaka dağıtmasına ve aile mülkünü bölüştürmesine. Bir zamanlar biz de İngiltere’de böyle ölürdük, yüz yıl filan önce. Şimdi nedense insanlar tören mören olmadan, alelacele toprağa gömülüveriyorlar, kirece atılan caniler gibi, Jocas eskiler gibi ölüyordu. Kırmızı terliklerine gözüm çarptı *(les babouches),* bir “tanesinin üzerinde mürekkep lekesi vardı. Yatağın altında sanki çabucak saklanmış gibi duran bir oyuncak tren yolu ve onun yanında da bir tren vardı. Pencerenin altında kocaman, güzel renkli, uzun kuyruklu bir uçurtma duruyordu. Tabii! İnsan yatakta yatarken bile uçurtma uçurabilirdi.”

Birden “Ama aç olmalılar, yemek yemeleri lazım,” dedi.

Bunun uşakların kalın Türk kafalarına girmesi biraz zaman aldı, ama sonunda mesajı aldılar ve üzerlerinde koca köy ekmekleri, zeytinler,

salamura et ve kırmızı şarap bulunan gümüşi tepsiler getirildi. Caradoc bunları sadaka gibi bölüştürdü ve hepimiz büyük bir açlıkla yumulduk.

Talaşlarla yakılan ateş büyüyüp parladı, gölgelerimiz odaya vurdu. Jocas'ın küçük, siyah gözleri bizi iyicil bir şefkatle izliyordu -yemek yiyen çocuklarını seyreden bir anne gibi. Sandviçimi alıp, ona şöyle bir gülümsemek için yatağının kenarına oturdum; yatağının çevresine dizilişimizi izlerken büyük bir tatmin duygusuyla içini çekti. Oyuncaklarını yatak örtüsünün üzerine dizen bir çocuk gibi. Bizim bu ziyaretimizin de bir planın, dikkatle hazırlanmış bir planın bir parçası olduğunu anladım. Anıtmezarı hakkında konuşmak için mimarı yanındaydı; mumya takımı çoktan gelmişti bile. Jocas zihin okumakta oldukça ustaydı ve benim düşüncelerimi bir yazıyı okur gibi rahatça okudu. "Evet," dedi, "öyle. İlk başta düşüncelerim yüzünden biraz sıkıntı çektim, çünkü Julian onları anlayamıyordu; ama şimdi o da benle hemfikir. Beni onaylıyor. Bütün mutsuz ailemizi -Merlin'leri- bir çatı altında, bir ülkede toplamak." Eliyle tıkman Caradoc'u gösterdi. Sonra yastığının altından bir parça yağlı kâğıt çıkarıp bana verdi. Yunancaydı. "Bizim ihtiyarın gövdesini taşımak için Ortodoks kilisesinin izni; onu Koepgen getirecek. Hâlâ yaşıyor, Spinalonga'da, çalışıyor, mutlu. Onu geçen hafta gördüm." Hafifçe öksürdü. "Başka ne var? Evet, altın kaplanmak istiyorum, yoksa siz yaldızlanmak mı diyorsunuz? Baştan aşağı altın. Elimde bir ferman var. Caradoc." Ama böylesi bir konuşma Caradoc'u son derece utandırmış ve rahatsız etmişti; ölüm hakkında bu kadar açık konuşmak ona yakışıksız geliyordu. "Kötü bir üslup," dedi, ciddiyetle ve ekmeğini çiğnemeyi sürdürdü. Dahası kendisinin batıl inançları vardı, ölmeye hiç niyeti yoktu ve bu tür şeyler duymak istemiyordu. Jocas'ın yeni, canlı, heybetli yüzünü izleyerek eski halini hatırlamak için beynimi zorladım; Ravenna mozaikleri geldi gözümün önüne, Justinianus ve Theodora, o cesur ruhla ilgili bir sürü unutulmuş tortu. Türk ruhunun, bu yarı-ölü kentiyle örneklenen uzun, ağır gecesini hissettim -Doğu'nun Venedik'i. "Julian da benim için St. Paul'de bir ayin düzenleyecek." Bu kelimeleri söyleyişindeki güleç, çocuksu neşeyi anlatmak olanaksız. Gözleri keyifle parladı. "St. Paul'de!" Bu kelimeleri neredeyse şakıdı. Anlattığı her şey çok çekici gelmeye başlamıştı; ölüm böyle bir şey olmalı. Bu fikre katlanamayanlar eski Yunanlılardı.

Yatağının kenarında duran bir bardaktan uzun uzun su içti ve sonra tekrar iç çekerek mutluluğa gömüldü. "Orayı hiç görmemiş olsam da," dedi,

“Julian sanki ben oradaymışım gibi bir fotomontaj yaptırmış. Bu politik olarak gerekliydi, Amin Paşa. Burada herkes sırf onun için Londra’ya gittiğimi düşündü; ama yalandı, ben buradaydım. Julian yaptı. Ah Julian! Onu biraz olsun anlamaya başlamıştım. Beni hiçbir zaman sevmeyecek ama artık umurunda değil. Ölümden de çok korkuyor. Hem de çok.”

Küçük doktor öksürdü. Artık ayrılma zamanı gelmişti. Hepimizle el sıkışıp iyi geceler diledi, sanki hastasından memnun olduğunu göstermek istermiş gibi elini Jocas’ın alnına koyup başını salladı. Kel, yaşlı hadım köşedeki lambasını alıp önüne düştü. Ateşe birkaç günlük budağı attıkları için hava güzel kokmaya başlamıştı. Uşaklar çekildiler, ama birisi nöbetçi olarak kaldı. Karanlıkta, kuşların yanında, rahatsız görünüşlü bir mutfak iskemlesinde oturuyordu; başı öne düşmüştü, uyuyordu sanki. Ama Jocas’ın bizimle işi bitmemişti; hâlâ enerji yayıyordu, bu hali bana ilk gördüğüm Jocas’ı hatırlattı, sert, yorulmaz köylü, avcı, yüzücü. Yatakta çevresini sardık -Bizans dokuması işli bir yatak örtüsü, mumlar, soluk yağ lambaları... hepsi. Geçmiş bütün ağırlığıyla üstümüze çöktü.

“Felix,” dedi Benedicta’nın beyaz elini avucunda tutmayı sürdürerek, “bizi yok etmek, firmaya sekte vurmak, bizden kaçmak için yaptığın her girişimi büyük bir ilgiyle izledim. Hepsi kalbimdeydi, benim için çok ilginç, çok çok ilginçti. Görüyorsun ya seni anlıyorum, ama Julian gerçekten anlamıyor. Julian için firma bir şeyi çok iyi ifade ediyor, belki de iktidarsızlığını. Hı? Ben onun kadar akıllı değilim, onun kadar akıllı olmadığım için de ondan gelecek tehlikelere açıktım. Ama onu çok seviyorum.” Coşkulu bir saflık kapladı içini. Kırmızı dudaklarını yaladı ve sınırlı İngilizce bilgisiyle, tarladan rasgele çiçek koparır gibi seçiyordu kelimeleri. Ama kendini çok iyi ifade ediyordu ve arada bir yaptığı hatalar bile pek isabetliydi. “Ama ben anlıyordum seni,” dedi, “hem neden? Çünkü ben kendim de ruhumu özgürleştirmek için büyük bir arayış içindeydim, Felix. Ben de çok hesap yaptım. Ama bunu gerçekleştirecek cesaretim yoktu, çünkü Julian’dan korkuyordum. Çok akıllıydı, beni öldürebilirdi.” Benim bu sözünü yanlış anlamamı engellemek için elini uzattı. “Ölümden korkmuyordum. Ama Julian’ın vicdanındaki diğer şeylere katılmak istemiyordum; biliyorsun vicdanı yokmuş gibi yapıyor. Senin firmaya sahip olmana gerek yok. Ama onun var. Julian çok ağlama gördü.” Yutkundu, bir an hüzünlü göründü. Bunun sadece Doğulu taşkınlığı olmadığını, bu gizemli adamı gerçekten sevdiğini görebiliyordu insan. Basit, sade ve

sağlıklı bir adamın, bir sakata duyduğu acımaya benzer bir şey de seziyordu insan. Julian hiç ateş etmemiş, ne kuş ne de uçurtma uçurmuştu; evet, ama sevişmişti sanırım. Benedicta'nın beyaz sakin yüzü gözüme çarptı. Hâlâ hayranlık dolu bir güvenle ona bakarak, Jocas'ın elini tutmuş, bana yan dönmüş oturuyordu. Jocas yastıklara gömülüp gözlerini kapamıştı - yorgunluktan değil de nerede kaldığını hatırlamak istediğinden.

"Eski zamanlarda," dedi, "en başlarda, firma küçük bir şeyken, bir (yeni doğmuş bir bebek için kullanılan Yunanca kelimeyi söyledi)... o günlerde bütün alışverişlerimiz güvene dayanırdı, genellikle tuz mübadelesine. Arabistan filan. İnsanlar yazamazdı Felix. Her şey insan belleğine dayanırdı. Çok sonraları bile bütün hesabımızı şimdi Yunan manavlarında gördüğün abaküslerle tutardık. Karşılıklı güvenliğimizi sağlayan tek etken karşılıklı güvendi. Ne zaman özgürlüğü düşünüp eski günleri hatırlasam bu küçük ama hassas durumu bütün ağırlığıyla -bir fil ağırlığıyla- içimde duyuyorum. Bütün paramız Doğu denizinin etrafında yayılmıştı, her ne kadar orada burada parmak damgasıyla imzalanmış kâğıtlar karşımıza çıksa da işin çoğu güvene dayanırdı. Bir şeyhle tuz alışverişi yapmak gibi bir şeye *inanmamız* gerekirdi. Tek güçlü şey buydu, tek dayanak. Sonra bütün bu kâğıtlar geldi, bütün bu kontrat işleri. Firma çok büyüdü, karışıklaştı. Ticaretin tadı kaçtı, böyle denmez mi İncil'de? Düşündüm. Düşündüm. Julian bana firmanın bütün kontratlarının resminin çekildiğini ve hepsinin küçük bir evde tutulduğunu söyleyince aklıma olağanüstü bir fikir geldi... Bir gece çok geç vakit kendi kendime konuşurken düşündüm. Düşündüm ki: Farzet bütün kontratları yok etmişiz-bütün yazılı işleri. Ne olur?"

Korkunç heyecanlı görünüyordu, iki kere güçlükle yutkundu ve ellerini göğsünün üzerinde kavuşturdu. Marchant ve benim (Iolanthe vakasında) olasılık vektörü diye adlandırdığımız alandaki bir düşünce tarzıyla, son derece basit ama aynı zamanda eleştirel o düşünce tarzıyla karşı karşıya olduğumu hissettim birden; bu "varsayım cetveli"ydi ve kaba mekanik terimlerle, özgür irade fikrinin bütün dehşetiyle anlaşıldığı ya da hissedildiği bölümüydü insan bilincinin. İnsanların kendilerini uçurumlardan atmasına neden olan bu dehşet verici fikir işte (sırf ne olacağını görmek için) ya da rafın birinde buldukları bir tabancayla Rus ruleti oynamalarının nedeni... Eğer. Eserin anahtarıdır. Sonra firmanın bütün belgelenmiş taahhütlerini mikrofilm halinde içinde barındıran küçük

kütüphaneyi düşündüm. Merlin mikrofilme geçtiğinde gazeteler epeyce yaygara yapmışlardı; o zamanlar kontrat bölümü Bodleian kadar olmuştu. Şimdi bütün kâğıtlar gitti. Filmleri içinde saklamak için Londra banliyölerinden birine küçük, özel bir cenaze anıtı dikildi. Bu sefer Caradoc yapmadı ama. Küçük, hantal bir bina, Roma villasıyla, Euston tren istasyonu arası bir şey. Dört kaba fil sütunuyla, bu çirkin, neo-Mısır tarzı canavar yaratığı diktiklerinde Caradoc amma sinirlemişti. Üzerinde o kötücül Shadbolt'un yaşadığı küçük bir daire vardı (bana Benedicta'nın evlenme anlaşmasını imzalatan adam). Şimdi Kontrat Sorumlusu olmuştu. Küçük, çirkin bir ölü yakma evinden pek de farkı yoktu. Ama Jocas'ın bana anlattıkları üzerinde daha iyi yoğunlaşabilmek için bu düşünceleri bir kenara bıraktım. "Ne olurdu?" diye tekrarladı teatral bir edayla, ama daha alçak bir sesle. "Ya her şey, bütün yapı çözülür." Türklerin felaket gösteren mimiğiyle, gözlerini devirip, aklını ortaya çıkardı. "Ya da... *hiçbir şey.* Kâğıt ve imza bağları olmazsa *güven* geri dönebilir, insanın verdiği söze, söylenmiş bağlantısına, tuzuna sadık kalması." Büyük ama aklı başında olmayan bir idealistin karşısında olduğumu fark ettim. Güven ha! Ama bodoslama devam ediyordu.

"Şimdi senin bu özgürlüğü deneyeceğini bilmekten mutluyum, firmanın başına geçtiğinde bunu yapacaksın. Zeno bunu açık açık gördü. Büyük evde on iki kişiye son bir yemek verdiğini gördü. O gece bütün belgeleri tümüyle yakıp bunu bütün dünyaya duyuracaksın. Çok heyecan verici. Kocaman bir ateş olacak. Yaşlı bir adam da birlikte yanacak. Ama mesleğinin zirvesi olacak. Ama sonradan ne olacak, firma dağılacak mı yoksa devam mı edecek, Zeno açıkça göremiyor, bütün bunları uyduramayacak kadar dürüsttür."

Ağzını şaklatıp ekledi: "Tabii Julian bu saçmalıklara inanmıyor; belki sen de. Ama o inanıyor, Benedicta inanıyor. Bazen tuhaf şeylerin nasıl gerçek olduğunu anlayabilecek kadar yaşadı Türkiye'de."

"Kim bu Zeno?" diye sordum, sırf bu gölgeli kehanetlere karşı kesin bir tavır takınmaktan kaçmak için. Sanırım şehirdeki sayım evinde çalışan yaşlı bir Yunan kâtipti; arada bir adama geliyorlardı. Epilepsi sınıfından bir şey kuşkusuz. Sanki Bizans'ın dumura uğramış büyük düşü Polisin zayıf, psişik türlerinde yaşıyor, talihin beyhudeleştirdiği bir geleceğin yüzen, bulanık görüntüleriyle uykuları kaçan kişiler bunlar. Havlayan dervişlerin huzur kaçıran çığlıkları kulaklarımda çınladı sanki birden; Paulhaus'taki

şizolar gibi bağırıp, ağızlarından köpükler saçarak kendilerini nasıl caminin zeminine attıklarını görür gibi oldum. Ya da nasıl kurbağalar gibi bağırarak tozları dövdüklerini. Kuşkusuz bunlar aynı tür bir olgunun parçalarıydı.

Mumlardan damlayan renkli balmumuyla lekelenmiş eski moda, kalın bir aile İncil'i vardı yatağın kenarında. Yapraklarının arasından çok güzel bir Yunan yazısıyla yazılmış küçük bir kâğıt parçası çıkardı Jocas; masa planının çizimiydi bu. Kırmızı parmak baskısından (tarihe eklenmiş bir imza) bunun şahitli bir kehanet olduğunu anladım -budalaların ve isterik kâhinlerin kutsal günlerde yaptıkları türden bir şey. Ama yazı ustalıklı ve çok güzeldi, eğitimli bir adamın yazısı. Alıp boş bir zamanımda incelemek üzere bir kenara koydum -Yunancamın bu kadar körelmiş olmasına küfrederek. “İnsanları tanımıyor,” dedi Jocas, “ama onları tarif etti, ben de isimlerini kurşunkalemle yazdım, göreceksin. Neyse.” Belirsiz bir hareket yaptı ve sonunda yorgunluktan halsiz düşerek kendini geri bıraktı. Artık ayrılsak iyi olur diye düşünüyordum.

Benedicta bir süre daha kalmaya niyetli görünüyordu, hem elinin dokunuşu da Jocas'ı rahatlatıyor gibiydi. Ama Caradoc eline bir lamba alıp doğanın çağrısına uymak zorunda olduğunu söyleyerek küçük bir ayrılık yarattı; ben de şöyle bir nefes almak için bu fırsatı değerlendirdim. Birlikte o duvarsız rafa, denizin üzerindeki balkona tırmanıp Jocas'ın sözünü ettiği burna giden patikalarda yürümeye başladık. Bulutlu gökyüzü ayın ışığını gizliyordu; çok aşağılarımızda okyanus güdüyordu. Aşağılarda bir yerlerde, belirsizliğin içinde, ışıkları ateş böcekleri gibi solgunca titreşen gemiler geçiyordu. Ama bulutlar yavaş yavaş kıyıya doğru yuvarlanıyordu ve ağır bir çiğ düşmüştü. En sonunda söz konusu yapının bulunduğu yere geldik - belki de teras gibi denizin üzerine yapılmış eski bir ambardı. Karanlığa rağmen insan, konumunun heybetini, güzel havada buradan görebilecek manzarayı tahmin edebiliyordu. Ama Caradoc huysuzlanıyordu; işini görmek için lambayı bir kenara koydu, sonra kafasını sallayıp homurdanarak gelip yanımdaki bir kayaya olurdu. “Nasıl?” diye sordum. “Yapabilecek misin?” Bunu, onu rahatsız etmek için söylemiştim, işe yaradı da. “Yapmak mı?” diye kükredi. “Tabii yapabilirim. Canımı sıkan o değil. Sorun Jocas. Kafasında eski Yunan var, ne zamandır şu kahrolası Parthenon'un özlemini çekiyor, benim çizimlerimi asla kabul etmez; en azından kafamdaki şeyi. Çıkmaz ayın son çarşambasında bile. Bir bina inşa etmenin ilk şartını anlamıyor; fikri bir külah dondurmayla, Georgia kubbesi

arasında bir şey olacak. Gerçek bir binanın üzerinde durduğu yerin salgıladığı şeylere tepki vermesi gerektiğini anlayamıyor. Bir noktaya kadar elimizdeki malzeme sınırlamalar getirir ve ipuçları gösterir. Celebes'te, mesela, bambu, eğrelti, yapraklar, sarmaşıklar, hepsi yapının biçiminde yer tutar, ama aynı zamanda içlerinde oturan adamların ruhunu da yansıtırlar. O adalılar için yaşam ve ölüm kavramları düşseldir, tözsüz, şiirsel; kültürleri bir kelebeğin ruhunda doğmuştur. Aynı Tokyo'nun fare kültürü, fare başkenti olması gibi. Bu, mekâna uyum hissiyle inşa etmeliyiz yapılarımızı. Bu Türk burnuna dikilmiş bir Parthenon şakadan başka bir şey olmaz. Neden mi? Çünkü Yunanlıların ruh biçimi farklıydı, şeylere karşı takındıkları metafizik tutum duyumsaldı, ölüm ve zamana karşı görece daha kayıtsızlardı. Plastik kavrayışları düz yüzeylere dayanıyordu, hacime değil. Yaptıkları şeyden taşan bir insaniyet vardı, çünkü boyutları küçüktü, hiçbir şey normal yaşamdakinden büyük değildi. Güneşli felsefeleri yalnızca yaşamı değil ölümü de ehlileştirmişti; insan o heybetli tanrıların bile evde yapıldığını hissediyor, belki çocukların çamur mıncıklama dersinde. Korkutup ürkütecek bir ahlak da yok. Masumiyet, mücevher gibi bir yoğunlaşma. Tarihlerindeki bütün o tehditkâr, korkulu öğeler Mısır gibi ölüme-doymuş ülkelerden alınmadır, şu kahrolası Türkiye'de olduğu gibi." Haklı bir öfkeyle, gölgeli kâhin kaşlarının altından bana bir bakış fırlattı. "Şurda otur ve Türkiye'yi dinle, sadece ne dediğini dinle," diye sürdürdü. "Ağır, ölümün sürüklediği bir dalgaboyu; çamurda uyuklayan bir timsahın sersemliği. Ölümde hepsinden çok uzmanlaşmış o tek ülkenin, Mısır'ın bütün ciddiyetine ağır mahmurluğuna sahip, eğer Türkiye herhangi bir kültürel ilerleme gösterseydi, Mısır'ı yankılardı, Yunanistan'ı değil. Bu yüzden Goytz'un mumya işi dâhiyane bir şey. Bazı kültürler ölümle öyle ağırlaşmışlardı ki ölülerini saklarlar, ata-saplantılı Çinliler gibi. İşte bu kasvetli, yaslı ülkenin verdiği sinyal *bu*. Yani insan uyum sağlayıp üzerine bir bina dikmeye kalktı mı Mısır'ın ağır, hantal tarzını yankılamaya itiliyor neredeyse; Yunanistan'ın parlak mavi ve beyazı işe yaramıyor. Şimdi sen bunu Jocas'a nasıl anlatırsın?"

Birden konuşmayı değiştirdim. "Şuradaki kuyu," dedim ciddiyetle (hafif sarhoş olmuştum, şaşırdım), "o kuyu şimdiden senin anıtkabrin dehasını barındırıyor. Jocas, Girit'ten kar beyazı bir piton getirtti; üzerine tırmansın diye de bir badem ağacı diktirdi. Bu mezardan kehanetler fışkıracak Caradoc." Tabii bütün bunları onu korkutmak için uydurmuştum.

Yılanlardan çok korktuğunu biliyordum. Tam istediğim etkiyi yarattı. Lambayı kapıp, telaşla, “Neden daha önce söylemedin? Kahrolası şeyin üzerine oturabilirdik,” dedi.

Eve döndüğümüzde ışıkların çoğu kısılmış, Jocas da yüzünde bir gülümsemeyle uykuya dalmıştı; Benedicta ortada gözükmüyordu. Refakatçi, sandalyesinde uyukluyordu. Bizim için ayrılan odaların bulunduğu villaya döndük. Caradoc, lambasını yukarıda tutarak çatlak, alçı melekleri, kırık mermer şömineleri, kirli taşların üzerindeki döküntüleri, canlı tuttuğu merakıyla inceliyordu. Bir mum bulup yaktım. Benedicta’ya evin balkon tarafında bir oda verilmişti. Ben rahatsız, sandık odası benzeri bir yere yerleştirilmiştim. Çok yorgun olmama rağmen uyumakta güçlük çektim, herhalde içtiğimiz kötü ama sert şarap yüzünden. Ben de Benedicta’ya kısa bir mektup yazdım -sabah tek başına uyandığında okuması için bir şeyler. “Sevgili Benedicta, bütün mesele- niye bunu hiç anlayamıyorsun? Bütün mesele zamanın mekânı doğurduğu halde mekânın zamanı öldürmesi (eskilerin falcılığı geleceği okumak için bir çabaydı. Onların işine de yaramış olabilir). Seni sırf bu yüzden seviyorum, çünkü nedenselliğin anlamını bu yeni haliyle kavrayamıyorsun. Bir iki denklem de ekleyecektim ama biraz sarhoşum, ışık da kötü. Ben de seni böylesi hoş bir cehaletin başına açacağı belalara karşı uyarmakla yetineceğim. İradeyi çökertir, beyni çürütür. Köse kemeri. Felix.” Sanırım pek sıcak olmadı; zaten kalemi elime aldığımda söylemek istediğim de bu değildi. Düşünüp eksik olan şeyi buldum. Sonuna bir not ekledim: “Eğer benden isteseydin Iolanthe’vi söküp, ortadan kaldırmaya razı oldum.”

Kuş gürültüleri, köpek ulumaları, sığ düşler içinde rahatsız bir gece geçirdim; ama sonradan sızıp sabahın geç vakitlerine kadar uyanamadım. Her şeyin üzerinde hareketsizce asılı duran dev, yüklü bulutlarla dolu karanlık ve kasvetli bir gündü; körfez kurşun rengiydi. Yatağımın yanında bir gece önce yazdığım mektubun karşılığını buldum. “Yapmak zorunda olduğunu hissettiğin şeyi yapmanı sağlamak artık benim görevim. Başka bir şey ikimiz için de ölümcül olur. Senin iflah olmaz bir aptal olduğunu söylemeliyim, bu da insanı çaresizce de olsa avutuyor. Dörtte Eyüp’te buluşalım.”

Bir baktım ki saat on olmuş; Benedicta sokaklarını ve camilerini dolaşmak için motorla Polis’e gitmişti. Bu sırada geri dönen tekne küçük doktoru da beraberinde getirdi. Jocas uyanıktı ve bir kuş gibi tetikteydi.

“Onunla Polis’te buluşmanı istiyor,” dedi. Bildiğimi söyledim. Mevcut tek banyodan muazzam bir şakırtı geliyordu, sanki bir fil sürüsü birbirini ıslatıyordu. “Caradoc banyo yapıyor,” dedi Jocas ciddiyetle ve (sanki bir gece önceki konuşmamızı aklımızdan okumuş gibi). “Ona hiçbir plan görmek istemediğimi söyledim. İstediği şeyi yapmakta özgür. Parası da var yeri de. Aile için en uygun şeyi yapacağına güveniyorum,” diye ekledi. Şaşkınlık ve keyifle ıslık çaldım. Sonunda Caradoc yıkanmanın verdiği zindelik ve pembelikle odanın derinliklerinden çıktı. Bu sefer mutlu, hatta neşeliydi. “Duydun mu?” diye gürledi. “Jocas bana sonuna kadar güveniyor.” Bu haber kutlamayı hak ediyordu, saatin erkenliğine ve akşamdan kalma olmama rağmen nazlana nazlana bir bardak kavurucu rakı içmeyi kabul ettim.

Büyük yatağın etrafında toplanmış olan grubu terk edip (getirdiğim eski şemsiyeye şükrederek) beyaz teknenin beni şehre götürmek için istim üzerinde beklediği iskeleye indim. Deniz siyah ve sakindi, hem katranlı hem aydınlık; içinden tam hız geçtik. İlgiyle (belki de eğlenmek için, o kadar aptalım ki) Zeno’nun kehanetini ve şu benim klasik son yemeğim için çizdiği karışık masa planını inceledim. Bu da neyin nesiydi böyle? Bana biraz Banubula’nın Tunc tılsımını hatırlattı -üçü boş olan on iki iskemle. Ama kurşunkalemle yazılmış olan adlar dostlarıma aitti: Vibart, Pulley, Marchant, Banubula, Nash, vs. Bu masada boş yerler de vardı ve onların ne olduğunu merak ettim. Anlaşılan ne Julian ne de Jocas gruba katılamıyorlardı; belki de boş yerleden biri Iolanthe’nindi. Bilmem. Bütün böyle şeyler gibi belli belirsizdi; tabii bu şeyin kesin bir tarihi de yoktu, hiç olmaz! Ama salıları karabüyüye pek meyilli olurum, içimi çekerek kâğıdı cebime koydum ve siyah su üzerinde açtığımız canlı izlerle meşgul ettim kendimi. Kasvetli şehir uzun bir “durumlar” silsilesi gibi belirdi: Eklenen ayrıntılar çoğaldıkça değişik evrelerden geçen bir tahta oyma imgesini arıyordum el yordamıyla. Benedicta’nın ne yaptığını merak ettim; gözlerimi kapayıp nerede olduğunu hayal etmeye çalıştım -belki Eyüp’te annesinin mezarı yanındaki bir duvarın üzerinde oturuyordu ya da (büyük olasılıkla) bir Benedictine içip altın ağızlıkla sigara tüttürerek Sacrapant’ın düştüğü caminin yanındaki küçük bahçede oturuyordu. Bol bol zaman vardı. Bu kasvetli, ıslak-görünüşlü havada Kapalıçarşı’nın kemerleri arasından geçerek bir zamanlar (kaç asır oldu?) Vibart ve karısıyla birlikte yemek yiyip onun iyi ve kötü kitaplar hakkındaki teatral konuşmalarını dinlediğim

küçük lokantayı buldum. Pia, nasıl göründüğünü bile unuttum neredeyse; parlak, dikkatli, neşeli gözler hatırlar gibiyim. Hiçbir biçimde onu Jocas'la bağdaştıramıyorum -ama gerçek ortada. Tam bu konuda düşünürken bir masaya oturmaya hazırlanan Vibart'Ia burun buruna geldim. “Bana katılsana,” dedi ve birden eski arkadaşımın yeni bir şeklivle karşı karşıya geldim; artık huysuz ve somurtkan değildi. Soğukkanlılığını yeniden kazanmış, sakinleşmişti. Ona baktığımı görüp gülümsedi, “Nihayet denge sağlandı,” dedi sonunda, yakışıklı, güleç yüzünü iki yana çevirerek aynada kendini inceledi. “Dün bütün gece yürüdüm, ta ki neyin aksadığını bulana dek. Çözdüm, dostum. Hayal edebilecek en küçük şey, ama zihnimi o kadar uzun süredir kurcalıyordu ki sonunda onu köşeye kıstırmak beni çok rahatlattı. İyi ki bunu kendi kendime halledip zavallı Jocas'a aptalca sorular sormadım. Benim sevme tarzımla ilgili bu, Pia ve benim aramızdaki o hassas kopukluk. Onu bir erkeğin bir kadını sevdiği gibi değil de bir kadının bir erkeği sevdiği gibi sevmemden. Tavrım erkekliğimi tam tersi yoldan niteledi. Anlayabiliyor musun acaba? Benim için çok açık. Sevgi ya da her neyse onun akışını tepetaklak etmiştim; o da o kadar fazlasıyla kadındı ki ancak bir kadın gibi sevebilirdi. Çok rahatladım, içimden şarkı söylemek geliyor.”

“Nash'i görür gibi oluyorum,” dedim, “bisikletini deliler gibi üstüne sürüp ‘eşcinsel bileşen’ hakkında bir şeyler mırıldanıyor.”

“Evet, teşhisimden benim içten içe bir kulampara olduğum anlaşılacak. Nerden bileceksin?”

Kahkahadan kırılıyordu. Gök gürledi ve yağmur alıştırıp geçti. “Aynı geçen seferki gibi, değil mi?”

“Ne acayip ışık; sanki bütün şehir suya batmış ve *sfumato.*[112]* Jocas nasıl?”

Ona hastadan söz ederken, söylediklerim hislerini doğruluyormuş gibi ara sıra başını sallayarak, sabırla ve dalgınlıkla dinledi (klasik resimde en geçerli tarz paleti sarı, kırmızı, siyah ve beyazla sınırlamıştır. Neden? Bu çarpıcı olgu henüz tatmin edici bir biçimde açıklanamadı. Caradoc'a bu konuda ne düşündüğünü sormalı).

“Bahse girerim.” dedi bıçağı ve çatalıyla boğuşarak. “Benedicta bu kararsız havada Eyüp'e gitmemiştir; bahse girerim Gatti'ye saklanmış,

dondurma filan yiyordur. Neyse zaten yolumuzun üstünde, görürüz. Marchant sana bir telgraf yollamış, şehirde bana verdiler. Al.”

Modelimizin “hassas” durumda olduğunu belirten kısa ve öz bir mesajdı -bu kelimeyi uyanmadan önceki son safhalar için kullanıyorduk. Bu, olayın on beş gün içinde gerçekleşeceğini gösteriyordu. Başlangıç gününün bu kadar yakın olduğunu düşünmek nabzımı hızlandırmıştı. Belki de bu hissime hafif bir kuşku da karışmıştı; bu çok sevilen insanın sureti, onu tanıyanların inceleme testine nasıl dayanacaktı?

Benedicta’yla randevumuza daha zaman vardı, ben de Kapalıçarşı’da birkaç saat öldürmeye karar verdim ve kendimi Vibart’ın büyük adımlarına ve ondan da fazla her şeyle ilgili anılarına bıraktım. Geçmişe duyduğu özlem ve sevgiyle konuşmasını dinlemek harikaydı -artık nefret ve şaşkınlıktan eser kalmamıştı. Çarşıya gelince, onca büyüklüğüne karşın her taşını, her dükkânını biliyordu; zamanın getirdiği boşluklar ve değişimlere rağmen neyin eksik olduğunu bilecek kadar iyi tanıyordu burayı. Çarşının çevresi bir buçuk kilometreden aşağı değildi, ortasından Bedesten adı verilen beş kapalı kemer fışkırıyordu. Aslında şehir içinde duvarlı ve kapalı bir şehir, söylentiye göre içinde 7.777 dükkân varmış. Mistik bir sayı mı? Vibart bütün bunlar kendi malıymış, özel resim galerisini gezdiriyormuş gibi dolaşıyordu içinde. Sanırım Türkiye’de geçirdiği o uzun yılların kendisini ne kadar mutlu ettiğini, ne kadar olumlu olduğunu sonunda anlamış gibiydi; yine de bütün zamanını yazamadığı kitaplar hakkında söylenmekle geçirmişti. Bizans hissi veren küçük kare Bedesten topu topu elli metre uzunluğundaydı; bu alçak kare, taştan örümcek ağının örümceğiydi. Kapıların üzerindeki tek başlı Bizans kanalı, kartalların iki başlı yapılmaya başladığı onuncu yüzyıldan daha erken bir tarihe yerleştiriyordu yapıyı. Kapılar ürünlerine göre adlandırılmıştı -kuyumcular, Nakışlı Kemer Atölyeleri, Ayakkabıcılar, Metal Kasacılar...

Vibart romantik bir okul çocuğu gibi gizemli Doğu hayalleri içinde yaşıyordu. Bu boş, yağmurlu dükkânlarda bir zamanlar ovmalı silahlar, gümüş kabzalı tabancalar, kakmalı tüfekler, müzik aletleri, her türlü mücevher, mühürler, toprak kaplar ve paralar satılırmış. Orada olmayanları bile büyük bir sadakatle tarif ediyordu, yeni genç sesiyle. Bir şekilde kafasında Pia’yla konuştuğunu düşünüyordum, âdeta onun için hatırladığını. Susup onu kendi haline bıraktım, bir av köpeğini zincirinden boşaltır gibi.

“Hele,” dedi, “bir iki güne kadar güzel Blighty’de olacak ve yaratıcı adamın karşısına çıkan olasılıklarla yüz yüze geleceğiz -kulamparalık, cin ve menopoz Katolikliği. Artık hiçbiri karşısında sükûnetimi kaybetmeyeceğim. Herkese hak ettiği bok. Herkese kendi filmi, gerçekliği bayağılaştırmanın en iyi yolu.”

Ama bu tipik konuya ve sızlanan ses tonuna rağmen, insan içten içe ne kadar rahatlayıp, sakinlemiş olduğunu hissedebiliyordu. Benedicta hakkında da yanılmamıştı, çünkü Gatti’de, terasın ucunda, önünde bir dondurma oturuyordu. Dalsın olduğunda -yoksa eski anılardan mıydı?- eldivenli eli kucağında bir oturma tarzı geliştirmişti. Bir eldivenini hep çıkarırdı, bu tamamen ona özgüydü; eldiven Julian’ın ona verdiği bir yüzüğü saklardı, ölü bir firavunun mezarından gelen bir yüzük. Aldığı son kararlardan sonra kazandığını düşündüğü özgürlüğü sembolik olarak vurgulamak için onu fırlatıp atmıştı.

Onu öyle, buğulu şehrin kulelerini ve minarelerini izlemek için sarışın başını çevirmiş otururken görünce birden Vibart’ın Pia hakkında söylediklerini düşündüm ve Benedicta’yı hem ne kadar çok sevdiğimi hem de neden bu kadar çok sevdiğimi anladım; aynı şekilde onun neden beni sevmek zorunda olduğunu ve benden hiç kopamayacağını da. Demir gibi çarpan o lanetli aşk paradokslarından biriydi. Pat diye yanındaki sandalyeye oturup, kendi kendime: “Tabii, bizi Mark’ın, oğlumuzun ölümü böylesi birbirimize bağlıyor. İstemeyerek öldürdüğümüz çocuk. Temelde aşkımıza bu kutsal hüznü getiren bu şeytani olaydaki canice ortaklığımızdı,” dedim. Ona sarılmak, onu rahatlatmak, onu korumak için can atıyordum. Ama bu düşünceler boşunaydı. Bunun yerine, Benedicta’nın eldivensiz eli elimde Vibart’ın açıklamalarını dinledik (eski Chartopratis ya da kâğıt pazarında, Beyazıt Camii’nin yanındaki kitapçılar; burada eski bir Bizans revağında, kamış kalem ve boyalarla, altın varak ve cilayla oturup birbiri ardına olağanüstü işlemeli sayfalar dolduran, kavuklu ve cüppeli bir beyefendi vardı. Sanatının gerekli olduğu kadar saygıdeğer de olduğu unutulmuş bir çağdan kalmaydı. Şimdilerde aldığı yegâne işler, hükümet kâtipleri ya da okuma yazma bilmeyen çiftçiler için yazdığı dilekçeler. Mücevher ve ipek için Mahmutpaşa Kapısı’na gitmelisiniz...).

“Sen bu kadar çok şey hatırlarken benim bu kadar çok şeyi unutmuş olmam çok tuhaf.” dedi Benedicta; Vibart buna hafif bir kendini beğenmişlikle karşılık verdi: “Cidden öyle değil mi?”

Bulutlar geri çekilip bir ışık huzmesi bıraktılar aşağı; rahat, hatta neşeli bir Baum katıldı aramıza. “Demek çorbana fare tozu koymadılar.” Rahatlamış kafasını sallayarak iç geçirdi. “Beklediğimin aksine bu fikri çok iyi karşıladılar; dini liderler konuşmamı tam bir sessizlikle dinlediler. Kur’an’da mastürbasyon gibi şeyleri onaylayan bölümler mi var-yoksa ben mi çevirmeni yanlış anladım? Herhalde ikincisidir. Onları en çok etkileyen, bakış açısı değişen modern dünya üzerindeki ısrarımdı. Ne de olsa Türkiye modern bir devlet olma sevdasından fesi yasakladı, sonra Arap alfabesini Latin alfabesiyle değiştirdiler... Bütün bunları işin içine kattım. Bitirdiğimde beni ayakta alkışladılar, bunu böbürlenmek için söylemiyorum ve üyelik formlarını doldurmaya koştular. Dahası şehirdeki her minare ve kürsüden bu haber yayılacak ve inananlar akın akın gelecekler. Çok rahatladım.” Ağzı kulaklarına varıyordu.

Tekne bizi günbatımında alacaktı, Baum ve Vibart yakın çevredeki işlerini hallederlerken biz de Öğleden sonra Gatti’nin tentesi altında tembellik ettik. Yine sakin bir denizle ödüllendirilmiştik. Yeniden iskeleye ulaştığımızda gün batmıştı, yine eve yollandık, yatağa lambalara ve mumlara; tuvaletini tamamlamak üzere olan Jocas’a. “Her şey iyi gitti,” dedi. “Bütün planlarımız birbirine uyuyor. Caradoc bile mutlu, pek görülmüş bir şey değil bu bildiğiniz gibi.”

Caradoc bir koltuğa gömülmüş, bir çocuk gibi dalgın dalgın renkli taşlarla oynuyordu; bu gerçekten de çocuk oyuncağıydı -şu mimarlık çantası. Gün ışığında bir iki saat inşaat yerinde oturmak hayal gücünü çalıştırmış ve ona işine başlamak için gerekli kaşıntıyı vermişti. Akşam gerçekten de çok hoş geçti; Jocas o kadar neşeli, o kadar canlıydı ki hastalığını unutacaktık neredeyse. Ama yemek getirildiğinde: “Demek yarın gidiyorsunuz, öyle mi? Evet, sanırım en iyisi bu. Hepinizi gördüğüme göre hoşçakal demeye hazırım,” dedi.

Bu bir dönemin sonuydu sanırım, ama ateşin önündeki konuşma o kadar doğaldı ki çok önemliymiş gibi gelmiyordu.

İnsan ancak sonradan deneyimleri tam olarak değerlendirebiliyor Büyük, hantal uçak Polisin üzerinde yükselerek hızını artırırken seriye baktım -daha doğrusu aşağıya- ve karadayken hissetmediğim bir özlem kapladı içimi. Sanırım Benedicta da hissetmişti bunu, belki benden de şiddetli. Yine de bir şey söylemedi. Titreyen gemi direği ormanı üzerinde şafak söküyordu, uzun duvarlar önce haşhaş rengi, sonra da güneşin uzayan

ışıklarıyla tunç ve sonunda da aşıboyası rengine döndü. Eğer bir daha gelirsem ancak çok uzun zaman sonra olacağını hissediyordum; dönüşte pilot Yunanistan'da konaklamayacak diye de sapkınca mutluydum. Hippolyta'nın hüznü ve yalnızlığı beni üzmüştü; o kadar somut bir hüzündü ki avutmak için hiçbir şey yapamıyordu insan -kimseyi gerçeğe karşı avutamazsın.

"Düşünüyor musun?"

"Evet. Tekrar tekrar düşünüyorum, her şey birbirine karıştı. Jocas'ı, senin çocukluğunu, Atina'daki Hippolyta'yı düşünüyordum. Bir de şu Zeno'nun saçma kehanetini." Bir kez daha incelemek için kâğıdı cebimden çıkardım. Firmanın bütün anlaşma asını yok etme fikri zihnimin köşelerini gıdıklamaya başlamıştı bile; tabii mantıksız, ama ne mantıksız değil ki? İngiltere'ye dönüp Pigmalyon'un imgesini ayakları üzerine kaldırmaktan daha mantıksız ne olabilir ki?"

"Sipple'ı gördüm," dedi Vibart. "Kör olmuş, bir fare gibi de solgun ve zayıf. Goytz'un kurduğu mumyalama bölümünün başında. Peyniri yoklayan bir fare gibi her şeyi el yordamıyla yapıyor. Küçük bir ceset, bir oğlan üzerinde sessizce ve mutlulukla çalışıyordu. Beni ürküttü. Hemen kaçtım."

Dikkatle çevresine baktı ama Goytz uyuyordu ve bu sözleri duymamıştı. Mesleği küçümsendiğinde Goytz kolayca alınırdı. "Mağaralarda, tam bir karanlıkta yaşayan o küçük, şeffaf kertenkelelere benzemiş. Geçirgen, tümüyle geçirgen. İçinden güneş ışığının geçtiğini görebiliyorsunuz, Sipple'ın."

O ana kadar, soytarının hâlâ bizimle birlikte yaşayanlar ve ölmekte olanların dünyasında olduğunu unutmuştum. Bir garson içki getirdi. Benedicta kafasını omzuma dayayıp uykuya dalmıştı. Çok geçmeden Arnavutluktan sarp dağlarından geçecektik, İngiltere'ye, eve ve Iolanthe'ye doğru.

VI

O akşam aşk ganimetimizi körpe, yeşil otlaklardan, virajlı, taşlık yollardan, ağaçların arasından geçirerek küçük villasına götürüşümüzü eğer birisi görseydi; eğer görseydi, yüzümüzdeki ciddiyet ve kaygıya gülmeden edemezdi. Iolanthe, paraşüt ipeği kefeninin altında yavaşça ama düzenli olarak nefes alıp veriyordu; uzun, çelik sedyenin üzerinde yatarken göğsünün inip kalktığı görülüyordu. Deyim yerindeyse ağır ağır narkozdan çıkıyordu. Ona uzun aylar boyunca uykulu bir yaşam beslemekte olan makinelere bağlı son teller de çıkarılmıştı; şimdi o yaşamı istediği gibi kullanmakta özgürdü, iyi ya da kötü işler için. “Bugün uyanıyor, bugün yürüyor.” Marchant isteri sınırlarını zorlayan kaygısını bastırmak için bir okul çocuğunun heyecanını takınmıştı. Model üzerinde hepimizden fazla çalışmıştı. Göğsü inip çıkmaya ilk başladığında, dudakları sessiz kelimeler şeklini aldığında, Marchant’ın şaşırtıcı tepkisi bir kız gibi tiz bir sesle katıla katıla gülmek olmuştu, Io girmekte olduğu yaşam akıntılarının ondan talep ettiklerine en ufak bir tepki bile verse, Marchant yine muzaffer bir takırtının eşiğine geliyordu. Dökülmüş gümüşi saçları arasından pembe kafa derisi parlıyordu; ona Beyaz Tavşan görünümü veren gümüş çerçeveli gözlüğü heyecandan buğulanmıştı. Gözlüğü yeleğine silmek zorunda kaldı. Doğrusu bu kahkahalar beni endişeye düşürüyordu. İtiraf etmeliyim ki ilk hareketlerini yapmaya başladığında ben de kaygılanmıştım. Kameranın, teleskopun menziline giren bir gezegen gibiydi...

Yavaş ve ürkek dudaklarını yaladı, küçük, kırmızı dili bir yılanınki gibi titredi üzerlerinde. Sonra bir iki kere iç çekti, ama şimdilik çok hafif bir sıkıntıydı. Onu giydirip, karışık bellek kodlarına en uygun çevrede uyanacağı villaya götürmek için kendimize bir çeyrek saat tanımıştık. Ne de olsa, onun da herkes gibi kendini evde hissetmesini ve mutlu olmasını istiyorduk. Beyaz bir doktor önlüğü siymiş olan Marchant ve hemşire kılığındaki Bayan Henniker’le birlikte buradaydık işte, onu taşıyorduk. Ben hâlâ sivildim. Marchant parlak bir ameliyatla onun hayatını kurtaran doktoru oynayacaktı. Bayan Henniker kül rengi olmuş, saçları terden kafasına yapışmıştı. Ama çok asil davranıyordu. Ona, bu aşırı heyecan hakkında uzun bir konuşma yapmıştım. Aslında buna hiç gerek yoktu, ama

her türlü olasılığa açık bu hassas deneyin, onun ciddiyetini korumaması halinde bozulması riski de vardı. “Her şeyden önce, kuklanın yanında, bir “kukla *olduğu ya* da gerçek olmadığına dair hiçbir imada bulunulmamalı. Kendi gerçekliğinden şüphe etmemeli, çünkü bu bir bellek çöküntüsüne yol açabilir; eğer bu konuda bir kuşku duyacaksa, bunun kendi bellek fonundan ve onun doğal tepki artışından kaynaklaması gerekiyordu.” Tabii bunu söylemek kolaydı, ama zaten o kadar gerçekti ki insan onun gerçek bir “kişi” olduğunu düşünmeden edemiyordu... şimdiden! Hem de daha yürüyüp konuşmadan -yalancı insanlığının en önemli göstergesi! Evet, hatta okuyabilecekti, yatağının kenarında her zamanki film gazete ve dergileri duruyordu, tırnağıyla ön dişlerini karıştırıp, modayla dalga geçerek bakacaktı onlara. Evet, tipik bir kadındı, bir adamın yapabileceği kadar çağdaş.

Açıklama, tabii eğer bu isim verilebilirse, sırasında Julian da oradaydı, kulak kesilmiş, elleri kucağında kıpırtısız oturuyordu, sanki küçülmüştü, sanki okul çocuğuydu. Bu zalim bekleyiş onda da gerilim yaratmıştı; bir kuklayla oyunlar oynayan yetişkin bir adamdan çok bir damada yaraşır tepkiler. Yine de öyleydi işte; günde kırk kere kıyafet değiştirmeler, kendini dikkatle aynada incelemeler, yakasındaki karanfilin tazeliğinden şikâyetler. Ur[113]*-Iolanthe’yle ilk karşılaşması için giysilerini özenle seçeceği belliydi, sanki çok fark edermiş gibi. Belki de onun için önemliydi ama (Io uzun, veremli parmaklarını onunkilere uzatıp gülümseyecek, hiçbir şey söylemeyecekti).

Başlaması için en iyi zamanın akşam olduğuna karar vermiştik; akşamın gelişine ve yatma zamanına verdiği tepkilerden ayarlamalarımızın doğru olup olmadığını anlayacaktık. Iolanthe her sabah tam altıda uyanır, gece de en geç on birde yatakta olurdu. Henniker her zamanki hemşire-sekreter ve dost rolünü, elinden geldiğince sadakatle oynamayı kabul etmişti, çok geçmeden kaygılarını yenip her şeyi olduğu gibi kabul edeceğini umuyordum; uzun vadede yeni Iolanthe’ye alışacaktı. Yalnızca ilk uyanış sorun olabilirdi. Eğer kukla bizim umduğumuz kadar “gerçek”se bellek-tepki kodu anında, “kendi” geçmişiyle birlikte. Henniker’in tarihini de fırlatıp atacaktı -bütün lanet şeylerle birlikle. Evet, belleğin basit bakış açısından, ciddi bir hastalıktan sonra tekrar hayata dönmüş gibi olacaktı: Gerçek Iolanthe’nin ölümüyle ortaya çıkan boşluk, sahtesinin belleğinde

hastalık, ameliyat ve hafıza kaybının belli belirsiz hayalleri olarak kalacaktı. Bundan sonraki yaşamı (gerçi bütün edimlerini kapsayan ayrıntılı bir şema yapmamıştık, nasıl yapabilirdik ki?), ama bundan sonraki yaşamı uzun bir nekahat devresi gibi geçecekti. En azından biz öyle düşünmüştük. İlerisi için “kodlanmış” ya da “programlanmış” değildi. Âdeta özgürdü.

Ormandaki küçük villanın etrafı göze çarpmayan yüksek bir telle çevrilmişti, içeri bir kapıdan giriliyordu. Sık ağaçlı bir tepeciğin üzerine yapılmış, çok sevimli bir evdi. Bahçe vahşi ve evcil çiçeklerin bir karmaşasıydı; arkada bir dere akıyordu, yanında da bir elma bahçesi vardı. Benedicta’yla benim kaldığımız evden daha rahat ev daha güzel bir yer varsa, o da burasıydı. Bu zarif, küçük evin içinde, eski lolanthe’ye ait olan her şeyi (böylesi zengin bir kadının bu kadar az şeyi olması çok şaşırtıcıydı) Henniker yerleştirmişti; belleğini canlandırmak için her şeyi tanıdık bir biçimde ama biraz da gelişigüzel yerleştirmişti, belki de (yaşamının yarısını bavullarını toplamakla geçiren) Iolanthe’ye bir filmin dış çekimlerinde olduğu havasını vermek için. Ama küçük ev güzeldi, huzurluydu, içindeki yeni *bibelot’*[114*]*lar* ve romanlarla küçük yemek odasında bir ateş yanıyordu; Renoir duvara asılmıştı.

Küçük duvar piyanosunun üzerinde bir film müziğinin ve Chopin’in etüdleri vardı. *Eh bien*, kâğıtlar yayılmıştı. Yatağın kenarındaki masada, gerçeği aniden ölümle karşılaştığında okumakta olduğu iki roman vardı (birindeki kimi satırların altı çizilmişti). Aslında her şey, paraşüt ipeği altında hafif hafif soluk alan bu öteki için normal bir ortam yaratmak adına işbirliği etmişti sanki. Parmaklarına dokundum. Kolayca, esneklikle açıldılar. Ilıktılar.

Marchant zamanlamayı tam yapmıştı. Henniker saçlarını ağır ağır tararken gövdesini saran bezi çıkarıp mavi bir gecelik geçirdik üstüne (bu sırada keyifle iç çekiyordu). Sonra onu yatağa yatırdık. Yeni tezgâhtan çıkmış burnunu karıştırarak, henüz ütülenmiş çarşafları hoşnutlukla kokladı. Küçük bir Çin vazosunda yanan tütsülerden de hafif bir koku yayılıyordu. Zamanıydı; beklemekten başka yapacak bir şey yoktu. Marchant çılgın, dakik bir denetçi gibi gözünü saatinden ayırmıyor, gülümseyerek geri sayıyordu. “Bir dakika,” diye fısıldadı. Sonra *“Ahhhh”*, derin, nefis bir soluk alarak hanımefendi uyandı; bütün mücevherlerden daha mavi iki göz önce kar beyazı tavanı sonra da yavaşça aşağı inerek onu çevreleyen

yüzlerimizi taradı; beyazperdeye yansıtıldığında bile insana harika bir yakınlık, sırdaşlık hissi veren o ünlü, sıcak, muzip gülüşüyle birlikte, yüzünde bizi hatırladığını gösteren bir ifade belirdi. Hafif boğuk ve melodili sesi: “Bitti mi? Geri döndüm mü yani?” dedi. Bu soruyu Marchant’a sorarken, uzun, narin kolunu uzatıp bana dokundu, parmaklarımı kavradı, Yunanca “Merhaba Felix,” diyerek fısıldarken onları hafifçe sıktı. Marchant farkında olmadan Çinliler gibi hareketler yaparak, yaylanıyor, mırıldanıyor, zaferi için kendini kutlamak istiyormuş gibi elimi sıkıyordu. Çini mavisi gözleri ve kırmızı, doymak bilmez ağzıyla, bilimin yaşayan en nefes alan zaferi. “Hepsi bitti,” dedi, “büyük başarı; ama bir süre, uzun bir süre dinlenmen gerekecek.” Io bir kedi gibi doğallıkla esneyip fısıldadı: “Kendimi harika hissediyorum, Felix. Doktor, tuvalete gidebilir miyim?” Henüz benzi atmış Henniker’ı görmemişti, ama ayağa kalkmak için yorganı kaldırdığında gördü ve bir kuş gibi tiz, mutlu bir çığlık attı: “Demek sensin, görmemiştim!” Tuhaf ama bu kucaklaşmanın doğallığı yaşlı kadının heyecan ve kaygısını dindirmişti. Belki de gerçeğe benzerlik hissi, gövdesinin ve hareketinin gerçekliği, onu bu çok doğal korkudan kurtarmıştı, bilmem. Ama birden, yine korkusuz göründü. “Seninle geleyim,” dedi ve Iolanthe’ye banyoya kadar eşlik etti, tuvalete oturup, mekanik bir zevkle titreyen saçlarını okşuyordu. “Gerçekten bitti mi?” diye sordu Henniker’a. “Emin misin?”

Henniker ağırbaşlılıkla onu yatıştırarak tekrar yatağa getirdi, yastıkları kabartıp, sert, pullu eliyle çarşafı düzeltti. Evet, artık titremesi kesilmişti. Marchant stetoskopu elinde sallıyor, doktor rolünü çok berbat oynuyordu. “Evet,” dedi, “çok büyük bir başarı oldu.” Io, gülüşünü ona çevirdi ve minnettarlığını elini avuçlarına alarak gösterdi. “Çok minnettarım,” dedi ciddiyetle, “bir bakıma kendimi bırakmıştım.” Yaptığımızla övünerek, onu ciddiyetle inceliyor, bir yandan da zorlu bir bölümü büyük ustalıkla atlatmış olan bu dublörün olağanüstü başarısını göstermeyi sürdürüp sürdüremeyeceğini merak ediyorduk. Marchant’ın duyduğu huzursuzluğu ve gitme isteğini çok iyi adayabiliyordum. İlk kez âşık olmak gibi bir şey, insan bu duyguyu tatmak için uzaklaşmak, yalnız kalmak ister. Onun aşkıysa bilimseldi, hepsi bu. Bebek çalışmıştı! Iolanthe hülyalı hülyalı: “Narkozdan çıktığın zaman, hafif bir darbeyle bilincin tam ortasına iniyorsun, insanın çocukken rüyasında uçtuğunu görmesi gibi.” Marchant önce bir bacağına sonra diğer bacağına veriyordu ağırlığını.

Sonunda sabah geleceğine söz vererek izin istedi. “Henny,” dedi Io, keyifle esneyerek, “Henny tatlım, bir şey yiyebilir miyim? Küçük bir şey, haşlanmış yumurta mesela.”

“Tabii hayatım.”

Henniker bizi, birbirimize keyifle, duygulu bir keyifle bakarken bırakıp mutfağa gitti. Aslında çok gerçekdışı bir duyguydu. “Bakmadan edemeyeceğim,” dedi sonunda, “acaba göğüslerimi ne hale soktular - gerçekte canımı sıkan buydu sanırım.” Çevik, esnek bir hareketle ayağa kalkıp, mavi geceliğinden kurtulmasına yardım etmem için arkasını döndü. Odanın öteki ucundaki boy aynasına kadar çırılçıplak yürüdü. Doktorların ona vermiş olduğu yeni, güzel göğüsleri görünce, başını bir papağan gibi yana eğip onları avuçlarına alarak, sevinçle mırıldandı. Sonra öne eğilip, sanki kendi bakışlarını değerlendirmek istermiş gibi dikkatle gözlerinin içine baktı; sonra içini çekti, gün doğuşu kadar çıplak bana dönüp kollarını boynuma dolayarak dudaklarımı uzun uzun öptü. Io’nun eski sevecen, duyarlı öpüşüydü, dayanılmayacak kadar gerçek ama yeni, cinsel bir yansımadan yoksundu. Âşıktan âşığa değil de kardeşten kardeşe gibi; ama kollarımı ona dolayıp kaslarının yumuşaklığını denemek, doğaya böylesi bir şey kazandırmış her heykeltıraş gibi sevgilimin incimsi yuvarlaklarını okşamak fırsatını bulmak beni heyecanlandırmıştı. Önce geceliğinin, sonra da yatağının içine girerken kıkırdıyordu. “Çok ciddi görünüyorsun,” dedi, “yine bizim eski Felix, Tanrı’ya şükür. Benedicta nasıl?” diye ekledi, sanki Benedicta’nın yüzünü hatırlamaya çalışıyormuş tabi hafifçe kaşlarını çatarak. “Sonunda mutlu,” dedim. “Ben de. Her şey değişti.” Sanki espri mi yapıyorum yoksa onu mu işletiyorum anlamamış gibi soğuk, kuşkulu bir bakış fırlattı bana. Sonra, “Eğer doğruysa memnun oldum. Yoksa ayrılmanızın zamanı gelmişti bence.”

Henniker uzun ayaklı yatak tepsisiyle haşlanmış yumurta, ekmek, yağ ve süt getirdi. Endişeyle izledim, çünkü bütün bunları ancak hayalinde yiyebilecekti; tek yaptığı yiyecekleri kesip onlarla biraz oynamak olduğu halde tabak ona boş görünecekti. Ama refleksiv ağıza Bölüme edimi onun doğal bir döngüye katılma hissini doyuracaktı; buna kimse karşı çıkamazdı (Rackstraw’ın Paulhaus’taki, ağır, hayali yemekleri geldi aklıma). İşini bitirip tepsiyi ittikten sonra ağzını silerek geri yaslandı: “Of, patlayacağım,” dedi sonra, “Felix, akşam gazetesi var mı? Hangi oyunların sahnede

olduğuna bakmak istiyorum.” Ona bir tane buldum, dudaklarını oynatarak tiyatro sayfalarını dikkatle inceledi. “Bir tanesini bile bilmiyorum,” dedi sonra tarihe baktı. “Ne zamandır buradayım Felix?” Bunu, uzun bir inziva ve bellek çöküntülerinden söz ederek savuşturdum. Kaşlarını çatıp başlıkları gözden geçirmeye başladı, sonra da gazeteyi birden bir kenara attı.

“Bu ara,” dedim, “yaşlı Rackstraw öldü.” Gözlerini kocaman açıp üzüntüyle bir an bana baktı, sonra dönüp peçetesini katladı. “Belki de en iyisi buydu.” dedi alçak bir sesle. “O kadar hastaydı ki bunu beklememiz gerekirdi, sanırım. Yine de her ölen kendisiyle birlikte bütün bir devreyi de alıp götürüyor. Racky benim gözümde bir azizdi, tam bir aziz. Son zamanlarda, onun benim gövdemle -yani benim benim değil, benim *senim*- birlikte olmasına nasıl küçümseyerek izin verdiğimi düşündükçe kendimden iğreniyorum. Bir bakıma her şeyimi ona borçluyum; onun senaryoları sayesinde bir isim yaptım. Felix, Atina’yı hiç düşünüyor musun, hiç hatırlıyor musun?” Hüzünlü bir satanımla yoğunlaşmış kelimeler korkunç bir acıyla söylenmişti. “Evet, Iolanthe, tabii hatırlıyorum.” Gülüp kafasını sallayarak: “Bir keresinde bir filmde bizi tekrar yaşatmak istedim, sen ve ben. İşe yaramadı. Senaryoyu Racky yazıyordu, olayı kavrayamadı.”

“Hiç şaşırmadım,” dedim, “ama neden?”

“Çünkü her şeyi sonradan yaşıyorum. Bir deneyimi yaşarken benim için bir şey ifade etmiyor. Ama sonradan ani bir şimşek çakıyor ve anlamını kavrıyorum, onu tekrar yaşayıp tam anlamıyla duyuyorum. Seninle de böyle oldu. Bir gün Hollywood’da bir yüzme havuzunun kenarında cennetin kapıları açıldı ve bunun değerli ve verimli bir deneyim olduğunu anladım. Biz ikimiz. Aşk bile bahşedilebilirdi bize. Ah o kelime!”

“Tam bir erkek bencilliğiyle işleri oluruna bırakmıştım.”

“Biliyorum; sanırım şey düşünüyordun... neydi senin şu ifaden? Evet, ‘sırf narsisizmleri birbirine sürtüp diğerinin gövdesini ayna olarak kullanıyoruz.’ Acımasız Felix, hiç de öyle değildi; gittiğimde bayağı kötü olmuştun. Sonra ben de çok kötü oldum ama geriye dönerek, o Hollywood havuzunun yanında, bir saniye içinde; insanlar neden birden ağlamaya başladığımı merak etmişlerdi. Gerçekten de saçmaydı. Sonra belleği biraz olsun dağlamak için Atina’da bizimle ilgili bir film yapmaya çalıştım; ama işe yaramadı. Ben de onu yılların aşındırmasına bıraktım. Ne saçma. Evet, film yapıldı, ama çok kötüydü.”

Geceliğinin üzerine yumurta dökmüştü. O kadar doğal, o kadar bebeksiydi ki. Bir dadı gibi hoşnutsuzlukla ağzımı şaklatarak üstünü sildim. “Şimdi, Iolanthe, lütfen iyi bir kız ol ve Dr. Marchant’ın her dediğini yap, olmaz mı? Tuhaflık, oyunbazlık, parlak fikirler yok. En azından birkaç hafta dayanmalısın.”

“Ama tabii sevgilim. Ama sık sık gelip beni göreceksin değil mi. sırf konuşmak için? İstersen Benedicta’yı da getir.” Duraksadı. “Yo, Benedicta’yı getirme. Henüz ona karşı duyduğum soğukluğu yenemedim. Bu beni utandırır.”

“Hadi. Hadi.”

“Biliyorum. Üzgünüm! Ama yine de...”

Ayağa kalkıp tepsiyi yatağın üzerinden aldım. “Sana Racky hakkında daha bir sürü şey anlatacağım,” dedi, yatağa iyice yerleşerek. “Sana her şeyi anlatacağım. Şimdi kendimi rahat hissediyorum. Mesleğim sona erdi, topluluk dağıldı. Bir tür rahatlama hissediyorum. Yapmak istediğim şeyleri yapmak için az zamanım var. Bali’yi doğru düzgün görebilmek. Proust okumak, tarot oynamayı öğrenmek...”

Ona sormak istemiyordum ama bunu yapmak zorundaydım. “Söyle bakalım, içten içe mutlu olacağını hissediyor musun? Mutlu!”

Düşündü. “Evet,” diye fısıldadı, eğilip alnını öptüm. “Evet duyuyorum. Ama Felix, Julian’la mesleki talihsizliklerimin yaratıcısıyla karşılaşmadan her şey çok havada geliyor bana.”

“Nasıl yani?”

“Abartıyorum tabii, ama üzerimde bir bulut gibi asılı duruyor, hep görünmez. Onu hiç yakından gördün mü?”

“Evet, ama daha yenilerde.”

“Nasıl biri? Tarif etsene.”

“Yarın seni görmeye gelecek.”

Yatakta birden dikilip dizlerini kavradı ve “İyi. Sonunda,” dedi. Sonra ellerini çırpıp güldü. Henniker perdeleri çekip yatağı düzeltmek için geldiğinde ben de fırsattan istifade izin istedim. Buna sevinmiştim. İlk karşılaşma kendimi zayıf hissetmeme neden olmuştu; dizlerim tutmuyordu. Boğulma ve rahatlama hissiyle sendeleyerek bahçeye çıktım. Arabaya giderken bayılacak gibi oldum, bir ağaca yaslanıp yakamı gevşettim.

Eve dönerken, yolun çayırlıklardan geçen tenha bir bölümünde adam kaçırma ya da yol kesme sahneleri andırır şekilde yolun tam ortasına

yanlamasına park etmiş siyah Rolls’u gördüm. Korna çalıyordum ki Julian’ın arabası olduğunu anladım; şoförü de uyarı mahiyetinde vahşi kaz sesi çıkaran kornayı çaldı. Bu da nesi? Julian arabanın arkasındaydı. Dışarı çıkıp kapısını açtım; resmi bir davetten geliyormuş gibi giyinmişti. Arabanın koltuğunda siyah bir şapka duruyordu, elinde de eldivenler vardı. İşin komiği kafasını öte yana çevirmişti, kaskatı, sofuca. Sanki gözlerindeki yaşları görmemi istemediği için böyle yapmış gibi bir hisse kapıldım. Herhalde öyle değildi -öyle bir düşünceydi işte. Ama yutkunarak. “Felix, Tanrı aşkına, *o nasıl?”* dedi. Sorunun yoğunluğu titremelerimi geri getirdi. Yanına oturup -korkarım gittikçe artan bir anlaşılmazlıkla- uyanışını, doğallığını, her şeyi anlattım. “Olanaksızı başardık. Julian. Gerçeğinin aynısı olan portrelerden söz ederler; ama bu bütün portrelerden daha canlı. Hayattan daha canlı. Kahrolası mükemmellikte o.” Titriyordum, dişlerim birbirine çarpmaya başladı. “Viskin var mı Julian? İliğime kadar sarsıldım. Sanki grip oluyor gibi hissediyorum kendimi.” Bir düğmeye basınca küçük bar şişeleri ve buz kalıplarıyla birlikte dışarı çıktı. Telefon çaldı, ama sabırsız bir hareketle onu kapadı. Kana kana içtim. Şerbet gibiydi. Sanki onu böylesi gerçek oluşumla şaşırtan kukla *benmişim* gibi dikkatle ve merakla beni izliyordu. “Julian bu yaratığı sen istedin, biz de senin için yaptık. Benjamin Franklin’in dediği gibi sana en *yoğun* mutluluklar dilerim. Cinselliği umulduğu gibi çıkmadı, ama teknik olarak sevişebilir, Julian.” Bu çok münasebetsiz bir laftı. Eldivenleriyle ağzıma vurdu. Bunu hak ettiğimi hissettiğimden hiçbir tepki vermedim.

“Saçmalıyorsun,” dedi küçümsemeyle.

“Bilmiyorum. Tam bir isteri. Ama demem o ki Julian, kahrolası şey, sen ben kadar gerçek.”

“Ben de bunu umuyordum.” Küçük parmakları deri koltuğu dövüyordu. “Ne kadarını hatırlıyor?’ dedi. “Benden hiç söz etti mi?’ Güldüm. “Hâlâ farkında değilsin Julian; Iolanthe’nin hatırladığı her şeyi hatırlıyor, belki daha fazlasını; düşüncelerini geliştirme fırsatı bulana kadar bunu bilemeyiz. Şimdilik...” Gözleri tuhaf, cam gibi duruyordu; bana dönerek onları kalın kirpikleriyle gölgeledi, düşünceli ve kurnaz bir havayla oturuyordu. İçini çekti. “Peki ne zaman görüşeceğiz?” diye sordu, alçak, uysal bir sesle, sanki bir infazın gününü sorar gibi. İçkimi bitirdim. “Yarın, çay saatinde. Ona orada olacağını söyledim.” Dışarı çıkıp kapıyı çarptım.

Pencereyi indirip, “Felix, lütfen orada ol; biliyorsun biz hiç karşılaşmadık. Bu ilk seferi.”

Viski sinirlerimi gevşetti, arabama bindiğimde bitkinlikle birlikte ani bir rahatlama hissettim. Hiç bu kadar hızlı sürdüğümü ya da kendimi bu kadar çok tehlikeye attığımı hatırlamıyorum. Benedicta’ya dönmek için acele ediyordum; iyi günde ve kötü günde, hastalıkta ve ayrılıkta...

O kadar doğaldı ki, Benedicta, yanında uyuyan bir kedi yavrusuyla birlikle ateşin önünde kitap okuyordu, o kadar bildik, o kadar *güvenilir biçimde gerçekti* ki Iolanthe’yle konuşurken kapıldığım gerçekdışılık duygusuna kapıldım birden. Yan yana konmuş böylesi iki gerçekliğin kıyaslanması aynaya bakıp da iki kafası, iki yansıması olduğunu gören bir adamın içine düşeceği türden yıkıcı bir duygu veriyordu insana. Ama soru sormadı, sorgulamadı; yanına öylece çöküverdim, başımı kollarına dayadım ve uyudum. Beni uyandırdığında yemek vaktiydi. Baynes odanın köşesindeki masanın üzerine göze çarpmayan bir tepsi yerleştirmişti, onu alıp ateşin yanına getirdik. Tabii o zamana kadar hamile bir at gibi acıkmıştım ve keyiften uçuyordum. Arada bir bana merakla bakıyordu: “Anlaşılan iyi gitmiş,” dedi sonunda.

“Hâlâ inanamıyorum.” Tek söyleyebildiğim buydu. Birbirimize sarıldık. Şampanyayı patlattım, ayrıcalıklı bir deli gibi kendi kendime gülüyordum. “ ‘Sonsuzluk Zamanın ürünlerine âşıktır’ der Will Blake. Korkmana gerek yok Benedicta; iç sevgilim, gerçekliği bir süre rafa kaldıralım.”

Bunun komik bir yanı da olabilirdi, yani dışarıdan izleyen birisi için Julian ve Io’nun karşılaşmasının. Yani Julian çok özenli giyinmişti, saçları düzgün, elleri manikürlüydü; dahası sırf bu olay için yeni, hırsızlama bir yürüyüş geliştirmişti, *Hamlet*’in monologlarından fırlamış gibi. Belki de korkusunu gizlemeye çalışıyordu. Oysa ben artık kaygımı yenmeyi başarmıştım -bütün insanların ne tür olursa olsun kuklalarla, içi boşalmış gerçeğin tasvirleriyle karşılaştıklarında hissettikleri o ilkel korku: Nash olsa buna Orignasya kompleksi derdi. *Patron* ‘umu yeşil çayırlar ve uzun şose yollar arasından götürürken dönüp dönüp gülüyordum, o da ağır ağır arkamdan geliyordu. Yanında küçük bir buket Parma menekşesi getiriyordu, ama birden onları yere fırlatıp küfretti. Sanırım kendi kendine, “Tanrım!

Onun *gerçek* olduğunu düşünüyorum. Pahalı, çağdaş bir yapı değil” diyordu. Ağzımı şaklattım: “Ona çok çabuk alışacaksın Julian. Göreceksin bak.”

Vardığımızda Henniker odadaydı. Başıyla işaret etti; anlaşılan Iolanthe tuvaletteydi. Julian stratejik konum alan birinin tavrıyla, odanın uzak köşesindeki bir iskemleyi seçerek oturdu. O anda Iolanthe içeri girdi ve Julian’ı görür görmez olduğu yerde kalakaldı, görünüşteki özgüveninin gizleyemediği utangaçlığıyla ürkekçe gülümsedi. “Nihayet, Julian” dedi. Ona doğru yürüyüp iki elini de avuçları içine aldı ve Julian’ın benzini attıran içtenlik ve merak dolu bir bakışla ona uzun uzun baktı. “Sonunda karşılaştık,” dedi. “sonunda Julian!” Julian sanki bir karşılık verecekmiş gibi boğazını temizledi ama hiçbir şey söylemedi. Io da muzaffer bir edayla dönüp, Henniker’in yardımıyla yatağa getirdi. “Henny, hadi çay içelim, olmaz mı?” dedi gösterişli bir sesle, yaşlı kadın başını sallayıp kapıya yöneldi. Sonra Julian soğukkanlılığını toplayarak “Nereden başlayacağımı bilemiyorum, Iolanthe; hatta başlayacak bir yer olup olmadığını bile, çünkü artık her şeyi bildiğini düşünüyorum. En azından benim bildiğim her şeyi. Öyle değil mi?” Io, kaşlarını çatıp, dudaklarını ısırdı: “Tümüyle değil,” dedi, “ama bazı tahminlerde bulundum. Ama artık bana sahipsin, değil mi? Benimle ne yapmayı planladığını merak ediyorum. Oldukça savunmasızım, Julian. Artık senin mallarından biriyim.” Julian’ın burun delikleri titredi.

Üstdudağı morarmıştı -kalp krizinin eşiğindeki biri gibi. Iolanthe âdeta kendi kendine konuşur gibi, özel bir tarihi kafasına daha iyi mıhlamak için hülyalı bir sesle konuşmayı sürdürdü: “Evet, hep ardımızdaydın, kuyumuzu kazıyor, topluluğun yüksek duvarları ardından bizi vurmaya çalışıyordun. Benim âşığım olduğunu öğrendiğinde Graphos’u nasıl da akıllıca bertaraf etmiştin; tabii mesleğinden söz ediyorum. Çok hastaydı; bu senin suçun değildi. Ben de ortaya çıkmanı beklemeyi sürdürdüm, böylece belki seninle hesaplaşabilirdim, yalvarabilirdim, gövdemi satabilirdim, sırf küçük topluluğumu, mesleğimi kurtarmak için. Hiçbir şey olmadı. Hiç ortaya çıkmadın. Bazen bunu neden yaptığını bildiğimi düşünürdüm; insanların bana anlattığı şeylerden yola çıkarak nedenler bulmaya çalışırdım -kadınsı nedenler. Acaba yanlış mıydılar, Julian?”

Samimi mavi gözler, sorgulayarak ve sitemle yüzünde sabitleşti. Julian rahatsızca kıpırdanıp:

“Yo. Sen bütün nedenleri biliyorsun. Bu aşamada sana açıklamada bulunmama gerek yok, değil mi Iolanthe? Sen de beni bir o kadar taciz ettin.”

Oldukça kibar konuşuyordu, ama içten içe öfkelendiğini sezebiliyordum; ne de olsa pek gerçek (ama artık ölü) bir Iolanthe’ye karşı işlediği hatalar için bir *kukla* tarafından hesap soruluyordu kendisine! Bu çifte imge çok kafa karıştırıcıydı. Dahası öne eğilip sırtına vurarak: “Bu kadar yeter; firmanın uzmanları tarafından yapılan, akıllı ve değerli, küçük bir kukla olduğunun farkında değil misin? Yalnızca çelik, kauçuk, plastik ve naylondan ibaretsin, hepsi bu. Yani çeneni tutsan iyi olur” da diyemiyordu. Bunu yapamazdı, o da inatçı bir görünüşle, öylece oturdu, bu sırada Iolanthe hatırlatmaya devam ediyordu: “Evet, yapım topluluğu dağıldığında, Graphos öldüğünde, mesleğim sona erip hastalandığımda, senden bir haber bekledim -ne de olsa bütün bunları sen planlamıştın. Şaşırmıştım, halime acıyacağını, anlayış göstereceğini ummuştum. Ama yo, beni yıkıp, tutsak almaktı amacın. Bunu da yaptın, Julian. Ama uzun zaman seni düşledim: Nasıl bir gün hiç haber vermeden ortaya çıkacağını. Evet, tam orada oturacağını, tam böyle giyineceğini ve hayatında ilk kez bir kadına duyduğun *aşk* yüzünden dilinin tutulacağını. Görüyorsun, hayalimin bir parçası senin bana âşık olduğundu. Artık bunun doğru olduğunu biliyorum. Âşıksın. Zavallı Julian! Anlıyorum, ama Graphos gittiğinde mekanizma paslandı, bozuldu ve o şeyhi yaşadığı yerde şimdi koskoca bir boşluk var.” Üzüntülü bir kahkaha attı: “Dilim tutuldu.”

“Dilim tutuldu,” diye tekrarladı Julian hüzünle, şaşırmış gibiydi. Birbirlerine dik dik, ama olağanüstü bir karşılıklı anlayışla baktılar. Sonra Io: “Ama nedense artık öyle değil,” dedi ve birden neşelendi: “O dönemi atlattım, belki sen de atlatmışsındır. Artık önümüzde başka bir şey var -bilmem ne demeli, belki dostluk? Her neyse şimdiye kadar bildiğim her şeyden biraz daha farklı; Julian bunu sen de hissediyor musun?”

Soğuk ve düşünceli başını salladı Julian. Bu olağanüstü konuşma karşısında yüzü hiçbir ifadeyi açığa vurmamıştı. Sonra Io sükûnetle insanı silahsız bırakan bir sadelikle “Artık sensiz yaşayabileceğimi zannetmiyorum, Julian. Buna dayanamam.” Bunu söylerkenki hali çok dokunaklıydı.

“Tabii.” dedi Julian yavaşça, hırsla. “Yalnızlıktan. Yo, artık yalnız kalmayacaksın, sana söz veriyorum.”

Uzun, halsiz, solgun ellerini uzattı, Julian ayağa kalkıp onları tuttu ve hemen dudaklarına götürdü, yine de duygulandığını gösterir tek bir iz bile yoktu. Iolanthe'yle bu ilk karşılaşmanın verdiği gerilimin onda da bende yarattığı etkiyi yaratmaya başladığını görebiliyordum; yavaş yavaş aynı akıl almaz boğulma duygusuna kapılıyordu. Tıpkı benim gibi. Tabii ikimiz de deneysel bir kuklayla konuştuğumuzun farkındaydık; ama kendi gerçekdışılığının farkında olmayan Io çok rahat ve tümüyle samimiydi (tabii bu kelime kullanılabilirse)... ancak bir kuklanın olabileceği kadar. Ne diyorum ben? Olağanüstü bir paradokstu, çünkü biz rolümüzü oynayalım diye kendimizi yıpratırken o bir papatya kadar tazeydi, insan aynı anda hem gülmek hem de ağlamak istiyordu: Julian'ın gitme isteğini o kadar iyi anlıyordum ki! "Artık zamanım olacak," dedi Iolanthe soğuk soğuk, "yaşam kargaşasında kaçırdığım her şeye dönüp uzun uzun bakmak için dünyanın zamanı var. Belki sonra mesleğimi yeniden inşa etmeme yardım edersin; tabii rol yapamayacak kadar yaşlandığımı düşünmüyorsan."

Julian kafasını kararlılıkla sallayıp, "Her şeyin zamanı var; sen hele bir iyileş de bakarız," dedi.

"Ama kendimi zaten çok iyi hissediyorum," dedi Io.

"Olsun."

Tam o sırada Henniker çayı getirdi, çay saati tavırlarının mükemmelliğini takdir ederek gözlerini Iolanthe'ye dikmişti Julian. Korkusu yatışmış gibiydi, kaygı derecesi biraz düşmüştü. Sonra Io ekledi: "Bir bakıma iyi eşleşmiş düşmanlar sayılırız... Çocukkatline karşı babakatli... yo, böyle söylememem gerekirdi."

"Ne hafıza," dedi Julian acılı bir sesle; Io Çin çayından hayali bir yudum alarak başını salladı: "Benimki yaşamıma denk," dedi, "seninkiyse firmaya, Julian."

Mutluluktan uçuyordum. Bir kukla böylesi hazırcevap olsun... gerçek bir kadından daha iyi, daha akıllı; çünkü daha ölçülü, daha az *gerçek,* daha az kadınsı. Yine de sesindeki o hafif burukluk çok insaniydi, çok kadınsı. Eğer lolanthe'yle tümüyle özdeş olsaydı, Iolanthe'nin kendisi *olmaz* mıydı? Tabii gerçeğiyle uydurma olanı arasındaki farkları anlamak için zamana ihtiyacımız vardı, ama ya hiç fark yoksa? Julian yine ağır ağır konuşuyordu, kayıtsız gibiydi, "Firmaya girmedin, sana başka türlü nasıl ulaşabilirdim ki; çünkü ben kendim olduğumdan daha fazla firmayım bir bakıma; sana Merlin'in parmak izlerini taşımayan ne getirebilirdim ya da ne

önerebilirdim? Ama bütün önerilerimi reddettin, beni başından savdın." Durup bir puro çıkardı ve parmaklarının arasında çevirdi; ama sonra kararsız bir tavırla onu tekrar tabakasına koydu. Io'nun dudakları kıvrıldı ve hafif bir küçümsemeyle "Ya şimdi? Direncim kırıldı, dizginlendim, öyle değil mi? Firma küçük topluluğumu yuttu. Sonunda senin tutsağınım, değil miyim Julian?" dedi.

Bunun üzerine ikisinin gözlerinde de küçük bir şimşek çaktı, ani bir öfke kıvılcımı, düşmanlık, cinsel öfke. Bu ifadeyi Julian'ın yüzünde daha önce hiç görmemiştim. Sonra Io en şeytani tavrıyla ağır ağır konuşmaya başladı, "Bu gece sana gelebilirim Julian, eğer istiyorsan, sen sadece nerede ve ne zaman olduğunu söyle!" Julian bu hakaret karşısında bembeyaz kesildi, ama gözleri bakışlarıyla insanı öldüren bir yılan gibi parlayarak, küçümsemeyle baktı Ioianthe'ye. Hiçbir şey söylemedi, bundan sonra da söylemeyeceği belliydi. "Söyle yeter," dedi tekrarladı Io, sanırım onun erkeklik gururuyla oynamaktan vahşi bir zevk alıyordu; yoksa Julian'ın hüzünlü öyküsünü bilmiyor muydu -Abelard'ın kaderini? Io, sessizliğine meydan okuyarak ve maskesini düşürmeye çalışarak aynı kışkırtıcı ifadeyle, öyle durmuş ona bakıyordu. Julian kaskatı kesilmişti. Ama ben burada devreye girerek durumu kurtardım. "Hadi. Hadi. Dr. Marchant'ın gözetimi altındasın, Iolanthe. Bunu unutma, lütfen." Bu sözler kinli büyüyü bozdu. Dudaklarını fettanca büküp, "Sadece onu kızdırmaya çalışıyordum Felix; sadece Julian'ın sınırlarını ölçmek için," dedi. Ama uzun, boyalı tırnaklarıyla yatak örtüsünün püsküllerini çekiştirmeye başlamıştı. Sesindeki küstahlık pek de umurumda değildi; gitmemizin tam zamanı olduğunu düşündüm. Bir randevum olduğunu ve gitmem gerektiğini söyledim ve Julian da hemen benle gelmeye karar verdi; yine de ne heyecanlanmış ne de rahatlamış gibi yürüyordu. Meleğimin ılık yanağını öpüp güzel parmaklarını şöyle bir sıktım. "Yarın görüşürüz," dedim onu yatağın ayakucunda oturmuş, şefkatle gülümseyen Henniker'ın sadık bakımına emanet ederek; yaşlı kadının ilk heyecan ve korkusu artık geçmişti. Ama bunu yeni Iolanthe'ye *inanarak* yenmişti, *onun gerçek olduğuna inanarak!* Zihindeki basit bir *déclic*[115]* sayesinde Iolanthe'nin kukla olduğu bilgisini bir kenara atmış, bunun yerine onun gerçek bir kadın olduğuna bilinçli olarak inanmış ve kabul etmişti.

Çakıl döşenmiş patikalardan ağır ağır park yerine yürüdük; Julian'ın gözü ayaklarında, derin düşüncelere dalmıştı. "Herhalde onu bir dizi deneye tabi tutacaksın, değil mi?" dedi sonunda yavaşça. "Evet Bellek-artışı cihazının şenel kalıbını incelemek için şu an onu gece gündüz kaydediyoruz. İleride, Io'nun gerçek hayatta tanıdığı birkaç kişiyle görüşmesini sağlayarak onu Iolanthe imgesine tekrar oturtmayı planlıyorum, vekili Dombey gibi. Bakalım ne kadar iyi çalışıyor."

"Biliyorsun eşini iptal ettim," dedi Julian sükûnetle. "Bilmem doğru, bilmem yanlış. Bu yaratık sevişebilir mi dersin?" Bunu yapamaması için hiçbir neden görmediğimi söyledim, organları var. "Tabii aşktan filan konuştuğunda, bu kelimelerin sadece bir yankı uzmanı tarafından bir makineye kodlandığını ve son tahlilde metal bir kutudan çıktığını göz önünde bulundurarak bir tür zihinsel düzeltme yapmalısın."

"Biliyorum," dedi, "bu tuhaf. Ama o kadar mükemmel ki insan bir adamın karısı olarak mutlu bir hayat sürüp süremeyeceğini merak ediyor." Şoför arabanın kapısını açtı, ama o içeri girmedi, bu konuşma ve sunduğu olanaklar onu ruhunun derinliklerine kadar sarsmıştı. "Ona karşı fazla sevgi duymamaya dikkat etmeliyiz," dedim. Söylemesi kolaydı, biliyorum. "Ama *sen* ona şimdiden âşık olmuşsun bile," dedi Julian, birden bana gülümseyerek, tabii doğruyu söylüyordu. Her mucit gibi icadım için deli divane oluyordum. Evet, kesinlikle. Düşünceli bir sesle yavaş yavaş sürdürdü konuşmasını: "Peki onun için nasıl bir gelecek tasarlıyorsun? Dışarıya bırakılacak mı?"

"Onun için hiçbir kesin plan yapılmadı. Baştan ne kadar gerçek görüneceğini bilmiyorduk; hem fiziksel hem de zihinsel olarak şimdikinden çok daha kısıtlı olabilirdi. Yaptığımız her şey spekülatifti Julian, bunu biliyorsun. Şimdi, hareket alanını genişletmeden önce onu yoğun deneylere tabi tutmalıyız bence; onu özürlü bir insan olarak algılamalıyız, çünkü zaten öyle, o sadece bir makine, bir aşk makinesi." Neden o aptal lafı söylediğimi bilmiyorum, birden ağzımdan çıkıverdi. "Anlıyorum," dedi kaşlarını çatıp yere bakarak, "dünyayı bir süreliğine onun ayağına getirmekle başlayabiliriz işe; sonra eğer her koşulu yerine getirirse, eğer güvenilir çıkarsa, onu yavaş yavaş, deyim yerindeyse gündelik gerçekliğe salıverebiliriz; sonunda onu kendine ait bir yaşamın içine bırakabiliriz, aynı diğer vergi mükellefleri, âşıklar karılar ya da köpekler gibi."

Kendini ağır ağır arabaya yerleştirdi, düşünmekten uykulu gibi görünüyordu. “Şu olağandışı panik hissinin üstesinden gelene kadar her gün onu seninle birlikte ziyaret edeceğim” dedi; sonra birden, “Felix, eğer onu iptal etmek isteseydim kolay olurdu, değil mi?” dedi. Sanki iğne batırmış gibi sıçradım. “İptal etmek mi?” diye keskin bir çığlık attım, gülümsedi. “Özür dilerim; ama insan her olasılığı düşünmeli, değil mi?”

“Bu olasılığı değil,” dedim, “asla Julian.” “İyi, o zaman senin insafına kaldım.”

Araba yavaş yavaş yaprak kaplı yolda ilerlemeye başladı. Stüdyoya dönüp Marchant’m Iolanthe’nin başlangıç safhasındaki günlük işleri için hazırladığı şemayı inceledim. Onun gerçek olmadığını bilmeyen bir masör vücuduyla ilgili, göğsümü gururla kabartan şeyler söyledi. Bu en azından kasların dizilişinde ciddi bir bozukluk olmadığını gösteriyordu; masörün bulduğu tek kusur kasların fazlaca sert olmasıydı. İleride skleroza yakalanabilir diye düşünüyordu. Yo, şimdiye kadar her açıdan eleştirileri saf dışı eden mekanik bir mükemmeliyet gösterilmişti. Söylediği her kelime kaydediliyordu ve konuşmaları arasında düzensiz ya da uyumsuz tek bir kelime bile yoktu. Yaşamını sürdürürken sık sık başvurabileceği çok gelişmiş bir belleği vardı. Marchant hasta ziyaretleri hakkında bir iki küçük not düşmüştü. Çok uysal ve katılımcıydı. “Benim zevkime uymayacak kadar *fazla* gerçek,” diye eklemiş alayla. “Onun bir Şey olduğunu neredeyse unutacaktım.”

Bu deneye düşünerek ve umarım ustalıkla girişmiştik; ama mükemmel hareketlerini izlerken hepimizi saran o gerçekdışılık duygusundan bir türlü kurtulamıyorduk, hele bu konuşkan kadının çene çaldığını, tartıştığını, hatta şarkı söylediğini duydukça. Yataktan çıkmasına izin vermemiz on günü buldu, ama zaten ona kendi evinde ve bahçesinde yürüme hakkı tanımamamız için hiçbir neden yoktu. Julian bu sürenin bir bölümünde dışardaydı; benim de bir haftalığına Cenevre’ye gitmem gerekti. Ona nöbetleşe eşlik ediyorduk. Benedicta da bu kuklanın hayatına gösterdiğim derin ilgiye ciddi bir tepki duymuyordu, bunu beklemezdim zaten; yine de Atina’daki sözleri beni biraz kuşkuya düşürmüştü. Onun da hepimiz gibi ilk anki paniği yenip Iolanthe’ye alışacağını, onu olduğu gibi, yani bir deney olarak kabul edeceğini hissediyordum. Ama ona büyük bir tarafsızlıkla Iolanthe’nin ondan hoşlanmadığım söylediğini anlattım ve onunla karşılaşmayı göze almadan önce bir süre beklemesini rica ettim. Bu

arada Iolanthe’nin günlük yaşamı onun için özel olarak ayarlanmış bazı olaylarla dolduruluyordu. Mesela menajerini bulup onu görmeye çağırdık; ama onu kukla hakkında her şeyi anlatmamıza *rağmen,* Iolanthe’nin hareketleri sevdiği aslınınkine o kadar sadıktı ki adam halının üzerine düşüp bayıldı. Kendine geldi tabii ama feci halde sarsılmıştı. Doğal olarak bunu Iolanthe’ye onu iyileşmiş görmenin verdiği rahatlama olarak açıkladık. Mümkün olduğunca onun kendi gerçekliğinden şüphe etmemesini istiyorduk. Kelimenin tam anlamıyla kendini bilmemesini.

Ama yavaş yavaş, kaçınılmaz bir kısıtlanma hissetmeye başladı; ne de olsa çok yakından gözleniyor, her hareketi kaydediliyordu ve şimdiye kadar bahçe çitinin ötesine geçmesine izin verilmemişti. Tabii bahanemiz tıbbiydi. Ama bir hasta kendini iyi hissettiği anda kendine verilen bütün öğütleri kulak ardı etmeye meyilli oluyor. İşin bu tarafı biraz endişe vericiydi; ama Henniker göze çarpmadan bütün hareketlerini izleyebiliyordu. Iolanthe’nin köye gitmek istediğini ve Marchant’ın buna izin vermediğini söylediğinde de sinirlendiğini bildirmişti bize. Daha sonra bu konuda Marchant’la da tartıştı, itiraf etmeliyim ki Marchant’ın öne sürdüğü bahaneler hiç güven telkin etmiyordu. “Akıntıya kürek çekiyoruz,” dedim. “Bütün testleri o kadar çabuk atlattı ki onu kuşkulandırmadan nasıl burada tutacağız merak ediyorum doğrusu. Yanında hep biri olması kaydıyla ufak ufak dışarı çıkmasına izin versek iyi olur; gözden çıkarılamayacak kadar değerli, zarar görmesine izin veremeyiz.”

Bu arada Julian onu yalnız başına görmek istedi ve evinde onunla konuşarak uzun saatler geçirdi; onun odasında bir aşağı bir yukarı yürüyüşünü duyardım. Bir keresinde normalde alçak olan sesinin öfkeyle yükseldiğini duydum; bir keresinde de Iolanthe ağlıyormuş gibi geldi. Ama yapacak fazla bir şey yoktu. Cenevre’deyken haftalık bir dergide Gunters’taki kumarhanenin bir resmini gördüm: Bakara oynanıyordu; gece kıyafeti içindeki Julian’ı ve kılık değiştirmiş, oyunu büyük bir ilgiyle izleyen Iolanthe’yi omuz omza görünce gözlerime inanamadım. Geri döner dönmez Julian’ı aradım ve Marchant’ın izniyle onu bir gece dışarı çıkardığını doğruladı. “Sana yeni bir şey söyleyeyim,” dedi, “onda şeytan *şansı* var, bilgisayar şansı da diyebilirsin. Malı götürdük. Felix, sana teşekkür etmek istiyorum; kendimi son derece mutlu hissediyorum. Sence ne zaman tümüyle özerk ve özgür olacak?” Bu soruya verecek cevabım yoktu. “Bu soru meşhur ikilemlerden birine yol açıyor Julian, sanırım

özgürlük konusunda yeterince nutuk dinlemişsindir, hele benden. Ne kadar özgür olacak? Onun özgürlüğü bizim hayali özgürlüğümüzle nasıl kıyaslanabilecek? Tanrım, sana cevap veremem; her şey hâlâ deney aşamasında. Ama neden soruyorsun ki? Benim küçük oyuncağıma âşık mı oluyorsun yoksa, ona evlenme mi teklif edeceksin?" Bir kez daha münasebetsizlik etmiştim; dişlerini gıcırdattığını duymaktan çok hissettim, alçak bir sesle, neredeyse fısıldayarak bana küfür etti. "Özür dilerim," diye ekledim kararsızca, "ama bu soru bir sürü şey düşünmeme neden oldu. Bizimkine karşı onun güvenilmez özgürlüğü... ama onu çok ciddiye almamalıyız Julian." Sanki inlemiş gibi geldi. Telefon kapandı. Hepsi bu.

Ama kumar için çıktığı geceden sonra sıkıntıyla birlikte daha büyük bir sabırsızlık göstermeye başladı, ipleri kendi eline alacağından korkuyordum. "Uzun vadede özgürlüğümü benden sonsuza kadar esirgeyemezsiniz. Mesleğimi tekrar düşünme, istersem onu tekrar inşa etme hakkım var" demiş Marchant'a. Sonra dişçisinin yerleştirdiğini hatırlamadığı küçük bir dolgu keşfetti dişlerinden birinde. Bu geçici bir şeydi, çünkü belleğini kaybettiğine kolayca inanıyordu. Ama haklıydı; dişçinin çene şemasına bakınca hatamızı anladık. "Nasıl unutmuş olabilirim ki," diyordu, "hele dişçiden bunca korkarken? Herhalde belleğim zayıflamaya başladı, yaşlılık sevgili Felix, evet yaşlılık."

On gün sonra köyün ortasında deli gibi fren yaptım; Iolanthe Altın Kuğu'nun kapısından çıkarken sigara yakmıştı. Yüzümdeki paniği görünce kahkahalarla gülmeye başladı. "Dayanamadım," dedi, "Henny'yi atlatıp, bir viski yuvarlamaya kaçtım." Hayranları yüzünden büyük sıkıntı çeken gerçek Iolanthe gibi yüzünü tümüyle değiştiren kahverengi bir peruk takmıştı. Bu haliyle hiçbir hayranı onu tanıyamazdı. Ne diyeceğimi bilemedim; onu azarlamak gülünç geldi. Ne de olsa yaptığı şeyin görünürde tehlikeli ya da zararlı bir yanı yoktu -onun için çok makul bir kaçamaktı. Ama beni düşündürdü. Marchant'la baş başa verip uzun uzun konuştuk. Belki de onu etrafında bol bol hareket ve yaşam bulacağı büyük bir otele götürmenin zamanı gelmişti. Ya da bir köpek almanın. Yo, gerçek Iolanthe gibi o da İngiltere'deki cehennemi karantina kısıtlamaları yüzünden köpeklere pek düşkün değildi. Eee, peki ne yapacaktık?

"Felix," dedi, "içimde öyle bir his var ki her şeyi değiştirmeliyimişim gibi geliyor, özgürlüğüm için kaçmalıyımışım gibi." Benim de korktuğum buydu zaten; ama alçak, sonsuz dokunaklı bir sesle konuşmayı sürdürdü:

“En kötüsü de o kaçınılmaz şeyin başıma gelmiş olması -bunu baştan beri biliyordum.- Duraksadı, güzel gözleri yaşlarla doldu. Elini omzuma koyup, “Sevgili dostum, olabilecek en kötü şey, Julian’a âşık oldum,” dedi. “Beni bu kadar korkutan da bu işte. Biliyorsun hep çılgınca bağımsız olmuşumdur. Bu tapınmaya kendimi daha fazla kaptırmamam gerektiğini hissediyorum. Deyim yerindeyse güçlü bir konumda pazarlık etmeliyim. Ama Julian benim özgür kalmama yardım etmeyecek; beni eli kolu bağlı istiyor, onun insafına kalmamı istiyor.”

Elleri koltukaltlarında, düşünerek ağır ağır yürüyordu odada. Masanın üzerinde tombul bir beş-pound destesi ve birisi hesap açtırdığında bankacıların verdiği cinsten bir örnek imza kâğıdı vardı. Bakışımı yakalayıp gülümsedi: “Hesap açtıracaktım, ama fikrimi değiştirdim. Elimde hazır para olması daha iyi. İşin komiği. Julian’la birlikteyken, benim üzerime oynadığında korkunç şanslı oluyorum. Sana söyledi mi? Bir servet kazandık.” Terliklerini aradı, sandalyeye oturup kaygıyla kaşlarını çattı. “Görüyorsun,” dedi sonunda, “kapana kısılmamanın, kendim olarak kalmanın bir yolunu bulmalıyım; firmayla yeterince saklambaç oynadım ve şu anda, deyim yerindeyse sobelendim, ebe oldum. Ama uzun süre böyle kalamam, sağlığım el verdiği şulece kurtulmaya çalışmalıyım. Ne yazık ki Julian bunu yapmamı istemiyor. Bu onu sinirlendiriyor. Biliyor musun, bana hakaret bile etti. Bana ‘kadın taklidi’ dedi, gerçek olmadığımı söyledi, çelikten bir kalbim varmış... Julian pek böyle şeyler söylemezdi, değil mi? Neyse, bu ikimizin de ne kadar büyük bir gerilim altında olduğumuzu gösteriyor. Felix, aramızın düzelmesi için bir şeylerin değişmesi gerekiyor.” Aman Tanrım!

Doğal olarak bu konuşma kendimi çok beceriksiz ve huzursuz hissetmeme yol açtı, çünkü yaşamında miras aldığı bu duygularla çakışabilecek herhangi bir değişiklik olabileceğini sanmıyordum -gövdesini ve zihnini Faust’vari bir edayla üzerine yamadığımız o ölü kadının duyguları. “Ama ne?” dedim dalgınlıkla, bu arada zihnimin diğer yarısı imzasının ne kadar mükemmel olduğunu kaydediyordu, yani bu kesinlikle Iolanthe’nin el yazısıydı. Hiçbir profesyonel taklitçi böylesi mükemmel bir kopya çıkaramazdı. “İstersen şimdilik ani kararlar vermeyelim,” dedim, onun canını sıkacağını, sabırsızlığını kamçılayacağını bildiğim hafif azarlayan bir sesle, “en azından Doktor Marchant’la işin bitene kadar. Sonra durumu şöyle bir gözden geçiririz. Belki o zamana kadar Julian da bir

şeyler düşünür; seni yat gezisine davet edebilir, ya da Ischia veya Baalbek'teki villalara. Sabırsız ve aceleci olma, tek isteğim bu."

Bunları söylemek kolaydı, ama içten içe kalbimde, kapana kısılmış büyük bir kedi -bir çita- gibi bana bakarken verdiği sabırsızlık sinyalini yankılıyordum. Zaten, geri dönmesi şartıyla neden dışarı çıkmasına izin verilmediğini de anlayamıyordum. Tabii bu, bizim monitörlerimizin görüş mesafesinden çıkması demekti, Marchant'ın niyetiyse bebeğin "zihninin" bellek kodunda derinlemesine araştırmalar yapmaktı -çok zahmetli ve Nash'in insanları at kılı divana yıllar boyu çivileyen derinlik analizleri kadar da verimsizdi (çoğunlukla). Yine konuşuyordu Iolanthe: "Julian'ın hayal ettiğim, hissettiğim, olması gerektiğini düşündüğüm insan olması beni şu son haftalarda bayağı sarstı. Bana tuhaf bir gerçekdışılık hissi veriyor: Sanki benim kendi zihnimin, hayallerimin ya da böyle bir şeyin yarattığı yapay bir adam gibi... Konuştuğunda rolünü mükemmelen oynayan birini dinliyormuşum gibi geliyor. Bu çok tuhaf. Ama Felix, ne acayip bir zihni var onun öyle; ne olağandışı tutkular -yine de zihninin içindeki çelik kasalara hapsedilmiş hepsi. Beni aynı zamanda hem etkiliyor hem de korkutuyor." Doğal olarak bu beni şaşırtmadı; onunki gibi bir kişiliğin Iolanthe üzerindeki etkisini tahmin edebilecek kadar iyi tanıyordum Julian'ı. Gerçek Iolanthe de bundan farklı davranmazdı, buna eminim. Kukla ve ölü bellek, onlar da iki imza gibi aynı değiller mi?

"Bana eski filmlerimi seyretmeyi önerdi, sanırım laboratuvarda bir projeksiyon odası varmış. Ama bu da beni biraz korkutuyor; şu anda ayna güzellik konusunda beni avutuyor-belki de bana yağ çekiyor demeliyim. Ama yeniden filmlere döndüğümde eski konumumu tekrar kazanmak için ufacık olsun bir umut olur mu bilemiyorum. Bu konuda bir fikrin var mı?" Doğal olarak yoktu. Eğer Claridge'de yaşayabilecek kadar gerçekse, kamera karşısına geçmesinde de bir sakınca yoktu herhalde. *Söyleyemeyeceğim* şeyse şuydu: "Bu bizim için büyük bir sorun yaratır; yani, bir zamanlar dünya çapında bir yıldızdın, yüzünü herkes tanıyor. Ama sen *öldün!* Eğer yeniden ortaya çıkıp, taç üzerinde hak iddia edersen, bir açıklama yapmak zorunda kalacağız. Görüyorsun ya sevgilim, işler arap saçına dönecek. Eğer senin bir kukla olduğunu dünyaya açıklarsak gerçeği kendin de öğreneceksin ve hem kendine güvenin kalmayacak hem de dünyanın gözündeki saygıdeğerliğin zedelenecek. Aslında, pekâlâ intihara kalkışmana ya da kendini uyuşturucuya vermene neden olabilir bu; ya da

kendini aşağılamanın başka bir yolunu bulursun. O narin, sağlam yapma rağmen bazı açılardan fazlasıyla insansın sen Io; diğer insanlar gibi zihinsel kırılganlığa sahipsin." Bütün bunları aklımdan geçirdim. "Neler mırıldanıyorsun?" dedi Iolanthe huysuzlukla. "Dua mı ediyorsun?" Utançla gözlerimi kırpıştırarak ayağa kalktım. Pek de yanılıyor sayılmazdı.

Aslına bakılırsa zihnimde bir sürü alıntı kabarcıklanmıştı, aralarında da "Yeniden dirilme ve yaşam benim, dedi Tanrı" vardı. Bu aklıma nereden geldi bilmiyorum. Kutsal Kitap bilgim pek iyi değildir. Sonra bir satır daha, -"özgürlük, özgürlük, özgürlerin hapishanesi" modern şairlerimizin en iyisi[116]* yazmış. Ama bunların hiçbiri onun kaygılarını tartışabileceğimiz tutarlı bir çerçeve oluşturmuyordu. Her şeyin yavaş yavaş kontrolden çıktığını hissediyordum, çaresizlik duygusu büyüdükçe büyüyordu. İçkimi bitirip, artık gitmemin iyi olacağını söyledim. "Demek aklına bir şey gelmiyor, öyle mi?" dedi hafif bir sitemle. "Tabii çok hasta değilsem, yakında öleceksem ve siz de bu gerçeği benden saklıyorsanız..." Bu aslında işe yarayabilirdi, ama saflığımdan bu fırsatı değerlendiremedim. "Alakası yok," dedim, "şimdiye kadar hiç bu kadar sağlıklı olmamıştın."

Onu sabırsız alnından öperek ayrıldım; bunu yapmak beni oldukça mutlu etti, çünkü kulübenin sükûnetinde olanı biteni iyice bir düşünecektim.

Kendi özgürlüğünü kazanmak yolundaki bu düzenli gidişin ışığında, onu bir sabah plaj kıyafetleri içinde bahçedeki bir gemi şezlongunda yarı uykulu, büyük bir keyifle otururken görmek beni hiç şaşırtmadı. Konuşurken neşeyle kıkırdıyordu: "Henniker benimle konuşmuyor. *Köpürdü* Felix, beni sana ve Dr. Marchant'a rapor edeceğini söyledi. Buna ne dersin, *rapor etmek;* böylesi bir kelime seçimi beni şaşırttı, hapishanelerde ya da kız okullarında kullanılır ancak. Bütün bunlar da ona söylemeden yarım günlüğüne Londra'ya gittim diye oldu. Gitmeme izin vermeyeceğini biliyordum, neden söyleyeyim ki? Hem kimden izin alacaktım? Senden mi?" Aslına bakılırsa, evet; birine söylemesi gerekirdi. Ama bir şey söylemedim. Beni azarlasın mı yoksa savunmada mı kalsın bilemeden inceleyen gözlerini üzerime dikti. "Escroz'un yeni filmini görmek zorundaydım. En eski arkadaşlarımdan biri o. Ben de gittim. Otobüsler oldukça güveli. Yedide de döndüm. İyileştiğimi haber vermek için ona bir telgraf yolladım. Eğer buraya gelebilirse onu görmek isterim." Bunu aklımın bir köşesine yazdım; Escroz Iolanthe'nin cenazesine gelmişti

ve onun yeniden yaşayanlar arasına karıştığını fark edemeyebilirdi. “Nasıldı?” dedim, daha çok kuşkumu gizlemek için. “Çok güçlü değil,” dedi, “ama her zamanki gibi çekimler iyi. Atmosfer yaratmakta çok usta.”

Öksürdüm. “Dr. Marchant’la konuştum,”, dedim, “Claridge ya da Dorchester gibi bir otele taşınsan daha iyi olur diye düşünüyoruz, etrafında biraz hareket olur; orada bütün testlerini bitirebilirsin, hem en azından çıkar, biraz alışveriş filan yaparsın.” Birden uysallaştı. Elini omzuma koydu. “Sıkıntı yaratmak istemiyorum, Felix,” dedi. “Sadece, sağlığımın mükemmel olmasına rağmen her şey çok yavaş ilerliyor; hem de Julian’la buluşmalarımız beni biraz sabırsız yaptı. Cumartesi günü New York’tan dönüyor. Hepsi bu. Orta halli bir özgürlük şimdilik beni tatmin edip, sıkıntımı giderebilir; tabii sonradan ne yapıp yapmayacağıma karar vereceğim, doğal olarak.” Bu son cümleyi sevsem mi sevmesem mi karar veremedim. “Hep sabırsız bir insan oldun,” dedim, o da alçakgönüllülükle başını salladı. Sonra hiç beklemediğim bir şey söyledi: “Dün gece gözümü bile kırpmadım, bir iki tane uyku hapı almam gerekti. Umarım Atina’daki o eski migren yine nüksetmemiştir. Ne *supplice.*”[117]* Tabii bu da geri gelen eski bellek kodunun bir parçasıydı ve bu açıdan göz ardı edilemezdi; yine de bir tür bozukluğun göstergesiydi. Çok kuvvetli bir ilaç almıştı. Bunun hayali bir edim olduğunu düşündüm çünkü, yapı itibariyle ilacın gövdesini etkilemesi mümkün değildi. “Peki sonra uyudun mu?” Başını salladı. “Ama çarpıntı ve bulantı yaptı.”

Yanında, çimlerin üzerinde bir çuval hayran mektubu duruyordu. (Bütün bir bölüm bununla uğraşıyordu; bizim gerçeğe-uydurma takımı adını verdiğimiz grubun bir parçasıydılar, Ur-Iolanthe’nin günlük yaşamını dolduruyorlardı.) Tabii bütün mektuplar sahteydi; bu hayali hayranlara yazdığı cevaplar da çözümlememiz için doğrudan bize geliyordu. Henniker her akşam, hayranlara yazılan mektupları ve imzalı fotoğrafları yolluyordu. Yaşamın bu yanı şimdiye kadar şaşmaz bir biçimde işlemişti, en azından görünürde. Yazı masasının üzerindeki rafta bir yığın, güzelce katlanmış, parlak film afişi vardı, yanında da hayatındaki önemli adamların gümüş çerçeveler içindeki resimleri. Aralarında ilerde Julian’ın bir resmiyle doldurulması kesin bir tane boş çerçeve vardı. (Io ondan bir resim istemişti, o da bir tane göndereceğine söz vermişti.) Ama hangi Julian, mesele buydu? Evet, hangi?

Takdir edersiniz ki bunları sadece arşivler için kaydediyorum -hem kişisel hem de bilimsel, sanırım. Olaylar zuhur etmeye başladığında pek de o kadar şaşırmadım. Iolanthe'nin aniden kaçıp ortadan kaybolmasını kastediyorum: ama tam o sıralarda başka olaylar da kendilerini göstermeye başladılar, işte bu yüzden o devreyi tekrar düşündüğümde birbirini takip eden olaylardan ziyade üst üste yığılmış imgeler beliriyor gözümün önünde. Ama küçük sürprizlerin hepsi St. Paul'de düğümlendi. Benedicta yanımda oturmuş kaydı dinliyor; arada bir teybi kapayıp bir tarih ya da bir olay soruyorum ona. Bütün bunlar çok geniş bir zaman dilimine yayıldı ve ben bu özette uzun bir ardışık zaman dilimini tarıyorum. Iolanthe kaybolduğundan bütün kontrol kaygılarımız da uçup gitti tabii. Marchant ve ben, Julian ve Benedicta bütün zamanımızı telefon başında geçiriyoruz sanki; telefon her çaldığında onunla ilgili bir şeyler duyuyoruz, zarif bir ipucu ya da bir dosttan gizli bir bilgi.

Ama kaçışı büyük bir soğukkanlılık ve ketumlukla planlanmış; Henniker sabahın ilk ışıklarıyla uyandığında kendini sağlam bir iple yatağında bağlanmış bulmuş. Hem bu iş ustaca da yapılmış, çünkü kendini kurtaramamış ve Marchant'ın günlük ziyaretini beklemek zorunda kalmış. Iolanthe, sinsi sinsi kıkırdayıp, vazgeçilmez giyim malzemelerini domuz derisi bavullarına doldurarak odanın içinde dolaşıyormuş. Elbiseler, peruklar, antetli kâğıtları falan filan. Öfke ve kaygıdan âdeta deliye dönmüş olan Henniker'ın itirazlarını duymuyormuş. Henniker nereye gittiğini öğrenmeye çalışmış, ama o değil cevap vermek, başını bile kaldırmamış. O tuhaf takırtıyı çıkarmayı sürdürerek mucizevi bir hızla toparlanmış. Henniker dişlerini gıcırdatarak yalvarmayı sürdürüyormuş. Acaba imdat diye bağırsam mı diye düşünmüş, ama o saatte, böylesi bir yerde onu kim duyacaktı ki? Boşuna! İşi bittiğinde, Iolanthe perdeyi açıp sanki birini bekliyormuş gibi dışarı bakmış, Henniker belki de Julian onu alır diye düşünmüş. Saat çalmış. Bütün gece bir kasayı açmakla uğraşmış usta bir hırsız gibi süratle kendine bir fincan çay yapıp içmiş (hayalinde tabii) Iolanthe. Kıskıvrak bağlanmış, en yakın, insan dostunun başına gelip, gözlerinin içine bakarak çayını yudumlamış, derin düşünceler içindeymiş, hiç konuşmamış. Sonra arabanın sesi duyulmuş. Iolanthe hıçkırıklarla sarsılıyormuş, küçücük, çocuksu hıçkırıklar, nasıl hüzünlü, nasıl acılı. Artık

Henniker da gözyaşlarını tutamamış, “Iolanthe, beni bırakma.” Ama bizim mekanik Baküs rahibesi iki kocaman bavulu kapıya taşımaya başlamış, orada da bahçe kapısına ve arabaya. Sonradan kasabadan bir taksi çağırdığını ve Londra’ya giden ilk treni yakaladığını öğrendik. Hepsi bu. Bu olayın bizi ne kadar büyük bir telaşa düşündüğünü tahmin etmek zor değil. Marchant ilk önce büyük bir öfkeye kapılarak bütün aletleri yere fırlattı, sonra bir tabureye oturup ağladı. Bu yaratık için böylesi şeyler hissetmemiz çok tuhaftı; insanın kalbi kırılıyordu âdeta.

Julian geldiğinde cehennemden kaçmış gibi bir hali vardı. Acil bir toplantı yapıldı; ilk etapta gidebileceği yerleri ve arayabileceği insanları saptamak gerekiyordu. Ama bu çok karışık bir işti; Iolanthe bir dünya vatandaşıydı. Dahası, bir uçağa atlayıp Paris’e ya da Rio’ya gitmekten hiçbir şey onu alıkoyamazdı -elinde Iolanthe’nin eski pasaportu bile vardı. Polisten yardım istememiz gerekiyordu, ama nasıl? Bir suç işlediğini söyleyerek havaalanları ve garlarda onu aramalarını mı istemeliydik; mesela hırsızlık? Kanunun devreye girip onu bulmamıza yardım etmesi için bir formül olmalıydı mutlaka. “Geri geldiğinde sağ ve sağlam olmalı,” deyip duruyordu Marchant, bu bana biraz saçma geldi. Sağ! Sonunda polise başvurduğumuzda çok nazik, anlayışlı ve duyarlı davrandılar; onlara Io’nun türlü peruklar takmış bir sürü resmini verdik. Ama o kadar da saçma görünmeyecek bir hikâye uydurmak epeyce zamanımızı aldı; nedense insan büyük bir kukladan söz etmeye cesaret edemiyor. Yine de umut vardı; firmayla polis teşkilatı arasına bir ihtimal onun da takılabileceği oldukça etkili bir ağ atmayı başardık.

Gerçek dünyanın bir yerlerinde, bilimin ölü müeyyidelerinden kurtulmuş yeni Iolanthe, diğerleri gibi olmadığına dair en ufak bir şüphe uyandırmadan, geri plandaki insanlara ve olaylara karışacak şekilde donanmış, sokakları arşınlıyordu. Ama, saklamaya gerek yok, bu bir bomba etkisi yaratmıştı; dahası nerede olduğundan ya da kaderlerinden emin olmadığımız sürece hiçbirimizde başka işlerle uğraşma isteği kalmamıştı; onun üzerinde o kadar yoğunlaşmıştık ki, firmanın diğer bütün işleri bayat, beyhude gelmeye başlamıştı birden.

Görmeye gittiğimiz menajeri bu gerçeği hemen Julian’a yetiştirdi; ama onca denememize rağmen izini bulmayı başaramadık. Yine de Londra’da olduğu ve perukları sayesinde fark edilmeden ortalıkta dolaştığı anlaşılıyordu. Herhalde hayranları tarafından fark edilirse bizim

tarafımızdan bulunacağından korkuyordu. Akıllı ve kıvraktı. Bütün sinemalarla tiyatroları göz hapsinde bulunduramıyorduk, ama birkaçını gözetleyebiliyorduk, özellikle de onun gidebileceği filmleri ya da oyunları sergileyenleri. Bir gece Düşeş'ten çıktığı ihbar edildi; ama eğer oysa bile bir kez daha ağdan kurtulmayı başardı. Sanki büyük bir hızla hareket ediyormuş gibi ülkenin türlü yerlerinden başka ihbarlar da geliyordu. Harrogate muhtemel bir yerdi -Harrogate'i hep sevmiştir. Ama yine çok geç kalmıştık. Hatta bir gün firmaya gelip Julian'ın masasına bir not bile bırakmış, ama kimse fark etmemiş.

Notu göstermeyi pek istemiyordu, biz de sıkıştırmadık; ama içinde Io'nun nerede olduğuna dair bir şey yokmuş. Yalnızca ilişkileriyle ilgiliymiş. Julian ancak bu kadarı ihsan etti. İtiraf etmeliyim ki onun gidişinden beri Julian epeyce yaşlanmış görünüyor; yürürken sırtını kamburlaştırıyor, saçları daha beyaz; yakışıklı, esmer yüzünde de derin çizgiler oluştu; bu durum Benedicta'yı derinden etkiledi, onun başına gelen... felaket... Benedicta'da yeni bir sıcaklık ve şefkat uyandırdı; Julian da bunun için fazlasıyla minnettar.

Ipswitch, Harraw, Pinewood, bütün bu ziyaretler aynı ustalık, aynı şaşmaz zaman seçimiyle gerçekleşti; aynı serinkanlı kaçış. Yapacak hiçbir şey yok gibiydi. Belki de onu bir daha hiç bulamayacaktık; aslında gerçeklikle o kadar mükemmel kaynaşmıştı ki buna gerek de yoktu. Yapacak hiçbir şey yok muydu, onu kandırıp geri getirebilecek hiçbir şey yok muydu? Julian! Ona yazması söylenmişti, ama hiçbir adres bırakmamıştı, Julian da *The Times'a* bir not bırakmasını istediğini hayal etmeye zorladı kendini, geri dönmesini rica eden bir notu da görev bilinciyle yayınlattı. Ama Iolanthe Dover'den arayıp Paris'e gittiğini söylemekle yetindi. Çok mutluymuş. Onu ve hepimizi özlemiş. Onun için çok önemli olan birkaç ne idüğü belirsiz olay yaşadıktan sonra bizi görmeye gelecekmiş. Paris'te bir yapımcıyı ziyaret etmiş ve film yıldızı Nury'yi aramış, adam onun Iolanthe'yi taklit eden bir deli olduğunu zannetmiş. Bunu duyduğumuzda tekrar ortadan kaybolmuştu.

Sonra bir akşam, karanlık, yağmurlu bir akşam, liman şefiyle yaptığım bir görüşmeden dönerken, kendimi Chatham'da, limana inen bir sokakta buldum. Pis yağmurun çiselediği, mavimtrak sokak lambalarının kopuk kafalar gibi karanlığa yağlı bir aydınlık saldığı bir akşamdı. Bir barın yaylı kapısı açılıp, bir kadın bir denizcinin kolunda dışarı çıktığında, kırık

kaldırım taşları üzerinde yürümekteydim; kapıdan sızan ışıkta döndüklerini gördüm; kadının kafasını, çevirmesindeki o çok kendine has tavır beni hemen çarptı. “Iolanthe!” diye bağırdım sevinçle, aslında heyecanla demeliydim; çünkü kafasını çevirdiğinde gerçekten de o olduğunu gördüm. Ama yüzüne iğrenç, maymunsu bir ifade vererek beni tanımıyormuş gibi davrandı. Her zamanki saf, pısırık tavrımla ona yaklaştım -beni gördüğünde en azından selam vereceğinden emindim. Ne yapmalıydım? Bir şekilde onu yakalamalı, mantığa davet etmeliydim; belki konuşabilsek... beni daha rahat tanısın diye kara şapkamı çıkardım. Ama yüzünde hâlâ o bayağı ifade vardı, sonra köylü aksanıyla: “Benden ne istiyon lan? Seni tanımıyom,” dedi. Rolünü o kadar iyi oynuyordu ki bir an şüpheye kapıldım; boyadığı ön dişi yüzüne orantısız bir görünüm veriyordu. Duraksayıp elimi omzuna koyacak gibi yaptım; bunun üzerine o kasvetli aksanıyla tekrar bağırdı: “Bırak lan yakamı.” Genç denizci birden kahramanlaşıp aramıza geçerek, beni havada uçuran bir yumruk attı iki gözümün ortasına. Telaşsızca kol kola uzaklaştılar; yolun sonunda bir sokak lambasının altında durup geri bakarak kaba bir kahkaha attı. Sonra köşeyi dönüp gözden kayboldular. Çantamdan kaldırıma dökülmüş olan kâğıtları toparladım ve çenemi tutarak onları takip ettim. Ama köşeye vardığımda ortadan yok olmuşlardı. Bu başarısız karşılaşmadan Julian’a hiç söz etmedim, bilmem neden; ama yo, biliyorum. Ertesi gün akşam gazetesinde Chatham’da genç bir denizci cesedi bulunduğunu bildiren bir habere rastladım; bunda tuhaf olan bir şey yoktu, bir eşikte ayakta durması dışında. Ama bu tür şeyler her yerde, her zaman oluyor.

Sonra gecenin geç vaktinde Julian, elinde Jocas’ın öldüğünü bildiren telgrafla kapıda belirdi. Ateşe bakarak, tam bir sessizlik içinde uzun süre oturduk. Julian’ın kafasında hangi umutsuz pişmanlıkların, hangi şekilsiz anıların titreştiğini bilmiyorum, ama bana Türk kentinin kıvrımlı coğrafyasının ardından Merlin’in köklerine bakıyormuş gibi geldi. Körfezin mavi sularında, gemi direklerinden, duvarlardan, mavi gökte süzülüp, takla atan uçurtmalardan. Birisinin, insan yaşamında her ölümün bir devri belirlediğini söylediğini hatırlıyorum. Benedicta mıydı, yoksa Hippolyta mı? Demek Jocas da gitmişti! Düşünce derin bir titreşim yaratıyordu; onun varlığını unutmuş olsak ya da bilinçli olarak onu düşünmeden aylar geçirsek de bir şekilde o hep orada olmuştu, Doğu Akdeniz’in parçalı yorganını oluşturan tuhaf sesler ve renkler karmaşasını temsil eden esmer

bir adam. Merlin ağının ortasında oturan yaşlı, uysal bir örümcek. Julian ne kadar solgun görünüyordu ve ne kadar kırılgan! “Zeno’nun tahminine uymadı, ama yalnızca iki ay farkla,” dedi hüzünlü, gayretli bir sakinlikle. “Çevremizdeki şeyler değişiyor” diye ekledi. “Bir de şu Iolanthe meselesi - büyük bir darbe oldu, inkâr etmeyeceğim.”

“Yeniden yazdı mı?”

Kafasını sallayıp, yumuşak bir sesle: “Ne de telefon etti. Tanrı bilir başına neler geldi.” Benedicta birden ikimizi de şaşırtan bir şey söyledi. “Buraya gelmiş. Dün dışarı çıkmıştım, Baynes onun gelip beni bekleyeceğini söylediğini anlattı. Hemen gidip birilerini aramaya, Felix’e haber vermeye çalışmış; ama geri döndüğünde Iolanthe ortalıkta yokmuş. Belki de bir araba sesi duyup paniğe kapıldı, anlaşılan Nash o vakitlerde buraya gelmiş.”

“Ama o olduğundan nasıl emin olabilirsin ki?” Benedicta odanın öte ucundaki içki dolabına gidip içinden bir kadın çantası çıkardı: Şık, yeni bir çantaydı; onu halının üzerine boca etti, kartvizitler ve diğer önemsiz eşyalar arasında hepimizi irkilten bir şey vardı. Küçük, sedef saplı bir tabanca. İlk başta bunun bir sahne dekoru olduğunu düşündüm, ama hayır. Gerçek bir silahlı ve doluydu. Birbirimize şaşkınlık ve belki de dehşetle baktık. ‘Tanrı aşkına bu da ne demek?” dedi Julian sonunda. “Kimden korkabilir ki?” Ama benim başka bir fikrim vardı. “Kimden öldürecek kadar fazla nefret edebilir?” İlk kez Iolanthe’nin kişiliği dışında davranışlar göstermeye başladığını hissettik. O gece yatağa epeyce geç girdik, hepimiz de bu gizemlerle meşguldük.

VII

Bum-trak... bum-trak... Batı kanadındaki kocaman kapıların arasına, neredeyse dokunulabilir bir ses perdesi örmeyi başarmış orgun titreşimlerini kuvvetlendiriyordu büyük çan. *Om mani padme bum.* Geniş kubbenin yarattığı sonsuz karanlığa demir atmaya, bu karanlıkta kendini gerçekleştirmeye çalışan Gotik ruhun müsrif tekdüzeliği. Asırlık saat hele bir yer aç bana, bırak dinleneyim tıkırtında. Arabalar ve otobüsler işçi yüklerini üzerlerinden atmışlardı -Merlin'in bütün Londra çalışanları gelmişti. İtiraf etmeliyim ki bir iki kadeh yuvarlamıştım, Benedicta'ya göre bu bana hüzünlü bir içtenlik vermişti. Jocas'ın aklımı kurcalayan düşünceleriyle, kendimi neşeli hissedebileceğim bir yer ya da zaman değildi belki. Onu çok azımız görmüştük. Ama şimdi onu bütün netliğiyle görebiliyordum. Benedicta'nın zihninin durgun yüzeyi altında kim bilir ne düşünceler şeytan uçurtmaları gibi süzülüyordu. Jocas bunu istemişti, biz de burada, bir yerlerde bizi dinlediği ya da altın maskesi altında gülümsediği yollu zayıf bir umutla kendimizi kandırıyorduk. Londra şehrini taçlandıran bu yaşlı fosilin içinde, Org gölgelerde, şahinlerin dar tüplerinde, Macrobius'un *Satürn Şenliği*[118]* gibi donuk ve tekdüze inleyip duruyordu. Uzun, uzun zaman önce, Polis'te Benedicta bana çan seslerini anlatan çocuk şiirleri okumuştu, ağır tokmağın çekiç darbeleri altında tekrar hatırladığım dokunaklı bir yansıma. Türkiye'deki küçük çanlar durmadan *Evlendirelim* diye bağırırken, büyük çanlar daha ağır ve tok bir sesle *Şurdan Burdan Bulalım* diye inliyordu.

Yaşlı Jocas'ın düşü neydi? Herhalde Kraliçe Anne'in heykeli çevresinde uçuşup dem çeken mavi kumruların kenti yağmurlu Londra'yla ilgili değildi. Yo, Polis'in, Marmara'nın göçmenlerle dolu adalarını, İzmir'i, tıka basa mal dolu rıhtımları düşünüyordu. Kara keçileri, atları, tombul kuyruklu koyunlarıyla ovaları. Ayışığında çakalların misket üzümlerini çöplenmek için geldikleri düzlükleri ve bağları; nargilelerin gül suyunda boğazlarını temizlediği, suyun üzerine uzanmış kahveler... herhalde böyle bir şey olmalı. İşte sonunda St. Paul'deydim, büyük sanatın coşkunluğu üzerine düşünüp, Caradoc'un uçağı kaçırıp Türkiye'de kalmasına üzülüyordum.

Uzun bir vaazdan korktuğum için bir şilinlik rehberlerden almış dua kitabının içine sıkıştırmıştım. Böylece oturup kalkma aralarında bilgilenecektim (aklımda Caradoc'un sesini taklit ettim). Şahın dar (on dört metre), kilisenin dış uzunluğu (merdivenler hariç) yaklaşık yüz yetmiş metre, yüksekliğiyse kubbenin tepesine kadar yüz metreyi buluyor. Kuşkusuz bütün bunların çok içrek bir anlamları vardır ama ben bunu yakalamaktan uzağım. Yaklaşık otuz metre yukarımızda Fısıldayan Koridor var, onun da üzerinde yirmi dört şeffaf, renksiz camdan giren beyaz ışığın aydınlattığı sarı Paul heykelleri. Tipik bir biçimde Paul'ün bu evinde, bizim Paulhaus'umuzda Kadınlar Bölümü yok. Felix, siyahlar içindeki solgun kızına dirseğini değdirerek münasebetsiz bir dua mırıldandı: "Ey yüce Tanrım, bizi genetik gölgesi Firma olan Mobego'nun hâkimiyetinden ve kapalı sistemden kurtar. Müsaade et kendi gövdelerimiz içinde, bütün aklıselim insanlar gibi Epikür'ün psişe-dadanmış tarlalarında dolaşalım. Eğer bunu yapamayacaksan Tanrım, açıkça söyle ve çekil."

İşte tam buralarda bir yerlerde o korkunç mekanizma işlemeye başlamıştı. Julian önlerde, yönetim kurulunun uyuşuk görünüşlü üyelerinin yanındaydı, Seremoni başlamış olduğu halde kilisenin yan koridorları hâlâ, kartpostal alan ve ancak saygılı bir sessizlik takınmaya çalışanların çıkarabileceği bir gürültü çıkaran Alman ve Hollandalı turistlerle doluydu. Her şey nasıl da yankılanıyordu, yere sürten her ayakkabı, pufların gıcırtısı! Benedicta beni dürtükleyip korku dolu bir fısıltıyla: "Şuraya bak. Bu o değil mi?" dediğinde her zamanki gibi hayallere dalmıştım. Koridorun öte ucunda uzun boylu bir kız kartpostal sergisinden bir şey almış geri dönüyordu; her türlü hareketi imkânsız kılan turistlerin arasına sıkışmıştı, bu yüzden bir an onu tam olarak göremedim. Sonra kalabalık çekildiğinde tekrar ortaya çıktı ve gerçekten de o olduğunu gördüm, benim tek ve biricik Iolanthe'm; yine de hafif bir değişiklik olmuş gibiydi. Peruk pek oturmamıştı ve temizlenmek istiyordu, aynı bütün kişiliği gibi. Ayakkabılarının topukları iyice yenmişti. Yırtık bir yağmurluk. Sol baldırında üzerinde bir parça bant yapıştırılmış küçük bir yara vardı. Topallıyordu.

Şaşkınlıktan donakalmıştım, uzun bir süre kımıldayamadım, sonra ondan tarafa yürümeye başladım; bu sırada ön sıralardan kopan başka birinin de nadide bir kelebeği yakalamaya çalışan küçük bir çocuk gibi dikkatle ona doğru ilerlediğini gördüm. Julian da onu görmüştü! Birden

gözlerini (vahşi ve biraz çılgın bir bakışla parlıyorlardı) topluluğa çevirdiğinde biz hâlâ bayağı uzaktaydık. Bu sefer şaşırma sırası ondaydı; çünkü bütün Merlin oradaydı! Ne kadar sıradan görünüyordu, sefil bir orospu gibi; yüzü süzülmüş ve çirkinleşmişti. Ama durumu hemen anladı. O kadar şiddetli sarsılmıştı ki çantasını düşürdü. Onu hemen yerden alıp kalabalıkta batı kapısına doğru kendine yol açmaya çalıştı; panik halindeydi, çünkü biz görece daha serbest hareket edebilirken o kalabalıkla çevrilmiş durumdaydı. Kalabalığı yarıp sokağa ulaşmayı başaramayınca yönünü değiştirdi ve karşıdan gelen kalabalığa karıştı -kiliseye girmekte olan kalabalığa. Orada ona karşı koyan yoktu ve kolayca ileri gidebiliyordu. Ama artık ona iyice yaklaşmıştık, kaçmanın bir yolunu bulmak için etrafa bakışından ne kadar umutsuz olduğu anlaşılıyordu. “Iolanthe,” diye tısladım, insanın kanını donduran bir sahne fısıltısıyla, ama arkasına dönmedi; onu koruyan kalabalığa daha da gömüldü. Julian benim önümdeydi, ona ulaşmak için bir güreşçi gibi boğuşuyordu. Koridorun sonunda, insan gövdelerinin basıncıyla, tabancadan fırlayan mermi kovanları gibi dışarı atıldık. Burada onu gözden kaybettik, ikimiz de umutsuzlukla bir an donakaldık, sonra Julian hafif bir çığlık attı: “Yukarıda, Felix!” Güneydeki döner merdivenden çıkıyordu. Arkasına düştüğümüzde soluk alışını duyabiliyorduk. Kafamda her şey birbirine karışmaya başlamıştı; onu yakaladığımızda ne yapacaktık, bağlayacak mıydık yani? Julian’ın bunu düşündüğünü sanmıyorum; yalnızca onu yakalayıp bir daha da bırakmamak istiyordu... Güneydeki koridordan ayak sesleri geliyordu. Soluk soluğa arkasından koşuyorduk, darmadağınık, ne yaptığını bilmez haldeydik. Rehberin yerden otuz metre yükseklikte olduğunu yazdığı meşhur Fısıldayan Koridor’a geldik sonunda; eğer bizim açlıkla ona bakarak, soluk soluğa, avcılar gibi solgun durduğumuz yerde durursanız otuz beş metre ötedeki bir fısıltıyı rahatlıkla duyabiliyorsunuz... Ama oraya saklanmak için gelmişti, fısıldamak için değil; ama birden fısıldamaya başladı, çok dokunaklı bir sesle kendi kendine konuşuyordu: “Lütfen Tanrım beni yakalamalarına izin verme. Beni geri götürmesinler. Her şeyi yaparım, her şeyi yaparım.” Bu fısıltı insanın kanını donduruyordu. Orada nefesimizi tutmaya çalışarak dururken bize tek bir kelime bile söylemedi. Kendi kendine fısıldıyordu; yakarışlarının arasında tutamadığı hıçkırıklar, küçük bir civcivin ciklemelerine benzeyen sesler duyuluyordu. Plan hazırlamaya gerek yoktu, galerinin planı bunu kendiliğinden hallediyordu.

Bir taraftan Julian, öteki taraftan da ben ilerledim; en sonunda zavallı Iolanthe için kaçış olasılığı kalmamıştı. Ama artık öfke ve umutsuzluk yüzünü. Cehennemin derinliklerinden bırakılmış hasta bir şeytanın yüzüne çevirmişti. En sonunda bize anlaşılmaz sözler fısıldamaya, alay etmeye ve meydan okumaya başlamıştı. Hiçbir kadının ağzında onun söylediği küfürleri duymamıştım şimdiye kadar. Julian benden daha hızlıydı, bir uyurgezer ifadesiyle ona yaklaşırken Io, onun bembeyaz yüzüne durmadan tükürüyordu. Her şey o kadar gerçekdışı geliyordu ki ikimiz de bir kâbusun içine düştüğümüzü hissediyorduk. Aşağıda deri kaplamaların çıkardığı uğultu, dalgaları kıyıya çarpan bir denizin sesine benziyordu; yukarıda parlak ışık Paul’ün hayatının çeşitli evrelerini gösteren resimleri aydınlatıyordu. Ve biz de bu yankılı, dar sahanlıktaydık, öfkeli, çelik bir cadıyla pençeleşmek için altın rengi, alçak korkuluğa tutunmuştuk. “Iolanthe!” diye bağırdım yaklaşırken umutsuzlukla.

Julian artık onu yakalamıştı, ikisi de sarhoşlar gibi sendeleyerek boğuşuyorlardı. Tam yanlarına gelmiştim ki o korkunç şey oldu. Io, ürkmüş bir geyik gibi kendini aniden korkuluğun üzerinden attı; Julian eteğini yakalayıp sımsıkı tuttu, kendisi de demirlerin üzerinden sarkıyordu. Öyle, bir insan yılanı gibi, sanki yüzyıllarca asılı kaldılar, sonra kumaş yırtılmaya başladı. Julian daha sıkı kavrayabilmek için bir hamle yaptı, ama boşuna. İkisi birlikte yankılanan şahına düştüler; bir an görüntü dondu sanki, ikisi de uçan bir ok gibi dümdüz olmuşlardı. Ama attığım çığlık, siyah, kasvetli, altıgen taşıyla mermer zemine çarptıklarında çıkan sesi duymamı engelledi. Ne yaptığımı bilmeden koridoru geçip kendimi döner merdivene attım. Suya atılan bir taşın yarattığı halkalar gibi düşüşleri kalabalığa ulaşmıştı. Tam yere çarptığında Julian’ın gövdesinden küçük, beyaz bir şeyin fırladığını gördüğümü düşündüm; büyük panik anlarında küçücük bir gözlemin ne kadar büyük bir sadakatle belleğe kaydedildiğini görmek çok tuhaf. Julian’ın gövdesini göremiyordum, çevresine kalabalık toplanmıştı; ama sıraların arasından fırlayan beyaz nesneyi buldum. Onu aldım. Hep üzerinde taşıdığı küçük tavşan ayağıydı -kumarbaz maskotu.

Her ne kadar Julian’a ulaşamasam da Iolanthe’yle böyle bir sorun yoktu; deyim yerindeyse kendi çevresini temizlemişti. O anda, tam o anda bir uğultu çıkararak kendi etrafında dönüyordu. Bazen hâlâ çalışan bir motosiklet devrildiğinde aynı böyle kendi çevresinde bir daire çizer. Gözlerimin yaşlarla dolduğunu hissettim. Herkes oradaydı, karışıklık bir

şelale gibi kudurmuştu: Baum, Marchant, Benedicta, Banubula, hepsi şaşkınlık ve dehşetten bembeyaz kesilmiş, neye uğradıklarını şaşırmışlardı. Ama gerçekte benim kalbimi kıran Iolanthe'ydi, aynı benim onunkini kırdığım gibi. Şimdi de "canlı" olması tehlike arzediyordu, çünkü birilerini cereyan vererek öldürebilirdi. Aslında herhalde termik bir neşter kullanmam gerekirdi ama çıka çıka bir izci çakısı çıktı.

"Felix, Tanrı aşkına *dikkat!*" diye bağırdı Marchant uğultunun arasından, ama nedense onu hiç umursamadım. O güzel vücuduyla çizmekte olduğu büyülü daireye girip bıçağı gırtlağına sapladım. Bütün işleyişi durdurmak için nereye batırmam gerektiğini biliyordum. İşte Düşüşün hikâyesi, sevgilimi nasıl öfkeden çok acıyla, nasıl sağlıklı değil de hastalıklı bir edimle katlettiğimin hikâyesi. Iolanthe! Benedicta bağırdı: "Felix, öyle ağlama." Sesi çok kederliydi, ama zavallı mucit başka ne yapabilir ki?

Günler geçiyor.

"Ben, Felix Charlock, beden ve ruh sağlığım yerinde olarak!.." Şimdi neden bütün bunları bugüne kadar anlattığımı anlayacaksınız, kayıdı doğrulamak için, çünkü artık firmanın bütün sorumluluğu benim omuzlarımda. Şu son haftalar yönetim kurulu toplantılarıyla, güven oylarıyla, tartışmalarla filan geçti. Kayıp gitmiş olan Julian ve Jocas adına bu yükü göğüslemekte hiç tereddüt etmedim. Yüzeyde pek bir şey değişmedi -ya da ben her şeyi düşte gibi yaşadım. Baum basına bir reklam firması için yapılmış bir kukladan söz etti ve kanunları tatmin edecek şekilde kazanın bir dökümünü yaptı. Julian'ın vasiyeti ortaya çıktığında aile kabrine gömülmek üzere naaşının Polis'e taşınmasına razı olduğunu öğrendik -büyük olasılıkla yaşamı boyunca Jocas'a verdiği tek ödündü bu.

Benedicta ve ben geri kalanlar için büyük bir karara vardık; Zeno'nun kehanetinin aklımı meşgul ettiğini, hem de fazlasıyla meşgul ettiğini tahmin etmek zor değil. Aslında bunun bir kehanetten çok bir emir olduğunu düşünüyorum, âdeta kendi kendime verdiğim bir emir. Bunu karıma söylememe gerek bile kalmadı; ne planladığımı gayet iyi biliyor. Bütün anlaşmalarımızı barındıran mikrofilm arşivi, küçük binayı dikkatle inceledim. Neyse ki filmlerin hepsi nitroselülozdan, o kadar çabuk alev alıyor ki bir kibrit yeter. Bu rahatlatıcı, onları kurtulması zor bir asetata

kaydettiğimizden korkuyordum. Marchant benimle tümüyle hemfikir. Kolay bir iş olacak. 118 derece kontrollü ısıyla arşiv kirişlerinin altında güzelce yanacak. Çok sakin ve serinkanlı hissediyorum kendimi, kendime hâkimim.

Şimdiden büyük eve geçtik. Yılbaşına hazırlanıyoruz; bu iş için Noel arifesini seçtim. Misafirlere özenle ateşin biz yemekteyken yakılacağını anlattım. İlk tepkiler bir iki gün içinde gelecektir. Tek karşı çıkan Baum oldu: “Ya her şey çözülür, firma dağılmaya başlar; ya da hiçbir şey olmaz Bay Felix, hiçbir şey. İnsanlar yazılı zorunlulukları olmamasından faydalanmaktan korkacaklar. Korkudan elleri kolları bağlanacak ya da...” Evet bir kez daha ya/ya da olacak; şimdi ya da hiç.

Bütün gün çalıştım, korkunç yorgunum. Benedicta bir zamanlar aynalarını kırdığı büyük balo salonunda şömineleri yaktırdı. Şimdi oldukça zarif bir odaya dönüştü. Çiçeklerle dolu. Güzel bir caz çalıyor ve dans ediyoruz, büyük bir mutluluk ve uyumla dans ediyoruz. Böyle de devam edeceğiz, dans edip duracağız. Roma yansa bile.

SON

SONSÖZ

Sevgili C. -M. V.

İşte size söz verdiğim ikinci cilt bu. Her zamanki gibi saçmalıktan başlayıp, yüceye doğru ilerlemeye çalıştım! Bir keresinde bütün romanlarımın karara bağlanmamış duruşmalar olduğunu söylemiştiniz. Bu doğruydu. Ama bu seferkinde kültür kavramıyla oynamaya çalıştım. Kültür nedir? Fikirlerin kökeni size yabancı gelmeyecektir. *Batı'nın Çöküşü'nün* önsözü üzerine temellendirilmiş bir tür roman -libretto. Freud da içinde, hem de fazlasıyla. Bir keresinde Spengler hakkında şöyle dediğinizi hatırlıyorum: "Hiç de karamsar değil. Gerçekçi, hepsi bu." Bu roman iki bölümde, kendi tarzıyla kültürden söz ediyor. Tabii şiirsel oyun, kenarları olmayan bir kutunun üzerine kapak kapatmaya çalışmakta. Ama, mesela güverteye çıkıp da karanın gözden kaybolduğunu gördüğünde, kumanda odasında, üzerine görünmez bir el tarafından bir bayrak yerleştirilmiş haritayı görmek seni rahatlatır. Konumunu belirler. Benim niyetim de bunun böyle bir bayrak olmasıydı.

Biçimin pek de özelliği yok. Eski tarz, iki bölümlü bir roman; belki bir Ur-roman denebilir. Epigraflar da bir gizem sunmuyorlar. Hep öyledir: Şimdi ya da asla -insan olduğumuza ve seçimlerin ölümcüllüğünü yaşadığımıza göre. Aslında seçim anı hep şimdidir. Son olarak, uydurmaca çift insan çifti, ama aynı zamanda kültürümüzün temel taşı -matematik, ölçü, hareket, şiir. Şimdilik hoşçakalın.

Her zaman sizin

LD

Not: To Ur is human to forgive divine.[119]*

Notlar

[←1]

iki kere iki dört eder, duvardır bu.
Yeraltından Notlar

[←2]

* Asit ve cid sözcükleri arasında çevrilmesi olanaksız bir söz oyunu yapılmış: “A cid I fell into milk, a ribonuclear cid.” Cid. 11. yüzyılda yaşamış, Racine dahil birçok yazarın hakkında oyunlar, şiirler yazdığı Kastilyalı komutan ve halk kahramanı. Güçlüklerle dolu bir çocukluk geçirdiğine inanılırdı, (ç.n.)

[←3]

* İstanbul, (ç.n.)

[←4]

* (Fr.) Çabucak, (ç.n.)

[←5]

* (Fr.) Bok pompası, kıç. (ç.n.)

[←6]

* (Lat.) Galip vajina. (ç.n.)

[←7]

* (Fr.) Zorunlu, olmazsa olmaz, (ç.n.)

[←8]

* Yarısı aslan, yarısı kartal efsanevi yaratık, (ç.n.)

[←9]

* Genleşme sayısı düşük bir demir nikel bileşiği, (ç.n.)

[←10]

* Camembert: Sarı, yumuşak peynir, (ç.n.)

[←11]

* Eski Galler'de Kelt rahibi, (ç.n.)

[←12]

* (Lat.) Kıç gelir, sorumluluk gider. (ç.n.)

[←13]

* (Fr.) İçki, şarap. (ç.n.)

[←14]

* Fallik amblem (Hint Tanrısı Siva'nın sembolü), (ç.n.)

[←15]

* (Fr.) Haberdar (ç.n.)

[←16]

* (Lat) Soylu bir fahişe, (ç.n.)

[←17]

* (Fr.) Şehirli kıyafeti, (ç.n.)

[←18]

* Hastayı iyileştirmek için değil de yatıştırmak için verilen ilaç. (ç.n.)

[←19]

* Romalı antikacı ve yazar. (ç.n.)

[←20]

* Kadın heykeli şeklinde taş sütun, (ç.n.)

[←21]

* Ana ilkesi konuşmamak olan bir tarikata mensup kişi. (ç.n.)

[←22]

* (Fr.) Tekdüze şarkı, (ç.n.)

[←23]

* Zaman geçirici, (ç.n.)

[←24]

* Yapay penis, (ç.n.)

[←25]

* Muamelesi iyi. (ç.n.)

[←26]

* Hayalet fallus. (ç.n.)

[←27]

* (Fr.) Şişe geçirilmiş gibi. (ç.n.)

[←28]

* Özgün metinde de aynı, Durrell son sözcüğü de Türkçe sanıyor herhalde, (ç.n.)

[←29]

* (Fr.) Azizim, (ç.n.)

[←30]

* Oedipus ile “adipose” arasında bir söz oyunu var. “Adipose” etin yağlı kısmı anlamına gelir, (ç.n.)

[←31]

* (İta.) Dante’nin bir dizesi: “Ve sonra dışarı çıkıp yeniden gördüler yıldızları.” (ç.n.)

[←32]

* Yunan mitolojisinde insanların canlarını alan kötü cin. (ç.n.)

[←33]

* Son sözcük “categories” olsaydı, “her kategoriden kadınlar” anlamına gelecekti. Gorilles sözcüğü eklenerek bir oyun yapılıyor. “Her kategorilden...” denebilir, (ç.n.)

[←34]

* Portekizli ya da İspanyol prenses, (ç.n.)

[←35]

* Kral Arthur efsanelerinde önemli rolü olan, mükemmel bir silahşör. (ç.n.)

[←36]

* (Lat.) Ölümden sonra katılaşmış vücut, (ç.n.)

[←37]

* (Fr.) Kutu gibi bir ev. (.ç.n.)

[←38]

* (Lat.) Geçici ateş. (ç.n.)

[←39]

* (Lat.) Sende mi? (ç.n.)

[←40]

* (Fr.) Şen bilim, (ç.n.)

[←41]

* (Fr.) Mal ayrılığı, (ç.n.)

[←42]

* (İta.) Alçak sesle, fısıldayarak, (ç.n.)

[←43]

* (Fra.) Şaşaalı üslup, (ç.n.)

[←44]

* (Fr.) Sahneye koyan, (ç.n.)

[←45]

* (Fr.) Tıknazlık, şişmanlık, (ç.n.)

[←46]

* (Fr.) İzzetinefis, (ç.n.)

[←47]

* (Fr.) Âdetler, görenekler, (ç.n.)

[←48]

* (İta.) Zihinsel şey. (ç.n.)

[←49]

* Eskiden üzerindeki yazı silinerek yeniden başka bir yazı yazılmış parşömen. (ç.n.)

[←50]

* Kuzey yarımkürede geceleri gökyüzünde görülen renkli ışıklar. (ç.n.)

[←51]

* (Fr.) Tatlı ateş. (ç.n.)

[←52]

* (Fr.) Özgürüm, efendim, (ç.n.)

[←53]

* (Fr.) Sinemacılar, (ç.n.)

[←54]

* (Fr.) Kartaca’yı diriltmek için üzgün olmak gerekip gerekmediği asla bilinmez. (ç.n.)

[←55]

* (Lat.) Gündüz korkusu, (ç.n.)

[←56]

* (Lat.) Kelime anlamı “kürsüden” Ahkâm kesenler için kullanılır, (ç.n.)

[←57]

* Kurutulmuş hindistancevizi içi. (ç.n.)

[←58]

* (Fr.) Karşıt durumu dolayısıyla başkasına değer kazandıran şey ya da kimse. (ç.n.)

[←59]

* (Fr.) Yarım peruk, (ç.n.)

[←60]

* (Lat.) Bir önceki önermeden çıkmayan sonuç, (ç.n.)

[←61]

* (İta.) Yine de dönüyor. Galilei’nin engizisyon mahkemesinde söylediği söz. (ç.n.)

[←62]

* Bazı ruh çağırma seanslarında kullanılan küçük, genellikle kalp şeklinde bir masa. İki tekerlek ve bir kurşunkalem üzerine oturtulur. Parmakla hafifçe dokunduğunda kımıldayarak önemli bazı sözcükler yazdığı varsayılır, (ç.n.)

[←63]

* Gençliğimin en güzel anılarına bir yazgı gibi bağlısınız. Birbirimizi tanıyalı yirmi yılı geçtiğinin farkında mısınız? Bütün bunlar beni yaşlıların hissettiği o başdöndürücü düş uçurumlarına itti. Şimdiki zamanın çok hızlı geçtiği söylenir. Bense bizi mahveden şeyin geçmiş zaman olduğunu düşünüyorum, (ç.n.)

[←64]

* (Fr.) Küçük cinsel bilgiler, (ç.n.)

[←65]

* (Fr.) Bu incelemelere iyi başlamak için öncelikle her türlü meraktan kurtulmak gerekir, (ç.n.)

[←66]

* (Fr). Şehvet ayıların reçelidir, (ç.n.)

[←67]

* (Fr.) Uçurum çılgınlığı, (ç.n.)

[←68]

* (Fr.) Ölmek biraz da çiçek açmaktır, (ç.n.)

[←69]

* (Fr.) Vekâleten, (ç.n.)

[←70]

* (Fr.) Mucit, envanter, karındeşen... (ç.n.)

[←71]

* (Fr.) Kadim taşkınlıklar, (ç.n.)

[←72]

* (Fr.) Bir başka olası insanı duyurmak gerek, (ç.n.)

[←73]

* Yggdrasil, Norveç mitolojisinde kökleri ve dallarıyla dünyayı, cenneti ve cehennemi birbirine bağlayan büyük dişbudak ağacı, (ç.n.)

[←74]

* (Fr.) Kötülüğün rezilane zaferi, dünyayı muazzam bir hüzünle dolduruyor, (ç.n.)

[←75]

* Bu kadar yaşamak yeteri lo! lo!

[←76]

* (Fr.) Sevimli yogi evlenmek için arkadan düzülebilir rahibe arıyor, (ç.n.)

[←77]

* (Fr.) Kadınım yok ama kendime metres diye fikirleri tuttum, diye çevrilebilir, (ç.n.)

[←78]

* (Lat.) Erken boşalma, (ç.n.)

[←79]

* (Fr.) Beklenmedik olay. (ç.n.)

[←80]

* Koro yazarın bir uydurması değil, gerçekten yaşanmış kitlesel bir nevrozdur. Bununla ilgili tam bir açıklama için bkz. *British Medical Journal*, 9 Mart 1968.

[←81]

* Nepal’de, Himalaya eteklerinde yaşayan, Moğol kökenli bir halkın üyesi. Dağ gezilerinde kılavuzluk yaparlar, (ç.n.)

[←82]

* (Yun.) Kibir. (ç.n.)

[←83]

* Londra'da bir hayvanat bahçesi, (ç.n.)

[←84]

* (Lat.) Saçmaya direnme. (ç.n.)

[←85]

* (Fr.) Açığa alınmış, (ç.n.)

[←86]

* (Lat.) Felix, Benedicta’yı seviyor. Özel isimleri cins isim olarak yorumlarsak, ‘Talih, güzel söz(leri) sever” denebilir, (ç.n.)

[←87]

* (Fr.) Bütün aşırılıklar iyidir, (ç.n.)

[←88]

* (Fr.) Hamile var, hamile, (ç.n.)

[←89]

* (Fr.) Esneklik, (ç.n.)

[←90]

* (Fr.) Bizde, (ç.n.)

[←91]

* (Lat.) Ölümden sonra vücudun katılaşması, (ç.n.)

[←92]

* (Lat.) Yerinde, (ç.n.)

[←93]

* (Fr.) Medeni hal. (ç.n.)

[←94]

* (Fr.) Taşınma, (ç.n.)

[←95]

* (Fr.) Hafifçe kamburu çıkmış ama hâlâ işe yarar büyük dâhi, orgcu arıyor, (ç.n.)

[←96]

* (Fr.) Kabul/üyelik kartı, (ç.n.)

[←97]

* (Fr.) Özel salonlar, (ç.n.)

[←98]

* (Fr.) Mutfak, (ç.n.)

[←99]

* (Fr.) Yirmi bir kırmızı, tek ve pas. (ç.n.)

[←100]

* (Fr.) Yumurcak, yaramaz, (ç.n.)

[←101]

* (Fr.) Bok. (ç.n.)

[←102]

* (Lat.) Tanrı’nın maymunu, (ç.n.)

[←103]

* (Fr.) Varlık nedeni. (ç.n.)

[←104]

* Fulke Greville [1554-1628 yılları arasında yaşamış İngiliz şair ve yazar, (ç.n.)]

[←105]

* (Fr.) Tekdüze şarkı, (ç.n.)

[←106]

* 19. yüzyılda bir kızın, yakınlardaki bir mağarada Meryem Ana'yı gördüğünü iddia etmesinden sonra bir hac merkezi haline gelen Fransız kasabası, (ç.n.)

[←107]

* (Fr.) Oldu bitti, (ç.n.)

[←108]

* (Alm.) Dünya görüşü (ç.n.)

[←109]

* (Lat.) Dünyanın kıçı. (ç.n.)

[←110]

* (Fr.) Çark etme. (ç.n)

[←111]

* (Fr.) Rahatsız edici, (ç.n.)

[←112]

* (İta.) Toz olmuş, uçmuş, (ç.n.)

[←113]

* “Asıl” anlamında bir önek. (ç.n.)

[←114]

* (Fr.) Biblo, (ç.n.)

[←115]

* (Fr.) Tetik. (ç.n.)

[←116]

* Lawrence Durrell.

[←117]

* (Fr.) Azap. (ç.n.)

[←118]

* Latin dilbilgisi uzmanı ve filozof Macrobius’un en önemli yapıtı, (ç.n.)

[←119]

* Ünlü “to err is human to forgive divine”, yani “yanılmak insana özgüdür, bağışlamak Tanrı’ya” cümlesiyle Türkçeye aktarılması mümkün olmayan bir oyun yapıyor Durrell. (ç.n.)